LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

Glasilo
Zveze lovskih društev v Dravski banovini
in Jugoslovenskega kinološkega saveza

LETNIK XXIV
1937

Uredil
ING. MIRKO ŠUŠTERŠIČ

Ljubljana 1937
Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Sp. R 103-24-1937/1

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

Inv. št. PD 72/1981

KAZALO

Članki.

Dr. Bevk Stanko (Beran Josip):

Manj znane lovne živali 11
Razvoj lovske organizacije v Sloveniji 429, 486
Razmišljanja na stojišču 513

Bloudek C.:

Ocenjevanje srnjakovega rogovja 85, 133, 181, 252

Inž. Božič Cvetko:

Lovska zakonodaja in lov . 125, 191, 232, 275

Dr. Cazafura Krsto:

Pojasnila o fosfiginu 231

Dr. Černič Mirko:

Dumdum 31
Po petelinje ali po vranje . . . 145
Tularemija — zajčja kuga in človeška bolezen 269

Debevec James:

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki . 176, 237, 279, 335, 377, 435, 477, 529

Dr. Dernovšek Janko:

Srnjad v ujetništvu 332

Drenig T. Teodor:

Poročilo o V. medn. razstavi psov v Ljubljani l. 1936 . . 67, 112, 255

Dr. Dular Milan:

Prlekija 72

Govor dr. Viljema Krejčija, predsednika SLD, ob otvoritvi lovske razstave 344

Hanzlowsky Miroslav:

O petelinjem lovu 130
Oče Brdavs 247
Kako me je »vodilo« . . . 329, 394

Jakil Venče:

Brakada — brak 432

Inž. Jesih Jakob (Kajtimar):

Biologija lovcev 149, 205

Jordan Albert:

Kozarje 397

Jug Ivan:

Spomini na naše prednike . . . 288

Kappus Anton:

Na Sokolovem 59
Na Ohridsko jezero 323, 388

Kodrič Joško:

Zakaj propadajo lovišča 209

Dr. Kolendo V.:

Pasja bolezen 295

Inž. Koprivnik Vojko:

Vzajemno zavarovanje lovcev kraljevine Jugoslavije 27

Kranjc Cene:

Divje race 143

Dr. Krejči Viljem:

Ob novem letu 1
Šušmarji 45, 95, 158
Katera oblastva naj kaznujejo lovske tatove 369
Dražbe 417
In kaj z mladino 465

Križaj — Schuster:

Spomladanske tekme psov-ptičarjev 284
Preglednice vzrejne tekme ptičarjev . . . . . 352—354

† Lapajne Josip:

Prevaran 334

Lapuh S.:

V kraljestvu divjih rac 448

Luckmann Karol:

Iz učne dobe petelinarja . . 153, 208

Ado Makarović:

Bajka o Zlatorogu — ostanek lovske prakulture 518

Dr. Marn Rudolf:

Moj letošnji zadnji 346
Vse v pravem času 443

Mazlu A.:

Valjenje fazanjih in jerebičjih jajc doma 202
Prehrana mladih fazančkov in jerebic 227
Kljunači 482

Medved Jakob:

Nekaj podatkov o kuni zlatici . . 188
Še srne jalovke 304

Miladinovič Zdravko R.:

O brezdimnem lovskem smodniku, izdelanem v zavodu Obilićevo 317, 382, 425, 470

Dr. Mišič Fr.:

O gornjegrajskih medvedih . . . 494
Gamsi na Pohorju 536

M. L.:

Sonce v jeseni 533

Dr. Ogrin Fran:

V novo lovsko dobo 173

Petindvajseta jubilejna dražba kožuhovine v Ljubljani . . . 340

Pravilnik o posesti psov in pasjem davku 330

Primožič Josip:

Nenavadno obnašanje srnjaka . . 498

Prof. Schaup Adolf:

Sovražniki pohorskih lovišč . . . 49
Fosforna kaša in fosfigin 92

Schuster Anton:

Prva tekma nemških prepeličarjev v Jugoslaviji 27
Preglednica uporabnostne tekme nem. prepeličarjev . . . 70, 71

Inž. Sevnik Franjo:

Ob bodeči žici 101, 136

Skale Janko:

Rakova pot 4
To in ono 221
Sadjarjem in vrtnarjem v album 373

Sterger:

Primariju dr. Hugonu Robiču . . 447

Inž. Šivic Anton:

Nekaj pojasnil glede zbiranja lovske statistike 302
Mesečne lovske karte 440

Inž. Šušteršič Mirko (Šumi):

Strel s kroglo . . 15, 55, 98, 141
Priprave za mednarodno lovsko razstavo v Berlinu leta 1937 . . 33
Mednarodna lovska razstava v Berlinu leta 1937 108
Iso Cepelič: Malo šale — nešto zbilja 110
Zbirna lovska razstava v Ljubljani 190
Lovska razstava v Ljubljani 1937 300
Gamsova tožba 489, 524

Uprava Snežnik:

Lov na volkove v snežniških gozdovih 298

Volc Alojzij:

Lisica pred ljudsko sodbo . 20, 63, 104, 185
Volk v ljudski modrosti . . 243, 291, 340, 399
Žival v modrostni besedi 541

Zupan Ivan:

Zavarovanje lovcev 348

Iz lovskega oprtnika.

Ali se zajec ogiba močne električne razsvetljave 452
Ali zajec jé grozdje 77
Amerikanska podgana ali pižmovka 452
Cleveland, Ohio 408
Divjad v Angliji pred 250 leti . 407
Divji zajec je pritekel 75
Dodatek k spisu »Nekdanji orjaški psi« 543
Dražba kožuhovine v Ljubljani . 36
Dražba lova 454
Dražbe lovišč 300
Dvorni lov v Kamniški Bistrici . 450
Fosforna kaša in fosfigin 333
Gozdnih jerebov vedno manj . . 36
Iz Kanade 308
Iz okolice novomeških lovišč . . 257
Izpiti za lovsko-čuvajsko službo . 260
Iz pretekle lovske sezone 160
Iz ribniške doline 115, 160
Iz Struge na O. j. 343
Iz vardarske banovine 161
Jazbec-debeluh 117
Jereb in podlasica 160
Jerebičja gnezda na oslicah . . . 344
Kaj pa šoje? 301
Kako daleč skoči zajec 74
Kako love in kradejo cigani kokoši na trnek 309
Kakovost domačih netilcev (kapsljev) 306
Kako zadržati pozimi zajca, da se ne seli 77
Kazen 309
Kje so gnezdile letos race . . . 336
Kraljevska banska uprava dravske banovine je izdala pod III/7 No. 839/1 glede najmanjše površine podzakupnih lovišč sledečo naredbo 259
Letošnja bela Velika noč 260
Lisice — podnajemniki pri jazbecu 78
Liske love na trnek 211
Lov na leva s tolpo brakov . . . 309
Lovska ura na Pruskem 117
Lovske muhe saškega suverena . 346
Lovski blagor na dvornem lovu . 303
Lovski vodič 74
Mednarodna lovska razstava v Berlinu 342
Merjasec med gamsi 339
Mlad srnjak s svinjskim loncem na glavi 212
Močno srnjakovo rogovje v januarju 116

Močvirski bobri v ptujski okolici 451
Na čakališču 503
Nekaj podatkov o medvedih v vardarski banovini 300
Nekaj zapiskov o pticah za Tešanovce pri Murski Soboti . . 76
Nenavaden primer 452
Nenavadni gostje 116
Nenormalni gams 543
Neverjetno 356
Nezgoda švicarskega nimroda . . 37
Nosni obad v prekmurskih loviščih 458
Nova brunaža 259
Nov sneg jih je izdal 546
Obramba proti zajčji kugi tularemiji 361
O dražbi krzna v Ljubljani dne 8. marca 1937 162
Odredba 358
O letošnji doselitvi nekaterih ptic selivk v Temeniški dolini . . . 310
Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Temenici in njegovo okolico za leto 1936 114
Otok psov 116
Pametni Cigo 212
Podlasice 544
Pokončevanje vran v Slovenskih goricah 161
Poletno petje velikega petelina . 544
Polšja letina 452
Popravek 259
Popravi 37
Posnemanja vredno 36, 78
Postolkino gnezdo 409
Postopek pri nabavi orožja . . . 453
Predpustno rajanje 116
Preizkušeno sredstvo 452
Pridni Boy 35
Prvega goloba-grivarja 116
Prve škorce 75
Razpis Zveze lovskih društev v Ljubljani 451
Razsodba 406
Razstava trofej lovskega krožka na Jesenicah 262
Redek lovski plen 75
Redek lovski plen iz selške doline 258
Sadovi hujskanja 405
S flobertovko obstreljen srnjak . 307
Srnjačka so ujeli 452
Srnjak osmerak 75
Strogost zakona v Nemčiji . . . 37
Struga na Ohridskem jezeru . . 256
Šakala na Golovcu pri Ljubljani 116
† Šega Ivan 79
Škodljivost rjavega srakoperja . 306
Škodljivost sive vrane in drugih 359
Škodljivost šoje 353
Tolmačenje zakona o nošenju orožja za gozdarsko lovskovarstveno osebje 543
Trdoživost gamsa 35
Tudi mi smo jim postregli . . . 409
Tularemija ali septikemija . . . 405
Tularemija ni več nevarna . . . 543
Ukrepi oblasti zoper okužbo glodalcev po tularemiji 542
V bogatih loviščih Češkoslovaške 543
Veverico 160
Vidre 212
Vidro je ujel 261
V Nemčiji pada število psov . . 546
Volka 160
Volkovi 75
Volkovi v vardarski banovini . . 116
Vprašanje 310
Zajec — nedružaben 503
Za mednarodno lovsko razstavo v Berlinu 406
Zanimivosti iz Potoških lovišč 453, 504
Zankarji in psi 160

Zaplotništvo Karpatskih divjih lovcev 78
Zastrupljanje divjih prašičev . . 212
Znižanje banovinske takse na lovske karte 117
Zopet je bilo po njih 301
Zvestoba psa 37
Žalostna smrt divjega lovca . . . 161

Društvene vesti.

Stran . . 38, 79, 118, 162, 213, 263, 310, 361, 409, 454, 505, 547

Kinološke vesti.

Stran . . 40, 81, 119, 167, 217, 264, 311, 363, 410, 458, 508, 549

Lovski koledar.

Stran . . 41, 78, 118, 163, 216, 264, 311, 364, 411, 459, 508, 549

Lovska kuhinja.

Stran 41

Oglasi.

Stran . . 41, 81, 122, 169, 217, 265, 313, 365, 412, 460, 508, 552

Ob novem letu

Božič 1936.

Zopet je minulo leto, polno važnih dogodkov za nas, slovenske lovce, polno obilega, težkega in odgovornega dela. Dne 13. marca 1935 je postal pri nas veljaven novi lovski zakon, ki nam je prinesel mnogo novot, mnogo dragocenih pridobitev, mnogo važnih predpisov za izvrševanje lova. Praktične posledice novega lovskega zakona pa so se pri nas pojavile v glavnem šele s preustrojbo naše prejšnje lovske skupnosti v samostojna lovska društva in v zvezo, ki so v njej društva včlanjena.

Opravili smo dober del dokaj obsežnega delovnega načrta, ki se nam je ob prevzemu poslov sam vsilil in ki nam v teku dela sam od sebe kar v kupe raste.

Izprememba društvenih in zvezinih pravil je izdelana tako rekoč s sodelovanjem in — upajmo — tudi na zadovoljstvo vsega članstva, po mnogih posvetovanjih in z upoštevanjem vseh izpreminjevalnih predlogov, društev in posameznih članov; na prihodnjih občnih zborih bomo že sklepali o sprejemu nanovo urejenih pravil. Za izpremembo pravil osrednje zveze smo tudi že stavili svoje predloge. Izveden je ustroj naših društev, naša zveza pa se je izkazala kot kaj močna upravna skupnost vseh slovenskih lovcev. Naše sodelovanje v osrednji zvezi je bilo zelo živahno, po naši izpodbudi je tudi tam izvršenega marsikaj, kar je koristno za vse jugoslovansko lovstvo. V občeobveznem zavarovanju vseh članov proti nezgodam, ki avtomatično nastopi že s 1. januarjem 1937 in v skupnem cenenem zavarovanju proti odškodninski odgovornosti, vidim velik so-

cialen in ustrojben napredek. V teku preteklega leta so izšle v lovskem zakonu predvidene ministrske in banske uredbe; manjka le še zelo važen pravilnik, ki naj ureja službeno razmerje med lovskim upravičencem in lovskim čuvajem. Rešitev tega vprašanja je zelo važna in nujna, ker je že skoraj treba določiti pravice in dolžnosti lovskih čuvajev in njihovih službodajalcev, — da se bo potem nadzorovanje lovišč vršilo res tako, kakor to zahtevata zakon in dejanska potreba. Zveza je izdelala osnutek vzorne službene pogodbe in ga predložila kralj. banski upravi. V korist naših lovišč, zlasti pa v korist našega lovskega nadzorovalnega osebja prav iskreno želimo, da bi bilo skoraj že rešeno tudi še to v lovskovzgojnem, v ustrojbenem, zlasti pa v socialnem oziru tako važno vprašanje. Upravna oblastva že vrše izpite, ki jih morajo delati zapriseženi lovski čuvaji na temelju pravil, ki so tudi izšla po našem sodelovanju; kdor hoče vršiti v lovišču nadzorovalno službo, mora imeti poleg izkustev tudi neko strokovno znanje, da postopa tako, kakor zahtevajo lovski zakon, lovska pravičnost in koristi lova. Lovski zakon in z njim zvezane stranske oblastvene uredbe imamo z vso potrebno razlago zbrane v odlični, pred kratkim izišli Šivic-Žnidaršičevi knjigi. V par dneh pa izide še dr. Bevkov »Lovski vodič«, ki bo izvrstno služil vsem onim, ki bodo hoteli delati lovske izpite; v tej knjižici pa bodo našli tudi drugi mnogo poučnega gradiva, ki ga mora poznati vsak, ki se bavi z lovom. Za zaščito zajca smo storili vse, kar se je storiti dalo, da smo iz velike nevarnosti, ki je šla šele pred kratkim mimo nas, odnesli svoje pravice neokrnjene. Za pobijanje lovske tatvine smo storili, kar je bilo v naši moči; to vprašanje pa se nahaja v hudi krizi; prizadevamo si, da bi zakonodavec s posebnim dodatkom h kazenskemu zakonu zaščitil naše pravice pred lovskimi tatovi. Predaleč bi šel, če bi tu hotel navajati vse podrobno delo, ki so ga izvršili društva in zveza s sodelovanjem državnih oblastev pri urejanju meja in pri zaokroženju lovišč, pri določitvi odstrela in urejanju drugih upravnih vprašanj, ki se tičejo lova — in vse ostalo naše podrobno delo v lastnem področju. Vsega, kar smo preko dejansko opravljenega dela še hoteli, nam seveda v tako pičlem času in pri skromnem številu veščih sodelavcev ni bilo moč opraviti, toda vse, kar je potrebno, dobro in koristno, bomo še storili v teku časa. Prosimo pa vsakogar k sodelovanju, saj je dela dovolj za vse in za vsakogar, ki ima količkaj dobre volje.

Pred nami je predvsem delo na čim boljši izpopolnitvi našega glasila »Lovca«. Tovariš urednik bo z zadovoljstvom

sprejel vsak članek, ki bo vreden objave; čim večja bo izbira, tem boljše in pestrejše bo gradivo. Tudi za primerne ilustracije smo ob sklepu nove pogodbe s tiskarno skrbeli. Kljub vsej vačnosti zvezine uprave ne sme »Lovec« niti po svoji zunanjosti, še manj pa po svoji notranji vrednosti karkoli utrpeti, ker vrši prevažno nalogo na polju lovske vzgoje, ki nam je še v toliki meri potrebna. V novem letu bo treba vsekakor izdati slovensko lovsko izrazoslovje; prepričan sem, da bo to delo v veščih rokah tovariša dr. Janko Lokarja, ki je prevzel za to brigo in ki bosta z njim sodelovala tovariša dr. Fludernik in Mazlu s svojimi izrazoslovnimi zbirkami in izkustvi, kar najbolje uspelo. Prihodnjo jesen se bo vršila mednarodna lovska razstava v Berlinu, pri kateri moramo tudi mi sodelovati, pred njo se bo pa vršila tudi še naša državna izbirna razstava. Oboje nam bo dalo obilo dela in skrbi. Vršile se bodo tudi medbalkanske strelske tekme v Romuniji, za katere smo tudi obljubili svoje sodelovanje. Predlagali smo, naj bi se izbirne strelske tekme vršile v Mariboru. Med važnimi nalogami, ki nas čakajo v novem letu, pa je tudi nekaj takih, ki jih bo treba rešiti v eno roko s primerno previdnostjo, v drugo roko pa z vso doslednostjo. Mislim pri tem zlasti na obvezno članstvo, ki ga predvideva novi lovski zakon in na našo brezpogojno zahtevo, da mora biti vsak, ki izvršuje lov, za to tudi usposobljen; posebno pažnjo bo pa treba posvetiti našemu lovskemu nadzorovalnemu osebju. To je skupina problemov, o kateri se bomo prihodnjič natačneje pomenili.

Vse to in še mnogo drugega, kar nam prinaša s seboj redno vršenje prevzetih poslov, pa tudi še vse tisto, kar nam čas in delo sama iznenada nalagata, nas je docela zaposlilo v preteklem letu in nas bo — dal Bog — zaposlilo tudi še v bodoče. Vsemu temu delu in vsem tem brigam, ki smo jih po zaupanju članstva prevzeli nase, smo se radi in z vnemo posvetili, ker vse to služi naši lepi in veliki stvari, pri kateri smo lovci z vsem svojim srcem, — nemara pa tudi za to, ker nam vse to delo in vse te brige obenem z ljubeznijo do prirode in z navdušenjem za lov vsaj deloma in vsaj za par boljših trenutkov zastirajo pogled v mrko dobo, ki jo preživljamo.

Ob Novem letu pa izrekam vsem svojim tovarišem, ki so z vnemo in ljubeznijo sodelovali, iskreno in toplo zahvalo. Vsem pa, ki nas druži velika ljubezen do prirode in lova, iskren novoletni lovski pozdrav!

Dr. Viljem Krejči,

predsednik Zveze lovskih društev v Dravski banovini.

Skale Janko

Rakova pot

Kako je bilo z lovstvom pred tridesetimi leti, prav za prav ne vem, ker takrat še nisem izvajal lova. Znano mi je le toliko, kolikor sem mogel posneti iz pisanja in pripovedovanja starejših članov lovske druščine. Izgleda, da je bilo v tistih »dobrih starih časih« tudi z lovom bolje, akoravno ni bilo ne lovskih društev, vsaj takih ne kot sedaj, ne toliko odredb in zakonov o lovu. Prav gotovo je bilo, kar se lova tiče, bolje, bodisi pri izvajanju lova ali pa v primeru, da si potreboval kot lovec oblastvene zaščite. V prvem primeru je bilo bolje, ker je bilo več divjadi in ni bilo treba najemniku umetno posegati v naravo, da bi dosegel povoljen stalež divjadi. V drugem primeru pa so se oblastva vsaj potrudila, da bi kolikor mogoče zatrla krivo lovstvo brez posebnih procedur. Stala so vedno na strani lovskih upravičencev brez današnje nerazumljive rahločutnosti. Če danes zalotiš lovskega — oprostite — tatu, je z njim toliko posla, pisarij, evidence, reklamacij in drugega učenega advokatskega dela, povrhu pa še jeze in razočaranja, da Bog ne daj te smole, da bi prijel večkrat in več takih lovskih prestopnikov in ljudskih junakov. Stopiti bi moral v pokoj ali bi si moral najeti privatnega tajnika, da bi zadevo uredil in jo držal v evidenci. So pač čudna pota božja, so pa tudi prav čudna pota ovadb, katera se na dolgi komplicirani poti do stola pravice tako skrčijo, da jih končno več ni.

Naravno je, da lovski tat nima ne orožnega lista ne lovske karte in kakor vemo, je lovskega tatu težko prijeti, še težje pa njegovo gnusno početje pred sodnikom dokazati. Kaj drugega je, če loviš kot lovski upravičenec z dovoljenjem najemnika in nimaš potrebnih listin pri sebi. Take vrste ljudi ni orožnikom težko prijeti. Taki lovci se ne skrivajo in na orožnikovo povelje pridejo bliže lepo pohlevno kakor se grešniku spodobi. Zgodi se, da je zasačen tak lovski gost, ki nima listin pri sebi, temveč doma. Preprosto jih je pozabil pri odpravljanju na lov. Zelo, zelo nerodno je bilo tistemu nesrečnemu »zločincu«, še bolj nerodno je bilo pa lovskemu najemniku. Pa kaj bi mu ne bilo, ko je zapazil med veselimi gledalci od zadovoljstva žareči, dobro mu znani obraz. Ta veseli in zadovoljni gledalec je tudi lovec, pa še kakšen lovec je, seveda brez dovoljenja, ki nikdar svojih lovskih dokumentov ne pozabi doma, ker jih sploh nima in jih tudi nikdar ni imel. Za njega je taka orožniška revizija velika

predstava. Višek komedije je pa, ko mora lovski gost oddati puško orožniku. »Viš, zlodi škricarski, zdaj boš pa lovil,« si gotovo misli. On ima pa puško lepo spravljeno, lovi, kadar hoče, ne da bi se mu zgodilo kaj hudega, akoravno je bil že po lovskih paznikih ovaden, da si krivo prisvaja divjad. Izmazal se je, kar je sedaj pri nas, ko je toliko usmiljenja potrebne revščine po deželi, kaj preprosta stvar. Vprašam vas, lovski tovariši, ali je s takim postopanjem kaj pomagano lovstvu? Potrdili boste, da je pač pravilno in pravično, če zakon zahteva, da ima vsak listine pri sebi, kadar izvaja lov. Pozabiti pač ne smemo doma potrebnih listin, tudi mislim, ne puške, ne nabojev. Če pozabiš te stvari, imaš sitnosti in nevšečnosti, v prvem primeru z oblastvom, v drugem pa sam s seboj. Bilo bi bolj nujno in pravilno, da bi napeli vse sile, da se prebivalstvo razoroži in se pobere nepoklicanim strelno orožje, s katerim neopravičeno more divjad. Po deželi je še toliko vojaških karabink in municije, da bi se z njimi oborožile cele kompanije vojaštva. Šele po tem čiščenju bi bila na mestu preprosta kontrola lovskih upravičencev. Razumljivo, kontrola napovedanih lovcev je kaj preprosta, ker ti niso divji lovci, kontrola nenapovedanih, torej divjih lovcev, je pa zelo težka. Zato je lažje pravici in zakonu zadostiti pri rednih lovcih. Da, zakonu je zadoščeno, lovstvu pa bore malo ali pa sploh nič ustreženo. Tu je samo volk sit, o kozi pa ni govora.

Pri zatiranju krivega lovstva bi morale sodelovati tudi občine. Mislim, da lovska zgodovina ne pozna primera, da bi bil kak občan po občini ovaden, da si krivo prisvaja divjad ali pa da ima orožje brez predpisanih listin. Saj to bi bilo osmo svetovno čudo, akoravno imajo sedaj občine v rokah evidenco, kdo zaprosi za lovsko karto. Ali ni dolžnost občine in posameznega občinskega moža, da varuje lastnino in interese občine? S tem, če v kakem lovišču kradejo divjad občani, postane občina razvpita in se vsak lovec boji, da bi si naprtil sitnosti s takim loviščem. Posledica je seveda nizka najemnina. Torej zakaj stoje občine ob strani in ne pomagajo najemnikom zatreti krivolovstva? Marsikateri občinski mož ve, da ta ali oni hodi po krivih lovskih potih, ne da bi poskušal to početje uradno zatreti. Pa saj je smešno kaj takega zahtevati od občinskega moža. On je podeželan in podeželani morajo držati skupaj. Taka je pač miselnost našega, tako dobrega podeželja.

V zakonu o lovu občutno pogrešamo med drugim tudi, kakor že omenjeno, pritegnitev občinskih odborov k sodelovanju pri lovu in to v prid lovstvu, posebno pa tudi v prid občinam, ki

že itak ne vedo več, kje bi dobile denar. Tako pa naj se najemnik le sam peha za lovskimi tatovi, naj jih ovaja in skrbi z vsemi sredstvi, da bo po končani lovni dobi ostalo zadosti divjadi v lovišču in da bo nova najemščina kolikor mogoče visoka. Poleg teh pravic in dobrot je pa najemnik primoran plačevati tako zvano škodo, katero napravi divjad. Njegova? Divjad ni njegova, vsaj živa ne, temveč božja, to je od vseh in od nikogar. Čudna je ta zadevščina z divjačino. Najemnikova je šele, kadar jo upleni, pred uplenitvijo je pa velika uganka. Takih in sličnih ugank je okrog lova vse polno, tako da je vse skupaj eno samo ugankarsko čudo. Ena taka famoznost je lovska škoda, oziroma škoda povzročena po divjadi. Občina odda svoje lovišče potom javne dražbe najvišjemu ponudniku. Torej občina dá »svoje lovišče«. Pa kaj je to lovišče? So li to smreke. bukve, njive ali bajte ali kaj? Pod pojmom lovišče mislim in tako menim, mislimo vsi in si predstavljamo kos zemlje, na katerem žive zajci, srne, gamsi ali druga divjad. Občina odda potem dražbe vso divjad, katera se nahaja začasno ali stalno na teritoriju občinskega območja v zakup. Kar lovec upleni, je njegovo, kar pa ostane ali se zaradi gojitve pomnoži, je občinska last. Prav gotovo mora biti to tako, ker če bi ne bila divjad občinska last, jo tudi občina ne more oddati izdražitelju lovišča v izkoriščanje. To izkoriščanje je lahko v obliki faktičnega izkoriščanja v mejah zakona ali se pa najemnik okoristi s tem, da divjad goji, jo ogleduje in ima svoje veselje.

Da potrebuje živo bitje za obstanek tudi hrano, mislim, je dokazovanje odveč in ker je divjad tako živo bitje, potrebuje prav tako hrano in je za tega del nerazumljivo, zakaj mora najemnik plačati občini, oziroma posameznim občanom poleg najemnine tudi hranarino za divjad. Divjad ne ve, kaj je to njiva, ne, kaj je škoda, ona žre pač vse, kar ji prija in so tudi poljski pridelki njena hrana. Lovskemu najemniku je pač vseeno, s kako stvarjo krmi občina svojo divjad. Le od posameznika je odvisno, če dovoli divjadi, da pridelke, katere rabi človek, jé tudi ona. Če ne dovoli, mora imeti pač več pameti kot divjad in ukreniti tako, da ne bo mogla žreti nedovoljene stvari. Seveda najrigoroznejše sredstvo je smrt, po smrti je gotovo vsega konec, tudi tako zvane škode. Tudi tatu v človeški obliki ne usmrti pravica takoj, ali sploh ne, ker so druga sredstva, da se prvič tisto bitje odvadi krasti ali pa se predmete, na katere se polaga vrednost, zavaruje tako, da tat ne more priti do njih. Prav tako je pri škodi po divjadi. Vsak lastnik poljskih pridelkov naj ukrene tako, da bo divjadi onemogočeno

delati škodo. Tako napravi tisti poljedelec, kateri se čuti kot bitje, ki z razumom nadkriljuje brezumne živali. Končno čaka najemnika lovišč še to, da bodo občine zabranile divjadi, da bi se krmila s travo, gobami in brsti grmov. Tudi to rabi človek in če požre žival, je tudi škoda. Iz navedenega vidimo, da je občina primorana krmiti divjad, ako jo hoče imeti in jo v njenem občinskem območju dajati potom dražbe izdražitelju v izkoriščanje. Kajti, če zabranim divjadi, da se hrani, ista pogine in občina ne more svojega teritorija imenovati lovišče. Tudi dejstvo, da sresko načelstvo (naš višji lovski regulator) predpisuje najemnikom višino odstrela srnjadi, je dokaz za pravilnost gornje trditve, in sicer, ker občina odda svoje živali izdražitelju v tako zvani odstrel. Brez posebnih tistih, pri nas udomačenih razmišljanj in cepitev jasnih in logičnih dejstev, si moramo priznati, da je škoda po divjadi vobče zmota, zamisel brez zdrave in logične podlage. — Ni treba, da bi posamezni občan trpel tako zvano škodo po divjadi, ker je občina dolžna za blagor občanov skrbeti in jim iz prejete najemnine njenega lovišča povrniti škodo. Skoraj vedno je najemnina precej višja, kakor pa znaša celokupna pravilno ocenjena škoda in šele po odbitku škode bi smela občina preostalo vsoto porabiti pač kakor hoče. Ako pa bi bila cenjena škoda višja kakor najemnina, šele takrat bi bil najemnik primoran z gotovino ali v naturi prispevati k poravnavi škode. Da je pa najemnina nizka, je pa prav gotovo kriva občina sama in to iz več razlogov. Razpaslo divje lovstvo v občini, kakor sem že omenil, je prva hiba občine, ogromni in pretirani zahtevki po odškodnini druga! Nebroj podobnih stvari učinkuje naravno na višino najemnine. Od občine in od poštenosti občanov je vse odvisno.

Podeželsko ljudstvo še vedno živi v domišljiji, da se mu godi v nebo vpijoča krivica in da mora biti boj za »staro pravdo«. Vsak zakon, in naj si bo še tak in v prid podeželanom. oziroma kmetovalcem, je sprejet z godrnjanjem. Podeželan ne more zapopasti, kako je mogoče, da ne sme po svojem posestvu, ki meri manj kot dvesto hektarov, pobijati po mili volji divjadi. Najbolj se skubi lov. Zakaj ne vmešajo v »staro prvdo« tudi prepovedi iskanja in kopanja rud po svojem posestvu? Tudi lastnega drevja ne smemo sekati v večjem obsegu brez oblast-

Lovski ples 1. februarja 1937 v Ljubljani

nega dovoljenja. Čudno, da pri zadnjih dveh zadevščinah ni takega godrnjanja kakor zoper lov, ki prinaša, kakor že omenjeno, občinam lep letni dohodek brez vsakega truda in jim pade kot dar božji v prazno blagajno. Prav za prav se ni čuditi. Vsakdo, ki je svoj nos pomolil v svet, ve, da se ni nikdar s prej omenjenima zadevama politično kupčevalo, le lov je bil in je predmet kravjih kupčij v škodo občinam in sramoto kulturi.

Ko je stopil novi lovski zakon v veljavo, je na mah kakor voda ob povodnji, narasla divjad. Vse vpije in zahteva povrnitev škode od najemnikov, akoravno je manj divjadi kot nekdaj. Še nikdar ni kak kmetovalec trpel zaradi škode, povzročene po divjadi niti minuto gladu ali pomanjkanja. Poznam pa dosti slučajev, da je alkohol in slabo gospodarstvo pognalo grunt na boben. Ako jih pa danes poslušate, morate biti prepričani, da bo pri nas kmeta vsak čas konec ravno zaradi te nesrečne ogromne škode. Na tisoče dinarjev potroši lovski najemnik za povračilo škode in vprašujem se, kdo bo še zmogel, da izdraži lov za visoko ceno s takimi skrajno občutnimi stranskimi dajatvami in da bi nosil to breme dolgo vrsto let. Ves ta čas naj se najemnik vojskuje, krega in ima razburljive nastope z ne ravno blagimi občani! Hvala lepa za tak plemenit sport in mislim, da je bolje izbrati si za razvedrilo kaj drugega. Občinam, tistim občinam, ki lovstvu najbolj mečejo polena pod noge in vidijo v lovcu nekakega nepotrebnega vsiljivca, naj pa nosi le tisti svoje težke, najbrž lahko prislužene tisočake, kdor je toliko naiven, da si za svoj denar ne more privoščiti kaj drugega, kot da občini oziroma občanom služi za molzno kravo. O užitku pri lovu tako ne bo mogel dosti govoriti, ker bodo za »red« in razredčilo že skrbeli njegovi tihi družabniki.

Povračilo škode po divjadi je podeželsko ljudstvo spravilo direktno v anarhijo. Če sem pa objektiven, moram priznati, da najbrž še ni v vseh občinah ta kuga tako močno izbruhnila. Vem samo toliko in to prav natanko, da so razmere v občinah Želimlje, Ig in v več okoliških občinah nevzdržne. V ilustracijo in poduk tovarišem navajam: V občini Želimlje in v enem delu občine Ig je bilo letošnjo pomlad po zajcu delno ali popolno uničeno 30.000 šopov fižola, ter je bil najemnik lova tudi pripravljen brez nadaljnjega škodo poravnati, in sicer v denarju, kolikor je pač bil fižol vreden. Po vestni in nepristranski preizkušnji je prišlo 25 šopkov na kilogram fižola, torej je bilo za trideset tisoč šopov izračunanih 1200 kg fižola po 2 Din za kilogram. Vse škode je bilo potemtakem samo na fižolu za 2400 Din. Najemnik lovišča je bil trdno prepričan, da se bo

škoda po zajcu povoljno likvidirala. Pa grdo se je zmotil. Nekateri staropravdarji so zagnali vik in krik in kratkomalo zahtevali za vsak uničen šopek fižola kar en dinar, drugi pa vsaj petindvajset par. Drastičen je ta primer. Torej za trideset tisoč dinarjev fižola je zajec uničil!! Petnajst tisoč kilogramov fižola je romalo letošnjo spomlad v zajčje želodčke. No, če že ravno ne toliko, pa vsaj za 7500 Din, to je tri tisoč in dvesto kilogramov. Kaj je afriški slon proti našemu požeruhu zajcu! V gorski občini pa tolikšen pridelek!? Same škode je toliko kilogramov. Če torej vzamemo, da je ostalo nepoškodovanega fižola desetkrat toliko, je letošnje poletje omenjena občina pridelala samo fižola 150.000 kg ali petnajst vagonov. Blažena dežela!

Premislite ljudje božji, kaj vse napravi zlorabljanje sicer dobrega zakona, oziroma nepravilno po mrtvi črki, za zeleno mizo tolmačeni predpisi. Kam naj se lovski najemnik obrne, da bo zaščiten pred takim brezvestnim izkoriščanjem? O kakem kompromisu ni govora, posebno pa ne z nahujskanimi ljudmi, ki vidijo v osebi meščana predmet svoje spekulacije.

Z zahtevo po povrnitvi škode po divjadi je sprožena skala, ki bo uničila brez usmiljenja še to malo dobrega, kar je bilo in to v škodo ljudstva kakor tudi seveda lovstva. Namesto da bi novi zakon tolmačili tako, da bi z njim odstranili vse, kar je gnilega in nemogočega, smo zabredli v stran tako, da bo naš lov kmalu v sramoto kulturnemu svetu. Posledice se bodo kmalu pokazale in se že kažejo. Tiste lepe okrogle najemnine od deset, dvajset in več tisočev se znatno krčijo in marsikje je zaradi tega nazadovanja že opažati občutno praznino v občinskih blagajnah, seveda vse to v blagor občinam, ki so nekaterim gospodom tako zelo pri srcu, da pri pogledu nanje in njihovo uboštvo pretakajo krokodilove solze. Res, zelo prikladen bi bil za nas prost lov. Zelo bi se naše ubogo ljudstvo opomoglo od dosedanjega gorja. Saj vidimo naše rojake tam, kjer smejo križem kražem streljati, kako pitani in nad vse zadovoljni žive brezskrbno življenje. Nič več jim ni treba drugega delati kakor od zore do noči hoditi za pičlo divjadjo in ko se utrudijo, sedeti v krčmi. Orje, seje in žanje se samo. Srečna dežela in srečen podeželan, ko mu lahko sonce sveti skozi raztrgano streho. Le poskusite pri nas podeželskemu ljudstvu osladiti življenje z medom, boste videli, kako slabo mu bo teknilo. Ako nekateri mislijo, da se da tudi z lovom ventilirati kmečko vprašanje, so v veliki zmoti. Končno pa velja poizkus. Vendar si pri slabem uspehu ne smemo kar umiti rok in se prihuljeno umakniti s

pozorišča. Hlapcev in dekel je zaradi brezposelnosti zadosti in jih bodo gospodarji lahko najeli za gonjače ali pa bodo delali namesto gospodarja, kadar bo ta lovil. Tudi oštirji bodo kaj zaslužili, saj se mora lov pošteno zaliti, še bolj pa, če se pije na kredo. Kako idilično bo na kmetih, ko se bodo lovski rogovi glasili namesto kravjih zvoncev poleti in v zimi, spomladi in jeseni po hribih in poljanah. Žalostno pa bo, ko se bodo lovski rogovi spremenili v glasne biriške bobne, ki bodo bobnali kar v trumah in oznanjevali sadove tako zaželjenega prostega lova. Nam, dosedanjim najemnikom, dobrotnikom občin in lovcem bo pa vendar pomagano, ko bomo tisočake, katere smo zmetali svoječasno v prazne občinske blagajne, lepo porabili za kaj donosnejšega kakor je lov. V tem blaženem času bodo poceni kmečka posestva.

Poglejmo druge civilizirane narode, koliko važnost polagajo na pravilno urejen lov in poglejmo tudi vsakovrstni donos urejenega lova. Ali si moremo predstavljati urejen lov brez posebnega lovskega urada s samostojnim lovskim nadzorstvom? Mislim da ne, ker to je stroj brez strojevodje. Kaj pomagajo zakoni, ko pa ni oblasti in organov, ki bi tudi dejansko kontrolirali, če se zakoni res izpolnjujejo in kako. Veliko manj važne panoge, kakor na primer šolski vrtovi, imajo svoje referente, samo za lovstvo je nepotreben. Seveda je nepotreben za tako vrsto lova, kakor je pri nas, ki se smatra za nebodigatreba. Zatorej se tudi lahko pripeti najemniku lovišča, da dobi od sedanjega lovskega regulatorja ukaz, da mora decimirati to ali ono divjad, in sicer zaradi tega, ker so se poedini kmetovalci pritožili, da dela ta ali ona divjad škodo. Edino samostojen stalni lovski nadzornik, ki bi bil po svojem lovsko naobraženem osebju informiran o potrebi take odredbe, bi lahko izdal ukaz najemniku za večji odstrel divjadi, da se preprečijo škode, ne da bi lovstvo trpelo.

Prepričan sem, da naše lovske akcije stoje zelo slabo, da so vsa naša moledovanja, ves trud in napor za dosego pravilne regulacije lova le glas vpijočega v puščavi in zato trdim, da naš lov in z njim povezane dobrine naglo padajo in da se tega niti ne zavedamo. Kmalu pride čas, ko bodo nekateri tako srečni, da bodo mogli na razvalinah lovstva razobesiti zastavo visoke nekulturne kulture. Mi lovci pa se le še naprej cepimo v več taborčkov, da bo naš voz lažje šel navzdol. Iz prepada bo izhod dvomljiv!

Predstoječe vrstice poklanjam vsem prijateljem in neprijateljem lova v tehtno premišljevanje za rožnato leto 1937.

Josip Beran

Manj znane lovne živali

Novi lovski zakon našteva med divjadjo tudi nekaj živali, ki so našim lovcem malo ali pa nič znane. Te živali so: šakal, vidra močvirnica, medvedjica, muflon, tekunica, hrček, potem stepna kokoška in pa obe droplji. Seveda tudi zajca kamenjarja in risa večina slovenskih lovcev ni videla, toda kamenjar je povsem podoben našemu divjemu zajcu in le bolj krajevna zvrst njegova kakor pa posebna vrsta, risa pa večina pozna zvrst njegova kakor pa posebna vrsta, risa pa večina pozna po slikah. Zato teh dveh živali ne bom opisal, pač pa se mi ne zdi odveč, če o prej imenovanih živalih napišem nekaj podatkov.

Šakal (čagalj, canis aureus) je zver pasjega rodu. Od znanih živali je še najbolj podoben lisici, morebiti je v truplu za spoznanje še manjši od nje. Gobec je malo bolj top kot lisičji, pa bolj koničast kot volčji. Noge so višje od lisičjih, tako da je šakal v vihru za kakih 10 cm višji od lisice. Rep je košat in za četrtino krajši od lisičjega; šakal ga nosi navadno povešenega in mu sega do pete, to je do prvega sklepa nad prsti. Uhlji so kratki, pokončni. Osnovna barva šakalovega kožuha je zamazano rumenosiva; na hrbtu vleče na črnikasto in je brez prehoda v barvo bokov, ki so rdečkasti kakor noge in glava. Trebuh je belkast, prav takó grlo; prsi so rdečkaste, vrat sivkast.

Šakal ima v očeh okroglo zenico kakor volk in ne pokončno-podolgasto kakor lisica. To kaže, da je bil izprva podnevna žival. Dandanes se podnevi skriva in išče hrano ponoči. Navadno se šakali tuleč in po volčje zavijajoč zbirajo v večje družbe in družno hodijo na rop. Razen mesa pa jedo tudi sadje, zlasti naši dalmatinski šakali so se precej navadili na rastlinsko hrano. Kjer se šakali razmnože, so prav nesramni in prihajajo celo v hiše stikat za užitnimi rečmi. Prava domovina šakalov je severna Afrika ter zapadna in južna Azija; tudi na Balkanskem polotoku jih je še precej ter segajo v severni smeri v Dalmacijo in Hercegovino. Najbrž je šakal poleg volka tudi zarodnik domačega psa. Po vsej verjetnosti je šakal ona lisica, katerim je po sv. pismu Samson navezal gorečo slamo na rep in zažgal s tem filistejska polja.

Vidra močvirnica (mustela lutreola) je po dlaki podobna vidri, po velikosti in postavi pa dehorju, le da ima še nekoliko krajše noge. Med prsti ima plavno kožico, ki je na sprednjih nogah neznatna, na zadnjih pa bolj očitna, vendar

se na sledu komaj pozna in je zato sled kaj podoben dehorjevemu. Kožuh je rjav, na hrbtu in repu nekoliko temnejši kakor na trebuhu, kjer prehaja v malo sivkasto barvo. Na grlu je majhna rumenkasta ali belkasta lisa, ustni sta beli. Dlaka je gosta, krzno čislano. Vidra močvirnica je bolj ustvarjena za vodo kakor za kopno: plava izvrstno, teče slabejše, pleza pa nikoli. Živi ob zaraslih vodah, rajši stoječih kakor tekočih, in se hrani z ribami, žabami, raki in polži, pa tudi ptiče, zlasti mlade, pobira; včasih obišče kakor dehor tudi kakšen kurnik v obližju, kjer pokolje, kar more. Ob vodi si izkoplje kakor vidra med koreninami svoj dom z izhodom proti vodi. Preplašena skoči takoj v vodo, kjer se izvrstno potaplja in jako dolgo zdrži pod vodo. Razdražena zasmrdi po česnu.

Vidro močvirnico love v progle na ribe. Ujame se jako rada, zato jih je že jako malo. Njena domovina je severna polovica Evrope od Francije do Kavkaza, južno do Alp. V Rusiji jih je še precej; tam ji pravijo n o r k a ; iz tega imena je nastal tudi nemški naziv »der Nerz«. Mislim, da bi ji tudi mi smeli reči norka namesto opisovalnega imena vidra močvirnica.

V Sibiriji in vzhodni Aziji živi sorodna norka; njen kožuh se prodaja na kožnem trgu z imenom »kolinski«. Še več kož prihaja na trg od severno-ameriške vrste »mink«, ki živi zlasti v Kanadi.

M e d v e d j i c a (monachus albiventer) je povodni sesalec, plavutonožec. Podobna je znanemu tjulnju (morskemu psu). Do 2½ m dolgo truplo je vretenasto s kratkim vratom in majhno glavo. Zobovje je zversko, saj se hrani medvedjica največ z ribami. Uhljev ni; sprednje noge so kratke, plavutaste, zadnje ob repu navzad zasukane in tvorijo krmilo. Dlaka je kratka, gosta in mastna ter se tesno prilega koži. Vse je kar najbolje prilagodeno življenju v vodi. Medvedjica je po hrbtu in bokih sivkasto črne barve, na trebuhu pa bele. Samica nosi 11 mesecev in skoti v času od maja do julija po enega ali kvečjemu dva mladiča.

Prava domovina plavutonožcev so mrzla obtečajna morja, medvedjica pa se je razširila tudi v Sredozemsko morje tja do Črnega morja. Je sicer precej redka, vendar se dobi tudi v vodah naše države, največ na obali otokov Mljeta, Palagruže in Biševa.

M u f l o n ali d i v j a o v c a (ovis musimon) je doma v gorovju otokov Sardinije in Korzike. Kot divjad so jo uvedli v nekaterih loviščih srednje Evrope, zlasti v Avstriji, na Češkoslovaškem in Ogrskem. Po stasu je muflon podoben domači ovci, toda ima gladko, prileţno dlako, ki je poleti lisičje rdeča, pozimi pa kostanjeve barve. Natančen opis in naselitev te divjadi je prinesel »Lovec« 1934 izpod peresa ing. Cvetka Božiča.

Tekunica (citellus citellus) je podzemni glodalec iz rodu svizcev. Razširila se je iz ruskih in panonskih ravnin po severnovzhodnem delu naše kraljevine. V trupu je 22—24 cm dolga in ima 7 cm dolg rep; tehta ½ kg. Po hrbtu je rumenkasto sive dlake, pomešane z rjasto; po trebuhu in prsih je rjasto rumena, po glavi nekoliko bolj rjavkasta, na grlu pa belkasta; noge so rjasto rumene in proti prstom svetlejše.

Tekunica živi družno, vendar si vsaka zase izkoplje v zemlji, včasih do 1½ m globoko svoj stan, do katerega pelje zavit rov. Stan si postelje s suho travo ali slamo. V tem kotlu prespi zimo. Jeseni zamaši izhod s prstjo, spomladi pa si izkoplje nov rov, tako da se pozna toliko rovov iz kotla, kolikor let je bil zaseden. Kjer se tekunice razmnožé, je skoraj rov pri rovu. Takrat je tudi škoda občutna, ki jo tekunice povzročajo na poljskih pridelkih, kakor detelji, žitu, sočivju itd. Razen rastlin se lotevajo tudi manjših živali, zlasti mladih ptičev v pritalnih gnezdih. Jedoč sedi tekunica na bedrih in drži hrano s sprednjima šapicama, približno tako kakor veverica.

Spomladi, mesca aprila ali maja, poležejo samice po 3—8 mladičev, ki ostanejo pri starih skoraj do jeseni. Dotlej so že popolnoma dorasli in na pomlad že zreli za razplod. Poplave, zlasti zimske, uničijo mnogo tekunic, sicer jih pa zalezujejo podlasica, kuna, lisica in razne ujede, seveda tudi človek, da se brani škode, pa tudi zaradi mesa, ki je užitno, in zaradi kože, ki daje dobro krzno zlasti za podstavo. Zasedeni rovi se poznajo po smradu seča, ki ga tekunica redno izpušča pred vhodom, preden zleze v svoj brložek.

Svoj čas je moral ruski kmet oddati državnim oblastvom toliko tekunic, kolikor hektarov zemlje je imel. Na Ruskem pravijo tekunici suslik, na Poljskem sislik, kar je dalo tudi nemško ime za tekunico, namreč »Ziesel«.

Hrček ali skriček (cricetus cricetus) je nekoliko večji glodalec od podgane, pa bolj zavaljenega trupla. Vrat je debel, noge nizke, rep kratek in koničast. Po hrbtu je dlaka rjavorumena s sivkasto oseno, na bokih je svetlejša, na trebuhu pa skoraj črna. Tudi noge so temne, le šapice so belkaste. Na vratu je rdečkast komat in tudi zgornji del gobčka je enake barve. V ustih ima hrček obširne mošnjice, ki v njih prenaša zrnje s polja v svojo jamo.

Kljub navidezno nerodnemu truplu je hrček okretna žival in pogumna, da se ne boji zlepa kake živali; tudi v človeka se požene. Med seboj se hrčki radi stepo, često celo do smrti. Zmagalec potem premaganca poje z vso mirnostjo.

Hrček si skoplje kakor tekunica 1—2 m globoko pod zemljo svoj stan in poleg njega še shrambo za živež. V stanovanje vodijo trije rovi: eden iz shrambe, drugi, navpični za vhod in tretji, poševni za izhod. V shrambo nanosi hrček poleti do 25 kg raznega žita in semenja. To zalogo načne mesca marca ali aprila, ko se prebudi iz zimskega spanja. Kmalu nato se prvič pari in potem še drugič v juniju. Samica skoti obakrat po 6—15 mladičev, ki jako hitro doraščajo.

Zalezovalcev ima hrček obilno, najbolj uspešno pa ga zatirajo ljudje, ki ga pozimi izkopavajo z zalogo vred. Zrnje opero, posuše in zmeljejo, hrčka odero in pojedo, ustrojena koža pa daje dobro krzno. Hrčkova domovina je severna polovica Evrope, razširil pa se je tudi k nam v pokrajine, kjer so velika žitna polja v ravninah.

Stepna kokoška (syrrhaptes paradoxus), rusko sadža, je lepo pisan ptič golobje velikosti, doma v stepéh srednje Azije, odkoder prihaja tu pa tam tudi v evropske pokrajine. Živi družno v večjih tropih po odprtem, ravnem svetu in se hrani z različnim semenjem in tudi žuželkami.

Hrbtno perje je ilnato rjavo, temno lisasto in povprek črtasto; glava, vrat sta pepelasto sive, grlo, čelo in ozka proga čez oči pa rjaste barve; zadnji del prsi je rumenkast, pri samcu oddeljen od sprednjega dela z belimi, črno obrobljenimi peresci; letalna peresa so siva, prvo pero je močno podaljšano; sprednji dve peresi v repu sta iztegnjeni v dolgo konico. Kraki so kratki (1.5 cm) ter s prsti vred porasli s perjem; zadnjega prsta ni; sprednji trije so ploščati in zvezani s trdo kožo v skupno stopalo.

Veliko dropljo (otis tarda) je težko zamenjati s kakim drugim ptičem, kajti na razmeroma visokih, močnih nogah počiva zajetno, težko truplo puranove velikosti (9—15 kg). Glava in vrat sta pepelasto siva, hrbet, večina krovnih peres v perutih ter repno krovno perje so rjasto rumeni s temnimi povprečnimi črtami; na prsih in trebuhu je perje belo in tudi letalna ter krmilna peresa so bela z drugobarvnimi lisami in črtami. Zadnjega prsta ni. Samec ima na obeh straneh vratu pernato brado.

Velika droplja je jako oprezna žival. Živi družno po neobljudenih ravninah, poljih, pa je postala že jako redka. Še največ jih je po ruskih in ogrskih stepéh, v naši državi še nekaj v Vojvodini, odkoder se kedaj katera zateče tudi v Slovenijo.

Mala droplja (otis tetrax) je veliki podobna, toda mnogo manjša; doseže velikost domače kure. Samcu je perje pod tilnikom podaljšano v perjanico. Vrat je črn z belim pokončnim in prečnim pasom.

Ing. Mirko Šušteršič

Strel s kroglo*

(Nadaljevanje.)

3.

Ko smo v prvem poglavju obdelali vzroke trošenja, je važno vedeti, kako trošenje pušk preizkušamo in kake dopustne meje stavi današnja balistična veda glede tega pojava modernim risanicam, oziroma kako trošenje ocenjuje.

Risanico z malim trošenjem je težko zgraditi. Pri tem je treba upoštevati vse vzroke, ki vplivajo na trošenje, pa tudi na dogajanja, ki spremljajo vsak strel. Pri serijah (obrokih) strelov, ki jih pri preizkušnji oddajamo, so dogajanja lahko enkrat skladna, drugič ne. Zlasti pri majhnih obrokih (serijah) poskusnih strelov so dogajanja večkrat toliko različna, da dobimo enkrat večje, drugič manjše trošenje Zato so premeri raztrosa pri slikah zadetkov z majhnim številom strelov razne velikosti — pri isti puški, z istimi naboji in streljani v istih okoliščinah in pogojih.

Izvrstna risanica nam na primer pri obrokih 4 krat po pet strelov na 100 m dá raztros na posameznih slikah zadetkov v krogu od 2·5 cm do 5·5 cm premera. Razen tega se lega zadetkov lahko pri vsakem obroku nekoliko menja, tako da če vse štiri slike prenesemo na eno tarčo, točno po legi zadetkov, dobimo sliko zadetkov 20 strelov, kjer bo pa premer krožnega raztrosa bržčas večji kot 5·5 cm (to je največji raztros slike petih zadetkov), morda 6 ali 7 cm. Važno je pri tem, da se je premer raztrosa zaradi majhnih obrokov (5 strelov) močno izpreminjal, in to več kot za dvakratni premer (od 2·5 cm na 5·5 cm), medtem ko je obrok združenih 20 strelov dal zopet drugo sliko, in sicer še večjega raztrosa. Iz tega sledi, da treba za pravilno ugotovitev več in večjih obrokov strelov, ker en manjši obrok razmeče strele lahko neenakomerno po vsej ploskvi, med tem ko jih drugi zopet drži tesno skupaj. Tudi se srednja lega

* Za statistične podatke so vzete številke in norme nemških preizkuševalnic.

zadetkov napram merilni točki pri majhnem številu strelov razmeroma malo razlikuje in menja — zaradi majhnih nepravilnosti. Zato je ugotovitev lege zadetkov z dvemi, tremi streli netočna, tem manj, čim bolj cev trosi. Trošenje se veča s številom strelov. Tako so poskusi ugotovili, da puška, ki pri šestih strelih trosi v krožnem premeru 5 cm, dá najbrž:

pri	3	strelih	raztrosni	krožni	premer 3·56 cm
„	4	„	„	„	„ 4·22 „
„	5	„	„	„	„ 4·66 „
„	6	„	„	„	„ 5·00 „
„	7	„	„	„	„ 5·32 „
„	8	„	„	„	„ 5·56 „
„	9	„	„	„	„ 5·76 „
„	10	„	„	„	„ 5·95 „
„	11	„	„	„	„ 6·12 „
„	12	„	„	„	„ 6·29 „

Iz te razpredelnice, ki je delo mnogih poizkusov, vidimo, da izpočetka premer raztrosnega kroga hitro raste, po večih strelih se pa nekako umiri in se s številom strelov le počasi veča. Velik obrok strelov nam pa dá končno pravo sliko celotnega trošenja. Razpredelnica pa tudi jasno kaže, da je treba za ugotovitev trošenja za vsako cev najmanj 6 strelov in da je določitev raztrosa z manjšim številom strelov brez stvarne vrednosti.

Pri preizkušanju dobimo vedno tudi obstranske strele, ki so ušli izven slike po kaki merilni napaki. Če so taki streli sumljivi, ustrelimo novo sliko šestih strelov — brez merilnih napak in zategnjenih strelov. Dober pristreljač takih napak ne dela ali le prav izjemno, med tem ko se lovcu, ki mu pristreljevanje ni poklic, to rado in večkrat zgodi. Ako pa vendarle padejo taki zategnjeni streli, katerih ni zakrivila puška, jih iz slike izločimo. Za zategnjene strele veljajo zadetki, ki leže več kot za eno tretjino premera strelne skupine (grupe) izven te, pri najmanj dvajsetih strelih. Če se tak zategnjen zadetek pokaže pri petih, šestih strelih, je sumljiv in če ima zvezne zadetke, take, ki leže med zategnjenim in normalno skupino zadetkov, potem je to slika normalnega trošenja dotične puške. Sem in tja se pripeti kak tak zategnjen, zase ležeč (izoliran) strel, ki gre lahko na rovaš municije. Tak strel izločimo iz ocene. Sicer pa moramo skrbno in previdno preiskati vzroke, ker z neupravičenim izpuščanjem »zategnjenih« strelov ne smemo olepševati in zboljševati slike zadetkov, ker se tako posto-

panje pri velikih razdaljah na gotovosti (sigurnosti) zadetka rado maščuje.

Zato naj preizkušnjo in pristrel puške opravi le puškarna z vsemi pripomočki, katerih lovec nima in ki je navadno z znanjem o balistiki manj podkovan kot so njegovi čevlji z žeblji. Razen tega mora biti strelec tako izurjen, da oddaja strel za strelom kot stroj natančno in da napove vsako malenkostno napako, ki jo je zagrešil pri ciljanju ali oddaji strela.

Pri tem zaporednost strelov ne sme biti poljubna, temveč je odvisna od ustroja puške in moči municije. Cev mora biti pri vsakem strelu enako topla, na milimeter natančno enako oprta in oslonjena in strelec mora imeti vedno enako držo in lego. Vsega tega lovec ne more obvladati, temveč samo preizkuševalnica, ki ima posebna stojala in priprave, da izloči vse osebne napake.

Zakaj pa ne vrše preizkušenj kar s puškami, ki bi bile vpete v posebna stojala, kjer bi bile vse pogreške strelca izključene? Iz dosedanjih izvajanj lahko najdemo odgovor. Tako vpete puške navadno streljajo čisto drugače in drugam kot v rokah strelca. Kvečjemu preizkušajo v stojala vpete le malokalibrske risanice in puške za streljanje v tarčo, katere strelec potem sam po svoje pristreli.

Danes ocenjujejo preizkuševalnice enocevne in večcevne risanice na trošenje strelov po sledeči razpredelnici:

Zmogljivost pri 6. strelih na 100 m					
streljano	odlično	prav dobro	dobro	slabo	
z izstrelki s plaščem	do 5	do 7½	do 10	preko 10 cm raztrosnega kroga	
s svinčenko	do 8	do 10½	do 13	preko 13 cm raztrosnega kroga	
Zmogljivost pri 10. strelih iz puške za tarčo s svinčenko in izstrelki s plaščem					
na 100 m	do 4	do 6	do 8	preko 8 cm	raztrosnega kroga
na 150 m	do 6	do 9	do 12	preko 12 cm	raztrosnega kroga
na 175 m	do 7	do 10½	do 14	preko 14 cm	raztrosnega kroga
Vojaške puške					
na 100 m	do 6	do 8	do 10	preko 10 cm	raztrosnega kroga
na 150 m	do 9	do 12	do 15	preko 15 cm	raztrosnega kroga
na 175 m	do 10½	do 14	do 17½	preko 17½	raztrosnega kroga

Trošenje raste v ravnem razmerju z oddaljenostjo. Če je n. pr. na 100 m 5 cm, je na 200 m 10 cm, na 300 m 15 cm itd.

Povprečna zmogljivost dobro streljajočih risanic je dandanes na 100 m 6 do 7 cm raztrosa pri posameznih cevih in s tovarniško municijo. Odlična zmogljivost lovskih pušk na 100 m je 5 cm raztrosa. Preko te meje za enkrat skoraj da ne gre in je le slučaj, da je kak obrok strelov v ožjem krogu od 2 do 4 cm, kar nekateri neopravičeno zahtevajo od puškarn.

Zgoraj povedano velja za risanice-enocevke.

Preizkušnja dvocevnih risanic na trošenje se vrši po drugačnih vidikih kot pri enocevkah. Kakor že rečeno, navadno obe cevi ne streljata na isto točko. Ker pa je dvocevka namenjena zato, da oddamo za prvim strelom koj drugega, ki naj sedi, kjer prvi — kamor merimo — je važno, da obe cevi streljata čim bolj skupaj, zlasti če streljamo z daljnogledom. Zato je važno skupno trošenje obeh cevi, ki sestoji iz slik zadetkov obeh cevi in medsebojni legi zadetkov.

Skupno trošenje obeh cevi ocenjujemo danes po sledeči razpredelnici:

Ocena skupnega raztrosa obeh cevi na razdaljo	Odlično	Prav dobro	Dobro	Slabo	
60 m	do 4½	do 6¼	do 9	preko 9 cm	skupnega raztrosnega kroga
80 m	do 6	do 8½	do 12	preko 12 „	
100 m	do 7½	do 10½	do 13	preko 15 „	
150 m	do 11¼	do 15¾	do 22½	preko 22½ „	

Pri tem je treba še upoštevati, da dvocevna risanica z obema merilnima napravama (kobilica-muha, daljnogled) nikoli enako dobro ne strelja. V smislu gorenje razpredelnice strelja le prav redko odlično, navadno še komaj prav dobro. To izvira iz postavk (faktorjev), ki pri raznih merilnih napravah premaknejo lego zadetkov, ki jih ni mogoče spraviti medsebojno v sklad, tako da bi tukaj morala biti precej obširna luknja, da bi skoznjo spravili vse krogle iz obeh cevi.

Če dvocevne risanice uporabljamo na manjše razdalje, za pogone, do največ 100 m, zadostuje zmogljivost puške z oceno »dobro«. Za večje razdalje, za zalaz pa treba že dvocevko z oceno prav dobro ali odlično — za eno merilno napravo (daljnogled). Ker je prireditev dvocevke z odlično oceno zamudna

in draga stvar, je temu primerno taka risanica tudi razmeroma draga.

Zmogljivost puške je pa tudi odvisna od kakovosti, trdnosti (stabilnosti), zaklepa. Čim masivnejše je puška zgrajena, tem bolje vzdrži strele, ker so odsunki in valovanja v večji gmoti mnogo enakomernejši kot pri lahkih puškah, ki jih strel bolj upogne in strese ter je valovanje in nihanje cevi burnejše.

Puška s priveznjenimi cevmi odsune strel navzdol in v stran, in sicer leva cev na desno in desna na levo. Pri naveznjenih ceveh gre odsun samo navzdol, in sicer je iz spodnje cevi odsun navzdol malo šibkejši, iz zgornje nekaj močnejši. Zato je te vrste puške, katerih odsun gre samo v eno smer, lažje spraviti do odlične zmogljivosti ter so tudi v zaklepu trpežnejše. Vendar mora ležati zaklep obeh cevi popolnoma osrednje (centrično) in prečni zapahi morajo biti tako postavljeni, da ne povzročajo odsunov v stran.

Če imamo puške z večimi cevmi, sta tretja in četrta vedno le za šibre in risani cevi sta navadno različnih kalibrov (ena za škodljivce v lovopustu). Tukaj zahteva zaporedne oddaje obeh krogel ne obstoja. Zato vsaka cev zase preizkušamo kot pri enocevkah in je medsebojna lega zadetkov navadno še mnogo manj skladna. Sicer so pa take puške pri nas bele vrane in našim puškarjem si ni treba beliti glav s tako kompliciranimi stroji.

Ker želimo, da izhaja »Lovec« redno vsakega prvega v mesecu, opozarjamo, da je treba članke in »Oprtnik« poslati najkasneje do 15. predhodnega meseca, kratke oglase in obvestila pa vsaj do 20. predhodnega meseca. Kasneje vposlani članki in oglasi ne morejo biti priobčeni v naslednji številki. Vse tovariše lovce in sodelavce na to opozarjamo.

Uredništvo.

Lovski ples 1. februarja 1937 v Ljubljani

Volc Al.

Lisica pred ljudsko sodbo

1.

Značaj in položaj

Ob rojstvu dá Bog enemu v roke veslo, drugemu teslo; enemu podari pest talentov, drugemu komaj enega. Komur ni Bog pameti dal, njemu je tudi kovač ne bo skoval. — Tako je pri ljudeh in pri živalih. Katera izmed živali se pa more glede bistroumnosti kosati z lisico? Niti opica ni tako visokega in bistrega duha kakor lisica. Lisica je znajdena in premetena, da ji para ni. Kdo je še upal zmerjati lisico s teslom neumnim? Kdo se je drznil lisici kazati luno v luži, ko jo je lahko videla na nebu? Ali jo celo vprašati: »Te morebiti luna trka?« — Če kaka žival, ima lisica glavo nasajeno na pravem toporišču. Lisico prevariti pa na suhem ribari! Lisica je prebrisana glavica.

*

Kdo naj nam opiše lisičje vijuge? Mar lovec-začetnik, ki komaj prepozna lisjaka od lisice? Stari lovci pa o lisici neradi govoré, ker jim prevečkrat prekriža račune in zagreni lovsko veselje. — »Recimo malo, pa pravo: Kdor z lisico orje, krive brazde reže. Lisičja prekanjenost je stara kakor greh. Majhna stopinja, velika zlobinja!« Tako uči lovec-ded svoje vnučke.

Če torej hočemo spoznati lisico, kakor je in ni, moramo po svète drugam. K tistim, ki jih obiskuje lisica dan za dnem, leto za letom, ki poznajo lisico od pete do vrha, od repa do smrčka. Lisica ni volk, ki ga le lakota k hiši prižene. Na tromostovje v Ljubljani si lisica sicer ne upa, okoli predmestij pa v temnih nočeh že rada slepari. Okrog vasi na deželi je njeno pravo poprišče, tam stiče sleherno noč. Če je noč pre-

kratka, obišče vaščane podnevi. Marsikak vaščan kaže za lisico gnojne vile, marsikatera vaščanka vihti za njo grablje ali burklje, toda ko lisica pograbi petelina na vrtu ali raco na dvoru, izgine brez sledu in tiru. Če se pelješ po železnici, jo vidiš laziti po nasipu; če se voziš z avtom, ti pravočasno odtegne repek čez cesto. S hribca nad dobravo opazuje kmetiča, kako brazde prevrača, ga sodi, orje li na široke ali na ozke ogône, ali meče zemljo skupaj ali na dvoje. Sočutno motri kolesarja, ki se poriva v cestno strmino. Posluša perico, ki s hodnično rjuho klesti po plohu ob vodi, in jerebico, ki trca med klasjem. Vse jo zanima. Če se lisica ne preobleče, jo pozna vsakdo na vasi. In ne samo pri nas. Lisica je povsod doma, tókraj in ónkraj morja. Prav kakor naš rešetar, ki je vprašal, ko ga je morje vrglo na samoten otok, najprej to: »Al' je kateri Riibničar tükej?« — Ni zlepa kaka divjad ljudstvu širom sveta tako privajena in poznana kakor tetka lisica. Lisice zviti glas se sliši čez deveto vas. Naj nam torej izvedena ljudska modrost razodene, kako je z lisico.

Ko se lisjaka ženilo prijemlje, v domačem revirju več ne vzdrži. Arabci trdijo: Zaljubljenim niti v Bagdad pot ni predolga. Lisjaku-snubaču teče beseda gladko kakor vodica po dragi zeleni. Nevestam obeta jame zlata in medene hruške na vrbi. Govori vsevprek in šušlja, kar mu slina na jezik prinese. Za živoglavimi lisicami zlata usta nosi, jih hvali, obožuje in zakon ponuja. Vmes pa poje po hrvaško: Boljša draga, boljša draga, neg' je otec, majka! Kajpak, nekatera ga mrzlo zavrne: Tvoja obljuba — pa zimska odjuga! Ki te hvali, te prevari! — Lisjak se ženi kar na hlače, saj razen ozkega rova pod milim nebom nima ničesar na svetu. Pa se s tatvino in z razbojem tudi dobro živi. Lisica in lisjak nista denarja prav nič lakomna. Ne tako, kakor mnogi človeški snubač, o katerem gre nemški glas: Füchse und Schimmel sind ihm lieber als der Himmel. Zlato in srebro sta mu ljubša ko nebo. Ali ni ljubezen več nego denar? Lisica poje po varaždinsko:

Kaj mi hasne srébro, zláto,
da mi volja ne?
Rajši hočem siromaka,
s kim me volja je.

Da ima ženin le smaragdno-zelene oči in svetlé kakor zolj, gobček ljubko zašpičen, nožice kratke in krepke, vendar lahke in urne, rep pa košat, da ga komaj vleče za seboj. Da, košát

rep — rumen ko zlato — je lisjaka največje bogastvo. Marsikateri lisjak se piše za Košatorepca. Že latinske lisice so se rade ozirale za mičnimi dolgorepci in zdihovale: Cauda de vulpe testatur. Lisjak se po repu pozna. Posebno lepemu reparju pravijo še danes: Zlatorepec, lisici, kot živi ogenj rdeči, pa: Zlatolaska. Težko, da bi taka krasotica ostala samica in tožila po narodni:

Rada bi ga imela, pa ga ni —
'z trte bi ga zvila, se ne stri!

Lisičja zaroka se v svečanu vrši. Malokdaj se zavleče v brezen. Saj je brezen vsako uro jezen. Gotovo ste radovedni, kako se sklicujejo lisice ob svečanih zarokah in kako se vabijo na ženitbeni raj. Vse po starodavnih predpisih. Čim ženin-lisjak, ki vije in rije skozi debelo snežno odejo, zadene ob odtise nežnih tačic neveste, ga magnetični stik zagrabi tako, da njegov rdečkasto-zlati kožušček blisne visoko v zrak. Ves presunjen zavrisne — ne! — vrže glavo vnic, z nosom potegne po zraku in kratko in krepko zalaja. Lisica lisico sledí, opazuje seljak. Lisjakov bevsk — saj mu pravijo bêvkavec — sicer ni čist in miloben, pa kdo bi ob zimskem raju proti prehladu nosil bažo za vratom? Na lisjakov hrâpavi klic se odzove lisica z bolj nežnim, drobnim in na koncu zategnjenim glaskom: Kevkêv, kev-kêv! Šentjernejska lisica: Kê s' pa bêv? — Kar visi, ne utone, je rekla lisica in se obesila na lisjaka.

Naše lisice se vzamejo na zveste roke. Pri poroki ob naštevanju zakonskih čednosti lisičji poglavar malce zamiži, ker se kreposti in »druge take navlake« ne ujemajo z lisičjim značajem. Tudi lisičji položaj tirja raznolike navade. Lisičji kruh je težko priboriti in zato ne smeta ne oče ne mati preveč tenkovestna biti. Brez zvijač in drugih krivih domislic v lisičjem stanu ne gre. Zvijača je lisice edina dota. Lisica se zato dlak zleví, zvijač pa nikoli. Kakor ovnov rog je zvita. Nemci vedó: Dem Fuchs fallen die Haare aus, aber sein Sinn bleibt kraus. Der Fuchs ändert das Haar und bleibt, was er war. Rimljani so rekli kratko pa točno: Vulpi ars multa. Lisičjih prevar ne prešteješ nikoli.

2.

Rod in rov

Predpustom poroka, o sv. Martinu zajoka — to v lisičjem zakonu ne velja. Lisičja nositva ni dolga. Od znošenja do po-

vijala šteje lisica komaj devet tednov. Ko pomlad v deželo dahne, zagledajo lisičke temo domačega rova. Lisičke so materi nadvse všeč. Vsakemu se svoje najlepše dozdeva. Kaj zato, če so lisičji mladički prve dni prav grdi in nesnažni? Materinska ljubezen je močnejša ko otročje grinte in garje. Mati-lisica ne vprašuje lisičk: »Kaj hočete?« Pravi jim: »Tukaj imate!« Ko kobilar zapoje: »Jurij, si videl mojo kobilo?« prilezejo lisičke iz rova in se nasmejejo svetlemu soncu, zeleni travici in košatemu grmu. — Ne tako mati. Nekam negotove so njene stopinje, skoraj zblaznjene so. Pa ne radi pogreška na umu. Že, dokler je bila sama na sebi, je bila vaškim gospodinjam to, kar je sol očem, in sicer radi kokošjega spora. Kaj šele sedaj, ko ji je materinstvo naložilo skrb za 4 do 7 vedno lačnih želodčkov. Sedaj lisica ždi pred svojim brlogom, toda ne iz lenobe. Z lenobo ni še nihče obogatel. Lisica sedi pred rovom radi mučnih skrbi in premislekov. To tuhta, kam bi in kako? Ali v Lipovec po kokoš, ali v Kote po raco, ali celo gor v Žabji breg po purana? Kadar lisica miruje, naklepe kuje. Kar se odloči in gre. Na nevarnost ne gleda. Pred človekom ima toliko strahu, kolikor žaba pred dežjem. Če ne gre zlepa, vzame posili. Če ni veliko, je dobro tudi malo. Zaveda se stare modrosti: Iz preberuha boš napravil smetuha. Vesela je tudi črva pod kamnom. Na tej živilski bêri za mladiče se skoroda ravna po prislovici: Bodi slama, bodi séno, da je le polno črevo. Kajpada, če zasači zajca na ležišču ali zaloti osirotelo srnico, jo pozdravi mladež pred rovom z veselim živžavom in si dušice priveže za dobršen čas. Vse najboljše žrtvuje lisica nebogljenim mladičem. Sama gloda le trde kosti, ki jim otročji zobki niso še kos. Ker si družinici na ljubo pritrguje in ker dan za dnem neutrudno draplje in šlevi po doleh in dragah, je suha kakor kresilna goba, mladiči pa so zavaljeni, da se jim okrogli žmitki zibljejo po tačicah in bedercih. Lisica je zaskrbljena mati.

Lisičji rov je pravi bolšinjak. To edino greni detinska leta lisičkam. Marsikateri lisiček bi rad poskusil kakor oni bolhati Jokec, ki se je zvečer na postelji dolgo otepal vsiljivih skočic, se tega nadležnega boja naveličal in obupan zažugal: »Ne boste me ne!« in je — luč upihnil. — V boju proti bolham priskoči mladičem na pomoč mati, ki voljno prevzame in potrpežljivo vrši nezavidljivo službo bolhobera.

Mladiči se vdajo po materi. Če krade lisica, je li čudno, če krade lisička? Lisica lisico zredi. Stara izkušnja zato varno uči: Tudi mladi lisici ni

zaupati. — Lisičja šola ni dolgotrajna. Ko so lisičke stare šest tednov, jih mati ob lepem vremenu že izpelje pred rov, da se igrajo. Za igračo jim prinese napol živo miš ali žabo, da za njo skačejo, jo lovijo in zopet izpuščajo, jo božajo in cukajo, in tako pobirajo prve nauke lisičjega abecednika. Kdo bi seštel vse njih stopinje in skoke? Mladost je norost. Toda tudi pri lisičkah visita smeh in jok na iste veji. Nekaj časa se igračkajo in okoli rova frckajo, pa kmalu se zopet zravsajo. Majhen piskrc hitro skipi. Za kako oglodano kurjo kost se skregajo in svajo z bitjem končajo. Mati pa neutrudoma čuje. Čim začuti psa ali človeka, hitro sežene mladino v rov. Ob najmanjšem sumu ne smejo na plan, dokler nevarnost ne mine.

Ko so lisičke stare kake tri mesece, napravijo prve korake med svet, da se nauče kraje in vijug, pa tudi, da olajšajo materi skrb za prehrano. Že pri prvih izletih pokažejo, da se jim ne pretaka voda po žilah in da lesnika ne pade daleč od drevesa. Iz lisičk postanejo lisice. V prevejanosti so kmalu vse od kraja na višku, tako da lisica lisice ne ukani.

V pol leta lisičke vrha dorastejo. Tedaj začno dorasle mladice gospodariti na svoje, to je, ne drže se več materinega krila, zapusté svojo skrbno vzrediteljico in si poiščejo lasten rov. Vsaki lisici je lasten rov najljubši. Zato vsaka lisica svojo luknjo hvali. Rov je lisičja hišica, ki leži pod zemljo. Do glavne sobe, ki je obenem spalnica, vodi po več podzemnih žlebov. Kakor se ceni bogastvo kmeta po številu parcel, tako se ceni imetje lisice po številu vhodov in rovov. Čim več vhodov, tem varnejši rov. Beraška lisica z rovom in edinim izhodom. Mnogo izhodov je njena rešitev. Če se jazbečar plazi v rov po prvem vhodu, gre lisica po drugem ven. Če obiščeta dva krivonožca tetko lisico v hiši domači, puhne lisica pri tretjem izhodu na prosto. Sicer se pa lisica ne ustraši vsakega ščeneta in ne gre rada iz rova. Lisico treba iz rova izbezati. In cavea fit atrox et aspera vulpes. Lisica je v lastnem rovu najbolj strupena. Marsikak krivonožec zapušča s krvavim nosom lisičji rov. Ako lovec čaka lisico pri prvem vhodu, plane zvijačnica pri bogve katerem izhodu na plan. Lisica tam izide, kjer jo najmanj pričakuješ. Če pride lisica na plan in žid na prisego, sta prosta oba.

Večkrat pa zagrenita pes ali lovec lisici bivanje v rovu: Pes z nadlegovanjem, lovec z nastavljanjem železa. Tak nemiren rov lisica zapusti in se preseli v drugega. Bore lisica, ki vé samo za en rov. Taka je kmalu ujeta. Že nekdaj so

tako brezskrbno lisico milovati: Misera vulpes, quae unum tantum latibulum habet. Francoska lisica je v tem oziru brez graje: Le renard a plus d'un trou. Lisica ima več kot en rov. — »Morda lisica vé več ko za eno luknjo,« je rekel potepuh, ki je že večkrat keho premenjal.

Če govoré: Lisica je slednjič prišla iz luknje, lisica je morala vendarle na dan, se nanašajo te besede ne na pravo lisico, temveč na prekanjenega človeka, ki trdo prisiljen izda svoje tajne naklepe. Ravno tako pretkan človek, ki se reši iz zadrege, hvali svojo bistroumnost na račun zrajtljive lisice: »Ko bi lisica vedela samo za eno luknjo!«

Svoj tesni domek si postavi lisica najrajši po tistih delih gorovja, o katerih pravi koroška narodna: Les 'mam posekan in vse je planó. Tam v nizko zaraščenih fratah in posekah najrajši životari. Tam je stezâ in ovinkov dovolj. Tam se najboljšemu psu zbêbi v glavi, da sled izgubi. — Na Dolenjskem so opuščeni in novi vinogradi kakor nalašč za lisičje vijuge. Odkar je Bog s trtno ušjo obesil vinogradnikom ročko bolj na visoko, je še vedno med vinskimi goricami dovolj nezrigolanega sveta in preraščenega z robido in grmom. Pa tudi obdelanih vinogradov ne zaničuje. Rada se smuče okoli zidanic in hramčkov. Dolenjec ne gre rad prazen v gôro. Če kam, tedaj semkaj vzame, če ne ribo, ki rada plava, pa kos svinjetine, ker se tudi svinja rada valja po luži in mokrote ne odklanja. Zato je krog zidanic vedno kaj jedilnih ostankov. Nikjer se svinjskih reberc toliko ne obere ko tam. Take reči so lisici kaj dobrodošle. Ko se oteščá s kostmi, poseže po grozdu in ga po jagodah pozoblje. Če grozdje visi previsoko, ga lisica ne mara, češ, da je prekislo. Vzame pa tudi cel grozd v gobček, ga stisne in slanino z moštom zalije. To ljubezen do mošta ji očitajo gorenjski tovorniki takole:

L'sica je bva za kelnarco;
vohkó je bva za kelnarco:
Firkel s' je naliva
po brego se je potočiva.

Gotovo: Če lisica postane natakarica, že je ne trpi. — Lovim že čez trideset let po vinorodni Dolenjski in videl sem lisice in lisjake. Nisem pa še videl, da bi se štirinožna lisica vinjena točila po bregu. Vinske gorice so res ponajveč strme in drsljive. Še težavnejša je pot, če se rdeči in beli mošt skregata v glavi. Zato je ondi na križiščih mnogokje napis: Kdor

stoji, naj gleda, da ne pade! Za onega, ki že leži in drsi, seveda tak napis ne velja. — Ko je prišel moj prijatelj Ivan iz Maribora semkaj na obisk in ko je nekoliko »vinski« drsel po zapadni strani telesa po gorici navzdol mimo napisa, se je vdano prekrižal, misleč, da je na tej pospešeni vožnji znamenje srečal. Sočutno sem gledal za njim.

Še eno vprašanje glede rova: Ali si ga lisica sama izkoplje? — Inteligentna lisica, pa za težaka? Ali vam ni znana ona nesreča: Prijela je gospa za kuhalnico, pa si je ožulila ročico?

Kjer je kraj kraškega značaja, molé iz poseke male in velike skale. Nad rovom ploska skala — balkon — je lisičji stanovanjski vzor. V takem domu lisica vzdrži, dokler pamet veleva. Če pa varen več ni, gre, preišče vse okoliške jazbine in katera ji je najbolj všeč, to ob živem lastniku zasmradi na drobno in na debelo takó, da se dobrodušni jazbec nevoljen izseli. Lisica gre najrajši v izdelan rov. V takem, po čistem lisičjem pravu pridobljenem rovu si lisica postelje, se zlekne po mehki mahovini in si veselo zagode:

To dom je moj, to moj pokój,
to ljubi je kotiček moj!

(Se nadaljuje.)

Ing. Ernest Puschmann s tremi nemškimi prepeličarji na prvi tekmi v Jugoslaviji

Anton Schuster:

Prva tekma nemških prepeličarjev v Jugoslaviji

Društvo ljubiteljev ptičarjev se bavi že od svoje ustanovitve razen s ptičarji tudi s španijeli in je začasno vzelo v svoje okrilje tudi nemške prepeličarje. Na letošnjem občnem zboru JKS je bila odobrena ustanovitev Jugoslovenske rodovne knjige nemških prepeličarjev kakor tudi posebni društveni vzrejni register za to pasmo. Do sedaj je v JRPr vpisanih že devet psov, v vzrejnem registru pa 10. Tudi na letošnji mednarodni razstavi psov vseh pasem v Ljubljani so bili prvič razstavljeni štirje nemški prepeličarji, ki so zbudili občno pozornost. V odboru DLP je prevzel odbornik g. inženir Puschmann vodstvo vsega dela za to pasmo in se je, kakor vidimo, prav temeljito zavzel za ta posel, saj je on sam izvršil vse predpriprave za prvi tekmi v Jugoslaviji in poleg tega vodil še dva psa. Končno se je moral zadovoljiti z najbližjim loviščem gospoda Pavla Knafliča iz Šmartnega pri Litiji in je bila tekma razpisana tudi za ta kraj. Že prej obljubljena lovišča v bližini Ljubljane nam lastniki žalibog niso dali na razpolago; tako malo zanimanja vlada v pretežni meri v krogih naših lovcev, ki menda nikoli ne bodo znali prav ceniti delo psa na lovu, pa naj si bo pes te ali one pasme.

Tekmi sta priznani od nemškega prepeličarskega kluba v Nemčiji (Deutscher Wachtelhundklub im RDH gegr. 1903), kot vodilna organizacija za to pasmo v Evropi. Ta ima preko dvajset deželnih skupin, večji del v Nemčiji, pa tudi na Češkoslovaškem in v Avstriji. Kot sodnik je bil vabljen mednarodno priznani sodnik g. Josip Merganz iz Innsbrucka, katerega sta na tekmi krepko podpirala gg. Franc Urbanc in Anton Schuster iz Ljubljane.

V nedeljo dne 18. oktobra zjutraj je bil sestanek udeležencev v gostilni Robaus v Šmartnem pri Litiji, od koder smo takoj odšli v bližnje gozdove, da preizkusimo pse. Ker so bili prijavljeni samo štirje psi, dva za mladinsko vzrejno in dva za uporabnostno tekmo, se je sodnik odločil, da preizkusimo vsakega psa posebej za vsak predmet, in to po vrstnem redu.

Ta dan se je dovršilo delo na roparice, delo v vodi, grmarjenje, delo po sledi zajca itd., niso se pa mogla izvršiti druga važna dela, kakor delo po krvavi sledi in če je pes glasen po sledi na zajca. Našli smo premalo zajcev, da bi vsi psi tudi v tem predmetu pokazali svoje delo. Za končni uspeh in pravilno izvršitev tekme se imamo zahvaliti gospodoma knezu G. Windischgrätzu, ki je z vso vnemo pri vsej tekmi sodeloval in našemu predsedniku Francu Urbancu, ki je rade volje dal drugi dan na razpolago svoje lovišče na Češeniku, ko smo se morali odločiti, da se tekmi nadaljujeta še drugi dan.

Drugo jutro smo se zbrali v gradu Češenik, kamor so prispeli udeleženci iz Šmartnega in Ljubljane, da nadaljujemo in končamo tekmo. Skoraj še ves drugi dan je bilo treba preizkušati pse v mnogobrojnih predmetih, posebno za uporabnostno tekmo. Na koncu je bila še poučna smotra tekmujočih psov in telesna ocenitev po sodniku.

Na mladinski vzrejni tekmi sta tekmovala:

Št. 1, * Zet (Mocher), JRPr št. 9, pes, poležen 13. XII. 1935 iz Kratzbürste vom Seelberg, JRPr št. 7 po Alfu von der Zwillingshütte, JRPr št. 6;

vzreditelj: Edmund Mocher, Plavna; lastnik in vodnik: Robert Irgang, Postojna.

Pes ni glasen po sledi na zajca in ne donaša mrtvega jereba, kar je po redu preizkušnje vsekakor potrebno za oceno, zato ni dobil nobene ocene, čeravno se je v drugih predmetih prav dobro odrezal.

Št. 2, * Zera (Mocher), JRPr št. 8, psica, poležena 13. XII. 1935, sestra prejšnjega; lastnik in vodnik: Marin conte Pavlović, Ljubljana. Osnova te prav živahne psice je v vseh predmetih prav dobra, v vodnem delu je izvrstna in je tudi za to delo prejela bronasto kolajno od vodilne organizacije. Za tretjo oceno s 105 točkami je prejel vodnik častno darilo DLP in diplomo.

Za uporabnostno tekmo sta bila prijavljena:

Št. 3, * Awo (Waldo) vom Steinachgrund, JRPr št. 4, DHStB 1649/28, poležen 18. XII. 1927 iz Belle zum grossen Wald, DHStB 3121 Y po Ajax vom Iglbach, DHStB 1931 V; vzreditelj: Oskar Meusel, Steinach; lastnik: mr. ph. Franc Peharc, Trbovlje; vodnik: inž. Ernest Puschmann, Šmartno pri Litiji.

Stari pes, ki je v vseh predmetih že mnogo delal, dobro ve, kaj vse mu je izvršiti, napravi prav dober splošen vtis in je dosegel kljub temu, da ga ni vodil lastnik sam, 2 b oceno s 194 točkami. Lastnik je prejel od DLP častno darilo in diplomo, od nemškega Wachtelhundekluba pa bronasto kolajno za najboljše delo po sledi na zajca.

Št. 4, * Dornröschen (Rika vom Waldwinkel, JRPr št. 5, RZB—DW Nr. 331/34, poležena 24. VIII. 1934 iz Belle v. Eisenstein — Eisenburg, 1480/29 po Apollo v. d. First, 1827/27; vzreditelj: Georg Sessner, Raitenbuch; lastnik in vodnik inž. Ernest Puschmann, Šmartno pri Litiji.

Ta šibka, nekaj bojazljiva, ampak napram roparicam ostra psica je v vseh predmetih ustrezala in če bo še več lovila, bo prav uporabljiva. Dosegla je z 210 točkami 2 a oceno; lastnik in vodnik je prejel od DLP častno darilo in diplomo, od nemškega Wachtelhundekluba pa bronasto kolajno za najboljše delo na roparice.

Iz razpredelnic na koncu tega poročila je točno razvidno, kaj so pokazali posamezni psi in kako so bili v vsakem predmetu ocenjeni. Po teh tekmah, katerih potek smo s posebnim zanimanjem zasledovali, smo prišli do zaključka, da se z nemškim prepeličarjem, pod pogojem, da je pes dobro izučen, da izvrstno loviti. V prvi vrsti bi ti psi prišli v poštev za poklicne lovce, ki smo jih pa na tej tekmi žalibog pogrešali, tako kot vodnike, kakor tudi kot gledalce. Ti psi so za naša večinoma gozdna lovišča s svojimi prostranimi in poraslimi hribi lahko najboljši pomočniki lovca, ker gonijo glasno, ne daleč, so izredno pametni, ubogljivi in vodljivi, imajo zelo dober nos, za katerega jih lahko marsikatera druga upoštevana pasma opravičeno zavida, ki opravijo krvavo sled, so sijajni v vodi in zelo ostri na roparice. Česa želite še več? Nemški prepeličar je tudi samo do 50 cm visok, kljub temu močan in neutrudljiv. — Ker je prvi poizkus že tako dobro uspel, sem prepričan, da se bo ta uporabljiva pasma v bodoče v naših krajih udomačila in da bomo še večkrat imeli priliko, da vidimo te pse, kako delajo in to ne samo na naših tekmah.

Preglednici priobčimo prihodnjič.

Lovski ples 1. februarja 1937 v Ljubljani

Ing. for. et abs. iur. Vojko Koprivnik, Beograd:

Vzajemno zavarovanje lovcev kraljevine Jugoslavije

Dne 5. decembra 1936 je bil v Beogradu podpisan definitivni sporazum med Osrednjo zvezo lovskih organizacij kraljevine Jugoslavije in domačo zavarovalnico »Jugoslavijo«, s katerim se zavarujejo vsi organizirani lovci naše države.

Dejstvo, da nesreča nikoli ne počiva in da je strelno orožje nevaren instrument, ki pri izvrševanju lova stalno ogroža življenje in imetje posameznika, opravičuje ta važen naš korak.

Ko je bila izvedena organizacija jugoslovanskih lovcev in uzakonjen novi Zakon o lovu, je Osrednja uprava Zveze lovskih združenj na svojem jesenskem zboru leta 1933 v Šumetlici pri Novi Gradiški vzela v pretres tudi zamisel zavarovanja za primer nesreče. Izbran je bil poseben odbor s predsednikom ing. Koprivnikom, tajnikom in referentom Zupanom in članoma dr. Stanisavljevićem in Koščecem, ki mu je bila poverjena rešitev tega vprašanja. Prve ponudbe zavarovalnic so bile nesprejemljive, a v teku pogajanj in objasnjenja naših specielnih lovskih interesov tako izboljšane, da je odbor mogel podati na zboru Osrednje uprave spomladi 1934 v Beogradu že konkretne oblike zavarovanja. Odločilen za uspeh je bil soglasni sklep tega zborovanja, da se za primer nesreč na lovu izvede obligatorno, t. j. obvezno zavarovanje vsakega člana naše lovske organizacije, s čimer je število zavarovancev postalo znano in določeno (22.000—26.000) in so se zaradi tega mogle premije znatno znižati.

V tem smislu je ta odbor dobil pooblastilo za nadaljnja pogajanja in je mogel na zboru Osrednje uprave dne 8. XII. 1935 v Ljutomeru že predložiti ogrodje povoljnih pogojev posameznih zavarovalnic. Zaradi obilice najrazličnejših ponudb je bil odbor pooblaščen, da z najugodnejšimi ponudnicami nadaljuje pogajanja in nato sklene pogodbo.

Odbor, ki se je zavedal važnosti te pogodbe, je to ponovno predložil zboru Osrednje uprave dne 18. X. 1936 v Novem sadu, ki je po izčrpnem poročilu referenta g. Zupana sprejel najugodnejšo ponudbo zavarovalnice »Jugoslavije«. Odbor je nato še enkrat pregledal stilizacijo pogodbe in splošne tipizirane pogoje ter z zastopniki »Jugoslavije« določil formalnosti izvedbe same.

Tako vsestransko pretehtana pogodba je bila končno obojestransko podpisana v Beogradu 5. decembra 1936 in smo dosegli kar najpovoljnejše pogoje za nas lovce.

Obvezno zavarovanje za primer nesreče določa izplačilo: 5000 din za slučaj smrti in 10.000 din za slučaj trajne invalidnosti, oziroma onega odstotka od te vsote, ki ustreza delni delanezmožnosti, oboje za letno premijo din 2.90!*

Za navedeno je obvezno zavarovan vsak član naših lovskih združenj pod okriljem Osrednje uprave od 1. jan. 1937 dalje.

---

* Letni prispevek za obvezno zavarovanje plača v Dravski banovini Zveza lovskih društev po sklepu obč. zbora pret. leta.

Vsak član pa se more zavarovati za večkratni ta znesek, n. pr. za desetkratni. Tedaj plača ustrezajočo letno premijo 29 din in je s tem majhnim izdatkom zavarovan za 50.000 din oziroma 100.000 din.

Obenem smo se pogodili za zavarovanje v primeru zakonskega jamstva odškodnine za poškodbe. Vendar to zavarovanje ni obvezno in je za vsakega člana le prostovoljno. Z najmanjšo premijo letnih 7 din je zavarovanec zavarovan do 30.000 din v primeru poškodbe ali usmrtitve več oseb, do 10.000 din za vsako poškodbo ali smrt posamezne osebe in do 5000 din za poškodbe tujih stvari in živali. Tudi tukaj je predvideno večkratno zavarovanje iste osebe s sorazmernim povečanjem izplačljive vsote. To se pravi, da se more za 70 dinarjev letne premije vsak lovec zavarovati do 300.000 dinarjev za primer poškodbe ali usmrtitve več oseb, do 100.000 din za posamezne osebe ali do 50.000 din za poškodovanje tujih stvari.**

Ta, za vse lovce tako važen dokument, je bil podpisan na isti dan, to je 5. decembra, kakor pet let prej za lovstvo najpomembnejša listina novega lovskega zakona.

Tragika smrtnih nesreč na lovih naj nam bo pa stalen opomin, da nesreča nikoli ne počiva in da naša Osrednja zveza s tem zavarovanjem nudi svojim članom največjo vzajemno pomoč, ki jo človeška nebogljenost more dati v okoliščinah neizbežnih nesreč.

** Za jamstveno zavarovanje naj se prijavijo člani Zvezi lov. društev v Ljubljani, Trdinova ulica 8 ter nakažejo pripadajoči letni prispevek.

Dr. Černič Mirko

Dumdum*

Ti, ki streljaš, in ti, ki strelske rane opredeljuješ, ali sta si oba na jasnem, kaj je to dumdum in odkod to ime?

V svetovni vojni, zlasti v začetku, je bil vsak strel, ki je povzročil raztrgano rano, dumdum. Seveda je veljalo to samo za nasprotnika, učinkov lastnih strelov se ni videlo — bili so pač na nasprotni strani! In odtod zgražanje nad »barbarskim« sovražnikom, ki je takó neusmiljen, da celó v vojski uporablja barbarski dumdum! Pa to je bilo zgolj v začetku — pozneje je bilo zgražanje na las podobno vpitju tatú, ki kriči: »Držite ga, držite!«, da na ta način odvrne pozornost od sebe drugam.

Odkod tedaj označba dumdum in kaj je njeno bistvo?

Ime prihaja od kraja Dumdum v bližini Kalkute v vzhodni Indiji, kjer je stala ali morda še stoji municijska tvornica, ki je prva začela izdelovati krogle nove vrste. Bistvo krogle dumdum pa je, da njena pot skozi telo ni gladek rov, marveč raztrgan lijak, z ozkim ustjem pri vhodu.

Da bo stvar bolj jasna, naj povem, da krogla iz enotne kovine in ostrim koncem, ali taka, katere zrno je povsem obdano s plaščem, ki prebije telo in na svoji poti ne zadene na kost, napravi gladek rov, katerega vhod ali vstrelna rana je natančno takó velika, kot je krogla debela, izstrelna rana pa za spoznanje večja, kolikor namreč krogla na svoji poti potegne tkiva za seboj. Pa tudi to je bolj na videz kot pa v resnici: pri vstrelni rani namreč krogla razcefrano tkivo potisne v strelni rov, takó da se ne vidi, dočim ga pri izstrelni rani potegne za seboj ven, da je vidno. Seveda velja to zgolj za strel iz velike daljave.

Vse drugače, če krogla ni iz enotne kovine, n. pr. da je kroglino zrno iz svinca in da to zrno tiči v plašču iz jekla. Jasno je, da se svinčeno zrno pri udarcu na kost zdruzne in s tem plašč razžene, da poči na pasove nalik dogam pri sodu. Ti pasovi ali doge se zavihajo nazaj, ostajajoč na dnu skupaj, in povzroče takó razdejanje v strelnem rovu.

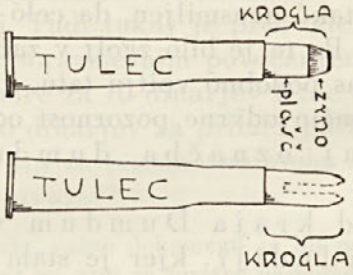
Podoben učinek ima krogla, ki je na koncu izdolbena ali celó votla. Tudi ta se razcepi in razcepljena raztrga tkivo takó, da se strelni rov širi proti izstrelni rani. Seveda ni tak strelni

* Izraz v lovstvu ni domač in ustroj krogle rajši opišemo, n. pr. krogla z delnim plaščem in svinčeno konico, s celim plaščem in votlo konico itd.

rov gladek, marveč raztrgan in razcefran, poln kostnih in kovinskih drobcev.

Táka je torej v bistvu krogla dumdum (glej priloženo sliko).

Opozoriti pa je treba tudi na to, da dandanašnje krogle z izredno učinkovitostjo brezdimnega smodnika povzročajo podobna razdejanja, če je bil strel od blizu. Na drugi strani pa tudi krogle dumdum napravljajo taka razdejanja samo do razdalje 400 m, na več se njihova probojnost toliko unese, da je učinek dosti skromnejši.

Iz navedenega razvidimo, da dumdum ni nikaka razstrelivna krogla, da torej nima razstreliva v sebi, marveč le način njene zgradbe je tak, da jo raztrga in izmaliči, kadar zadene na trdo.

Od krogle dumdum je torej treba razločevati razstrelilno kroglo, ki ima razstrelivo v sebi in ki se razpoči pri udaru na trdo. Take krogle rabi vojaštvo, da določuje razdaljo obstreljevanega predmeta, n. pr. s puškinim nastavkom 500 m izstreljena krogla pade v bližino določenega predmeta na zemljo, kjer se razleti z oblačkom dima, da je zadetek torej viden in razdaljo je mogoče preceniti in nastavek na puški popraviti. Da li in pri katerih prilikah se rabijo take krogle v lovstvu, mi ni znano.

Bistvo dumduma je torej dvojna vrsta kovine, iz katere obstaja, in sicer takó, da plašč ne ovija zrna popolnoma, marveč pušča glavico prosto, ali pa izdolbena, votla konica; seveda tudi združitev obojega.

Kaj je napotilo tvornico v Dumdumu, da je začela izdelovati nove krogle, ne vem; najbrž izkušnje lovcev na ondotno veledivjad. Popolnoma naravno namreč je, da koničasta krogla iz enotne kovine, izstreljena n. pr. na slona, pa če tudi ga povsem prevrta, ne more imeti zaželjenega lovskega uspeha, da namreč slon obleži na mestu, kjer je dobil strel, ali vsaj v bližini in

da čimprej pogine. Ta lovska želja je najbrž privedla lovce in tvornico do tega, da so začeli misliti na nove krogle, ki bi temu lovskemu cilju čimbolj ustrezale. In takó so sledile prvotnim ostro koničastim kroglam iz enotne kovine — seveda »humanim« — krogle z zaokroženo glavo, potlej one z odsekano, potem take z odsekano in narezljano, nató z odsekano in izdolbeno ali celo votlo; končno krogle z odsekano konico in zavite deloma v plašč. Vse to skupaj spada v bistvu med dumdum.

Od izkušenj na lovu na veledivjad je samó majhen korak do človeka: kar se je obneslo na divjadi, gotovo ne bo nápak v boju proti človeku! In tako so začele posamezne države kar tekmovati med seboj v »humanosti« in izdelovati municijo po načinu, kakor sem ga zgoraj opisal. Zdaj nima druga drugi prav za prav kaj očitati. To se razvidi tudi iz pregledov, ki so jih izdale posamezne države po vojni o izkušnjah kirurgov v svetovni vojni, in v katerih se zadeva z dumdumom presoja že čisto trezno in stvarno ter se pri tem izrecno ugotavlja, da ni mogoče razpoznati dumduma samó po tem, kakšna je rana, pa bodisi še tako raztrgana, marveč da je treba dobiti tudi municijo v roke! Ta, na prvi videz kar čudna trditev se utemeljuje s tem, da moderne krogle na razdaljo do 600 m povzročajo prav taka razdejanja; to se vidi zlasti takrat, če se na svoji poti izprevržejo in zadenejo, mesto s konico, pošev ali celó na plosko, oziroma se izmaličijo v udu samem s tem, da zadenejo na kost; takisto, če zadenejo najprej na zemljo, se tam odbijejo in šele po odboju ranijo.

Menda ga ni lovca, ki strelja z risanico, da ne bi uporabljal krogel, kot jih kaže priložena slika. In koliko jih je med njimi, ki se zavedajo, da imajo barbarsko humani dumdum?

M. Š.

Priprave za mednarodno lovsko razstavo v Berlinu leta 1937

Dne 14. decembra t. l. se je v Beogradu vršila seja razstavnega odbora Osrednje zveze lovskih združenj Jugoslavije.

Seji so prisostvovali predsednik Osrednje zveze min. Janković, ki je sejo vodil, tajnik Osrednje zveze Tomičić, Stekovič in Divild ter oba delegata, ki sta bila na mednarodni lovski konferenci v Braunschweigu, dr. Šemper in inž. Šušteršič.

Po poročilu delegatov in daljši razpravi je odbor sklenil, da naj se prirede zbiralne in izbirne lovske razstave po okoliših vsake zveze, in sicer

v Ljubljani, Zagrebu, Novem Sadu in Beogradu za predvojno Srbijo, za staro Srbijo v Skoplju, ter v Sarajevu in če se pokaže potreba tudi v Splitu. Na teh razstavah naj vsaka zveza skuša zbrati vse, kar je na trofejah od najboljšega, pa tudi do najslabšega, tako da dobimo sliko o kakovosti trofej dotičnega področja. Krajevna razstava mora imeti podučen in vzgojen značaj. Na razstavi naj bodo pokazani tudi starinski in zgodovinski lovski predmeti od lovskega orodja in orožja preko umetnosti v lovstvu do slik in fotografij značilnih pokrajin in dioram, statistik, tabel in vsega, kar je z lovstvom v zvezi. Strokovna žirija bo odbrala predmete in ocenila in določila trofeje, ki pridejo v poštev za svetovno razstavo v Berlinu. Iz tako izbranega materiala vseh lovskih zvezinih razstav bo prirejena skupna izbirna razstava, in sicer v Zagrebu, kjer bo žirija končno določila, kaj pride na mednarodno razstavo. Ta razstava bo sestavljena tako, kot bo potem poslana v Berlin, da bo lahko vsakdo imel doma priliko, da vidi s čim hočemo v svetu reprezentirati našo državo. Skupna razstava naj bi se vršila v Zagrebu meseca julija 1937, a zvezine razstave v teku maja t. l.

Člani razstavnega odbora Osrednje zveze lovskih društev postanejo vsi predsedniki zvez lovskih društev ter veščaki iz raznih strok, v kolikor bo to potrebno ter nekaj drugih odličnih osebnosti in sodelavcev. Razen tega je odbor kooptiral vse štiri člane odbora, ki ga je v to svrho imenoval gospod minister za gozdove in rudnike 27. oktobra 1926., pod št. 2976/36. O končni sestavi odbora bomo še poročali. Temu odboru podobno bodo sestavljeni tudi odbori za prireditev zvezinih razstav, za kar bodo zveze prejele posebna navodila.

V smislu sklepov mednarodne konference v Braunschweigu, o kateri je bilo poročano v 12. številki »Lovca«, letnika 1936., je odbor imenoval oficielnega zastopnika naše lovske organizacije v državi napram odboru za mednarodno lovsko razstavo v Berlinu v osebi dr. Alfonza Šemperja iz Zagreba, ki je obenem glavni organizator in vodja za vse priprave te razstave. Njegov namestnik pa je inž. Mirko Šušteršič iz Ljubljane.

Po seji so bili člani tega odbora sprejeti v avdienci pri ministrskem predsedniku kralj. vlade g. dr. Stojadinoviću, da so poročali o zasnovi te razstave ter obenem prosili, za primerno subvencijo od strani kralj. vlade, ker je brez zadostnih sredstev nemogoče stopiti z reprezentativno prireditvijo pred svet. Gospod ministrski predsednik je obljubil, ceneč važnost take prireditve za naš prestiž v inozemstvu, vso svojo pomoč do skrajne možne mere, ker je tudi sam odličen lovec.

Drugi dan se je vršila v biblioteki ministrstva za gozdove in rudnike seja odbora, ki ga je bil imenoval g. resorni minister z zgoraj omenjenim odborom, ob navzočnosti obeh delegatov Osrednje zveze lovskih društev. Ta odbor se je združil z razstavnim odborom v eno celoto in se je po vsestranskih poročilih in razpravah pridružil načrtom in programu s seje prejšnjega dne.

Na tej seji je bil storjen tudi sklep, da naj bi se vsa razstava iz Berlina prenesla v Beograd za propagando modernega lovstva v krajih z drugim lovskim sistemom in posebej še za pravilno razumevanje lovstva v prestolnici sami, nakar bi se šele tam demontirala.

Ako torej naša lovska organizacija dobi zaprošeno podporo, se bo mednarodne razstave v Berlinu udeležila, sicer ne.

Članstvo bomo tem potom od časa do časa obveščali o tej akciji.

Iz lovskega oprtnika

Dober pogled in dosti ognja k srečnemu novemu letu želi vsem cenjenim bralcem in lovskim tovarišem *Uredništvo*

Trdoživost gamsa. Dne 8. novembra 1936 je g. J. G. v lovišču X. zastrelil kapitalnega 6 do 7 let starega gamsa — kozla. Čeprav je po strelu brez kakšnega vidnejšega znaka zadetja zginil v bližnjo goščavo, je bilo na nastrelu vendar najdeno nekaj kratke podtrebušne dlake in nekaj kapljic krvi. Po teh znamenjih sodeč, je bil torej gams od strela iz precejšnje daljave nekje na trebuhu samo bolj ali manj oplazen.

Minilo je dva tedna. Dne 24. novembra 1936 je v sedanjem samolastnem lovišču loveči g. T. G. naletel na močnega, kozi sledečega ter na videz drugače popolnoma zdravega gamsa. Izbral si ga je in po več strelih položil v sneg. Toda, kako se je začudil, ko je našel na levi spodnji strani trebuha 8 do 10 cm široko odprtino, iz katere je viselo nekaj okoli 20 cm dolgega, nalik kepi podobnega, zverižnega in popolnoma razcefranega črevesja. Nadaljnji izstop je, kakor se je pri izčiščenju ugotovilo, preprečevala večja gmota zamotanih črev v notranjosti.

Ker so bili direktno od izstrelka ali kar je verjetneje, indirektno od drobcev izstrelka, ki so se odbili od skale, na kateri je gams pri strelu stal, ranjeni robovi zunanje kože, kakor tudi trebušne mrene, lepo zaceljeni, je upravičena domneva, da je bila okvara starejšega datuma.

Škoda je, da vprašanje prehrane in izločanja ni bilo natančnejše ugotovljeno ter da celotni poškodovani del ni bil predan kakemu domačemu zavodu v preiskavo. Odposlan je bil na Dunaj. G. Br.

Pridni Boy! Dne 2. novembra t. l. je šla družba štirih gospodov iz Maribora na lov na kljunače v vlažne pre-

dele lovišča Slivnica. Za letošnje leto ni nič čudnega, ako se je vlil med najlepšo zabavo hud dež, ki je prisilil lovce, da so zapeli svoje suknje in jo urno mahnili na postajo Slivnica. Psa »Boya« je med potjo zmanjkalo. Čez nekaj časa se v daljavi pokaže njegova silhueta. S trudom nosi čudno breme. Ko pride do gospodarja, sede lepo in nudi: zajca v zanki in mlado

odlomljeno jelšo. Ko so gospodje hiteli proti postaji, je pridni Boyček pač malo poinšpiciral po okolici ter našel ob vrsti jelš, rastočih ob jarku, zajca v zanki. Da ga mora nesti gospodarju, mu je bilo takoj jasno, toda kako? Zanke odpeti pač ni znal, tako daleč ne sega njegova spretnost, pač pa je s silo odlomil mlado jelšo in je vse skupaj prinesel svojemu gospodu. — Lastnik psa je industrijalec g. Tscheligi iz Maribora. Glej sliko. A. S.

Posnemanja vredno! Da smatramo z vso pravico razne ujede za najhujše škodljivce naše gozdne in poljske perjadi, je vsakemu lovcu gotovo prav dobro znano. Marsikateri lovski paznik, pa tudi marsikateri gospodar lovišča se tega dejstva v polni meri zaveda, pa prav malo je takih, ki bi v času, ko zarod dorašča, šel ven s puško in branil svojo perjad.

To je namreč posebno nevaren čas za mlade jerebice, fazane, pa tudi za mlade gozdne jerebe, ruševce in velike peteline. Ko ti doraščajo, doraščajo tudi ujede in tedaj so razni sokoli, skobci in jastrebi prav pridno na delu, da polnijo vedno odprte kljune in vedno lačne želodčke svojega potomstva. Da je borba neenaka je jasno in upravičeno se lahko trdi, da gre prav v tem času največ naše perjadi v zgubo, saj se šibka in nebogljena ne more braniti proti smelim in močnim roparicam in se jim tudi še ne zna skriti.

Razumljivo je, da se nahajajo med našimi lovci tudi taki, ki to dejstvo upoštevajo in so tedaj neumorni v pokončavanju ujed. Med te prave vernike in častilce sv. Huberta moramo prištevati lovca Karla Rozmana iz Mislinja, ki je z dokazi (sliko) in pismom društvu Maribor sporočil, da je meseca julija 1935 in 1936, torej v teku dveh mesecev uničil 48 skobcev in kraguljev. Prav lepo in koristno bi bilo, da bi mož našel mnogo posnemalcev. Društvo je Rozmana nagradilo. Čast in hvala, pa tudi lovski blagor za bodočnost! A. S.

Dražba kožuhovine v Ljubljani bo prvi ponedeljek po godu sv. Neže, dne 25. januarja 1937. S to svojo dražbo krzna vseh vrst divjačine stopa lovska prodajna organizacija »Divja koža« v enajsto leto svojega delovanja v dobrobit naših lovcev. Ta organizacija je bila ustanovljena z namenom, da pomore lovcem do čimboljšega vnovčenja blaga in je svoj namen tudi zvesto izpolnjevala. V preteklem desetletju svojega udejstvovanja je posredovala prodajo lovskega plena 7973 lovcem iz področja cele države in ga je prodala 566 kupcem iz vseh evropskih držav, pa tudi ameriškim. Utržki gredo v lepe milijone. Koliko je s tem pripomogla do pravilnega vnovčenja blaga, je jasno. Utrdila pa je tudi sloves jugoslovanske kožuhovine v širnem svetu in naše dražbe so v inozemstvu že zelo upoštevane. Dosedanje delo »Divje kože« pa je tudi jasno pokazalo pravilnost ljudskega reka, da je edino le v slogi in medsebojni podpori moč in lastni dobiček. Priporočamo lovcem in jim polagamo na srce, naj se v bodoče še bolj oklenejo svoje »Divje kože«, ki bo vedno najbolje zastopala njihove koristi. Kar imajo dobre kožuhovine, naj jo takoj odpošljejo na naslov »Divja koža«, Ljubljana, Velesejem.

Gozdnih jerebov je vedno manj! Prav veliko število sovražnikov našega malega viteza, gozdnega jereba, ki postaja v nekaterih predelih dravske banovine že kar redkost, a se je tem, vsakemu manj ali bolj znanim škodljivcem pridružil novi, v obliki nalezljive bolezni. Gospod dr. Franjo Glančnik, ki ima svoja lovišča na Kozjaku, pogorju med Dravo in avstrijsko mejo zapadno od Maribora, je našel v letošnji jeseni na lovu poginulega jereba. Jereb je bil (malo prekasno!) poslan državnemu veterinarskemu bakteriološkemu zavodu v Ljubljani, ki je izdal sledeče mnenje:

Notranji organi jereba so že tako razpadli, da je njihov notranji položaj

nepravilen in so se deloma že raztrgali. Na površini črevesja, v črevesju in deloma v mišičevju se nahaja 27 notranjih zajedalcev — črvov, dolgih 4 do 5 in pol cm in mekoliko mm debelih iz grupe Ascaridia. Na nekaterih mestih sta po dva ali trije zviti in prepleteni med seboj, da zapirajo ves lumen črevesja, kjer je mestoma že opaziti krvavo vnetje sluznic črevesja, ki je povzročeno po zgoraj navedenih parazitih. Črevesje je prazno. Na ostalih organih zaradi razpadanja ni bilo mogoče določiti natančnejših patol.-anatomskih sprememb. Iz istega razloga je tudi nemogoče izvršiti natančnejšo bakteriološko preiskavo.

Bele niti, s katerimi so prepredžena črevesa in hrbtenica, kar se navaja v dopisu lovskega društva Maribor, so notranji zajedalci Ascaridije, ki so povzročili krvavo vnetje v črevesju na škodo organizma in povzročili pogin jereba. Verjetno je še več gozdnih jerebov v ondotnem revirju okuženih s temi paraziti, brez dvoma pa oni jerebi, ki so se družili s tem jerebom. — Dir. zavoda, vz. višji veterin. pristav dr. Kocjan, s. r.

Iz tega strokovnega mnenja sledi, da bi se morali uničiti vsi gozdni jerebi v okolici najdenega okuženca, ker preti drugače razširjenje bolezni vedno večjim predelom lovišča. Izvedba te namere je jako težka in bi bilo lepo in koristno, da bi kateri izmed čitateljev »Lovca« podal kak tozadevno izvedljiv nasvet. A. S.

Nezgoda švicarskega nimroda. Predlansko poletje se je švicarski »učenec sv. Huberta« pismeno pogodil za lovišče v bližnjem Badenu ter ob podpisovanju pogodbe plačal vso najemnino v »registermarkah«. V oktobru pa, ko naj bi bila puška govorila, je v grenko presenečenje dobil z onstran Rena vprašalno polo, na katero je moral točno in določno z uradnimi pečati obrazložiti celo vrsto podatkov o svoji osebi. Predvsem je bilo povsem neomajno izpričati, da je, ne vem koliko rodov nazaj, imel zgolj čistokrvne arijske prednike. Koliko ohodkov je možak imel po uradih in arhivih, koliko kolekov in pristojbin je moral plačati, preden so ga badenske gosposke spustile med zajce in jerebice Črnega lesa! Pri tem pa pomislimo, da se vsi besedni razlagavci strinjajo v tem, da starofrancoski izraz »sport« pomeni zabavo, razvedrilo, kratek čas. A. D.

Popravi. V knjigi Lovski zakon — zbirka lovskih predpisov z razlago sem opazil sledeče pogreške, odnosno nedostatke, ki naj jih posestniki knjige popravijo:

Na strani 62. se mora na koncu drugega odstavka glasiti: (§ 38., IV., točka 18..., ne toč. 8...;

na strani 122. naj se glasi v osmi vrstici: ...upravnega oblastva prve stopnje..., namesto »druge« stopnje;

na strani 219. namesto: »tega pravilnika« — naj se glasi: »pravilnika o lovskih čuvajih (na str. 238.)«;

na strani 272., pod črto spodaj: pravilno: 1929, ne 1924;

na strani 312. naj se pripišeta k vrstici deveti še številki: 228/5;

Ing. Anton Šivic.

Zvestoba psa. Gospod A. H. je v Baerndorfu pri Brucku prodal nekemu posestniku v Feldbachu svojega psa ovčjaka, ki ga je dovedel tja na vlaku, sto štiri kilometre oddaljeno od prvotnega doma. Čeprav se mu je tudi tam dobro godilo, ga je vendar prijelo »domotožje« ter jo je popihal domov. Dvanajst dni je rabil, da se je popolnoma obnemogel in do skeleta izstradan javil v hlevu prvotnega svojega gospodarja, katerega je ljubeznivo oblajal in oblizal. To je lastnika tako ganilo, da sta kupec in prodajalec odstopila od kupčije in s tem omogočila, da zvesti pes spremlja zopet svojega prvotnega gospodarja na njegovih potih. B. H. Staré.

Strogost zakona v Nemčiji. Jeseni je v občini Freckleben na Anhalskem zalotil poklicni lovec divjega lovca, ko je ustrelil zajca. Odvzel mu je puško,

prijavil zadevo zakupniku lova in nameraval odposlati ovadbo na sodišče. Divji lovec, njega sorodniki in znanci so ga pa preprosili, da je od slednje odstopil in so plačali vsi skupaj dvesto mark globe, s čimer je bil tudi zakupnik lovišča sporazumen, češ da je le beda bila vzrok roparskemu pohodu po lovišču. Sedaj pa je sodišče zaznalo za slučaj in obsodilo poklicnega lovca zaradi neprijave hudodelstva lovske tatvine na mesec dni zapora, katero kazen mora poklicni lovec presedeti, ker ni spremenljiva v denarno globo. Zato se ni čuditi, da je lov v Nemčiji na višku in lovske tatvine prav redke. Če bi hoteli to tudi pri nas posnemati!

B. H. Staré.

Društvene vesti

Lovsko društvo Ljubljana je priložilo tej številki »Lovca« položnice, in prosi, da se jih člani čimprej poslužijo.

★

† **Miro Repovš,** šoski upravitelj v p. v Ljubljani in dolgoletni tajnik Slov. lovskega društva, član pevskih društev Glasbene Matice in Ljubljanskega Zvona, je preminul 7. novembra 1936, komaj 58 let star. Prav v vrh košatega drevesa našega lovstva je segla smrt po zeleni list, saj je bil pokojnik našemu S. L. D. devet let tajnik, s svojo nesebično delavnostjo in idealizmom, ki ga premore le zvesto lovsko srce narodnega šolnika, duša društvenemu življenju. Ves prosti čas je posvetil lovstvu in društveni pisarni, ki jo je izpopolnil in uredil kakor je treba za organizacijo, ki šteje preko 5000 članov. Skromen, tih delavec je bil, zraven pa prijeten družabnik in odličen pevec. Povsod je bil lovec in tovariš Repovš, kjer je društvo in lovstvo potrebovalo krepke in delavne roke in zdrave ideje. Pa tudi tam je bil, kjer so zvonili braki preko dobrav, da je ujel s spretnim strelom bežečo divjad ali v veseli družbi na zadnjem pogonu, kjer je lovska pesem dvigala srca. Tembolj nas je dirnila in presunila zavest, ko smo na prerani sveži grob polagali simbolično zeleno vejico.

Ko smo zaključili leto, smo se z bolestjo zavedli težke izgube in obenem velike hvaležnosti, ki jo je dolžno naše lovstvo pokojnemu tovarišu Miru za njegovo delo v lovskih vrstah in posebej kot tajniku bivšega S. L. D. In ta veliki dolg, ki ga dolgujemo pokojnemu tovarišu Repovšu, skušajmo poravnati s tem, da nam ostane njegov spomin trajno živ v naših srcih kot vzgled zvestega in plemenitega lovca.

† **V Trbovljah** je umrl v decembru mesecu po dolgi bolezni tovariš Zupan Franc. Bil je lovska korenina in poznan po vsem Zasavju, saj je bil tudi med ustanovitelji prvega lovskega društva v Zasavju »Jelenca«, ustanovnega člana naše lovske organizacije. Ljubil je naravo nadvse, čuval ni le divjadi, posvečal je tudi pažnjo gorski flori — vedno je zasajal narcise po Križki planini. Naj mu sv. Hubert določi v večnem lovišču dostojno mesto!

Veliki lovski ples 1. februarja 1937 v sokolskem domu na Taboru v Ljubljani.

Obširni in sijajni program, ki smo ga obljubili, da ga objavimo vsem, ki so blage in dobre volje, je tako ogromen in prelesten, da bi bil naš opis komaj otroško jecljanje. Zato ga ne tiskamo, ker se da samo videti, občutiti in doživeti. Tembolj se pripravite za tisti večer, ko se bo srce sleherne (ga) navriskalo in razkačilo, kakor še nikoli. Kdor ima srčno napako, jo bo ozdravil, kdor je nima, jo gotovo dobi, tako bo vroče in vseh upehanj polno na plesu, na tem čudovitem, vesoljnem lovskem pogonu. Nikoli več ne bo tako fletno, in kdor bo zamudil, bo jokal še po smrti, ker bo zamudil ob živem telesu nebesa na zemlji. — Pridite torej vsi s polnimi mošnjicami valutnih vitaminov in posedite tisto noč lovsko kraljestvo, ki ga vam pripravljamo. — Prireditveni odbor.

Rekar Franc, predsednik dež. sodišča v p., je dne 25. novembra 1936 dosegel zdrav in krepak 70 let starosti. Lovska družina Stepič mu je priredila dne 26. novembra 1936 proslavilni večer.

Kdor slavljenca pozna, ga spoštuje kot moža poštenjaka, pravičnega lovca in nad vse prijetnega družabnika.

Krepkemu, zdravja polnemu možu ne bi nihče prisodil 70 let; želimo, da bi tak ostal še dolgo vrsto let naš spoštovani lovski tovariš in da bi mu sv. Hubert naklonil še mnogo lovskega veselja in lovskih uspehov.

Lovsko društvo v Ribnici ima redni svoj občni zbor 2. februarja ob 4 popoldne v gostilni »Pri Miklovih« v Ribnici. Zvečer istega dne se vrši lovska veselica ob 8 uri v vseh prostorih Sokolskega doma.

Glede sprejemanja novih članov opozarja Lovsko društvo Ljubljana, da se bo v tem pogledu brez izjeme strogo ravnalo po predpisih društvenih pravil, ki pravijo: »Pristop k društvu je treba priglasiti društvenemu odboru stalnega bivališča pismeno. V tej pismeni vlogi mora pristopajoči član izjaviti, da so mu društvena pravila znana in da se jim v vsem podvrže. Osebe, ki bivajo izven dravske banovine, se prijavijo odboru društva, v katerega krajevnem območju imajo svoje lovišče, odnosno kjer nameravajo loviti. Tujim državljanom je dano na prosto, da pristopijo kot člani društva, v čigar krajevnem območju nameravajo loviti, ali društva na sedežu Zveze. O sprejemu sklepa društveni odbor z dvetretjinsko večino. Če odbor prosilca odkloni, mu mora izdati o tem pismen sklep z razlogi. Odklonjeni ima pravico pritožbe na razsodišče Zveze; pritožbo je vložiti pri društvu v roku 15 dni po prejemu sklepa o odklonitvi.«

Članski sestanki lovskega društva v Ljubljani, kakor je bilo v novembrski številki 1936 javljeno, se bodo vršili:

8./I. 1937, restavracija Miklič, Masarykova cesta;

21./I. 1937, restavracija Stepič, Šiška;

5./II. 1937, restavracija Glavni kolodvor;

19./II. 1937, restavracija Slon, Tyrševa cesta;

5./III. 1937, restavracija Union, Miklošičeva cesta;

18./III. 1937, restavracija Bellevue v Šiški.

Sestanek in prijateljski večer se bo začel vsakikrat ob 20. uri s kratkim predavanjem, ki bo dalo snov za lovske razgovore. Med drugimi bodo predavali tovariši: dr. Bevk, dr. Krejči, inž. Božič, inž. Šušteršič, dvorni preparator Herfort, dr. Pfeifer, ravnatelj Pestotnik, ki s svojimi imeni jamčijo za zanimivost obravnavane snovi.

Za sestanek na Vrhniki in Kamniku, če se bo vršil, bomo še objavili.

Vsi tovariši lovci in lovski prijatelji, na svidenje!

Akademski ples študentov gozdarske stroke v Zagrebu dne 9. januarja 1937. Kakor vsako leto, prirede slušatelji gozdarske fakultete v Zagrebu tudi le-

tos svoj tradicionalni ples v prostorih Hrvatskega glasbenega zavoda. Ta prireditev spada med največje družabne dogodke v zagrebškem družabnem življenju.

Kot je splošno znano, je strokovno društvo zagrebških gozdarskih študentov najbogatejše na vsej zagrebški univerzi in vrši važno socialno nalogo s podpiranjem svojih revnejših tovarišev brez ozira na narodnost. Na to dejstvo smo ponosni, zavedamo se pa, da bi brez redke solidarnosti, ki vlada vprav med gozdarskimi inženirji ter ljubitelji zelene stroke sploh, ne mogli storiti toliko, kolikor storimo v korist naših tovarišev.

Zato smo prepričani, da ne trkamo zaman, če se obračamo tem potom na slovensko javnost, da se nas spomni z dobrovoljnimi prispevki. In to tembolj, ker uživajo slovenski visokošolci na gozdarski fakulteti vse ugodnosti, ki jih more nuditi podpisano društvo sploh.

Dobrodošel nam je tudi najmanjši dar.

Udruženje studenata šumarstva, Zagreb, Vukotinovićeva 2, č. r. Zagreb 39660.

Kinološke vesti

Vse edinice JKS-a pozivamo, da skličejo občne zbore v januarju 1937. — Takoj po občnem zboru predložite JKS poročilo!

Občni zbori:

Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev v ponedeljek, dne 18. januarja 1937, ob 19.30 uri v restavraciji pri Košaku v Ljubljani, Prešernova ulica 52.

Klub ljubiteljev sportnih psov v četrtek, dne 21. januarja 1937, ob 19.30 v Ljubljani. Lokal bo naknadno javljen.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v petek, dne 29. januarja 1937 ob 20. uri v posebni sobi restavracije »Činkole« v Ljubljani, Kopitarjeva ulica štev. 4. — Lastnike v letu 1936. poleženih ptičarjev pa obvešča društvo, da se vrši v letu 1937. spomladanska vzrejna tekma ptičarjev 11. aprila v lovišču v bližini Ljubljane. — Natančen razpored bo še objavljen.

Nova psarna. JKS prijavlja zaščito psarne »Gorup« za vse pasme ptičarjev. Lastnik: dr. Gorup Aleksander, Sušak, Jadranska plovidba d. d.

Kinološki glasnik: Organ kinološkega kluba v Beogradu, urednik inženir Pavle Stamatović. Letna naročnina je 30 din. Izhaja vsak drugi mesec. JKS je prejel 1. in 2. številko. Vsebina prve številke je: Našim čitaocima. Neposlužan pas. Vodjenje psa u prvom polju. Izložba pasa i mačaka u Beogradu 31. maja 1936 god. Ne parite pse koji su u srodstvu. Bolesti psa. Jubilarna izložba pasa u Londonu 12. i 13. februara 1936 god. Još jedan poenter iz Engleske doveden u Beograd. — Druga številka: Ishrana psa. Kakve smo ptičare imali pre rata u Srbiji. Peta medjunarodna izložba pasa u Ljubljani 19. i 20. septembra 1936 god. Nekoliko uputa za izbor i dresiranje lovačkih pasa engleske pasmine. Kako se u Nemačkoj kažnjava zbog zlostavljanja pasa. Dva miliuna dinara za jednog psa. Zanimivosti o psu. Rana zrelost kod lovačkih pasa. Zašto pas jede trulo meso i izmet. Prirast pasa u Engleskoj u prvoj pol. 1936 god.

Der Hund, časopis za kinologijo in uradno glasilo RDH, Berlin, objavlja na strani 505 (št. 22.) mnenja gospoda Pavla Marosija o razstavi in opis foksterijerjev na V. mednarodni razstavi psov vseh pasem 19. in 20. septembra 1936 v Ljubljani. Savezni tajnik.

Lovski koledar za januar

Sonce vzhaja: dne 11. ob 7·42h
„ zahaja: „ 11. „ 16·45h
„ vzhaja: „ 21. „ 7·37h
„ zahaja: „ 21. „ 16·58h
„ vzhaja: „ 31. „ 7·27h
„ zahaja: „ 31. „ 17·11h

Mesec je 12. v mlaju 26. v ščipu.

Lovska kuhinja

Juha od divjačine. Meso divjačine se duši z veliko zelenjave (na koščke rezan korenček, peteršilj, zelena, par listov ohrovta, zrezanega, in čebule, dokler ne postane popolnoma mehko, obere se s kosti in zmelje dvakrat na stroj za meso, a zelenjava se pasira na sito, nakar se oboje zmeša. — Naredimo temno prežganje, v katero denemo to meso ter zalijemo s toliko vode, kolikor je za juho potrebno, osolimo in pustimo, da dobro prevre. — Pred serviranjem se doda po okusu sok limone in 2 do 3 žlice dobre kisle smetane.

Kljunač (sloka). Kljunače očistimo in pečemo kakor jerebice. Vsebina črev se izprazni, čreva opero in drobno sesekljajo ter prepečejo na masti z nekoliko drobno sekljane čebule in malo stolčenega popra. — Medtem prepečemo na masti ali olju, tenke kose kruha. Ko so kljunači pečeni, jih zložimo na krožnik, a okrog obložimo prepečeni kruh, katerega smo premazali s tako pečenimi črevami.

Dušen divji prašič (veper). Kilogram mesa divjega prašiča dušimo s pol litra rdečega vina (cvička), malo kisa, na koščke zrezane zelenjave, 2 do 3 liste lovorja, pol glavice čebule in par zrnov popra. — Meso se duši tako dolgo, dokler ne postane popolnoma mehko. Preden serviramo, vzamemo meso ven, zrežemo na kose in zložimo na krožnik, medtem ko sok z dušeno zelenjavo pasiramo skozi sito ter pustimo še enkrat prevreti. To omako prelijemo v posebno posodo. — Poleg mesa lahko serviramo nastrgani hren ali brusnice. — Tako pripravljeno meso divjega prašiča je zelo okusno.

V. L.

Oglasi

KNJIGA »NAŠ LOV«

je najlepše novoletno darilo za lovce in lovske čuvaje. Naroča se v tiskarni sv. Mohorja v Celju.

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, dohodar. urada, Ljubljana, Staničeva 5.

Licitacija občinskega lovišča občine Črni vrh se bo vršila dne 11. januarja 1937 ob 9. uri dopoldne pri sreskem načelstvu v Škofji Loki, soba št. IV. — Lovišče meri 3349 ha, jamčevina in izklicna cena znaša 900 din. Ob neuspešnosti se vrši ponovna dražba istotam po preteku 8 dni.

Plemenski pes jazbečar, dolgodlak Locki v. d. Tannleiten, JRJ 117, prvak Jugoslavije s trikratno nadejo na CACIB, je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago. Oče je prvak Avstrije Jagerl v. d. Hadik, mati pa Hexe v. d. Tannleiten. Pristojbina za oplemenitev po dogovoru. Dopisi na: Fina Souvan, Ljubljana, Breg 20/III.

Za risarski pouk potrebuje III. drž. realna gimnazija v Ljubljani za Bežigradom nagačene živali, rogovje in podobne lovske predmete. Zato prosimo gg. lovce za velikodušne darove, ki jih je poslati na naslov: Profesor Cotič Viktor, kustos risarskega kabineta na zgoraj omenjeni šoli. S tem pomorete naši mladini, da spozna naše živalstvo.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za ovratnike in podstavo, izdelovanje predposteljnikov, strojenje in barvanje irhovine za hlače, rokavice in pralno usnje izvršuje solidno Ivan Burger, diplom. usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

ZBIRKA VSEH PREDPISOV O LOVU, OPREMLJENIH S POJASNILI,

ki sta jih napisala **inž. Šivic in upravni pravnik Žnidaršič**, je izšla. Zbirka ima (na 333 str.) tole vsebino: **Zakon o lovu.** Vsakemu paragrafu je dodana razlaga (komentar) dotičnih predpisov. — **Banovinska lovska uredba.** — **Pravilniki ministrstva** za gozdove in rudnike, kakor: o upravljanju državnih lovišč; o lovskem katastru in lovni statistiki; o lovskih kartah; o lovskih čuvajih; o lovskem skladu. Pravilnikom so dodana potrebna pojasnila. — **Pravilniki in naredbe bana** Dravske banovine, kakor: obrazec za lovsko zakupno pogodbo, lovopust v Dravski banovini, zaščita redke divjadi, obrazci za poslovanje odškodninskih razsodišč, pravila za izpit čuvajev. — **Nekaj važnih okrožnic** banske uprave glede postopanja po nekaterih odredbah zakona o lovu. Končno celotni lovopust za Dravsko banovino in abecedni izkaz koristnih, zaščitenih ptic. — Obširno stvarno kazalo. — Ker so predpisi zakona o lovu mestoma nejasni in zamotani, bo s pojasnili opremljena zbirka služila kot pripomoček občinam, predsednikom odškodninskih razsodišč, zakupnikom lovišč, lastnikom lastnih lovišč, gozdnim upraviteljem, vsem gozdarskim in lovskim nameščencem, vsem lovcem in večjim posestnikom, odvetnikom in notarjem in vsem drugim interesentom. — Knjiga se dobi pri avtorjih (Nunska ulica 19) in v tiskarni »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva 23. Cena v platno vezani knjigi je 76 din, trdo kartonirani pa 64 din, po pošti 3 din več.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče in pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpotelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Hammerles Bock, kal. 28/5.6 mm	3250	Din
Hammerles Bock, kal. 16/7, z daljnogledom	5250	„
Browning repetirka, kal. 16	1500	„
Mauser repetirka, kal. 8 . .	600	„
Hammerles trocevka, kal. 20/8 mm	3500	„
Trocevka petelinka, kal. 16/8 mm	1800	„
Dvocevka Hammerles, kal. 16 mm	900	„
Dvocevka petelinka, kal. 12 mm	700	„
Dvocevka petelinka, kal. 28 mm	500	„

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

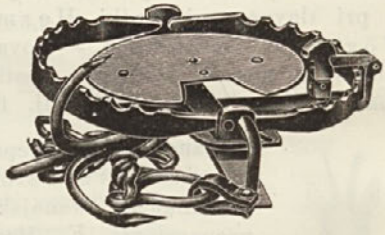
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

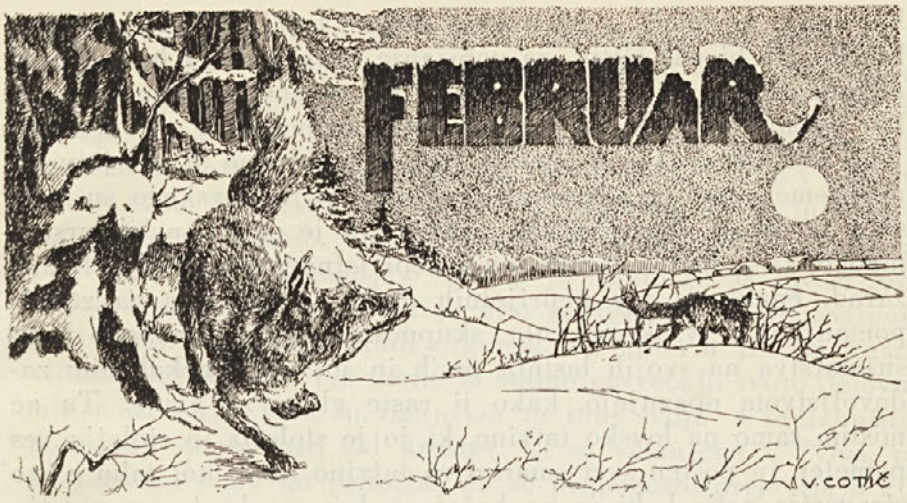

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Dr. Viljem Krejči

Šušmarji

Z novim zakonom o lovu smo lovci pridobili mnogo važnih pravic, ki so v marsičem podobne pravicam stanovskih združenj. Kakor pri njih, ureja tudi naše pravice in dolžnosti poseben zakon, namenjen ugodnemu razvoju in zaščiti lova, ki ga sme izvrševati le tisti, ki je za to usposobljen in ki ima posebno dovoljenje oblastva; tudi pri nas je v zakonu predvideno strogo nadzorstvo nad tem, da se lov izvršuje tako, kakor to zahtevajo zakon, interesi države in narodnega gospodarstva, interesi vseh prizadetih ter dobre šege in običaji, kar mi lovci označujemo kot »lovsko pravično«. Tudi mi lovci imamo svoje v zakonu zaščiteno združenje, ki mu je, kakor pri stanovskih združenjih, namen, da v eno roko ščiti pravice članov, v drugo roko jih pa pri izvrševanju tega, kar jih druži, podpira in obenem nadzira. Kakor člani stanovskih združenj moramo tudi mi plačevati državi, banovini, občini in tudi svojemu združenju določene prispevke. Skratka, v marsičem so naša društva in naša Zveza podobni stanovskim združenjem, od katerih se pa seveda razlikujejo po svojem bistvu, po svojem prvobitnem namenu. One družijo stanovski pridobitni interesi, nas lovce pa naši ideali, ljubezen do lova in narave.

Toda še ena velika razlika je med njimi in nami! Medtem ko si pri stanovih vsi, oblastva, združenja in člani sami na vso moč prizadevajo, da bi zatrli vse, kar je zanje in za njihovo stvar škodljivo, in tudi iz svojih vrst skušajo člani iztrebiti vse,

kar vanje ne spada — ne storimo niti mi lovci niti oni, ki so poklicani, da bi nas ščitili, za pobijanje nezakonitega lova skoraj ničesar ali pa vsaj dosti premalo. Pri stanovih vidimo, da vsi kar tekmujejo, kako bi čimbolj zatrli šušmarstvo, ono neustrojeno, nenadzorovano, a obenem tudi neodgovorno in z dajatvami neobremenjeno udejstvovanje za istimi cilji. Lovskega šušmarstva ne pobija skoraj nihče, temveč jih je celo v naših vrstah mnogo, ki — bodisi zaradi zanje neprijetnega nadziranja, bodisi zaradi enako za vse neprijetnih dajatev, vsekakor pa zaradi pomanjkanja vsakega čuta skupnosti — goje strupeno kačo šušmarstva na svojih lastnih prsih in jo kar z nekakšnim zadovoljstvom opazujejo, kako ji raste glava za glavo. Tu ne mislim samo na lovsko tatvino, ki jo je stoletja in stoletja ves pameten in pošten svet smatral za tatvino in jo kot tako z vso strogostjo zatiral, ki jo pa hočejo sedaj naenkrat v nasprotju z naziranjem vsega ostalega sveta učenjaki brez poznanja stvari same, brez ljubezni do narave in z edinim razgledom na zeleno mizo, za katero sede, označiti za dejanje, ki naj bi ga »spričo besedila zakona« sodišča več ne preganjala. Torej zaradi besedila mrtvega zakona — ne zaradi žive potrebe, zavesti in volje naroda in ne zaradi ostudnosti in škodljivosti dejanja! Ni mi pri teh razmotrivanjih v mislih samo lovska tatvina, temveč menim zlasti početje onih lovskih šušmarjev, ki, ne da bi kradli, vrše celo s privoljenjem lovskega upravičenca, pa kakor tat prihuljeno, lov tako, kakor tega ne dopuščajo niti zakon niti dobre šege in navade niti koristi, ki naj jih imajo od rednega lova vsi prizadeti. To šušmarstvo mirno gledamo in ga celo gojimo v svojo veliko škodo in sramoto.

Kdo bi mi mogel povedati število onih »lovcev«, ki zlasti ob času brakad posečajo naša lovišča in izvršujejo lov brez potrebnega znanja o lovu, o divjadi in o orožju, ki se ga poslužujejo na svojo in drugih nevarnost, brez orožnega lista, brez lovske karte in brez članske izkaznice lovskega društva? Koliko pade na leto divjadi od strelov, ki so bili oddani brez pravice? Ali ne opazujete na premnogih skupnih lovih, kako se nekateri tovariši skrivajo, čim se bliža orožniški pregled listin? To se godi z vednostjo lovskih upravičencev, ki mnogokrat tako postopanje celo podpirajo, nosijo iz previdnosti svojemu nezakonitemu »lovskemu gostu« puško in ga ščitijo pred kontrolnimi organi. Če vozi avtomobil oseba, ki ni izvežbana in nima šoferskega izpita, to upravičeno vsi obsojajo, ker je tak vozač opasen za življenje in zdravje drugih. Ali je puška, ki se je poslužuje neizvežbana oseba, zlasti pri skupnih lovih, manj nevarna?

Kako malo se ozirajo naši lovski upravičenci na predpis, da smejo lovski čuvaji streljati koristno divjad le v navzočnosti svojega gospodarja in le, če imajo veljavno lovsko karto! Ta predpis ima vsaj pri naših razmerah tudi svojo utemeljeno stvarno podlago. V letu 1935 je štela dravska banovina v 1107 loviščih samo 305 poklicnih lovcev, od katerih jih je bilo samo 120 redno izprašanih. Temu nasproti pa je bilo prijavljenih zapriseženih lovskih čuvajev 1746, a je ostalo še 58 lovišč brez nadzorstva, kar pomeni, da je bilo za 1049 lovišč prijavljenih 2051 lovskih nadzorovalnih organov, od katerih jih je, kakor vidimo, dejansko le 120 takih, ki stalno posvečajo svojo delovno silo nadzorstvu lova in imajo za to tudi svojo s preizkušnjo dokazano sposobnost. Od društev, ki so včlanjena v Zvezi, pa prejemamo ponovno pritožbe, da se prepogosto prijavljajo kot lovski čuvaji osebe, ki čuvajske službe dejansko sploh ne izvršujejo, temveč love enako kakor lovski upravičenci in se torej skrivajo za naslovom lovskega čuvaja le zaradi prihranitve denarnih dajatev. Ako zasledujemo poročila o »nezgodah«, ki se dogajajo pri lovu, vidimo, da je največ takih, ki so se pripetile neizvežbanim in nezakonitim lovcem, pri čemer pa ne smemo prezreti, da ravno oni, ki nimajo svojih pravic urejenih, iz lastnih interesov skušajo take »nezgode« potlačiti in skrbe, da zanje nihče ne zve.

Ugovori, ki sem jih na taka razmotrivanja od strani tovarišev že slišal, so v bistvu dvojni. Eni pravijo, da so ti pojavi le posledica previsokih dajatev, ki jih je plačevati za lovske karte in članarino, drugi pa pravijo, da je tudi med onimi, ki love brez potrebnih listin in dovoljenj, mnogo boljših lovcev kakor pa med organiziranimi ter da oni papirji tudi še ne dajo vseh potrebnih sposobnosti. Eno in drugo ima nekaj — a ne veliko — za sebe, ali eno in drugo se takoj razblini v nič, če preudarimo, kako potrebno in kako koristno je, da izvršujemo lov tako, kakor to zahtevajo zakon in interesi vseh prizadetih, če z vsemi silami zatiramo krivo in nezakonito lovstvo in če se zaradi čuvanja lastnih interesov, zaradi sodelovanja z oblastvi in zaradi medsebojnega nadziranja združimo v trdno in močno ustrojbo. Tu ne gre v tolikšni meri za denarne koristi, ki jih naj tudi imajo od plačanih pristojbin država, banovina, občina, društvo in Zveza, četudi so jim naši prispevki neobhodno potrebni, temveč gre zlasti za reševanje ustrojbenih, vzgojnih, varnostnih in socialnih problemov. Niti po namenu lovskega zakona niti po načelih pravičnega lova niti zaradi potrebne varnosti za življenje in imetje drugih ne smemo dopustiti, da

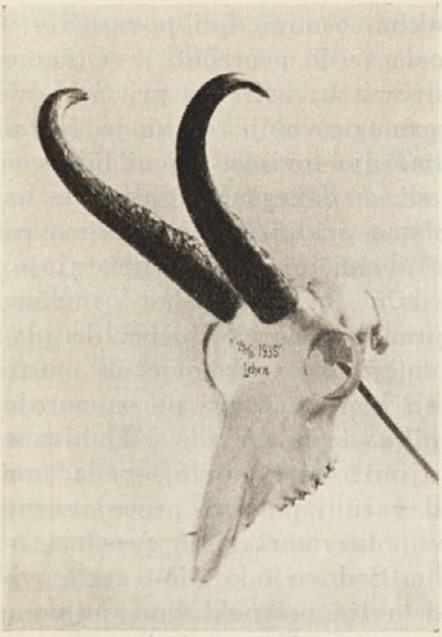
bi izvrševal lov tisti, ki za to nima potrebnih sposobnosti; ne smemo dopustiti, da bi pri izvrševanju lova ogrožal življenje in zdravje ljudi in njihovo imovino, ki niti svojega orožja ne pozna in ne zna ž njim ravnati; prav tako ne smemo dopustiti, da bi osebe, ki ne poznajo zakona in predpisov pravičnega lova, po mili volji lovile divjad ne glede na to, ali je izvrševanje lova nanjo dopustno ali ne, in ne glede na to, kdaj, pod katerimi okolnostmi in v kateri množini se sme divjad loviti; prav tako ne smemo dopustiti, da bi nepoučeni ali pa brezobzirni pri izvrševanju lova delali stvarno škodo drugim, ki itak že težko prenašajo bremena sedanjega časa. Da pa se lov res izvršuje tako, kakor to ustreza interesom lovstva, narodnega gospodarstva in vseh prizadetih, mora tudi naše združenje imeti možnost, da na one, ki lov izvršujejo, primerno vpliva in jih pri izvrševanju lova nadzira. Samo ob sebi razumljivo je, da to nadzorstvo ne sme biti nagajivo ali tako, da bi bilo nadzorovanemu v sramoto, ali da bi ga oviralo pri izvrševanju njegovih pravic; obstojati sme le v tem, da se društvo v danem primeru sme prepričati, so li neke od zanesljive strani iznešene pritožbe o nepravilnem izvrševanju lova utemeljene ali ne in da svojega člana, če se dokaže, da je pritožba upravičena, stavi na odgovor. Pravičnemu lovcu bo tudi nadzorstvo vedno dobrodošlo in mu računov pred nikomer ne bo treba skrivati. Toda kako naj bi vplivali na lovce in kako naj bi jih nadzirali, če ne vemo, kdo so in kje so? Kako naj bi jih preizkusili, ali imajo za izvrševanje lova potrebne sposobnosti in znanje, če ne vemo zanje in če se skrivajo celo takrat, ko lov izvršujejo.

(Nadaljevanje sledi.)

S. A.

Sovražniki pohorskih lovišč*

Namen teh vrstic je predvsem, da opozorim lovske zakupnike in lastnike lovišč na dejstvo, da je vstal med mnogimi drugimi škodljivci v novejšem času nov, srdit sovražnik naši divjadi, — pes-ovčar, nazvan volčjak. Res je, da so od nekdaj plašili, zalezovali in trgali zajce in srne in gamse prav različni nizki in visokonogi braki in polbraki, čuvaji in polčuvaji vseh mogočih mešanih pasem; prizadjali so posebno divjadnemu naraščaju obilo škode, a je bilo količkaj skrbnemu lovcu le mogoče, da je branil ogroženo divjad, s puško seveda, saj se je zasledujoči pes prav krepko oglašal po gozdnatih in nizko zaraščenih pobočjih in posekah. Na stečinah za divjad ga je lovec počakal in kmalu je bilo gonje konec. Seveda je brak neobhodno potreben v pohorskih loviščih in tudi pes čuvaj je potreben samotnim redkim naseljem na Pohorju. Toda dolžnost njihovih lastnikov je, da skrbe, da psi ne delajo škode v loviščih. Brak bodi prost na lovu, doma pa priklenjen ali pa naj se giblje v zavarovanem dvorišču, zlasti ako lastnik ve, da rad na svojo pest in ob vsakem letnem času goni. Pes čuvaj bi moral biti redoma priklenjen, zlasti ker je znano, da so psi čuvaji na Pohorju istočasno večinoma braki ali polbraki, ki prav radi odhajajo v gozd — na obed in večerjo. Živeti je treba, si misli mrcina, čim udobneje, tem bolje, pa naj bodi doma stiska za hrano ali ne.

Pa, kakor rečeno, škoda, ki jo povzroča brak ali čuvaj, ki glasno goni, naravnost ne ogroža pohorskih lovišč, ogroža pa jih volčjak, to je nemški ovčar.

Ta pasma je bila še pred desetletjem v naših krajih silno redka, a je danes volčjak pri nas v mestu in na deželi prikazen,

* V bistvu velja to za veliko večino vseh naših lovišč. Uredn.

ki jo srečujemo na vsak korak. Volčjak je seveda postaven in krepak pes, ki je izboren čuvaj, a mimo tega tudi vztrajen brakirec, ki goni — tiho. Ravno v tem dejstvu tiči nevarnost za našo divjad.

Kakšno senzacijo je pred kakimi osmimi leti povzročila v mariborskih lovskih krogih vest, da se je posrečilo izvrstnemu lovcu in strelcu, g. majorju Sparowitzu, ustreliti pri Sv. Lovrencu na Pohorju v gozdu mogočnega volčjaka, ki je tehtal dobrih 50 kg! Oddahnila so si tamošnja lovišča, saj ni bilo več v njih na pretek raztrgane srnjadi. A danes? Volčjakov je na Pohorju povsod dovolj, ki so deloma pridni čuvaji, deloma pa pridni braki, ali pa oboje. Pa ti domačini še ne zadostujejo; na pomoč jim prihajajo drugi iz mesta in dežele. V nekem mariborskem dnevniku je bila pred kratkim pritožba, da planinci in izletniki vodijo svoje volčjake na Pohorje. V mestu in na deželi je namreč strogi pasji kontumac, psi pa se morajo izdivjati in naletati brez nagobčnika, da ne bi bilo oškodovano njihovo »ljubo zdravje«. Kam z njimi? Na Pohorje seveda, tam so ti psi in njihovi lastniki pred varuhi postave precej varni, tam lahko uživajo te zverine v polni meri zlato prostost in pridno gonijo, pa še tiho po vrhu. Sadove take tihe gonje vidimo na priobčeni sliki, ki predstavlja ostanek srne, najdene letos v lovišču Plešič nad Sv. Lovrencem. Kot zanimivost navajam, da je svojčas na Pohorju gonil divjad in sicer tudi tiho — bernhardinec. Ni to edini primer. Velikega bernhardinca je ustrelil lovski zakupnik v bližini Maribora, ker je prav rad vznemirjal zajce. Pripominjam, da je v nekaterih švicarskih kantonih pes volčjak izginil. Zatrt je bil po zadevnem zakonu zaradi popadljivosti in zaradi — ogrožanja lovišč.

Da je pri takih odnošajih vsaka gojitev divjadi onemogočena, je jasno, saj ima sovražnikov kar preveč. Kune, podlasice, lisice, psi, divji lovci in lovci mesarji ter hude zime na eni strani, na drugi pa samo brze noge, večja ali manjša stopnja inteligence in ostri čuti divjadi. Boj je neenak, divjad mora podleči.

Pri tej priliki omenjam dejstvo, da je bilo vzhodno Pohorje pred leti precej prosto lisic, ki so imele dotlej svoj glavni stan na precej skalnatem južnem pobočju Kozjaka. Ko pa je nastal jez pri falski elektrarni in zamrzne Drava vsako leto do Št. Lovrenca in še dlje navzgor, prehajajo lisice na hrano od levega brega na desni, s Kozjaka na Pohorje. O tem pričajo nešteti sledovi v snegu, ki pokriva zamrznjeno reko in o čemer znajo marsikaj povedati šentlovrenški lovci. Ti namreč trdijo, da je

s pojavom večjega števila lisic na Pohorju tesno zvezano dejstvo, da vedno bolj pada število velikih petelinov in ruševcev, kakor tudi gozdnih jerebov.

Povod za te vrstice sta mi dala tudi dva tipična dogodka letošnjega poletja. V začetku junija sta dva volčjaka prignala gamsa — v Radvanje. Ni to morda vas, ki se nahaja visoko na Pohorju; tik ob državni cesti leži, ki vodi iz Maribora v Celje in Ljubljano, pičle tri četrt ure hoda iz Maribora samega. Gams je volčjakom srečno utekel. Teden dni pozneje priženo volčjaki, isti ali drugi, drugega gamsa do opekarne ob poti, ki veže državno cesto z Radvanjem. Preganjana žival si ni znala drugače pomagati, skočila je v ribnik. Za njo seveda volčjaka in pričel se je hud boj na življenje in smrt. V boj so posegli ljudje, ki so volčjaka pregnali, izmučeno žival pa spravili iz vode. Znani lovski strokovnjak, veleposestnik Kuhn, je ranjenega gamsa spravil na svoj dom, ga izlečil in ga 4. avgusta v prisotnosti pisca tega članka izpustil na svobodo. Nič se ni dalo gamsu izpočetka v prostost — spomnil se je in zbal svojih preganjalcev — kmalu pa jo je vendar v elegantnih skokih pobrisal proti pohorskim višinam. Gamsa s Pohorja so zasledovali lovci leta 1927. v Muretincih, vzhodno od Ptuja (!). Da ga ni povedla tja želja po pustolovskih doživljajih, je jasno, kakor je tudi jasno, da ni letos marca meseca prišel gams na oglede k Trem ribnikom pri Mariboru, od koder jo je mahnil proti Sv. Križu na Kozjaku. Brezdvomno so oba gamsa pregnali s pohorskih višav volčjaki.

Da, tudi gams, ta razmeroma novi zastopnik naše favne na Pohorju, se zaradi cele vrste sovražnikov ne more normalno razvijati. V slavnostni številki »Lovca« l. 1933 je g. nadsvetnik Urbas podal točne podatke o stanju gamsov na Pohorju. Glede ene zadeve bi pripomnil, da sem malo drugače poučen. Prvi trop gamsov je zasledil na Pohorju že l. 1912 in sicer v Komisijskem grabnu pri Mislinju lovec Franc Založnik. Od l. 1933 so se gamsi na Pohorju, kakor kažejo zbrani podatki, vendarle precej razmnožili in to kljub pestrosti in številnosti sovražnikov. Možno je, da so se razplodili ali pa v večjem številu priselili; morda sta pa delovala v tem pogledu oba činitelja. Res je namreč, da je ta divjad v zadnjem času v velikem številu zapustila severno pobočje Uršlje gore in se preselila na južnovzhodno stran in sicer na nizki Suhi dol. Kot vzrok za to navajajo tamošnji lovci dejstvo, da vznemirjajo severno pobočje neprestano velike družbe turistov in plezalcev, ki se poslužujejo lovskih stez in vznemirjajo divjad z vpitjem, ukanjem in

s proženjem kamenja po žlebih. Suhi dol pa ne more preživljati več kakor omejeno število gamsov in se ta zaradi tega seli preko mislinjske doline na Pohorje, kjer se polagoma prilagodi terenskim in prehranjevalnim prilikam. Tako postane iz gamsa ki je bival v skalovju, gams-gošar. Sicer išče tudi na Pohorju skale, a se razlikuje od gamsa skalarja le v tem, da je njegovo rogovje nižje, a zato debelejše. Teža in čop sta enaka. Močno rogovje, opisano in slikano v omenjeni slavnostni številki »Lovca«, izvira od gamsa, ki je bil ustreljen na Uršlji gori. Precej enako krepkega gamsa je ustrelil l. 1935 g. bančni rav-

natelj Joško Sterger iz Maribora v lovišču Lehen pod Jezerskim vrhom na Pohorju (glej sliko). Mere rogljev so sledeče: desni rogelj 24·5 cm, levi 24 cm, debelina 9·5 cm, razkrečenost 16 cm, višina 17 cm, starost 14 let, morda tudi več; po nemško-avstrijski formuli so ti roglji ocenjeni s 109.375 točkami.

Da je razplod tudi pripomogel do pomnožitve gamsov na Pohorju, je gotovo in sicer govori za to dejstvo, da je gams jako previden in nezaupljiv in da vztraja razmeroma lahko s svojim zarodom v boju za obstanek kljub številnim sovražnikom. Gosto zaraščeno Pohorje mu nudi dokaj varnejše zavetje kakor gole skale Uršlje gore, kjer ga rešujejo pri nevarnosti le opreznost in brze noge.

Besedi »gams«, »gamsov čop« sta vzbujali do danes navadno v vsakem lovcu pojme: visoko gorovje, skale, nevarne drče, ozke steze ob prepadih, zameti, mogočni vetrovi, plezalna obutev, dereze, lahek nahrbtnik, kos kruha, par šilc žganja za

skrajno potrebo... Danes pridemo laže do tega predstavnika favne divjega gorskega sveta. V ravnokar omenjene pojme se vrivajo novi: pohorski »hoteli«, mrzla in topla voda v spalnicah, razkošna večerja, vesela družba... Krivci in metla na klobuku izgubljajo svojo notranjo vrednost. Časi se pač izpreminjajo.

Med nevarne sovražnike naše divjadi moramo prištevati tudi kune. Z lovom kun se naš Pohorec mnogo premalo bavi, na vsak način v mnogo manjši meri kakor pa na primer Notranjec. In vendar je lov na kune jako zanimiv, dobičkanosen in hvaležen glede na krutosti, ki jih ima na vesti ta roparica. Lovec iz zapadnega dela Pohorja, izpod Velike kope, poroča tozadevno dobesedno:

»Pred nekaj leti sem splezal na drevo, da sem lažje opazoval gibanje srnjadi. Ko dvignem enkrat glavo, zapazim nad seboj med vejami pri deblu neko stvar, ki je vzbudila moje zanimanje. Splezam malo kvišku in glej, bila je čisto sveža glava mlade srnice. Lani sem našel na naši poseki v starem veveričjem gnezdu svežo glavo velikega petelina in čez dva dni na ravno isti poseki zopet glavo petelina. Za vse tri moritve dolžim kuno, ki je v naših gozdovih nikjer ne manjka.«

Da kuna ne zametuje gozdnih jerebov, ruševcev in mladih gamsov, seveda tudi ni dvoma. Ker je kunina koža dragocena, bi se morda dala vzpodbuda lovskim paznikom za uničevanje tega škodljivca s tem, da jim zakupnik oziroma lastnik lovišča zagotovi morda vsaj polovico izkupička od prodane kože. Lov je nevaren, saj se mora vršiti večinoma v sveže zapadlem snegu (sled!), na strmih pobočjih gora, ki so pod snegom ponajveč zledenela, v vetru in mrazu in metežu in z upanjem v srcu, — da bo vsaj nekaj sreče. Mnogokrat pride namreč lovec s takega pohoda izmučen, ozlovoljen in prazen domov. Lepo bi bilo, da bi kak izkušen notranjski lovec opisal razne načine, kako se kuna oziroma podlasica izsledi, kakšne pasti se rabijo za lov in kakšna vaba*. V prid bi to prišlo marsikateremu suhemu mošnjičku pohorskega lovskega čuvaja, pa tudi gotovo v prid našim pohorskim loviščem.

Končno mi je omeniti še dvoje činiteljev, ki kvarno vplivajo na stanje naše divjadi na Pohorju. Sinova sta »presnete krize« in se imenujeta gobar in malinar, oziroma brusničar-borovničar. Vznemirjanje lovišč po celih rojih teh izkoriščevalcev naših gozdov, ki se rekrutirajo iz pohorskih naselij samih, pa tudi iz Maribora in vse Dravske doline, je naši div-

* Je opisano v knjigi »Naš lov«. Uredn.

jadi skrajno škodljivo. Škoda le, bi lovec ironično vzdihnil, da ni na Pohorju obilice polžev! V tem primeru bi se obema omenjenima činiteljema pridružil še tretji — polžar, ki tvori posebno poglavje za nižinska lovišča, n. pr. na Dravskem polju.

Danes ni več na naših pohorskih višinah »rajskega miru« in »gozdne tišine«! Celo v najhujši zimi skrbe za kar najizdatnejši hrup cele trume smučarjev in izgledi za bodočnost niso nikakor rožnati. Obeta se nam zgraditev avtomobilske ceste od Mariborske koče pa do Slovenjgradca s pritiklinami vred. Mislim seveda na vile in hotele in weekend-hišice, na ceste, ki bodo vezale to glavno žilo čez Pohorje z vasmi in trgi ob južnem in severnem pobočju, na avtobuse in avtomobile... tedaj »zlati vek višinam pohorskim pride«! Če motrimo zadevo skozi lovska očala, dobi precej drugačno lice. Ko postanejo gornje besede meso in bo prodrla do sleherne grape in planine civilizacija, bo konec skoraj idiličnim razmeram na našem zelenem Pohorju, ki so v nedavni preteklosti bile uteha in radost za vsako pravo lovsko srce.

Iz kranjskogorskih lovišč.

Foto August Praprotnik.

Ing. Mirko Šušteršič

Strel s kroglo*

(Nadaljevanje.)

4.

V uvodu prvega poglavja o nekaterih balističnih pojmih sem omenil, da je učinek strela odvisen med drugim tudi od razance, kjer sem tudi povedal, da pod razanco razumemo vzpon izstrelka na poti od puške do cilja preko merilne premice. Čim manj se lok krogline poti vzboči čez merilno premico, tem bolj razanten je strel. Razanca je v glavnem odvisna od moči naboja (množine smodnika), teže in oblike izstrelka ter dolžine puškine cevi. Razanca je važna za gotovost zadetka baš pri izvajanju lova, kjer večjih strelnih daljav ni mogoče hitro in točno preceniti. Zato sodobno puškarstvo stremi za čimvečjo razanco, ki je v neposredni zvezi s hitrostjo izstrelka. Če nam je znan naboj in kaliber ter hitrost, že lahko sklepamo na večjo ali manjšo razantnost. Pri tem je vedno mišljena puška z normalno dolgo cevjo, ki more primerno izrabiti pritisk plinov.

Glede razance delimo naboje v tri glavne skupine, nerazantne, razantne in jako (visoko) razantne krogle. V spodaj navedenih primerih za razanco pomeni znak ⊙, da puška na tisto daljavo strelja točno v črno. Številke vzpona na strelni poti veljajo za strele z daljnogledom, ki ima merilno črto 5 cm nad osjo cevi. Zato je pri primeru jako razantne krogle vzpon pri 50 m negativen. To pomeni, da se pri 100 metrih strelne daljave krogla ne dvigne na sredi poti do merilne črte daljnogleda, ki leži 5 cm nad osjo cevi.

	Strel na m*	Pri m*	Vzpon cm
Nerazantna krogla: naboj 9·3×72, črni smodnik	100 ⊙	50	+ 6·8
	150 ⊙	100	+ 15·6
Razantna krogla: naboj Mannlicher-Schönauer 8·2	150 ⊙	100	+ 5·7
	200 ⊙	100	+ 12·8
Jako (visoko) razantna krogla: 7×64 ali 8/60 Magnum	100 ⊙	50	− 0·8
	200 ⊙	100	+ 6—7

* Daljavo v korakih dobimo, če število metrov množimo z 1·33.

* Za statistične podatke so vzete številke in norme nemških preskuševalnic.

Nerazantne puške so zato navadno pristreljene na 100 m, razantne (Mannl.-Schönauer 6·7 in 8·2) na 150 m, jako razantne — 8/57 in 7/57 — na 175 m in — 7/64 in 8/60 Magnum — na 200 metrov. To so strelne razdalje, na katerih največji vzpon krogle ni tako velik, da bi pri nespremenjeni postavi daljnogleda na puški krogla zgrešila ali samo ranila srnjaka, pa naj bi stal kjerkoli na tej strelni razdalji in tudi do ene četrtine pristreljene razdalje preko te.

Za razanco in učinek strela je pa tudi važna oblika izstrelka. Mnogi ostro in šiljasto koničasti izstrelki so razočarali v lovski praksi, čeprav so po svoji obliki nudili zraku le majhen odpor. Predvsem zato, ker težišče koničaste krogle leži preveč zadaj in jo vsaka tudi majhna motnja na poti odvrne iz prvotne smeri in lege, zlasti živalsko telo, ki stavi često velik odpor. Zato so tako zvane »S« izstrelke tako pri vojaških puškah kakor pri lovskih zamenjali s torpedo-izstrelki, to so koničaste krogle, ki so na temelju (zadnjem koncu) zožene in pri enaki težini zaradi tega tudi daljše. Pri tej obliki je zračni odpor najmanjši, zaradi zoženja krogle zadaj, kar tvori nekak rep. Kakor ima ta oblika izstrelka največ balističnih prednosti, vendar v lovskem oziru v prvotni obliki ne ustreza vedno in povsod. Mnogi torpedo-krogli očitajo, da je vstopna luknjica v živalsko telo neznatna, zaradi hitrosti se pa v telesu često razprši, tako da niti ne izstopi. Če žival takoj ne pade, jo je težko iskati po sledu, ker malo ali nič ne krvavi in tudi na nastrelu so strelni znaki skopi. Krvi je malo in še manj odstrižene dlake, ki je večkrat sicer edini zanesljivejši znak za sklepanje na lego strela. Zato se mnogi lovski praktiki zavzemajo za ogivalno (valjasto) obliko izstrelka z okroglo in še bolj za plosko odrezano svinčeno glavo, kajti tudi okrogla glava zvrta v kožo manjšo vstopno luknjo, kot je kaliber krogle. To napako imata zlasti »S« izstrelek in torpedo.

Sčasoma so pa puškarne balistično odlične torpedo-izstrelke tako zgradile (konstruirale), da se krogla v telesu ne razleti in so tako postali ti izstrelki lovsko dobro uporabni. Kako so razni sistemi, kakor Brennecke, H-plaščni izstrelek, izstrelek z močnim plaščem (v zadnji tretjini zdebeljen) grajeni, zanima le bolj tovarne, zato opis preidem.

Brennecke ima n. pr. oster rob na prirezani konici, ki kožo kar izreže in dlako gladko odreže. Tudi H-plaščni istrelek ima oster rob.

V tej obliki torej torpedo ustreza lovsko in balistično (hitrost, razanca, živa sila in točnost strela).

Spodnja razpredelnica primerja zmogljivost nabojev s torpedo izstrelki in ogivalnimi z okroglo svinčeno glavo.

T — pomeni H-plaščni torpedo izstrelek z bakreno votlo konico in ostrim robom. (Pri svinčeni konici je izstrelek za 5 mm krajši).

O — pomeni okroglo svinčeno glavo na izstrelku z delnim plaščem.

Naboj	Izstrelek			Hitrost				Živa sila				Največji vzpon na			Pritisk plinov
	oblika	teža v	dolžina v	Vo	V150	V300	zguba od 0 do 300 m	Eo	E150	E300	zguba od 0 do 300 m	100 m	200 m	300 m	
												pri			
												50 m	100 m	150 m	
		g	m/m	m/s	m/s	m s	m/s	kgm	gkm	kgm	kgm	cm	cm	cm	at
7×57	T	11·2	38	767	701	640	127	336	280	234	102	1·2	8·4	21·5	3050
7×57	O	11·2	30	730	599	490	240	304	205	137	167	1·5	11·1	30·7	3050
7×64	T	11·2	38	842	772	707	135	405	340	285	120	0·8	6·8	17·5	3600
7×64	O	11·2	30	849	687	565	284	412	269	182	230	1·0	8·1	22·5	3700
8×57	T	12·7	35	752	681	612	140	366	300	242	124	1·3	8·9	22·9	2850
8×57	O	12·7	26	785	609	488	297	396	240	151	245	1·4	10·3	29·0	2800
8×60	T	12·7	35	783	710	640	143	397	326	265	132	1·1	8·1	21·0	2850
8×60	O	12·7	26	818	631	505	313	432	258	165	267	1·1	9·5	27·0	3400
9·3×62	T	16·7	35	820	736	662	158	572	461	373	199	0·8	7·4	19·5	3250
9·3×62	O	16·7	26	812	644	520	292	560	353	230	330	1·2	9·2	25·7	3100
9·3×74	T	16·7	35	784	704	632	152	523	422	340	183	1·0	8·2	21·4	2900
9·3×74	O	16·7	26	786	625	505	281	526	333	217	309	1·3	9·9	27·5	3100

Iz razpredelnice je jasno razbrati prednost torpeda od izstrelka z okroglo svinčeno glavo (ogivalnega). Toliko bolj pojema pri plosko odrezanih glavah hitrost, živa sila in raste vzpon.

Razpredelnica nam n. pr. kaže v srednji razpori najnavadnejši naboj 8×57 z 12·7 g težko kroglo, kjer ima torpedo (T) izstrelek začetno hitrost ob ustju cevi (Vo) 752 m/s, a ogivalni izstrelek (O) celo (Vo) 785 m/s v sekundi. Iz tega bi sklepali, da »O« izstrelek prekaša »T« izstrelek. Toda že pri V150 se slika obrne (T — V 150 = 681 m/s, O — V 150 = 609). Pri V 300 ima pa »T« 612 m/s, »O« le 488 m/s, torej 297 m/s manj kot ob ustju, zaradi večjega zračnega odpora kot pri torpedu, ki izgubi le 140 m hitrosti v sekundi na 300 m. Ker sta krogli enako težki, je v tem razmerju tudi zguba žive sile (E) pri »O« večja in sicer znaša na 300 m 245 kgm, a pri »T« le 124 kgm. Že pri 150 m je torpedo nadkrilil ogivalno za 60 kgm/s, čeprav je ogivalna spočetka kazala 33 kgm/s več žive sile.

Pri vseh navedenih nabojih se pozna prednost torpeda v premoči žive sile in hitrosti, zlasti na večje razdalje. Zaradi večje hitrosti je torpedo krogla tudi razantnejša in gotovost (sigurnost) ter natančnost zadetka večja.

Pri lovu sta povečana hitrost in živa sila krogle velike važnosti. Čim večje so te zmogljivosti, tem večjo probojno in razdiralno silo ima krogla in žival bolj gotovo pade pri količkaj primernem strelu. Razen tega pa taka krogla da več in boljše strelne znake (večji izstrel in poleg odstrižene dlake dosti krvi).

Ker je premer »T« izstrelkov in »O« izstrelkov enak in tudi plinski pritisk praktično enak, lahko brez pomislekov za že na daljnogled pristreljeno puško zamenjamo naboje z »O« kroglami za naboje s »T« izstrelki.

Lovci navadno ne vedo mnogo o balistični zmogljivosti svoje risanice, niti ne o začetni hitrosti njihove krogle. Zato je tudi redko sejan oni, ki bi znal balistične razpredelnice koristno razbrati in z menjavo municije doseči večji učinek svoje puške brez škode za orožje in za osebno varnost. Kdor pa le morda iznajde kaj takega, mora prej še pobarati izkušenega, priznanega puškarja-balističarja, ker je previdnost mati modrosti.

Iz kranjskogorskih lovišč.

Foto August Praprotnik.

A. K.

Na Sokolovcu

Lanskega leta 19. maja na Vnebohod sva bila z Borom že zgodaj zjutraj pri vaškem predstojniku Stojančetu v Šiševem. Kmet (kakor tukaj pravijo predstojniku) je bil ravno prilezel s »plevne«, kjer je bil prespal noč v slami. Mežikal je in se otepal prahu in bilk, ki so mu bile v laseh in na obleki.

»Zgodaj sta prišla, pa bo že nekaj rib pripravljenih, če nič ne zagrize v vado,« je omenil in se začel umivati v vedru vode.

»Ali vesta, kaj je novega?« je nadaljeval. »Včeraj popoldne je prišel v sosednjo vas Glumovo neki Nemec in kupil betežnega in nerabnega oslička. Cigan Alija s svojimi pajdaši je po težkih mukah spravil oslička na Sokolovec. Tam so oslička ubili

Slika 1.

in razparali, a Nemec si je v njegovi bližini napravil zaklon. Iz tega zaklona namerava fotografirati jastrebe in druge mrhojede ptice.«

Stojanče je odšel v hlev, da pogleda za živino, midva sva se napotila proti reki.

Treska je bila precej kalna in nič kaj ugodna za ribarjenje. Namakala sva črve v hladni vodi in vežbala v plavanju kobilice in hrošče, a uspeh je bil slab. Po dveh urah lovljenja je obvisel na trnku srednje velik klen in potem spet nič.

Pustila sva ribolov in opazovala pridnega domačina iz Šiševa, ki si je na kraju vasi zidal hlev, ako ne celo stanovanjsko hišo. Vse poslopje je zloženo iz samih škriljevih plošč, a strešno

ogrodje je iz neotesanih stebel, med seboj povezanih s trto, zvito iz vrbe (sl. št. 1). Pripovedoval sem Bori o različnih ljudskih stanovanjih od Eskimov na severu do Bušmanov v vroči Afriki in popolnoma sva pozabila na ribolov.

Naenkrat me opozori Boro na jate vran in srak, ki so se zibale na Sokolovcu. Nad samim Sokolovcem visoko v zraku so pa krožili jastrebi, a nekateri so se spuščali čez sotesko reke Treske od grebenov Suhe gore sem proti Sokolovcu. Opustila sva razgovor o ljudskih stanovanjih in opazovala z daljnogledom, ki ga imam na izletih skoraj vedno pri sebi, ptice na Sokolovcu. Kakor puščice so se spuščali posamezni jastrebi na teme hriba, drugi so se spet vzdigali v zrak, nekaj časa krožili in se spet spustili na zemljo. Vedno ko se je spustil jastreb proti zemlji, so se vzdigale v zrak vrane in srake. Opazovanje sva pričela okoli osmih zjutraj. Ptičji direndaj je trajal do nekaj čez deveto uro in potem je zadnji jastreb izginil. Na Sokolovcu je bilo vse mirno.

Spet sva ribarila s slabim uspehom in ob enajstih sva šla proti samostanu Sv. Bogorodice, da se v samostanski gostilni malo pokrepčava.

Nisva še bila v gostilni deset minut, ko pride za nama neki gospod, oblečen v preprosto lovsko obleko in se usede k sosednji mizi. Pomenek med njim in gostilničarjem ni bil kaj v redu, ker gost ni znal po naše, a gostilničar je znal samo nekaj nemških besed. Posegel sem v razgovor in gost se mi je predstavil kot novinar in lovski pisec Franc grof Zedtwitz iz Berlina.

Povedal mi je, da so mu lovske razmere v Sloveniji dobro znane, da je lovil s fotokamero v loviščih barona Borna, da so njegove lovske trofeje v obliki fotografij izšle v »Lovcu« in sploh se je v vsem najpohvalneje izrazil o naših lovcih in lovstvu.

Omenil sem mu, da je lov s fotokamero zelo zanimiv ali tudi drag. Da sem o tem čital v knjigi: Dugmore, »Wild, Wald, Steppe — Mit Kamera und Büchse in Ostafrika« (izdaja: Deutsche Buch-Gemeinschaft, Berlin), a še prej v knjigi: Schilling, »Mit Blitzlicht und Büchse«, ki mi jo je bil posodil lovec in sotrudnik »Lovca« g. Peter Gilly-Višnjan, ki je starejšim čitateljem »Lovca« po svojih prisrčnih člankih dobro znan.

Gospod Zedwitz mi je razkazal celotno lovsko orožje, prvovrstno kamero z zrcalnim refleksom (Spiegelreflexkamero) z najboljšim teleobjektivom in različnimi predlečami, plošče, zvitke in drugo municijo, povedal, da vse skupaj v našem de-

narju stane okoli 14.000 dinarjev, ali da ima zato kot lovec najlepše užitke, ko doma v temnici opazi na plošči svoj plen. Sicer pa, da je on nastavljen pri založništvu »Ullstein« v Berlinu in da bo pri tem založništvu izdal knjigo o svojih lovskih uspehih s fotokamero in še posebno knjigo o naši domovini.

Z lovskim uspehom na Sokolovcu je bil izredno zadovoljen. Nad 80 krat je »streljal« in kakor upa — vedno zadel. Sicer se bo pa to pokazalo v »temnici« (sl. št. 2).

Na predvečer so s ciganom Alijem ubitega oslička dobro pritrdili k zemlji, da ga mrhojede ne bi odvlekle. Dobrih dvaj-

Slika 2.

set korakov od oslička so napravili med skalami skrivališče in ga dobro maskirali. Noč je prespal v samostanu, a ob štirih zjutraj je bil že v skrivališču.

Do sedmih zjutraj ni bilo nobene ptice in že je mislil, da bo vse zaman. Okoli sedme so priletele srake in začele kljuvati oslička; kmalu za njimi se je spustil na bližnje drevo krokar (corvus corax) in nekaj časa opazoval početje srak, a se potem srdit zagnal v sračjo druhal in jo pognal v beg. Srake so ostale v bližini in s hudimi protesti spremljale krokarjevo gostijo. Završalo je v zraku in prvi plešec (Gyps fulvus) je sedel na osličku. Krokar se je držal pri glavi, a plešec se je lotil drobovja. V kratkem času je bilo okoli oslička in na njem nad dvajset plešcev; bila je krvava požrtija, a krokar se za nje niti

ni zmenil. Tudi srake in vrane so postale predrzne in žrle, kar je odpadlo od gosposke mize. Vedno je bilo na osličku vse polno plešcev, a med nje je prišel tudi kakšen rjavi jastreb (Aegypius monachus), a plešci so prevladovali. Bile so še druge mrhojede ptice, a v glavnem največ plešcev. Imel je polne roke dela, da je menjal plošče in filme. Nekatere ptice, posebno plešci so prišli prav do samega skrivališča, tako da bi jih lahko zgrabil z roko.

Od oslička je ostalo samo glavno okostje, še kožo so požrli in ko ni bilo več kaj žreti, so leno odleteli.

Z eno besedo, kaj takega ni pričakoval; uspeh je bil izreden.

Okoli poldneva smo šli vsi skupaj v Šiševo k Stojančetu.

Slika 3.

Stojanče je še z dvema tovarišema vzel sertme (mreže za metanje, sačmarice, ker imajo ob kraju sačme (šibre), svinčene kroglice) in do večera smo lovili ribe, oziroma opazovali Stojančeta in tovariše pri ribolovu (sl. št. 3). Tudi ta panoga ribolova je bila g. Zedtwitzu neznana in ga je jako zanimala.

Na dan 20. maja je bil »letni« sv. Nikola in vaška slava Šiševa pri samostanu Sv. Nikole, ki leži dobrih 20 minut za Sokolovcem v skalovju, na desni obali reke Treske. Tudi te slave se je g. Zedtwitz kot gost Šiševčanov udeležil. Bil je na slavi najboljše volje ob domačem vinu, postnem fižolu, seljački piti (zavitku iz ržene moke, napolnjenem s pehtranjem) in ribah iz Treske. Ni mogel prehvaliti gostoljubnosti. Napravil je na slavi več izredno lepih folklornih fotografij in mi podaril kopije.

Volc Al.

Lisica pred ljudsko sodbo

3

Pod gredo in kapom.

(Nadaljevanje.)

Ti rjava tatica, ki kradeš ko sraka, kakšne vere pa si, primaruha?« je kričal logar za lisico, ki je stresala kokoš po Rébrski stezi gori nad Drenjem. Cele pehare jajc so drenjske gospodinje obljubovale logarju, če spravi to drzno rjavko s pota. Logar se je trudil in pehal, čakal na stečinah in križinah, da bi nasul lisici svinčenih zrn pod kožušček, nastavljal železo v Malem in Velikem dolu, toda nič ni bilo. Lisica je pač kdaj ponoči zabevkala pod logarjevim oknom, kakor bi se hotela norčevati. Nekoč mu je celó pustila na pragu smrdljiv spominček. Danes sta se pa srečala pri belem dnevu in vnovič je zvijačnica vlekla kokošje peroti v gozd. Pač je logar smodil in pokal za njo, toda lisica je bila že predaleč v Rebri in puška ni nesla tako daleč. Vendar je razjarjen zalučal za njo ono vprašanje: »Kakšne vere pa si ti, primaruha?«, na kar ona nazaj: »Take vere kakor učenjaki, da verujem, kar hočem!« Pa spet poprime kokošji vrat in skoči v bodičasto brinje. Lisica nima jezika priraščenega.

Lisica hodi sicer ponižno in krotko, kakor da ne nosi žal misli v srcu. Toda glavna vsebina lisičjega življenja sta kraja in zmik. Zmik in zloba imata v vsem njenem dejanju in nehanju veliko vlogo, vse pa, ki pridejo z lisico, zmikavko in zlobnico v stik, prešinja zla slutnja. Lisičja zlobna nrav in njena zlohotnost sta znani ljudem in živalim. Že povezana, drobna in lahna lisičja stopinja kaže njen zvit in potuhnjen značaj. Zvija s hojo, z glasom in repom. Lisica je zvita tatica.

Ker je lisičjemu rodu prirojeno več zvijačnosti, zato pri soživalih nista priljubljena ne lisjak ne lisica. Za to imamo dokazov čez mero. Nekoč so živali lisjaka izvolile celó za župana. Pa se je slabo obnesel:

Zberó si rjavca, iz šume lisjaka,
na kterem krivična je sleherna dlaka:
Kupaval je sam in prodajal je sam,
da z ljudsko krvjo si napolnil je hram.

Vilhar.

O lisičji krivičnosti in o preliti živalski krvi bi nam vedele največ povedati one mirne in krotke živalce, ki jim je Bog napravil obleko iz perja. To so kokoši, race in gosi na vasi, vrabiči in golobje na strehi, jerebice, prepelice in druga perjad zunaj vasi. Vsi ti so iste misli: Lisica je polna zvijač, ima pa malo srca. Le kokoši v kurnici se ne boje lisice, trdi ljudska modrost; pač zato, ker lisica ne more do njih. Vaški očanci šaljivo opisujejo lisičje poštenje. Pravijo namreč: če lisica govori o miroljubnosti, se vržejo gosi in kokoši vznak in — seveda iz golega zaničevanja — noge molé kvišku.

Povem vam povest in v povesti hudo pritožbo:

Zletela je stara kokoš, ki je od starosti že peti začela, na plot in učila mlade vrstnice: »Ali poznate lisico, tisto dolgorepo, kosmato, rjavo žival, ki se prikrade iz gozda, z lahnimi opreznimi koraki tiplje do hiš, sede na porobek ob vrtu in prisluškuje, kje so psi, kje otroci, kje možje in žene; ki vleče na uho, kje najbližji petelin sklicuje kokoši, kje najbližja koklja svari piščance; ki skrbno oprezuje, so li psi na verigi ali svobodni? Ta grda hinavska žival preganja že v gozdu naše sestre. Če jerebica brska za grmom in jo začuti v bregu lisica, se ta

zapodi kakor psica navzdol, toda hipoma kot prikovana obstane. Posluša, se prihuli k tlom, se zopet vzdigne in ugotovi, je li jerebica ostala na mestu. Če jerebica grebe naprej, se vleče po trebuhu komaj vidno in slišno do grma. Ko pa pride v primerno razdaljo, plane kot strelica nanjo. Naša sestrica ne utegne več prositi pomoči. Še enkrat milo začivka in že njena kri oblije travico. Tako bo delala tudi z vami! Po zunanjščini je lisica sicer čedna in prijazna, po srcu pa grda zvodnica. In zavratna morilka je! Celó na drevesu niste varne pred njo. S čarnim pogledom vas bo omamila ta zmama nemarna, da boste zmedene in zmamljene pocepale v njeno naročje. Če ima moč na višino, kako se boste revice na tleh obranile prekanjene zvitke? Pozimi je še, ko ostajate na varnem dvorišču in si kratkonoga tatica zaradi zametov ne more ugaziti poti do vasi. Takrat ji trda prerde, takrat zastonj cedi sline po našem belem in žlahtnem mesu in si mora ob zimskih večerih nekajkrat s teščo slino mazati popek. Takrat se grdoba s preščeknjenim trupom valja po rovu. Komaj pa jug po gorah zahuka in sonce belo znežino po rebrih poliže, jo je že videti od vida do vida. Nič določenih ur ne pozna. Celo opoldanskega počitka ne jemlje v poštev. Šari ob petku in svetku. Takrat velja lisici:

Preljubo sonce svojo moč
začelo je kazati,
bo rastel dan, bo krajša noč
za-mé pa časi zlati.

Poženčan.

Ko boste, moje ljube hčerke, stopile v zakon in boste vodile celo čredo drobnih piščet za sabo, tedaj se bo sleparska zvituha že kako priplazila do vas. Tebi, ubogi materi, bo zavila vrat, tvojih otrok glavice pa bo nabrala v gobec, da ji bodo viseli na obeh straneh gobca v rešto nabrani. Kec je otrokom, ko mati umrje! Kam naj bežé ubogi drobljanci, če mati stegne nožice in stisne oči? Po otroško se bodo poskrili med travnato bilje, tako da brezsrčni morilki za njimi še skakati ne bo treba. Ni sicer medu brez potu, toda lisica se bo sprehajala — saj je materinski krokót ne bo več plašil — od piščka do piščka, jih nanizala na ošiljeni gobec in jih ducat naenkrat odnesla. Troha trohi pomaga. Vidite, taka vam je pobožnjača lisičja, to je njen krvavi rožni venec, o katerem poje bedasti človek gorenjski:

Lisica ta rjava
je roženkranc brava...

Če bo pa gospodinja pozabila zvečer vaše grede zapreti, vedite, da mačke in lisice vidijo podnevi in ponoči in da vsaka lisica kurnico ljubi. Prilomastila bo vanjo in začela med vami svoj roparski posel. Takrat bo molila: Dokler lahko z vedrom zajemlješ, ne vprašaj po korcu. Pulila vas bo z grede drugo za drugo, ta lákot požrešna. — Neke noči, oh vse mi je že padlo v koš, ker sem stara, bilo je ob kresni vročini, ko dan drega v dan, nas je spalo deset na gredeh. Število ni lisice plašilo. Ravno to noč je od nekod prismodila ta nočna vlačuga, videla našo kurnico priprto in brž potegnila mojo najniže sedečo prijateljico z gredi. Vse smo v sladkem spanju počivale in sanjale. Naš skupni možiček, Kokót smo mu rekle, ki je znal vriskati kakor nobeden na vasi in ki je nosil dolge ostroge kot general, je smrčal med nami. Naduha ga je spravljala od kruha. Na krik preplašene so vse moje prijateljice z možem vred planile na tla. Jaz sem se vendarle srečno z zadnjim krempeljcem obdržala in obvisela na gredi. Kakšen je bil konec? Kratko vreščanje in otepanje peroti in vse je utihnilo. Slišala sem kako je zlodjeva lisica — saj ne kolnem rada, pa moram — vlačila enega mrliča za drugim iz kurnice. Najbolj hudo mi je bilo pri srcu, ko sem čula Kokotove ostroge drseti po tleh. Slišala sem pa gospodinjo, ki ji je konjederec odpeljal poginulo kravo iz hleva, reči: »Kaj hočemo, vsi moramo po tej poti!« in sem se s tem potolažila. Strahoma sem zjutraj sfrlela z gredi pogledat po dvoru. Kaj sem videla? Perja nastlanega kot jeseni v gozdju listja. Gori za hlevom pa je molela perot Kokotova iz zemlje. Še dobro pokopati ga ni znala, ta duša pregrešna! — Od žalosti ne morem veliko govoriti. Rečem vam le to: Če lisica s košatim repom ne da opici toliko dlake, da bi si zadnjico pokrila, tudi do vas milosrčna ne bo. Ne zaupajte lisici, tej svetohlinki! Ona ve, da se ptiči ne lovijo s krepelcem. Zato bo prišla k vam vsa ponižna in pobožna. Toda že moj rajnki oče, ki so daleč po svetu prišli, so me učili: Če lisica tudi moli, naj pišče ne hodi okoli! In moja stara mati, ki so še dvojnato pečo nosili in močno izkušeni bili, so nas otroke svarili: Če se lisica tudi pepeli, kokoš naj beži! Če lisica tudi postno pridigo drži, zaprite gosi! Povedala bi vam lahko še več, pa kaj bi vodo v Savo nosila?«

Ni še končala stara kvoka, ko začuti rahel šelest v grmu ob vrtu. Kratek zakrk — in puta in jarce so planile v varno zavetje. Košatorepi lisjak se je brez plena potegnil čez mejo...

(Konec sledi.)

Teodor T. Drenig

Poročilo

o V. mednarodni razstavi psov vseh pasem v Ljubljani dne 19. in 20. septembra 1936.

Prvo mesto v razstavnem katalogu so zavzemali braki, ki so prišli na tej razstavi precej do veljave. Razstavljenih je bilo 23 istrijanov in osem basetov, kar je vsekakor veliko število, če pomislimo, da imajo brake po večini le kmečki lovci, ki zaradi znatnih stroškov težko ali sploh ne zmorejo, da bi pripeljali psa na razstavo. V splošnem je bil razstavljen prav dober material. S smotrno vzrejo se bo končno vendarle posrečilo to našo edino domačo lovsko pasmo dvigniti na ono višino, ki ji pripada. Odlično sta bila ocenjena le dva psa in ena psica; s tem pa ni rečeno, da med vsemi ostalimi braki ni bilo nobenega tipičnega istrijana. Nasprotno, razstavljenih je bilo še nekaj plemensko odličnih psov, ki pa le zaradi slabe kondicije niso mogli dobiti najvišjega priznanja. Prav po dolgem času smo na razstavi zopet videli resastega istrijana, ki je pri nas že prav redek pojav. Razstavljen je bil en sam, toda prav lep pes. Skrajni čas je, da se lovci, ki love z braki zavzamejo tudi za to vrsto istrijanov in skušajo rešiti našega resavca, če že ni prepozno, (cand. jur. Lovrenčič Lado).

Opisi in ocene psov:

(Sodnika g. Fürer pl. Viljem, Kočevska reka, in Lazarini baron Henrik, Smlednik.)

I. Istrski braki.

Gladke dlake:

Razred mladih:

Kat. št. 1. **Abi.** — Pes, ki se sedaj ne nahaja v najboljši kondiciji. Kar se ogrodja tiče, je pravilno, vrat primeren, oči in nos temne barve. Kaze ga ohlapne lopatice in višina je še komaj dopustna. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 2. **Belin.** — Pes z lepo glavo in lepim ogrodjem, primerne višine, oko rjave barve, smrček mesnat. Kaze ga nekoliko v komolcih zvrnjene noge in zavit rep. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 3. **Živa.** — Zelo nežno zgrajena psica s prav dobro glavo, oko nekoliko svetlo, nos mesnat, okostje sicer zelo šibko, vendar pravilno zgrajeno. Prednje noge imajo preveč odprte šape. Glede na zelo slabo kondicijo ocena: dobro.

Kat. št. 4. **Bloška,** JRB 241. — Splošen vtis psice prav zadovoljiv, lepa glava s temnimi očmi in mesnatim smrčkom leži na prav dobrem vratu in je sprednji del, zlasti pa prsi, prav dober. Psico kazi le nepravilno razmerje med dolžino in višino, zaradi česar je hrbet nekoliko vleknjen in šape mehke. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 5. **Bela.** — Pasemskim znakom ustrezajoča psica, ki ni ravno v najboljši kondiciji, je nekoliko na visokih nogah, drugega ji ni grajati. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 6. **Lida.** — Prav dobro zgrajena psica, razmerje med dolžino in višino pravilno, noge prav dobre, le rep je nekoliko dolg. Ocena: prav dobro.

Razred zrelih:

Kat. št. 7. **Bori.** — Lep, prav dobro zgrajen pes, kaze ga edino zelo svetle oči, ki so presrepe. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 8 je izostal.

Kat. št. 9. **Astra,** JRB 240. — Psica je v splošnem dobra, lepe temne oči, glava primerna, prsi in sprednji del močna, kaze jo le nekoliko svetli nos, visoko nastavljena ušesa, visok križ, zaradi česar je hrbet nekoliko vbočen in mehki sklepi prvih nog. Ocena: dobro.

Kat. št. 10 je izostala.

Razred starih:

Kat. št. 11. **Bel.** — Pes ne napravi dobrega vtisa, ker ni glava pravilno oblikovana in je gobec očitno prekratek, stop ni pravilen, uhlji preveč visoko nastavljeni in jih viha, ima tudi nekoliko podbradka, pravilne so pa prsi, ker so globoke, hrbet raven, križ nekoliko prenizek. Ocena: dobro.

Kat. št. 12. **Jago,** pes, prvak Jugoslavije — Ljubljana 1934, JRB 232. — Znan kot še vedno odličen v vsakem oziru, brezhiben, čeprav se mu pozna, da se je nekoliko postaral. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije — Ljubljana 1936 z nadejo na CACIB.

Kat. št. 13. **Dečko,** JRB 182. — Že večkrat odlikovan pes, ki pa zasluži glede na znake starosti samo oceno: prav dobro.

Kat. št. 14. **Murko,** JRB 242. — Pes ima zelo lepo glavo s črnim smrčkom, temnimi očmi, vrat bi bil lahko nekoliko daljši, prsi in prednji nogi dobri, kakor tudi zadnji in križec. Kazi ga pa neizenačena hrbtna linija, zaradi do 5 cm dolge vzbokline v sredi hrbta, zaradi česar ima pes nepravilno hojo, ima pa tudi premočno zavit rep. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 15. **Agič,** JRB 231. — Pes, na katerem ni ničesar grajati in je tipičen predstavitelj svoje pasme. Ocena: odlično.

Kat. št. 16. **Barin.** — Pes predstavlja braka, kakršen je bil pri nas pred 30 leti, z grobim ogrodjem, glava lepo oblikovana s temnim smrčkom in temnimi očmi, vrat nekoliko močan, prsi globoke, križ pravilen, hrbet raven, noge imajo prav dobro sklenjene šape, rep je v korenu nekoliko predebel, dlaka, barva in celotni vtis spominja na stari tip istrijana, brez vseh fines in plemenitosti. Ocena: dobro.

Kat. št. 17. **Pika.** — Sicer odlični psici se že poznajo leta in je zaradi starosti že dobila mehke šape in izrazit podbradek. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 18. **Draga-Podgorska,** JRB 171. — Dobro zgrajena psica s prav dobro glavo in temnimi očmi, smrček temen, hrbet nekoliko upognjen, rep bi bil lahko više nasajen. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 19. **Bistra.** — Psica ima povsem neproporcionalno glavo, ki je preširoka in gobec prekratek in zaradi tega ne napravi dobrega vtisa, četudi so ostali deli pravilni. Za pleme psica ni priporočljiva. Ocena: dobro.

Kat. št. 20. **Sava,** JRB 165. — Psica, tipična istrijanka, skoraj povsem bela, na eno oko zaradi udarca slepa, slabe pa so prednje noge. Glede na plemenito pasmo in plemensko vrednost ocena: prav dobro.

Kat. št. 21. **Bora,** JRB 189. — Psica je povsem brez napake. Ocena: odlično — prvakinja Jugoslavije — Ljubljana 1936.

Kat. št. 22. **Pika.** — Povoljno zgrajena psica, ki ne napravi vtisa plemenitega psa, ima tudi nekoliko špičast gobec in visoko nastavljena ušesa, ki jih zelo viha. Ocena: dobro.

Kat. št. 23. **Tisa.** — Zelo plemenita psica z izvrstno glavo, temnimi očmi in črnim smrčkom, vrat dober kakor tudi celotno ogrodje, le križec je nekoliko pobit, celoten vtis kvari le slaba kondicija, ker ima psica ravno mladiče. Ocena: prav dobro.

Resaste dlake:

Razred zrelih:

Kat. št. 24. **Žarko.** — Pes je v splošnem dobro zgrajen, dlaka je nekoliko kratka in ni tipična resa, biti bi moral tudi nekoliko višji, splošen vtis dober. Ocena: prav dobro.

Razred starih:

Kat. št. 25. **Floska-Podgorska.** — Psica se dodeli h kratkodlakim, ker ima le prav malenkostne znake rese na šobah in nad obrvmi, psica je predolga, glava pa kaže primes tuje krvi. Ocena: zadostno.

II. Francoski nizki braki.

Vandeški baseti (Bassets Griffons Vendéens):

Razred mladih:

Kat. št. 26. **Kadet-Podgorski,** Vzr. JKLB 29. — Pes povsem korekten s tipično glavo, lepimi ušesi, ki segajo preko smrčka, noge pravilne. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije — Ljubljana 1936.

Kat. št. 27. **Krim-Podgorski,** Vzr. JKLB 30. — Pes še precej tipičen z nekoliko zvrnjenimi nogami in premehkimi šapami, rep pravilen. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 28. **Krasen-Podgorski,** Vzr. JKLB 32. — Pes ima lepo glavo s črnimi očmi, ušesa so nekoliko visoko nastavljena, kar pa ne kvari celotnega vtisa. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 29. **Kluk-Podgorski,** Vzr. JKLB 33. — Pes je nekoliko šibek, ker še ni povsem razvit, šape nekoliko mehke, rep visoko nastavljen. Ocena: dobro.

Razred zrelih:

Kat. št. 30. **Jazon-Podgorski,** Vzr. JKLB 17. — Tipičen pes s krasno glavo, ki pa ima hrbet nekoliko vzbočen, drugače pa je povsem korekten. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 31. **Astor-Turjaški,** Vzr. JKLB 21. — Splošen vtis psa je prav dober, le gobec je nekoliko kratek, zaradi tega tudi kratka ušesa, čeprav segajo do smrčka. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 32. **Ingo-Podgorski,** Vzr. JKLB 208. — Bolj nežen pes z majhno nežno glavo in šibkim ogrodjem, pes še ni povsem razvit. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 33. **Isla-Podgorska,** JRB 221. — V vsakem oziru brezhibna psica, želeti bi bilo le malo temnejše oko. Ocena: odlično, prvakinja Jugoslavije — Ljubljana 1936.

(Nadaljevanje: braki-jazbečarji in ptičarji, sledi.)

Preglednica mladinske vzrejne tekme nem. prepeličarjev dne 18. in 19. oktobra 1936 v Šmartnem pri Litiji in Češeniku.

Številka žreba	Številke storitve: 4i = izvrstno, 4 = odlično, 3 = prav dobro, 2 = dobro, 1 = zadostno, 0 = nezadostno / Ime psa	Predmeti preizkušnje: Nos (6)	Sigurnost po sledi (2)	Volja in zasnova po sledi zajca (2)	Glasen po sledi (7)	Davljenje roparice (5)	Ustavitev roparice (1)	Vodoljubnost (5)	Donašanje perutnine (2)	Splošna ubogljivost (4)	Način iskanja (2)	Obnašanje po strelu (2)	Vsota	Ocena	Smotra	Darila
1	* Zet (Mocher) J. R. Pr. št. 9	3 18	2 4	3 6	0 0	— —	4 4	4 20	0 0	4 16	4 8	4 8	84	—	dobro	—
2	* Zera (Mocher) J. R. Pr. št. 8	3 18	2 4	3 6	2 14	— —	3 3	4 20	4 8	4 16	4 8	4 8	105	3	prav dobro	Častno darilo DLP, bronasta kolajna nem. Wachtelhund kluba za najboljše vodno delo

Vodja tekme: Ing. Ernest Puschmann.

Sodniki: Josef Merganz, Anton Schuster in Franc Urbanc.

Preglednica uporabnostne tekme nem. prepeličarjev dne 18. in 19. oktobra 1936. v Šmartnem pri Litiji in Češeniku.

Številke storitve:
4i = izvrstno
4 = odlično
3 = prav dobro
2 = dobro
1 = zadostno
0 = nezadostno

Številka žreba	Ime psa	Predmeti preizkušnje																															Vsota	Ocena	Smotra	Darila
		Nos	6																																	
		Glasen po sledi	7																																	
		Ali glasen na vid	2																																	
		Šarjenje	5																																	
		na jermenu	4																																	
		Delo po krvavi sledi		ali s pokazanjem	a	2																														
					b																															
				mrtve divjačine	a	3																														
					b																															
				ali z oblajanjem	a																															
					b																															
				mrtve divjačine	a																															
					b																															
		Grmarjenje	5	iskanje																																
				strelomirnost		1																															
		Donašanje	4		a																															
					b																															
		Perutnine																																		
		Odložitev	1	prosto																																
			$1/_2$	ali navezan																																
		Vodljivost na povodcu	1																																	
		Obnašanje na stojišču	1																																	
		Delo po sledi zajca	5	donašanje	a																															
					b																															
				ali s pokazanjem	a	3																															
				mrtve divjačine	b																															
				ali z oblajanjem	a	4																															
				mrtve divjačine	b																															
		Splošna ubogljivost	5																																	
		Delo na roparice	5	davljenje																																
				ali ustavitev		1																															
		Vodno delo	4	šarjenje brez race																																
				šarjenje z raco																																
			4	donašanje		2																															
3	*Awo (Waldo) vom Steinachgrund J. R. Pr. št. 4		*4*	*4*	—	*4*	3	—	—	—	—	3	3	3	3	*0*	—	2	—	*4*	*4*	—	—	—	—	*1*	3	—	*4*	*4*	3	194	2 b	prav dobro	Častno darilo DLP, bronasta kolajna nem. Wachtelhund kluba za najboljše delo po sledi zajca.
			24	28	—	20	12	—	—	—	—	15	3	12		0	—	2	—	20		—	—	—	—	5	15	—	16	16	6				
4	*Dornröschen (Rika) vom Waldwinkel J. R. Pr. št. 5		*4*	3	—	3	3	—	—	—	—	*4*	*4*	3	*4*	*0*	—	*4*	—	3	*4*	—	—	—	—	*4*	*4*		*4*	*4*	3	210	2 a	dobro	Častno darilo DLP, bronasta kolajna nem. Wachtelhund kluba za najboljše delo napram roparicam.
			24	21	—	15	12	—	—	—	—	20	4	14		0	—	4	—	18		—	—	—	—	20	20	—	16	16	6				

Vodja tekme: Ing. Ernest Puschmann.

Sodniki: Josef Merganz, Anton Schuster, Franc Urbanc.

D.

Prlekija

Kljub temu, da sem bil komaj po operaciji — prijatelj Janko mi je razširil žrelo, češ da bom lažje požiral in zato postanem tudi bolj močan, kar pa po mojem mnenju pri mojih 90 kilogramih skoraj ni več potrebno, — me ne bi nobena sila zadržala doma, čim sem zvedel, da se pripravlja pohod v Prlekijo, na lov k našim starim lovskim prijateljem. Kako prijetni spomini vežejo nekaj izvoljenih ljubljanskih lovcev na love prejšnjih let, na prekrasne in vesele ondotne kraje, na naše kremenite kmete tam ob severni meji in na ljubeznjivo zeleno bratovščino s polnimi kurniki prleških »kür« — po naše fazanov.

In šli smo. Deževno je bilo sobotno popoldne, ki ni obetalo nič dobrega za prihodnji dan. Avto je le polagoma zmagoval trojanski vzpon, ker je bil preobtežen z vsakovrstno municijo. Vsi mogočni kalibri stročnic vseh barv so grozilno pomežikovali iz nabasanih nahrbtnikov. Za lov v Prlekiji je res treba nabojev, 30 in še več, če se ti sv. Hubert naklonjeno smeji. Tudi jaz sem se založil in vzel s seboj celo ona dva naboja žalostnega spomina izza lanskega leta. Takrat me je prijatelj Janko parkrat povabil nekam na Dolenjsko na lov in previdno opozoril, da imam dva naboja kar dovolj za ves dan. Nu, večkrat sem bil tam, naboja pa sem izstrelil šele davi v Prlekiji. Koliko lepših spominov bo sedaj Janko lahko obujal na Prlekijo od onih zadnjič, ko sta z očetom sanjarila o dveh zajčkih, ki sta le bila in živela v nekem gozdičku. Janko, danes boš pa očetu lahko že kaj imenitnejšega povedal in dolenjsko lovišče na žalost ne bo več deležno tvoje lovske sentimentalnosti.

Naša prva in edina postaja je bila v Ptuju, kjer smo založili svoje želodce s pristnim štajerskim bencinom in spravili svoje kosti v garaže. Kako je tam bilo, zaradi diskrecije volje ne bom preveč opisoval. Povem naj le to, da je kmalu za nami privozil pred gostilno tudi prijatelj Žaneta »zeleni Henrik«; pa ne morda oni znameniti ljubljanski, katerega notranjščino pozna že marsikatera razgrajajoča ljubljanska srajca, marveč oni čednostnejši, Žanetov, s katerim prevaža dišeča svinjska bedrca in prikupljiva rebrca. Težko je izstopil iz voza prijatelj Žane, saj si je komaj par dni poprej pošteno potolkel svoje kosti pri padcu z motornega kolesa. In še nekoga je pripeljal s seboj. Znamenitega lovca Horgo. Topot si Horga ni pripasal bridke sabljice, marveč si je naložil preko ramena svoj strah vzbujajoči dvocevni kanon. Tako nas je bilo vseh sedem — sedem, kakor glavnih grehov; katerega so meni prisodili in naložili, pa ne povem. Pač pa naj izdam to, da je ljubezniva gostilničarjeva hčerka vznemirila Žaneta, češ, da ima tako srčkana debela lička in da je v skritem hotelskem kotičku smrdelo za vso Prlekijo skupaj. Mnogo več pa tudi ne vem, ker sem moral iti kot dober sin z očetom v posteljo in nisem bil več priča nadaljnjemu početju Janka in Ivana Fiodoroviča, ki sta se ob zvokih muzike in asistenci vina noseče natakarice še nadalje navduševala za prihodnji dan. In kaj je počel ponoči sedmi glavni greh v naši družbi, molčeči odvetnik Jože po hotelskem hodniku, tudi ne zvem nikoli. Po štorkljanju soditi je z veliko vztrajnostjo naskakoval neki tihi kotiček.

Že zgodaj zjutraj prihodnjega dne smo prevozili še oni kos pota, ki nas je ločil od središča v poznem jesenskem solncu ožarjene Prlekije, v dorado

našega lovskega pohoda. Sonce se nam je prijazno nasmihavalo izza megla in obljubljalo prelesten dan. Izredno razpoloženi po krasotah narave in bežnih vtisih iz avtomobila, smo si kmalu čvrsto in iskreno stisnili desnice z našimi lovskimi prijatelji, ki so nas povabili v Prlekijo. Dva psa-ptičarja in kakih 15 fantinov z gorjačami v rokah so že čakali, med njimi tudi kak starejši lovec, celo očanec. Lovski gospodar Čeh sam jih je vodil, njegov svak Zelnik pa je imel komando nad nami — strelci. On nas je postavljal in ni čuda, da smo ga obsuli z vprašanji, kako bo, kam gremo najprej, in mnogo drugega. Domačega župnika od Sv. Urbana, tudi lovca, smo pričakovali šele popoldne, takoj zjutraj pa se nam je že priključil učitelj, manj zaradi lova volje, kakor da si od blizu ogleda ljubljanske zverine; vsaj tako nam je sam odkrito povedal.

Lov na fazane po ravnicah in z gozdički posajenih brdih prostrane Prlekije ni naporen. O lovu samem bi mnogo slabše pisal od onih številnih strokovnjakov, ki so pisali in izdali kar cele knjige. Prestavljali smo se pač in postavljali, vmes pa so pokale puške in fantiči - brakirji so dajali duška svojem navdušenju, čim so dvignili z loža »zoveca« ali pa »küro«.

Kaj kmalu smo imeli že številen plen. Prelestne barve fazanov so se svetile v soncu in kar škoda je bilo streljati te krasne ptiče. Seveda je bilo tudi strelov v prazno dovolj in nekaj fazanov je padlo v goščavo in grmičevje. Tedaj sta nastopila ptičarja, da poiščeta izgubljeni plen. In res je pes lovskega gospodarja pridno nosil fazane in jih polagal pred nas na tla. Močno je bil pridni psiček pohvaljen, dokler nismo opazili, da je hudoba nosila fazane s kupa ob cesti, kjer so bili naloženi uplenjeni fazani in zajčki. Seveda se je takoj širokoustil Janko, češ da njegova dva seterja gotovo ne bi nosila s kupa, marveč na kup; pa govorijo hudobni jeziki, da Jankovi psi ne odklanjajo fazanove pečenke, četudi je še v perju. Prleki so kaj dobri strelci, zlasti na fazane in jerebice. Zato nam je bilo res malo mučno, da je vprav lovec Horga, ondotni domačin, ki pa je optiral za Ljubljano, parkrat tako kapitalno zgrešil, kot nihče drugi od nas. No, njegov izgovor, da nima več one vaje kot nekdaj, ker je preko poletja samo ob Ljubljanici postaval in učil črve na trnku plavati, je bil tudi dober in — opravičljiv. Naj živi naš plavalni mojster!

Le škoda, da je čas prehitro mineval. Za prihodnji dan so nam naši prleški prijatelji obljubljali še lov na race, zajce in lisice, pa so nas žal klicali posli nazaj v Ljubljano, marsikoga pa tudi stroga mama. Domači enodnevni dopust prekoračiti, ni kar tako. Še kozarec in dva rujnega vinca ob dobro založeni mizi prleških kulinaričnih dobrot in krepko smo si stisnili desnice in oddrdrali v megleno noč, vzhičeni nad prekrasno nedeljo, lovskimi užitki in polno torbo spominov — do prihodnjega leta.

Uredništvo opozarja vse lovske tovariše, da ne more priobčiti nobenega članka, poročila, izjave ali karkoli, ki ni podpisano s polnim imenom, z navedbo točnega naslova, oziroma če spremno pismo nima polnega podpisa in naslova avtorja, ki je odgovoren za vsebino spisa.

Iz lovskega oprtnika

Cenjenim bralcem sporočamo, da so zakasneli izid januarske številke zakrivile neke tehnične zapreke pri natisku priloženega koledarja, ne pa — uredništvo.

Lovski vodič. Sestavil dr. Stanko Bevk, založila Zveza lovskih društev v dravski banovini. — Priročna knjižica ima 70 strani, pa vsebuje pregledno vse, kar mora lovec znati in vedeti. V prvem delu so navedeni lovski opravki za posamezne mesce, potem sledi lovsko živaloslovje, nato so poglavja o gojitvi divjadi, o ravnanju z obstreljeno divjadjo in delu po sledu, o lovilih in strupih, o trofejah in ravnanju z mrtvo divjadjo, potem o lovskih puškah in municiji ter končno o gospodarskem pomenu lova in o lovskih psih. Tretji del prinaša najvažnejše določbe iz zakona o lovu, iz banovinske lovske uredbe, iz pravilnikov o lovskih kartah, lovskih čuvajih in lovskih izpitih ter izvleček iz zakona o posesti in nošenju orožja. Končna beseda govori o lovovodji, lovskih gostih in lovskih čuvajih na skupnih lovih. — Kar se zahteva pri lovskih izpitih, je vse v knjižici. — Cena knjižici je nastavljena le na 10 din, da si jo more vsakdo nabaviti. Dobiva se pri Zvezi v pisarni v Ljubljani, Trdinova 8, in pri vseh lovskih društvih.

Kakó daleč skoči zajec? Lepa sta v lovišču pomlad in poletje, krasna je jesen, toda zdi se mi, da po zanimivosti vse prekaša zima. Tista zima namreč, ko pokriva zemljo rahla snežna odeja za nekaj prstov na debelo, ko se v takem snegu poznajo sledi in odtiski slehernega živega bitja, ki se giblje in živi v lovišču. Tedaj je lovišče podobno zemljevidu, na katerem se stekajo vsa mogoča pota, kažoč, od kod prihajajo in kam se razhajajo; s tega zemljevida razbereš, kdo hodi po njem in kakó hodi; kakó živi in kakó se preživlja; káke so mu veščine in káke vragolije počenja; sam ali v družbi in s kom; ali s svojim vrstnikom in tekmecem ali s svojo družico v dosego skupnih smotrov ali pa v boju na življenje in smrt? Na ta in enaka vprašanja daje zima v lovišču odgovore.

Letošnja zima mi je odgovorila na eno izmed takih vprašanj, ki mi že dalj časa ni dalo miru, in sicer na vprašanje: kakó daleč skoči zajec?

Okoli poldneva je začelo snežiti. Ker so bili z nami gostje od daleč, nismo mogli nehati, pa tudi ni bilo takó hudó! In takó smo hodili v vrsti preko polja, ki je bilo v sveži snežni odeji. Zajci so spočetka vstajali takó na daleč, da jim tudi z našimi modernimi puškami nismo mogli do živega. Čim bolj pa je šlo proti večeru, tem bolj so držali, četudi ne idealno, pa vendar takó, da smo smeli riskirati sem pa tje kak strel. In tedaj sem dobil enega na razdaljo približno 50 korakov, prasnil sem po njem, pa takó, da ga nisem zadel, marveč samó splašil, da je skočil, kakor še zlepa nisem videl skočiti zajca. Prav razločno smo opazili, kakó se mu je zaprašilo med zadnjimi nogami in kako se je pognal v loku, ki je bil prava mojstrovina. Ker smo malo pred tem govorili baš o daljini zajčjega skoka, nas je ta izredna prilika vse zanimala, da smo takoj dognali, kakó dolg je bil skok. Vpričo vernih in nevernih Tomažev sem naštel ravno šest svojih korakov. — Menda ne bo dosti navzkriž, če kot človek, ki ima 177 cm vojaške mere, cenim svoj korak na tri četrt metra, kar dá štiri in pol metra. Vsi smo bili po tej ugotovitvi, ki ji ni mogel nihče oporekati, kajpada osupli —

kaj takega pač nihče med nami ni pričakoval, četudi smo poprej pri razgovoru nekateri prisojali zajčjemu skoku precejšno mero. Nič manj nas ni presenetila ugotovitev, da na strelu nismo našli nobene dlake, pa tudi ne srage krvi — dokaz, da sem streljal prekratko, pa vendar takó, da sem zajca s šibrami in pršečim snegom pripravil do takega skoka.

Dr. Černič Mirko.

Volkovi so se pojavili v notranjskih loviščih, kjer koljejo jelenjad in srnjad. Prosimo natančnejših poročil »Lovcu«.

Prve škorce v ljubljanski okolici je opazil dne 16. januarja t. l. g. Rebernik. Bilo jih je 15—16 v več tropičih. Na barju jih je bilo naslednje dni videti več tropičev.

Divji zajec je pritekel preteklo soboto, dne 9. januarja 1937, opoldan iz Pollakovega vrta na Erjavčevi cesti in jo mahal po cesti proti Rožniku. Skoraj gotovo je prišel v Ljubljano na predavanje, ki ga je imel tovariš inž. Božič pri Mikliču. Ko pa je slišal, kako lovci ugibajo, ali se zajec »odere« ali »dene iz kože«, mu ni več prijalo v Ljubljani in jo je raje zopet pobral v hrib. Če bi kak neveren Tomaž ne verjel tega, naj se oglasi, pa mu bom povedal priče. V. K.

Redek lovski plen. V zadnjih letih smo pogosto čitali o p i ž m o v k a h, ki so bile ustreljene in celo žive ulovljene v Podravju. Ta žival pa je danes pri nas že tako razširjena, da so pred kratkim v spodnjem Podravju ustrelili pri enem lovu več kosov.

Nova eksotična žival, ki se je letos prvič pokazala v naših krajih, je m o č v i r s k i b o b e r. V novembru je imel g. Ivan Zaff v Pobrežju pri Mariboru srečo, da je ustrelil prvo žival te vrste, ki je tehtala sedem kilogramov. Ta redki plen je nagačil in razstavil v svoji izložbi znani mariborski preparator g. Wallner v Slovenski ulici, sedaj pa pride v mariborski muzej.

Odkod ta eksot v naših krajih? Prvotno se je govorilo, da so se pri prekladanju na kolodvoru razbili neki zaboji, iz katerih je pobegnilo več živali. Kmalu nato pa je javila tvrdka Seifrid-Reiter, da je begunec ušel iz njene farme v Pobrežju.

Želeti bi bilo, da se uresniči prva verzija, ker bi mogli računati s tem, da se bo močvirski bober udomačil v dravskih predelih proti Ptuju, kjer so še v 17. stoletju bivali pravi bobri. V tem primeru bi se moral lov na to divjad popolnoma prepovedati, kar bi se tem laže izvedlo, ker se močvirski bober hrani zgolj z rastlinsko, v močvirjih rastočo hrano in tudi ribarstvu ni škodljiv. Dr. F.

Srnjak osmerak je bil uplenjen v mojem lovišču Pernice na Košenjaku, dne 20. novembra 1937, po g. Brunu

Schulerju. Izčiščen je tehtal 25 kg, rogovje je visoko 28 cm.

Mnogo let imam že to lovišče, a še nikoli nisem dobil sličnega plena. Tudi najstarejši lovci, med njimi eden 85 let star, se ne spominjajo kakega osmeraka. In baš ta srnjak se je držal v bližini domovja te lovske starine,

ki mi je večkrat pripovedoval o tem srnjaku. Toda tri leta sem ga zaman zasledoval, ne da bi ga videl. Šele preteklo pomlad na nekem zalazu se mi je predstavil. Vendar se je izmikal prav do usodnega dne, ki je prinesel za naše kraje izredno trofejo.

Ernest Leitinger, Muta ob Dravi.

Nekaj zapiskov o pticah za Tešanovce pri Murski Soboti za leto 1936.

Kavke, ki v naši okolici ne žive stalno, opazujem pozimi v večjih jatah. Tako sem jih videl okoli 50 v jati, ki je letela od vzhoda proti zahodu, dne 5. januarja. Isto tako sem jih opazil 8. februarja okoli 40, ko so letele nad Martjanci.

Drugi teden meseca februarja so bili tu že divji golobi.

V februarju, ko je bilo deževno vreme in je bilo po travnikih dosti vode, so prišle divje race. Pri nas so se držale velike in male divje race vse leto, ker je bila zaradi deževnega vremena na nekaterih krajih stalno voda. Najbrž so tudi gnezdile tu.

Divje gosi so prišle že oktobra 1935 in so se držale preko zime na bogojanskih njivah v »Borovju«.

Tudi v jeseni l. 1936 so prišle divje gosi in so še sedaj tu. Opaziti jih je z glavne ceste nekaj sto metrov proč, ko se pasejo po setvi.

Dne 29. februarja sem slišal peti prvega ščinkavca v parku v Soboti.

Dne 1. marca sem slišal prvega poljskega škrjanca.

Dne 3. marca sem videl prve škorce zunaj Sobote.

Prvi pastirici sem videl 12. marca, otroci pa so mi pravili, da so bile že en teden prej tu.

Prva bela štorklja se je vrnila dne 16 marca, naslednji teden pa so se vrnile tudi štorklje v Bogojino.

Prvo kmečko lastovico sem videl dne 29. marca, ko je letela nad šolo.

Otroci so mi pravili, da so slišali prvo kukavico že 20. marca, kar se mi pa zdi skoraj neverjetno.

Prvega kobilarja sem čul 23. aprila, istega dne sem videl tudi prvo mestno lastovico (tu ji pravijo »kalasturi«).

Letos sem prvikrat pri nas ob gozdu videl zlatovranki; pač pa sem jih vsako leto opazoval ob Ledavi na Gančkih njivah. Zadnjo sem videl 5. septembra v Moravcih v logu v Črni mlaki.

Zadnje štorklje sem videl v naši vasi 21. avgusta, in sicer so bili to mladiči. Starih pa že 10 dni prej nisem videl; one so odletele kot navadno okoli 10. do 15. avgusta.

Prve letošnje štorklje mladiče, ki so že zapustili gnezda, sem videl 19. julija na njivi.

Gnezdilo pa je pri nas v tem letu pet parov štorkelj kot lani. V treh gnezdih so bili po trije mladiči, v enem dva, v enem pa en mladič, skupaj 12 mladičev. Od teh sem obročkal z obročki našega Ornitološkega observatorija šest mladičev. Iz dveh gnezd pa mladičev nisem mogel obročkati, ker sta bila previsoko.

Mestne lastovice sem videl v naši vasi še 26. avgusta, kmečke lastovice pa še 21. septembra zjutraj, okoli 30 jih je letalo okrog kapele.

Zaostalo kmečko lastovico pa sem videl še 30. septembra. Vreme je bilo deževno in mrzlo.

Dne 7. oktobra sem videl v zgornjem delu naše vasi kakih 10 mestnih lastovic, ki so žalostno letale okoli poslopij. Prišle so najbrž s severa. Vreme je bilo mrzlo, vetrovno in deževno, zjutraj sneg.

Zadnje pastirice sem videl 27. septembra pri Bogojini; vreme deževno in hladno.

Zadnjo prepelico sem videl 12. oktobra na naših njivah.

Prvi teden novembra so priletele velike jate črnih vran.

To leto je bilo opaziti mnogo škorcev in tudi kobilarjev je bilo več kot prejšnja leta.

Kot redkost omenjam, da je 20. septembra ustrelil g. Turk J. ml. iz Mur-

ske Sobote prepelico, ki je imela na nogi obroček z napisom Museum 36 C. N. C. Paris 850. Ustrelil jo je v Vanča vasi pri Murski Soboti.

Ivan Hribar.

Ali zajec jé grozdje, vprašuje J. Ž. v 12. številki »Lovca«, letnika 1936. — V strokovni, nam poznani literaturi nismo mogli zaslediti o tem ničesar. Če je bilo seme grozdja v želodcu, bi pač sklepali, da si je zajček izjemoma in morda prav slučajno privoščil to poskušnjo. Prosimo, če je komu o tem kaj znano, da javi »Lovcu«.

Uredništvo.

Kako zadržati pozimi zajca, da se ne seli? O tem se je že mnogo pisalo. Nedavno pa je stari nadlovec O. H. poročal, da more po svoji dolgoletni praksi zatrditi, da je zajec za primerno nego zelo hvaležen in da ne bo nikdar zapustil lovišča, kjer se smotrno skrbi za zarod s tem, da se ne pusti dosti več zajcev od zajk. Zajec ljubi mir. Ponovno vznemirjanje in preganjanje s psi ga najbolj odtuji stalnemu bivališču. Kjer morete, zatrite bevskajoče in po poljih se klateče cucke, ki kot kuga prepode zajca iz rednega bivališča! Ko zapade sneg, je dobro nastaviti na sredi polja in po možnosti na krajih gozdičkov vejice mehkega lesovja. Tudi odrezke sadnega drevja je dobro pomešati vmes,

mesto da jih odmečemo na kup, kjer gnijo. Zajci kaj radi glodajo te nastavljene vejice in bodo tako opustili glodanje mladega sadnega drevja ali pa vinskih trt. Seveda je treba to »krmo« smotrno in neumorno nastavljati in skrbeti, da je nov sneg ne pokrije. Tudi ob porobku gozda in hriba se taka krmišča obnesejo. Semintja koristi kak dodatek zelenjave, zelja ali repe, ali pa kopica svežega sena. S tem je možno okrožje zajca opredeliti. Poskusiti je treba! B. H. Staré.

Posnemanja vredno. Okrajno glavarstvo v Melku je izdalo okrožnico, s katero opozarja na bližajočo se zimo. Poziva lastnike lovišč, da krmijo divjad. Obenem poziva lastnike psov, da ne puščajo ne psov, ne mačk v lovišča, ker so te v snegu za dlakasto divjad posebno opasne. Sportnike poziva, naj z nepotrebnim vpitjem ne begajo živali in jih nikakor ne preganjajo na smučeh, ker bi se taka dejanja označila kot trpinčenje živali in strogo kaznovala. Pač vsega posnemanja vredna naredba, katerih več bi vsak pravičen lovec želel tudi pri nas! B. H. S.

Zaplotništvo Karpatskih divjih lovcev. V ondotnih loviščih zaslišujejo poklicni lovci jelene za časa rukanja. V tej dobi se odpravijo v skupinah v lovske koče, od koder podnevi in ponoči odhajajo na zasliševanje. V lovskih kočah je navadno predsoba z zidanim ognjiščem, poleg pa soba za lovskega gospodarja in njegove goste, ki je lepo in udobno opremljena. Tako so tudi letos odšli v Bachovo kočo poklicni lovci, pet po številu. Na ognjišču so zakurili velik ogenj in ko so se ogreli, jih je četvorica odšla v noč, peti pa je postal še pred vratmi. V tem trenutku je strašno zagrmelo in ranjenega lovca vrglo na zemljo. Celo ognjišče se je razletelo. Odišli so se kmalu vrnili in skupno pogasili nastali ogenj. Ugotovili so, da so divji lovci podtaknili v ognjišče ročno granato, ki je eksplodirala, a na srečo le enega lahko ranila. Vendar je revež na obe ušesi oglušil. Do sedaj so dva teh lopovov izsledili. Baje jih je pa v zadevo zapletenih še več, katere čaka občutna kazen. B. H. Staré.

Lisice — podnajemniki pri jazbecu. Pri Grahovem je jazbec delal precej škode na polju. Ondotni posestniki so zaprosili poklicnega lovca, ki je prišel s svojimi jazbečarji in še dvema lovcema. Postavili so se na prežo in začeli kopati. Jazbečar je kmalu dal glas in že je švignila iz rova lisica, ki jo je pogodil strel. Jazbečar je nadalje rovaril in kmalu začel bevskati, nato se je čulo le zamolklo renčanje. Hitro so kopali naprej in so privlekli na svetlo lepega jazbeca, v katerega je bil zagrizen pes. Osvobodili so ga krepkega objema in jazbeca spravili v pripravljeni zaboj. Že so hoteli oditi, ko se je eden psov zopet povrnil v rov. Po kratkem posvetovanju so ponovno kopali in našli še dve majhni lisici v skrajnem kotičku rova. Dobre tri ure truda so bile nagrajene z obilnim plenom. B. H. Staré.

Zavarovanje

Tej številki so priložene prijave za nezgodno zavarovanje preko minimalne zavarovalne vsote in za jamstveno zavarovanje. Tako ugodne pogoje more doseči samo kolektivno zavarovanje več tisoč članov, nikakor pa ne kak posameznik, ki bi moral plačati mnogo višje premije kot smo jo dosegli mi pri zavarovalnici »Jugoslavija«. Izkoristite to priliko cenenega zavarovanja!

Lovski koledar za februar

Sonce vzhaja: dne 11. ob 7·13h
„ zahaja: „ 11. „ 17·26h
„ vzhaja: „ 21. „ 6·58h
„ zahaja: „ 21. „ 17·40h
„ vzhaja: „ 28. „ 6·46h
„ zahaja: „ 28. „ 17·47h

Mesec je 11. v mlaju 25. v ščipu.

† **Ivan Šega.** Preteklo leto je odšel nenadno v večna lovišča po vsej Gorenjski znani šolnik v pokoju, lovec, ribič in ljubitelj narave. Skoraj pred pol stoletjem ga je kot učiteljskega pripravnika potegnila narava v svoje kraljestvo, da se ji je ves predal in zato postal tudi lovec in ribič, le zato, da je laže in temeljiteje študiral. Bil je poročevalec Ornitološkega zavoda v Ljubljani, dopisnik in

sodelavec v »Lovcu« in v »Waidmannsheilu« ter bil takoj ob ustnovitvi Slovenskega lovskega društva tudi njegov član.

Kaj pomeni šolnik prirodoslovec, ljubitelj narave, lovec in ribič, priča zgovorno njegovo ljudskošolsko delovanje. Vzgojil je celo vrsto pomembnih lovcev in ljubiteljev narave. Z živo besedo in blago prisrčnostjo je segel mladini v dno duše, ko je učencem vcepljal s samo njemu lastnim opisovanjem ljubezen in smisel do narave. Sicer puste šolske ure tedanjega sistema pouka je znal spremeniti v čar prelestnih pravljic, ki jih je zajemal iz živega vira svojega naravoslovnega znanja in lovskih doživetij.

Ob takih prilikah je bilo v njegovem razredu tiho kakor v cerkvi v bojazni, da bi kdo kaj ne preslišal in v zanosnem zavzetju so bile šolske ure prekratke.

Taki šolniki bi se ne smeli starati, zlasti danes, če jih je kaj, ker so edini, ki so zmožni, da sodobno, naravi odtujeno mladino, ki zlasti nima smisla za živalstvo, vrnejo naravi.

Kot ljubitelj narave in lovec je bil pa pokojni Šega tudi blaga, dovzetna duša in neupogljiv značaj, ki ni klonil nobenemu viharju. Z njim iti v naravo ali na lov je bil užitek. Bil je tudi znan preparator živali in marsikatere sobe in dvorane krase njegova dela te umetnosti.

Zadnja leta je živel v zatišju svoje družine na Jesenicah na Gorenjskem. In ko se je odločil, da opiše v »Lovcu« svoje bogate lovske dogodivščine in stopi zopet s svojim pisateljskim darom med redne sodelavce »Lovca«, ga je poklical sv. Hubert na večni pogon.

V neštetih generacijah si je postavil svetel spomin svojega odličnega delovanja, ki bo preživel vse njegove tovariše lovce, ki z bolestjo obžalujemo nemilo zgubo šolnika, lovca in moža po božji volji. Š.

»**Zelenemu križu**« je poklonil gospod B. Žilič, veletrgovec v Ljubljani, član L. d., 100 din. Iskrena hvala!

Društvene vesti

Lovsko društvo v Ljubljani bo imelo svoj redni občni zbor v ponedeljek, dne 15. februarja 1937, ob 20. uri v restavraciji na glavnem kolodvoru z nastopnim dnevnim redom:

1. Odborovo poročilo o društvenem delovanju.
2. Določitev pristopnine in članarine.
3. Obračun za l. 1936 in proračun za l. 1937.
4. Volitev 6 odbornikov, ki izstopijo iz odbora po § 15. dr. pr.
5. Volitev 11 delegatov in namestnikov za glavno skupščino Zveze.

6. Določitev 5 kandidatov za Zvezin odbor.
7. Sklepanje o izpremembi društvenih pravil.
8. Samostojni predlogi.
9. Slučajnosti.

Občni zbor je sklepčen, če in dokler je navzočih vsaj 20 članov. — Za sklepe pod točko 7. je potrebna dvetretjinska večina.

Članski sestanki Lovskega društva v Ljubljani, kakor je bilo v januarski številki javljeno, se bodo vršili:

5./II. 1937, restavracija Glavni kolodvor;

19./II. 1937, restavracija Slon, Tyrševa cesta;

5./III. 1937, restavracija Union, Miklošičeva cesta;

18./III. 1937, restavracija Bellevue v Šiški.

Drugi članski sestanek Lovskega društva v Ljubljani, na katerem je predaval dir. inž. Božič Cvetko o ravnanju z uplenjeno divjadjo glede pravilnega zračenja, iztrebljenja, izkožnja itd. in ki se je vršil 8. januarja t. l. v restavraciji Miklič, je bil povoljno obiskan in se je po predavanju razvila zanimiva razprava o tej temi.

Prvi sestanek v restavraciji Slamič, kjer je poročal inž. Mirko Šušteršič o konferenci delegatov raznih držav v Braunschweigu glede sklepov za mednarodno lovsko razstavo in o splošnih vtisih in organizaciji lovstva v Nemčiji, je najbrže zaradi nezadostne oglasitve imel malo udeležbe.

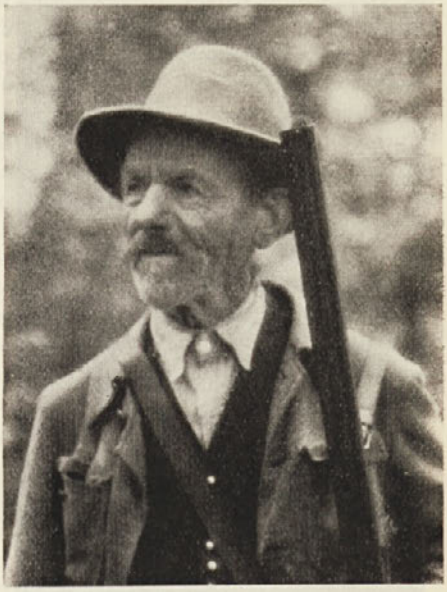
Na tretjem sestanku, ki se je vršil 21. januarja t. l. v restavraciji Stepič, je govoril g. dr. Stanko Bevk o lovskih običajih. Zanimivo predavanje lovskega strokovnjaka je sprožilo izredno živahno razpravo prisotnih, ki so se zbrali v prav lepem številu in so bila načeta važna in koristna vprašanja našega lovstva.

Kaže, da je led prebit in da se bodo večeri razvili v prijetni družabnosti ob naraščajočem posetu in zanimanju.

Selan Jože — sedemdesetletnik.

Mladeniško čil in gibčen kakor gad je še ta fant, pa vendar je resnica, da je v decembru preteklega leta dopolnil 70 let svojega življenja.

Rodil se je v Stranski vasi pri Dobrovi in pokojni graščak Adolf Galle je bil prvi, ki je spoznal, da v Selanu utriplje prava lovska »žilca«, ko ga je še kot mladeniča vzel za lovskega čuvaja.

V tej dobi je imel Selan mnogo prilike, da se je spopolnil v pravega in v vsem veščega lovca in zato vam ve povedati mnogo lovskih dogodivščin, zlasti z lova na divjega petelina, kamor je vodil grofe, grofice, ekscelence in še celo samega avstrijskega prestolonaslednika in poznejšega cesarja Karola. Posebno se spominja radodarne dunajske grofice, s katero je imel na petelinjem lovu največ uspeha.

Pred leti, ko je šentviško lovišče prešlo v roke sedaj že pok. Petra Stepiča, je ta Selana vzel za svojega lovca. Po smrti tov. Petra ga je kot lovca obdržal naslednik, sin pokojnega — Mirko Stepič, kjer zadovoljen preživlja jesen svojega življenja. Zadovoljen pa je z njim tudi lovski gospodar Mir-

ko, saj Selan skrbi za lovišče bolj kot zase. Kljub svojim sedmim križem še nosi po tri polne nahrbtnike, če je treba, postavlja in prestavlja lovce na stojišča, nosi divjačino itd. Poleg tega pa zna biti tudi šegav in rad koga ošvrkne s kakim dovtipom, kakor je pač njegova navada.

Kako cenijo Selana lovci, zlasti pa lovska družina Stepič, se je pokazalo na lovskem večeru dne 13. decembra 1936 v salonu gostilne Stepič, ko je bil Selan deležen mnogo prisrčnih čestitk, priznanj in še kaj po vrhu.

K čestitkam se pridružujemo tudi mi, želeč jubilantu v življenjski jeseni še mnogo lovskega užitka v temnih šentviških gozdovih. Z.

Kinološke vesti

Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze F. C. I., ki ima svoj sedež v Bruslju, se bo vršila letos v Parizu dne 22. julija. Tej skupščini bo predsedoval Comte de Danne, predsednik Société Centrale Canine de France.

Pod pokroviteljstvom mednarodne kinološke zveze F. C. I. v Bruslju se bo vršil v Parizu v dneh 19., 20. in 21. julija 1937 IV. svetovni kinološki kongres, od 23. do 25. istega meseca pa mednarodna razstava vseh vrst psov istotam.

Občni zbori:

Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov v torek, dne 16. februarja 1937, ob 19.30 v dvorani št. 40, hotel Metropol (Miklič) v Ljubljani, Masarykova cesta.

Društvo prijatelja pasa (Kinološko društvo) v petek, dne 26. februarja 1937, ob 20. uri v prostorih Hrvatskega društva za gajanje lova i ribolova, Zagreb, Gajeva ul. 6/II.

Nove psarne:

J. K. S. prijavlja zaščito sledečih psarn:

a) »Sadnik grad« za pse Chow-Chow. Lastnik dr. Sadnik Rudolf, zobozdravnik, Celje, Miklavžev hrib.

b) »Mala vera« za pse nemške doge. Lastnik Stojanović Boža, Beograd, Kralja Aleksandra 444.

c) »Sunland« za pse foksterijerje. Lastnik Prochaska Albert, direktor, Hrastnik.

Inozemske razstave:

Société Canine de Monaco priredi svojo mednarodno razstavo vseh vrst psov (C. A. C. I. B.) v dneh 3. in 4. aprila 1937 v Monte Carlu.

Österreichischer Kynologenverband priredi svojo XIV. mednarodno razstavo vseh vrst psov (C. A. C. I. B.) v dneh 8. in 9. maja 1937 na Dunaju.

Reichsverband für das Deutsche Hundewesen priredi svojo IV. mednarodno razstavo vseh vrst psov (Reichssieger-Ausstellung) v dneh 24. in 25. aprila 1937 v Münchenu.

Savezni tajnik.

Oglasi

Lovsko društvo v Ljubljani je založilo serijo 6 razglednic lovske humoristične vsebine domačega umetnika, ki so prav ustrezne za prilike lovskih prireditev. Na to opozarjamo vsa tovariška društva, da si jih lahko nabavijo v neomejenem številu po izredno ugodnih cenah, v društveni pisarni.

15 komadov jelenjadi, jelenov in košut, jako dobro razvite živali, vzgojene popolnoma na prostem v ograjenem lovišču, vajene klimatičnih razmer, kakršne obstoje tudi v dravski banovini, so naprodaj. Naslov pove Zveza lovskih društev.

Službo gozdnega in lovskega čuvaja išče absolvent tečaja za lovske paznike, ki ima osem let prakse in je tudi izprašan šofer; star je 29 let. Naslov: Urbančič Josip, Podolnica 7, pošta Horjul.

Iščemo dva mlada logarja. Biti morata poročena in dobra lovca. Prošnje in spričevala je poslati na: Vlastelinska šumarija Jelaš, pošta Lovas, Srem.

Podnajemnika ali sonajemnika iščem za lovišče bivše občine Čeplje, sedaj Stari trg, srez Črnomelj. Lovišče je lepo, stalež divjadi, zlasti srnjadi primeren. Lovišče je oddaljeno od Kočevja 21 km in pelje do tje lepa cesta. Najemna doba tri leta in tri mesece. Cena primerna. — Bižal Drago, tajnik, Kočevje.

Airedale-terrier, krasen, čistokrven plemenjak, jako oster, uporaben tudi za lov na zverjad, se pod gotovimi pogoji brezplačno odda samo v dobre roke. Dr. I. Robida, Ljubljana, Gledališka ul. 13/I., od 2. do 3. ure popoldne.

Plemenski pes jazbečar, dolgodlak Locki v. d. Tannleiten. JRJ 117, prvak Jugoslavije s trikratno nadejo na CACIB, je za oplemenitev vpisanih psic na razpolago. Oče je prvak Avstrije Jagerl v. d. Hadik, mati pa Hexe v. d. Tannleiten. Pristojbina za oplemenitev po dogovoru. Dopisi na: Fina Souvan, Ljubljana, Breg 20/III.

Puško M. Schönauer, kal. 6.5, z daljnogledom, malo rabljeno, zelo precizno, prodam po dogovoru. Naslov pri uredništvu, Trdinova ul. 8, Ljubljana.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Zimska suknja lovskega kroja, popolnoma nova, se ugodno proda. — Naslov v pisarni Lovskega društva v Ljubljani, Trdinova 8.

Čižman Franc, sodarski mojster v **Tacnu 73,** p. Št. Vid nad Ljubljano, se priporoča lovcem za naročila, ki jih izvršuje najodličneje in najceneje.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za ovratnike in podstavo, izdelovanje predposteljnikov, strojenje in barvanje irhovine za hlače, rokavice in pralno usnje izvršuje solidno Ivan Burger, diplom. usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Hammerles Bock, kal. 28/5.6 mm	3250 din
Hammerles Bock, kal. 16/7 mm, z daljnogled.	5250 din
Browning repetirka, kal. 16 mm	1500 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	600 din
Trocevka petelinka, kal. 16/8 mm	1800 din
Dvocevka Hammerles, kal. 16 mm	900 din
Dvocevka petelinka, kal. 12 mm	700 din
Dvocevka petelinka, kal. 16 mm	700 din
Dvocevka petelinka, kal. 16 mm	650 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9.3 mm	1200 din

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

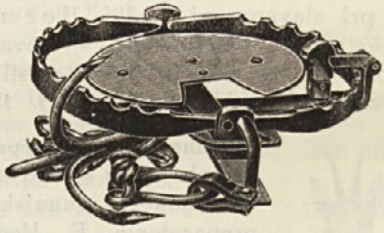
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Po dr. ing. Z. Šimanu priredil C. Bloudek

Ocenjevanje srnjakovega rogovja

(Iz drž. preizkuševalnega zavoda za lovstvo v Pragi.)

Pri presoji srnjakovega rogovja se je predvsem potrebno odločiti, katere faktorje naj upoštevamo in merimo, da dobimo osnovo, ki je merodajna za lepoto, vrednost in oceno rogovja.

Na prvi pogled se zdi, da je ocena srnjakovih rogov enostavna in lahka, toda pri natančnejšem študiju te naloge spoznamo, da je zadeva dokaj kompliciranа, kajti različnost rogovja je razmeroma zelo velika, zlasti glede na nekatere činitelje in njih vzajemne odnošaje, kakor so n. pr. lega, dolžina in razkrečenost rogovja, dolžina in lega odrastkov, moč in oblika bodencev, rož itd.

K oceni srnjakovega rogovja služita dve metodi, in sicer:

I. Biegerjeva metoda;[1]

II. Dykova metoda.[2]

Ad I. Bieger meri:

A) dolžino obeh rogov v centimetrih na zunanji strani in aritmetično sredino obeh dolžin reducira s konstanto 0.5;

[1] Znani nemški lovski pisatelj.

[2] Prof. dr. Dyk je profesor na visoki poljedelski šoli v Brnu in predsednik čsl. vsedržavne lovske organizacije »Čsl. myslivecká jednota«.

B) težo rogov z normalno (malo) lobanjo v gramih in jo pomnoži s konstanto 0.1 (1 gram = 0.1 točka); če se meri teža s celo lobanjo (brez spodnje čeljusti), se odračuna 90 gramov;

C) vsebino rogov brez lobanje po množini iztisnjene vode v cm^3 in jo pomnoži s konstanto 0.3;

D) končno ocenjuje tudi obliko rogov z največ 18 točkami, od katerih pripada:

a) na barvo	0—4 točke
b) „ bodence (gabrice)	0—4 „
c) „ rože (vence)	0—4 „
d) „ največjo notranjo razkrečenost rogovja (ne glede na dolžino in moč)	0—4 „
e) na konice odrastkov	0—2 „

Poleg tega dopušča Bieger pri raznih nepravilnostih rogov slabe točke, največ 5, ki se od skupnega števila točk odračunajo, nasprotno pa zopet, zlasti pri pravilnih rogovih z dobrimi odrastki in lepo obliko, pripiše največ 5 točk v dobro.

Zanimivo je sedaj opazovati, v kakšnem razmerju so zastopane te 4 skupine točk (dolžina, teža, obseg in oblika) v končnem rezultatu vseh točk, in presoditi, da li je s tem razmerjem pravilno izražena in ocenjena vrednost in lepota srnjakovih rogov.

Po primeru, navedenem v Biegerjevi publikaciji (Die formelmässige Bewertung unserer Jagdtrophäen), pripada pri razmeroma zelo dobrem rogovju iz celokupnega števila točk:

a) na dolžinske točke (dolž. rogov 24.6 in 25 cm)	12.4	ali	11.5%
b) „ težinske točke (380 gr)	38	„	34.5%
c) „ vsebinske točke (148 cm^3)	44.4	„	40.5%
d) „ oblikovne točke	15	„	13.5%
Skupaj točk	109.8	ali	100 %

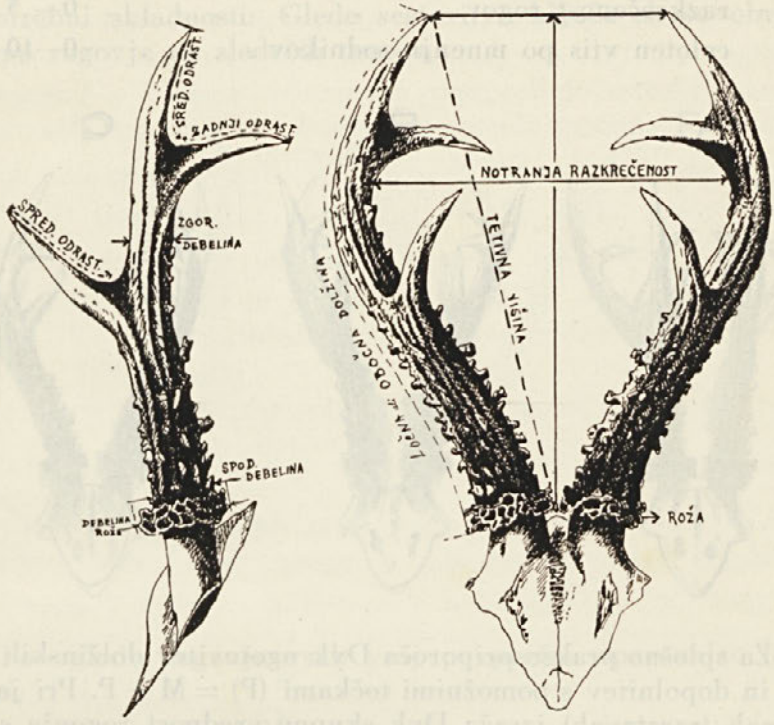
Iz navedenega pregleda Biegerjeve metode sledi, da je v njegovi formuli glavni činitelj kubična vsebina (več kot 40%), kateri sledi teža z več kot ⅓ (34%), medtem ko odpada na dolžinske in oblikovne točke skupaj samo ¼ vseh točk (25%).

Dr. ing. Šiman ne smatra tega načina ocenjevanja srnjakovega rogovja za pravilnega in pravičnega, zlasti zaradi protežiranja teže, ki je zelo nestanoviten činitelj, kajti tudi težina srnjakovih rogov zelo koleba.

Kubična vsebina je nesporno važen činitelj, ki izraža sicer samo množino cele rogovne gmote, nikakor pa ne izraža harmonične pravilnosti razdelitve te gmote v posameznih delih rogovja. Z estetičnega vidika je vendar mnogo pomembnejši moment,

kje in kako je gmota porazdeljena, da li je izražena n. pr. pretežno samo v debelini rogov ali odrastkov, ali je mogočna samo v razvitih vencih in v močnih in številnih bodencih (gabricah).

Ker je stvar osebnega naziranja in okusa, katerim činiteljem hočemo dati pri oceni prednost, zastopa dr. ing. Šiman stališče, da je pri srnjakovem rogovju potrebno držati se gotove idealne oblike rogovja.

Ad II. Dykova metoda ocenjuje srnjakovo rogovje s tremi skupinami točk, in sicer:

a) z dolžinskimi točkami (M):

V, t. j. višina tetive obeh rogov v cm,

Sž, zgor. razkrečenost med rogovoma (t. j. največja horizontalno merjena razkrečenost rogov) v cm,

Sš, spod. razmak (največji razmak skrajnih točk na obodu vencev) v mm,

Oz, zgor. obseg obeh vej (na najtanjšem mestu med sprednjim in zadnjim odrastkom) v mm,

b) s pomožnimi točkami (P) meri dalje:

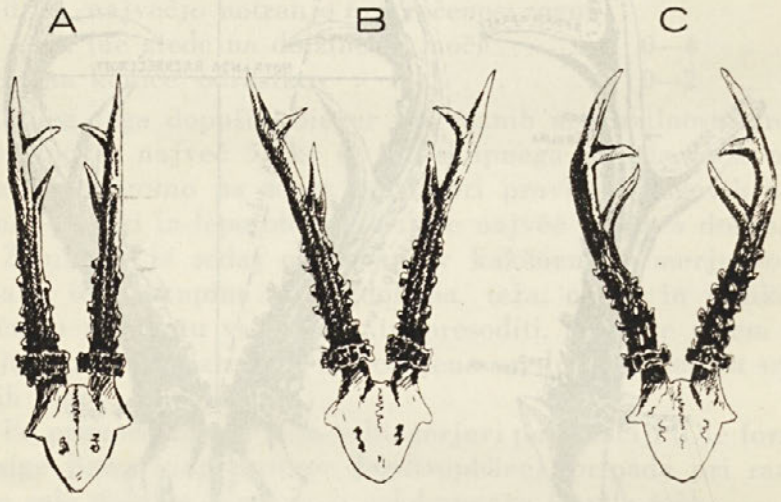
Ok, obseg krone (cele partije venca) v cm,

ds, dolžino sprednjih odrastkov v cm,

dz, dolžino zadnjih odrastkov v cm,

c) v prisojenih točkah (S) se ocenjuje končno oblika z največjim številom točk 34, in to:

venci	1— 6 točk
gabrice (bodenci)	0— 7 „
obraz rogovja in odrastkov	0— 5 „
barva	0— 5 „
razkrečenost rogov	0— 5 „
celoten vtis po mnenju sodnikov	0—10 „

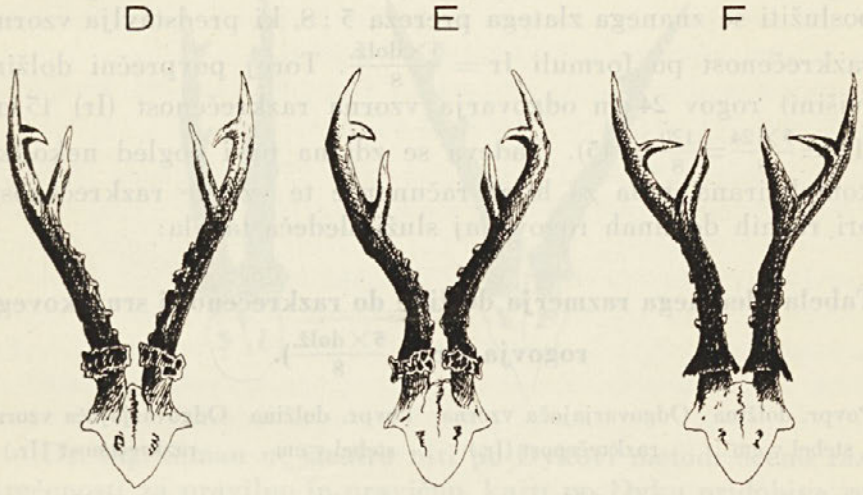

Za splošno prakso priporoča Dyk ugotovitev dolžinskih točk (M) in dopolnitev s pomožnimi točkami (P) = M + P. Pri javnih tekmah (razstavah) izraža Dyk skupno vrednost rogovja s formulo V = M + S in šele v primerih, ki bi zaradi vsote M + S bili preblizki in zato dvomljivi, priporoča sodniškemu zboru poslužiti se formule V = M + S + P.

Kakor rečeno se Biegerjeva metoda naslanja na kubično vsebino in težo rogov, medtem ko jih Dyk v svoji metodi popolnoma prezira, meri pa zato zgornjo razkrečenost v centimetrih, spodnji razmak in zgornji obseg rogov v milimetrih. Pri pomožnih točkah meri Dyk obseg krone in dolžino sprednjih in zadnjih odrastkov v centimetrih. Oblikovnih točk ima Dyk največ 34, Bieger pa 18.

K pregledu obeh navedenih metod prikljućuje dr. ing. Šiman svoj lastni predlog za oceno srnjakovih rogov, ki je še popolnejši. Izhaja namreč iz stališča, da je okus posameznih lovcev zelo različen: eni cenijo gmoto, drugi težo, tretji popolnoma in

lepo razvite odrastke, četrti bodence (gabravost), peti daje prednost kratkim, močnim rogovom, šesti zopet vidi raje močno razkrečeno rogovje itd. Postavil si je torej nalogo, povzpeti se nad to zmešnjavo naziranj o vrednosti in lepoti srnjakovega rogovja in rešiti vprašanje, po katerih glavnih kriterijih naj se rogovje vrednoti in ocenjuje. Rešuje ga na podlagi vzorne oblike normalnih srnjakovih rogov, ki vsebujejo vse odločilne postavke v potrebni skladnosti. Glede sestavitve ključa skuša obraziti vzorno rogovje na sledečih osnovah.

Po ogledu rogovja vsak vsaj povprečni opazovalec lahko opazi:

1. splošne oblike, dane z vzrastom in razkrečenostjo rogov;
2. debelino oziroma moč rogovja;
3. velikost in obliko vencev;
4. dolžino rogovja;
5. število, dolžino in rast normalnih odrastkov;
6. bogastvo in obliko bodencev in brazd;
7. barvo rogovja.

Ad 1. V kolikor gre za splošno obliko normalnega in pravilno razvitega tipa (nepravilne oblike se presojajo individualno), se poslužuje dr. ing. Šiman petih osnovnih tipov (po bar. Mik. Gagernu: 43. letnik A. Hugo's Jagdzeitung, in Ferdinandu v. Raesfeldu: Das Rehwild II. izdaja, in to: A) ravne pokončne oblike, B) ravne raztegnjene oblike, C) jajčaste oblike, D) košaste oblike, E) spodaj stisnjene oblike. Med temi osnovnimi tipi, katere naj-

lepše predstavljajo priključene slike, se pojavljajo seveda tudi razne prehodne oblike, kot n. pr. F, ki je verjetno nastala s križanjem oblike A × D itd. Izmed teh tipov smatra dr. ing. Šiman za najidealnejšo obliko C (jajčasto) event. D, pri katerih se pojavlja potrebna skladnost med dolžino in največjo notranjo razkrečenostjo rogov.

Razmerje med povprečno tetivno dolžino obeh stebel in največjo notranjo razkrečenostjo smatra dr. ing. Šiman kot zelo važnega činitelja za oceno in zlasti za estetično obliko rogov in v dosego idealne oblike rogov priporoča — po Fr. v. Gagernu — poslužiti se znanega zlatega prereza 5 : 8, ki predstavlja vzorno razkrečenost po formuli $Ir = \frac{5 \times \text{dolž.}}{8}$. Torej povprečni dolžini (višini) rogov 24 cm odgovarja vzorna razkrečenost (Ir) 15 cm ($Ir = \frac{5 \times 24}{8} = \frac{120}{8} = 15$). Zadeva se zdi na prvi pogled nekoliko komplicirana, toda za hitro računanje te vzorne razkrečenosti pri raznih dolžinah rogov naj služi sledeča tabela:

Tabela idealnega razmerja dolžine do razkrečenosti srnjakovega rogovja ($Ir = \frac{5 \times \text{dolž.}}{8}$).

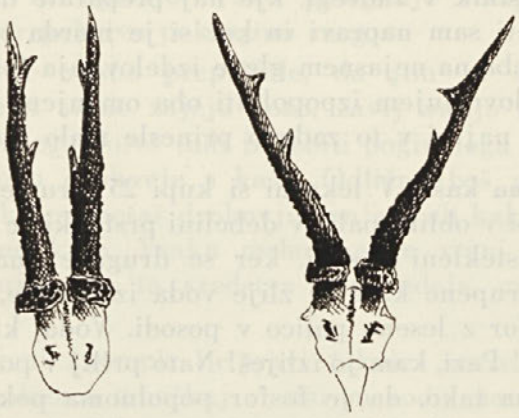
Povpr. dolžina stebel v cm	Odgovarjajoča vzorna razkrečenost (Ir.)	Povpr. dolžina stebel v cm	Odgovarjajoča vzorna razkrečenost (Ir.)
10	6.25	21	13.125
11	6.875	22	13.75
12	7.50	23	14.375
13	8.125	24	15.00
14	8.75	25	15.625
15	9.375	26	16.25
16	10.00	27	16.875
17	10.625	28	17.50
18	11.25	29	18.125
19	11.875	30	18.75
20	12.50		

Pri oceni priporoča dr. ing. Šiman izraziti razliko med dejansko in idealno razkrečenostjo s slabimi (negativnimi) točkami, ki se odštejejo, medtem ko se idealna razkrečenost, če je enaka dejanski, ne ocenjuje z dobrimi točkami. Trdi nadalje, da je način splošne ocene srnjakovega rogovja glede oblike, t. j. vzrasta in razkrečenosti stebel, s pomočjo negativnih (slabih) točk točnejši in pravičnejši kakor po Biegerjevi metodi, kjer se

razkrečenost ocenjuje s 30% do 40% povprečne dolžine stebel z dobrimi točkami, in sicer:

če je manjša kot 30% povprečne dolžine stebel . . . 0 točk
če znaša 30% do 40% povprečne dolžine stebel . . . 2 točki
če je večja kot 40% povprečne dolžine stebel . . . . 4 točke
če je nenaravno velika . . . . . 0 točk

G H

Dr. ing. Šiman ne smatra niti po Dykovi metodi oceno razkrečenosti za pravilno in pravično, kajti po Dyku pridobiva rogovje tem več točk, čim večja je zgornja razkrečenost, in se naslanja na slike G in H, ki prepričevalno govore, da se mora kot preozko, tako tudi preširoko rogovje v primeri z idealno razkrečenostjo ocenjevati z določenim številom slabih točk.

(Se bo nadaljevalo.)

S. A.

Fosforna kaša in fosfigin

V 7. številki »Lovca« letnika 1935. in v isti številki letnika 1936. sem priobčil po en daljši članek o uničevanju vran in sem uverjen, da sem s tem napravil nemalo uslugo našim loviščem. Ker pa tiči ovira pospešitvi porabe teh sredstev za pobijanje vranje zalege gotovo v dejstvu, da je marsikateri lovski zakupnik in lastnik v zadregi, kje naj preparate dobi, kako naj si jih morebiti sam napravi in ker si je morda tudi strokovno izvežbana oseba na nejasnem glede izdelovanja fosforne kaše in fosfigina, si dovoljujem izpopolniti oba omenjena članka s temi vrsticami, ki naj bi v to zadevo prinesle malo luči.

I. Fosforna kaša. V lekarni si kupi 25 g rumenega fosforja. Fosfor se dobi v obliki palic v debelini prsta, ki se morajo držati pod vodo v stekleni posodi, ker se drugače vnamejo. Za napravljanje strupene kaše se zlije voda iz posode, pri čemer se zadržuje fosfor z leseno palico v posodi. Voda, ki se je odlila, je strupena!!! Pazi, kam jo izliješ! Nato prilij v posodo na fosfor 250 g glicerina tako, da je fosfor popolnoma pokrit, ker bi se sicer na zraku vnel. Sploh je treba vsa dela izvršiti z največjo pazljivostjo, da se prepreči zastrupljenje ali požar. Posoda s fosforjem se postavi v lonec, ki je do polovice napolnjen z vodo. Ta lonec se postavi na ogenj tako, da se fosfor, ki je v glicerinu, stali. (Parno kuhanje, kuhanje v vreli vodi.) Ob stalnem mešanju z leseno palico dodajaj beli bolus, ki ga dobiš tudi v lekarni, tako dolgo, da nastane v posodi kaša, gosta kakor sirup. Nato pusti kašo, da se ohladi in zamaši posodo z dobrim zamaškom, da ne pride zrak do kaše. Leseno palico, ki si z njo mešal kašo, vrzi v ogenj, da zgori.

Izdelovanje te kaše je precej težko in je skoraj bolje, da naročiš izdelavo v lekarni ali mirodilnici (drogeriji). Ta kaša se polaga vranam najbolje v sledeči obliki: 40—50 l krvi zlij v star sod, kateremu si odstranil pokrov, ter mešaj kri z leseno palico tako dolgo, da postane tenko tekoča, ter ji dolij med stalnim mešanjem na gornji način pridobljeno fosforjevo kašo. Nato mešaj kri še kakih deset minut, da se fosforjeva kaša v njej enakomerno porazdeli! Med stalnim mešanjem dodaj krvi pšeničnih otrobov, dokler ne nastane trda rdeča kaša.

Drži se strogo navedenih količin, ker bi bil drugače strup prešibak ali premočan in bi ga v drugem primeru vrane ne vzele!

Izdelovanje kaše naj se vrši na prostem, nikakor ne v kuhinji, sobi ali v bližini hleva! Smrad je hud, plini so škodljivi človeku in živali.

Raztrosi kašo na sveže navožen gnoj tako, da zliješ na široko dva do tri litre kaše nanj in jo potem pokriješ zopet s tenko plastjo gnoja! To je potrebno zlasti tedaj, če so v bližini kake kokoši ali fazani, ki bi se s kašo tudi zastrupili. Ako pa je gnoj navožen daleč od bivališč, ni pokrivanje kaše z novim gnojem brezpogojno potrebno. Vse to opravi zvečer ali ponoči, da te vrane ne opazijo. Tako polaganje strupa je najbolj uspešno, kadar pokriva pokrajino sneg.

Ako so se vrane prepričale, da jim je navoženi gnoj škodljiv, vzemi svežo zajčjo kožo, zavij vanjo nekaj kaše in položi jo na sneg. Moreš tudi iztrebiti poginolega zajca in nadomestiti njegovo drobovje s kašo. Odlično boš prevaril vrane tudi s tem, ako primešaš drobovju srnjadi ali kake druge živali nekaj fosforne kaše. Vsaka mrhovina je vrani zelo v čislih. Ako bi slednjič vsa ta sredstva odpovedala, zateci se h — krompirju.

Zastrupljeni krompir pripravi takole: sveže skuhan, vroč krompir popolnoma zmečkaj v starem sodu, nato pusti, da se ohladi! Ohlajevanje naj traja najmanj en cel dan, kajti šele popolnoma hladnemu krompirju smeš dodati fosforne kaše, ker bi se sicer fosfor vnel. Na polno vedro zmečkanega krompirja dodaj približno dve žlici fosforne kaše, nakar vse skupaj zopet dobro premešaj! To mešanico vrzi na gnoj, kakor si to storil s krvavo mešanico! Uspeh ti je zagotovljen.

II. Fosfigin. Ta preparat služi za zastrupljevanje s kurjimi jajci. Kako se to stori, pove zadevni članek iz leta 1936. Izdela se natančno tako, kakor fosforna kaša, samo da raztopini v glicerinu ne primešaš bolusa in ne dodaješ otrobov in krvi ali krompirja. Razmerje med glicerinom in fosforjem je isto, namreč na 1000 g glicerina pride 100 g fosforja (10%).

S pridom se poslužujemo kaše pozimi, ko leži sneg, zastrupljena jajca pa polagamo na ozimino spomladi, ko je mlada divjad in perjad še nebogljena in potrebna zaščite pred črnosivo uničevalko.

Odločno odsvetujem, da bi se nevešča roka lotila izdelovanja kaše ali fosfigina. Stvar je skrajno nevarna za izdelovalca in okolico. Veščak, lekarnar ali drogist (mirodilničar) sta za tako delo poklicana! Recept za oboje podajam le zaradi tega, da

bi veščak porabljal pravilno razmerjene količine posameznih snovi, ker je samo v tem slučaju preparat do skrajnosti učinkovit.

Opozarjam še enkrat na zahteve banovinske uredbe z dne 10. marca 1935, pogl. V., čl. 15—19, ki govore o zadevnem dovoljenju od strani upravne oblasti I. stopnje, o ravnanju in uporabi strupov, o polaganju teh, o zadevnem obvestilu občine in o dolžnosti zastrupljevalca, da v posebnem izkazu navede število in vrste zastrupljene divjadi.

Do sestave tega članka mi je pripomogel gospod chem. dr. Krsto Cazafura s svojimi navodili. Hvala mu!

Iz kranjskogorskih lovišč.

Foto August Praprotnik.

Dr. Viljem Krejči

Šušmarji

(Nadaljevanje.)

Naš lovski zakon predvideva v § 76. i. s. lovska društva, ki jim obenem označuje njihov delokrog in njihovo ustrojbo. Včlanjenje v lovskih društvih je obvezno, saj brez članske izkaznice redoma ni mogoče dobiti lovske karte.

Lovska društva in njihove Zveze so po smislu zakona in po svojem namenu poklicane in dolžne služiti povzdigi lovstva. V to svrho tvorijo neko poluradno vez med lovskimi upravičenci oziroma svojimi člani in oblastvi, ki jim je poverjena briga za lov kot zelo važen del narodnega gospodarstva; pomagati morajo oblastvom, da se zakonski predpisi pravilno in smotrno uporabljajo; skrbeti morajo za to, da se divjad goji, lovci strokovno izobrazijo in organizirajo in da se lov zakonu in lovski pravičnosti ustrezno izvršuje. Lovsko izobrazbo in vzgojo vrše društva s predavanji, s svojim glasilom, ki ga obvezno prejema vsak član, s slovstvom, ki ga pospešujejo in stavljajo svojim članom na razpolago, z lovskimi izpiti, ki ga naj bi opravil vsak lovec, z lovskimi razstavami in tekmami, zlasti pa tudi z nadziranjem svojih članov glede izvrševanja lova. Treba je, da je vsak, ki hoče loviti, poučen o obstoječih predpisih, po katerih se mora zaradi splošnih interesov vsak lovec ravnati, in da je poučen tudi o tem, kako se lov pravilno in pravično izvršuje. Tak pouk je tudi najbolj naobraženemu lovcu potreben, saj nam nudi lov vsak dan novih razodetij in izprememb, ki so potrebne in vredne proučevanja. Če pa so oni, ki hočejo izvrševati lov, za tak pouk nedovzetni in če bi pustili nepoučene loviti po mili volji, bi doživeli nered, ki bi ogrožal varnost ljudi in tujo imovino, in bi rušil tudi prevažne koristi narodnega gospodarstva, ne v zadnji vrsti pa tudi naše lastne lovske interese. Zato je v javni in naš lastni prid ne le koristno, temveč tudi neobhodno potrebno, da so brez izjeme vsi, ki hočejo loviti, včlanjeni v naših strokovnih skupnostih, naših društvih, in da v njih sodelujejo, da pa od lova izločimo vse in vsakogar, ki ni sestavni del naše skupnosti.

Pa tudi socialni oziri so upoštevni. S 1. januarjem 1937 je uvedeno obvezno nezgodno zavarovanje vseh članov brez izjeme. Kdor je včlanjen v kateremkoli lovskem društvu, je že, ne da bi se mu bilo treba še posebej zaradi zavarovanja prijaviti, ali da bi mu bilo treba kaj doplačati, avtomatično zavarovan zoper

nezgodo za določen znesek, ki ga prejme, če se mu primeri na lovu kaka nezgoda, ali ki ga prejmejo svojci, če se je kdo na lovu smrtno ponesrečil. Obenem je uvedeno tudi ceneno zavarovanje za odškodninsko odgovornost. Žalibog se množe primeri, da se lovci, lovski upravičenci in lovski čuvaji na lovu ponesrečijo. Pogosto se pa tudi dogaja, da po nesreči, včasih pa tudi po večji ali manjši malomarnosti lovec pri izvrševanju lova poškoduje drugo osebo ali pa povzroči stvarno škodo na tujem imetju. Kdo naj poškodovanemu nudi gmotno pomoč, zlasti če poškodovalec in oškodovanec nista toliko imovita, da bi plačala zdravnika in zdravila, oziroma da bi poškodovalec oškodovancu povrnil povzročeno mu stvarno škodo? Kako težko zadenejo dostikrat svojce pogrebni stroški, če umrli ni zavarovan za primer smrti! Tudi ti oziri nas silijo k obveznemu včlanjenju vseh lovcev.

V smislu določb lovskega zakona in uredb, ki so izšle na njegovi podlagi, je treba tudi urediti razmerje med lovskimi upravičenci in njihovimi uslužbenci. Tudi to je zelo važen socialen problem. Ne smemo si prikrivati, da so naši lovski čuvaji po večini zelo na slabem glede pravic, ki jim zaradi njihovega službovanja pritičejo napram gospodarju. Malokje obstoje sploh kake pogodbe, ki bi v njih bilo pojasnjeno, kake so čuvajeve dolžnosti in kaj mu za izvrševanje njegove službe pritiče, kaj sme in česa ne sme, kakšen je rok za odpoved službe, ali in kaj mu pritiče za časa bolezni, ter kaj bo z vdovo in sirotami v primeru smrti. Rekel bi, da pretežen del lovskih čuvajev sploh nima določene nobene stalne plače, niti jim ni ustanovljeno povračilo stroškov za pokončevanje škodljivcev. Največ jih je takih, ki služijo svojemu gospodarju samo zato, da smejo hoditi po lovišču s puško, da smejo tu in tam ustreliti kako vrano ter lisicam nastavljati pasti in sodelovati pri skupnih lovih. Včasih so deležni kake nagrade v tej ali oni obliki. Sicer je res, da tudi pri tem igra veselje do lova svojo vlogo in da marsikateri lovski čuvaj tudi brezplačno rad opravlja svojo službo le iz idealnih nagibov. Vendar pa mislim, da zahteva vsako lovišče, če naj bo pravilno in smotrno upravljano, vso delovno silo vsaj enega lovskega čuvaja, ki se bavi poklicno in izključno le z nadzorstvom lova. Tak je tudi smisel zakonskih predpisov. Težko pa bomo našli sposobnega človeka, ki bi mogel in hotel žrtvovati ves svoj čas nadzorstvu lova, ne da bi za to terjal kako odmeno. Tudi je treba upoštevati, da bi lovski upravičenec ne mogel od neplačanega uslužbenca zahtevati niti najpotrebnejšega dela, če je vezan le na njegovo dobro voljo. Te odnošaje med

lovskimi upravičenci in lovskimi čuvaji moramo urediti, če hočemo, da bodo naša lovišča pravilno in smotrno oskrbovana in nadzorovana, če že ne sledimo svojemu socialnemu čutu, ki nam veleva, da smo tudi napram lovskemu čuvaju obzirni in pravični. Da se ta stvar uredi, je treba sodelovanja vseh lovskih službodajalcev in lovskih uslužbencev, ker bodo eni in drugi našli stvarno in obe stranki zadovoljujočo zaščito le v lovskem združenju, kamor se lahko ta ali oni zateče za posredovanje, če bi bili njegovi interesi ogroženi. Naša lovska združenja so poklicana, da uravnovesijo interese lovskih upravičencev in lovskih uslužbencev in najdejo ono zlato srednjo pot, ki bo zadovoljila obe pogodbeni stranki. Člen 20. pravilnika z dne 15. oktobra 1935 določa, da izda banska uprava obrazec za službeno pogodbo lovskih čuvajev. Svoj predlog je v tej smeri Zveza že stavila banski upravi in pričakujemo rešitev, ki bo gotovo zelo važna, zlasti za naše uslužbence. Misliti moramo pa tudi, da je potrebno socialno zavarovanje lovskih čuvajev za primer bolezni, onemoglosti in smrti. V tej smeri nas čaka še važno in koristno delo, ki nam pa obenem tudi dokazuje, kako neobhodna in nujna je potreba včlanjenja vsakega lovskega upravičenca in lovskega čuvaja v naših društvih.

Svoje od tolikih strani ogrožene pravice bomo lahko uspešno ščitili napram številnim neprijateljem in napram onim, ki z njimi pridemo pri izvrševanju lova v interesna nasprotja, le tedaj, če se vsi združimo v močni ustrojbi, ker bomo le pri brezizjemnem sodelovanju vseh lovcev lahko svoje člane primerno vzgojili in glede pravilnega in pravičnega izvrševanja lova nadzorovali, na drugi strani pa, ker bomo mogli le po svojih združenjih krepko in odločno nastopiti proti vsem tistim, ki hočejo posegati v naše pravice. (Nadaljevanje sledi.)

Ing. Mirko Šušteršič

Strel s kroglo*

(Sledi konec.)

5.

Po vseh teh razmotrivanjih še nekaj misli o strelih s kroglo na daleč. Sicer nam že do sedaj navedeni podatki o razpredelnicah jasno kažejo zunanjo mejo strelnih razdalj, ki se morajo gibati pri raznih puškah v okviru njihove zmogljivosti. Pri tem nam je treba poznati hitrost izstrelka, vzpon nad merilno črto, na razne razdalje (100, 200, 300 m) trošenje in živo silo krogle na cilju.

Smatram namreč, da so podlaga za presojo lovske pravičnosti glede strelov na daleč balistični podatki dotične puške, pod pogojem, da je lovec res lovec in strelec res strelec. Če balistika puške ustreza, je strel preko 150 m (200 korakov), seveda s strelnim daljnogledom, ravno tako lovsko pravičen, kakor n. pr. s svinčenko in črnim smodnikom preko muhe in kobilice do 100 m (133 korakov). Zato mislim, da je v tem oziru merilo za lovsko pravičnost čisto relativno, ki ga je določiti od primera do primera, pri upoštevanju vseh balističnih dejstev, zmožnosti strelca ter posebnih okolnosti dotičnega lovskega dogodka.

Upravičenost daljnjega strela pa je le v primeru, da je strel siguren, oddan brez strelne ali lovske mrzlice, torej nekako pripravljen in premišljen.

Da ne moremo pri vseh puškah in nabojih vrednotiti lovsko pravičnost in upravičenost strela po enakih načelih (strelnih razdaljah), nam bo jasno, če si predočimo staro risanico s svinčenko 9.3 mm in s 3.5—4.5 g črnega, mokro zgorevajočega smodnika in zraven moderno s toliko brezdimnega smodnika.

Za dobro, staro risanico naših očetov so veljali sledeči balistični podatki: začetna hitrost (Vo) pod 500 m/s, začetna živa sila (Eo) pod 200 kgm, največji vzpon pri strelu na 200 m črno (Vz 100) okrog 30 cm, najmanjše trošenje 12 cm.

Pri takem trošenju že strel pri 100 m zgreši smrtne dele srnjakovega pleča, če prav nič ne upoštevamo majanja cevi zaradi nemirnosti roke. V tem primeru je 100 m (133 korakov) že meja gotovega strela in lovske pravičnosti.

Moderne risanice nam dajo v primeri s starimi naslednjo sliko. V prvi vrsti razpredelnice so podatki za staro risanico.

Podatki o trošenju nam jasno kažejo mejo lovsko pravičnega strela. V razpredelnici pa niso upoštevane najnovejše

* Za statistične podatke so vzete številke in norme nemških preizkuševališč.

Naboj Kaliber	Izstrelek	Smodnik v g	Teža izstrelka v g	Hitrost (V) in živa sila (E)						Vzpon pri Vz 100 na 200 m ⊙ cm	Trošenje na 100 m Tr 100 cm
				Vo m/s	Eo kgm	V200 m/s	E200 kgm	V300 m/s	E300 kgm		
9·3	Stara trda svinčenka	3·5 črni	14·5	400/500	180	350	90	—	—	25—30	8—12
9·3×74 R	Delni 4/5 plašč, ploska glava	3·5 R_5*	18·5	710	480	530	270	480	215	11—12	6—7
7×57	„S" delni plašč 9/10	3·2 R_2*	10·0	810	330	690	240	650	220	6·5	3—4
7×64	Torpedo z luknjo	3·3 R_2*	11·2	820	380	660	250	610	210	6·7	3—4
7×64	Torpedo z luknjo	3·5 R_2*	10 0	860	380	690	240	630	200	5·0	3
8×60 Magnum	Delni plašč 11/12 mala svinč. glava	3·7 spec.	12·0	890	480	740	330	700	300	5·2	3

* R = je brezdimni smodnik — Rotweiler.

puške z začetno hitrostjo (Vo) 1000—1200 m, kakor so puške za Halger-Magnum, Super-Magnum municijo, »7 mm Super-Express-Spezial-Hochleistungspatrone — Paraboloid-Torpedo-Geschoss« (7×57 Hof-Man) itd. Navedeni podatki pa veljajo samo za puške z normalno dolgimi cevmi, to je 68 cm, a ne za kratke cevi, kakršne so navadno pri trocevkah. Zato ne smemo zameriti lovski pravičnosti, če spričo tega danes niha med 100 in 300 m (130—400 korakov) strelne razdalje. Zlasti so upravičeni taki streli pri okoliščinah, ki stalno onemogočajo zalesti divjad vsaj do 150 m (200 korakov). Predvsem je to slučaj v goličavah in posebej še v snegu, na velikih planjavah in golih ravninah pri lovu zlasti na gamse. Navzlic temu pa ostane načelo za pravega lovca, da se skuša divjadi približati na čim manjšo strelno daljavo. Vendar ima pojem »čim manjša« tudi svoje meje iz nekih ozirov. Večkrat ni časa pa tudi ne vemo, koliko časa in do kod zdrži žival naše približevanje, ki ne more ostati vedno neopaženo. Nekaterega lovca napade ob bližini, morda pod 50 korakov razdalje, lovska mrzlica ali pa se boji, da ga žival ob najmanjšem gibu opazi in zbeži. Vse to lahko vpliva močno na sigurnost strela, ker je stvar zdravih živcev, ki so v današnji dobi bela vrana. Razen tega ima kaka stara irhovina že pretrde kosti ali preteżko sapo, da bi mogla zdržati dolg naporen zalaz samo zato, da na blizu zaradi utrujenosti bolj gotovo zgreši, kot pa na daljavo, pri mirno oddanem strelu. Za mladega lovca pa bodi že zaradi vaje dolžnost, da zaleze žival za strel čim bliže.

Na večje daljave torej razne vznemirjenosti in hitrice odpadejo, pa bi lovska pravičnost res prišla v zadrego, koga naj

okara, ali onega, ki je na 400 korakov mirno snel gamsa s skale v nepristopnem terenu, ali živčnega nerodneža, ki je na 100 korakov zastrelil srnjaka.

Mislim, če strelec ostane pri katerikoli razdalji, s streli balistično ustrezajoče puške z zadetki v krogu 12 cm premera, mu lovska vest ne more očitati nobene pregrehe. Kje je ta skrajna meja, pokaže raztros, ki na največjo strelno daljavo ne sme presegati kroga s premerom 10 cm. Če je torej trošenje neke risanice na 100 m n. pr. 4 cm krožnega premera in raztros raste v ravnem razmerju z razdaljo, je skrajno mejo razdalje lovsko pravičnega strela kaj lahko zračunati. V tem primeru bi bilo to 250 m, ker tam raztros doseže že 10 cm premera.

Navzlic temu, kar še posebno poudarjam, ostanejo vsi taki vrhunski streli vedno le — izjema in naj normalna skrajna razdalja za moderne puške po možnosti ne presega 150 m ali 200 korakov.

Pogoji za strele na veliko daljo bi bili nekako tile:

1. Mirna, premišljena oddaja, brez hitrice in razburjenja, ob neupehanem srcu, mirna roka, brez lovske mrzlice.

2. Puška dobro in pravilno oslonjena! Strelec mora počakati, da se od morebitne hoje umiri, in počasi ravnati.

Če le mogoče, oprimo desni komolec, ker to neprimerno zveča mirno držo puške in skoraj izključuje, da bi strel zategnili. Vsakdo naj skuša zavzeti ono lego, v kateri si je najbolj svest natančnega strela.

Če smo količkaj v dvomu o sigurni oddaji strela, ne smemo streljati.

3. Puška in municija si morata biti dobro prilagojeni, v najboljšem skladu. Pri tem ne sme biti:

a) Vo pod 800 m/s na 300 m, V_{300} pod 600 m/s,

b) Eo za kal. 7 mm pod 350 kgm
E_{300} „ „ 7 „ „ 200 „
Eo „ „ 8 „ „ 400 „
E_{300} „ „ 8 „ „ 250 „

c) največji vzpon preko merilne črte (daljnogleda) pri strelu na 200 m črno — čez 6.5 cm.

V razpredelnici so ti pogoji izpolnjeni pri nabojih v zadnjih treh vrstah. Naboj v tretji vrsti od zgoraj dol že ne ustreza čisto. Prva dva sta pa le za razdalje 100—120 m (130—160 kor.).

Prej omenjeni naboji z začetno hitrostjo 1000—1200 m/s zahtevajo posebne puške (Magnum-Mauser puške), ki so precej daljše in za 1 kg težje. Iz tega ozira so za naše lovne razmere precej nepriročne.

Ing. Sevnik Franjo

Ob bodeči žici

Jesenski veter tuli okrog voglov, njegovo zavijanje se meša z enolično pesmijo dežja in šumenjem Krke. V kaminu plapola ogenj in meče nemirno svetlobo v temno sobo; plameni švigajo, sence beže in se zopet bližajo. Pohištvo rdi v drhteči luči, lovsko orožje, obešeno na deski na zidu, se pobliskava in lovske trofeje mečejo na zidu migotajoče sence.

Samotne večerne ure ob kaminu so mi v dolgih jesenskih in zimskih nočeh velik užitek. Prijetna toplota polje od ognja, oči uprte v migljajoči plamen, gledajo v daljavo in duh se umiri.

Po cele ure presedim lahko ob ognju. Že otrokom na paši nam je bil ogenj najljubši, nekaj lepega in silnega. Že takrat smo v svojih srcih podzavestno čutili tisti sveti strah, ki ga je v človeku vzbujal od pradavnine.

Za časa svetovne vojne, ko sem bil prideljen Bosancem, smo dolge ure presedeli ob ognju. Včasih veseli, v živahnem pogovoru ob zvokih tamburice, včasih tihi in potrti. Njegova božanska sila je prehajala v nas, bridkosti in težave so se razblinile, lažje nam je postalo pri duši. Često poromajo moje misli v tiste čase in v tiste nepozabne kraje nad Sočo. Leta 1916 sem bil poslan na Lom planino, to je tam nad Tolminom pod Julijskimi Alpami. Moja naloga je bila, na novo urediti telefonske napeljave in postaje na tej planini. Od tu so bili speljani telefonski vodi v Tolmin, na Mrzli vrh, Krn, prek sedla Globoko v Bohinj, po drugi strani pa do divizijske oblasti v Podmelcu in od tu čez Knežo in Podbrdo v zaledje. Križišče ni bilo v območju lahkega topništva, težko topnišivo pa ni iskalo samotne gorske postaje. Naselbina je obstojala le iz dveh vojaških barak, v bližini se je nahajala planšarska koča in nekaj senikov. Zato je vladal tam gori mir; le laški letalci so često krožili nad nami in paziti se je bilo treba pred izstrelki obrambnih topov.

Glavno delo je bilo kmalu opravljeno. Podrejeno vojaštvo je bilo pridno in zanesljivo, pa sem imel mnogo prostega časa. Tovarišev nisem imel, pa sem začel pohajkovati sam po samotni, tihi okolici. Bili so lepi poletni meseci. V dolini zadušljiva vročina, tam gori pa svež in čist zrak, vse cvetoče in dišeče. Zahajal sem k planšarjem na pomenek z domačimi ljudmi, kajti vojaki so bili čudna zmes avstro-ogrskih narodov. Planšarji so mi tudi povedali, da se nahaja tam okoli razna divjad, pa so mi vzbudili zanimanje zanjo.

Tam na Lom planini so se začeli moji prvi lovski podvigi. Oborožen z vojaško karabinko in težko vojaško pištolo sem blodil po gozdu in grmovju, pašnikih in skalovju. Tu sem prepodil planinskega zajca, tam skalne jerebice, oprezoval sem za srnjakom, celo divjega petelina sem spodil. Streljal sem na vse, kar se ni dovolj hitro skrilo ali ni ušlo. O kakšnem lovopustu še nisem imel niti pojma. Sicer pa vojaki še v mirnem času ne spoštujejo lovskih zakonov in tujih pravic. V vojnem času bi pa vzbudil pri njih le vesel smeh, če bi jim govoril kdo o tem. Tako se tudi jaz nisem zanimal, če in kdo je tam lovski zakupnik, če je potrebna lovska karta ali kaj sličnega. V trdnem prepričanju, da je tako prav in dobro, sem prigovarjal generalu, ki je prišel v juliju nadzirat, naj gre na divjega petelina. Jaz ga bom spodil, on ga bo pa streljal! Spočetka je bil pripravljen, potem se je pa premislil. Tako je šla takrat bridka smrt mimo divjega petelina na Lom planini.

Lovil sem vse vprek, toda škode nisem naredil. Ne morda zato, ker bi ne imel dobrega namena, temveč ušlo mi je skoraj vse. Streljanje na divjačado je pač nekaj drugega kot streljanje v tarčo. Zajec mi je pokazal belo zadnjo plat, ko sem spustil nanj strel iz vojaške karabinke model 95. Skalne jerebice so šumno veselo odletele, ko sem streljal nanje z vojaško pištolo. Srnjak je pa užaljeno bokal, ko sem ga poščegetal z vojaško kroglo. Planšarji so mi tudi povedali, da se tam na pobočju drže divje koze. Šel sem jih zalezovat, toda gams je vse bolj prefrigan kot mlad kadet. Nisem jih niti od daleč videl.

A čudovito lepo je bilo tam gori. Pustil sem zalezovanje in legel v dišečo travo. Nad mano sinji nebesni svod, vse naokrog pa veličastna slika. Triglav, Kuk, Bogatin in drugi vrhovi so žareli v soncu, ki se je nagibalo proti zapadu. Na vzhodu pa so se večale temne sence. V senci je že ležal Bohinj s svojim temnim jezerom. V ozadju se je svetila veriga Karavank in se izgubljala v koroško štajersko hribovje. Proti zahodu je kipela v zrak gmota Krna, pod njim Mrzli vrh in drugi vršaci, v dolini zeleni trak Soče, na oni strani Matajur, niže doli goriška Brda in potem kot lepa pesem, širna furlanska ravnina, posejana z mesti in vasmi. Daleč na zapadu so jo obrobljali modri vrhovi južnotirolskih Dolomitov, na jugu pa se je videlo na obzorju Jadransko morje le kot nejasna proga med nebom in zemljo.

Kot pravljica se mi je zdelo vse naokrog. Tam gori pod Triglavom nekje je kraljestvo Zlatoroga, domovanje belih gorskih vil, ki čuvajo ključ bajnih zakladov Bogatina, tam proti severu nekje gora Peca, pod katero spi kralj Matjaž, njegov tlačen rod

pa željno pričakuje odrešenja. Pod mano leži Bohinjsko jezero s Savico, nad sončno Goriško pa se mi zdi, da plavajo melodije Gregorčičevih pesmi.

Toda niso to zvoki daljnih pesmi, to je mrmranje vojnega groma. Na obzorju se pokaže brneča ptica, v bližini se oglase obrambni topovi in okoli italijanskega letala se prikazujejo beli oblački.

Prekinjene so bile sanje, trda resnica bije v obraz. Tam doli se vrši kruta borba, dve sili butata druga v drugo. Loči ju bodeča žica, ob nji pa krvave sinovi mnogih narodov. Zakaj, čemu? Saj želi večina njih le miru in kruha na svoji zemlji. Zla usoda! Žrtev gori od Alp do Jadrana, na žrtveniku je pa naš narod. Težko bo njemu, pa naj zmaga ta ali ona sila.

Moje samotne lovske pohode so prekinili novi dogodki. Na Lom planino so pripeljali četo ruskih vojnih ujetnikov, da zgrade cesto na Mrzli vrh in proti Krnu. Za nje so postavili nekaj novih barak. Četo je vodil oficir Madžar, z njo pa je prišel tudi zdravnik Čeh. Postalo je živahnejše. Prosti čas smo porabili večinoma za pogovore in kvartanje.

Ruski ujetniki so imeli težko življenje. Naporno delo, slaba hrana, surovo ravnanje z njimi. Marsikateri je v obupu pobegnil, prišel pa je morda le do bodeče žice. Če ne italijanska, ga je pa avstrijska krogla rešila trpljenja. V gmajni nad Zatolminom so se hitro množili preprosti križi na grobeh.

Iz tistih časov so mi ostali živo v spominu lepi poletni večeri. Sedeli smo ob ognju, kajti z gorâ je vel hladen veter. Nad nami jasno zvezdnato nebo, doli ob Soči pa neprestana bojna igra. Od hipa do hipa so zažareli žarometi, obsevali z dolgimi bleščečimi snopi nasprotnikove položaje in nebo, pa zopet ugasnili. Nad Mrzlim vrhom je zdaj pa zdaj počilo, visoko v zraku so se zablestele svetilne rakete in padale kot žareče krogle počasi v dolino Soče. Tam za Matajurjem se je zabliskalo iz laškega topa in votel grom je odmeval nad Tolminom. S Krasa pa se je slišalo neprestano bobnenje.

Pri ognjih ruskih ujetnikov se je oglasila pesem. V začetku rahla, je bolj in bolj rastla, vedno mogočneje donela v tiho noč in se mešala z odmevi bojnega groma v čudovito simfonijo človeških strasti. V mogočni melodiji pa je drhtelo silno hrepenenje po nekem daljnem in lepem. Vsi zamaknjeni in prevzeti smo poslušali. Vsega besedila sicer nismo razumeli, dojeli smo le gorečo prošnjo, ki je zvenela iz ponavljajočega stiha:

Gospodu Bogu pomolim s' ja!«

(Konec prih.)

Volc Al.

Lisica pred ljudsko sodbo

4.

Proti krtovi deželi.

Ni res, kar trdi pregovor: Smrt je zastonj. Smrt največ velja. Za koščeno smrt dati dragoceno življenje in iti h krtom rovat, se zdi tudi lisici pretirana cena. Zato se lisica krtove dežele zelo oteplje in z dvojnim krepelcem odbija smrtne napade.

Prva obramba proti smrti je njena prekanjenost. Lisici ni vrana možganov izpila. Že rimski pesnik Horac se huduje nad lisičjo zvijačnostjo, kar priča, da je bil lovec in je poznal stotere lisičje vijuge iz lastne izkušnje. Si non vis falli, tako piše, fugias consortia vulpis — če nočeš prevare, ogibaj se družbe lisičje! Animi sub vulpe latentes — duše lisjaške! — zmerja zvijačne ljudi.

To Horacovo pesem o lisici-varalici zna vsak količkaj dozorel lovec. Slovenski pesnik poje o srečanju med gozdarjem in siroto:

Tople ljubezni
žejno srce
žene siroto —
v gorć.

V gori jo sreča
truden gozdar,
truden od samih
prevar.

S. Sardenko.

Mislite, da so med temi prevarami, ki jih je doživel gozdar, samo one od dvonožnih lisic in lisjakov? Dobršen del teh prevar gre na račun prave kosmate lisice. Kolikokrat zagleda gozdar na gozdni stezici jerebičine krempeljčke, krvave zajčje šapice ali zmrcvarjeno nožico nežne srnice in nejevoljen robanti nad li-

sico, ki mu bo opustošila zarod perjadi in divjadi — ona pa se mu reži v globeli pod stezo. In ko ujame lisico v železo, še takrat ga poskuša omamiti in prevariti. Z drobnima in zdaj nadvse zapeljivima očescema pomežikuje gozdarju, ki jo pride reševat iz neprijetnega železnega objema. To pomežikovanje je znamenje lisičje živčne vznemirjenosti, pa tudi njene potuhnjenosti. »Kje pa zdaj ven?« premišljuje lisica v pasti. Ko ni več upanja, se nádeja še vedno, da bo prevarila gozdarja z ljubeznivim pomežikovanjem. Pa dobrosrčni gozdar tokrat ne gre več na led in ostane neizprosen.

V tem pomežikovanju je lisici podobna zelena žaba, ki ima v stiski isto navado. Nekoč so pri sosedovih pripravili veliko skledo solate, ker so imeli najetih več delavcev. Eden dninarjev zabode v solato samo enkrat, potem pa odneha. Navzoči so pač mislili, da ni prijatelj solate. Ko se je kup solate v skledi znižal pod polovico, zapazi nekdo, da čepi med solato lepa zelena žabica. Vsi so se hudovali nad onim, ki jo je takoj v začetku opazil in je zato nehal jesti. Pozvali so ga na odgovor, zakaj jim tega ni takoj povedal, da bi tudi oni pravočasno nehali jesti. On pa se jim je opravičil, rekoč: »Ja, ko mi je pa tako lepo pomežikovala, da naj molčim!«

Če pa lisica pehari človeka, kaj ne bi živali? V živalskih pripovedkah prevladuje lisica, ker vse živali po prekanjenosti nadvladuje. Ni basni, v kateri bi kaka žival lisico nadmodrila. Kjerkoli v basenskem svetu nastopi lisica, vse ogoluzne. Najrajši si izbere volka. Tega svojega bratranca največkrat vleče in trapi. Tudi pesmi opevajo, kako lisica volka tantá:

Lisica volku »striček« pravi,
ko stiska jo za golt in davi,
a ko od nje je za korak,
lisica volku dé: bedak! Ant. Hribar.

Edino pred levom lisica ponižno nastopa, ker se zaveda, da se z velikimi gospodi ni varno igrati. Je pa tudi skrajno previdna. Preden gre k levu na obisk, opazuje stopinje prejšnjih obiskov. Čemu neki? Pač zato, da se prepriča, če so stopinje obiskovalcev obrnjene tudi na ven, to je, če niso ostali v levovih krempljih.

Trdoživost je druga lisičja obramba. — V Kamni gorici nad Grosupljem smo po končanem dopoldanskem pogonu sedeli lovci na sončni poseki, jedli, pili in peli. Ne daleč proč smo položili po vresju dopoldanski plen: nekaj zajcev in čednega lisjaka. Kar se izmed zajčjih mrtvakov dvigne na-

videzno mrtvi lisjak in jo prasne po bregu navzgor. Peter z Mirja je sicer z visokim tenorjem kričal za njim: »Kam jo pa kadiš?« toda bežečemu lisjaku se je preveč mudilo, da bi Petru odgovarjal. Štirje smo drli za oživelim kožuharjem — celo debeli Zalaznik je puhal za nami — ga vendar dohiteli in vnovič zajeli. — V Pustih lazih nad Drenjem sem pa obstrelil lisico. Moja braka Grab in Dav sta ji bila kmalu za petami. Od daleč sem videl, kako sta jo pograbila za rep in jo oba na repu vlekla navzdol. Slednjič je Grab poprijel naprej in stisnil lisico za vrat. Podrla sta jo. Pritečem do njiju in ju zgrda prisilim, da mi prepustita mrtvo lisico. Razvežem in odprem nahrbtnik ter dvignem lisico za rep, otepam grabežljiva psa na desno in levo in tako spravim lisico na varno. Ves srečen jo mahnem domov. Komaj pa pridem do srede hriba, oživi lisica v nahrbtniku, začne rentačiti in praskati po mojem hrbtu. Nič kaj prijetni občutki me niso obhajali. Kaj naj začnem? Snamem nahrbtnik s pleč in oplazim z njim nekajkrat po bližnjem hrastu. Še malo glasov in utihnila je. Ko doma razvežem nahrbtnik, vidim, da sem ob tistih zamahih lepo okroglo aluminijasto steklenico, katero sem nosil v zunanjem žepu nahrbtnika, izpremenil v ploskonico. — Pa kaj bi to kvasil? Kateri lovec rad govori o takih manj častnih lisičjih prevarah, ki potrjujejo besedo ljudske modrosti: Poslednja lisičja zvijača je, ko se stegne!

Vse prevare poplača lisica lovcu s svojim dragocenim kožuhom. Ni namreč sovraštvo, ki žene lovca na lisičji lov. Tudi lisičjega mesa si lovec ne želi, dasi naši Brajdiči trdijo, da je sladko in posebno okusno. Lovcu ostane od uplenjene lisice dragocenejši del, to je njen fini kožušček. Ali ne slišimo reči: Lisice in device lové radi njihove lepe kože«! — Prav je modrovala ribniška lisica, ko je rekla: »Natura je rejs muodra. Dá živalem topel kožušček, de ne zejbe človejka.« — Lisičja barva malokdaj prida, trdi sicer narod o rjavolasem človeku. Lisičje-rjav konj med tisoč komaj eden dober, se rotijo konjski dušarji. — Dasi pa lisičja barva ni cenjena na človeku in na konju, je tembolj v cislih na lisičjem mehu. Če so se Rimljani navduševali: Contra vulpem vulpinandum! — proti lisici lisjaštvo! — so to storili le zaradi dragocenega in gorkega lisičjega krzna. Lisica plača s kožuhom.

Celo lisičji rep je pomemben. Saj vsaka lisica hvali svoj rep. Pa ne samo za lisico, lisičji rep je pomemben tudi za krznarstvo in lovstvo. Kakšno vrednost naj ima lisičja

koža brez mogočno-košatega repa? Noben krznar ne kupi take okrnjene kože. Lisičji rep igra tudi pri lovcih veliko vlogo. Preprosto ljudstvo trdi: Kdor ne zna lagati, ni pravi lovec. Lovska laž obstoji le v pretiravanju lovskih doživljajev in torej nikomur ne škodi. No, če lovec pretirava lovska doživetja v kolikortoliko znosni meri, pravijo, da z lisičjim repom otepa. Če pa laže tako, da njegove laži lahko z vilami razmetavaš, tedaj pravijo, da z lisjakovim repom pozvanja. Višek v tem pozvanjanju dosega nedvomno med vsemi poštenjaki znani Janez s Toplice. Ko sva po končanem lovu sedela v sobi in ko so ga začeli ogrevati vinski duhovi, je pozvanjal z lisjakovim repom tako, da se je ustavila ura na steni in je po sobi nastopila megla. — Spretnost v lovski latinščini se podeduje od roda do roda. Ko je dijaka-prvošolca zasačil profesor na debeli laži, je dečka nahrulil, rekoč: »Tvoj oče je bil gotovo gozdar, ker tako lažeš!« — »Oče ne,« je rekel deček, »pač pa moj stari oče.« — »Buzarona,« se je zavzel profesor, »ta je pa moral znati lagati, da tako daleč odmeva!«

*

Osovražena in preganjana, stoletja z zankami, s pastmi in s strupom zatirana, iz rovov izkopavana, s puško pred brlogom, na stečinah in na mrhoviščih obstreljevana in kljub vsem zalezovanjem ne še iztrebljena, izvršuje zlatožolta mala roparica svoje lisjaštvo v nezmanjšani meri. Če bi se primerilo, da bi mično košatorepko docela iztrebili iz naših revirjev, bi gotovo oni, ki proti njej hujskajo lovca in nelovca, obžalovali, da je izginila iz naših gozdov. Ne samo to, da smo imeli takrat, ko lisice nismo še tako strastno preganjali, več divjadi po revirjih ko danes; ne samo, da je lisica higienska nadzornica našega živalstva, ki pospravlja mrhovino po naših gozdovih: poleg zdravstvene službe opravlja lisica še drugo nič manj važno nalogo. O lisici velja pregovor: Kdor ne hrani mačke, hrani miši. Ni mačke, ki bi uničila poleg drugih škodljivcev toliko mišjega zaroda ko lisica. Koliko miši znosi spomladi mladičem pred rov! Ali ni resnica, da kdor spomladi ubije eno miš, ubije jih sto? Ko bi lisica po naših gorah ne uničevala miši, bi miši uničile vse gozdno semenje in tako ves gozdni pomladek in bi kmalu zagrnile polje in dom. Tudi lisica ima v božjem stvarstvu določen namen. Če mačka odnese klobaso iz shrambe, je pameten gospodar ne bo pognal od hiše. Zato naj se tudi lovec glede lisičjega rodu ne vda lovski samopašnosti in naj bo tudi proti zvitorepki lovsko pravičen. Živela lisica! Konec.

Ing. Mirko Šušteršič

Mednarodna lovska razstava v Berlinu leta 1937

Osrednji razstavni odbor je poslal vsem Zvezam lovskih društev navodila za razstave, ki naj jih vsaka Zveza priredi v svojem področju kot podlago za državno razstavo. Za to pot se je Osrednji razstavni odbor odločil, ker je lažje posameznim Zvezam zbrati ustrezni razstavni material in ga izbrati, kot pa vse nagrmaditi na enem mestu in šele tam izbirati. Vsaka Zveza more tudi mnogo lažje in uspešneje z neposrednimi stiki z lovci, privatniki, zbirkami, muzeji itd. ter s sodelovanjem strokovnjakov na poedinih znanstvenih poljih, ki so na njenem področju v zvezi z lovstvom, priti do res odličnega razstavnega materiala.

Navodila Zvezam so važna za posamezna Lovska društva, ki tvorijo po tem načrtu celice za zbiranje razstavnega materiala in bo od teh odvisno, kako bo uspela naša državna reprezentanca pred svetovno kritiko. Kar pri tem odpade uspeha ali neuspeha na našo Zvezo, bo zopet na naših agilnih in zavednih Lovskih društvih, da vzdrže ugled in čast slovenskega lovstva tako doma kakor v tujini.

Najvažnejša v izvlečku podana navodila so:

1. Zvezini odbori za razstavo sestoje iz odbornikov (ki so člani in zastopniki posameznih društev) ter pritegnjenih strokovnjakov za posebna dela. V odbor pridejo tudi zastopniki Osrednjega razstavnega odbora, ki jih imenuje organizator državne razstave.

2. Zvezina razstava zbere najboljši material in trofeje ter vse predmete, ki so v zvezi z lovstvom ter skuša z razstavo od najboljših in najslabših trofej podati stanje posameznih vrst divjadi na svojem področju. Zveza naj skuša dobiti na razstavo vsaj najboljše trofeje, ki so bile uplenjene po tujih gostih. To je lažje vsled načela, da mora biti trofeja razstavljena v okviru one dežele oz. države, kjer je bila uplenjena.

3. Zvezina razstava naj bo po možnosti razdeljena po skupinah iz področja posameznih društev. Zlasti slab in abnormni material trofej in trofeje, ki ne pridejo v tekmovalno oceno, je treba tako zbrati, ker bo važen in poučen pregled zlasti za nas lovce in zato bodo te trofeje brez navedbe uplenitelja ali lastnika. Pač pa bodo te trofeje označene z raznimi barvami v pouk, kaj je s stališča gojenja divjadi in lovske pravičnosti pravilno ali nepravilno odstreljeno itd.

Nobena trofeja pa ne more biti razstavljena, za katero čas in kraj uplenitve in uplenitelj sam ne bi bili znani.

Na zvezini razstavi uplenitelj razstavi tudi trofeje, ki jih je uplenil drugod, tudi izven države.

4. Razstaviti je tudi krzna, preparate in dermoplastike (nagačene živali) za okras razstave, fotografije divjadi, značilnih pokrajin za lov itd.

5. Manjše trofeje bodo nameščene na poševnih mizah, ki bodo spredaj 80 cm, zadaj 110 cm visoke in 60—75 cm široke. Sprednja stran miz bo za grafične in slične prikaze. Na stenah v višini med 2. in 3. metri bo nameščeno večje rogovje (jelenje). Prosti pas nad rogovjem na mizah in rogovjem na steni, naj se v širini kakih 50 cm izpolni s slikami, fotografijami in sličnim.

6. Skupine slabih trofej je namestiti na posebnih mizah, po možnosti v posebnem oddelku. K tem naj pride patološki material (preparati obolele divjadi, zajedalcev itd.).

7. Zvezine razstave naj zberejo tudi historične lovske predmete, lovsko orožje, orodje, pasti, mreže, zanke, vreze lovskih scen in divjadi itd., pa tudi moderne izdelke, ter vse, kar je značilno za lovstvo pokrajine (izkopine), če ne drugače vsaj točne kopije dragocenih predmetov.

8. Lovske slike zlasti domačih umetnikov v originalih, keramika, izdelki v kamnu, kovinah, okrasi lovskih sob, vezenja, tkanine, preproge domačega izvora za okras itd.

9. Žirija strokovnjakov bo izbrala predmete za državno razstavo v Zagrebu in tam ponovna žirija za našo razstavo v Berlinu.

10. Zvezine razstave naj bi se zaključile do konca maja t. l. in odbrani material poslal do 10. junija v Zagreb za državno razstavo.

11. Zvezin razstavni odbor se deli v posamezne odseke, kakor bo zahtevalo delo.

12. Osrednja zveza bo pri eni izmed zavarovalnic sklenila skupno zavarovanje razstavnih predmetov proti kraji, poškodbam in ognju. Zato bo na razstavi posebno nadzorstvo za varnost. Vsakdo bo pa lahko za svoje predmete zavarovalno vsoto povišal.

13. Vsak razstavljalec bo plačal majhno prijavnino, v kateri bo vštet, že premija zavarovanja. Prijavnino določi razstavni odbor vsake Zveze.

14. Prijavnice bodo enotne, posebej za trofeje in posebej za druge predmete, v triplikatu, tako da en izvod ostane razstavljalcu, drugega priloži pošiljki, tretjega pošlje zvezinemu razstavnemu odboru. Za vsako vrsto trofej razne divjadi naj se uporabi posebna prijavnica zaradi pregleda, ter bo v desnem kotu zgoraj kvadrat, kjer se z začetno črko (jelen »J«, srnjak »S« itd.) označi vrsta trofej.

15. Glede dioram, če bodo vsled velikih stroškov mogle priti v poštev, bo odbor dal še posebna navodila.

16. Tipične fotografije pokrajin in divjadi se bodo odbrale in povečale na 50×60 cm za našo propagando v inozemstvu. Razen tega bodo za vsako zvezino področje izvedeni paneauxi (velike slike) v tempera tehniki z najbolj karakterističnimi pokrajinami.

Vsa podrobna navodila bo dajal razstavni odbor tako društvom kakor posameznikom.

Posamezna društva naj že takoj začno z organizacijo in naj določijo za to potrebne osebe in zaupnike, porazdeljene po svojem področju, tako da se bodo pozivu razstavnega odbora lahko takoj odzvala z delom, ker je čas kratek.

Že iz navedenega je razvidno ogromno delo, ki nas čaka in na nas vseh je, da častno rešimo svojo nalogo, ki jo nam nalaga

stanovska zavest, društvena dolžnost in ugled lovstva naše ožje in širše domovine.

Ves lovski kulturni svet upira kritične oči na našo mlado državo, ki bo po naših delih sojena in mi z njo. Zato pojdimo složno na delo, ker je za nas v tej veliki mednarodni tekmi ena sama pot — zmaga.

Iso Cepelić

Malo šale — nešto zbilja

Knjigo je napisal priznani lovski strokovnjak in pisatelj dr. Iso Cepelić in je izšla v založbi Hrvatskega društva za gajenje lova i ribarstva u Zagrebu. Na 274 straneh je 44 lovskih črtic, kakor tudi avtor sam imenuje v podnaslovu to zbirko lovskega humorja, med katerimi je nekaj prav odličnih. Tak neutesnjen, veder in zdrav humor more roditi le blagoslovljena, široka ravnina, kot je ona okrog Osijeka. Pisatelj nas v svojih mojstrskih opisih vodi po divjadi bogatih slavonskih in baranjskih loviščih in bralec ne čita, temveč doživlja in se od srca nasmeje ob vragolijah in zabavah, ki jih brez hudih misli uganjajo lovci po božji volji med seboj in drug z drugim. Pri vseh teh neštetih norčavih podvigih, ki se vrste kakor na filmu, pa pisatelj zna nevsiljivo namakniti resne in koristne lovske veščine in znanosti, ki jih mora obvladati vsak lovec, če noče biti tarča in plen norčij in žgoče ironije v družbi pravih lovcev. In ker je ta resnost v črticah djana v okvir klene šale, ki duhovito ironizira lovsko nevednost, vse nedeljske in »tudi« lovce ter brezobzirno izžiga lovsko nepravična dejanja, izstopa tembolj resni obraz lovstva in knjige same. Bralec pri tem občuti, da lovec ne postane od včeraj na danes, marveč da mu treba veliko teoretskega in praktičnega učenja in znanja in poleg kremenitega značaja mnogo vztrajnosti in premagovanja, da zasluži ta naslov. Za slovenske lovce in za Slovence sploh ima ta knjiga še drugo vrednost. Jezik, ki je pester in slikovit kakor narodne noše in natrpan narodnih prislovic in rekov, odkriva vse svoje izrazno bogastvo, ki je edino zmožno, da v besedah poda življenje, mišljenje in čustvovanje ondotnega ljudstva, da nariše nastrojenje nepreglednih ravnin, polj, pašnikov in močvirij ter tako dojemljivo predoči nrav ravnine nam gorjanom. Nad vsemi temi lovskimi slikami pokrajine, divjadi in človeka pa se razliva sproščujoč humor kakor godba vriskajoče harmonike preko pisane množice razigranih plesalcev.

Zato ni v knjigi nič cmerave sentimentalnosti. Humor je brez kopren in tančic, čisto naraven in brez ovinkov in ne okleva, da ne bi imenoval stvari s pravim imenom. Lovec mora biti telesno zdrav in utrjen, zato je tudi njegova beseda sveža in naravnost kakor kraška burja.

Lovce posebno zanimajo strokovni lovski izrazi, ki s svojo izvirnostjo in vsestranostjo kljubujejo vsem primerjavam s tujim blagom, ki ga je v ustih naših lovcev kot navlake na starini. Ta knjiga je živi vir naše lovske govorice, ki nam pokaže, kako moramo in kako ne smemo.

Če bi bil avtor svoje gradivo literarno bolj prečistil, bi morda zgubile črtice tisto neposrednost, ki jih baš približa našim srcem, da nas osvoje. Pisatelj je zavestno žrtvoval prvo drugemu in ostal zvest raje namenu, ki ga je izrazil v svojem posvetilu.

Odlika knjige je tudi v tem, da je ilustrirana ter je umetnik Vladimir Filakovac dobro izpopolnil tekste s perorisbami, od katerih so mnoge prav posrečene in dokazujejo, da jih je risala umetniška in lovska roka. Mislim, da so vinjete, ki jih je umetnik ustvaril po prosti zamisli na koncu posameznih črtic, najodličnejše.

Kar posebej zadeva slovenske čitatelje, jim bodo morda delali nekateri strokovni izrazi in nekateri lokalizmi nekaj težkoč za gladko čitanje, občutje in razumevanje vse smešnosti in resnosti, ki so jo stavki kar nabiti. Ne bo mu žal, kdor bo ponovno bral te črtice, in bo tako dojel vso duhovitost in komičnost prizorov ter užival na jedrnatem slogu.

Na splošno bodo pa povprečne čitatelje motili mnogi tuji citati, ki so jim bolj ali manj nedostopni in ki bi jih bil pisatelj brez škode za delo lahko čimbolj omejil, če ne izpustil. Zlasti latinščina dandanes ni več tako splošna svojina, še manj pa poznanje lovstva antike, da bi to mogla večina pozobati kot ocvirke na dobrih žgancih. Nasprotno, množica takih citatov povprečnega čitatelja, ki jih ne razume, le odtuji in tvori neko pregrajo, da bralca knjiga vsega in docela ne prevzame.

Oprema knjige je okusna in prikupljiva. Nima pa seznama črtic, to je kazala vsebine, kar je pomanjkljivost, če pomislimo, da je 44 črtic, ki so kakor redke slaščice, ki jih uživamo zaradi užitka premišljeno, po malem a večkrat in si jih izbiramo po slučajnem nastrojenju. In kdor bo tako čital, bo morda pogrešal seznam. Zasledil bo pa morda v črticah tudi svojo postavo in obraz in zato mu bo črtica tem bolj dragocena, knjiga tem ljubša in smeh tem prisrčnejši.

Knjiga je lepa obogatitev domače lovske literature, zlasti humoristične ter pomemben kamen na zgradbi našega lovstva. M. Š.

Iz kranjskogorskih lovišč.

Foto August Praprotnik.

Teodor T. Drenig

Poročilo

o V. mednarodni razstavi psov vseh pasem v Ljubljani dne 19. in 20. septembra 1936.

Opisi in ocene psov.

(Sodnik: g. Fürer pl. Viljem, Kočevska reka.)

III. Braki-jazbečarji.

Razred mladih: Kat. št. 34. **Bynk-Pernerhof,** KZR 1953/ö. — Prav dobro.
Razred starih: Kat. št. 33. **Miki-Ortneški,** VRBj 247/j. — Prav dobro.
Kat. št. 36. **Branko-Ortneški,** KZR 1079/ö izven konkurence.
Kat. št. 221. je izostala.
Kat. št. 37. **Fifi-Ortneška,** JRBj 85. — Prav dobro.

(Sodnik vladni svetnik dr. Emil Hauck, Dunaj.)

IV. Nemški prepeličarji.

Razred mladih: Kat. št. 38. je izostala.
Kat. št. 39. **Zera,** JRPr—8 Pr. — Dobro.
Razred zrelih: Kat. št. 40. **Dornröschen v. Waldwinkel,** JRPr—6 Pr. — Povoljno.
Razred starih: Kat. št. 41. **(Waldo), Awo v. Steinachgrund,** JRPr—4 Pr. — Dobro.

V. Španijeli.

Kokerji:

Razred mladih: Kat. št. 42. **Klop,** JRŠ 16 U. — Dobro.
Kat. št. 43. **Kazan,** JRŠ 17 U. — Dobro.
Kat. št. 44. **Kasja,** JRŠ—16 V. — Dobro.
Kat. št. 45 (je izostala) in leglo (kat. št. 46, 47, 48 in 49).

Špringerji:

Razred zrelih: Kat. št. 30. **Tomy,** JRŠ 23 Z. — Prav dobro.
Razred starih: Kat. št. 230 je izostala.

(Sodnik Schuster Anton, Ljubljana.)

VI. Ptičarji.

Nemški kratkodlakarji:

Razred mladih: Kat. št. 51 in 52 sta izostala.
Kat. št. 53. **Iris-Poljanska,** JRP 107 B. — Dobro.
Razred zrelih: Kat. št. 229. **Arab-Podpreski,** JRP 138 A. — Prav dobro.
Kat. št. 54. **Ari-Podpreski,** JRP 138 A. — Dobro.
Kat. št. 55. **Horst-Pöttmes (Ris),** JRP 124 A. — Prav dobro.
Kat. št. 56. **Wild-Pöttmes,** JRP 123 A. — Prav dobro.

Kat. št. 57. **Gift-Petovio,** VRP 64/1935. — Povoljno.
Kat. 58. **Cora,** JRP 102 B. — Prav dobro.
Kat. št. 59. **Gazelle v. Schornbusch,** JRP 94 B. — Odlično.
Kat. št. 60. **Sonja v. Fuchspass,** JRP 93 B. — Odlično.
Kat. št. 61. **Beauty-Ortneška,** JRP 108 B. — Prav dobro.
Kt. št. 62. **Biba-Ortneška,** JRP 85 B. — Odlično.
Kat. št. 63. je izostala.
Razred starih: Kat. št. 64. je izostala.
Kat. št. 65. **Alex v. d. Erl-Au,** OeHZB DK 741. — Prav dobro.

Nemški žimavci:

Razred mladih: Kat. št. 66. **Vila,** JRP 12. I. — Prav dobro.
Razred zrelih: Kat. št. 67. je izostala.
Kat. št. 68. **Živa,** JRP 11 I. — Dobro.
Kat. št. 69. **Lea,** JRP 10 I. — Prav dobro.

Pointerji:

Razred zrelih: Kat. št. 70. **Sanior-Holmes,** L.O.S.H. 39.516. — Prav dobro.
Kat. št. 71. **Sanior-Hysope,** JRP 20 K. — Prav dobro.

Angleški seterji:

Razred mladih: Kat. št. 72. **Kora,** JRP 13 N. — Dobro.
Razred zrelih: Kat. št. 73. **Harry (Eko),** JRP 22 M. — Dobro.
Kat. št. 222. **Tes,** JRP 19 M. — Dobro.
Kat. št. 74. **Ela,** JRP 12 N. — Povoljno.
Kat. št. 75. **Risa,** JRP 9 N. — Prav dobro.
Kat. št. 76 (je izostala) in leglo (kat. št. 77, 78 in 79).

Irski seterji:

Razred mladih: Kat. št. 80 izven konkurence.
Kat. št. 81. **Škrat,** JRP 8 Š. — Dobro.
Kat. št. 82. **Špelca,** JRP, 3 T. — Prav dobro.
Razred zrelih: Kat. št. 83. **Tommy-Bistriški,** JRP 10 Š. — Odlično.
Kat. št. 84. **Roland v. d. Murau,** OeHZB IS 193. — Odlično. Prvak Jugoslavije — Ljubljana 1936 — z nadejo na CACIB.
Kat. št. 85 in leglo (kat. št. 86, 87, 88, 89 in 90) nista bila ocenjena.
Kat. št. 91. **Freya v. Kleengrund,** OeHZB IS 139. — Odlično. Prvakinja Jugoslavije — Ljubljana 1936 — z nadejo na CACIB.

Škotski seterji:

Razred mladih: Kat. št. 92. **Wala v. d. Donk-Brabant,** OeHZB GS 198. — Prav dobro. (Nadaljevanje sledi.)

Iz lovskega oprtnika

Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za l. 1936.

Kakor navadno druga leta, tako so se tudi letos izmed ptic selilk k nam vrnili najprej divji golobi. Prva dva so videli 2. februarja na Kržiščih, 3. februarja pa 5 nad Veliko Loko. Potem pa sem jih opazoval a) navadne: 10. apr. 3 nad Mal. Vidmom, 15. apr. 2 nad Vel. Vidmom, 25. jun. 3 nad Št. Lovrencom, 26. jun. 4 nad Muhobranom, 2 avg. 3 ravnotam. Te vrste golobov sem opazil letos nenavadno malo, ko jih je bilo videti prejšnja leta včasih cele jate. Pač pa sem opazil letos večkrat kakor druga leta b) velike golobe in sicer: 2. marca 1 pod Vrhovim, 10. jun. 4 nad Muhobranom. Največkrat pa sem jih videl meseca avgusta in septembra, ko so posedali po njivah pod Muhobranom, po katerih so bili poželi žita, in so pobirali odpadlo zrnje, in pa po njivah okoli Kačjega griča, tako n. pr. 2. avg. 12—14, 14. avg. 3, 30. avg. 6, 7. sept. 20, 13. sept. kakih 40. Videl sem jih tudi še: 3. avgusta 9 pod Razborami, 17. avg. 6 nad Zaplazom, 7. sept. 7 pod Korenitko, 8. sept. 9 nad Št. Lovrencom.

Prvi za golobi so se vrnili pa škorci. Prve 4 so videli 5. febr. v Mačkovcu, 6. febr. 3 nad Starjekom, kakih 20 na Pljuski. 23. marca sem jih opazil na dveh drevesih pod Vrhovim kakih 40 do 50, 8. jul. jih je letalo nad Martinjo vasjo kakih 100, ki so posedali po češnjah in obirali po njih še zadnji sad. 15. sept. jih je letelo ok. 20 nad Št. Lovrencom, 12. okt. kakih 15 pod Vrhovim, 24. okt. 50—60 pod Martinjo vasjo, 26. oktobra do 20 nad Št. Lovrencom, 28. okt. 40—50 nad Martinjo vasjo.

3. marca sem slišal prvega drozga (dolenjsko drašelj) v hosti nad Krtino, 16. marca pa sem jih slišal več v hostah pod Zaplazom.

4. marca sem videl prvo pastarico v Št. Lovrencu, 8. avgusta sem jih opazil 8 skupaj na neki njivi pod Muhobranom, 9. oktobra 1 v Št. Lovrencu.

16. marca sem videl gozdno sinico na Zaplazu.

15. marca so videli prvo postovko na Mali Loki. 19. marca so videli 3 v Martinji vasi in 3 nad Kukenberkom. 16. aprila jih je letalo ok. cerkve na Vel. Gabru 9. Letos je bilo opaziti pri nas več postovk, kakor druga leta. Tako jih je gnezdilo nad cerkvijo in na zvoniku na Korenitki letos 7 parov, nekaj parov pa tudi po hišah v vasi. Zadnje sem videl 25. ali 26. julija, potem pa nobene več, ko smo jih opazovali druga leta posamezne še v avgustu ali celo še prve dni septembra.

Lastovk smo tudi letos opazili manj, kakor že nekaj let sem. Isto so opazili pa tudi po drugih krajih, saj je pisal o tem tudi »Slovenec« z dne 23. maja št. 117: »V ljubljanski okolici in tudi drugod opazujejo letos ljudje, da so lastovke prav redke. Le nekaj lastovičjih družin se je vrnilo v svoja stara domovja. Mnogi si to razlagajo tako, da je bilo prav veliko lastovk najbrž pobitih, ko so jeseni letele v toplejše kraje in da so najbrž tudi mnogo trpele pri povratku.« Prvo so videli pri nas 20. marca, potem pa šele 3. aprila zopet 4 na Vel. Loki. 12. aprila pa je letelo nad Temenico kakih 30 do 40 lastovk. Kake večje jate lastovk opazujemo pri nas po temeniški dolini navadno le takrat, ko potujejo mimo nas v toplejše kraje za časa selitve, drugače pa le posamezne, samo konec junija in v začetku julija in do konca julija sem jih opazil večkrat po kakih 10—12. Najbrž so bili to mladiči zadnjih gnezd. V septembru in oktobru sem jih pa zopet večkrat opazoval, ki so pa priletele k nam gotovo od drugod in se zbirale po naši dolini k izselitvi.

Tako jih je letelo 7. septembra kakih 12 pod Martinjo vasjo, 14. septembra so jih videli večjo jato na Mali Loki, 29. septembra jih je letalo med dežjem okoli gradu na Mali Loki kakih 100, 30. septembra med dežjem okoli 20 po temeniški dolini, 6. oktobra smo jih videli kakih 6 med hudim sneženjem, 8. oktobra so jih videli na Mali Loki do 20, 9. oktobra 5 po temeniški dolini, zadnja pa je letala po Št. Lovrencu še 23. oktobra. Iz tega, da so ostale letos lastavke tako dolgo pri nas, so sklepali ljudje, da ne bomo imeli hude zime, kar se je do zdaj, do prve tretjine januarja, tudi res zgodilo. O lastovkah iz severnih krajev, ki so se selile skozi naše kraje meseca oktobra, sem pa pisal obširno v »Lovcu« na str. 483—484 pod naslovom: »Nekoliko podatkov o letošnji izselitvi lastovk.«

1. aprila sem videl na neki njivi pod Muhobranom prvih 5 čižkov.

3. aprila sem slišal prvega grilčka nad Št. Lovrencom.

18. aprila sem videl prvo penico pod Martinjo vasjo.

14. aprila sem videl prva 2 kovačka na njivi pod Martinjo vasjo. Potem pa sem videl nekaterikrat še samo posamezne, samo 4. avgusta sem jih videl 5 pod Vrhovim. Zadnjega sem opazil 25. avgusta.

8. aprila sem slišal prvič kukavico, zadnjič pa 25. junija, v Šmavru pa so jo slišali zadnjič 1. julija.

Modro taščico sem videl 3. avgusta pod Vel. Vidmom, 19. oktobra eno na strehi v Razborah, 22. oktobra eno pod Vrhovim. Na Zaplazu pa, kjer sem jih opazoval več let, včasih celo po 3—4 na strehi zaplaške cerkve, nisem opazil letos nobene, četudi sem bil tam večkrat. Najbrž so se izselile od tam.

Prepelice sem slišal letos samo dvakrat, 30. aprila pod Dolgo njivo, 9. maja v Praprečah. Tudi drugi jih niso slišali, nekateri nobenkrat. Kam so zginile letos? Jih li tudi po drugod ni bilo?

Jerebe pa sem videl: 4. marca 2 pod Kačjim gričem, 10. apr. 2 pod Korenitko, 5. oktobra 1 pod Zaplazom, 14. oktobra 6 na njivi pod Praprečami. Tudi teh je pri nas vsako leto manj.

29. aprila sem slišal prvega kobilarja v hosti od Vel. Loke proti Kukenberku.

1. maja sem videl prvega srakoperja pod Muhobranom.

Muharje sem opazil: 26. junija 6 na brzojavnih žicah pod Vrhovim, 29. julija 3 v Praprečah, 28. avgusta 2 pod Vrhovim.

Sive čaplje so letele 22. aprila 4 nad Praprečami, 21. maja je letela 1 nad Praprečami, 14. julija 1 in 9. avgusta tudi 1 nad Št. Lovrencem. Tudi teh je v naših krajih vsako leto manj, ko smo jih včasih videli večkrat, ko so letele po temeniški doiini, ali v Temenici in po travnikih pod Praprečami iskali hrane.

Tudi divje race so pri nas že prav redkokrat videti, ko jih je bilo nekdaj na Temenici večkrat videti. Letos sem jih opazil samo dvakrat: 23. marca sta leteli 2 po naši dolini. 9. julija pa jih je letelo kakih 12 nad Št. Lovrencem proti Praprečam.

Kačarje sem opazil dvakrat: 15. maja so letali in krožili nad hosto nad Vel. Vidmom 4, 31. avg. pa je letel 1 nad Št. Lovrencem.

Tudi kanjo sem opazil samo dvakrat: 10. in 14. avgusta je letela ena pod Muhobranom proti smrečji hosti.

Dvakrat sem videl tudi mokožko in sicer 27. oktobra in 1. novembra, obakrat na Temenici ob šolskem travniku v Št. Lovrencu, kjer se zadržuje ena že dlje časa. I. Šašelj.

Iz ribniške doline. Stalež zajcev se pri nas ni zboljšal, čeprav smo dobili tuje zajce za osvežitev krvi. Vsi ti zajci, ki so imeli markice, so brez sledu izginili. Srnjadi je precej. Treba bo pa še popraviti kakovost. Jelenjad, se zdi, se je umaknila iz naših lovišč, ker je ni več videti in ne slediti, in sicer proti Notranjski. Kaj bi bilo

temu vzrok, nam je še nejasno in zagonetno. Jerebicam, ki so razveseljivo napredovale, je občutno škodovala zadnja povodenj.

Gozdnih jerebov ni preveč, čeprav je odstrel prav neznaten. Mešani kmečki gozdovi jim vendar prijajo, roparic pa ni ravno na pretek. Fazani se za enkrat niso obnesli, a ne po lastni krivdi.

Letošnji januar nam je poslal obilo rac in gosi, tako da so imeli lovci mnogo zabave. Vendar je nelovsko, če mlatimo prestradane in mršave ptice, dokler jih doseže strel in je kak naboj v puški. Zlasti od divjih gosi, kadar so kost in koža, nimamo prav nič in če ustrelimo eno ali dve za trofejo, je poštenemu lovcu zadoščeno. V takem primeru je častnejše, da dela lovec bolj s srcem in pametjo kot pa s puško.

Letošnja mila zima divjadi gotovo godi in zato krmljenje ni nujno potrebno. Po pripravah pa je sklepati, da je malo posestnikov lovišč mislilo na to morebitno potrebo.

Zaščita medveda, ki smo si jo s tolikim trudom priborili, kaže ugodne učinke. Letos so na Veliki gori vodile 4 medvedke po dva mladiča, največja medvedka je vodila enega, ena pa je imela celo tri. Lovskih tatvin je več, kot bi želeli in posestniki lovišč bodo morali stvar vzeti temeljitejše v roke.

I. B.

Šakala na Golovcu pri Ljubljani je ustrelil lovec g. Jak. Jesiha 21. jan. t. l. Menda je zver ušla poleti iz zverinjaka na velesejmu, kjer so imeli prav mršave šakale. Ta je pa prav dobro rejen, da tehta okrog 20 kg. W.

Močno srnjakovo rogovje v januarju. Poklicni lovec obč. lovišča Ž. v območju Krima je javil, da je pri obhodu lovišča videl srnjaka z izredno močnim rogovjem. Rogovje je bilo zelo temno, visoko, jagodičasto z zelo dolgimi odrastki. V mesu je bil videti popolnoma zdrav in izredno velik. S.

Nenavadni gostje. Dne 18. I. t. l. sem v lovišču Sp. Porčič, v hudem mrazu in zasneženem gozdu prepodil z nekega borovca 3 divje golobe-grivarje, ki so se nedaleč od mene zopet usedli na drevo.

Zdi se mi več kot čudno, po kaj so prišli sredi hude zime k nam, ali pa se sploh niso odselili.

Isti dan sem pregnal tudi še zapoznelega kljunača, ki je menda tudi zgubil koledar. Vendar se glede kljunačev ne čudim toliko kot glede golobov, ko vendar vsi zapuste naše kraje do 15. novembra. — Feliks Ciuha, Sv. Lenart, Slov. gorice.

Prvega goloba-grivarja je videl letošnje leto v »Johih« g. Dolinšek Fr., sodavičar v Krškem, dne 12. febr. 1937. Pač znamenje bližajoče se pomladi.

k.

Predpustno rajanje. Nekam zgodaj se je letos oglasila ljubezen v lisičjih srcih. V svežem snegu je zapazil poklicni lovec nad Igom sumljivo poteptan sneg z velikimi krvavimi marogami. Najprvo je domneval, da so lisice ujele srno in jo raztrgale. Ker pa ni bilo razen lisičjih stopinj nikakih drugih, mu je bilo jasno, da je bil to prostor nočnega pretepa. Pretep je moral biti zelo ljut in obilo puščanja prevroče krvi. Pač kakor pri »aufbiksarjih«. S.

Volkovi v Vardarski banovini. V 8. št. letnika 1936 poroča »Proteus«, da ceni D. Markovič število volkov v tej banovini na 10.000, ki povzročajo ogromno škodo, tako med divjadjo kakor na domačih živalih, katerih pokoljejo na leto 30.000, od tega 15.000 ovc in preko 10.000 koz. Po cenitvi Markoviča znaša škoda 3,200.000 Din. Razen tega prenaša volk steklino posredno in neposredno na ljudi. V letu 1934 so ugotovili 115 primerov stekline na ljudeh.

Otok psov. Holandski raziskovalci so v vročem pasu indijskega oceana, blizu otoka Juan de Nova izsledili večji otok, poln psov, ki žive tamkaj. Žive se od ptičev, rib, golazni, morskih rakov in žuželk. So popolnoma podivjani, po velikosti podobni istrijanskim

brakom. Človeku so opasni, ker ga takoj napadejo. To je pravo pasje kraljestvo komunistične strukture. — B. H. Staré.

Lovska ura na Pruskem. Na Hubertovo je hotelo mesto Werden lani otvoriti uro z osebami, o katerih se že dolgo govori. Vnovič je bilo treba slovesnost odgoditi: prepozno so opazili, da bi prostor (pročelje magistratne palače), namenjen za ta novi svetovni čudež, uničil enotnost tega častitega zgodovinskega spomenika, nadalje pa zahteva mehanizem ure dolgo preizkušnjo, ker sodeluje elektrika pri mašineriji. Werdenska »lovska« ura bo vsebovala 18 oseb, izrezljanih iz lesa, v naravni velikosti. Znatno novost pomeni to, da se bodo lahko spreminjali prizori, ki bodo kazali o bitju ure in njenih ulomkov. Slišal boš streljanje, lajanje psov kakor tudi pritrkavanje 25 zvonov, s katerimi bodo izvajali večino nemških ljudskih popevk. Ako bodo ubrali, spravili v sklad razne mehanizme, bo komplicirani izum izročen javnemu občudovanju letos 3. novembra. A. D.

Jazbec-debeluh. Oktobra meseca lanskega leta je ustrelil lovski čuvaj Haribert Merz v Donaueschingenu jazbeca, ki je tehtal dvajset in pol kilograma. Če jazbec tehta petnajst kg, pravijo lovci, da je izjemno težak in skoraj nekaj posebnega. Gornja teža je pa gotovo nenavaden pojav. Jazbec je imel masti okrog sedem kg. Videti je bil kakor kakšna krogla. P. H. Staré.

★

Znižanje banovinske takse na lovske karte je dosegla Zveza po svojem prizadevanju za leto 1938 na Din 50·—. Za tekoče leto žal to iz tehničnih razlogov ni bilo več mogoče.

Društvene vesti

Na četrtem članskem sestanku 5. 2. t. l. v restavraciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani je pripovedoval tovariš dr. Herfort o lovskih doživljajih pod naslovom: S puško po južni Dalmaciji. V drugi temi je opisoval prepoznanje ptic v zraku in se je zlasti bavil z ujedami, ker je važno da po letu ujed vsak lovec ločuje vsaj sokole od kanj itd. Ta, za lovsko prakso važna veščina je vnela navzoče in je bila razprava jako zanimiva. Predavatelj je bil pa nagrajen za prijeten in koristen lovski večer, ki ga je pripravil, z navdušenim priznanjem.

Peti članski sestanek 19. II. v restavraciji Slon je izpolnilo predavanje tovariša Janeza Pestotnika, veterinarskega ravnatelja, o pasjih boleznih. Opisal je najvažnejše kužne in kožne bolezni psov, postanek, značaj, razpoznavo in zdravljenje ter razne parazite. Po izredno poučnem predavanju je bilo govora tudi še o vojski za zajca, ki je zaenkrat in za silo na varnem, o lovski razstavi in lovskem tisku. Navzoči so bili odlični lovci in obisk je bil prav lep kot posledica uspelega društvenega občnega zbora.

Zadnja članska sestanka Lovskega društva v Ljubljani se bosta vršila 5. III. v restavraciji Union, Miklošičeva cesta in 18. III. v lokalu, ki ga še javimo v dnevnikih, vsakikrat ob 20. uri.

Lovsko društvo Maribor javlja svojemu članstvu:

Za mesec februar, ozir. marec t. l. nameravani tečaj za lovske paznike za letos odpade zaradi žal prepičlih prijav. Tudi druge, sicer ne nepremostljive ovire, so se pojavile proti izvedbi tega tečaja, ki se bo priredil čimprej.

Nakup fosforne kaše in fosfigina posreduje društvo. Dobava takoj po naročilu. Zakupnike in lastnike lovišč pozivlje društvo, da čim pridneje zastrupljajo vrane. Izdatek je v primeri s škodo, ki jo povzroča vranja zalega, naravnost neznaten.

Lovski pazniki, ki so se včlanili od leta 1930 dalje in ki nimajo starejših letnikov »Lovca« iz dobe med 1924. in 1930. letom, naj se javijo pri društvu, kjer dobe brezplačno večje število posameznih številk »Lovca« iz omenjene dobe, pa tudi — dokler so še na zalogi — nekatere cele letnike »Lovca«. Po knjige naj po predhodni priglasitvi po dopisnici pridejo lovski čuvaji osebno, da se društvo izogne razmeroma visokim poštnim stroškom.

Zastrupljevanje vran v območju celjskega lovskega društva. Lovsko društvo v Celju je razposlalo potom sreskih načelstev poziv vsem občinam svojega območja, da naj pobero pri lovozakupnikih in kmetih kurja jajca, ki se naj pošljejo društvu, ki jih bo zastrupilo s fosfoginom ter jih zastrupljena vrnilo občinam v svrho temeljitega zastrupljevanja vran v letošnji pomladi.

Vse lovozakupnike iz našega območja nujno pozivamo, da zberejo jajca ter jih pošljejo na »Lovsko društvo, Celje«, v roke g. Riharda Kraupnerja, trgovca v Celju.

Lovsko društvo v Krškem opozarja glede sprejemanja novih članov, da bo v tem pogledu brez izjeme strogo ravnalo po predpisih novih društvenih pravil, slično kakor je to objavilo Lovsko društvo v Ljubljani v decembrski številki »Lovca«, stran 485 in 486.

Lovski koledar za marec

Sonce vzhaja: dne 11. ob 6·25h
„ zahaja: „ 11. „ 18·03h
„ vzhaja: „ 21. „ 6·00h
„ zahaja: „ 21. „ 18·14h
„ vzhaja: „ 31. „ 5·46h
„ zahaja: „ 31. „ 18·26h

Mesec je 12. v mlaju 27. v ščipu.

Kinološke vesti

VII. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza bo v mesecu marcu t. l. Dan in kraj bosta še objavljena.

Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze F. C. I., ki ima svoj sedež v Bruslju, se bo vršila letos v Parizu dne 22. julija. Vsaka v F. C. I. včlanjena organizacija ima pravico, da odpošlje na to glavno skupščino po dva delegata.

Pod pokroviteljstvom F. C. I. v Bruslju bo v Parizu v dneh 19., 20. in 21. julija 1937 mednarodni kinološki kongres, od 23. do 25. istega meseca mednarodna razstava psov vseh pasem.

Kongres kot tudi razstavo bo izvedla Société Centrale Canine v Parizu. Kongresa se sme udeležiti vsak član kake v F. C. I. včlanjene organizacije, če ima karto za pravico udeležbe. Taka karta velja 100 fr. frankov in si jo je mogoče nabaviti pri tajništvu J. K. S.-a. Od prireditve izključeni so člani vseh F. C. I. v opoziciji stoječih organizacij. Karto je treba naročiti najkasneje do 1. maja t. l., dajala bo pravico do znižane železniške cene v Franciji in najbrž tudi v drugih deželah, do znižanih cen v hotelih, v gledališčih itd.

Teme kinološkega kongresa so sledeče:

1. Identifikacija psa (znamka, odtisi gobca in šap).
2. Pogoji za prodajo.
3. Standard za način dela (Arbeitsstil) ptičarjev na javnih smotrah.
4. Psihologija psa (na splošno in podrobno po pasmah).

Teme se bodo obravnavale po sekcijah.

Pripadniki vseh F. C. I. priključenih organizacij niso povabljeni samo k sodelovanju pri kongresu, marveč tudi k izdelavi prispevkov za kinološke teme. Taki prispevki se morajo odposlati do najkasneje 1. maja 1937 na naslov: Société Centrale Canine, 3, Rue de Choiseul, Paris 2; obsegajo naj največ 6—8 strani, pisani naj bodo v francoščini ali naj jim bo priložen francoski prevod, napisani naj bodo v dveh izvodih s strojem in samo na eni strani. Za dospele prispevke bo potem imenovan generalni poročevalec, za vsako temo po eden.

Inozemske razstave (prireditve): Österreichischer Kynologenverband priredi svojo XIV. mednarodno razstavo psov vseh pasem v dneh 3. in 4. aprila 1937 na Dunaju. Za vse vrste psov so razpisana: Cacib, dalje — Prvak Wien 1937 — in Mladinski prednjak Wien 1937.

2. aprila t. l. bo zborovanje raziskovalne sekcije avstrijskega kinološkega saveza, katerega se lahko udeleži vsak razstavljalec brez posebnih stroškov.

Magyar Ebtenyésztök országos egyesülete, sočlan F. C. I. priredi 1. in 2. maja 1937 svojo mednarodno razstavo psov vseh pasem v Budimpešti. Za vse vrste psov so razpisana: CACIB in »Prvak Madžarske«.

Ente Nazionale della Cinofilia Italiana (Italijanska kinološka zveza) vabi k udeležbi pri sledečih dveh prireditvah, ki se bosta vršili konec aprila 1937. Prva bo predvajanje pastirskih psov, ki naj ščitijo čredo pred napadom volkov, druga predvajanje policijskih psov in psov za varstvo. Zanje veljajo pravila domovine.

Nova psarna »Mala vera«, katera je bila objavljena v »Lovcu« na str. 81., zaradi upravičenega ugovora Kinološkega kluba v Beogradu ne more biti priznana.

V pojasnilo naj bo povedano, da tiste psarne, ki so se prijavile, s tem še

niso definitivno zaščitene, ampak dobe zaščito šele tedaj, ko ni proti temu nobenega ugovora in je zaščita priznana s strani F. C. I.

Savezni tajnik.

Klubove vesti:

Jugoslovanski klub jazbečarjev in terijerjev je imel dne 18. januarja 1937 svoj XI. redni občni zbor v gostilni Košak v Ljubljani, Prešernova ulica 52.

Iz poročila tajnika in strokovnega poročevalca g. Dreniga je med drugim razvidno, da ima klub 40 ustanovnih in 80 rednih članov, ter 216 vpisanih psov v Jugoslovensko rodovno knjigo jazbečarjev in terijerjev, v vzrejni register pa 314. Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni: za predsednika Bruno Hugo Staré, za podpredsednika Ivan Bahovec, za tajnika in strokovnega poročevalca (vodja vzrejnega registra) kapt. Teodor Drenig, za blagajnika ing. Vladimir Candolini, za gospodarja Alojzij Sekula. Za odbornike: Riko Debelak, Miro Jankole, Ivan Kenda, Ivan Klemenčič, Viktor Meden, Lea Navratil, Josip Pirc in Karl Miklič za pregledovalca računov. Sklene se, da se vrši letos tekma jazbečarjev in terijerjev v umetnem rovu. Predsedstvo in klubov lokal: Ljubljana, Aleksandrova 5, tel. 38-84, tajništvo: Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Klub ljubiteljev sportnih psov je imel dne 21. januarja 1937 svoj XV. redni občni zbor v lovski sobi restavracije pri Slamiču v Ljubljani. Iz poročila tajnika in strokovnega poročevalca kapt. Teodora Dreniga je razvidno, da šteje klub vsega 145 članov ter 330 vpisanih psov v Jugoslovensko rodovno knjigo sportnih psov, v vzrejni register pa525. Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni: za predsednika prof. ing. Stane Premelč, za podpredsednika g. Lojze Smerkol, za tajnika in strokovnega poročevalca (vodja vzrejnega registra) g. Teodor Drenig, kapt. v p., za blagajnika Ciril Vašl, za gospodarja Ivan Podobnik. Za odbornike: dr. Josip Čepuder, Bojan Drenik, Ivan Klemenčič, Lojze Možina, Ivan Rostan, Za pregledovalca računov: dr. Robert Blumauer in Ernest Gale. Izvršila se je tudi sprememba pravil in naslova. Odslej se bo klub imenoval Jugoslovenski klub ljubiteljev sportnih psov. Izdajalo se bo strokovno glasilo »Naši psi«. Pristojbine ostanejo nespremenjene.

Mesečne odborove seje se vrše vsak prvi torek v mesecu v lovski sobi restavracije Slamič. Poslovnica kluba: Ljubljana, I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

XVII. redni občni zbor Društva ljubiteljev ptičarjev se je vršil dne 29. januarja 1937 v gostilni Činkole v Ljubljani. Predsednik Urbanc Franc je otvoril občni zbor, konstatiral sklepčnost in pozdravil vse navzoče, posebno gg. dr. Viljema Krejčija, predsednika Zveze lovskih društev v dravski banovini, kapetana T. Dreniga, zastopnika JKS in KLSp, mr. G. Bakarčiča, zastopnika DBj in Bruna Stareta, zastopnika JKJT. Podal kratko poročilo o delovanju društva, spomnil se treh umrlih članov in končno zavrnil očitke, da se na tekmah in raz-

stavah prestrogo sodi. Strogost je potrebna, da se loči zrnje od plev.

Strokovni poročevalec navede, da je bilo v letu 1936 vpisanih v JRP 38 psov ptičarjev, v JRŠ 4 španijeli, v JRPr 6 nemških prepeličarjev, vsega 48 psov. Vseh skupaj je bilo 1. 1. 1937 vpisanih 517 psov. Za vpis v društvene vzr. reg. je bilo prijavljenih v letu 1936. 19 legel s 101 psom. V društvenih vzrejnih registrih je dosedaj vpisanih vsega 46 legel ptičarjev 263 psov, 7 legel španijelov 25 psov, 2 legli nemških prepeličarjev 10 psov, skupaj 55 legel z 298 psi. V JRP, JRŠ in JRPr je torej vpisanih 517 psov, v društvene vzrejne registre pa 298, skupaj 815 psov.

Iz Nemčije je bilo v letu 1936 uvoženih 6 mladičev nem. kdl. ptičarjev in 4 mladiči nem. žimavci, ter starejši par nem. žimavcev.

Prireditve DLP v letu 1936.: Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev vseh pasem v Ljubljani, dne 19. 4. prijavljenih 20, ocenjenih 16 psov. Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev vseh pasem v Mariboru (priredila podružnica v Mariboru), dne 26. aprila prijavljenih 12, ocenjenih 9 psov. Jesenska vzrejna tekma ptičarjev v Ptuju, dne 11. X. (priredila podružnica v Mariboru), ocenjeno 6 psov. Širša poljska tekma ptičarjev v Ptuju, dne 11. X. (priredila podružnica v Mariboru), ocenjeni 3 psi, odstopil 1. Mladinska vzrejna tekma nem. prepeličarjev v Šmartnem pri Litiji in Čemšeniku, dne 18. in 19. X., ocenjena 2 psa. Uporabnostna tekma nem. prepeličarjev v Šmartnem pri Litiji in Čemšeniku dne 18. in 19. X., ocenjena 2 psa.

Društvo je tudi pripoznalo sledeče tekme ptičarjev, ki jih je priredilo Kinološko društvo v Zagrebu dne 18. X. 1936 v Vrapčah pri Zagrebu. Na poljski tekmi je bilo ocenjenih 6 psov. Na jesenski vzrejni tekmi ptičarjev, katera se je vršila brez dela napram roparicam, je bilo ocenjenih 9 psov.

V letu 1936 je bil priznan društveni srebrni znak »Vodnik« g. ing. Ernstu Puschmannu, vodniku 2 psov na uporabnostni tekmi nem. prepeličarjev, za dve drugi oceni.

Tudi na V. Mednarodni razstavi psov vseh pasem v Ljubljani, 19. in 20. septembra 1936 se je DLP udeležilo in je bilo za to razstavo prijavljenih 58 psov, 9 raznih pasem.

Članstvo DLP šteje: centrala v Ljubljani 147 članov, podružnica Maribor 43, skupaj 190 članov.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je DLP samo za razne tekme v letu 1936 izdalo 6.250 Din.

Za leto 1937 je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: Urbanc, podpredsednik insp. Justin, tajnik Sežun, blagajnik Nagy, gospodar in strokovni poročevalec Schuster, v ostali odbor dr. Eberl, mr. Hočevar, svet. Križaj, Matajc, ing. Puschmann, dr. Souvan, dr. Tavčar, ing. Weinberger. Delegati za JKS: dr. Eberl, Sežun, namestniki: Matajc, ing. Weinberger, za občni zbor JKS še mr. Hočevar, svet. Križaj, Nagy, dr. Souvan.

Sklene se prirediti tečaj za vodnike ptičarjev. Poklicni lovci, ki se zanimajo za dresuro in vodstvo ptičarjev, naj se javijo za tečaj do 5. marca t. l. društvu. Tečaj se bo vršil od 8. do vštetega 14. marca v Ljubljani. Natančen razpored bo še objavljen.

Spomladanska vzrejna tekma ptičarjev bo 11. aprila 1937 v bližini Ljubljane.

Redne mesečne odborove seje se vrše vsak prvi petek v mesecu v posebni sobi restavracije »Činkole«.

Občni zbor Jugoslovenskega kluba ljubiteljev brakov, ki se 16. febr. t. l. ni zaključil, se bo nadaljeval v soboto, 6. marca t. l., v hotelu Metropol (Miklič), soba št. 40, ob 20. uri. Sledi še poročilo blagajnika, strokovnega poročevalca, pregledników računov, volitve novega odbora in slučajnosti.

Pozivamo vse člane, kakor tudi prijatelje brakov ter lovce, ki love z braki, da se tega zbora udeleže. Posebnih vabil ne bo. JKLB.

Oglasi

Lovska zadruga p r e s k r b u j e članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in p r o d a j a kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Z u p a n a I v a n a, ravnatelja, dohodar. urada, Ljubljana, Staničeva 5.

Zavarovanje lovcev.

Drugi številki »Lovca« so bile priložene prijave za zavarovalnico »Jugoslavijo« za jamstveno zavarovanje lovcev in lovskih čuvajev in za nezgodno zavarovanje preko minimalnih zavarovanih vsot.

Veliko število lovcev je že odposlalo prijave zavarovalni družbi »Jugoslavija«.

Priporočamo, da vsak, ki misli skleniti gornja zavarovanja in se poslužiti te izredne prilike cenenega zavarovanja, naj to stori čimprej, da se v smislu dogovora med »Osrednjo zvezo lovskih organizacij« in zavarovalnico poslovanje olajša in poenostavi.

Ribolovna pravica veleposestva v Brežicah, v reki Savi, v Sotli in njenih rokavih in nekaterih pritokih se odda v zakup, ali se sploh proda. Pojasnila ing. Miklau Otmar, Brežice.

Plemenski pes jazbečar, dolgodlak L o c k i v. d. Tannleiten. JRJ 117, prvak Jugoslavije s trikratno nadejo na CACIB, je za oplemenitev vpisanih psic na razpolago. Oče je prvak Avstrije Jagerl v. d. Hadik, mati pa Hexe v. d. Tannleiten. Pristojbina za oplemenitev po dogovoru. Dopisi na: Fina Souvan, Ljubljana, Breg 20/III.

Naprodaj je nemška kratkodlaka psica Ara-Metliška, leto stara. Starši odlikovani na tekmah s prvimi nagradami. Ogled pri Leopoldu Weissu, Metlika, ali 11. aprila t. l. na tekmi »Društva ljubiteljev ptičarjev« v Ljubljani.

Kupim »Lovca« nevezane, dobro ohranjene letnike 1919 in 1920 ter št. 1. 8. in 12. letnika 1927. Dr. Ign. Fludernik, profesor, Maribor, Smetanova 38 A.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče in pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. M a č e k, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka A n t o n S c h u s t e r v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice S a š a S t a r é, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. K a i s e r, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Hamerles trocevka, kal. 16/8.	3500 din
Hamerles Bock, kal. 28/5.6 .	3250 din
Hamerles Bock z daljnogledom, kal. 16/7	3250 din
Trocevka petelinka, kal. 16/8	1800 din
Dvocevka petelinka, kal. 12 .	650 din
Dvocevka petelinka, kal. 16 .	700 din
Dvocevka petelinka, kal. 16 .	900 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9.3	1200 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9.3	1200 din
Enocevka petelinka, kal. 6.5	800 din

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila. izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

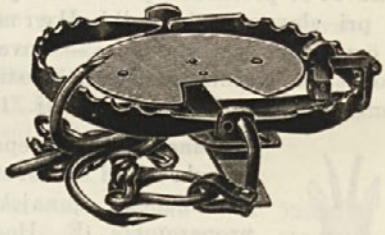
Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Božič Cvetko

Lovska zakonodaja in lov*

Prvotni boj človeka za obstanek se je odigraval v tesnem sožitju z živalstvom, ki mu je služilo z mesom za hrano, s kožo in krznom za obleko in s kostmi za orodje.

Živali je zmagoval s svojo telesno silo. Proti nevarni in močnejši divjadi se je po svojem nadkriljujočem razumu posluževal raznih ukan, zank, pasti in mrež ter sčasoma razen naravnega kamna ali kola v roki izumil bat, sulico, nož in puščico.

Z napredkom človeštva se je lov prilagojal duhu časa in se uravnaval po gospodarskih in kulturnih razmerah.

Že stari vek kaže dobro razvito lovstvo. Glavna je bila pri tem prehrana z najrazličnejšo divjačino, ki je prihajala na mizo vseh slojev. Pa tudi za zabavo jim je služila divjad, če se spomnimo samo cirkuških iger v Rimu.

Že v tem času je obstajala posebna obrt, ki je izdelovala potrebne lovske priprave, orožje in orodje.

V srednjem veku, ko je človek živel pretežno od obdelane zemlje in je ročno delo prihajalo vedno bolj do veljave ter je cvetela obrt, je tedanji viteški stan smatral lov za svojo posebno predpravico udejstvovanja. Lov je viteštvu često nadomestoval vojne in viteške borbe. Tu je bila prilika, pokazati viteški ponos, hrabrost, moč in spretnost. Poleg navadnega orožja, loka, sulice

* Članek je bil napisan že ob uveljavljenju novega zakona o lovu v dravski banovini, pa se je priobčitev toliko zakasnila brez krivde uredništva.

je prišel v uporabo samostrel. Razvil se je lov s sokoli, psi in z zasledovanjem na konjih. Nato je samostrelu sledila puška. Z njo je nastopila za človeka zlata lovska doba. S puško si je pridobil človek neprimerno boljšo, obvladujočo postojanko nasproti divjadi, ki je bila obsojena na umikanje na celi črti, celo na izumiranje.

Divjad ne trpi samo zaradi tehničnega razvoja strelnega orožja, trpi še bolj od nepravilnega izvajanja lova od njenega največjega nasprotnika, človeka, ki jo s svojo razprostranjenostjo in gosto obljudenostjo potiska iz njenih bivališč in z nelovskim izvajanjem lova uničuje. Če človek spozna lov in začne loviti, se mu vzbudi lovska strast, ki predstavlja največkrat nagnjenje k slabemu v škodo divjadi in lovstva.

Sedanja doba je doba športa. Šport išče zabave in krepila v naravi, uživa naravo neposredno. Zato ni čudno, če se je skušal šport polastiti tudi lova. Toda lov, v kolikor je šport, more biti šport le za posameznika, ki ni poklicni lovec. V celoti je pa lov panoga narodnega gospodarstva in divjad del narodnega premoženja. Zato se mora lov izvajati preudarno, gospodarno. Pri zgolj športnem izvajanju lova in še z uporabo dobrega strelnega orožja bi bila divjad zapisana poginu in slabe posledice takoj jasne. Zato je treba uravnati lovske pojme za pravilno razumevanje narave, lovskih pravic in dolžnosti ter gospodarskih vplivov, ki so v zvezi z lovom. Plemenito lovsko čustvo je podlaga lovsko pravičnemu izvrševanju lova in uvaževanju predmeta lova, to je divjadi same. Brez tega bi izginila poezija naših logov, lovišča bi ostala brez divjadi in gospodarstvo bi težko občutilo to izgubo.

Pravočasno pa je kulturni svet spoznal, da ima in mora imeti lov važno vlogo v gospodarskem življenju naše dobe. V zvezi z lovom so se razvile najraznovrstnejše obrti, industrije in razni poklici ter tujski promet, tako da so očividni posredni ali neposredni dohodki od lova, zakupnine, ki pridejo v dobro posamezniku in skupnosti. Gospodarska važnost lova se ne da utajiti. Dober poizkus ocenitve teh gospodarskih dobrin najdemo v Marinovićevi knjigi: »Privredni značaj lova u Jugoslaviji«, seveda v kolikor je mogoče pri nas ob sedanjem stanju lovstva uporabljati lovsko statistiko, ki nam edino lahko da jasno sliko velikega gospodarskega pomena lova in kar je v urejeni državi z njim združeno. Nosilec gospodarske vrednosti je divjad. Zato moramo zanjo skrbeti in ji pomagati v njenih težavah, ščititi njeno razmnoževanje in pravilno urejati razmerje med njo in človekom.

Obstoj divjadi in nje gojitev je odvisna:

1. od naravnih življenjskih pogojev;

2. od veljavnih lovskih predpisov, zakonov in njih izvajanja;

3. od organizacije lovstva in lovsko pravičnega udejstvovanja ter

4. od pobijanja škodljivcev lova, lovstva in pravilnega izvrševanja lovskega varstva.

V obširnih pokrajinah naše države so zastopane skoraj vse vrste divjadi srednje Evrope, tako velikega lova razen losa, kakor malega lova, dlakasta kot pernata divjad. Imamo zastopnike divjadi od visokega gorovja pa tja do nižin veletokov in do morske obale. Že pred svetovno vojno je bilo znano bogastvo jugovzhodne Evrope v lovskem oziru. Za vso to divjad so dani dobri življenjski pogoji: razprostranjenost lovnih področij, krajevne talne razmere in podnebje.

V teritorialnem oziru imamo predele z visoko razvito kulturo z naprednim poljedelstvom in gozdnim gospodarstvom, pa tja do odljudnih samot, pragozda, kamor še ni segla urejajoča roka vse izkoriščajočega umnega gospodarja.

Baš v lovu vidimo, da postajajo življenje, obstoj in razprostranjenost divjadi vedno bolj ogroženi po nastopajoči kulturi. Narava in kultura sta dva protivna pojma. Kultura spreminja in po svoje ureja naravo. S tem predrugačuje prvotne življenjske pogoje vsemu živalstvu in mu s tem otežuje naravni obstoj. Ne da se sicer tajiti, da umno obdelana polja nudijo nekateri divjadi dobro prehrano. Na drugi strani je pa znano, da je prinesla kultura kali raznih bolezni, katerih divjad prej ni poznala.

V škodo divjadi moramo imenovati tudi večjo obljudenost pokrajin. Več ljudi ima več potreb. Zato se mora divjad umikati, stisnjena na manjši prostor. Pri tem je morda ena vrsta divjadi na slabšem, pa druga laže najde pogoje za obstanek. Seveda pri nas tega še ne čutimo prehudo. Človek pač odločuje, ker so mu dana vsa umska in tehnična sredstva, da pomaga divjadi, lahko jih pa zlorabi v njeno nepopravljivo škodo. Zato mora človek-lovec hoditi pametno srednjo pot. Pri tem tudi ne sme pustiti z vidika interesov drugih važnih gospodarskih panog. Prevelika razmnožitev divjadi lahko škodi poljedelskemu gospodarstvu. Saj je znano, kako je zaradi lovske strasti plemenitašev trpelo poljedelstvo v srednjem veku, ko se je divjad tako pomnožila, da so bili kmetje prisiljeni zapuščati zemljo, ker jim je divjad sproti uničevala vse pridelke. Tudi s te strani je ra-

zumljiv kmečki punt in boj »Za staro pravdo«, ki se je nadaljeval še v francoski revoluciji ter je s tem gotovo v vzročni zvezi demokratični način zakupnega lova. Šele izza te dobe je prevladala zlata sredina, ki je odločila, da treba držati divjad v nekih mejah, upoštevajoč skladnost vseh interesov, ki pridejo pri tem v poštev. Zato vidimo, da vsaka zakonodaja ščiti kulturne pridobitve in imperativno odrejuje popolno varstvo poljedelstva in gospodarstva. Pri tej tendenci zakonodaje, ki daje podlago za obstoj in razvoj divjadi, predstavlja zakonita zaščita poljedelskih interesov velik negativen moment za kvantitativno gojitev divjadi.

V naši državi imamo kot dediščino prejšnjih pravnih odnošajev še zelo različne razmere v lovu: od najnaprednejših v zapadnem delu do precejšne prostosti in neurejenosti v onih delih države, kjer je prevladoval turški živelj. V pokrajinah bivše Avstro-Ogrske, ki jih smatramo za vzorne lovske dežele, so že zdavnaj pravilno in lovsko pravično pojmovali lov in razmerje lovca do divjadi. Čim bolj gremo proti jugovzhodu, tem bolj vidimo vse mogoče prehode do skoraj svobodnega lova, kjer ta predstavlja ljudsko prehrano, zlasti pozimi, in obrambo proti zverjadi, ki pomeni nevarnost za ljudi in njihovo imetje.

Iz vseh teh krajevnih in časovnih razmer sta se razvila dva sistema v lovstvu: regalni in zakupni (dominalni).

Za čisti regalni sistem imamo zakonodajo v območju bivše kraljevine Srbije v zakonu o lovu iz leta 1898. s spremembami in dopolnitvami iz leta 1904. Nekak prehod k zakupnemu sistemu nam predstavljajo lovski zakoni bivše Bosne in Hercegovine iz leta 1893., bivše kraljevine Črne gore iz leta 1910. in bivše Dalmacije. Ostale pokrajine bivše Avstro-Ogrske so imele zakupni sistem.

V regalnem sistemu pripada lovna pravica državi, divjad je državna last in državna uprava izdaja dovoljenja za lov in dobiva vse dohodke. Pri zakupnem sistemu je lovna pravica združena z zemljo in pripada lastnikom zemlje, privatnikom, kakor tudi ves dohodek od lova.

Obe zakonodaji imata jasne določbe, za pomoč divjadi v njenem težkem boju za obstanek, za skrb njenega uspevanja, ohranitve in razmnožitve v pravih mejah.

V vseh lovskih zakonih najdemo v tem oziru sledeča načela:

1. določila o prepovedanih lovnih časih za posamezno divjad ter splošna določila, kdaj mora lov v loviščih počivati in ne smemo loviti s psi;

2. dovoljenja in prepovedi raznih načinov izvrševanja lova;

3. pri zakupnih sistemih še določila o lastnih loviščih in občinskih zakupnih loviščih glede površine in števila lovskih zakupnikov in zakupne dobe;

4. določila pri pokončevanju škodljive divjadi z zastrupljanjem in določila za nagrade;

5. zaščita drugovrstnih interesov: poljedelstva, gozdarstva in odškodninska določila;

6. predpisi glede lovskega varstva;

7. kazenska določila za lovske prestopke, določila o raznih organizacijah ter o denarnih sredstvih v prid lovu.

Kot najvažnejše sredstvo, da se divjad ohranja in razmnožuje, imajo vsi lovski zakoni predpise o prepovedanih lovnih časih s točno navedbo onih vrst divjadi, ki pridejo za lov v poštev. S tem je dana zákonska možnost, da je divjad zavarovana v določenem letnem času in da ima popoln mir ob času plodítve. (Se bo nadaljevalo.)

M. Hanzlowsky

Ob petelinjem lovu

V času, ko prepeva slavni vitez petelinjega rodu svojo zaljubljeno pesem, se loti tudi tebe neka razboritost in nestalnost. Seveda leži to v človeški naravi. Ko vidiš, da se vse na novo poraja in uspeva, hočeš tudi ti iti s tem korakom. Seveda se človek z leti uravnovesi, vendar mu pa nekaj ostane in to je želja po nečem vzvišenem, kar pa le redkokdaj doseže. Temu seveda ne pomaga nobena »žavba« pa tudi noben »dohtar«, ker pač mora biti tako, da hitimo z božjo naravo naprej.

V takem razpoloženju sem šel tudi jaz na lov na divjega petelina. Minulo je že od tedaj nekaj let, toda doživljaj je le vendar doživljaj, ki ga je vredno ohraniti v »Lovcu«. Hodil sem v strm hrib, kjer me je sprejela drvarska bajta in mi dala za tisto noč zatočišče. Že spotoma sem si lahno prepeval svoje priljubljene pesmi, žvižgal, pa so mi prihajale na misel tudi tužne reči. Že v mladih letih sem imel dobrega prijatelja, ki se je po dovršenih šolah zgubil v svet. Le-ta mi je prihajal vedno znova v spomin. In začel sem premišljevati, če že ni mrtev, in če ga ne pokriva že zelena ruša.

Ker sem prišel v kočo še dovolj začasa, sem se lotil takoj pospravljanja, kajti naš logar je bil dober lovec, a slab pospravljač. Puščal je navadno v bajti vse tako, kakor je pač bilo, ter je prav nerad pospravljal za seboj. Seveda je bilo tudi bolh vse polno ter so se razživele šele tedaj, ko sem zakuril. Pa na to sem bil vajen, ker sem moral to vzeti že pri vsaki drvarski bajti v zakup. Šel sem nato še na petelinove gredi, tako da sem se lahko znašel v okolici tudi v jutru. V gredi sta prišli dve kokoši in petelin, kar mi je bilo zadosti. Tako sem lezel po mehkem snegu in strmem klancu zopet nizdol v svojo drvarsko kočo. Povečerjal sem in nato zlezel na strohnjeno slamo na pogradu spat. Mislil sem, da bom kmalu zatisnil oči, ter vsaj nalahko zadremal. Toda ni šlo. Bila je že ura 10, ko sem še vedno čul. Zato sem zlezel s pograda ter še naložil na ogenj. Zrl sem v plapolajoči ogenj, ko mi pride na misel zopet moj prijatelj nekdanjih dni. Mislil sem na njega dolgo, in v tem premišljevanju sem tudi nalahno usnul. Porajale so se mi pa grozne sanje. V sanjah sem videl, da so se naenkrat odprla vrata in v kočo je vstopil nek čuden nestvor. Hotel sem skočiti k vratom po svojo trocevko, toda nisem se mogel ganiti, ker sem bil kot zvezan. Nestvor se je začel razvijati, dokler ni postal iz brezoblične mase

človek, ki je dokaj sličil mojemu nekdanjemu tovarišu. Nekaj časa me je gledal, potem pa je stopil k vratom, vzel mojo puško, si jo ogledal, odprl zaklep in tudi pogledal, če je nabasana, potem jo je dvignil k licu in nameril name. Iz puške je švignil blisk proti mojim prsim, kamor se je zaril tudi ves naboj. Čutil sem, kako mi teče kri iz rane. Nato je odložil puško ter privlekel na dan kratko sekiro tesačo, ter mi začel odsekavati najprej roke, potem pa še noge. Ko je to delo opravil, me je usmiljeno pogledal ter mi rekel: »To vse se ti bo zgodilo v jutru, če ne boš pameten«, in je zginil, kakor da bi se vdrl v tla. Prebudil sem se, ter si začel meti oči. Dobro, da so bile to le samo sanje, razgreta domišljija!

Ker pa se je nagnil kazalec ure že precej v jutro, sem sklenil, da si počasi skuham čaj, potem pa da odrinem. Ko sem vse to opravil, sem vzel puško in krenil po stopinjah, ki sem jih prejšnji večer zapustil, proti gradu gozdnega viteza. Priznati moram, da je ležalo na meni nekaj skrivnostnega, nekaj težkega. Za pot, ki sem jo napravil včeraj v pol uri, sem rabil sedaj nad eno uro. Ustavil sem se pri skupini mladih smrečic, da si oddahnem. Komaj stojim tu kakih 10 minut, se mi je dozdevalo, da nekdo hodi zgoraj mene. Hoja je bila precej oddaljena, vendar za moje uho še dovzetna. Mislil sem si pač, da je le kaka večja divjad, ki sem jo splašil.

Ura je bila 3, kar se je zelo razločno čulo iz daljnje farne cerkve. Začelo se je daniti. Tam nekje daleč se je čulo zamolklo lajanje hišnega kuže, ki je podil zapoznelega vasovalca, ali kar si že bodi. Pritajeno je šumljalo nad menoj v golem skalovju. Tedaj se je zbudila kukavica, ki je še zaspano zakukala svoj »kuku« v čast božji naravi . . .

Ravno ta čas se je zbudil tudi moj petelin, ki je začel najprej posamič, potem pa dvojno klepati, dokler se niso glasovi zlili v celo kitico. Ker je bilo še dokaj temno, in svet precej skalovit, sem se odločil, da še nekoliko počakam. Pogledam še enkrat puško, če je v redu nabasana in v tem trenutku odjekne strel, oddan nedaleč od mene. Čul sem frfotanje

---

Lovci, zbirajte trofeje in druge zanimive predmete za lovsko razstavo meseca junija v Ljubljani

petelina ob vejah in padec, nato divji vrisk in govorjenje. Sodeč po glasnem govorjenju, so morali biti pri petelinu najmanj trije lovci. Bil sem zaprepaščen. Kaj mi je storiti? Ko bi vedel, da sta udeležena pri lovu samo dva, bi se ju takoj lotil, tako pa je bilo bolje skriti se v mladje in čakati, kaj pride. Toda prišlo je le prekmalu. Iz teme so se izmotale postave, ki so prišle iz raznih krajev, ter se začele zbirati dobrih 50 korakov pod menoj. Bilo jih je — osem! Obraze so imeli črno namazane, razcapani so bili in nosili so poleg pušk težke oprtnike. Poznal jih seveda nisem, kajti biti so morali tujci. Tedaj sem se šele spomnil, da sem v bližini zloglasnega pota, po katerem so tihotapili iz Avstrije, ter da so bili neznani lopovi tihotapci in divji lovci obenem. In bilo je docela prav, da sem ostal skrit v smrekovem mladju, kajti ta svojat je, prišedši do sveže moje sledi, začela streljati kar na slepo v goščo, nakar jo je jadrno odkurila. Seveda je minila tudi mene lovska strast in sem odrinil po najkrajši poti zopet v dolino, kjer sem telefoniral o dogodku orožniški postaji. Toda vse iskanje je bilo zaman, le jaz sem bil za doživljaj bogatejši.

Po dr. inž. Z. Šimanu priredil C. Bloudek.

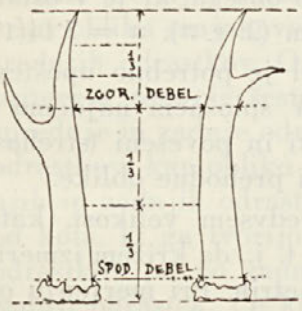
Ocenjevanje srnjakovega rogovja

(Iz drž. preizkuševalnega zavoda za lovstvo v Pragi)

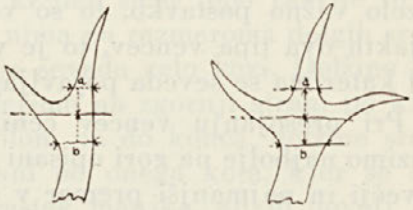
(Konec prihodnjič.)

Ad 2. Drugi in nesporno glavni činitelj vrednosti rogovja je debelina, oziroma moč stebel, katero Bieger v svojem ključu sploh ne omenja, Dyk pa meri samo zgornji obseg desnega in levega stebla na najtanjšem mestu med sprednjim in zadnjim odrastkom v milimetrih.

Po mnenju dr. inž. Šimana ne zadostuje za pravilno izraženo debelino stebel samo debelina zgornjih obodov. Veliko je namreč odvisno tudi od spodnje debeline stebel in je torej potrebno ugotoviti ne samo velikost vencev, temveč tudi debelino stebel pri korenu, neposredno nad venci. Pojavljajo se namreč ravno v tej točki pogosto velike razlike, ki so za oceno rogovja

Slika 1.

Slika 2.

pomembne. Priporoča torej, meriti debelino rogovja na dveh mestih, in sicer spodnjo tik nad vencema in zgornjo (po Dyku) na najtanjšem mestu med sprednjim in zadnjim odrastkom. Ta način merjenja zgornje debeline velja seveda za pravilno rogovje šesteraka, ki ima normalno vzrastle sprednje in zadnje odrastke. Ker se pa pri merjenju zgornje debeline po tem načinu lahko zaradi velike različnosti srnjakovega rogovja pojavijo nejasnosti in težave, predlaga dr. inž. Šiman v interesu enotnosti za praktično uporabo, meriti pri šilarjih in vilarjih ali nepravilnih šesterakih zgornjo debelino načelno v drugi tretjini ločne (stebelne) dolžine. (Slika št. 1.)

Pri takem položaju sprednjega in zadnjega odrastka pa, ki bi ravno na $^2/_3$ višine stebla oviral možnost točnega merjenja,

naj se izmeri njegova debelina v enaki višini (razdalji) nad in pod odrastkom in aritmetična sredina $\left(\frac{a+b}{2}\right)$ nam pove pravilno debelino. Enako naj se postopa pri merjenju debeline stebel šesterakov križakov, ki so sicer zelo redki, vendar pa je tudi s to možnostjo računati. (Slika št. 2.)

Ostali nepravilni primeri, ki se lahko pojavijo, naj se prepuste individualni presoji sodnikov.

Kako naj merimo debelino stebel? Dyk meri obsege v mm in priporoča, da se izognemo velikim gabrastim (bodenčastim) izrastkom. Dr. inž. Šiman, ki je v ta namen premeril številna rogovja, priporoča, meriti ne obsege, ampak premere stebel, in to vsakokrat križem, največji in najmanjši premer v cm s točnostjo do 0.1 cm, iz obeh izmerjenih premerov pa izračunati aritmetično sredino. Za taka merjenja priporoča šestilo ali pa priprave, ki služijo za merjenje debeline desk, kajti na ta način najlažje in najnatančneje ugotovimo največji in najmanjši premer ter se izognemo velikim bodencem (gabricam), ki bi nam sicer ovirali, da bi dobili pravilno mero obsega, ki je v ostalem zmnožek premera z Ludolfovim številom (2. r. π). $\pi = 3{\cdot}14(159)$.

Ad 3. Pri merjenju debeline stebel je potrebno upoštevati še zelo važno postavko, to so venci. V splošnem najdemo pri srnjakih dva tipa vencev, to je venčasti in povešeni (strehasti), med katerima se seveda pojavljajo tudi prehodne oblike.

Pri presojanju vencev cenimo predvsem velikost, katero izrazimo najbolje na gori opisani način, t. j., da križem izmerimo največji in najmanjši premer v centimetrih. Pri merjenju obodov vencev, ki so pogosto zrastli, naletimo na težave. Zato je priporočljivo, meriti premere s pomočjo konic šestila.

Ad 4. Dolžine stebel srnjakovih rogov so nesporno pomemben činitelj za njih oceno. Po Biegerjevi metodi posnema dr. inž. Šiman merjenje dolžine stebel v cm (s točnostjo do 0.5 cm) po njihovem zunanjem loku in to najuspešneje z mehkim kovinastim merilom točno od spodnjega roba venca po steblu pa do njegove konice. Pri močnih bodencih ne sme biti merilo vtisnjeno v kot med venec in koren stebla, temveč mora preko zgornjega roba preiti naravnost navzgor na steblo.

Za praktično uporabo naj se merita obe stebli in iz vsote izračuna aritmetična sredina. Pri ocenah na razstavah priporoča dr. inž. Šiman sodnikom, da za rogovja, katerih stebla so v višini zelo različna in kvarijo estetično obliko, določijo za to napako primerno število slabih (negativnih) točk. Enako naj sodniki

presodijo pravilnost medsebojne lege stebel (vzporedni, pokončni, naprej ali nazaj nagnjeni itd.).

Pri oceni dolžine stebel se je potrebno ozirati tudi na to, da določeni dolžini ustreza primerna debelina stebel, kajti pretanko rogovje ne napravlja ugodnega vtisa. Avtor priporoča zato, da se pri oceni računajo debelinske razmere v polnih številih, ne pa kakor pri Biegerju, ki predlaga, da se dolžinske razmere reducirajo s konstanto 0.5 cm.

Poleg ločne dolžine rogov je potrebno izmeriti tudi tetivno dolžino stebel, to pa zaradi ugotovitve idealne razkrečenosti rogovja in morebitnih slabih točk po že označeni tabeli.

Ad 5. Kljub različnosti mnenj in okusa priporoča dr. inž. Šiman, pri oceni rogovja vrednotiti tudi dolžino odrastkov, katere smatra za važen znak kvalitete in zlasti lepote srnjakovega rogovja. Bieger dolžino odrastkov ne vrednoti, Dyk pa meri sprednje in zadnje odrastke samo kot pomožne točke. Anton Šiman priporoča za pravično oceno odrastkov, da merimo ne samo dolžine sprednjih in zadnjih odrastkov, ampak tudi dolžine srednjih odrastkov v centimetrih s točnostjo do 0.5 cm, kajti oblika srnjakovega rogovja pridobiva z dolžino omenjenih srednjih odrastkov. Onemu, ki bi o tem dvomil, priporoča, naj primerja rogovje šesteraka, ki ima sicer lepo razvite in dolge sprednje in zadnje odrastke, nima pa razmeroma dolgih srednjih odrastkov, kar obliko rogovja seveda zelo kazi. Dolžino sprednjih in zadnjih odrastkov merimo na zgornji strani po krivulji od kota, ki ga tvorijo s steblom pa do konca, dolžine srednjih odrastkov pa po zadnji strani od onega kota, kjer se odcepi zadnji odrastek. Če kak odrastek manjka, ali ni dovolj razvit, ali je odlomljen, t. j. ako nima vsaj 1 cm dolžine, razdelimo izmerjeno dolžino samo enega, dobro razvitega odrastka na polovico in jo računamo potem kot dva krajša odrastka.

Pri srnjakovem rogovju se v odrastkih pojavljajo razne nepravilnosti, katere je pri pravični oceni potrebno imeti v vidiku. Pri vilarjih, katerim manjka sprednji odrastek, merimo dolžino zadnjih in srednjih odrastkov enako kot pri normalnih šesterakih; pri vilarjih pa, ki nimajo zadnjega odrastka, merimo sprednji odrastek normalno, kot dolžino srednjega odrastka pa računamo samo dve tretjini dolžine celega srednjega odrastka, ki se meri na sprednji strani od točke v kotu, kjer izstopa iz glavnega stebla.

Pri šilarjih odpade seveda merjenje sprednjega in zadnjega odrastka. Kot dolžino srednjega odrastka pa računamo četrtino celega stebla.

Pri normalno razvitih osmerakih, kjer se srednji odrastek nadalje cepi, merimo vse štiri odrastke tako kot pri šesteraku. Druga nepravilno razvita rogovja se ne morejo na ta normalen način vrednotiti in se ocena nepravilnih odrastkov prepušča individualni presoji sodnikov.

Poleg števila in dolžine odrastkov moramo upoštevati tudi še obraz konic teh odrastkov (topi, ostri, krhki, brez sijaja, izglajeni in podobno) in jih ocenimo s primernim številom oblikovnih točk.

Pri točnem vrednotenju na razstavah morajo sodniki ocenjevati in upoštevati tudi druge oblikovne vrednote (debelino odrastkov, način njih razporedbe itd.), s katerimi se pa ta metoda ne more več komplicirati.

Ad 6. Zelo važen in za kvaliteto srnjakovega rogovja nedvomno pomemben činitelj je bogatost in oblika bodencev (gabric) in brazd. Prednost ima močno gabrasto rogovje s številnimi in velikimi bodenci; čim manjša in redkejša je gabravost, tem slabša je kvaliteta rogovja.

Razen bodencev, ki so navadno najmočneje razviti na notranji in zadnji strani rogovja, pridejo v poštev tudi brazde na steblih. Številne in globoke brazde prispevajo k boljši kvaliteti rogovja.

Ad 7. Pri okularni presoji rogovja pride končno v poštev tudi njihova barva, ki glede lepote in oblike ni nič manj pomembna. Splošno se daje temnobarvnemu rogovju z lepo izglajenimi in belimi konicami odrastkov prednost pred svetlim ali rjavim ali celo medlosivim rogovjem. Dr. inž. Šiman predlaga ocenjevanje barve s primernim številom oblikovnih točk.

Razen navedenih kvalitetnih znakov rogovja, ki se lahko ugotove bodisi z merjenjem in okularno presojo po navodilu v drugem delu te obravnave, smatra dr. inž. Šiman za potrebno, omeniti in upoštevati še dva činitelja, s katerimi računa tudi Bieger v svoji metodi, in to sta:

8. kubična vsebina rogovja;

9. teža rogovja.

Ad 8. Medtem ko Dyk v svoji formuli z vrednoto kubične vsebine rogovja sploh ne računa, ji prisoja Bieger več kot 40 odstotkov celokupnega števila točk. Dr. inž. Šiman se ne strinja niti z Biegerjevo metodo, ki daje kubični vsebini neprimerno veliko število točk, niti z Dykovo, ki te vrednote zopet popolnoma prezira, in navaja, da z najtočnejšim in najpodrob-

nejšim merjenjem dolžine in debeline ni mogoče zadostno izraziti celotne gmote srnjakovega rogovja, ki je vendar pomemben faktor za presojo skupne vrednosti. Zato priporoča ugotovitev kubične vsebine rogovja v cm^3, ki pa naj bo izražena samo s primernim številom točk pri končni oceni kot dopolnilo k neizmerljivim debelinskim točkam, tako da je 10 cm^3 enako eni točki.

Ne prezre pri tem težav, ki so z ugotovitvijo kubične vsebine združene, vendar pa pravi, da je s pomočjo enostavne kuhinjske tehtnice in dovolj prostorne posode (ca. 30 cm globoke in 18 cm široke) mogoče vsaj približno pravilno ugotoviti kubično vsebino srnjakovega rogovja za našo uporabo.

V tej zadevi navaja Bieger (Die formelmässige Bewertung unserer Jagdtrophäen, Berlin - Parcy 1933) nekoliko načinov, izmed katerih je razmeroma najenostavnejši in dovolj pravilen način z izpodrinjenjem vode. S potopitvijo rogovja do spodnjega roba vencev, teža izpodrinjene vode v gramih pove vsebino rogovja v kub. centimetrih.

K točnejšemu merjenju kubične vsebine se uporabijo lahko tudi hidrostatične tehtnice, kakor jih popisuje Bieger v svoji brošuri. Potrebno pa je pri tem opozoriti, da smemo v vseh primerih potopiti rogovje v vodo samo do spodnjega roba vencev; če so ti normalno venčasto razviti, je njihova spodnja ploskev vsaj približno vodoravna, tako da je v isti ravnini z gornjim robom čelnih nastavkov. Če pa ima rogovje povešene (strehaste) vence, ali če so ti poševno postavljeni, smemo potopiti spodnji rob vencev samo v toliko, v kolikor je potrebno za izravnavo. Del vencev mora v tem primeru ostati nad gladino vode. Seveda se merjeno rogovje nikjer ne sme dotikati posode.

Ad 9. Sporno je vprašanje, da li se naj pri oceni računa tudi s težo rogovja. Bieger prisoja sicer teži srnjakovega rogovja veliko točk, dr. inž. Šiman pa pravi, da se teža rogovja ne more uvrstiti med odločujoče faktorje, kajti teža rogovja se zelo izpreminja. Pri srnjaku, ki je bil uplenjen že v maju ali juniju, je rogovje lažje od onega, ki je bilo uplenjeno konec poletja. Tudi potem, ko je življenje srnjaka že ugasnilo, se rogovje polagoma suši in postane lažje. Toda z daljšim močenjem pridobi zopet na teži (v 24 urah za več kot 10%). Bieger opozarja na to okolnost v svoji brošuri in priporoča, naj se teža rogovja, ugotovljena kmalu po lovu, reducira za 10%. Dr. inž. Šiman pa priporoča, naj se teža rogovja ugotovi le zaradi evidence in v znanstvene namene ter samo kot pripomoček sodnikom pri ocenah v dvomljivih (spornih) primerih (ožjih ocenah).

Dr. Viljem Krejči

Šušmarji

(Konec.)

Ni pa dolžnost vsakega lovca samo to, da je včlanjen v naši lovski skupnosti, temveč mora pri izvrševanju lova tudi vedno ravnati skladno z zakonskimi predpisi. Ne gre, da bi v tem članku razpravljali tudi o vprašanju, ali je naš lovski zakon dober, ali in v katerih določbah je nemara potreben izprememb, temveč gre le za načelno vprašanje, ali je prav, koristno in potrebno, da pri izvrševanju lova upoštevamo zakon, ali naj lovimo brez ozira na zakonske določbe. Tu ni treba ponovno poudarjati dejstva, da je lov tako važna panoga našega narodnega gospodarstva, da so že zaradi koristi države in naroda potrebni zakonski predpisi, ki naj ščitijo in urejajo lov. Premotrimo rajši to vprašanje zgolj z lastnega stališča in z ozirom na interese lovca samega. Lov naj se izvršuje »lovskopravično«, kakor imenujemo lovci ono visoko stopnjo lova, ki se čimbolj približuje našemu idealu. Pojma »lovska pravičnost« pa ni mogoče opisati tako izčrpno, da bi bilo v tem opisu vključeno vse, kar hočemo, in da bi z njim izključili vse, kar obsojamo. Ni dvoma, da onega idealnega viška v našem lovstvu, za katerim stremimo, pri nas še daleč nismo dosegli. Pojem »lovska pravičnost« razlagajo najboljši med nami dostikrat dokaj različno, četudi jim vsem pomeni beseda »pravičen lov« res višek lepega in dobrega. Tako vidimo, da s samim merilom »lovske pravičnosti« ne pridemo naprej, temveč da rabimo za to, da lov ocenjujemo tako kakor je prav — in sicer prav ne samo za nas, temveč za vse, za našo skupnost, za vsakega posameznega lovca, za vse tiste, ki naj imajo od lova koristi in ki so po lovu prizadeti, zlasti pa, kakor je prav za lov sam — drugo, trdnejšo podlago, neko enotno merilo, ki ga zaradi skupnih interesov vsi priznavamo kot pravilno in se vsi zavedamo, da ga moramo upoštevati. Brez take objektivne vseobče priznane in nesporne podlage ne pridemo nikamor, ker bi sicer vsak delal po svoje in bi med interesi vseh prizadetih nastala naravnost nemogoča trenja. Ta nujna in neobhodna potreba se nam prikazuje dan na dan pri urejanju neštetih interesnih nasprotstev, nastopivših zaradi lova in pri izvrševanju lova. Pri vsakem koraku se nam tako rekoč vsiljuje potreba po nekem stalnem, nepristranskem in za vse veljavnem merilu, ki naj odloča vedno, kadar gredo pota, misli in želje prizadetih narazen. Kar časa stoji svet, za-

sledujemo vedno in povsod težnjo, naj pri nastalih interesnih konfliktih ne odloča pravica močnejšega, temveč tretja neprizadeta oseba na temelju gotovih predpisov, ki jih priznavata obe stranki, ki so obvezni za vsakogar in ki jih kratko imenujemo zakon. Nepristranska osnova, na temelju katere hočemo izvrševati lov, in ki naj bo merodajna pri vsem ravnanju lovcev, zlasti kadar nastopi nasprotstvo v naziranju in zahtevah, more in mora biti edinole lovski zakon in v zvezi z njim izdani lovski predpisi. Zaradi morebiti potrebnega zboljšanja zakonskih predpisov si pa moramo vsi prizadevati, da se izpremembe izvrše tako, kakor to zahtevajo koristi lova in koristi vseh prizadetih. To bomo pa lahko dosegli najbolje po svojih združenjih, v katerih naj vsi s svojimi najboljšimi sposobnostmi, a tudi z najboljšo voljo sodelujemo.

Izrecno pa tu poudarjam, da naj za nas lovce ne bodo zakonski predpisi vse, začetek in konec našega zadovoljstva, da in amen, postulat, ki izključuje vse drugo, temveč je treba to, kar vsak lovec občuti, eden v večji, drugi v manjši meri, a vsak drugače, ljubezen do lova in ljubezen do narave, spraviti v harmoničen sklad predvsem z naravnim čutom pravičnosti, obenem pa s predpisi zakona, ki ga moramo pri vsaki priliki upoštevati in spoštovati.

Pri urejanju vsega našega delovanja bomo morali tudi še upoštevati vse to, kar nas glede lova uče stoletna izkustva, zgodovina in tradicija. Pravilna kombinacija ljubezni do lova in narave, čuta pravičnosti napram vsakomur, spoštovanje gotovega z zakonom ustanovljenega reda in vsega tega, kar je bilo stoletja prav in dobro, nadalje vestno in dobrohotno sodelovanje vseh lovcev v naši skupnosti in končno še iskreno lovsko prijateljstvo je ono, kar nas dela za prave lovce.

Res je, da so bili dobri in pravični lovci tudi že takrat, ko ni bilo ne sedanjega lovskega zakona, ne lovskih kart in ne lovskih društev. Toda časi so se od tedaj temeljito spremenili in ž njimi so se izpremenile razmere. Izdatno se je povečalo število lovcev. Strelno orodje je postalo popolnejše. Lovišča so povsod, kjer se lov smotrno ne izvršuje in divjad pravilno ne goji, skoraj iztrebljena. Izkoriščanje lova v prid javnih blagajn je vedno izdatnejše. Neprijateljev in škodljivcev lova je vedno več. Zahteve prizadetih posestnikov na plačilo odškodnine so vedno bolj pretirane. Socialen čut je izdatno bolj razvit. Pravo lovsko prijateljstvo pa od dne do dne bolj pojema.

Povsod pa vidimo, kako se vsi, ki imajo enake interese, združujejo v skupnosti, ker povsod občutimo, da posameznik

ne zmore ničesar in da moremo doseči uspeh le v krepki in zdravi skupnosti, če imamo zaslombo pri državnih oblastvih, zlasti pa če so naši interesi zaščiteni po zakonu. Zato mislim, da imamo razloga dovolj za odločno zahtevo, da naj vsakdo, ki hoče loviti, zadosti svojim dolžnostim napram naši skupnosti in napram zakonu in da moramo z vsemi sredstvi zatirati vse, kar je izven tega. Naši lastni interesi pa nam tudi velevajo, da ne smejo uživati uspehov našega prizadevanja, uspehov našega vztrajnega dela in naših žrtev oni, ki stoje izven naše skupnosti in ki prezirajo določbe zakona. Neorganizirani in nezakoniti lov je treba zatirati z vsemi sredstvi.

Zato naj za vsakega, ki hoče izvrševati lov, brez izjeme velja naše načelo:

Vsak lovec in vsak lovski čuvaj mora biti član Lovskega društva. Vsak lovec mora imeti v redu lovsko karto in orožni list. Nihče ne sme dopustiti, da bi v njegovem lovišču lovil lovec, ki ni član Lovskega društva in ki svojih listin nima v redu. Loviti se sme samo tako, kakor dopuščata zakon in lovska pravičnost.

Ing. Mirko Šušteršič

Strel s kroglo

(Konec.)

6.

Pri praktičnem izvajanju lova je velike važnosti zanesljivost municije (nabojev), ki sicer ob nestanovitnosti zagreni in pokvari največje lovske užitke. Pri tem gre za vprašanje neprikornosti stare municije, če so naboji dolgo časa (več let) bili nabasani in so ležali v shrambi. V tolažbo lovcem povem takoj, da je nekaj let stara municija dobra, da torej mnenje o neuporabnosti in nezanesljivosti takih nabojev ne drži. To so potrdili nešteti primeri in vestno izpeljani poskusi preizkuševalnic.

Črni smodnik se do 10 let in tudi do 20 let ohrani nespremenjen. Po tej dobi se v nabojih rad sprime v kepice, včasih tudi ves smodnik v eno samo kepo. To se zlasti zgodi v nabojih, pri katerih smo pri basanju smodnik preveč stisnili. Navzlic temu smodnik v takem stanju stori svojo dolžnost in so streli dobri. To velja bolj za naboje s šibrami.

Pri okroglem, črnem smodniku za kroglo (mokro zgorevajoči smodnik) se z leti pojavi neko razpadanje kroglic v prah. Vzrok temu je pa čisto mehaničen, in sicer tresenje nabojev pri nošnji v žepu ali oprtniku. Vendar je tudi ta, v pravem pomenu besede strelni prah, še vedno dober in ne pušča strelca na cedilu. Pogoj za stanovitno kakovost smodnika je pa pravilno shranjevanje nabojev in velja isto kot za naboje z brezdimnim smodnikom. Tudi brezdimni smodnik se ob pravilni shrambi drži desetletja. Prostor, kjer shranjujemo municijo naj bo predvsem suh, z zmerno, raje nižjo toplino, ki se čim manj menja. Vlaga in vročina razkrajata smodnik. Zlasti je bližina vodne centralne kurjave kvarna. Sicer pa naboji za kroglo, pri katerih so medeni tulci neprodušno zaprti, vzdrže tudi ne prevlažne shrambe in ostanejo desetletja uporabljivi, najmanj pa eno desetletje.

Tulci za šibre iz lepenke so seveda za vlago mnogo bolj občutljivi. Toda sodobni tulci imajo v prostoru za smodnik ko-

vinast vložek (plašč), ki varuje pred vlago. Čep na smodniku je pa omaščen in tudi ne prepušča vlage.

Ako so torej naboji za kroglo pravilno izdelani, da krogla in vžigalnik neprodušno zapirata medeni tulec in količkaj pazimo na municijo v žepu ali shrambi, smo si njene polne vrednosti do deset let svesti.

Bolj kot smodnik pa je izpostavljen vplivu vlage vžigalnik (kapsel) in ta je oni, ki navadno odpove. Zaradi vlage se namreč skvari netivo v vžigalniku. Zato je dobro vžigalnike v nabojih kakó neprodušno pokriti, n. pr. s cinovim staniolom. Sicer pa moderne vžigalne kapice pri dobri in pravilni shrambi tudi zdrže eno desetletje in tudi več.

Če smo torej naboje pravilno hranili in jih na lovih nismo namakali v vodi in dežju, ne moremo prav za prav govoriti, da so odpovedali zaradi starosti municije, zlasti ne naboji za krogle, ki so nepremočljivi. S tem pade marsikatera kritika o slabi, stari municiji, pa tudi izgovor nanjo. Kriva pa je skoro brez izjeme samo lovčeva nemarnost in površnost.

Za zaključek bi se še rad dotaknil streljanja s kroglo samega s pomočjo daljnogleda. Saj si moderne risanice brez strelnega daljnogleda skoro več misliti ne moremo. Marsikateri dober strelec na prosto oko (s kobilico in muho) je bil spočetka razočaran nad daljnogledom. Treba je pač neke vaje v streljanju skozi daljnogled, in to v okoliščinah, kakršne pri lovu v resnici nastopajo. Mislim pri tem zanesljivo merjenje skozi daljnogled v mraku, soncu, megli, dežju, snegu. Zlasti v mraku se nudi lovcu veliko prilike za strel in to ravno omogoča daljnogled. Če pa je navzlic temu dosti zgrešков, leži dobršen del krivde v tem, da se lovec ne vadi v streljanju pod enakimi in sličnimi pogoji kakor so na lovu, temveč strelja tarčo navadno ob najugodnejši svetlobi. Kdor je n. pr. vajen strela v mraku, bo najraje streljal ob taki razsvetljavi, čeprav je svetloba slaba, toda enakomerna in ga ne moti z ostro enostransko lučjo. Za mrak je treba tudi primeren daljnogled z močno povečavo a manjšo svetlostjo. To sem svoj čas že opisal. Za mrak mora daljnogled imeti debel križ. Katere oblike križ komu najbolj ustreza, mora dognati s streljanjem v mraku.

Istotako je v dežju uporaben le debel križ, ker se sicer skozi orošene leče ne vidi. Slično je za meglo, kjer je posebno pripraven strnjen debel križ. Vendar je za meglo potrebno posebno dosti vaje, da se človek znajde. Zato je potrebno, da tudi na tarčo streljamo v megli, kar do danes najbrže še nobeden namerno ni delal. Na jutranjih lovih je često megla in dosti

je zgrešenih strelov, ker nismo vajeni na to nevšečnost. V megli in mraku tudi precenjujemo daljavo, kakor jo v snegu podcenjujemo. Tudi to popravimo z vajo.

Težaven je n. pr. strel v gozdu ob soncu, kjer se svetloba in senca menjata, tako da oko živali, ko stopi v senco niti ne vidi in tudi ne križa, če ni primerno debel. Oko namreč ne more slediti hitrim svetlobnim spremembam.

Zato se moramo vaditi s streljanjem v takih okoliščinah, ki nas dejansko srečujejo na lovu in prihranili si bomo marsikako razočaranje.

Mnoge morda moja izvajanja ne zanimajo, češ teorija je za profesorje, balistika za puškarje, praksa pa za lovce — ki streljajo kozle. Zdi se mi, da ni in ne sme biti docela tako, če hočemo dvigniti našo lovsko prosveto, sicer bomo vedno ostali kot trije Janezi s Štefanom ob četrtem litru na zadnjem pogonu.

Zato sem pobral in zbral nekaj listov z domačega in tujega drevesa lovske znanosti. Naj ne zamerijo tisti, ki imajo poln listnik in ki so se — če so brali — dolgočasili.

Cene Kranjc

Divje race

V Repnjah in njihovi neposredni okolici divjih rac ni. Prave vode zanje nimamo, zato jih ni. Pač pa so divje race v vodah pod Rašico, ki je komaj uro daleč od nas. O, tam je pa divjih rac vse polno! Ko sva se lansko jesen, ko je zapal že precejšen sneg, na smučkah z bratom peljala gledat, kakšna je kaj Rašica v snegu, in sva prišla do Poljskega mostu, je tako završalo nad nama, da sva oba obstala. Megla je še bila, sonce jo je šele prav malo razredčilo, midva sva pa le videla, kako je ogromna jata divjih rac molče letela z neznansko silo in naglico skozi meglo ob Rašici bogve kam. Samo za trenutek so se pokazale — žvižgajoča temna črta —, potem sva jih še trenutek slišala — kot da je mokro in težko listje stoletnih bukev od vetra, ki ga ni bilo prav nič treba, jezno zašumelo —, potem je pa spet samo mokra megla ležala nad snegom in nama, in najine palice in smučke so rezale tenko ledeno skorjo na snegu, da se je zdelo, da teče trop srn po zmrznjeni zemlji.

Ti čudni ptiči z nenavadno dolgimi vratovi in dolgimi, ozkimi perutnicami so se mi že kot otroku zdeli zelo skrivnostni. Na jesen sem jih večkrat videl, kako so v velikih ali majhnih tropah v velikih višinah leteli pod noč ali v zgodnjem jutru nad poljem. Nikdar nisem videl, da bi kje sedli na tla, samo leteli so. Gotovo zelo daleč.

Neko pomlad v tistih letih pa se je zgodilo nekaj čisto posebnega. Neki voznik, ki je peljal glino iz gmajne, je pravil, da v gmajni ve za gnezdo divjih rac. Še zelo dobro vem, kako je vse bilo. Z očetom sva sedela zvečer na ograji, ko je ustavil voz pred nama. Že po nekaj besedah je prišel

pogovor na race. In takrat je povedal. Opisal je natančno kraj, kjer gnezdijo. Čisto malo nad vodo imajo gnezdo, saj prav za prav še pravo gnezdo ni, kar v kupu suhe trave sedi raca na jajcih. Že dvakrat je zletela, ko jo je šel gledat. Oče ga je kar tiho poslušal. Takoj se mi je zdelo, da za gnezdo ve tudi sam. In res! Ko je voznik odpeljal svoj težki voz naprej, mi je oče povedal, da že več dni ve za gnezdo. Raca jajca šele nese. Pa bogve, če bo kaj z gnezdom, ko drugi ljudje že tudi vedo zanj.

Zvečer še zaspati nisem mogel. Račje gnezdo moram poiskati! To je bilo sklenjeno kot nekaj čisto enostavnega. Moram videti raco, kako sedi na svojem gnezdu! To mora biti nekaj lepega! Tako velik ptič! Morda me ne bo zapazila in jo bom videl čisto od blizu. Tako se prav za prav mora zgoditi. Če bi jo še jaz prepodil, ko jo je že glinar dvakrat, bi se morda sploh ne vrnila več na gnezdo. In to bi bilo zelo škoda. Če se to gnezdo srečno izvali, bodo potem tudi druga leta gnezdile v naši gmajni race in ne bodo samo letale čez njo. Že jutri bom šel iskat gnezdo, če bom le mogel. Če ne že jutri, pa čim prej! Seveda sam. Če koga vzamem s seboj, bo kmalu pol vasi drvelo v gmajno in z racami bo seveda konec! Tudi očetu o tem ne bom nič povedal, šele zvečer mu bom, če bom gnezdo tudi dobil. Tistega grmovja okrog jam, kjer kopljejo glino, je vendarle veliko.

Ne vem več, kako sem se izmuznil od doma, toda šel sem. Šel sem iskat račje gnezdo. Tam nekje, kjer kopljejo glino, je. Če ga ne bom dobil na kraju, kjer sem domneval, da mora biti, bom preiskal kar vse grmovje od kraja.

Šel sem po hribu za vasjo, da me ne bi kdo videl. V praprot, ki je bujno rasla, skrit, sem se počasi bližal gmajni. Toda tudi tu nisem šel po potih. Kaj naj odgovorim, če me kdo sreča in vpraša, kam grem? Kar po delih! Pa saj ni nobenega človeka nikjer. Veverica, ki steče pred menoj na smreko, me skoraj ne zanima, tudi golobje, ki zletavajo z borovcev, me ne zmotijo. Še skozi tole grmovje, pa bom pri jamah. Tu je nekaj trnja, pa bom že prišel skozenj. Še mimo tegale močvirja. Tako. Tukajle je pot. Tu nekje v bližini bo gnezdo!

Komaj sem stopil na pot, sem ves preplašen obstal. Kar trepetal sem. Dolgo se niti geniti nisem upal. Kup krvavega perja je ležalo pred menoj na tleh. Sivkasta peresa z belimi drsami, vsa zmečkana in grda!

Potem sem brez pravega iskanja, kar nagonsko, našel tisti kup suhe trave, ki bi naj bilo gnezdo. Lupine ubitih jajec so vse umazane ležale okrog njega, nekaj jih je plavalo v bližnji mlakuži.

Pobral sem tisto mrtvo perje in tiste žalostne lupine in vse se je lepilo mojih rok. Potem sem zagnal vse skupaj v grmovje in umil roke v najbližji vodi. Obrnil sem se, in skrit v praprot, da me ne bo kdo videl, bežal domov.

Spet je prišla jesen in race lete nad Repnjami skoraj vsak dan. V velikih in majhnih jatah, silno visoko in hitro. Vedno imam občutek, da hite domov, ker mrzli so že večeri, noči in jutra. V živi jasnosti pa mi v tehle dneh stoji pred očmi tisto razdrto gnezdo, razdejani dom, v tile prelepi jeseni, ko so že mrzli večeri, noči in jutra.

Vse lovce opozarjamo, da takoj prijavijo nezgode svojim društvom, ker prepoznih prijav zavarovalnica ne bo upoštevala.

Dr. Mirko Černič

Po petelinje ali po vranje

Mariborski lovci imamo tri vrste lovišč, ki je eno mikavnejše od drugega: prvo je Dravsko polje z množico zajcev, jerebic in fazanov; potlej so Slovenske gorice, ta blagoslovljeni kraj naše ožje domovine, s svojimi vinogradi in vinogradniškimi hišami, s klopotci v jeseni, ki oznanjajo, da je grozdje dozorelo, s Cilkami, Tilkami in Milkami kontrolorja Škrobarja, ki ostanejo človeku v neizbrisnem spominu; končno šumovito zeleno Pohorje, ki je za lovca pravi paradiž. Saj tam so doma divji petelin, ruševec in gozdni jereb; srnjak in gams, dà, celó ponosni jelen nas počasti sem pa tje. Da ne manjka kun zlatic, potlej lisic, zajcev, navadnih in planinskih, ni, da bi našteval lovskim ušesom. Tudi divja mačka, prava pravcata, in križanec iz divje in domače, potlej divji prašič, ki se prikrade tam izza Boča v Halozah, so včasih v gostèh na Pohorju. In na jazbeca, belega meniha, ne smem pozabiti! Mislim, da se naše Pohorje lahko brez sramú postavi ob bok, recimo, Pokljuki ali kočevskim gozdom, ki jih žal še nisem utegnil spoznati, pa o njih tem več berem in čujem.

V ta lovski paradiž sem dobil povabilo na petelina.

Prve dni maja, ko je Maribor s svojimi vrtovi že ves v najbujnejšem cvetju, Dravsko polje pa že vse zeleno, je v domovini črnega pomladanskega kralja še vse golo in pusto: bukva komajda brsti, in na grmovju se popje še ni odprlo.

Vabilo je prišlo od nekega mojega bolnika, ki se je veselil prve pomladi po težki operaciji in hotel od tega veselja odstopiti nekaj tudi meni. Zaradi tega je naročil že pozimi svojemu lovcu, da me mora na vsak način pripeljati do petelina. »Pač izjema tak operiranec!« sem si mislil, ko mi je lovec to zaupal. Toda takrat sem bil še zeló mlad, ne samo kot lovec, marveč tudi kirurg. Danes, ko sem bil tudi sam že ponovno operiran, gledam na te stvari malo drugače: za bolezni je človek pred zdravnikom tako razgaljen, telesno in duševno včasih taka cunja, da mu je pozneje najljubše, če ga prav nič več ne spominja na to slabost in goloto — zaradi tega čimprej v pozabljenje prav vse, kar je v zvezi z boleznijo, seveda tudi zdravnik!

V takih mislih in pogovorih sem se potíl in tajal nabrano zimsko tolščo zgodnjega majskega dne po pobočju Pohorja navzgór, po bukovem gozdu. Sem pa tje je šumljal potoček, ki ga je rodilo snežišče tam v globeli. Bilo je nenavadno mirno ozračje,

niti tistega za Pohorje tako značilnega šuma dreves v zgodnjih pomladanskih urah ni bilo čuti, ko se uho na vso moč napenja, da bi zaznalo zaželjeni glas, in ko se mu zdi, da že čuje znano melodijo, mu val šuma dreves zabriše vso slušno prikazen. Igra se začne znova in tvoji živci se napenjajo do skrajnosti.

Počasi sva prišla z lovcem do orjaške bukve, na kateri je pel petelin že vse dni njegovega svatovskega razpoloženja. Pa ne samó letošnjega, tudi prejšnjega leta so ga že opazili na tej bukvi. Takó mi je pravil lovec in to v obliki, ki ni prav nič zaudarjala po lovski latinščini. Kakópak, da je bilo moje poželenje po srečanju s takim gospodom prav posebno živo.

Bukev je stala tik ob meji, pa to naju ni motilo, saj smo bili prejšnji večer skupaj z lastnikom sosednjega lovišča, in ta mi je rekel, da grem lahko brez skrbi tudi na njegovo, če bi se medtem petelin morda prestavil preko meje. Prišla sva do bukve dovolj zarana, o jutranjem svitu še ni bilo ne duha ne sluha. Postavila sva se na táko mesto in v táki razdalji, da bi bil strel naravnost božanski, če, če, če...

In takó je mineval čas. Srce je razbijalo in se spet umirjalo, kakor je pač nanesla prilika: zdaj se je zdelo, da se nekaj giblje v vejevju, zdaj zopet je vse izginilo, niti daljnogled v rokah, še manj pa oni na puški ni mogel odkriti zaželjene sence, takisto uho, pa četudi se je še takó napenjalo, ni moglo zaznati najlepše pomladanske melodije.

Končno je odpovedalo oko in uho: z lovcem sva otopela oba ter se napotila v velikem loku preko meje, da morda tam kaj zaznava. Vrnivša se po morda polurni blodnji spet k orjaški bukvi, sva začula mogočen ropot z bukve in naš kralj je odjadral bogsigavédi kam.

Kaj sedaj? Lovcu je vidoma postajalo vroče, pa tudi meni ni bila ta igra nič kaj všeč.

»Tam za onole vzpetino je letos že parkrat pel drugi, ni daleč odtod, pojdiva pogledat!«

In šla sva. Po morda 10 minutni hoji sva prišla na jaso, strmo se dvigajočo proti slemenu; na sredi te jase je stalo nekaj smrek prav na gosto skupaj, izza grebena pa se je spuščal po njenem pobočju bukov gozd. Med gozdom in smrečjem je bilo razdalje morda kakih 30 korakov. Jasa sama je bila porasla z gorsko travo, ki je bila poležana zaradi zimskega snega, vendar je bila zdaj brez snega.

Tam v smrečju sredi jase je pel petelin, pel takó kot si ga lovsko uho samo želeti more: kitica je sledila kitici, brez konca in kraja...

Bil je že velik dan, sonce je sijalo in me prav dobro grelo v hrbet, ko sem si ogledoval situacijo. Lovec me je pustil popolnoma pri miru, menda je imel tako naročilo ali pa se mu je zdelo iz mojega dotedanjega obnašanja, da bom sam še najbolje opravil.

Hitro je bil načrt gotov: ker petelina nikakor ne morem zazreti od spodaj in bi bilo tudi predaleč za strel, je treba na vsak način po jasi navzgor proti bukovju, da pridem smrečju vsaj v bok, če ne za hrbet. Kritja ni bilo veliko, pa znano mi je bilo iz izkušnje, da petelin pri belem dnevu včasih manj vidi in sliši kot v jutranjem mraku. In nazadnje: Bog in sreča junaška! Zaskakoval sem torej razmeroma z lahkoto proti vrhu in proti bukovju, prihajajoč smrekam vedno bolj v bok. Že sem se na tihem veselil, češ saj gre prav za prav kakor po maslu in ne more trajati dolgo, da zagledam petelina; če ga pa enkrat vidim, bo strel lahak, saj imam izvrstno puško Bockovko z daljnogledom, risanico in šibrovko hkrati: na blizu bo zapela ta, na daleč pa ona, svetlobe je itak na pretek.

Tedaj pa se je zgodilo nekaj, kar nam tudi drugače v življenju tolikokrat prekriža naše najlepše račune: moje oči in vse moje bitje je bilo uprto zgolj v smrečje, za streljaj proč pa nisem videl dveh kur, ki sta sedeli v vejah bukovja. In ena od teh je z glasnim kokodakanjem odletela, ko sem bil jaz ravno v višini s smrečjem, v katerem je petelin pel še dalje, kot da se ni nič zgodilo. Edino, kar je napravil, je bilo, da se je prestavil v loku na drugo smreko, pa zopet tako, da ga nisem mogel videti. Zdaj sem pač natančno vedel, kje tiči, le zazreti ga ni bilo mogoče. Videl sem preostalo kuro v bukovju, kako je iztezala vrat, pa kaj sem hotel? Sklenil sem, da prvotni načrt izvedem do konca, češ kar bó, bó. In napravil sem prihodnji skok navkreber, da obidem smrečevje in pridem nad njega, od koder sem bil siguren, da bom videl petelina. Tedaj pa se kura zakadi iz bukovja in na ves glas opozori pevca name. Zdaj je postalo tudi njemu preveč: dočim je ona odletela na mojo desno, se je spustil on na levo za njo. In moja roka je kar sama od

Lovci, zbirajte trofeje in druge zanimive predmete za lovsko razstavo meseca junija v Ljubljani

sebe dvignila puško, kot jo je že tolikokrat na Dravskem polju na fazana in jerebico, ter sprožila, strel je zadonel po Pohorju in črni kralj se je smrtno zadet zakotalil pod noge spodaj na jasi čakajočemu lovcu.

Oddahnil sem se in s hvaležnim ponosom sprejel iz lovčevih rok ponujeno mi smrekovo vejico, poškropljeno s krvjo črnega pomladanskega kralja.

Ne dólgo za tem nas je sedelo več lovcev pri mizi, beseda je dala besedo in končno sem povedal zgodbo o petelinu v pravi pošteni slovenščini, natančno tako, kot sem jo popisal tukaj in kot se je res zgodila. Ko sem bil končal, sem se kajpada ozrl po lovskih tovariših, češ kdo izmed vas ima kaj podobnega, pa da nič ne diši po lovski latinščini!

V naši družbi je sedel sicer ne pregostobesedni pobratim Zmago S. Mož je bil lovec od nog do glave, kar mu je vse priznavalo. Nekak sodnik v lovskih in še marsikakih drugih zadevah. Med mojim pripovedovanjem ni črhnil niti besede. Ko pa sem bil končal, jo je vsekal proti meni: »Beži, beži! Tako se pri nas streljajo vrane!«

Stemnilo se mi je pred očmi, vlažne so postale, pa ne od onega ognja, ki ga neti ponos in navdušenje, marveč iz zadrege; pa majhen sem postal na mah takó, da sem kar pod mizo zlezel.

Dolgo, dolgo sem potem molčal o tej dogodivščini, o oni s petelinom in o oni s pobratimom Zmagom in njegovimi vranami. Vendar mi žilica ni dala miru. Ko sva nekoč že zopet junačila na nekem pohorskem lovu in skupaj korakala na nova prežišča, sem od daleč pogrel to zgodbo in ga previdno vprašal: »Povej, dragi Zmago, kako bi pa ti naredil na mojem mestu?« »Ravno tako kot si ti, le povedal bi bil drugače!« »In kako?« »Ko je petelin na smreki najbolj škripal, tedaj sem jaz stisnil in ga prevrnil!«

Za strelca, ki je siguren na letečino, je strel v opisanem primeru lovsko pravičen. — Ur.

Kajtimar

Biologija lovcev

Kdo more reči in trditi, da lovec ne pozna lovišča, divjadi, načinov lova itd.? Tega znanja in te umetnosti ga stalno uči »Lovec« in nešteto drugih revij in knjig. Pa je to tudi v redu! Toda lovec sebe ni nikdar dodobra spoznal. Zato navajamo nastopne biološke in sistematsko-razčlembne izsledke novejše znanosti o lovcu kot subjektu vsega lovskega udejstvovanja in izživljanja.

Rod lovcev je nastopal na zemlji zelo zgodaj. Nekateri znanstveniki pa trdijo, da se je pojavil šele v novem veku. Toda kje je ostala boginja Artemida, kje boginja Diana? Teza teh znanstvenikov tedaj ne drži ter s polno sigurnostjo lahko trdimo, da je rod lovcev star vsaj toliko, kolikor je staro človeštvo.

Sprva so mislili, da rod lovcev nima samic in da se razvija kakor alge po zakonu delitve. Pa to ni tako. Tistih nekaj samic je tako plodovitih, da se rod stalno razmnožuje. Da bi nazadoval ali celo izumrl, se ni bati; nasprotno, rod lovcev bi kvečjemu lahko izpodrinil iz naših lovišč plemenite rodove jerebic, zajcev, srnjadi in gamsov. Zakaj kadar greš na izprehod, prej srečaš lovca kakor pernato ali dlakasto žival.

Samico je precej težko spoznati, ker nima zunanjih bistvenih znakov. Od samca se loči po glasu, smehu, vékanju, po hrepenečem vzdihovanju, po hlačnem krilu in od bliže — po šminki. Govori veliko, še raje pa kriči. V novejših časih se nahajajo na polju vedno tropi samcev in samic skupaj na pogonih. Manjši tropi in pari pa lové v gozdovih in planinah. Ker je samica bolj plašna od samca, ne hodi sama na lov.

Lovce spoznamo najlažje po puškah in vrečah, ter so v tem oziru precej podobni drvarjem, ki imajo seveda namesto pušk sekire, ali pa vrečarjem. Toda vrečarji nosijo v vrečah mladiče in ne sladkarij. Vreče nosijo samci in samice. Vendar so vreče samcev na hrbtu precej večje, obilnejše in težje kakor one pri samicah spredaj nad trebuhom.

Nekateri tovariši sv. Huberta spadajo med tista živa bitja, ki dele leta prespé kakor jazbec. Najraje pa spé tedaj, ko je treba divjadi pokladati. Nekatere lovce pa premaguje spanec na brakadah v topli jeseni. Ti nikakor ne spadajo med prezimovalce, ker jih še isti dan vzdrami lovski rog, cvilež psov ali večerni hlad.

Mladiče je opažati redkokdaj in je bila skoraj upravičena domneva, da jih rod lovcev sploh nima. Tudi je zelo težko lo-

čiti »zelenca« od odraslega samca, ker se večkrat popolnoma zreli samec obnaša ravno tako kakor mladič.

»Nimrod« doseže dvojno starost: lovsko in življenjsko. Zaradi prirojene latinske aritmetike, mu je lovska običajno daljša kakor življenjska.

Na starost lovca vplivajo kaj različni faktorji. Koristni so: majhen trud, zložna in lepa pot, lepo vreme, primeren apetit in zadostna količina zajčje krvi vsaj pri zadnjih pogonih. Škodljivi so: najlepša in najkomodnejša stojišča, kjer se lahko zaspi in prehladi, prevelika gostota in bližina slabih gostilen v revirju ter predober smodnik iz sosedovega pihalnika.

»Člani zelene bratovščine« prinašajo veliko dobička puškarjem, še več pa oštirjem. So povsod zelo v číslih.

Rod lovcev je danes razširjen po vsem svetu. Zato ga je morala znanost sistematično razdeliti v praplemena, plemena in družine. Če delimo rod lovcev z ozirom na obstoječe zakonske predpise, ki na sodišču nimajo nobene veljave, dobimo troje praplemen:

I. prapleme pravih lovcev,
II. prapleme služečih lovcev,
III. prapleme divjih lovcev ali lovskih tatov.

Skupne lastnosti praplemena so: lovska strast in zatiranje drugih plemen. Nasprotne pa: prvo prapleme se udejstvuje javno z latinščino, drugo z latovščino, tretje ne zna jezikov in šari zato na skrivaj. Zato je stalež prvih dveh praplemen izračunljiv, tretjega neznan. Prvo prapleme se druži v društva, klube, krožke in omizja, drugo priseda, tretje pa ljubi samoto.

P r a p l e m e p r a v i h l o v c e v delimo z ozirom na čas, način in ljubezen do lova, v dvoje plemen:

1. pleme navadnih lovcev,
2. pleme nedeljskih lovcev.

Obe plemeni hrepenita po divjačini. Prvo pleme navadnih lovcev jo pleni v revirju, drugo, nedeljskih lovcev, pa jo kupuje. Prvo pleme stika vsepovsod ter se krepko udejstvuje, drugo se vozi le na gosposke love (Golovec). Prvo pleme se rado hrani pri zakupnikih, če že posamezni člani sami niso zakupniki, drugo pleme pa se redi veselo in bahavo pri zakupnikih in gostih.

Mimo imen: lovec, tovariš sv. Huberta, nimrod, član zelene batovščine, zeleni brat itd., krstimo navadnega lovca po ljubezni do lovne divjadi lahko na ime: jerebičar, jerebar, petelinar, racar, zajčar, lisičar, srnjakar, gamsar itd. ali pa: brakir, gonjač,

finfar, brakadar, počakar, zalazar, zaskakar, iskač itd., če govorimo o ljubezni glede načina njegovega pretežnega udejstvovanja.

Znanstveno delimo pleme navadnih lovcev z ozirom na njihov značaj v štiri družine:

a) družina zelenih bratov,
b) družina grabežev,
c) družina strelcev,
č) družina njuharjev.

Morda bi mogli deliti plemena navadnih lovcev z oz. na zakupne pravice in posesti v več omizij: 1. omizje zakupnikov, 2. sozakupnikov, 3. podzakupnikov, 4. podzakupnih podzakupnikov, 5., 6.... gostov. Zakupniki, sozakupniki in podzakupniki posedujejo, oz. le soposestvujejo: lovišča, del lovišča, gmajno itd., ali pa imajo samo izgovorjeno pravico za odstrel določene divjadi. Čim više zaporedno število nosi omizje, tem bliže stoji miza kotu in tem manjša je posest lovišča ter pravica odstrela divjadi. Kot zadnji teh številnih omizij pa nastopajo ponekje kar v legijah in tropih lovski gostje in po njih vpeljani gostje, teh gostov gostje itd. Gostje so zadnji člen te neskončne verige ter so brez stalnih pravic. Zato si izposlujejo pravico odstrela sproti. Najbolj dobrodošli so zakupnikom ob času brakad na zaključku zakupne dobe; in če je gostu sreča mila, mu kljub plebejstvu podele plemstvo in ga celo naredé za »lovskega kralja« tegaintega večera. Naj bo že kakorkoli, povsem jasno je, da se znanost ni mogla oprijeti te brezkončne delitve. Pojdimo zato s tega odskoka nazaj na pravo, bolj ravno pot — k družini, tej osnovni celici življenja!

Družina zelenih bratov je edina, ki se nahaja v upadanju, kljub največji solidnosti in poštenosti. Spoštuje vse zakonske predpise ter najodličnejše običaje in goji največjo ljubezen do lova sploh.

Družina grabežev je dobila ime zaradi svoje tipične grabežljivosti ali samogoltnosti. Družini grabežev ni sveta nobena meja revirja. Grabeži so nekaki večni emigrantje. Ob srečanju se ne predstavijo, temveč se gladko izmuznejo. Zelo sličijo lovskim tatovom, ter kakor tem, tudi njim ni znan pravi pojem meje. Kakor ljubijo lovski tatovi tujo lastnino, tako ljubijo grabeži tuja lovišča. Samo v enem slučaju znajo grabeži močno ceniti mejo, in to ob hrupni sosedovi brakadi. Tedaj se grabež celo s hrbtom nasloni na brakadarjev hrbet na stojišču sosednjega lovišča, da tako dokazuje svoj visok respekt pred mejo, ki naj

bi v tem primeru potekala točno med okovanima petama obeh. Nekateri grabeži emigrirajo v revirju tudi med brakado. Sicer pa na svojih pohodih ljubijo, kakor tatovi, samoto. Povsem logično je tudi, da jim ni svet zapovedani postni čas. Grabež začne loviti, ko lov še ni »odprt«, pa se spet najbolj slastno oblizuje, ko se »zapré«, ter tako lovni čas samovoljno nateza kakor nateza meje svojega lovišča. Vsled sorodnosti grabežev z lovskimi tatovi, je ta družina močno degenerirana. Zato je v grabežih toliko divje nature in ravno zato tako radi divjajo preko meja. Pred vojno jih ni bilo veliko. Sedaj pa so se močno zaplodili in marsikateri zakupnik mora zaradi njih cediti sline ter se pod nosom obrisati, da otiplje dlako. Nekateri pravijo, da jih je zaredila kriza, zakaj grabeži nimajo samic.

Družina strelcev se bistveno razlikuje od zelenih bratov in deloma celo od grabežev. Dela škodo po vseh nasadih in med vso divjadjo. Strelja vse povprek in pobrizga sleherni rep, vsako dlako in vsako perje, četudi ga dobro ne vidi. V nekaterih krajih so strelci zatrli že vse, kar leze, in ravno pri njih se uresničuje stara bojazen, da bodo iz revirjev izpodrinili vso divjad. Ker se divjake, ki so navajeni na meso, težko privadi drugi hrani, se bo tudi strelce težko privadilo lepšega in srčnejšega ravnanja. Med njimi zaenkrat ni opažati samic. — V neki dobi so zakupniki plačevali mnogo več kakor jim je »vrgel« lov. Zato je nastopila reakcija in sledila ji je doba, v kateri se je pobilo več, kakor se je moglo »porabiti«. Družina strelcev pa je tipičen naslednik te reakcijonarne dobe in se nikakor ne drži pravil prvotnih lovcev, ter več pobije kakor pojé. Njih edini užitek je strel, pa naj pade ali se samo zastreli srnjak ali še negoden fazanček.

Družina njuharjev. Ime izvira od njuhati, vohati, dober nos imeti, potegniti, stati — samih čisto znanih lovskih pojmov. Družina njuharjev ceni najbolj lovska zavetišča, da se tam po mili volji, po naključju razmer in situacije napoji in napase. Če zavetišče ni ravno predpisno oskrbovano, njuhar že poskrbi, da se pošteno podpre z vsakovrstno zalogo dobrot in da se z živo prtljago povrhu še zaziblje v sladostrastju. Če tudi ima tako dober nos, njuhar divjadi ni nevaren. Zanj tedaj ne velja strah, da bi izpodrinil divjad. Svoje odlične sposobnosti nosu usmerja le, da izvoha najmikavnejša bedresja, ki poganjajo kakor mamilo in neodoljiva vaba iz apartno barvnega hlačovja. Med njuharji ni samic. To je edina družina, kjer bi samcu zvesta samica sploh ne mogla obstati. Škodljiv njuhar ni, temveč koristen, ker skrbi za samice drugih rodov. (Konec prihodnjič.)

Karol Luckmann

Iz učne dobe petelinarja

V prostranih dolinah je zavladala pomlad. Zima se je umikala vedno više v hribe. Polagoma se je prebudila vsa božja narava k novemu življenju. Tako je končno napočil čas, ki naj bi me uvrstil med petelinarje. Petelinji lov je bil že dolgo moja skrita, a tem bolj goreča želja. Saj sem bil okusil nekaj njegovih čarov že v zgodnji mladosti.

Štel sem komaj štiri pomladi, ko me je vzel oče prvič s seboj na petelinji lov, visoko na Karavanke. Nesel me je očetov spremljevalec, čuvaj Matijevec, v nahrbtniku, skozi črno mrzlo noč v nemirnem svitu leščerbe...

Na sedlu Suhe je oče obstal in vlekel na uho. Matijevec je sedel pod košato smreko in me vzel v naročje. Z bližnjega grebena, ki se dviga tje do Golice, smo zaslišali pihanje in gruljenje ruševca. Oče ga je jel v kritju pritlikavih bukev in ruševja previdno zalezovati. Izpod snega je štrlelo nebroj

skal, ki so se črnile na beli odeji, da sem o vsaki mislil, da je morda skrivnostni pevec. Šele ko se je dodobra zdanilo, sem zagledal ruševca na bližnjem snežišču, kako se je spreletaval sem ter tje. S plašno napetostjo sem čakal na očetov strel. Nenadoma je počilo. Niti me strel ni preveč prestrašil. Oddahnil sem se, ko nisem več občutil neugodja napetega čakanja na pok. Vsi ti doživljaji so se mi nepozabno vtisnili v spomin.

Ko sem prvo leto drgnil šolske klopi, me je vzel oče s seboj na velikega petelina v Selško dolino. Med vožnjo sem smel držati očetovo puško med koleni in silno sem bil ponosen na to. V Selcih so naju gostoljubno sprejeli in večer se je ob razigranem razpoloženju malo zategnil. Ko sem se drugo jutro šele pri belem dnevu prebudil, je stal oče z že uplenjenim petelinom pred mojo posteljo. Od velikega razočaranja sem se bridko razjokal.

Pretekli sta dve leti, preden je oče lahko izpolnil obljubo in me odškodoval za razočaranje s selškim petelinom. Mahnila sva jo k Sv. Križu nad Jesenicami. Sredi noči naju je spravil čuvaj Matijevec na noge. Brezkončna se mi je zdela pot v hrib in temo, ko sem nesel flobertovko, ki mi jo je velel oče vzeti s seboj zaradi večjega čara!

Še v temi so se na Jeseniškem molzišču pokazali obrisi neke koče. Oče je pripovedoval, kako so nedavno v nji oblegali čuvaji drhal lovskih tatov. Ko jim je jelo primanjkovati nabojev, so divji lovci nenadno izpadli in odnesli pete. Tla koče so bila nastlana s črepinjami latvic, ki so jih razbili s streli. Ko smo pustili to zloglasno kočo za seboj, sem se kar oddahnil.

Kmalu smo obstali. Matijevec je upihnil luč. Pričelo se je svitati. Oče mi je šepetaje velel, naj ostanem na mestu tih in miren. Prepovedal mi je streljati s flobertovko, razen če prideta volk ali medved.

V bližini se je oglasila sova, da me je obšla kurja polt. Mislil sem na volkove in medvede in mraz me je spreletaval. Hitro sem nabasal flobertovko in pazljivo motril okolico, najbolj pogosto ono za hrbtom. Končno sem se pomiril in prisluhnil ostalim glasovom gozda, katerih je bilo z naraščajočim dnevom vedno več. Kmalu sem zaslišal petelina. Sicer iz dalje, vendar sem razločil njegovo klepanje in petje. Oče mi ni zastonj tolikokrat oponašal petelina.

Kako sem se prestrašil! Nekaj je hrupno zafofotalo. Enkrat, v drugič in še dvakrat. Bile so kokoši, ki so priletele čisto blizu na tla. Pričele so vabljivo klokati. Sedel sem na štoru kakor prikovan, svest si očetove zapovedi, dokler me ni odrešil pok, ki se je razlegal po mladem jutru izza spodnjega roba poseke.

Po strelu je oče zavriskal. To je bil znak, naj pridem tje. Že od daleč sem mu pričel pripovedovati svojo dogodivščino. Imel pa je važnejše opravilo kot mene poslušati. Z Matijevcem je iskal petelina po gosti praproti.

Pregledali smo vso praprot in vsak grm križemkražem brez uspeha. Ker je oče trdil, da je petelin padel, smo znova temeljito smotrno preiskali vso bližnjo okolico. Vse je bilo zaman. Našli smo samo nekaj perja. Oče je postajal vedno nestrpnejši. Ko je povrhu ugotovil, da hodim z nabasano flobertovko, je to izbilo sodu dno in izgledalo je, da moram plačati tudi račun za petelina.

Dočim je Matijevec nadaljeval z iskanjem, sva odšla z očetom nazaj k Sv. Križu. Ondotni župnik, zelo dovtipen gospod in dober prijatelj očetov, ga je pri skupnem kosilu kaj kmalu razvedril. Ko se je popoldne vrnil tudi Matijevec — brez petelina — tudi to ni moglo več skaliti židane volje. Matijevec je prinesel s seboj le nekaj spominov na petelina in ... oguljen lisičji

rep, češ med iskanjem je petelina našel lisjak in si ga privoščil, Matijevec pa lisjaka...

Pozneje me je vzel oče še parkrat na petelinji lov. Ko je pa izbruhnila svetovna vojna, je moral oče obleči vojaško suknjo. Nikdar več ni mogel na toliko mili mu lov, kajti zbolel je in leta 1922. je odšel v večna lovišča.

Meni samemu se dolgo ni nudila prilika za petelinji lov. Ko pa je spomladi leta 1934. drevje zopet zabrstelo in se je rastila črna kuretina, je bil tudi zame določen odstrel velikega in malega petelina. Nekega dne konec aprila mi je tožil čuvaj Tone, da nič kaj dobro ne kaže s petelini. Ponovno je že za njimi stikal po rastiščih pod Roščico in ob Petelinjem grabnu, a zamrznil mu je kljun, ker je bilo tako neprijazno vreme. Vse to me je še bolj vleklo na lov, ker nisem maral za »privezanega« petelina. Že opoldne sem se pripravil za pot in takoj po službi sva jo mahnila s Tonetom proti Roščici. Spešila sva, kajti težki in temni oblaki na večernem nebu niso obetali nič dobrega. Kmalu nad Plavškim rovtom naju je jelo močiti. Zatekla sva se h Kokošiču. Spati nisem mogel. Ne zaradi tuje postelje, pač pa od samega razburjenja nad bližnjim uresničenjem dolgoletnih želja.

Močno je rosilo, ko sva še v trdi noči s Tonetom zapustila gostoljubni Kokošičev krov. Do Martinčevega rovta sva bila že malone do kože mokra. V neki bajti sva kratek čas vedrila. Tone je bil proti svoji navadi redkobeseden. Očitno se je jezil na slabo vreme, na petelina in prejkone na samega sebe, da ga je prejšnjega dne zaneslo k meni. Z zelenko se je dal, čeprav nerad, pregovoriti k nadaljevanju poti. Ni bilo več daleč do prvega rastišča.

Šlo je brez luči. Pa Tone najde pot tudi v temi. V krajših presledkih slišim iz dalje klepanje petelina. Razburjen zadržim Toneta za rokav. Prisluhneva. Tone odkima s prezirljivim nasmeškom. To je voda, ki se votlo žuboreč pretaka po starih stopinjah pašne živine.

Iz črne noči se izlušči nov dan. Ne rosi več, na vejah trepeta milijon težkih kapljic, kot za stavo, katera bo prej na tleh ali za vratom. Petelina ni slišati. Pod nekim drevesom Tone obstane in s pomembno kretnjo pokaže na kup svežih petelinjih iztrebkov. Mirno počaka na mestu, a o petelinu ni drugega sledu. Zopet previdno nadaljujeva pot. Komaj napraviva kakih sto korakov, že odleti z velikim truščem petelin s smreke proti Hrušovski planini navzgor.

Odideva za njim. Približava se planini. Uporabiva kritje dreves. Na večji planinici je čop visokih smrek in par prastarih velikih bukev. Na eni izmed njih zapaziva petelina. Zelo nezaupljiv je, glavo obrača na vse strani. Čepim za štorom in čakam, da bi se umiril in zapel, ker je preveč oddaljen. Te želje mi ni izpolnil.

Sedaj sem bil že precej ozdravljen od svoje neumne nestrpnosti in niti najmanj me ni mikalo, da bi jo zopet ucvrl za petelinom. S Tonetom naju je zeblo. Ubrala sva jo proti koči na Roščici, kjer sva užila nekaj toplega in potem legla.-

Pred somrakom sva se zopet odpravila k Petelinjem gradu, da bi poslušala na petelinjih gredeh in ugotovila rastišče. Nič ni bilo. Naslednje jutro sva zarana stikala za petelinom. Zopet je deževalo in vrnil sem se zgolj moker.

(Konec prihodnjič.)

Inž. Sevnik Franjo

Ob bodeči žici

(Konec.)

Minila je vojna vihra, začelo se je novo življenje. Pa je naneslo, da sem dobil kmalu po vojni kot prvo službo mesto gozdarskega asistenta pri gozdni upravi v Bohinjski Bistrici. Krajem so se še poznali vojni časi, ljudje so pa hitro pozabljali nanje. Vleklo me je v planine, koder sem hodil med vojno. V pozni jeseni sem šel gor na svojega prvega gamsa, ki mi med vojno ni bil usojen. Odstrel mi je bil dovoljen tam za Vodičnim vrhom nad Bohinjskim jezerom. V dolini je ležala zjutraj gosta megla, a logar je zatrjeval, da bo v višavah jasno. Lezla sva od Stare fužine proti Medvedovem vrhu. Megla se je začela kmalu redčiti, vlekel je veter in jo podil sem in tja. Ob robu gozda sva opazila nekaj gamsov, ki so naju bili pa že prej zagledali in se pomaknili v gozd. Nadaljevala sva pot in prišla do snega, toda megla naju je še dolgo preganjala. V neki dolini sva opazila skozi meglo trop gamsov na daljavo kakih 80 m. Slišala sva hreščečo hojo gamsov po snegu, nisva pa mogla razločiti kozla od koze. Čakala sva dolgo, da sva bila že vsa trda od mraza. Megla se je redčila in zgoščevala, popolnoma dvignila se pa ni. Krenila sva dalje.

Okrog poldneva sva dospela do lovske koče na Planini pri jezeru. Med odpočitkom mi je opisoval logar ves melanholičen lovske razmere pred vojno. Takrat je bilo mnogo divjadi in zakupniki so bili nobel gospodje. Zelo so čuvali divjad, ki je imela mir in se hitro množila. O vojnem času ni, da bi govoril, v povojnem času pa tudi še ni veliko bolje. Obmejne vojaške patrulje, tihotapci in divji lovci vznemirjajo divjad, a nadzornega lovskega osebja je premalo. Pokazal mi je sledove krogel v steni lovske koče. Morda so falotje vzeli kočo za tarčo iz objestnosti, ali pa so jo slučajno zadele krogle v kakšni praski med tihotapci in vojaki.

Medtem ko je pripravljal logar kosilo, sem opazoval z daljnogledom okolico. Na strmi skali nad jezerom sem opazil pri samotni smreki temno liso. Izkazalo se je, da oprezuje gams proti koči. Pustila sva kosilo in ga hitela zalezovat. Kmalu sva odkrila, da se nahaja pod njim na rebri večji trop gamsov. Previdno sva se bližala, toda gams ob smreki je bil dober stražar. Opazil naju je prej nego sva prišla v strelno razdaljo, rezko zažvižgal in trop je z njim vred naglo zginil preko grebena.

Vrnila sva se h koči lačna, trudna in slabe volje. Ko sva se odpočila in dobro podprla, je vstalo novo upanje. Napotila sva se proti Komni. Nad jezerom je šlo precej strmo navzgor, pa sem vrgel puško preko hrbta, da sem imel obe roki prosti. Na vrhu je bila pot zložnejša. Logar je šel naprej, jaz sem pa v misli zatopljen korakal za njim. Mahoma logar obstane. Pogledam. Pred nama je stal na dobrih petdeset korakov med dvema skalama gams. Vsi trije smo bili presenečeni.

»Kozel je, streljajte«! pravi logar razburjen. Toda joj! Jaz sem imel puško še vedno preko hrbta in preden sem se zavedel in jo pripravil, je gams že izginil. Skočila sva na skalo in oprezovala, kje se bo zopet pojavil. Res se je pokazal kmalu na visoki, kakih dve sto korakov oddaljeni skali in naju opazoval. Pomeril sem in sprožil. »Niste ga zadeli,« je jezno zagodel logar. V naglici sem bil pozabil naravnati daljnogled, ki je bil naravnan na sto korakov.

Malodušno sem korakal za logarjem, ki pa me je tolažil, češ da bo na Komni laže. Sonce je bilo že zašlo, ko sva se bližala turistovski koči, samevajoči ob enem izmed triglavskih jezer. V zimskem času je zaprta. Midva sva jo pa mahala proti drvarski bajti, ki se je nahajala tam v bližini. Malo nad kočo sva še opazila trop gamsov, ki se je s truščem pognal v hrib ob jezeru, ko sva se približala. Bilo je pa že prepozno za zalezovanje.

Logar mi je zatrjeval, da bom drugo jutro lahko kar iz koče streljal na kozla. Pa ni bilo po njegovem, kajti zjutraj ni bilo opaziti v bližini nobenega gamsa. Postavila sva se v rebri pod kočo med redkimi smrekami na prežo. Bil je čas prska, gamsi so se radi gonili tam okrog.

Bilo je čisto, jasno jutro. Sonce je vzšlo in zlatilo verigo gorskih vrhov od Bogatina proti Črni prsti. Tam za vrhovi se je pa modrilo nebo, tam je ležala sončna Goriška in širna Furlanija. V spomin mi je vstala vojna doba, ko sem se vozil nad Komno v malem košu žične železnice, ki je vodila iz Bohinja čez Bogatin na Krn. Iz gugajočega se koša sem zrl v silne globine in gorsko veličastje. Zdaj se pa oziram gor proti Bogatinu. Sneg pokriva vso nesnago, ostalo iz vojnih časov, a na dušo leže težka môra. Bodeča žica je bila takrat napeta šele tam na Krnu in ob Soči, danes pa gre meja — nevidna bodeča žica — od vrha Triglava po vrhovih Julijskih Alp.

»Ali ga vidite?« me dregne logar. Res, kakih stopetdeset korakov pod nama se pripodi gams. Koza! Izgine za grmom. Kmalu za njo kozel. Ustavi se za hip med smrekami, puška

poči. Gams stoji kot vkopan na mestu. Hitro repetiram. Šele pri drugem strelu gams poskoči in izgine za bližnjim grmom. Zadet je bil. Zlezeva doli. Tam leži negiben, z dvema streloma v prsih, komaj ped vsaksebi. Imel sem predelano vojaško puško in vojaške patrone.

Prvi gams, ustreljen tam pri sedmerih triglavskih jezerih, pod pravljičnim Bogatinom, v mladem sončnem jutru! Z dobrodušnim nasmehom in prijaznim voščilom mi je podal logar okrvavljeno smrekovo vejico na klobuku.

Dobre volje se napotiva v dolino. Mimo Črnega jezera, po strmi Komarči, pod slapom Savice do hotela Zlatorog. Tu junaški zajtrk in nato v še boljšem razpoloženju v čolnu po Bohinjskem jezeru proti hotelu sv. Janez. Toda čuj! Iz cerkvice sv. Janeza brni zvon. Rahlo nama drhti spočetka nasproti njegova pesem, a vse močneje hite zvoki nad mirnim jezerom, vse razločneje toži. Mrtvaški zvon!

Zvonilo je graničarju, mlademu ruskemu beguncu. Po zlomu belih armad je našel zatočišče v Jugoslaviji. Vestno je vršil naporno obmejno vojaško službo v teh visokih, temnih gorah, toda njegovo srce je ostalo v Rusiji, širni in ravni. Veliko je bilo njegovo hrepenenje, a premajhna je bila njegova vera v lepšo bodočnost. V duševni stiski je naredil sam konec svoji srčni bolesti.

Stali smo ob odprtem grobu, otožni in zamišljeni. Njegovi prijatelji in tovariši so se poslavljali od njega s pretresljivo pesmijo. Nismo razumeli vseh besed, a razumeli smo silno bol, ki je zvenela iz njih pesmi, razumeli prošnjo, ki je drhtela iz ponavljajočega se stiha:

»Gospodu Bogu pomolim s' ja!«

* * *

Tam gori pod Voglom sem ustrelil tudi svojega prvega srnjaka, na Jelovici svojega prvega divjega petelina. Ne bom popisoval teh dogodkov. To je znana pesem o nerodnosti, sreči in naivnem navdušenju lovca začetnika. Pozneje se spominjamo trenutkov prekipevajočega veselja s prizanesljivim smehljajem. Vendar se nam v vsakdanjosti življenja rade povračajo misli na lepe in svetle trenutke preteklosti; spomin na tegobe in nevšečnosti pa na srečo otopi.

Še večkrat sem v tistem času lovil tam gori po planinah, zalezoval gamsa in srnjaka, čakal ruševca, zaskakoval divjega petelina. Ali nič tako izrednega se mi ni pripetilo, da bi bilo

vredno opisovanja. Sicer pa tudi to, kar sem napisal, ni nič posebnega. Nisem imel namena napisati kaj poučnega ali zabavnega. Hotel sem le nanizati nekaj bežnih slik, lepih in otožnih, ki se pojavljajo pri spominu na minule čase, ko gledam v samotnih urah igro plamenov v kaminu in ples senc lovskih trofej po zidu.

Često poromajo moje misli v tiste čase in tiste kraje pod Triglavom. Hite preko dolin in temnih gozdov proti vrhovom Julijskih Alp, da zazrejo onstran pod njimi sončne goriške griče in zeleno modro Sočo. Pa zadenejo na vrhu ob nevidno bodečo žico, v srcu zaskeli bolečina in v duši se dvigne tiha prošnja...

»Gospodu Bogu pomolim s' ja!«

Mariborski nimrodi.

Iz lovskega oprtnika

Iz pretekle lovske sezone. Lansko leto 6. decembra smo imeli brakado nad Slivnim pri Laškem. Ko smo zavzeli stojišča, je polagoma začelo snežiti, pozneje pa je pri hudem mrazu nastal pravi snežni metež, ki je hitro pobelil okolico. Stal sem sredi gozda na križpotju. Nad menoj se je oglasil pes in kmalu je po kolovozu pritekel zajec, ki se je na 24 korakov vsedel. Dobro sem ga vzel na muho — sneg me ni motil, ker sem stal pod veliko košato smreko — zajca pa je zmanjkalo na ovinku v globoko zarezanem kolovozu. Stopim na strel, da bi pobral plen, ki ga pa ni bilo, pač pa zajčja sled v grmovje, pa brez vsake kaplje krvi. Medtem prispeli pes povzame sled in žene glasno globoko v dolino proti Rečici. Zopet pogledam na strel in najdem čope dlake, ki mi je ostala kot plen. Kmalu se potolažim, ko slišim gonjo od druge strani in vidim zajca, ki jo primaha po poti in zavije navzgor v hosto. Na 40 korakov napravi možička, jaz pa pomerim pazljivo in previdno ter užgem. Zajec zaveka na ves glas ee-eè, pa ga že ni videti. Misleč, da leži, ga grem pobirat — nič, ne zajca, ne dlake, ne krvi. Samo sled, po kateri ga gonijo psi daleč navzdol. Streljal sem obakrat s šibrami št. 6, kal. 12 in Obilićevim smodnikom. Drugi dan sem dobil naboje z Rottweilskim smodnikom. -o-

Jereb in podlasica. 27. januarja t. l. je bil moj lovski čuvaj B. na službenem obhodu v revirju občine Sv. Krištof pri Laškem v Brunah. Zaslišal je prelet jereba in ga ugledal, ko je sedel na poševno rastočo leskovo vejo. Kar vidi, da se bliža leski nekaj belega — podlasica, ki se je potuhnjeno plazila in se vzpela na lesko. Mali vitez je na veji budno pazil in ko se je podlasica približala za manj kot en meter, je jereb sfrčal z veje, podlasica pa se je v istem trenutku pognala v lepem skoku za njim — pa je bil skok prekratek. Šibre so napravile konec roparskemu življenju podlasice. -o-

Zankarji in psi. 3. januarja t. l. sta prignala dva psa srno iz mojega revirja Govce pri Laškem do potoka Rečica poleg neke kovačnice. Skočila je v potok, naprej ni več mogla, psa pa na njo. Prihiteli so ljudje ter odgnali psa in srno spravili v hlev. Drugi dan so mi pripeljali ubogo srno na vozičku. Ko sem jo pogledal, me je zabolelo srce: desna sprednja noga je bila odtrgana tik pod kolenom, strašna rana ni bila še zaceljena, krvavela pa tudi ni več. Videlo se je, da je prišla srna pred kakim mesecem v žičnato zanko, da se ji je pa posrečilo po strahovitem trpljenju rešiti se iz zanke, potem ko si je prelomila kost ter potrgala kite. Zanka jo je držala prvotno nekoliko više, pa je spolznila navzdol. Ko smo srno rešili trpljenja, smo še ugotovili, da je imela levo zadnjo nogo krajšo od desne, očividno po strelu, pa je bila rana že popolnoma zarastla. Uboga divjad! -o-

Veverico, ki je nosila štiri mladiče, je sredi februarja ustrelil lovski čuvaj Oberstar v Mali gori pri Ribnici.

J. B.

Volka, ki je gonil srno, je videl konec januarja poštar v Koprivniku pri Kočevju, g. Drago Prinčič. I. B.

Iz ribniške doline: 21. febr. letos je ujel lovski čuvaj Cebin iz Otavic divjo mačko samico, ki je imela štiri popolnoma razvite mladiče v sebi. Celo proge na dlaki so se točno poznale.

Sredi februarja je posekal v malogorskih Stelnikih Al. Ilc iz Goriče vasi hrast in dobil v veveričjem gnezdu šest mladih, ki so že gledale. Gnezdo je prestavil na drugo drevo, od koder jih je mati takoj odpeljala.

28. februarja je našel na svojem skednju Seljan gnezdo lesne sove s

štirimi jajci. Domača mačka bi bila skoro pregnala sovo iz gnezda, vendar pa je sova zmagala. Ivan Burger.

Pokončevanje vran v Slov. goricah. Lani započeto akcijo zastrupljevanja vran s fosfornimi jajci bom letos v še večji meri nadaljeval, kar nam bo prineslo gotovo vsem še večjih uspehov kakor lansko leto. Moj namen tega poročila pa je predvsem ta, da z njim opozorim tudi naše sosedne zakupnike lovišč, posebno one, kateri so lansko leto izostali ter iz tega ali onega vzroka niso hoteli sodelovati z nami. — Stroški so tako malenkostni, da jih lahko prav vsak prenese proti ogromnemu uspehu, ki ga lahko v skupnosti dosežemo. To se je pokazalo že lansko pomlad, ko smo v nekaterih loviščih vrane in srake skoraj popolnoma zatrli. Začetkom aprila bom zopet začel z zastrupljevanjem, zato naprošam v njihovem in splošnem interesu vse sosedne lastnike lovišč sodnega okraja Sv. Lenart, da pošlje vsak primerno število jajc v gostilno »Lovski rog« pri Sv. Lenartu, koder jih lahko dva dni pozneje zopet zastrupljena odnese, in kjer dobi vsak tudi primerna navodila glede polaganja. F. Ciuha.

Žalostna smrt divjega lovca. Na pustno nedeljo, 7. februarja letos, je prišel zjutraj 38 letni delavec pri posestnici Deželak v Trobnem dolu, občina Št. Lenart pri Laškem, Dojer Ivan, doma iz Št. Janža pri Dravogradu k posestniku Zajcu (!). S seboj je imel dvocevko, ki jo je, preden je šel v hišo, vtaknil pod gospodarskim poslopjem v tam zloženi škop, in sicer tako, da je kopito porinil naprej. Ko se je nekaj časa razgovarjal z Zajcem v hiši, je šel ven po puško, da gre lovit in krast. Prijel je za cev ter potegnil puško iz škopa. Pri tem se je petelinček napel in udaril ter sprožil strel, ki je zadel Dojerja naravnost v srce. Visoko je brizgnila kri iz prsi divjega lovca, ki se je mrtev zgrudil na tla. — Tako pripoveduje Zajec, resnica pa je morda malo drugačna. Zakaj bi Dojer skril puško v škop, če je šel samo na razgovor k prijatelju? Ali bi bil tako nepreviden, da bi vlekel za cev, če je vedel, da je puška nabasana? -o-

Iz vardarske banovine. V vrtu Zdravstvenega doma v Strugi sta dva srnjaka in ena srna. Jaka šesterak, Jakec viličar in Micka srnica.

»Jaka«

Jaka je že tretje leto v vrtu. Volčja sodrga ga je meseca marca leta 1934. prignala do vasi Korošište iz gozdov Karaomana na severovzhodu struškega okraja. Tu so ga ujeli kmetje in dali vrtu Zdravstvenega doma. Upravnik doma dr. Nezlolinski Nikola mi je povedal, da je bil Jaka takrat, ko je bil ujet, viličar, torej verjetno v dru-

»Jakec«

gem letu starosti. — Jaka je zelo mirnega obnašanja razen v prsku, ko postane kri nemirna. Lansko leto je hotel pobosti Jakca in Micko in lotil se je celo upravnikove služkinje. Jaka je bil separiran in odžagali so mu rogovje. Sedaj ima Jaka pravilno razvito rogovje šesteraka v mahu.

Jakca so mladega prinesli iz okolice Kičeva leta 1935, a Micko iz istih krajev lansko leto. Jakec je viličar in je v mahu.

»Micka«

Tip glave pri Micki in Jakcu je enak, bolj kratek in oglat, glava Jake je bolj podolgovata, sicer pa popolnoma sličijo vsi trije našim alpskim srnam. Mogoče da pripadata Jakec in Micka vrsti capreolus balcanicus. Jakec je pravi nemirnež in vse napada. Micka je še mlada gospodična in svatbene radosti jo čakajo šele letos za pasje dni. Znano je, da se srnjad in zajci med seboj postrani gledajo. O tem sem bral v lovskih časopisih in tudi sam opazoval, ko sem čakal srnjaka. Vse zajce je pognal s paše. V vrtu je bil popolnoma udomačen poljski zajec, jedel je strežniku iz roke. Jakec in Micka sta ga vedno napadala ali »zeko« se je vedno previdno izmikal in skrival. Pred mescem je »zeko« slučajno ob dežju zašel v neko utico. Micka mu je zaprla izhod, a Jakec ga je toliko časa bil z nogami, da ga je ubil. A. K.

O dražbi krzna v Ljubljani dne 8. marca 1937.

Mila zima in pomanjkanje snega je močno vplivalo na kvaliteto krzna, ki je bila podpovprečna. Kljub temu, da je lov na roparice, če ni snega, težaven, je bil trg zadovoljivo založen. Padec cen krznu na inozemskih tržiščih je vplival tudi pri nas. Še januarsko izredno zanimanje za kune zlatice je močno popustilo, za lisice pa že celo zimo ni pravega povpraševanja, ker je trg splošno preobložen s tem blagom. Največ lisic je bilo kupljenih za Nemčijo in Francijo. Za poljske lisice je zanimanje malenkostno.

Za izdraženo krzno so bile dosežene sledeče cene:

Lisice gorske	160— 200 din
Lisice poljske	130— 160 „
Lisice posebni komadi .	230— 260 „
Kune zlatice	1000—1200 „
Kune belice	500— 580 „
Dihurji	120— 130 „
Polhi	1— 2 „
Podlasice bele	20 din
Mačke divje	40— 50 „
Mačke domače	5 din
Veverice zimske . . .	10 „
Zajci divji	8 „
Zajci domači, meš. bl.	2 „
Srne	10 „
Jazbeci	70— 80 „

Društvene vesti

Skupščina Zveze lovskih društev v dravski banovini se bo vršila v nedeljo, 11. aprila 1937, ob 10. uri dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 20. Vabila z dnevnim redom bomo dostavili pravočasno vsem včlanjenim društvom in vsem delegatom. Na dan pred skupščino pa bo zasedal širši odbor. — Zveza.

Tridnevni tečaj za lovske čuvaje in mlajše lovce je priredilo ribniško lovsko društvo od 19. do 21. marca letos. Udeležilo se je tega tečaja 22 lovskih čuvajev in pet članov. Tvarina, ki se

je obravnavala na tem tečaju, je bila vzeta največ od praktične strani, ki pride predvsem v poštev za čuvaje. Predavali so: O. Kosler, Ortnek o kinologiji in dresuri psa; dr. J. Lavrič iz Ribnice o lovski zakonodaji; dr. V. Krejči, predsednik Zveze o obnašanju čuvaja pri pobijanju lovske tatvine; ravnatelj Zupan iz Ljubljane o organizaciji lovstva, zavarovanju lovskih čuvajev in članov ter o »lovski zadrugi«; inž. Šušteršič, urednik »Lovca« o lovskem orožju in municiji ter živaloslovju; mr. ph. Ančik iz Ribnice o zatiranju škodljivcev in strupih; dr. Oražem iz Ribnice o prvi pomoči pri nezgodah na lovu; I. Burger iz Ribnice o načinih lova, ravnanju lovca po strelu, o trofejah in kožah, odškodnini in pasjih boleznih; L. Vanič iz Ribnice o ptičjeslovju in obročkanju ptic; J. Primožič iz Kočevja o lovski etiki in bolezni srnjadi. Tečaj je dobro uspel. Društvi »ljubiteljev ptičarjev« in »brak jazbečar« sta poklonili ob tej priliki nekaj izvodov svojih strokovnih knjig. Tema društvoma, kakor tudi vsem predavateljem, tem potom najiskrenejša lovska zahvala! Za L. D. Ribnica Ivan Burger, tajnik.

Občni zbor Lovskega društva v Ribnici se je vršil 2. februarja 1937. Spremenba pravil je bila soglasno sprejeta. Vršile so se volitve vsega odbora, ki je podal ostavko zato, da so bili lahko vsi člani odbora izvoljeni po novih pravilih. Odbor je bil z vzklikom in soglasno izvoljen s predsednikom Ivanom Klunom na čelu. Sklene se tudi, da društvo priredi dvodnevni tečaj za lovske čuvaje in da naj društvo zlasti skrbi za osveženje krvi mlade divjadi in pokončevanje škodljivcev, za kar se je ustanovil poseben sklad. Občni zbor agilnega društva je potekel v najlepšem soglasju.

Občni zbor Lovskega društva v Ljubljani se je vršil 15. februarja 1937 ob izredno veliki udeležbi in zanimanju dveh struj, ki sta se pa na zelenem polju lovstva znašli zopet v složnem delu. Zato je prostovoljno odstopilo devet odbornikov, en preglednik računov in en namestnik, tako da je bila polovica odborniških mest zasedena po svežih delovnih silah. Novi člani odbora so tovariši: dr. Ivan Tavčar, Franc Barbič, Mate Hafner, Vinko Janežič, dr. France Lokar, Jože Mahnič, Franjo Per, dr. Jože Rant, Milan Verovšek. Preglednik računov Vilko Turk in namestnik Aleksander Friedrich. O spremembi pravil bo sklepal izreden občni zbor. Odbor je dobil tudi nalogo, da skuša znižati članske prispevke in delati na to, da bi se znižale pristojbine za lovske listine. Zbor se je zaključil pod dojmom dosežene složnosti.

Občni zbor Lovskega društva v Celju se je vršil 21. februarja 1937, ki je spremembo pravil soglasno sprejel ter vse po žrebu iz odbora izpadle člane ponovno izvolil in poleg teh na novo še tov. dr. Karlovška Josipa in Hribarja Alojzija. Sklene se osnovati Lovski odsek v Konjicah. Društvo se je intenzivno bavilo z zatiranjem škodljivcev in je zlasti za pokončevanje vran mnogo storilo.

Občni zbor Prekmurskega lovskega društva v Murski Soboti se je vršil dne 21. februarja 1937. Po žrebu izpadli trije odborniki se izvolijo v tajnem glasovanju, in sicer: tovariši Benkovič Aleš, dr. Sesardič Mirko in Vezer Geza. Spremembo pravil je občni zbor soglasno odobril. Društvo se je mnogo bavilo z zatiranjem lovske tatvine in z gojitvijo divjadi. Priredilo bo lovske dneve. Mlado društvo agilno deluje.

Občni zbor Lovskega društva v Ptuju se je vršil 21. februarja 1937. Od štirih po žrebu izločenih članov odbora občni zbor na novo izvoli tri, kot četrti pa pride v odbor tov. dr. Ban. Spremembo pravil sprejme soglasno. Lovsko društvo deluje vsestransko.

Občni zbor Zasavskega lovskega društva v Trbovljah se je vršil 21. februarja ob veliki udeležbi članstva in je potekel v znamenju lepe sloge in dela.

Spremembo pravil sprejme soglasno. Za predsednika je bil izvoljen dosedanji društveni tajnik tov. Šuligoj. Po žrebu izpadli štirje člani odbora se razen enega zopet izvolijo, na novo pa Drago Radej. Na izpraznjeno odborniško mesto odišlega predsednika tov. inž. Loskota se izvoli tov. Adolf Widra. Kot poslednja točka občnega zbora je sledilo predavanje tov. dr. Jože Herforta o ravnanju z ustreljeno divjadjo, ki je bilo nagrajeno z obilnim priznanjem.

Občni zbor Lovskega društva v Krškem se je vršil 28. februarja 1937. Odobril je predlog tov. Jakila, da se za leto 1937 in za nadalje zniža članarina za redne člane na 60 din, za lovske čuvaje pa na 45 din, od katerih naj Zveza dobi 75%, s pridržkom njenega pristanka. Štirje člani odbora, ki jih je žreb izločil, se ponovno z volitvami po listkih izvolijo. Izpremembo pravil občni zbor soglasno sprejme. Po zaključku je predaval tov. inž. Virnik o dolžnostih in pravicah lovskih čuvajev ter o pokončevanju vran in srak.

Občni zbor Lovskega društva Maribor se je vršil dne 28. februarja 1937. V odsotnosti obolelega tov. predsednika je vodil občni zbor tov. podpredsednik. Počasti se spomin 19 umrlih članov. Predsedujoči predlaga v smislu odborovega sklepa, da se tretjina pri zadnji seji izžrebanih odbornikov zopet izvoli v odbor ter da se izvoli mesto odstopivšega tov. Hartingerja tov. Alfonz Gilly, mesto tov. dr. Šmida, ki se je izselil v Zagreb, pa sreski šum. referent tov. inž. Miklavžič, a da se kooptira v odbor tovariša dr. Adolfa Obrana in Mirka Šmida. Soglasno sprejeto. Pri naslednji točki dnevnega reda se soglasno sprejmejo na novo redigirana društvena pravila. Občni zbor se je zaključil v najlepši slogi in s soglasnim sprejemom vseh stavljenih predlogov. — Društvo vsestransko in vzorno deluje.

Občni zbor Lovskega društva za Notranjsko v Starem trgu se je vršil 21. februarja 1937. Izpremememba pravil se soglasno odobri. Na prazno mesto v odboru se izvoli tov. Ivan Hutter. Društvo ima težave zaradi bližnje državne meje ter psov ovčarjev, tako imenovanih volčjakov.

Razpis nagrad za pokončevanje ujed in drugih škodljivih ptic

Lovsko društvo v Celju razpisuje za leto 1936/37 nagradno tekmovanje za pokončevanje lovu škodljivih ptic po lovskih paznikih. Tega tekmovanja se lahko udeleže vsi zapriseženi lovski pazniki, organizirani v Celjskem lovskem društvu.

Nagrad je 13 v skupnem znesku 3000 dinarjev in se razdele sledeče:

ena nagrada	500 din
dve nagradi po 400 din . . .	800 „
dve nagradi po 300 din . . .	600 „
dve nagradi po 200 din . . .	400 „
pet nagrad po 100 din . . .	500 „

Ena nagrada v znesku 200 din za onega, ki bo imel največje število kragulj ev in skobcev.

Pokončevati je lovu škodljive ptice, izvzemši zakonito zaščitenih, stare in mlade, z odstrelom ali na drug način ter z odvzemom jajc iz gnezd:

a) skobce (Accipitres Briss.) in kragulje (Astur Bechst.);

b) vrane, šoje in srake.

Nagrade se odmerijo proti predložitvi dokazil, in sicer ujede, navedene pod a) s parom krempljev in kljunom; za ptice, navedene pod b) pa s parom krempljev na ta način, da štejejo skobci in kragulji šestkratno, vrane, šoje in srake pa enkratno.

Razpis nagrad je imel že v minulih letih izreden uspeh. Kjer so bili pokončani škodljivci, se je okrepila koristna lovna divjad. Pokončevanje je torej velike važnosti za vsakega lovskega zakupnika.

Nagrade se bodo razdelile v nedeljo dne 25. aprila 1937 ob 9. uri dopoldne v gostilniških prostorih hotela »Celjski dom« v Celju.

Čil in zdrav je prehodil 80-letno življenjsko pot.

Kdo ne pozna vedno veselega in prijaznega gospoda Lojzelna? Ako greš proti koncu Savinjske doline, kjer te iz prijaznih hribov pozdravljajo Tabor, Sv. Jošt in Marija Črета, prispeš v prijazen trg Vransko. Tu je dom savinjske staroste vseh lovcev, gospoda

Alojzija viteza plemenitega Schildenfelda. Ni ga kmeta v bližnji in daljnji okolici, ki bi ne bil imel opravka ž njim, saj je g. Lojzelj dober svetovalec v vseh zadevah, zlasti pa kar se tiče sodnih zadev, v katerih je dobil strokovno sposobnost kot večletni zemljeknjižni uradnik. Vedno je vsakomur na voljo in rad daje svete in poduke. Udejstvuje se kljub visoki starosti v vseh trških korporacijah, kakor na občini, posojilnici itd.

Zajčki, srnjaki in celo divji petelini se ob njegovi osemdesetletnici oglašajo, želeč mu še obilo let. Poznajo ga! Preko 63 let je predsednik lovske družbe na Vranskem in najemnik lovišča občine Vransko, urejeval njih življenje in smrt. Marsikateri divjadi je pretrgal nit življenja, marsikateri pa je iz usmiljenja prizanesel. Obuja spomine na svoje lovske prijatelje in čase, ko njegova pipa ni razlikovala tobaka od listja, ko je v temni noči svojim lovskim tovarišem svetil s čarobno razsvetljeno puškino cevjo in ko je robantil nad fazani, češ da so v zvezi z osami, kar sicer ni okusil na lastni koži, temveč je bil tega sovraštva deležen nekdo drugi.

Gospod Lojzl je prekoračil 80. leto in se ga kot jubilanta spominja marsikdo že iz Savinjske doline, Ljubljane in Kamnika. Vsi njegovi znanci mu želimo, da ga Bog ohrani čilega in zdravega še mnogo let kot svetovalca in predsednika vranske lovske družbe.

Miroslav Pečnik.

*

† Hela Souvanova.

V najlepši jesenski lovni dobi, ko so zopet oživela lovišča in so zvonili braki skozi temne gozde, smo sredi vedrega lovskega razpoloženja onemeli ob nenadni pretresljivi vesti, da je za vedno zapustila gospa Hela Souvanova svoja lepa, z brezprimerno ljubeznijo negovana lovišča. Visoko naobražene gospe, lovke, plemenite tovarišice po duhu, mišljenju in lovskem udejstvovanju ni več v naših lovskih vrstah. Čudna, nepojmljiva je usoda. Prazno bo ostalo njeno mesto, kajti redki so med nami, ki bi tako ljubili prirodo in ki bi mogli tako po-

Lovski koledar za april

Sonce vzhaja: dne 11. ob 5·25h
„ zahaja: „ 11. „ 18·40h
„ vzhaja: „ 21. „ 5·07h
„ zahaja: „ 21. „ 18·51h
„ vzhaja: „ 30. „ 4·52h
„ zahaja: „ 30. „ 19·03h

Mesec je 11. v mlaju 25. v ščipu.

žrtvovalno posvetiti vse svoje sile in zmožnosti negi lovišč ter gojitvi divjadi — kot ta vzorna lovka! Le najgloblja ljubezen do narave, ki doprinaša vse žrtve, ter fin čut lovske pravičnosti in nesebičnosti more dvigniti lovišča na tako vzgledno višino, kot so bila njena.

S svojo občudovanja vredno energijo in smotrnostjo se ni strašila truda, časa in dela, da je uredila vzorno lovišče, ki je bilo njen ponos in raj za divjad. Svojo ljubljeno divjad je varovala kot mati rodne otroke ter je z neizprosno doslednostjo zatrla vse škodljivce divjadi.

Ganljivo je skrbela za krmljenje in prav posebno so ji bili pri srcu fazani in jerebice. Z izredno veščim in skrbnim ravnanjem je pokojnica rešila in vzgojila vsako leto skoraj ves mladi zarod iz pokošenih ali zapuščenih fazanjih in jerebičjih gnezd ter podala s tem blesteč dokaz, kaj zmore ljubezen do stvari. To je dano morda res le spretnim ženskim rokam in ženskemu srcu.

Na drugi strani je bilo pa za vsakega lovca doživetje, če je imel srečo, da je bil lovski gost te nepozabne lovke. Z izbranim okusom in občutkom za čiste, stare lovske običaje in tradicije je prirejala sicer redke družabne love, ki so vzbujali vsakemu gostu občudovanje in spoštovanje do lovstva.

Pa je odšla v večna lovišča, odkoder ni vrnitve, vzorna lovska tovarišica, blesteč vzgled lovske pravičnosti in plemenitega lovskega duha! Ostavila nam je le neizbrisen, nepozaben spomin prelepih lovskih dni z nedeljenim občudovanjem njenega odličnega lovskega udejstvovanja! Slava ji! J.

Kinološke vesti

XII. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza se bo vršil v ponedeljek, dne 19. aprila t. l. ob 20. uri, v lovski sobi hotela »Metropol« v Ljubljani. Dnevni red običajen.

CACIB. Z dopisom Fédération Cynologique Internationale iz Bruslja z dne 6. marca 1937 so potrjeni sledeči CACIB:

V tekmi z najmanj 6 psi:

Jago, JRB 232, last Adolfa Ivanca, Sodražica, sodnika Viljem pl. Fürer in Henrik baron Lazarini.

Dečko-Mirnski, JRSp 158, last Števa Šinka, Škofja Loka, sodnik dr. Emil Hauck.

Wollescote Winalot, AKCA 16442, last M. M. Vasa, Newyork, sodnik Pavel Marosi.

Lorett v. d. Rüster, DFStB 56304, last Gertrude Hanke, Leipzig, sodnik Pavel Marosi.

V tekmi manj nego 6 psov:

Roland v. d. Mur-Au, OeHZB IS 192, last Maria v. Teppner, Gradec, sodnik Anton Schuster.

Freya v. Kleengrund, OeHZB IS 159, last Maria v. Teppner, Gradec, sodnik Anton Schuster.

Locki v. d. Tannleiten, JRJ 141, last dr. Fina Souvan, Ljubljana, sodnik dr. Emil Hauck.

Ale-Blackpond, JRJ 162, last Korneliusa Zwillinga, Zdenčina, sodnik prof. dr. Karl Witzelhuber.

Clint Character, OeHZB HT 124, last Anna Redlich, Dunaj, sodnik prof. dr. Karl Witzelhuber.

Peachem v. Schloss Friedau, OeHZB BIT 17, last Ilse Högler, Dunaj, sodnik prof. dr. Karl Witzelhuber.

Evelyn v. Höglerhof, OeHZB BIT 47, last Ilse Högler, Dunaj, sodnik prof. dr. Karl Witzelhuber.

Ta potrdila se bodo razposlala po pošti vsem zgoraj navedenim.

Na predlog JKS je bila plaketa FCI brezplačno priznana Dečko-Mirnskemu, last Števa Šinka, Škofja Loka in Lokkiju v. Tannleiten, last dr. Fine Souvanove, Ljubljana. Ti dve plaketi je FCI direktno poslala lastnikoma.

Sodniški izpit za splošnega sodnika za vse pasme ptičarjev sta položila z uspehom, 13. marca t. l., pred komisijo, ki so jo tvorili predsednik Urbanc Franc kot zastopnik JKS, inšpektor Justin Feliks in svetnik Križaj Evgen, ter kapetan Drenig Teodor kot zapisnikar, pripravnika Matajc Leo, uradnik TPD in inž. Weinberger Friderik, višji svetnik drž. žel., oba iz Ljubljane. Savezni tajnik.

Klubove vesti.

XIII. redni občni zbor Jugoslovenskega kluba ljubiteljev brakov se je vršil dne 16. februarja t. l. v hotelu »Metropol« v Ljubljani.

Klub ima 78 članov, od katerih je 36 ustanovnih. Med letom je klub napravil štiri smotre in sicer v Mokronogu, Sevnici, Gornjem gradu in Mozirju. Uspeh je bil še zadovoljiv. V celoti je bilo na smotrah predstavljenih 43 psov. Od teh je bilo ocenjenih 14 brakov in sicer 9 gladkih istrijanov, 1 resast istrijan, 1 balkanec ter trije baseti.

Na V. mednarodni razstavi psov vseh pasem v Ljubljani je bilo razstavljenih 25 istrijanov in 8 basetov.

Klub si je nabavil 4 gladke istrijane in sicer 3 psice in 1 psa in bo lahko vsako leto razpečal med lovce lepo število čistokrvnih mladičev. Že preteklo leto je predsednik poklonil klubu 4 mladiče, katere je klub brezplačno razdelil med lovce, ki si težko nabavijo pse čiste pasme. Nadaljevanje občnega zbora dne 6. marca t. l. Klubova blagajna ima samo še 1529 dinarjev gotovine. V JRB je na novo

vpisanih 29 psov in v vzrejni register 24, torej je bilo v celoti registriranih 53 brakov. Občni zbor enoglasno podeli razrešnico funkcionarjem.

Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Jakil Venče, podpredsednik Fabjani Pavel, tajnik Lovrenčič Lado, blagajnik Černe Ernest, strokovni poročevalec dr. Ivan Lovrenčič, odborniki: Breznik Venčeslav, Ivanc Adolf, Oblak Josip, Zupančič Leopold, revizorja sta Herfort in Miklič, njuna namestnika Javornik in Jurjovec.

Pri slučajnostih se na predlog kapt. g. Dreniga določi, da bo klub skušal poslati na mednarodno razstavo na Dunaj dva istrijana in sicer psa in psico in je v ta namen predsednik dal klubu na razpolago 500 din.

Med letom namerava klub zopet napraviti več smoter in tako pridobivati po vseh krajih naše ožje domovine lovce k sodelovanju.

Društvo prijatelja pasa (Kinološko društvo) v Zagrebu priredi 4. aprila 1937 v lovišču g. Büchlerja, kraj Dugog Sela v bližini Zagreba svojo spomladansko vzrejno tekmo ptičarjev.

Poročilo o IX. občnem zboru Društva brak-jazbečar, ki se je vršil dne 19. februarja 1937 v Ljubljani. Predsednik g. Kosler je pozdravil gg. delegate: za Zvezo lovskih društev g. mr. Bakarčiča, za JKS in KLSp g. Rostana in za DLP g. Schusterja. Prečitan je bil pozdravni dopis Kinološkega društva iz Zagreba.

DBj je priredilo 17. maja 1936. smotro brakov-jazbečarjev v Hrastniku, na kateri so sodniki ocenili 40 psov in ocene razglasili samo za one pse, ki so vpisani v Društveni vzrejni register. Uspeh je bil: odlično 2 psa, prav dobro 10, dobro 13, povoljno 3. Pet psov ni bilo ocenjenih zaradi pregrobih napak, nevpisanih pa je bilo sedem psov.

Udeležba brakov-jazbečarjev na razstavi psov v Ljubljani v septembru 1936. je bila — zaradi smotre v Hrastniku — bolj pičla: 4 psi. Od teh so 3 prejeli oceno »prav dobro«, eden je bil izven konkurence.

V DBj je bilo vpisanih v pretekli poslovni dobi 66 članov, in sicer: en častni, 9 ustanovnih in 56 rednih, od teh 13 poklicnih lovcev. Odbor je sklenil, zaradi slabih izkušenj z importom v bodoče opustiti nabavo mladih psov iz inozemstva.

V društveni vzrejni register je bilo v letu 1936 vpisanih 37 psov. Zaščitenih je 22 psarn, 2 sta bili črtani iz seznama, in sicer: Orlik in Otok.

Društvo razpolaga z gotovino 6.651.15 dinarjev. Preglednika računov gg. F. Perles in Nagy sta našla knjige v popolnem redu in predlagala odboru razrešnico.

Ker ni bila za volitve predložena nobena nova lista, je bil na predlog g. mr. Bakarčiča ponovno izvoljen dosedanji odbor. Kot nov odbornik je bi izvoljen g. inž. O. Strzelba. Proračun za prihodnje leto je bil soglasno sprejet. Članarina ostane ista: 30 din za redne člane, 15 din za poklicne lovce. Pristopnina 10 din, oziroma 5 din.

G. inž. Strzelba je predlagal, naj DBj priredi letos uporabnostno tekmo brakov-jazbečarjev. Predlog je bil z odobravanjem sprejet in se bo tekma vršila v bližini Ljubljane. V Ribnici na Dolenjskem pa se bo na predlog g. predsednika vršila smotra. Tajnik.

Novi člani. Kot redna člana DBj sta se prijavila g. dr. Janko Lavrič, advokat, Ribnica na Dolenjskem, in g. Ivan Kralj, Tržič. — Event. ugovori naj se vlože pri društvu v 14 dneh.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi tudi letos dve pomladanski vzrejni tekmi za pse ptičarje vseh pasem, ki so bili poleženi v letu 1936. Prva se bo vršila v nedeljo, 11. aprila t. l. v lovišču Ježica pri Ljubljani s sledečim sporedom: Zbirališče ob 7 zjutraj na vrtu hotela »Miklič« (Metropol) nasproti glavnega kolodvora v Ljubljani; tam se vrši pregled psov za vpis v JRP in žrebanje; odtod odhod v lovišče. Kosilo je ob 14 v Tomačevem pri »Kovaču«. Po tekmi se vrši ob 20 sestanek v hotelu »Miklič« in razglasitev ocen ter razdelitev daril. Prijave za to tekmo je poslati najkasneje do 7. aprila t. l. na DLP v Ljubljani.

Druga tekma, ki jo priredi podružnica v Mariboru, se bo vršila v nedeljo, 18. aprila t. l. v okolišu Maribora ali Ptuja. Točen spored se bo udeležencem pravočasno naznanil; prijave sprejema podružnica do 10. aprila t. l.

Prijavnina za vsakega psa znaša 30 din, poklicni lovci, ki vodijo lastne pse, so oproščeni plačila prijavnine in dobe povrnjene stroške za vožnjo. Prijavnino je plačati pred tekmo. Vsak tekmovalec dobi diplomo, poklicni lovci pa denarna darila po 300, 200 in 100 dinarjev.

Vodji za ljubljansko tekmo sta gg. dr. Hubert Souvan in Bogdan Sežun; sodniki pa gg. inšpektor Feliks Justin, svetnik Evgen Križaj, Anton Schuster in inž. Friderik Weinberger.

Izpita o vodstvu in dresuri ptičarjev, ki se je vršil v dneh 8. do 13. marca, se je udeležilo poleg velikega števila gg. lovcev tudi 12 poklicnih lovcev. Izpit se je vršil teoretično in praktično pod vodstvom g. svetnika Križaja Evgena.

Udeleženci poklicni lovci so prejeli potrdilo o posečanju tečaja, dr. Lokarjevo knjigo »Ptičarji, njihova odreja in vzgoja« in lovski nož. Tečaj se je končal v obojestransko zadovoljstvo, tako predavateljev kot poslušalcev. Predavali so gg. predsednik Urbanc Franc, inšpektor Justin Feliks, svetnik Križaj Evgen, tajnik Sežun Bogdan, mr. ph. Hočevar Slavko, Matajc Leo in inž. Weinberger Friderik.

Oglasi

Službo gozdnega in lovskega čuvaja išče Šašelj Ivan, Devica Marija v Polju, št. 115.

Lovski čuvaj z večletno prakso, dobro izvežban išče mesta kjerkoli. Pod šifro »Zanesljiv« na »Lovsko društvo Kranj«.

Lovsko društvo Ljubljana odda nekaj popolnih letnikov »Lovca« iz leta 1924 in 1929 in več nepopolnih letnikov od l. 1924 do 1930. — Lovski čuvaji, ki so že plačali letošnjo članarino dobe brezplačno po 3 do 4 letnike. Javijo naj se v društveni pisarni ob ponedeljkih med ½ 11 in 12 uro. Po pošti se jim pošlje »Lovca«, ki je še na zalogi, le proti predplačilu poštnine, ki znaša za vsak letnik približno 5 dinarjev.

Odstrel divjih petelinov oddaja uprava razlaščenih gozdov v Kočevju, v lovišču na Rogu. Informacije daje ta uprava ali pa Zač. drž. uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani.

Dobra braka, psa in psico, prvenstvena kratkodlaka istrijanca, mladiča ali starejša, kupi Sekirnik Makso, učitelj, Oplotnica.

Plemenski pes, dolgodlaki resasti istrijanec je za oplemenitev na razpolago. Pavlič Ivo, šol. upravitelj, Rebelj, p. Oplotnica.

Dobro dresirana lovska psica, nemška kratkodlakarica, nizke postave, rep kratko kupiran, temnorjave barve, na prsih ima belo liso, na ime »Heksi«, mi je bila odpeljana dne 18. februarja 1937. Prosim vse lovske tovariše, če bi kdo slišal o njej ali jo kjerkoli videl, naj mi javi proti lepi nagradi na ime: Alojz Vidovič, Košaki 10, Maribor.

Nemško kratkodlaki psi-ptičarji, čistokrvni, zelo lepi in dobro razviti, dva meseca stari, iz legla »Alke Kriške« in »Wild Pöttmes« (sin znanega Bodo v. d. Radbach), rjavo progasti, na prodaj. Cena 600 din z rodovnikom franco oddajna postaja.

Vprašanja nasloviti na: Ivan Štular, lovski paznik, Vrhnika pri Ljubljani.

Istrske brake, mladiče iz spomladanskih legel bo pod ugodnimi pogoji oddajal Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov. Kdor hoče priti do dobrega čistokrvnega braka, naj se čimprej obrne na JKLB, Ljubljana, Tavčarjeva 12. JKLB.

Celoletno se odda v najem: Neopremljena vila ob robu gozda, od koder je krasen razgled, ¼ ure nad trgom Guštanj, dosedaj stanovanje ravnatelja. Po želji tudi z nekoliko ekonomije. Tudi lovišče, ki je od vile lahko obhodno, v izmeri ca. 800 ha z gamsi, srnjadjo in velikimi petelini se odda v najem. Natančnejša pojasnila pri gozdni upravi: Grad Ravne, pošta Guštanj.

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot specialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Seme papeževe repice (topinambur) prodaja po 2 din kg oskrbništvo graščine Neukloster, Sv. Peter v Savinjski dolini pri Celju.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče in pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Hammerles trocevka, kal. 16/82 mm	3500 din
Hammerles Bock, kal. 28/5·6 mm	3250 din
Hammerles Bock z daljnogledom, kal. 16/7 mm . . .	3250 din
Trocevka petelinka, kal. 16/8 mm	1800 din
Dvocevka petelinka, kal. 12	650 din
Dvocevka petelinka, kal. 16	700 din
Dvocevka petelinka, kol. 16	900 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9·3 mm	1200 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9·3 mm	1200 din
Enocevka risanica, kal. 6·5 mm, repetirka . .	800 din
Dvocevka Hammerles, kal. 16	2000 din

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

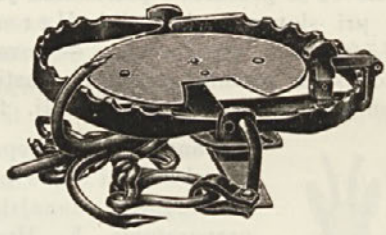
Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

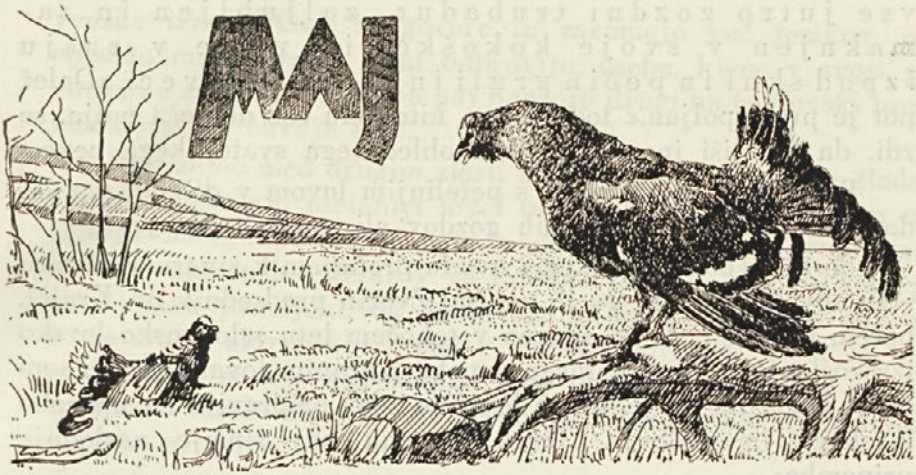

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Dr. Fran Ogrin

V novo lovsko dobo

Lovec ima v lovišču vedno dovolj opravka. Saj njegovo stremljenje ne sme iti le za tem, da lovi in strelja lovne (koristne) živali, marveč mu mora biti na skrbi tudi njih zaščita, pokončevanje nezaščitene divjadi, zlasti raznih ujed, zatiranje divjih lovcev itd. Vendar pa se prava lovska doba in veselje pričneta na novo — spomladi. Pomlad, radost ljudi, posebej začetek radosti pri lovcih.

Ljubke cvetice teloha in trobentic, zvončkov in vijolic prihajajo kot prve znanilke vesne, pozdravljajoč nas s svojimi nežnimi glavicami. Po naših logih in vrtovih pa zažive zopet ptice in njihov spev bodri v tihih gnezdih valeče samice in kratkočasi ljudi.

Pod vplivom sončnih žarkov se vsa narava preraja vidoma. Nevidne vile zgrinjajo čez hrib in dol zelene preproge, vezene s pisanim cvetjem, in palčki-krojački odevajo pozimi ogolelo drevje v živobarvne plašče.

»Zeleni gozd je lovčev raj
in krasen res je gozd...«

Radostno mu utriplje srce in nestrpno pogleduje preko oživljajočih se ravnin, kako se umikajo snežne lise s hribov in gora, od vznožja pa prodira više in više bujno zelenje. Tam na veji stare bukve dvori in kleplje na

vse jutro gozdni trubadur, zaljubljen in zamaknjen v svoje kokoške, in višje v rušju izpod skal in pečin gruli in pleše ruševec. »Daleč pot je prek' poljan,« toda lovcu, hitečemu čez dehteča polja, se zdi, da že sliši in vidi v črno oblečenega svatovskega pevca.

Bajni čari so združeni s petelinjim lovom v dišečih pomladanskih jutrih sredi temnih gozdov ali gorskih planjav.

Po tem »pomladanskem« uvodu prehajam k stvari. V članku »Ob novem letu«, ki ga je napisal Zvezin predsednik dr. Krejči, berem napoved, da bo izdano v tekočem letu »slovensko lovsko izrazoslovje«. Želim polnega uspeha izbranim tovarišem pri tem delu! Umestno pa je, da se lovci že zdaj pripravijo na uporabo lovskega imenoslovja. Temu namenu naj služijo naslednje pripombe:

Naša gospodarska in nacionalna osamosvojitev, ki se je pričela že pred svetovno vojno, napreduje zlasti po prevratu navzlic raznim oviram. Vzporedno se razvija tudi lovstvo. To ni več pravica in zadeva samo privilegirane viteške gospode izpred leta 1848 in po njem, marveč lov lahko goji vsakdo, ki čuti ljubezen do večno lepe prirode ter ima smisel in veselje do lovstva. Tudi razne lovsko-tehnične pridobitve ter lovska vzgoja so napredovale. Eno pa smo zanemarili in pozabili. Mi se še vedno postavljamo na »štante« namesto na stojišča, lovimo v »tribih« in imamo tudi imenitne zadnje »tribe« (namesto pogone); »trajberji« in psi-braki pa nam zganjajo, ali kakor se je nekoč izrazil kamniški lovski čuvaj »vižajo« divjad na »štante«. In domov nosimo ali vozimo male in velike »štuke«, potem ko smo oddali toliko in toliko »šusov« ob »guarda-klicih« in brez njih (prav »pozor! pazi!«) itd.

Kadarkoli sem slišal tako jezikovno lovsko rovtarščino, me je vedno nekaj zbodlo in najbrž tudi marsikoga drugega. Na storjene osebne opozoritve se je sicer v zadnjih letih lovska govorica nekoliko izboljšala, v splošnem pa govore lovci še vedno nekako lovsko latovščino kakor pred 30 in več leti.

Zato je skrajni čas, da se ustvari slovensko lovsko imenoslovje, ki bo podajalo za vse lovske pojme lepe slovenske besede.* Potrebno pa je tudi, da izmečemo iz svojega lovskega besedišča že sedaj vse one tujke, za katere vemo že danes primerne slo-

* S knjigo »Naš lov« je ledina zorana.

venske izraze. Oni, ki govore in razumejo več jezikov, naj opisano malomarnost sami odpravijo, osebe, ki se v svoji govorici ne zavedajo tujk, pa naj opozore drugi na to (lovski upravičenci svoje čuvaje itd.).

Pomislimo med drugim zlasti na to, kako nas morajo gledati ob taki jezikovni mešanici lovci tuje narodnosti. V svojem neznanju našega jezika si morda domišljajo, da Slovenci niti nimamo slovenskih izrazov za dotične pojme. Ako pa smo po okoliščinah prisiljeni, da govorimo n. pr. nemški, pa tudi ne bomo štulili slovenskih besed v nemško govorico. Sicer bi bilo pa na naši zemlji kaj takega bolj opravičljivo kakor pa, če mešamo v lovski ali nelovski družbi nemške in italijanske izraze v svojo govorico.

Zdaj spomladi, ko se pričenja nova lovska doba, bodi nova tudi v tem, da bomo poslej na lovu in v družbi govorili čisto slovenščino, ne pa nekak neobstoječi lovski esperanto!

Stresa James (Jakob) Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki*

Uvod

G. inženir Franjo Sevnik mi je poslal preko luže prijazno povabilo, da bi kaj napisal za slovenskega »Lovca«. Saj bi morda res zanimalo fante v stari domovini, kako se po ameriški gmajni in hosti podimo za divjadjo. Dosti nas je v Ameriki lovcev, ki smo še iz domovine prinesli v žilah tisto dopadljivo strast do lova. Dosti jih je tukaj, ki so doma lovili vnic, to se pravi, brez dovoljenja in vedo še vedno povedati marsikaj zanimivega o tem. Ampak tukaj je ta stvar drugačna in si nihče ne upa v gmajno ali v gozd brez dovoljenja.

V Ameriki je mnogo divjadi, toda ne po vseh državah. Na primer, tukaj v naši državi Ohio imamo samo zajce, lisice, coone (neke vrste divja mačka), jazbece, fazane, race, jerebice in velike veverice. Če hočemo upleniti kako večjo divjad:

* Tuji lovski listi prinašajo često poročila lovcev, živečih v krajih izven domovine, o ondotnih lovskih razmerah in doživljajih. Na ta način ostanejo stalno v zvezi z lovci v domovini. Ti pa spremljajo svojega rojaka v mislih na njegovih lovskih pohodih. Ni samo strast do lova, do ubijanja živali, ali ljubezen do prirodnih lepot, ki žene lovca ven v naravo, temveč v veliki meri tudi nagnjenje k potepanju po svetu, ki leži človeku v krvi že od pradavnine. Videl sem, s kakšnim veseljem mnogi naši lovci, ki jim je »Moj prvi...« v »Lovcu« že nekam prevsakdanji, čitajo popise in lovske črtice iz drugih pokrajin naše države. Pa sem si mislil, da bi radi čitali tudi popise in prigode naših izseljencev-lovcev v Ameriki (in drugod).

Pred leti smo imeli v Soteski služkinjo, katere oče je bil v Ameriki traper (poklicni lovec) nekje na severni meji Združenih držav. Ko si je opomogel, je poklical svojo hčerko k sebi. Od tam nam je dekle poslalo obširno pismo, v katerem je preprosto, a zanimivo opisala svoje novo življenje in očetov lov. Med drugim je napisala, da žive v ondotnih gozdovih tako veliki srnjaki, kot so grajske krave. Rad bi jo bil naprosil, da nam njen oče natančnejše popiše tiste čudovite srnjake in svoje lovske prigode, toda pismo z naslovom smo izgubili. Pozneje se pa žal ni več oglasila.

Pri neki priliki sem se razgovarjal o tem z g. A. Klincem z Gorenjega polja, ki je živel delj časa v Ameriki. Kot bivši urednik oziroma ustanovitelj časopisa »Ameriška domovina« v Clevelandu je ostal tudi po vrnitvi v domovino stalen naročnik tega lista. Opozoril me je, da prinaša ta časopis često lovske črtice naših izseljencev lovcev. Svetoval mi je, naj se obrnem na urednika lista, ki me bo gotovo spravil v stik z našimi ondotnimi lovci.

Storil sem po njegovem nasvetu in glej, izkazalo se je, da je sedanji urednik časnika »Ameriška domovina« g. J. Debevec sam vnet lovec, ki se je prijazno odzval mojemu povabilu za sodelovanje pri »Lovcu«.

Inž. Sevnik Franjo.

srnjake, lose, medvede, divje purane, rise, gorsko ovco itd., moramo iti daleč v druge države, največ na sever. Srn je še največ v naši sosednji državi Pennsylvaniji in Michiganu, tudi črne medvede dobite tam, drugega pa ne. Tak lovski pohod mnogo stane, zato gre le sem pa tje kdo na tak lov in navadno samo tedaj, če ga pošlje lovski klub, da gre po par srnjakov za lovsko večerjo.

Če rečem, da gremo na lov v sosednjo državo, pomeni to razdaljo 200 do 300 milj in še več. Pa ker imamo skoraj vsi avtomobile in so ceste lepe, taka razdalja ne pomeni mnogo.

Orožnega lista tukaj ni treba. Lovec potrebuje samo lovsko dovoljenje, ki ga dobi vsakdo, ki je star nad 18 let in je ameriški državljan. S tem dovoljenjem sme loviti v svoji državi, kjer stanuje, kjerkoli hoče, samo da prosi farmerja za dovoljenje.

Če greš pa v drugo državo na lov, moraš dati za lovsko dovoljenje več. Če gremo na primer iz države Ohio v državo Pennsylvanijo na srnjake, moramo plačati za dovoljenje 15.25 $, medtem ko plača domačin samo 2.25 $. Če pridejo od tam sem, pa oni plačajo toliko več. Svoji k svojim. So pa različne cene v raznih državah. V nekaterih moraš plačati tudi po 50 $ za lovsko dovoljenje.

S takim dovoljenjem dobiš pravico, da smeš loviti in ustreliti določeno število divjadi in isto peljati domov. V Pennsylvaniji sme vsak lovec ustreliti srnjaka in kadar je sezija za srne, navadno vsaka tri leta po tri dni, smeš ustreliti eno srno. Prestopek jako strogo kaznujejo z zaporom in denarno globo. Čisto prav!

Če gremo na lov v Kanado, je pa razdalja 500 do 800 milj. Je res daleč, toda živali je tam dovolj, zlasti losov in rjavih medvedov. Lovska licenca stane 25 do 50 $, kakor imajo to določeno razne province, pa smeš peljati iz dežele na eno dovoljenje dva srnjaka in enega medveda, ali losa, enega srnjaka in enega medveda.

Kakor rečeno, se v naši ljubi državi Ohio pehamo največ za zajci, ki so mnogo manjši od starokranjskih, pa toliko bolj urni. Lovni čas traja od 15. novembra do 31. decembra, pa še na novoletni dan, če vzameš zanj dovoljenje. Zato pa toliko bolj hrepenimo po lovu na večjo divjad in če le moremo, skočimo v sosednjo Pennsylvanijo po kakega srnjačka. Lov je odprt tam od 1. do 15. decembra. Tri dni je v tem času prost lov tudi na medvede.

Tako sem na kratko nekaj povedal o lovu tukaj, kolikor se tiče nas Slovencev. Seve, dovolj lova si privoščijo ameriški

sportniki, ki imajo denar. Vsak večji ameriški dnevnik ima posebnega sportnega urednika, ki je dobro plačan in ki priobčuje ter daje nasvete samo o lovu in ribolovu. Američani so menda najstrastnejši sportniki na svetu. V državne postavodaje in tudi v deželne vedno pošiljajo razne predloge, ki so namenjeni za gojitev in hranitev divjadi. Razne države in vrhu tega še dežela izdajo vsako leto mnogo milijonov dolarjev v ta namen.

Toda bilo bi preobširno, če bi hotel o vsem tem pisati. Namen tega uvoda je bil, da povem vzrok mojemu pisanju. Kot rečeno, me je g. inženir Sevnik naprosil, naj kaj napišem o lovskih pohodih ameriških Slovencev. O mojem zadnjem lovskem pohodu na srnjake v državo Pennsylvanijo sem bil lansko leto pisal v tukajšnjem slovenskem dnevniku »Ameriški domovini«, čigar solastnik sem. Pa sem si mislil, da bi našim lovcem doma ustregel, če bi kar tisto poslal. Iz opisa boste razbrali vse veselje in žalost, vzhičenje in razočaranje ameriškega lovca, ki se vzpenja iz globeli v rebra pennsylvanskih hribov, ki so nekako taki, kot bi vzel nekaj tisoč Šmarnih gor in jih raztresel po Sorškem polju.

Enakih lovskih pohodov sem se udeležil več in tudi vse spravil na papir v nadlego cenjenim naročnikom. In če boste tega, ki ga priobčujem zdaj, radi brali, vam bom poslal še kaj drugega. Če vas morda ne bo zanimalo, se zahvalite g. uredniku, ki vam je to slabo zabeljeno jed pripravil. Da sem pa okusil lovski krst še v domovini ter bil krščen po vseh lovskih postavah in šegah, sta za pričo gg. Toni Detoni in Tone Meden. Prvi me je vzel v šolo, da sem streljal vrabce, pri drugem sem bil pa že napredoval do zajcev in pozneje do srnjakov. Še danes sem obema zelo hvaležen. Posebno g. Medenu sem njegovo dobroto poplačal s tem, da smo mu enkrat pouzmali lepega srnjaka v meniševskih loviščih. Kar vprašajte ga, kako je bilo. Nekoliko me je zdresiral v tem važnem poklicu tudi g. France Debevec iz Begunj, ki je bolj vedel, kje tiči zajec, kot njegov lovski pes. Nisi še pozabljen, dragi France!

O, srečni časi!

1.

Da je naslov pravi, bo videl oni, ki bo tole bral do konca. Opozarjam pa že naprej tiste, ki jih lovske litanije (pete in navadne) ne zanimajo, naj ne začno brati tega, ker potem ne bodo mogli nehati in se bodo jezili. To pisanje se bo najbrž vleklo, kot se je vlekel naš lov, ki ga ni hotelo biti konca ne

kraja, posebno kadar nismo videli in ne slišali divjadi, razen svojih sotovarišev, ki se včasih tudi lahko štejejo med divjad.

Zakaj sem poleg drugih stvari dobil prehlad, boste zvedeli pozneje iz tega pripovedovanja, ker mora iti vsa stvar lepo po vrsti.

Par ur zatem, ko sem prišel z lova domov, me je že v nogo prijel »štihpan«, pred katerim sem imel mir celih 12 mesecev. Na lovu me je namreč vsak dan kakih petdesetkrat v noge zeblo, kar je potem imelo slabe posledice. Torej sem imel jako lepe spomine na lov in sta me noga in kašelj skrbela, da so mi ostali spomini vedno živo pred očmi, ponoči in podnevi.

Ta stvar mi je zelo napak hodila, ker ni prišla nadme v kakšnem bolj prikladnem času, ampak ravno za božične praznike, ko je bilo največ dela. Ravno v tistih dneh, ko sem nosil nogo v naročju in sem jo imel ohomatano s copato iz najnežnejše kožuhovine, je prišlo vabilo, da se udeležim kosila, kjer bo navzoč sam ljubljanski nadškof, ki je bil takrat na obisku tukaj.

Čez par dni je bila ravno tista noga vzrok, da nisem mogel iti v Girard na banket.

Pa kaj bom našteval. Veliko stvari sem zamudil, ki mi bodo za večno hodile v škodo. Samo ena stvar je, katere me je bolna noga obvarovala, da namreč nisem bil pri našem klubu izvoljen za predsednika, ker nisem prišel na sejo, in sem tako odnesel zdravo kožo. Našim fantom se to otepa; zakaj so me pa nagovorili, da sem šel po srnjake in sem uplenjenima dvema domov grede vsako dlako desetkrat prerekel, ker sva ju z Johnom Dolencem vozila domov po bližnjici in sva tudi čakala, da je bilo najslabše vreme, kar ga more dati mesec december.

2.

Bilo je neke srede leta 1935 na Močilnikarjevi farmi, kjer smo plašili lončene golobe, ko stopi k meni naš predsednik Jože Mlakar in me kar naravnost in brez ovinkov pobara, če bi šel letos tudi jaz na lov na srnjake v Pennsylvanijo, v slučaju, da me vprašajo.

»O, kar vprašajte me, boste videli, kako bom šel rad. Saj nisem imel že dve leti nobenih počitnic in bi se mi prav spodobilo, če bi se šel za kak teden oddahnit v gozd. Gotovo mi nihče za to ne bo zameril.«

Takle uvod sem napravil na Jožetov namigljaj in kar tam sva se domenila, da on in jaz sva dva, za druge se bo pa že videlo. Jaz sem sam pri sebi takoj računal na Jima Šepca in

Jazbeca Ferdota, ker bi mi trije veliko lažje prestajali dolge večere v kempi, če smo skupaj, kot pa vsak posebej.

Na seji našega kluba smo tako držali roke kvišku, ko nas je predsednik spraševal, kdo bo šel po srnjake, da bi nam bile skoraj iz sklepov skočile. Potem so pa začeli jemati besedo nazaj in končno smo ostali: Jože Mlakar, naš predsednik, Krist Mandel, naš podpredsednik, John Dolenc, naš tajnik, Tone Babič, ki se uči za farmerja v Madison, O., že kakih sedem let, in jaz. Z nami je bil tudi brat Hrvat, Nick, ki ga je vpeljal v našo družbo Krist Mandel. Ta ni naš član, ampak smo ga vseeno s seboj vzeli, ker je bolj suhe sorte in ne pojé dosti. Torej nas je bilo šest, za en pod in pol.

Domenili smo se, da odjadramo iz Clevelanda 1. decembra zjutraj. Na ta zgodovinski dan je slučajno padla nedelja, zato se je v Pennsylvaniji lov odprl šele 2. decembra in smo hoteli biti na mestu tisti trenutek, ko se lov odpre. Za to je več vzrokov in glavni je ta, da se prvi dan najlažje ustreli srnjaka, pa tudi lovca, ker nista še tako zelo poplašena.

V soboto proti večeru me pokliče Jože po telefonu iz Madisona in me prav lepo potolaži, češ, da je taka pot, da se bomo v Pennsylvanijo kar pridrsali, nič zato, kateri konec bo prvi tam. Ker je bilo v Clevelandu precej normalno in na cestah nič snega, sem mislil, da bi Jože rad odložil lov za eno leto, pa sem ga potolažil, rekoč: »Nič se ne boj, Jože, jutri zjutraj ob devetih bomo pri tebi na farmah, pa če bomo morali priti po kolenih.«

Jože se je s tem zadovoljil, veseleč se v mislih, kako se bomo pripeljali do njega. V soboto večer sem imel strašno mnogo dela, ko sem spravljal skupaj razne nepotrebne stvari za lov. Predvsem je prišla v poštev gorka obleka in obutev, posebno pa več vrst perila, ker v tistih krajih so tudi medvedje, je rekel Mandel. Najprej sem mislil, da bo šlo vse skupaj v malo culico. Ko sem bil pa z vsem gotov, je bila pred mano velika in težka bisaga.

(Se nadaljuje.)

Po dr. inž. Z. Šimanu priredil C. Bloudek.

Ocenjevanje srnjakovega rogovja

(Iz drž. preizkuševalnega zavoda za lovstvo v Pragi)

(Konec bo sledil.)

S tem ko dr. ing. Šiman, upoštevajoč Biegerjevo, kakor Dykovo metodo, končuje svoj uvod k oceni srnjakovega rogovja, poudarja, da namerava nuditi s tem svojim novim predlogom ocene rogovja sodnikom, ki morajo pri razstavah oceniti po več sto rogovij, in pa lastnikom lovišč zaradi ugotovitve višine pristojbine za ustreljenega srnjaka, samo zanesljivo, po možnosti enotno in enostavno podlago k nadaljnji točnejši individualni razvrstitvi rogovja in njih vrednotenja. Priporoča, da bi smatrali ta predlog le kot novo, na podlagi i d e a l n e g a t i p a srnjakovega rogovja sestavljeno metodo, ki skuša z merjenjem, vrednotenjem in redukcijo posameznih činiteljev podati odgovarjajočo ocenjevalno formulo, v kateri bi bilo razmerje točk glavnih skupin približno 2 : 1 : 1, kar pomeni, da bi na gmotne točke (debelino in vsebino) pripadalo 50%, na dolžinske točke približno 25% in na oblikovne točke tudi cca 25% celokupnega števila točk.

Postopek sam naj bi po njegovem priporočilu bil — zaradi boljšega pregleda — razdeljen na štiri glavne skupine točk, ki so sestavljene po priključeni ocenjevalni tabeli sledeče:

I. D e b e l i n a.

V to skupino uvršča dr. ing. Šiman činitelje, ki naj izrazijo debelino ali moč srnjakovega rogovja in priporoča meritev po prej navedenem navodilu v centimetrih s točnostjo do 0·1 cm:

1. venci, t. j. največji in najmanjši premer križem in to:
   a) premera desnega venca in njena aritmetična sredina,
   b) premera levega venca na isti način;
2. debelost stebel spodaj neposredno nad venci, in sicer enako kot pri vencih, največji in najmanjši premer križem obeh stebel spodaj, torej
   a) premera desnega stebla in njena aritmetična sredina,
   b) premera levega stebla na isti način;
3. debelino stebel zgoraj na najtanjšem mestu med srednjim in zadnjim odrastkom, t. j. največji in najmanjši premer križem obeh stebel zgoraj in to:

a) premera desnega stebla, iz katerih dobimo aritmetično sredino,

b) premera levega stebla na isti način.

Zgornji premeri stebel pri šilarjih in vilarjih s prednjim ali zadnjim odrastkom se merijo v drugi tretjini (od spodaj) cele dolžine stebla (gl. sl. 1 na str. 133). Ako pa pade mesto, kjer se naj meri zgornja debelina (premera oba) ravno tam, kjer raste sprednji ali zadnji odrastek, merimo premere (a + b) v enakih razdaljah nad tem mestom in pod njim in izračunamo aritmetično sredino (glej sliko 2 na str. 133). Na enak način se meri zgornja debelina (premeri) pri srnjakih-križakih (glej isto sliko desno).

Tako dobljene debelinske mere seštejemo in jih računamo v polni vrednosti brez kakršnekoli redukcije, oziroma s konstanto 1, tako da vsak centimeter odgovarja 1 točki.

II. Dolžina.

V to skupino spadajo:

1. ločne dolžine obeh stebel (desnega in levega), katere merimo v centimetrih s točnostjo do 0·5 cm po zunanji strani (loku) obeh stebel od spodnjega roba vencev do najvišje konice stebla (srednjega odrastka); aritmetično sredino teh dolžin reduciramo s konstanto 0·5;

2. tetivne dolžine obeh stebel (desnega in levega), t. j. neposredna razdalja med najspodnejšim robom venca in najvišjo konico stebla, katero merimo v centimetrih s točnostjo do 0·5 cm, samo zato, da lahko ugotovimo idealno razkrečenost (IR) po že prej navedeni formuli $IR = \frac{5 \text{ dolž.}}{8}$. Iz izmerjenih tetivnih dolžin desnega in levega stebla izračunamo seveda aritmetično sredino.

3. Razkrečenost (razpor) rogovja, t. j. največja notranja razdalja obeh stebel (FR), katero merimo v centimetrih s točnostjo do 0·5 cm zato, da lahko ugotovimo razmerje, odnosno razliko (D) med idealno (IR) in faktično razkrečenostjo (FR): D = IR — FR, in rezultat odštejemo potem kot slabe (negativne) točke za nepravilno razkrečenost, kakor je naznačeno v tabeli pod C.

III. Oblika rogovja.

V tretjo skupino postavk, ki naj redujejo vrednost in lepoto srnjakovega rogovja, priporoča avtor razen že navedene razkrečenosti, ki se izraža samo z negativnimi (slabimi) točkami, da uvrstimo še sledeče oblikovne činitelje:

1. Število in dolžino odrastkov.

Dolžino odrastkov srnjakovega rogovja smatra avtor tudi za zelo važen faktor, ki določa vrednost in lepoto rogovja, in priporoča po zgoraj označenem navodilu, da merimo ne samo dolžine sprednjih in zadnjih odrastkov, temveč tudi dolžine srednjih odrastkov (podaljškov stebla) v centimetrih s točnostjo do 0·5 cm. Izmerjene dolžine sprednjih, zadnjih in srednjih odrastkov seštejemo in izračunamo aritmetično sredino, katere zopet seštejemo in kot končni rezultat reduciramo, enako kakor dolžine stebel, s konstanto 0·5.

S seštetjem odgovarjajočega števila debelinskih točk (ad I.) v naravni dolžini (cm), dalje dolžinskih točk (ad II.), reduciranih s konstanto 0.5 in slabih točk za nepravilno razkrečenost, ter točk za odrastke (ad III.), reduciranih s konstanto 0.5, dobimo neko vrednost, katero je potrebno spraviti v primeren sklad z nadaljnjo skupino oblikovnih točk, h katerim spada oblika vencev, oblika in množina bodencev in brazd, barva ter zrelost konic odrastkov.

S primerjalnim merjenjem srnjačjega in jelenjega rogovja je dr. ing. Šiman prišel do zaključka, da je normalno srnjakovo rogovje glede debeline in dolžine približno ena četrtina normalnega jelenjega rogovja. Zato priporoča — avtor je namreč podobno ocenjevalno metodo sestavil tudi za jelenje rogovje — da se vsota gori navedenih debelinskih in dolžinskih točk ter točk za odrastke (I + II + III) pomnoži s 4. S tem je dana možnost, da prištejemo v pravilnem razmerju vsoto oblikovnih točk v polni vrednosti (kot pri jelenu) in da obenem dosežemo s končnim seštetjem, kateremu se pridruži še število točk za kubično vsebino rogovja, približno številčno enake rezultate, kakor pri oceni jelenjega rogovja.

2. Oblika vencev.

Razen velikosti (premera) vencev, katere je avtor omenil že v skupini debelinskih točk, je potrebno obrniti pozornost tudi na obliko vencev kot važnega oblikovnega činitelja, katerega ni mogoče izraziti z merjenjem. Zato ga pa moramo izraziti s številom oblikovnih točk po dani tabeli.

Pri srnjakih se v splošnem pojavljata dva tipa vencev in to svitkasti in povešeni (strehasti) tip, seveda z mnogimi in raznimi prehodi. Pri svitkasti obliki si ogledamo zlasti višino venca in bodencev, pri povešeni pa površino venca, da-li je gladka in malo gabrasta ali pa globoko razrita. Oceno oblike vencev prepušča avtor sodnikom. Za praktično uporabo (t. j. pri ugotovitvi

višine pristojbine za odstrel) pa je poskusil sestaviti sledečo tabelo:

a) nizki in slabi venci, brez bodencev in brazd 0 točk
b) povešeni venci, slabo gabrasti z brazdami . 1 točka
c) svitkasti venci, slabo gabrasti z brazdami . 2 točki
č) povešeni venci, dobro gabrasti z brazdami . 3 točke
d) svitkasti venci, dobro gabrasti z brazdami . 4 točke

3. Bodenci in brazde.

Brezdvomno je srnjakovo rogovje, ki je bogato posejano z bodenci in podolžno brazdasto, mnogo več vredno kakor gladko. Avtor zopet priporoča, da se pri oceni na razstavah prepusti presoji sodnikov, katero rogovje je bolj ali manj gabrasto, za praktično uporabo pa naj se uporablja sledeča tabela:

a) gladko rogovje brez bodencev in brazd . . 0 točk
b) raztreseni bodenci in maloštevilne brazde . 1 točka
c) deloma in drobno gabrasto rogovje z redkimi in plitvimi brazdami . . . . . 2 točki
č) številno in drobno gabrasto rogovje s številnimi in plitvimi brazdami . . . . . 3 točke
d) deloma in grobo gabrasto rogovje s prav takimi brazdami . . . . . 4 točke
e) številno in močno gabrasto rogovje s prav takimi brazdami . . . . . 5 točk

Opozarja nadalje izrečno, da niti s to tablico ni gabrasto in brazdasto rogovje dovolj točno ocenjeno in priporoča zato vnovič, da merimo kubično vsebino rogovja, da na ta način pride močno gabrasto rogovje do pravičnejše ocene.

4. B a r v a je važen oblikovni faktor. Temna barva rogovja ima prednost pred svetlejšo barvo. Za praktično uporabo priporoča ocenjevati barvo s sledečimi točkami:

a) svetla, medla ali umetna barva . . . . . 0 točk
b) rumenkasta ali sivkasta barva . . . . . 1 točka
c) svetlorjavkasta ali rdečkasta barva . . . . 2 točki
č) temnorjavkasta barva . . . . . 3 točke
d) temna ali črnkasta barva . . . . . 4 točke

5. Obraz odrastkovih konic.

Razen dolžine in velikosti odrastkov je potrebno, da ogledamo in ocenimo tudi konice in to po sledečem redu:

a) tope in krhke konice . . . . . 0 točk
b) tope in temne konice . . . . . 1 točka
c) ostre in svetle konice . . . . . 2 točki

Al. Volc

Volk v ljudski modrosti

1. Zakon in zarod.

Ko so živali volile župana, volk ni imel pasivne volilne pravice. Tako namreč poroča Vilhar, ki je bil poleg in je potek volitve zasledoval. V poštev za župana so prišli: medved, jelen, lisjak, zajec, kos, celo palček in osel, volk pane. — Odkod to zapostavljanje? I no, bržčas zato, ker je volk brez stalnega domovanja, poleg drugih dvomljivih lastnosti prav potepuh med živalmi; županska čast pa zahteva dostojno in zasidrano življenje. Volk je brezdomec: Danes tukaj, jutri tam. V eni noči devet farâ obide. Je doma povsod in nikjer. Podnevi lenuh, ponoči vlačuh, vedno pa požeruh. Kakor deseti brat tava oguljen in gladen brez cilja po svetu. Domá je pri Lákotniku v vasi Nikjernici, ali kakor pravijo Nemci: Der Wolf ist aus Hungerburg und Nirgendsheim. Gladež, Stradež in Grabež so njegovi sosedje. Nad volčjim nestalnim brlogom dan za dnem visi tablica z napisom: Ni ga doma! Volčički komaj malo poznajo ono sladko pesem, ki se poje drugi deci: Ljubo doma, kdor ga ima. Volk malo ceni oni veseli nauk: Svoja kučíca, lastna voljíca. Klatèž in potép sta poklic tega klativiteza.

Volk je povsod doma in nikjer. Ni sicer povsod prisoten, pa ga je vendar povsod dosti. Ljudska modrost pravi: Volk! zakliči in pride pri priči! Mi o volku, volk iz lêsa. Mi za vuka, a vuk izza brda. Ne kliči volkov z goré, ker sami radi pridrvé! Komaj volka v misel vzemó, že gleda čez mejó. — Isto trdijo Nemci: Wenn man Wolf schreit, ist er nicht weit. Wenn man vom Wolfe redet, so guckt er über die Hecke — Istega

mnenja so bili že Rimljani: Lupus in fabula: Če govoriš o volku, volk pride. Lupus ante clamorem festinat: Komaj se beseda ‚volk' izreče, že čez dolino priteče. Pozimi velja: Iz vsakega oblaka sneg leti, iz vsakega grma volk preži.

Nekaj stalnega bivališča ima volčja družina le takrat, ko mladiči zagledajo luč sveta. Kako naj lezejo nebogljeni mladički za nestrpno in vihravo materjo? Le takrat je volkulja po materinski dolžnosti za nekaj tednov priklenjena na stalno ležišče. Od tam dela roparske pohode, da prehrani številno družino. In ta skrb ni tako majhna. Leto za letom tarna volkulja: »Imam otrôk ko čevljar kopit! Kako, da lesnike in otroci vsako leto obrodé?« Pa se zopet potolaži ob misli: »Ki da trebúh, da i kruh. Čim več piščet, tem ponosnejša koklja.« — Ker je volčji zarod obilen, ga ne bo zmanjkalo. Res, stare so volke pregnali, a mladi so v gnezdu ostali. — Volkulja dela roparske pohode zelo premišljeno. Ne krade blizu ležišča. Te modre smernice se je držala že latinska volkulja: Agro quo latitat, lupa agnum prendere vitat. Seveda tudi nemška volkulja ne okrne stare previdnosti: Wo die Wölfin liegt, raubt sie nicht. — Za ležišče si izbere volkulja goste neprodirne gozdove, kjer je tema kakor v rogu in kjer si volkovi lahko noč voščijo.

Dasi v volčjem zakonu ni prisrčne ljubezni, vendar se volkulja šalam volká najrajši hahljá. Ona mu hlač nikoli ne šiva, ker irhaste hlače dolgo trpé. Pri volkovih je mož gospodar in tam ne veljajo one za moža tako poniževalne besede: Mož je gospodar pri hiši, ko ni žene doma. Ali da bi ondi veljalo: Die Hosen müssen tanzen, wie die Hauben wollen. Kakor mi je svirala, tako sem plesal. Ženska nadoblast baje za procvit gospodarstva ni koristna: Kjer ženska gospodari, tam volk mesari. Kokoš poje, peteh odgovara: joh kući, kade nije gospodara! — Eh, kajpak, tudi volk mora včasih ženske muhe potrpežljivo prenašati. Tako hudo pa vseeno ni v volčji obitelji, kakor pri onem lastniku cirkusa, ki se je sredi noči prebudil in opazil ob svoji postelji tigra, ki je na prečuden način ulomil iz železne kletke in stal zdaj srdito iskrečih se oči ob ležišču svojega gospodarja. Ta pa v prvi grozi ni našel boljšega izraza svoji tugi ko tega: »O sveta Pomagalka! Sem mislil, da je moja žena!« — Toda tako je povsod: Kdor vzame rožo, mora vzeti tudi trnje. — Kadar je pa volkulja le preveč tečna, volk potihem zdihuje: »Jesihova kad in čemerna žena je pri vsaki hiši dovolj po ena!« — Če pa volkulja od sile sitnari in celo zmerja, volk nevoljno mrmra:

»Bedak je, kdor v ženske se pravde zapleta,
ker ženska z metlo in z jezikom pometa.«

Bog ne daj, da bi med možem in ženo vladalo razmerje: Človek človeku volk, ali kakor so rekli stari: Homo homini lupus. — »Krotka in ljubezniva žena je srednica med možem in angelci, spačena in huda baba pa srednica med možem in hudičem,« vedo povedati »Drobtinice« iz l. 1848. — Isto velja seveda tudi o neotesanem možu.

Volčiči med svetom nimajo kredita. Če ga nima volk, ga tudi naraščaj ne more imeti. Volkulja more le volka roditi. Že na telesno snago v volčji družini nihče ne gleda. Otroških očedkov je kroginkrog brloga več ko dovolj. Da bi se volčiči kdaj umili? To skrb kratkomalo prepuščajo Bogu in dežju:

Zato nam sonce sije
in dežek nam rosi:
da zmazane omije
in mokre posuši.

Ant. Hribar.

Čistemu obrazu malo vode treba. — Saj je že Buzokljunova Mica izpod Vinkovega vrha umazano perilo ob dežju razobesila kar po brajdi okrog bajte in rekla: »Bom malo oprala!«

Če pa volkulja ne skrbi za telesno snago, še manj za srčno. V tem oziru je sama na zelo slabem glasu, in to že od nekdaj. Propali ženski so Rimljani rekli: lupa, t. j. volkulja, beznici pa: lupanar, t. j. volčji brlog. Enako so se zgražali nad volčiči: Alere luporum catulos — volčjo zalego rediti, in s tem izražali ne baš milo sodbo o volčji mladini. Še danes vprašujejo malopridnega poniglavca: »Si li iz volčjega gnezda?« — Oh, kolikrat volkuljo po pravici gorka zagrabi, da mora poseči po ušesu volčeta in vprašati: »Ali je uhelj doma?« — Zapomniti si je pa treba, da starega volka ni varno grabiti za uhlje, ker bi bilo to močno razžaljivo za uhljanega in zelo nevarno za uhljača. To so vedeli že rojaki tistih dveh, ki jih je volkulja dojila in so svarili: Lupum auribus tenere — volka za ušesa držati, se ne pravi, po pameti ravnati. (Se nadaljuje.)

Jakob Medved, Piščece

Nekaj podatkov o kuni zlatici

V prvi številki letošnjega »Lovca« govori S. A. o škodljivosti kune zlatice. To mi je dalo povod, da tudi jaz napišem o tej grdogledi roparici nekaj vrstic. Ni zastonj trdil o njej že rajnki Erjavec, da kuna podavi več kot ji je za življenje potrebno.

Bilo je pred 38. leti pozimi v precej debelem snegu, ko sem korakal nekega jutra s puško na rami po občinski cesti ob vznožju Sv. Gore pri Št. Petru, kjer sem takrat služboval, da bi ugotovil, koliko zajcev je prišlo preko noči iz strmega gozda na njive na pašo. Najprvo sem zapazil zajčjo sled. Zajec je bežal v dolgih skokih preko ceste, kakor da ga podi hiter brak. Natančen pregled sledi pa je pokazal, da je zajca z vso silo preganjala kuna zlatica, sicer ne bi bil delal takšnih dolgih skokov. Nekaj korakov naprej je prečkala kuna cesto v smeri proti gozdu po neuspešnem lovu na zajca in odšla v gozd. Radoveden, kam se je kuna obrnila, sem zavil s ceste proti robu gozda mimo neke samotne koče, kjer je bivala takrat neka stara ženica. Ko me ženica zapazi, začne pripovedovati, kakšen strah je prestala v pretekli noči. In kaj je bilo? »Jokalo je milo, kakor malo dete,« nadaljuje ženska, »tukaj čisto blizu koče. Od kraja močno, potem pa vedno slabeje in slabeje in žalostno, dokler ni čez pol ure utihnilo. Strah me je bilo takó, da si nisem upala pogledati iz koče. Ko je bil potem kakšno uro mir, se je jokanje zopet ponovilo, samo da je bilo nekoliko dalje, niže doli ob cesti. Tudi drugo jokanje je trajalo najmanj pol ure.« Tako ženska.

Zdaj pa poglejmo za strahom! Tik koče na vzhodu je bila grmada skalovja porasla z grmovjem, kopinjem (robidovjem) in trnjem. V svežem snegu se je razbralo, da je iz bližnjega gozda pricapljal nizdol lepo počasi zajec, da si poišče ob grmovju kaj za zobe. Tik njegove sledi je bila sled kune, ki je v prav drobnih skokih sledila zajcu, da si ga ne splaši. Ob grmovju je kuna zajca že ujela in zadavila. Zajec se je branil in vekal, preden ga je ugonobila. Napravila sta v tem boju veliko, lijaku podobno kotanjo v snegu. Ko je bil zajec mrtev, ga je kuna zavlekla v grmovje. Požrla je glavo, vrat in še po obeh plečetih ga je precej obgrizla. Ostalo je zakopala v sneg.

Meni najmanj razumljivo je dejstvo, da je bil v tem grmovju že od prej drugi zajec, ki je vendar moral v neposredni bližini občutiti in slišati ves smrtni boj in milo vekanje tovariša, pa

je mirno čakal in ni pobegnil, kar bi bil lahko stokrat. Ko se je namreč kuna prvega zajca nažrla in ga skrila, je pogledala za drugim. Ta je med tem nič hudega sluteč, v kratkih skokih prišel po njivi nizdol do ceste kakšnih 40 korakov od zgornje usodne grmade. Za njim v prav tako kratkih skokih pa jo je ubirala kuna in tik plota ob cesti ga je ujela in zadavila. Lijaku podobna kotanja v snegu je tudi tukaj pričala o zajčji tragediji. Toda zajca nikjer. Kam si ga spravila ti prevejena tatica, sem nehote vzkliknil. Plot je bil samo iz nekaj neobtesanih, precej dolgih in razmeroma bolj tankih smrek, ki so bile s trtami privezane povprek na navpične stebričke. Moker sneg se je tako rekoč ovil okoli teh debel in zbog svoje teže odstopil na spodnji strani od debla, tako da je nastala malo nad snegom ob njem precej velika luknja paralelno s snegom. To je porabila kuna. Potegnila je zajca v to luknjo, tako da je bil čisto skrit. Kuna je na drugem koncu smuknila ven in se v odmerjenih skokih pomaknila nazaj v bližnji gozd. Po tej ugotovitvi, ki kaže na inteligenco kune, sem potegnil zajca ven in se ne malo začudil, da je bil ta zajčji bedak krasen orjaški starina, ne pa neizkušen mladič, kakor sem pričakoval. Zajec je imel samo na vratu majhno rano, sicer je bil čisto nepoškodovan. Ko sem ženski pokazal njen strah, sem odrajtal oba zajca lovskemu zakupniku, ki mi je povedal, da mu je ravno pred menoj prinesel neki kmečki lovec tudi zajca brez glave. Kune v gozdu ni bilo mogoče slediti; za dober prst debeli pršec je ostal večinoma po drevju. Stari sneg pa je imel debelo skorjo. Gotovo pa ta popolnoma nasičena kuna ni šla daleč, ampak je v prvem skrivališču legla spat. Čakal sem jo ponoči zaman, bila je temna noč. Tisto zimo je v tem lovišču zadavila kuna še enega zajca. Ostanke pa je tokrat odnesla lisica.

Da kuna zlatica pozimi v snegu goni zajca kakor dober brak, mi je že znano iz dijaških let. Opazovala sva z očetom nekoč v lastnem lovišču, da je kuna gnala zajca preko našega obmejnega stajališča »gor na planine«, t. j. proti vrhu Pohorja in ga drugo noč pritirala vprav na tistem mestu nazaj. Neznano ostane: ali je kuna zajca preganjala neprekidno, ali je preko dneva kje počivala. V našem lovišču je potem kuna ta brezupni lov kmalu opustila. Mene pa je radovednost gnala, da sem pogledal za tem zajcem, kam jo je odkuril. Toda ta zajec je moral napraviti s kuno strašno slabe izkušnje, ker je brez vsake zamude v eni

---

Lovci, prijavljajte nezgode svojim društvom takoj, ker prepoznih prijav zavarovalnica ne bo upoštevala.

sapi predirjal naše lovišče in bežal morda še prav daleč po občinskem. Nisem pa mogel dognati, ali dela zajec tudi takrat kljuke, ko ga tira kuna kakor pred brakom.

Ako še pristavim, da mi je v juliju na srnin klic prišla kuna mesto srnjak in da sem v naglici s kroglo zastonj opalil po njej in da sva z očetom pridno lovila in zasledovala kune, katerih kože so že pred 50 leti imele dobro ceno, sem menda omenil vse, kar sem nameraval priobčiti o kuni zlatici.

Zbirna lovska razstava v Ljubljani

Mednarodna lovska rastava v Berlinu bo v novembru tega leta in se je udeleži tudi Jugoslavija. V ta namen bo prirejena julija mesca v Zagrebu Državna lovska razstava pod vodstvom Osrednje zveze lovskih društev, oziroma za to izbranega Osrednjega razstavnega odbora, ki bo to razstavo kot državno reprezentanco prenesel v Berlin in nazaj v Beograd.

Da zberemo za mednarodno razstavo čim odličnejši material, je Osrednja zveza odredila, da vsaka Zveza lovskih društev zbira na svojem področju s sodelovanjem včlanjenih lovskih društev in posameznikov razstavne predmete, ki so kakor koli v zvezi z lovstvom, zlasti pa trofeje vseh vrst in kakovosti, in da po možnosti priredi svojo zbirno lovsko razstavo.

Zato se je Zveza lovskih društev v dravski banovini odločila, da s sodelovanjem ljubljanskega velesejma priredi zbirno lovsko razstavo na spomladanskem velesejmu od 5. do 14. junija t. l. Osnoval se je poseben odbor, ki je prevzel težko nalogo, da v tem kratkem času zbere razstavni material, ki bo slovensko lovstvo častno predstavil mednarodnemu svetu.

Vsa lovska društva in vse tovariše lovce in privatnike vabimo, da po močeh sodelujejo, da prijavijo svoje razstavne predmete in trofeje lovskemu društvu ali tudi neposredno na naslov: »Zbirna lovska razstava v Ljubljani, velesejem.« Navodila so bila razposlana lovskim društvom in privatnikom ter jih vsakdo lahko dobi pri svojem društvu ali neposredno na velesejmu v Ljubljani, kjer posluje stalna odborova pisarna.

Nudi se nam prilika, da se uveljavimo izven svojih meja in da svojim loviščem in trofejam priborimo oni sloves, ki ga zaslužijo, in s tem njihovo mednarodno vrednost.

Lovci, storimo svojo dolžnost napram našemu lovstvu in domovini.

Odbor.

Inž. Cvetko Božič

Lovska zakonodaja in lov

(Konec bo sledil.)

V bivši Srbiji in Črni gori je veljala splošna prepoved za lovljenje jelenjadi, gamsov, srnjadi, divjih kokoši in fazanov. Tudi uradno odrejeni pogoni za uničevanje škodljive divjadi se niso smeli izvajati v takih krajih. S tem se je skušal dvigniti stalež koristne divjadi. Za primer zadostne ali prekomerne razmnožitve je oblast lahko dovolila lov na to divjad.

Na drugi strani je oblast lahko prepovedala lov v celoti ali delno po vrstah divjadi, ali če je postala tako redka, da jo je bilo treba ohraniti kot prirodni spomenik. Za naučne namene se je lov smel dovoliti tudi v prepovedanem lovnem času, pa samo v omejenem številu.

Lovenje je bilo dopuščeno v Srbiji in Črni gori samo s puško in lovskimi pripravami z največ dvema psema. Izrecno pa so bili izvzeti hrti. Bosanski zakon je šel dalje in predpisal lov s čakanjem, na zalaz, z grmarjenjem, pri divji perutnini na gredeh za časa petja v parjenju, jerebe na klic. Samo politična oblast je tu lahko izjemoma dovolila gonje in pogone v krog (krožne pogone). Prepovedano je bilo goniti in loviti divjad, divjo perutnino v času velikih snegov in snežnih zametov. Za Bosno in Hercegovino je bilo posebej prepovedano pri pogonih pritiskati gamse na neprehodna mesta, na taka, kjer bi bile postavljene zanke in pasti, streljati kotorne iz koče in s pomočjo mamil. Lovljenje ptic z limanicami, zankami in mrežami ter uničevanje legel, gnezd, jajc in mladičev je bilo tu splošno prepovedano. Sem lahko uvrstimo še prepoved ustanavljati posebne lovske združbe v Bosni in Hercegovini za nakup odnosno prodajo divjačine.

Lov na škodljivo divjad v Srbiji in Črni gori je bil vsakomur in vsak čas, celo brez lovske karte dovoljen in na vse načine, samo zastrupljanje je bilo docela prepovedano. V Bosni in Hercegovini je bila predpisana za ta lov lovska karta. Lovljenje roparic in druge škodljive divjadi v Bosni na zanke, pasti, z mrežami je bilo dopuščeno samo s posebnim oblastnim dovoljenjem in pod nadzorom državnega gozdarskega osebja. Samo slednje je smelo uporabljati strup proti roparicam. Nagrade za pokončevanje roparic, zlasti zverjadi, so bile povsod vpeljane, v Srbiji celo za lisice, kune in vidre.

V vseh zakonih regalnega sistema je bilo strogo zaščiteno poljedelstvo. Loviti se ni smelo za časa, ko so bili poljski sadeži še zunaj na poljih, torej je bilo prepovedano loviti na posevih, nepokošenih livadah, neobranih vinogradih, sadovnjakih, tobačnih poljih in v Srbiji tudi v gozdnih drevesnicah, ter v mladih gozdnih nasadih. S tem v zvezi moramo tolmačiti zakonito določilo, da je smel vsak kmečki posestnik v Srbiji ubiti na svoji zemlji enega zajca brez lovske karte. Dovoljeno mu je bilo to tudi v vaškem in občinskem gozdu. Vsak lovec je bil primoran, če je lovil, povrniti vso škodo, ki jo je pri tem povzročil. Nikjer pa ni najti v teh zakonih določila, da bi morali dobiti poljedelci odškodnino za škodo, ki bi jim jo napravila divjad.

Skupna in slična so določila o izdajanju lovskih kart, s katerimi je točno odrejeno, kdo jih sme dobiti. Obenem so predpisane pristojbine, dalje pravice in dolžnosti, ki so združene z lovskimi kartami. Teh v Srbiji niso mogli dobiti ne gozdni ne občinski ne samostanski in ne poljski čuvaji ne javni stražarji pa tudi ne gozdni delavci.

Varstvo divjadi in nadzor v loviščih so imeli šumarski in lovski organi, državni in posebni lovski čuvaji, postavljeni od lovskih društev, ki so v Srbiji imela nekak poluraden značaj, dalje vsi javni organi kakor orožniki, finančni in carinski stražarji. Morali so predvsem gledati na zaščito koristne divjadi in pokončevanje škodljive divjadi, nastopati proti vsem protizakonitostim, zlasti glede lovskih kart. Paziti so morali na pse, lastnike teh pozvati k redu, ako so se psi prosto klatili po loviščih in šele v primeru neposlušnosti so se v Srbiji psi smeli ubiti, medtem ko so jih v Bosni in Hercegovini lahko takoj ustrelili.

V Srbiji so se po zakonu o lovu stekali vsi dohodki v šumski fond ter so se v prvi vrsti uporabljali za razmnožitev in odgojo koristne divjadi in za pokončevanje škodljive divjadi, za izplačevanje nagrad, pa tudi za vzdrževanje posebnih lovskih čuvajev.

Nekak prehod od regalnega sistema k zakupnemu sistemu predstavljata lovska zakona za bivšo Bosno in Hercegovino ter za bivšo kraljevino Črno goro. V Črni gori je obstojala možnost, da so se lahko dala lovišča občinskih in plemenskih gozdov v zakup. V Bosni in Hercegovini so se ustanavljala zaokrožena samostojna lovišča — lovski rezervati, ki so se izkoriščali ali v režiji z oddajo odstrela posamezne divjadi ali pa so se lahko oddala v zakup dobrim in petičnim inozemskim lovcem. Ves ta zakon kaže večje razumevanje za divjad in za lovsko pravično postopanje. V rezervatih, ki so bili v naravi točno označeni s

tablicami »zabranjen lov«, se ni smelo loviti z običajno lovsko karto, nego samo s posebnim dovoljenjem. Psi so v rezervatih morali biti privezani, sicer so pa morali imeti pod vratom privezan viseč krepelec, da niso mogli preganjati in goniti divjadi. V rezervatih niso smeli ne loviti ne drugače pokončevati škodljive divjadi, niti zasledovati v rezervatih obstreljene divjadi.

Nekako izjemno stanje v lovu je imela bivša Dalmacija med avstrijskimi deželami. Imela ni niti enotnega zakona o lovu, niti kakih predpisov za izvrševanje lova. Lov se je namreč i tu smatral nekako za državni regal, lovil je vsakdo, kdor je plačal predpisano pristojbino. Najprvo so izšli predpisi o zaščiti poljedelstva z določbo, da se ne sme loviti na privatnem zemljišču brez lastnikovega dovoljenja. Drugod je bil lov prost. Zakon o zaščiti divjadi iz leta 1893 prepoveduje loviti divjad v pasti, zanke in s strupenimi in omamljivimi sredstvi. Ta zakon je bil izpolnjen z deželno uredbo iz leta 1898, katera je odrejala lovopuste za posamezne vrste divjadi. Poleg tega določila je veljala še splošna prepoved lova od 1. aprila do 31. julija vsakega leta. Pokončevanje zverjadi, jazbecev in škodljivih ptic je bilo prosto. Varstvo divjadi in koristnih ptic je bilo poverjeno občinskim in privatnim logarjem.

Planinski orel

Foto dr. M. Dular

Tej zakonodaji stoje nasproti lovski zakoni za bivše avstro-ogrske pokrajine. Najstarejši zakon v teh pokrajinah je bil cesarski patent iz leta 1786 o lovstvu in tatinskem lovstvu. Ta je zasigural dosedanjo lovsko pravico lovskim lastnikom, na drugi strani pa zavaroval kmeta pred lovsko strastjo. Omenja izrecno gojitev vse divjadi s soljo in senom ter zaploditev fazanov. Izvrševanje lova je prepovedal kmečkemu in meščanskemu stanu, češ da ne sme zanemarjati gospodarstva in obrti. Roparice, lisice je smel vsakdo in ob vsakem času pokončati in lovski upravičenec je plačal globo, če je to zabranil. Zastreljena divjad se na tujem lovišču ni smela zasledovati, ampak je ostala na voljo lastniku dotičnega lovišča. Zanimivo je bilo, da je lahko obstojal v kakem gozdu veliki lov poleg malega lova. Obstojala je namreč določba, da sta se morala oba upravičenca, velikega in malega lova, o izvrševanju lova sporazumeti. Vendar je imel lastnik velikega lova prednost in možnost mali lov odkupiti ali pa ga vzeti v zakup. Poljedelski interesi so bili varovani s tem, da je bilo prepovedano loviti na obdelanih zemljiščih. Divjad je smel kmet odganjati in varovati svojo zemljo z ograjo ali plotom, sicer loviti pa ne.

Vsa škoda, ki jo je napravila divjad na polju in sadnem drevju, se je morala podložnikom povrniti v denarju. Izrecno je bilo odrejeno, da lovska pravica ne sme zavirati deželne kulture, pa tudi prva se ne sme kratiti ali omejevati. Psi so se smeli postreliti, ako so prosto lovili po gozdu in poljih. Lovljenje ali streljanje tuje divjadi se je smatralo za tatvino. Ta patent je bil s poznejšimi specialnimi zakoni deloma modificiran, le posamezne določbe še veljajo. Patent iz leta 1849 ureja izvrševanje lovske pravice in je bil deloma izmenjan z ministrsko naredbo iz leta 1852. Na podlagi tega okvirnega lovskega zakona so posamezne pokrajine v Avstriji izdale deželne lovske zakone za svoja območja. Po vojni je izenačila vse te predpise v letu 1922 pokrajinska vlada za Slovenijo. V letu 1931 je bila izdana za dravsko banovino naredba, ki je predpisala enotne prepovedane čase (lovopust) za vso banovino.

Za ogrske dežele je veljal zakon iz leta 1883., za Hrvaško in Slavonijo pa od 27. aprila 1893.

Pri vseh teh zakonih je lovska pravica vezana na zemljiške lastnike. Lastniki določene površine zemlje so imeli samosvoja lovišča, ako so znašala 200 oralov, na Hrvaškem in v Slavoniji pa 400 oralov. Površine izpod tega so se združile v občinska lovišča, ki so se oddajala v zakup na javnih dražbah za neko dobo let: v Sloveniji in v ogrskih pokrajinah 3 odn. 6 let, a na

Hrvaškem in v Slavoniji 15 let. Če pa ni bilo reflektantov, so se občinska lovišča upravljala po izvedencih. V tem primeru je bil na Hrvaškem prepovedan lov na koristno divjad. Za avstrijske dežele je veljalo določilo, da občina ne sme lova sama upravljati, niti ga vzeti v zakup. Glede same površine občinskih lovišč določa ogrski lovski zakon, da se mora do 2000 oralov sklenjena površina oddati v enem v zakup, sicer jo je mogoče oddajati v zakup tudi v več delih, pa z najmanj 2000 orali. Na Hrvaškem mora imeti občinsko lovišče najmanj 1000 oralov. Manjše površine so se morale priključiti enemu ali več sosednjim loviščem. Polenklave so se morale dati po ogrskem zakonu v zakup lastniku obkrožajočega lovišča. V avstrijskih deželah je veljalo to samo za enklave.

Poleg točno določenih običajnih prepovedanih lovnih časov je predvideval zakon pri izvrševanju lova še splošno prepoved lovenja, zlasti za brakade s psi braki, in sicer za avstrijske dežele od 16. januarja do 31. avgusta, za ogrske dežele od 1. februarja do 15. avgusta, za Hrvaško-Slavonijo pa od 15. januarja do 1. oktobra vsakega leta. Loviti se je smelo samo s puško in z lovskimi psi.

Po tujih loviščih se je smelo hoditi samo po javnih potih, a obstreljena divjad se v tuje lovišče ni smela zasledovati.

Roparice in druga škodljiva divjad se je smela pokončevati vsak čas, zastrupljanje je na Hrvaškem dovoljevala oblast. Ta je tudi v primeru potrebe lahko odredila uradnim potom pogone za pokončevanje škodljive divjadi, zlasti divjih svinj. Istotako so se v loviščih lahko postrelili prosto klateči se psi in mačke.

Pse je bilo prepovedano puščati v lovišče izvzemši pastirske pse, ki so pa na Ogrskem morali imeti privezana viseča krepelca. Lovski upravičenec je smel lovske pse poloviti ter je imel pravico zahtevati polno odškodnino. Na Hrvaškem je bilo s posebnimi naredbami prepovedano, ali vsaj otežkočeno držanje psov.

Po teh zakonih so uživali poljedelski interesi polno varstvo. Loviti se ni smelo, dokler niso bili poljski sadeži pospravljeni. Vsa po koristni divjadi povzročena škoda v poljedelstvu in gozdarstvu se je morala povrniti s polno vrednostjo, ki se je določila na podlagi posebne cenitve. Če se je divjad preveč zaplodila, je politična oblast lahko odredila odstrel celo za časa lovopusta.

Zanimiva je določba v ogrskem lovskem zakonu, da se sme divja perutnina: gosi, race, golobi, škorci in razne ujede, kakor jastrebi, orli, sokoli itd. loviti tudi v prepovedanem lovnem času, ako potujejo v jatah. Ta določba je gotovo imela namen, odvrniti preveliko škodo, ki bi jo potujoče jate napravile na

njivah in poljih kmetom. Tudi v avstrijskih deželah je bila zakonita možnost, da je oblast lahko dovolila odstrel tudi v prepovedanem času, ako se je divjad preveč zaredila in delala škodo poljedelstvu. Obratno je obstojala možnost, da je oblast lahko popolnoma prepovedala odstrel redke divjadi. Lastnik zemljišča je bil po zakonu obvezan, da ga je zavaroval pred divjadjo z ograjo in sadno drevje na krajevno primeren način. In le, če je vse to napravil, je lahko zahteval odškodnino.

Avstrijski predpisi in hrvaško-slavonski lovski zakon predvidevajo obvezno varstvo lovišč po izprašanih lovskih čuvajih, odnosno takih, ki jih najde oblast za sposobne. Če bi upravičenci-zakupniki lovišč teh čuvajev ne imeli, bi jim oblast na Hrvaškem lovišče odvzela in oddala v zakup. Lovski nadzorniki-čuvaji so imeli značaj javne straže.

Čisti dohodek od občinskih lovišč se je izplačal lastnikom zemljišč ali pa v občinsko blagajno za potrebe občinskega gospodarstva.

V Sloveniji obstoja lovski sklad, v katerega se steka del banovinske takse (tačas 10 Din) od vsake prodane lovske karte, in polovica glob, prisojenih po lovskih zakonitih predpisih. Kot daljni, po statutu predvideni dohodki so bili razne ustanove, darovi in volila.

Iz njega so se dajale podpore onemoglim lovskim čuvajem, za lovsko šolstvo, za povzdigo lova, predvsem za poplemenitenje pasem, za prehrano živali pozimi, nagrade za vzorno lovstvo, za pospeševanje lovske literature ter prispevki k pokončevanju zveri in ujed, pa tudi za obrambo pred poškodbami po divjadi, n. pr. za nabavo obrambnih mrež za sadno drevje proti zajcem.

Miroslav Hanzlowsky

Oča Brdavs

Oča Brdavs je bil tip pravega gorskega lovca; le škoda, da ga že krije zelena ruša. — Oča Brdavs se je imenoval drugače; le njegovi želji ustrezam, da ga ne imenujem s pravim imenom, ampak le z zdevkom, ki smo mu ga dali mi mladi lovci. Ni hotel, da bi ga vlačili skozi tiskarski stroj. Zato naj bo tudi pri nas le Brdavs, kakor smo ga imenovali.

Oča Brdavs je bil ob našem spoznanju že visoko v letih. Bil je orjak po telesu, a iz obraza mu je odsevala zadovoljnost. Toda znal je gledati tudi »po peklensko«, kadar ga je kaj ujezilo. — Zlasti jezen je bil na divje lovce. Teh se ni bal, a bal se tudi ni njihovega orožja. On je vedel, da nosijo ti strahopetneži s seboj samo »špricovnice«, a teh se ni bal, ker je nosil on s seboj vedno moderno risanico, ki je bila še vedno zanesljiva v strelu in je točno zadela. Pripomniti moram, da je bil oča Brdavs nekdaj izučen puškar in da si je orožje vedno delal sam. Le nekam zamotane razmere v družinskem življenju so ga privedle v vipavsko dolino. In tu je preživljal svoje stare dni.

Zadnja leta se ga je lotila vodenica in ga prikovala sprva na dom, potem na stol in končno v posteljo. Svoje muke si je lajšal s tem, da je zrl z »rešpetlinom« v gore in zasledoval divjad pri vsakem njenem gibljaju. In končno ga je pobrala bela žena z njegovim »rešpetlinom« v roki.

Ne bodi name hud, dragi Brdavs, ako osvežim tvoje pripovesti, zlasti one, kjer te je vezala z njimi smrt. Naj zvedo tudi tovariši zelene bratovščine nekaj, kar se s peresom ne da opisati tako lepo, kakor si mi jih pripovedoval ti:

I

Nekoč je posijalo mlado jutro tako lepo, da lepše ni moglo biti. Vrhovi Golakov so se pritajeno svetili z ene, medtem ko je z druge stal Nanos osvetljen od mladega solnca. Vzamem svojo puško-risanico in grem gledat še »Na kraj«, odkoder je bil prelep razgled čez vso okolico. Nizko doli se je razprostirala Vipavska dolina, a med »Na kraju« in ravnino so štrlele nevarne stene, robovje in čeri (turncev). Tudi onkraj doline je bilo slikovito; saj so se vrstili nizki griči tjakaj do morja. In pogled na morje je bil edinstven.

Ko se razgledam v mladem jutru, mi naenkrat obstane pogled na skupini ostudnih vran, ki so se pulile med seboj za

nekaj, kar se pa na pogled ni dalo določiti. Potegnem iz nahrbtnika svoj daljnogled in ga nastavim na dotično točko in takoj doženem, da leže tamkaj mrtve ovce. Bodi si že kakor hoče, da so prišle ob življenje. — Preizkušam veter, ki je vlekel naravnost proti morju in Dinarskim Alpam. Vedel sem pa tudi takoj, da bo duh — in bodisi še tako malenkosten — privedel semkaj beloglave jastrebe. Ta ujeda sicer ni bogve kako škodljiva; odlikuje jo pa njena velikost in pa fino razviti čuti, zlasti voh. Meni so te ptice zelo všeč ravno zaradi teh svojstev. Moj načrt je bil hitro narejen. Najprvo je treba obvarovati plen, da ga vrane ne razneso, potem bo pa treba čakati, da pridejo jastrebi. Zato sem kolikor mogoče hitro lezel po zobatih kraških vrhovih, da sem prišel na kraj mrhovišča. Seveda je bilo treba precejšnjega truda, kajti kdor ne pozna kraškega kamenja, je bolje, da se ne poda na strmo pot. Torej po preteku pol ure sem dospel doli. Ni čuda, da so se ubile ovce, kajti svet je nadvse strm in kamor gre prva, gredo za njo tudi vse ostale. Padle pa so približno 100 m globoko na kamenit prod, a vrane, ki takoj izvohajo vsako nesnago, so jih že razsekale s kljuni na mnogih

»Zoo« velesejma v Ljubljani

Foto dr. M. Dular

mestih. Ob mojem prihodu so se odstranile le za streljaj daleč od mrhovine, hoteč potem, ko se odstranim, nadaljevati svoj grdi posel. Zato sem ustrelil po najbližji vrani. Ta je sicer kričaje sfrčala, a je kmalu padla z viška daleč doli v prepad. Druge vrane so tudi odletele, a ko so videle, kaj se je zgodilo z njihovo tovarišico, so ji letele na pomoč — seveda, ako se ji je še pomagati dalo. Najprvo kar sem napravil, je bilo to, da sem se ogledal za primernim čakališčem. Potem sem potegnil mrhovino na pripravno mesto ter jo obložil s kamenjem, da bi je preveč ne razmrcvarila črna druhal. — Nato je prišlo na vrsto čakališče. Tudi to sem si napravil iz skalnatih kosov v bližini koničaste in strme skale, kamor bodo jastrebi gotovo sedli, ko prilete. Zahvaliti se moram samo svoji sili, da sem napravil ta zaklon, kajti navaden človek bi ne bil opravil prav nič. — Po dobri uri sem se vračal zopet nazaj proti domu. Toda za kar sem prej rabil pol ure, mi je nakopalo trud dveh ur, kajti bil sem docela izmučen, ko sem prilezel zopet »Na kraj«. — Da, kraško skalovje ni kakor naš apnenec ali dolomit, krušljivo je in se ti odlomi pod rokami ali nogami kadar misliš, da imaš najboljši oprijem ali stopinjo. — Take so kraške skale.

Bilo je menda tri popoldne, ko sem se zopet vračal na lov na orjaške jastrebe. Še vedno je vel veter proti morju. Kot orožje sem vzel s seboj dve puški in sicer eno risanico in »škorpijon«, to je dolga in precej odprta puška na debele šibre. Strelja se z njo sigurno na zajca še na 100 korakov; torej je bil siguren strel tudi na takega orjaka. Ker sem imel s seboj dve puški, sem moral lezti k svojemu zakladu od strani, kjer je bila pot malo bolj varna. — Ko sem prišel na mesto, je od mene vse curljalo, tako sem bil razbeljen. Mislite si lahko, kaj se pravi laziti v kraškem skalovju, ko solnce pripeka navpično na človeka. Vedel sem pa tudi, da bo noč — zlasti proti jutru — zelo hladna. — Torej, ko sem se nekoliko ohladil, sem zlezel v svoj skalnat zaklon in si vse lepo pripravil, tako da sem imel zlasti puški lepo pri roki. Seveda sem zadelal vse luknje s skalami, tako da sem imel razgled le na mrhovišče in pa na visoko skalo. Nekako eno uro je bil mir, a potem so se zopet začele pojavljati vrane. Čez četrt ure nato je bil krog mrhovine zopet isto razgrajanje, kakor zjutraj. Nepozabljiv prizor je bil, ko je odtrgala vrana v črevesni votlini kos črevesa in je hotela z njim odleteti, kar pa seveda ni šlo, ker je bil drug konec še priraščen. Vrana je padla preko skale, dočim so se polastile druge črevesa in ga raztrgale in pogoltnile v trenutku. Že sem mislil še enkrat ustreliti v sodrgo, ko je v zraku nekam čudno zašumelo. Vedel

sem, da je prišel jastreb in se nekam vsedel, da pregleda vso okolico, če je zrak čist. — To je trajalo nekako pol ure, ko se naenkrat razpršijo vrane od svoje pogrnjene mize, in na njihovo mesto se v vedno ožjih krogih spusti pravi beloglavi jastreb. Ogledal se je še enkrat okrog in začel s svojim kljunom tako hitro razkosavati ovco, da sem se sam čudil. Imel sem prekrasno priliko za strel, toda jaz sem čakal še na drugega jastreba, ki je moral biti še v zraku. Tudi to me ni varalo, kajti v teku četrt ure sta se tudi v resnici prizibala po zraku še dva jastreba in sedla poleg mrhovine. Vzamem v roke svojega »škorpijona« in ga napnem, pridržujoč vzmeti. Ravno so stali vsi trije jastrebi na kupu in trgali ovco. Pomerim in stisnem — a namestu bobnečega strela, se je oglasil samo »šklemf«. To je bilo dovolj, da so se jastrebi pobrali in odleteli nizdol. — »Strela jasna,« sem po tiho zaklel in pogledal puško. Videl sem, da je bil »kapsel« slab. Izmenjam kapico in jo čvrsto pritrdim na piston. Nič mi ni pomagalo robantiti; pogledal bi lahko prej in izmenjal kapico, pa bi tega ne bilo. — Polomil sem ga v resnici le sam. — In še nekaj! Kosti so me bolele, da se nisem mogel premakniti. Dokler sem imel z vranami in z jastrebi opravka, nisem mislil na to, da sedim skljućen in zadelan med skalovjem. Na to sem pomislil prav sedaj. Ravno sem hotel vstati in zrahljati okrog sebe skalovje, ko mi pade v oči koničasta skala in sem videl, kako se šopirita na njej dva jastreba. Jastreba sta krila drug drugega; mogoče ustrelim oba. Hitro vzamem risanico v roke, kratko in ostro pomerim in pok je rezko zagrmel skozi skalovje. Videl sem, kako se je zvrnil prvi jastreb tostran skale, a videl tudi drugega, kako se je nekaj časa lovil, potem pa telebnil onstran skale v prepad. Kot bi udarila granata ob skalo, tako hitro sem bil iz svojega skalnega oklepa, da je vršalo na vse konce in kraje. In kakor mladenič dvajsetih let sem »zatulil« iz dna svoje duše. In če je ubit tudi drugi jastreb, je to moj — trideseti!

Sonce je ravno zahajalo za morjem v veličastnih barvah. Toda to pot sem bil gluh in slep za naravne lepote. Z vso silo me je gnalo le po svojega tridesetega. Prvi jastreb je bil kmalu moj, toda drugi je ležal vidno na robu daleč tam doli; in če ga hočem imeti, moram pač po njega. Pregledam teren; meni se ni zdelo to nič nenavadnega; v eni uri bom lahko nazaj. Stopim na kraj skale, toda v moji notranjščini mi tedaj nekaj zašepeče: »Ne hodi!« Otresem se tega glasu in se oprimem skale. »Ne hodi, boš nesrečen!« Toda namesto da bi se zavihtel nazaj, me je začela vleči nenadna sila vedno naprej. Vem le še toliko, da mi je nenadoma spodletelo pod nogami in da so roke lovile

oprijem, katerega pa niso našle in zdrknil sem; tema in neobčutljivost je legla čez me...

Biti je moralo že poldan drugega dne, ko sem se zavedel iz svoje onesveščenosti. Nisem si bil takoj na jasnem, kje se prav za prav nahajam, kajti kamor sem pogledal, sem videl le skalovje. In strašna žeja me je trapila. Zaprl sem oči in začel stopnjo za stopnjo premišljevati in le polagoma se mi je vračal spomin. Le žeja, žeja; ko bi te ne bilo, bi se še nekako shajalo; in na duha mi je začela zopet polagoma in postopno legati tema. Vedel sem, da ne morem zdrkniti izza svoje skalne krnice, ki me je držala, le roke in noge nisem mogel premakniti... In tedajci začujem glas, ki mi je bil znan, a bil je silno daleč. Otresem se omotice in zavpijem dvakrat, trikrat... Toda moja moč je bila slaba, in objela me je zopet tema in brezčutje.

Zbudil sem se šele doma v mehkih pernicah. Bolela me je glava in roka. Začel sem premišljevati, pa ni šlo. Imel sem zlomljeno roko, na glavi veliko rano in ne vem kod še vse. Rešila me je pa iz mojega položaja moja žena in troje ovčjih pastirjev. Le tem se moram zahvaliti, da še živim. Revica je majhna, toda srčna in njeni srčnosti se niso mogli upirati fantje. Rešili so me šele pod noč... Vidite, taka je zgodba tridesetega jastreba... In zagledal se je brez besed skozi okno in podoživljal v duhu še enkrat vse, kar mi je povedal.

(Konec prihodnjič.)

Foto dr. M. Dular

A. Mazlu

Valjenje fazanjih in jerebičjih jajc doma

Izredno letošnje povpraševanje po fazanjih in jerebičjih jajcih je razveseljiv dokaz, da se je med zakupniki dvignil interes za vzgojo fazanov in jerebic potom valjenja jajc doma. Gotovo je to ugoden vpliv novega lovskega zakona, ki nam daje z dvanajstletno zakupno dobo možnost za racionelnejšo gojitev divjadi.

Ker bi rad, da lovski tovariši začetniki ne dožive bridkega razočaranja, sem se odločil, da na kratko podam svoje izkušnje in izkušnje priznanih mojstrov.

Valjenje doma moramo ločiti v valjenje jajc, ki smo jih dobili iz ponesrečenih gnezd (ob poplavi, košnji itd.) ter valjenje svežih jajc, ki smo si jih nalašč za to preskrbeli.

V prvem primeru moramo imeti pripravljene koklje, da vsako tako ponesrečeno gnezdo čimprej podložimo. Preden preidem na opis valjenja, naj omenim nekaj o kokljah. Gojitelji perjadi, ki se bavijo na veliko, imajo posebne vrste oziroma pasme kokoši za valjenje. Za naše razmere ne bomo iskali posebne pasme. Dovolj in uspešno bo, če izberemo kokoš, ki ni nerodna, plaha niti predivja. Lažja kokoš je boljša. Nekateri gojitelji rabijo v ta namen pritlikavke. Vsekakor je bolje, da izbiramo stare kure, ki so izkušene. Sam sem porabljal v ta namen starejše kokoši, celo puro, ne glede na pasmo. Uspeh je bil vedno zadovoljiv.

Gnezdo naj bo čimbolj naravno. Vemo, da fazani in jerebice gnezdijo na zemlji v čisto preprostem gnezdu. Zato moramo skrbno paziti, da bo tudi domače gnezdo ležalo na zemlji, s prav malo listja. Ako nam to ni mogoče in podložimo v prostor, kjer je pod, potem skrbimo, da bo pod gnezdom dovoljna plast vlažne zemlje in peska. Bolj trdno nam bo koklja sedela, če bo imela popoln mir. Zato naj bo gnezdo pokrito. (Najboljši bo torej zabojček brez dna, ki se zgoraj odpira.) Iz tega sledi, da je potrebna neka vlaga tudi iz zemlje. Ko smo tako gnezda pripravili, moramo vse koklje rešiti zajedalcev. To storimo, ako jih par dni zaporedoma naprašimo s praškom zoper mrčes in jim damo priliko, da se dnevno kopljejo v pesku. Žival brez golazni ne trpi in sedi mirno na jajcih, kar je prvi pogoj za dober uspeh. Šele potem, ko smo oprostili koklje zajedalcev, jih denemo na pripravljena gnezda, v katera smo podložili jajca domačih kur, da se prepričamo, če bodo koklje sploh

sedele. Ako nam mirno obsede in vztrajajo nekoliko dni, potem šele smemo nasaditi fazanja ali jerebičja jajca.

Jajca ponesrečenih gnezd so vedno dvomljivega uspeha. Navadno se prehlade, preden pridejo pod kokljo. Ako pa dobimo gnezdo, na katerem kokoš še ni sedela, ampak je šele nesla, so ta jajca dobra ter ravnamo z njimi kakor z nabavljenimi jajci v ta namen. Preden nasadimo, operemo jajca v mlačni vodi in jih rahlo obrišemo. S tem odstranimo prah in odpremo luknjice (pore), ki dovajajo jajcu potreben zrak.

Jajcem iz ponesrečenega gnezda ne moremo določiti natančne starosti. Edino če iz vsakega gnezda ubijemo po eno, lahko po razvitem piščetu v jajcu doženemo, koliko časa je kokoška že valila. Sicer ni to tako važna stvar. Glavno je, da jajca čimprej pridejo pod kokljo.

Nekateri zakupniki razpišejo nagrade ob košnji za one, ki prineso jajca. Je to dvorezen nož, če ne poznaš ljudi. Za nagrado stikajo tudi drugod in tako ti prineso mnogo gnezd, ki bi se sicer prav gotovo izvalila, če bi ta šmentana nagrada ne bila tako vabljiva in spravila nepoklicane stikat za jajci po vsem lovišču.

Naš kmet pozna fazana kot velikega škodljivca. Tudi jerebico gleda nezaupljivo. Zato naj lovec ne pozabi poudarjati ob vsaki priliki, da je tudi fazan kmetijstvu do jeseni koristen. Saj se hrani ves ta čas le z mesno hrano (polži, črvi, raznimi žužki in vsem kmetijstvu škodljivim mrčesjem). O jerebici pa dovolj, če povem, da so že pred leti kmetijci v Nemčiji prosili merodajne oblasti, naj podaljšajo lovostajo za jerebice, da se njih stalež zviša, ker so poljedelstvu koristne.

Dobro je, če je zakupnik povsod sam prisoten in z ljudmi prijazen. S pametno besedo, morda s cigaro, se marsikaj doseže. Dobremu in pametnemu gospodarju lahko dopovemo, kako naj ravna, če naleti ob košnji na gnezdo. Temu tudi obljubimo nagrado. Seveda velja tudi v lovu pregovor: »Lepa beseda lepo mesto najde.«

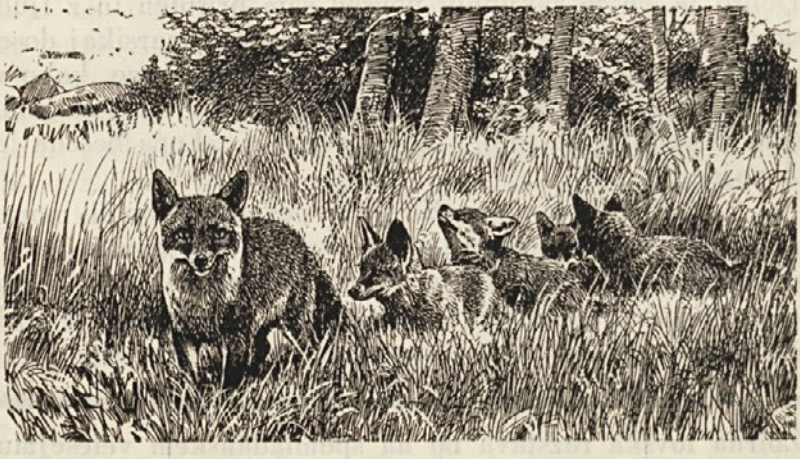
Pri nabavi (nakupu) svežih jajc pernate divjadi moramo paziti v prvi vrsti na zanesljivost tvrdke. Vse garancije nam še vedno nič ne koristijo, če smo kljub garanciji zamudili pravi čas in je bil ves trud zaman. Zato rajši zaupajmo domači tvrdki, o kateri smo uverjeni, da nam postreže točno in vestno.

Zbirna lovska razstava bo na spomladanskem velesejmu v Ljubljani. Lovci, sodelujmo vsak po svojih močeh.

Naročilo samo naj se izvrši pravočasno, to je več tednov prej, da trgovec z naročilom računa. Sveža jajca imajo raskave lupine in če jih presvetlimo, so videti svetla. Čim starejša so jajca, tem manj se bo izvalilo. Nad tri tedne staro jajce je že precej dvomljive vrednosti. Ako pravilno z njim ravnamo, ostane tudi delj časa dobro. Jajca shranjujmo v hladnem, ne presuhem prostoru, ter jih dnevno obračajmo, da se notranja kožica ne prilepi na lupino. Paziti moramo, da jih ne pretresemo, kar zelo škoduje.

Ko smo jajca prejeli in oprali v mlačni vodi, jih podložimo kokljam, o katerih smo se prepričali, da bodo sedele. Kokljo pustimo dnevno na pašo in peščeno kopel. Če bi sama ne hotela zapustiti gnezda, jo vzamemo kratko in malo dol. Za 24 dni, pri jerebicah pet dni prej, se izvale piščeta. Dva dni pred izvalitvijo pustimo kokljo popolnoma pri miru. Tedaj rabi največ toplote in je zato bolje, da sploh ne zapusti gnezda. Ko lezejo piščančki iz jajc, jim ne smemo prav nič pomagati. Edino če je koklja mirna in se ne plaši, pomagamo toliko, da odstranimo prazne lupine. Kebčki naj se dva dni puste, da se popolnoma posuše. Šele po 48 urah jim damo hrane. Najprej sveže, trdo kuhano jajce, prav drobno sesekljano. Paziti pa moramo, da je hrana vedno sveža, ker sicer dobe grižo, ki jim je smrtonosna. Enako mora biti posodica za vodo snažna in voda sveža.

Glede ostale hrane in prehrane prihodnjič. To pot le še toliko, da so mravljinja jajca (bube) naši perjadi to, kar je dojenčku materino mleko.

Kajtimar

Biologija lovcev

(Konec.)

Drugo pleme nedeljskih lovcev delimo z oz. na čas njihovega udejstvovanja v lovišču v tri družine.

a) družina dopoldancev,
b) družina popoldancev,
c) družina celodancev.

To pleme je najveselejše. Lov mu je zabava, naslada in bahaštvo.

Dopoldanec se vozi v lovišča največ zato, da se zmaže od maše. Zato seveda nima posebne »sreče«. Dopoldne zapušča Boga, popoldne pa se le senči pod njegovo roko. Je povsem praktično bitje.

Popoldanec se vsipa iz mesta med gnečo meščanov. Najvažnejša mu je obleka in vsa ostala oprema, h kateri spada tudi njegova samica. Je ponosno in osvajajoče bitje.

Celodanec vsebuje lastnosti obeh prvih družin. Biološko pa je nekak križanec ali mešanec. V najštevilnejših slučajih se celo danes v teku let izprevrže v dopol- ali popoldanca, včasih pa dobi celo lastnosti plemena navadnih lovcev. Pri njem je tako, da nikdar ne veš, kakšen postane jutri. Izpostavljen je silnim vplivom razmer in okolice.

Drugo prapleme služečih lovcev je najmanjše in dobiva vse potrebne pravice za izvrševanje svoje službene dolžnosti v lovišču ob zaprisegi. Je podložno ter prvemu praplemenu služeče prapleme. Gotovo je, da se je pojavilo kasneje, ko prvo prapleme, ali pa se je ustanovilo zaradi potrebe. To prapleme doslej nima samic. — Prapleme služečih lovcev deli znanost z oz. na obseg njihovega udejstvovanja v dvoje plemen:

1. pleme poklicnih lovcev,
2. pleme lovskih čuvajev.

Poklicne lovce delimo z oz. na to, da li so rojeni za ta poklic, ali so se ga oprijeli slučajno, kot rešilne bilke, v dvoje družin:

a) družina poklicancev,
b) družina slučajnežev.

Poklicanec je nekak zlatokop in istočasno vsevid, kakor sta bila Lasker in Aljehin na šahovnici. V krepkih rokah

drži napete vajeti, vse vidi, za vse vé in zna. Tu popravlja, tam pripravlja, drugod ustvarja — tisoč malenkosti. Žival pozna, jo sleherni dan opazuje, čuva, ljubi — le ne vodi je še ne. Lovišče in žival mu je alfa in omega življenja, lovenje pa — grešno in škodljivo početje. On se približuje neki novi neznani družini, ki se bo morda šele pojavila med lovci. Zakaj ni več daleč čas, ko mu bo uspelo, kakor lovcu svojega psa, dresirati in voditi — divjad. Pa ne, da bi potem za lovce nastopili zlati časi!

Slučajnež se potika brez vsakega talenta in veselja po lovišču. Naredi, kar mu je naročeno in še to nerad. Več ko v lovišču se zamudi drugod, kjer je stalno v mislih in s srcem. Posebnih koristi lovišču ne prinaša in je zakupniku ali gostu bolj v spotiko, kot pa v oporo.

Drugo pleme lovskih čuvajev se rekrutira večinoma iz praplemena lovskih tatov. Poleg svojega poklica izvršuje še lovsko čuvajsko službo, ki mu tudi nekaj vrže. To pleme delimo z oz. na to, kako se obnaša napram zakupniku in gostu, na tri družine:

a) družina odkritežev,
b) družina lizunov,
c) družina lažnikov.

Odkritež je krepak steber lovišča, ker je običajno poslušen in zelo marljiv. Divjadi ni nevaren, saj živi v največji ljubezni do nje, pač pa zna biti nevaren lovskim tatovom. Je navadno izkušen, marljiv in ne bahav, ter je lahko dober vzgojitelj divjadi in lovca. Odkritež je blago, za katero je vedno dovolj povpraševanja in zato njegova valuta stalno raste.

Lizun je največji patentirani nepridiprav. Če se že ni naravnost prelevil iz lovskega tatu, se je izlegel ali vsaj izšolal v tatinski družbi za lizunski posel. Lizun ni rokodelec ali hudodelec, temveč tipičen jezikodelec. Pri njemu velja prva in zadnja, pa še vmes marsikatera beseda. Drži se gospoda, pa ne lovišča. Njegovega delovnega območja ne merimo tako kakor pri odkritežu v hektarih, niti ne v prehojenih kilometrih, temveč le v krogovem obodu, največ 360° okoli gospoda.

Lažnik postane čuvaj ali po potrebi razmer in okolice, ali pa po bujni in prirojeni fantaziji. Svojo malomarnost in svoje grehe pokriva z lažjo. Ob pogonih, kjer se pričakuje njegovo sodelovanje, se vsa njegova izmišljena in zlagana neverjetnostna algebra sesuje v prazen nič. Kakor lizun, tudi lažnik ni uporabljiv kot čuvaj, ker zakupnik po njem ne bo nikdar

zaznal za pravo stanje lovišča in divjadi. Vé za ležišča, gnezda, jajca, mladiče. Ali kaj, ko ima že jajce daljše noge kot njegova laž!

Tretje prapleme divjih lovcev ali lovskih tatov je največji sovražnik divjadi. Strast in slast lovskih tatov po prepovedanem sadu je tako velika, da jih vodi do nepremišljenih dejanj. Niti bogataš ne kupuje tako dragocenega mesa kakor si ga včasih naroče lovski tatovi. Ker so brez pameti, so tudi izven zakona. Niti nimajo samic, da bi jih odvračale od prepovedanih potov.

Prapleme lovskih tatov delimo z oz. na to, kakšnih sredstev se poslužujejo pri lovskih tatvinah, na dvoje plemen:

1. pleme zankarjev ali nastavarjev,
2. pleme puškarjev.

Zankarji se udejstvujejo tako na polju kakor v gozdu. Zankarji se potikajo zlasti ponoči po razorih, stečinah in prehodih. Šumni niso.

Puškarji ne potrebujejo ne orožnega lista ne lovske karte, kaj šele vložkov in naknadnih taks ter k naknadnim taksam še naknadne takse. To je najbolj praktično pleme lovskega rodu sploh in kljub zatiranju od strani pravih in služečih lovcev, najodpornejše in najiznajdljivejše pleme. Za njegovo razploditev skrbe postavni predpisi, ki ga ščitijo in celo privilegirajo, saj je najbolj zdravo in najbolj odporno pleme državljanov sploh. Polje, gozd, planina je kraljestvo puškarjev. Kakor divjadi, je puškar nevaren tudi lovcem drugih plemen, ker ne loči lovca od divjadi.

Znanost je sicer prodrla globoko v tajinstvenost teh dveh plemen in zaznala vse podrobnosti življenja in udejstvovanja, toda javnosti podaja le zgornjo sistematično delitev, da ne pride v opreko s cenzuro.

Znanosti moramo biti lovci hvaležni, da nam je pokazala sliko in razodela tajne nas samih, ki smo jih gojili vedé ali nevedé, hoté ali nehoté.

Če bomo pobarali lovskega tovariša, kam se prišteva, nam bo zatrjeval, da le v prvo družino zelenih bratov. Vprašajmo služečega lovca, potrkal se bo na prsa in dejal: »Jaz sem čistokrvni poklicnik!« — »Kako me je zadela znanost, mene odkriteža,« se bo ustil in repetiral lovski čuvaj! Lovski tat pa sploh ni tat, kakor lovec ni lastnik divjadi, četudi plačuje po njej storjeno škodo. Priznajmo si vsaj na tihem, da je nekako tako!

Karol Luckmann

Iz učne dobe petelinarja

(Konec.)

V naslednjih treh tednih sem se še parkrat zaman trudil. Čuvaj France je imel sicer zame Pod Svečico, »privezanega« petelina, toda gnalo me je pod Roščico, kjer je bil petelin menda bolj navihan. Morda je bil res; verjetno pa sem bil svojih neuspehov sam kriv. Novinec, nisem hotel poslušati izkušenega Toneta in sem lovil po svoje — brez uspeha. To me je seveda grizlo, posebno še, ker sta se žena in sinček vselej smejala, kadar sem se vrnil — prazen. Zato me je vedno bolj mikalo na Pristavo k Francetu, na »privezanega«, ker je šlo s petelinjim lovom zopet h kraju.

France me je pregovoril, naj greva na ruševca. Ta da še prav živahno svatuje, dočim se je njegov večji bratranec že naveličal ljubezni in se le še redkokdaj oglaša.

Kmalu po polnoči sva odšla s Pristave. Pot na Medji dol se precej vleče in je dokaj naporna. France je svetil in delal gaz. Z nekam zagrizenim samozatajevanjem sem ubiral Francetove stopinje v snegu.

Nemalo utrujena sva končno prišla do graničarske karavle na sedlu. Pozimi je prazna. Skozi ubito okno sva zlezla v karavlo, da se umakneva hudemu vetru. Toda znotraj je bilo kakor v ledenici. Nisva imela s čim zakuriti, vrhu tega pa je ruševec vedno priletal tik karavle. Pred leti je gost uporabil stranišče kot zaklon in ustrelil je ruševca skozi lino. Žeblo naju je in skušal sem se ogreti s telovadbo.

Zunaj se je začelo svitati. Bila je gosta megla. Ko je burja za hip ponehala, sva zaslišala rahlo pihanje ruševca. Vzel sem puško. Zelo oprezno sva zlezla na prosto in se splazila na streho. Karavla je prislonjena ob breg in streha sega zelo nizko.

Čisto blizu nad nama piha in gruli ruševec. Neprodirna megla ga zakriva. Po glasu sodeč se pomika navkreber. France ga kliče nazaj. Spretno oponaša ruševčevo pihanje in fofotanje. Nekaj završi. Dobrih deset korakov pred seboj zagledam skozi veliko meglo veliko, temnosivo kepo, ki je poprej ni bilo. Poskoči. Ruševec je! Zapiha, skače in fofota. Zopet zapiha in pogruli. Tresem se po vsem telesu. Od razburjenja, še bolj pa od mraza.

Ko ruševec pogruli dvignem puško in sprožim. Tisti hip se ruševec odžene s tal in izgine v gosti megli. Imam občutek, da ni zadet. Res ni. Tik nad nama zopet zapiha, kakor da bi se hotel ponorčevati. Pok je ali preslišal ali mislil, da je kraj njega udarila strela. Ne vidim ga. Oj, ta vražja megla!

Preden ga poskuša France vnovič privabiti, se moram malo pogreti. Ves trd od mraza se vrnem v karavlo, da pregibljem premrle ude. Ko kri zopet topleje zapolje po žilah, se zopet spravim na streho. Ko je vse nared, France kaj hitro privabi razboritega pretepača. Spreleti se nad nama pod rob planinskega travnika, kjer stoji karavla.

Po vseh štirih se splaziva s Francetom proti skali na robu. Puško neslišno prislonim ob skalo. Tik pred nama izziva ruševec in kliče na korajžo. Glavo pomolim čez skalo. Megla se je raztrgala.

Kakih trideset korakov vstran korači ruševec z narepenčenim perjem, pihajoč in gruleč. Pomerim in že odjekne strel po bližnjih grebenih. Svat je nem obležal na snegu in megla ga je zavila v svoj pajčolan kot bi žalovala...

Sredi božjega veličastja gorske narave sem občutil ob svojem prvem ruševcu bolj kes nego veselje, in šele radovednost ljudi za redki plen in čestitke lovskih tovarišev so mi vrnile prijetno zavest lovskega uspeha.

Cvetka, ki jo imenujemo lovska strast, se je šele sedaj prav razbohotila. Zadnjo nedeljo pred lovopustom sta napravili dve prijateljski družini izlet na Pristavo. Čuvaju Francetu sem odkril svojo namero, da poskusim še na velikega petelina. Začudeno je zmajal z glavo, češ da je prepozno, ker je drevje že ozelenelo in petelini so zapustili rastišča.

»Pa pojdiva na slepo srečo«, sem hitro odločil, »saj rad hodim po revirju, čeprav ne pridem do strela.«

Tako sem se kmalu po polnoči oprezno plazil iz sobe, da ne bi drugih prebudil. S Francetom sva odrinila proti Svečici. Mesec je risal dolge črne sence dreves, ki so se počasi prelivale v sivino novega dne. Že se je oglašala taščica. Dosegla sva skrajno mejo visokega gozda. Od petelina ni bilo glasu. Zavila sva vstran in res, izza pobočja onstran naslednjega plazu zaslišiva petelina. Zaskakujeva v kritju dreves in grmov po glasu proti že ozeleneli bukvi, v kateri ga izurjeno Francetovo oko kmalu opazi. Jaz ga v gostem vejevju ne morem razločiti. Ko zopet zaškriplje, skočim pod bližnji grm.

Pritrdim si daljnogled na svojo »bokarico«. Izza kritja dvignem puško. Stojim zelo nesigurno v strmini. Dolgo ne morem ujeti petelina v daljnogled. Končno se mi le posreči. Pomerim, sprožim. Tisti hip me udari v čelo. Petelin omahne z veje. Kri mi zalije obraz. Ne zavedam se takoj, kaj se je zgodilo. Obrišem kri. Oko, hvala Bogu, ni ranjeno. France pobere petelina. Šele sedaj razumem. Streljal sem skoraj navpično. Kopito sem slabo uprl v ramo in nisem ujel strelnega odsunka. Pa mi je daljnogled zasekal v čelo precejšno rano. Odtlej nosim na čelu viden spomin na svojega prvega velikega petelina. Tako pa ne bom več streljal z daljnogledom.

Hitro sem se vrnil na pristavo. Ostala družba je še spala in tiho sem zopet zlezel v posteljo in trdno zaspal. Ko so se ostali prebudili, so menili, da sem si lov premislil. Šele ko so zagledali na vežnih vratih petelina, so se prepričali o nasprotnem. A videli so tudi mojo rano in vzeli so me na piko zaradi moje nerodnosti.

No, vsak začetek je težak in vsega se je treba priučiti. Kar pa dela lov tako zanimiv in zabaven je dejstvo, da se nikdar ne izučiš. Božja narava in divjad pripravita svojim oboževateljem vedno nova presenečenja.

Joško Kodrič

Zakaj propadajo lovišča

Že v vseh strokovnih listih sem čital razmotrivanja o tem vprašanju. Vseh mogočih vzrokov je bilo že navedenih za propadanje lovišč, ki so bila še pred kratkim bogata na divjadi. Neki edinstven slučaj me je dovedel do tega, da sem napisal te vrstice, da boste prijatelji zelene bratovščine vedeli, zakaj propadajo nekatera lovišča.

Ob koncu leta 1935. je bilo oddano v zakup na javni dražbi po novem lovskem zakonu lovišče C. v srezu N. Proti dražbi se je pritožila občina. Zamudila je rok za vlaganje pritožb. Kraljevska banska uprava je po službeni dolžnosti pregledala tozadevne akte in zaradi formalne dražbene napake razveljavila dražbo. Vsa lovišča so se oddajala v zakup pod istimi pogoji, vendar

je bilo razveljavljenih (kolikor mi je znano) z isto utemeljitvijo le dvoje lovišč — med temi tudi lovišče občine C.

Proti odločbi kralj. banske uprave se je izdražitelj pritožil na ministrstvo šum in rudnikov. Vendar do danes, ko to pišem (23. januarja 1937), zadeva še ni rešena.

Občina kot taka bi morala nastaviti za preko 5000 ha veliko lovišče potrebno število čuvajev. Nastavila je pa le enega, in še tega ni plačevala — zato je tudi ta opustil nadzor nad loviščem. To stanje je trajalo skoraj vse l. 1936.

Ko so divji lovci dognali, da lovišče nima zakupnika in ne čuvajev, so bili stalno na nogah. Po gozdovih so prirejali brakade, po polju pogone, in to v lovopustu in v lovnem času, ter polovili vso dlakasto divjad. Kar niso pospravili, so uničili psi klateži in mačke, ki jih je sedaj po lovišču kot še nikdar.

Lovišče, katero je strogo nadzoroval prejšnji zakupnik s svojimi čuvaji, je bilo za tukajšnje razmere še dosti bogato na divjadi. V lovišče je prišla zopet srnjad in se je nanjo jako pazilo. Sedaj ni ne duha ne sluha po njej. Prej skrbno upravljano lovišče je glede dlakaste divjadi popolnoma propadlo in je danes že zajec le še prikazen. — Če pa pride sedaj v snegu iz sosednjih lovišč, je takoj po njem.

V preteklem letu je bila zopet prekomasirana občina. Tako sta iz lovišča C. nastali dve upravni občini. Lovci so se po lovskem društvu pritoževali, ker je lovišče brez čuvajev. Srez je zahteval od občin, da nastavita čuvaje, sicer bo na stroške občin sam nastavil čuvaje. Lovsko društvo je tudi predlagalo čuvaje, ki bi zastonj nadzirali in opravljali službo, samo da se reši lovišče. Vendar je občina čuvaje odklonila, češ kaj se ima lovsko društvo vmešavati v občinske zadeve. Seveda ni moglo iti več tako dalje. Na vsak način je bilo treba zadostiti zakonu o lovu. Zadevo so rešili v upr. obč. A. na sledeči način. Pri seji, kjer se je obravnavala nastavitev lovskih čuvajev, sta se dva odbornika sama prostovoljno javila. Jasno je, če dobiš delavca, ga moraš tudi plačati — in to toliko, kolikor zasluži. Kaj jim je treba plačila iz občinske blagajne, ko je pa vendar lovišče tukaj, ki naj plača. In odborniki so sklenili, seveda v odločnem nasprotju s smislom zakonskih določb, da si naj za plačilo streljata perjad. Seveda se ta dva sedaj te namišljene »pravice« tudi v polni meri poslužujeta in padajo race dan za dnem. Zakon o lovu zabranjuje streljanje zaščitene divjadi lovskim čuvajem brez navzočnosti lovozakupnika. Zakonodavec je pač uvidel (najbrž iz izkušenj), ko je z zakonom zabranil streljanje zaščitene divjadi, da bi se večina čuvajev sploh ne brigala za lovišče in zatiranje škodljivcev, če bi sami smeli streljati na zaščiteno divjad. Tako je tudi tukaj. Iz čuvaja je postal lovec v lovišču, ki ni njegovo.

Tako je v občini A.

V občini B. so zadevo rešili na sličen način, vendar čuvajem (odbornikom) niso dovolili odstrela zaščitene divjadi. — Pri seji so sklenili, da je to le častna služba. Od odbornikov, ki so nastavljeni za čuvaje, še nobeden ni bil lovec in ne čuvaj, zato bo pa tudi služba častno opravljana.

Divji lovci so postrelili vso dlakasto divjad. »Čuvaji«, ki imajo dovoljenje ali ga pa nimajo, bodo postrelili vso perjad. Merodajni činitelji bi morali pač vedeti, da lovišča, ki bo prazno, če pride ponovno na dražbo, ne bo nihče izdražil.

Tako trpi škodo naše lovstvo in ljudstvo zaradi prepočasnega in nesmotrnega poslovanja oblasti.

Iz lovskega oprínika

Prosimo poročil o selitvi in gnezditvi ptic, zlasti lovnih (kljunačev!).

Uredništvo.

★

Liske love na trnek.

Črna liska — fulica atra — je najbolj pogosta ptica na Ohridskem jezeru. Povsod ob obali in na jezeru jih je polno. Potujoč z avtomobilom od Struge do Ohrida boš opazil, da se liske prav nič ne boje prometa. Komaj

deset korakov od vozila se mirno pasejo na obalski travi in letajo po pesku. Zanimivo jih je opazovati ob valovitem jezeru, kako se zibljejo na valovih, potapljajo in spet pridejo na površino. Še tako valovito jezero jih ne moti pri brezskrbnem življenju na jezeru.

Glavna hrana so jim podvodne in obvodne rastline, sem in tje kakšna ribica ali mehkužec.

Drugače je z njihovo prehrano, ko nastopi hud mraz in jezersko obalo pokrije snežna odeja. Takrat ni rastlinske hrane in glavna hrana so jim male ribice največ plašice (Alburnus scoranca).

Nekega dne me je moj nadebudni sin vprašal, če bom tudi jaz prepovedal in kaznoval paglavce, ki lovijo race in liske — tu doli pravijo liskam »guze« — na trnek. Do tedaj sploh nisem vedel, da je tudi te vrste metoda za lov na race in liske.

Pozanimal sem se za to stvar in zvedel, da v hudem mrazu love race in liske na trnek. Na trnek se natakne majhna plašica, trnek z vrvico pritrdi ob obali, a ribico pusti v vodi.

17. februarja sem šel ob obali jezera v samostan »Kalište«. Bilo je precej

mraza in obala pod snegom. Moj spremljevalec Naum me je opozoril na neke dečke, ki so si dali opravka na jezerski obali. »Sigurno fačajo guze na udice,« mi je rekel. Ko sva prišla bližje, sva jih videla, kako so izvlekli iz vode dve liski in jim odbijali glave. Pristopila sva in tako sem imel priložnost, da fotografiram ujeto lisko (slika 1). Potem sem še slikal same lovce s plenom in enemu je padlo na um, da je bilo njegovo početje protipostavno in da ga bom aretiral. Začel se je dreti na vse pretege, a ni upal pobegniti (slika 2). Po dovršenem slikanju sem jih strogo pokaral.

Spomnil sem se na Wilhelma Buscha »Die bösen Buben Maks und Moritz«, ki sta lovila na sličen način sosedine

race in sta žalostno končala v mlinu, a njihove grešne telesne ostanke so pozobale race. A. K.

Vidre. Dne 5. marca t. l. sem iz struge potoka Pesnice spravil na suho vidro, samca, težkega devet in četrt kilograma. Merila pa je 155 cm, tri dni pozneje zopet drugo, tudi samca, težkega 6 kg, dolgega 142 cm. — Vidra pri nas ni tako redka kot bi si kdo mislil, pač pa se razredčijo ribe, koder jih poseča ta nenasitna vodna roparica, kar izpričujejo mnogi ostanki nočnih ribjih pojedin. V Pesnici se je zadnja leta po zaslugi grofa g. Herbersteina zaplodilo tudi nekaj krapov in ravno oni gredo vidri posebno v slast. Neko noč je morala imeti posebno dobro gostijo, za spomin pa je veselemu ribiču pustila na strugi le glavo gotovo do tri kilograme težkega krapa. V bližini tam pa so kmalu pozneje obhajali sedmino, in še drugo, pa še vedno ni strahu, da bi se vidra našim potokom izneverila. Feliks Ciuha.

Zastrupljanje divjih prašičev?

Zvedeli smo, da se nekje baje lovski zakupnik bavi s to mislijo. Tako početje bi bilo ne samo skrajno nelovsko, temveč poleg vsega drugega tudi največje mrharstvo. Uredništvo.

Mlad srnjak s svinjskim loncem na glavi. Pred kakimi 40 leti sem bil dobil iz sosednjega mesta čisto mladega srnjačka, ki sta mi ga bila pripeljala dva sobrata. Dal sem zanj 10 gld. Kaj kmalu se je bil čisto privadil in smo imeli z njim ljubko zabavo. Hodil je po vsem župnišču po stopnicah in vseh sobah. Bil je najrajši pri ljudeh, ali pa je ležal na vrtu na travi. Spal je v kravjem hlevu poleg krave, ki ga je imela prav rada, saj je menda mislila, da je njeno tele. Pri njej je pobiral tudi mrvo, ki je kravi odpadala. Še rajši pa je imel svinjsko kuho, ki jo je staknil v svinjskih loncih v kuhinji, kjer je bil kuhan krompir, korenje in drugo. To mu je bila najljubša hrana vsak dan. Pa dokler mu niso bili zrasli rožički na glavi, je lahko stikal po loncih. Ko so mu bili pa ti zrasli, so ga ovirali, da ni mogel več tako neovirano segati po svinjski hrani v loncih. Nekega dne pa je zopet vtaknil glavo v lonec za hrano. Ker je bil pa lonec bolj majhen, ni mogel glave vzeti iz lonca, ker so se mu rožički zataknili za notranji rob. Otresal je z glavo, a zastonj, rožičkov ni mogel rešiti iz lonca. A zdaj, menda se je prestrašil, je skočil pokoncu in zbežal iz kuhinje s svinjskim loncem na glavi in tekel po vrtu. Še nikdar se nisem v svojem življenju tako nasmejal, ko takrat, ko sem videl ta smešni prizor, srnjaka s črnim svinjskim loncem na glavi, kako je tekal po vrtu in stresal z glavo, da bi se iznebil neljubega lonca. Slednjič mu je vendar pal z glave in se seveda ves razbil. Poslej je bil srnjak bolj previden, ko je zopet stikal po loncih. I. Š.

Pametni Cigo

Bilo je krasnega decembrskega dne; zrak čist, sonca na pretek, zemlja suha, zmrzla in hoja nenaporna, ko smo se razvrstili v lovišču tik ob Dravi v vrsto takó, da je eno krilo segalo do vode, kot nasprotni krajnik pa sem hodil ob notranji meji prve dravske terase. Dravsko polje se namreč dviga v treh terasah.

Meja med prvo in drugo teraso je prav jasna in na tem mestu ob bregu je bil tudi jarek z vodo, kjer raste ločje in drugo močvirno rastlinje, da se skoro vedno drže divje race.

Naš prijatelj tam od Savinje je tudi to pot pripeljal s seboj svojega lovskega psa veterana. Na prvi pogled se mu je poznalo, da je dni njegovih lepša polovica že daleč za njim. Zvali smo ga za Ciga. Za klice se ni posebno zmenil — menda je bil zaradi starosti gluh — vendar je bil na sledi prav dobro uporabljiv in tudi donašal ni ravno preslabo. Samo, kakor že rečeno, bil je pravi pravcati filozof svoje vrste in svoje glave.

Ta Cigo torej se je naenkrat znašel z menoj ob vodnem jarku, šaril nekaj časa po ločju in kar nepričakovano planil v vodo. Ko sem bil zaslišal pljusk vode, sem se od srca nasmejal, češ, ljubi Cigo, star si že dovolj in bi lahko vedel, da je voda v decembru ne le mokra, marveč tudi mrzla; zeblo te bo pač! S temi mislimi in sam v sebi nasmejan sem korakal na kraju vrste, kamor me je bil postavil vodja lova. V razdalji kakih 100 metrov od mesta, kjer je bil pljusknil Cigo v vodo, me je ustavil njegov lajež. Ozrl sem se in kaj sem zagledal: iz ločja se je utrnil krasen lisjak, izredno lepi zimski dan ga je delal še krasnejšega in mikavnejšega, za njim je sopihal Cigo, sem pa tje lajajoč, v razdalji, ki se je od trenotka do trenotka večala. Kaj sem hotel? Za strel je bilo predaleč, divil sem se prelepemu prizoru ter sam pri sebi sklenil, da je tista, ki mi jo je lovcu zelencu zabičal nekoč lovec starina, da je namreč na lovu pravi lovski pes najbolj pameten med vsemi, vendarle spet enkrat pravilna, in da ne bo napak, če pri prihodnji priliki ne bom pozabil nanjo.

Dr. Černič Mirko.

Društvene vesti

Zveza lovskih društev v dravski banovini je imela v nedeljo, 11. aprila 1937 v dvorani OUZD svojo glavno skupščino. Otvoril jo je ob 10.10 in jo vodil Zvezin predsednik dr. Krejči Viljem. Ob otvoritvi je predvsem pozdravil zastopnika bana g. inšp. ing. Šivica.

Po uvodnih formalnostih so zborovalci sklenili poslati pozdravne brzojave Njegovemu Veličanstvu kralju, Njenemu Veličanstvu kraljici, Njeg. Vis. knezu namestniku Pavlu, ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću, ki je bil sam več let predsednik Osrednje zveze, ministru za š. in r. Dj. Jankoviću ter Osrednji zvezi v Beograd. Nato je podal predsednik dr. Krejči obsežno in temeljito poročilo o delovanju Zveze v preteklem poslovnem letu in zelo zanimivo izvestje o lovnih razmerah v dravski banovini. Iz njegovega poročila posnemamo, da je bilo delovanje Zveze, včlanjenih društev in odsekov prav živahno. V Zvezi je bilo včlanjenih 13 lovskih društev, medtem ko se novo lovsko društvu v Kamniku ravnokar snuje. V teh društvih je bilo vpisanih 3476 članov, od teh 1377 lovskih čuvajev. Po številu članstva je najmočnejše lov. društvo v Mariboru. Zveza je društva obveščala o važnih odredbah upravnih oblastev in o sklepih upravnega odbora ter dajala navodila za delovanje potom okrožnic. Poročilo o administrativnem delu kaže, kako množico zadev je Zveza rešila v sodelovanju z upravnimi oblastvi, zlasti pri arondacijah, izločitvah in določitvah lovišč, pri odobritvi podzakupov in sozakupov, pri sestavi odškodninskih razsodišč in lovskih izpraševalnih komisij, pri določitvah odškodnin za škodo, povzročeno po divjih svinjah in medvedih, pri določitvah odstrela itd. Zaradi novega lovskega zakona se je izvedla organizacija, pri kateri se je pokazalo, da je novi lovski zakon dober in je na njegovi podlagi pričakovati izdatnega pospešenja našega lovstva. Zveza se je v veliki meri pečala s pobijanjem krivega lovstva ter pospeševala pokončevanje lovskih škodljivcev. Skrbela je za to, da se na škodo lovstva lovišča ne razkosajo na premajhne površine. Stremela je za tem, da naj bo brez izjeme vsak lovec vpisan med člane lovskih društev, ki naj vrše nadzorstvo nad pravičnim izvrševanjem lova članov. Težka so bremena, ki zadenejo naše lovce, ker so državne in banovinske takse izredno visoke. Samo od lovskih kart so plačali slovenski lovci v letu 1935. na državnih taksah Din 134.992.50, na banovinskih taksah pa Din 51.430.—. Razen tega pa prejema banovina še 3% davščino od zakupnin, doseženih na dražbah. V loviščih dravske banovine je bilo zaposlenih 2051 lovskih čuva-

jev, ki se po dobršnem delu tudi preživljajo od lova, saj je med njimi bilo 305 takih, ki so poklicni lovski čuvaji. Zveza je izdajala svoje glasilo »Lovec«, ki izhaja v 6000 izvodih. Vsak član ga dobiva brezplačno. Na prispevkih društev prejema Zveza po članu 60 Din. Iz tega se plačuje Zvezino glasilo »Lovec«, vse stroške uprave in razen tega obvezno zavarovalnino svojih članov in lovskih čuvajev, letno okroglo 45.000 Din. Vsak član je namreč avtomatično zavarovan zoper nezgodo, kar je velikega pomena, zlasti za lovske čuvaje, ki so tolikokrat izpostavljeni največji nevarnosti po lovskih tatovih. Za primer smrti dobe svojci ponesrečenega lovskega čuvaja od dveh zavarovalnic, s katerima so sklenjene zavarovalne pogodbe, 17.500 Din, ponesrečeni pa dobi v primeru trajne invalidnosti 35.000 Din. Tudi na literarnem polju je Zveza storila mnogo. Izdajala je poleg svojega glasila tudi razne propagandne in strokovne brošure. Ima še poseben sklad »Zelenega križa«, iz katerega dobivajo podpore onemogli lovski čuvaji in njihovi siromašni svojci. Sklad »Zelenega križa« znaša 64.526.91 Din. Zveza je včlanjena v Osrednji zvezi v Beogradu. Kakor znano, se vrši letos mednarodna lovska razstava v Berlinu, za katero se vrše zbirne razstave po banovinah. V Ljub-

ljani se bo vršila ta razstava o priliki spomladnega ljubljanskega velesejma. Poseben odsek Zveze ima polne roke dela za prireditev lovske razstave v Ljubljani.

Zanimivi so statistični podatki, ki jih je objavil predsednik dr. Krejči. V dravski banovini smo imeli v letu 1935 1112 lovišč, od katerih je približno 1/8 lastnih lovišč, ostala so pa občinska. V tem letu so znašale zakupnine 1,818.395 Din, kar dokazuje, kako velikega pomena je lov za naše narodno gospodarstvo, zlasti če upoštevamo, da je tudi uplenjena divjad, o kateri je dr. Krejči tudi objavil statistične podatke, vrgla prav izdatne izkupičke. Od lova pa so imele obilne dohodke država in banovina na plačanih taksah in davščinah, občine od zakupnin. Tudi mnogo lovskih čuvajev in obrtnikov je imelo precejšnje dohodke od lova. Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal ravnatelj Zupan, je razvidno, da je bilo preko 980.000 Din denarnega prometa. Od Zvezinih revizorjev, ki so ponovno izvršili pregled knjig in Zvezinega poslovanja predlagana razrešnica je bila soglasno sprejeta in skupščina je vsem sodelavcem in funkcionarjem, zlasti pa predsedniku izrazila za odlično delo posebno zahvalo z navdušenim aplavzom. Glavna skupščina Zveze je sprejela tudi izpremembo pravil, ki jih je pripravil njen upravni odbor. Izvršile so se volitve Zvezinega odbora v smislu predlogov, ki so jih včlanjena društva stavila. Za delegate v Osrednjo zvezo so bili izvoljeni predsednik dr. Krejči, podpredsednik ravnatelj Pogačnik in blagajnik ravnatelj Zupan. Ob odobritvi proračuna in določitvi prispevkov je glavna skupščina pooblastila upravni odbor in mu naročila, da določi za leto 1938 društveni prispevek pravočasno, tako da bodo društva mogla v svojih proračunih to upoštevati. Formalno je še sprejela v zvezo nova lovska društva v Ljutomeru in v Murski Soboti ter v Kamniku. Zaradi manjših stroškov bo prihodnje leto glavna skupščina Zveze zopet v Ljubljani. Zvezina uprava je stavila tudi na glavno skupščino nekaj predlogov, ki tičejo obveznega članstva, evidence nad lovskimi čuvaji, uvedbe katastra lovišč itd. Po nekaterih pojasnitvah, ki so jih želeli delegati v lovskih zadevah, je izredno dobro uspelo Zvezino glavno skupščino zaključil Zvezin predsednik dr. Krejči ob 12.40.

Občni zbor lovskega društva za Gorenjsko v Kranju se je vršil 21. februarja t. l. v Škofji Loki. Iz poročil funkcionarjev je razvidno, da je društvo, ki šteje skupno 585 članov, vsestransko delovalo. Razdelilo je 13 lovskim čuvajem po 100 Din nagrade za vestno opravljanje službe. Čisto premoženje se je v preteklem letu znatno pomnožilo.

Odbor je po žrebu izpadlih 5 članov ponovno z vzklikom izvolil, kakor tudi 2 preglednika računov (Stangel Stanko in Lieber Franc) ter 2 namestnika. Zbor je pooblastil odbor, da imenuje 6 delegatov in 6 namestnikov za glavno skupščino Zveze.

Za kandidata v Zvezin odbor določi zbor društvenega predsednika Moharja Cirila in barona Lazarinija Henrika, za namestnika pa Janca Florjana in Bedenka Vinka.

Točka o spremembi pravil je odpadla, ker ni bilo navzočih dve tretjini vseh članov, kar bi bilo po mnenju predsednika za pravomočnost sklepa potrebno.

Občni zbor lovskega društva v Novem mestu 21. februarja t. l. je po poročilih funkcionarjev, iz katerih je razvidno marljivo delovanje društva, odobril razrešnico odboru, soglasno sprejel spremembo pravil in z vzklikom izvolil nov odbor in sicer: predsednik Vozel Janko; odborniki: Matko Josip, Gačnik Martin, Mramor Franc, Kopač Peter, Smola Rudolf, Ulm Franc, dr. Furlan Anton, Bučar Jože, Avsec Franjo; re-

vizorja: Grom Adolf, Pauser Adolf; namestnika: Kopač Leopold, Malasek Franc; delegata za Zvezino skupščino: Šavelj Anton, Pakiš Silverij; namestnika: dr. Furlan Anton, Avsec Franjo. Med drugim sklene zbor, da naj se odvišni društveni denar porabi za pokončevanje vran.

Lovci! Redne strelske vaje in preizkušanje pušk na kroglo se začno v nedeljo, dne 23. aprila od 9. do 11.30. ure in dalje vsako nedeljo na vojaškem strelišču, Dolenjska cesta. V primeru slabega vremena streljanje odpade.

Lovsko društvo Maribor razpisuje nagrade za pokončevanje ujed in drugih škodljivih ptic, in sicer

1 nagrado po . . . 250 Din
2 nagradi po . . . 100 Din
2 nagradi po . . . 50 Din

pod pogoji, ki so naznanjeni v letošnji 4. številki »Lovca« na strani 164, stolpec 2.

Dokazni material naj se vpošlje do 1. junija, nagrade se bodo razdelile 15. junija.

Člane LD Ptuj opozarjamo, da ima društvo tudi letos zastrupljena jajca za pokončevanje vran in srak v zalogi.

Člani jih dobe v zameno za sveža jajca proti doplačilu po 25 par. Jajca se namreč računajo po dnevni ceni s pribitkom po 25 par za strup.

Uspeh bo tem večji, čim bolj razširimo to akcijo. Ne zamudite prilike, na jesen bo vaš trud obilno poplačan.

Lovski pozdrav!

Ciril Kafol, društveni gospodar.

Društvo ostrostrelcev ljubljanskega glavnega strelišča, ki je bilo ustanovljeno l. 1562. in je najstarejše strelsko društvo v državi, praznuje letos 375 letnico obstoja.

Kakor vsako leto, prireja tudi letos na svojem strelišču pod Rožnikom tekmovalna streljanja s sledečim sporedom:

2. maja (nedelja) popoldne streljanje na posebne in lovske tarče.

9. maja (nedelja) dopoldne streljanje na leteče golobe in bežečega zajca.

23. maja (nedelja) popoldne streljanje na posebne in lovske tarče.

30. maja (nedelja) priredi slavnostno streljanje, in to: dopoldne na leteče golobe in bežečega zajca, popoldne pa na posebne lovske tarče in na spominsko tarčo.

Dopoldansko streljanje se prične ob 8. uri in traja do 12. ure. Popoldansko pa od 14. do 18. ure.

K streljanju na leteče golobe in bežečega zajca so vabljeni tudi člani lovskih društev Zveze v drav. banovini in člani strelskih družin iz ljubljanskega strelskega okrožja.

Pri zadnjem tekmovalnem streljanju dne 30. maja bodo članom in gostom iz zgoraj navedenih korporacij razdeljena darila, ki so jih v ta namen poklonili ljubitelji strelskega športa.

Razglasitev tekmovalnih uspehov bo dne 30. maja ob 19.30. uri v društveni dvorani na strelišču pod Rožnikom, na kar bo skupna večerja gostov, zastopnikov oblasti, sorodnih društev ter članstva.

Lovsko društvo Ljubljana je poklonilo »Zelenemu križu« od Lovskega plesa znesek 1500 Din. Najlepša lovska zahvala!

Lovska družba Medvode je poklonila »Zelenemu križu« znesek 200 Din namesto venca na grob pokojnega gosp. Josipa Turka. Prisrčna hvala ji!

Lovski koledar za maj

Sonce vzhaja: dne 11. ob 4.46h
„ zahaja: „ 11. „ 19.16h
„ vzhaja: „ 21. „ 4.25h
„ zahaja: „ 21. „ 19.26h
„ vzhaja: „ 31. „ 4.14h
„ zahaja: „ 31. „ 19.34h

Mesec je 10. v mlaju, 25. v ščipu.

Kinološke vesti

Smotra brakov-jazbečarjev v Ribnici. Društvo Brak-jazbečar bo priredilo dne 23. maja 1937 smotro brakov-jazbečarjev v Ribnici (pri »Cenetu«). Vljudno vabimo vse interesente in gojitelje brakov-jazbečarjev, da se te smotre polnoštevilno udeleže. Začetek ob pol 11. uri dopoldne. Prijavnina za posameznega psa 5 Din. Za one pse, ki bodo prejeli najmanj oceno »dobro« in so vpisani v Društveni vzrejni register, bo društvo izdalo diplome. — Odbor.

Kot nova člana sta se prijavila g. Joško Oitzl, lovski in rib. čuvaj kralj. lovišča, Radovna pri Bledu, in g. Filip Jarc, lovski čuvaj, Zavrh pod Šmarno goro. Event. ugovori naj se vložе pri društvu v 14 dneh.

Smotra brakov v Cerknici. Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov bo priredil v nedeljo, dne 30. maja t. l. ob 9.30 smotro brakov na vrtu g. Žumra. Pozivamo vse lovce tega okoliša, da privedejo svoje brake, katere bo posebna komisija pregledala in ocenila. Lastniki lepših psov bodo dobili častne nagrade, poklicni lovci nagrade v denarju. JKLB.

Oglasi

Razglas

Dražba lovišča bivših občin Kompolje-Podgora se bo vršila dne 7. maja 1937 ob pol enajstih v sobi št. 5 sreskega načelstva v Kočevju za dobo 12 let, t. j. od 1. aprila 1937 do 31. marca 1949.

Izmera lovišča znaša 2946·51 ha, izklicna cena je 280 Din, vadij 280 Din.

Podrobni pogoji so interesentom na vpogled pri tukajšnjem načelstvu ob uradnih dneh od 8. do 12. ure.

Za primer, da ta dražba ne bi uspela, se bo izvršila ponovna dražba brez posebnega oklica 8 dni pozneje, t. j. dne 14. maja 1937 na istem kraju in ob istem času tudi pod izklicno ceno.

Dražitelj more biti samo oseba, katera ima veljavno lovsko karto in katera ni izključena od dražbe po predpisih zakona o lovu.

Dražbi mora prisostvovati predstavnik občine Videm-Dobrepolje.

Službo logarja iščem. Imam večletno prakso z dobrimi spričevali in državnim izpitom. Naslov v upravi »Lovca«.

Šumska uprava razlaščenih gozdov v Kočevju oddaja v svojih loviščih na Rogu odstrel srnjakov. Glede pogojev se je obrniti na Začasno državno upravo razlaščenih gozdov v Ljubljani, Ulica 29. oktobra št. 24/I., odnosno na Šumsko upravo v Kočevju.

Ptičarja, nemškega kratkodl., mladiča, tudi brez rodovnika, kupim. Ponudbe na Hotel Jaklič, Črnomelj.

Kupim špringer-španijela, do 6 mesecev starega psa, dobre rasti, lepe postave, z rodovnikom. Skrbno negovanje zajamčeno. Ljubec Ivo, Ptuj.

Karabinka M. Schönauer, kal. 6.5, z daljnogledom, malo rabljena (krasno moarirano kopito), ugodno naprodaj v Ljubljani. Naslov v upravi lista.

Dvocevka petelinka kal. 16, belgijski fabrikat, naprodaj. Pojasnila v lovski pisarni v Ljubljani.

Hammerles dvocevko, kal. 16, popolnoma dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe s točnim opisom je poslati na naslov: Marič Ludvik, M. Sobota.

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot specialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče** in **pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Hammerles trocevka, kal. 16/8	3500 din
Hammerles Bock, z daljnogledom, kal. 16/7 mm . . .	5250 din
Trocevka petelinka, kal. 16/8	1800 din
Dvocevka petelinka, kal. 16	700 din
Dvocevka petelinka, kal. 16	900 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9·3	1200 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9·3	1200 din
Enocevka risanica, kal. 6·5, repetirka	800 din
Dvocevka Hammerles, kal. 16	2000 din
Enocevka na tarčo, kal. 8 mm	600 din

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

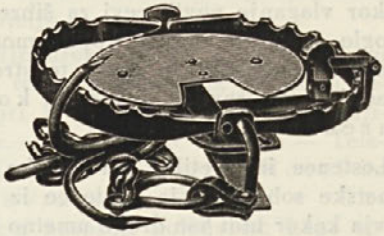
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Pozor, lovci, ribiči!

Vljudno Vas obveščamo, da smo našo puškarno, ki se je nahajala do sedaj na Aleksandrovi cesti št. 18 (po pok. Sternadu), preselili v lastno **trgovino z železnino na Aleksandrovo c. 34.** Na zalogi imamo lovske puške, puške na zrak, flobertovke, samokrese in pištole vseh vrst in kalibrov. • K temu orožju tudi vse potrebne patrone, naboje in ostale potrebščine. • Enako tudi kompletne opreme za ribiče. • Rudarski smodnik, titanit, kamniktit, strelne vrvice in druga razstreliva. • Samoprodaja ognjemetnih izdelkov tvornice Pyrota. • V delavnici popravlja strokovno vse orožje puškar, priznan strokovnjak, gospod Matija Pahor. • Prosimo Vas, da nas obiščete in se prepričate o veliki zalogi in solidnih cenah.

PINTER & LENARD, MARIBOR

puškarna in železnina

ALEKSANDROVA CESTA ŠTEV. 34.

Janko Skale

To in ono

Bilo je nekako v začetku mesca julija. Po senožetih je bilo vse živo ljudi. Košnja je bila v polnem razmahu. Seveda z zalazom po senožetih ni bilo nič, le še na kaki poseki bi se dobil srnjak. Ni mi bilo ravno dosti do tega, da kaj uplenim. Lepo je tudi gledati kosce, ki krepko mahajo po zreli travi, še lepši je pa seveda pogled na brhka dekleta, ki imajo vse polno opravila s pokošeno travo, potlej pa, ko zazvoni zdravamarijo, znamenje, da je dela za tisti dan konec, morebiti tudi s čvrstim koscem. Iz vsega srca sem želel tem in onim kar največ uspeha pred Marijo in po njej ter jo legotno mahnil v somrak hoste, misleč, da najdem tam tišino in mir. Zmotil sem se. Tudi v hosti je mrgolelo, ne ljudi, temveč govedi. Torej na senožetih ljudje, v hosti goved, med njimi pa lovec kot otročiček na nočni posodici. Premišljeval sem, kam bi jo ubral in se otresel vrveža. Razumljivo, pri najboljši volji se nisem mogel ubraniti, da bi ne vstajala v meni jezica kot hudourni oblak, in že sem iskal, kam naj iz tega oblaka poženem strelo, da se zmanjša v meni električna napetost. Kmalu so našle moje oči prikladen predmet v obliki kmetiča, ki je kolovratil po hosti za zaupanimi mu sivkami, liskami in šekami. »Hoj oče,« zagrmim na kmetiča, »ali je tukaj pašnik, zakaj pasete v hosti živino?!« Očividno je bilo, da kmetiča moj grom ni prav nič preplašil, ker jo je s težkim korakom mahal ravno proti

meni. Po običajnem »dober dan« in »Bog daj« je bilo prvo vprašanje, če bi mu morebiti poklonil kaj za kajo. Ko je dobil cigareto, je mirno začel razlagati na moje grmeče vprašanje, da pase zato v hosti, ker je prvič bolj hladno in drugič je tudi manj muh kot na pašniku in torej tudi govedo ne zbezlja in ima sam več miru in lažje delo. Pobaral sem ga, če ve, da ni dovoljeno pasti v gozdu. Pa kako dobro mu je bilo to znano in še celo pravil mi je o pravdah, ki so se svoj čas pletle zaradi pašnje po hosti. Najboljše od vsega pa je bilo, ko mi je na mojo opazko, zakaj se ne drži zakonov, če so mu znani, odvrnil s tole lepo povestico: »Vejo, gospod, ko sem bil še mlad in iskal dela po svetu, sem nekega viharnega dne — vlekla je mrzla kraška burja — srečal mlada človeka, ki sta imela cel kup praznih vreč. Ko je posebno močno potegnila burja, sta nastavila vrečo in ko je bila vreča napihnjena, sta jo brž zavezala. Ogledal sem si jih in ker nisem mogel razumeti njihovega dela, sem vprašal fantina, kaj da vendar počneta. Eden izmed njiju, rdečelas in pegast po obrazu, se zasmeje in reče: ‚Poglej, pa boš videl, da loviva burjo v vreče. Ko bodo polne, jih bomo poslali afrikanskemu kralju, da se bo v vročih dneh lahko hladil. Ta posel je resda zamuden, a dobičkonosen. Kar poskusi.' Seveda nisem verjel in ker nisem hotel, da bi z menoj, poštenim Kranjcem, brila norce, sem jima obljubil, da poskusim ta posel. Vidite, na ta pripetljaj in na ta dva fanta večkrat mislim, pa sem se spomnil tudi sedaj te smešne dogodbice, ko ste nekaj omenili postave. Zdi se mi, da so tudi postave kakor vreče natlačene s paragrafi in predpisi. Kadar bi bilo treba, so pa prazne paragrafov kakor one druge vetra. Kvečjemu bi mi dal prav tisti paragraf po glavi, za katerega bi menil, da drži z mano.« Tako je bilo tistega dne, ko so kosili travo.

Ker spadam tudi k pasmi ribičev, dobivam »Ribiško-lovski vestnik«, ki ga preberem od začetka do konca. Zato nisem prezrl članka »Lovski zakon in prosto loveči psi«. Pri čitanju tega sem se nehote spomnil z burjo napihnjenih vreč in na skrivljene paragrafe, ki njihovim vernikom dajo radi po grbi. Čim bolj premišljujem, tem bolj moram tistemu več kot preprostemu kmetiču priznati bistrost in tudi humor.

Z novim lovskim zakonom smo napihnili vrečo, v kateri je tudi § 38., ki govori o ubijanju psov. Kakor je razvidno iz tega članka, so lastniki in lovsko osebje pač upravičeni zatirati pse, katere zalotijo v loviščih, vendar le pse, »koji se skiću« po lovišču, t. j. po naše, kateri se klatijo (potepajo) po lovišču. Sedaj nastane vprašanje, kdaj se pes klati po lovišču? Da bo to vprašanje dodobra zamotano, bi bilo dobro razpisati anketo ter izdati

primerno knjigo: »Kdaj se pes klati?« Seveda, ta brošura bi bila kar moč debela in nepregledna — vsaj 300 strani — tako da bi bila vsakemu lovcu dana »možnost«, če bi srečal kakega psa v lovišču, da bi »takoj« v knjigi razbral, je li ta pes klatež ali ne. Tako bi bilo po načelu tistih, ki nočejo na noben način iz obstoječega lovskega zakona črpati prestiža lovstva. Brez dvoma je bil ta paragraf v lovskem zakonu postavljen zato, da se lovišča očuvajo psov, ne pa narobe. Izrečno je predpisano, da se psi v tuja lovišča smejo jemati le na vrvici in še to le po javnih potih, sicer je lastnik psa kaznovan. Če pes hodi za gospodarjem neprivezan po javni poti, gotovo ne moremo trditi, da se tak pes potepa. Kakor hitro pa tega ni, oziroma lastnik ne pazi na psa, da ta krene v gozd ali na polje, kamor tuj pes ne spada, smemo in moramo smatrati, da se pes potepa. Pojma potepuštva z lovskega stališča pa okolnost, če se potepa z gospodarjem ali brez njega, prav nič ne spremeni. Pes se potepa, skita, in take pse je po zakonu dovoljeno zatreti. Prav gotovo je tako mišljen ta paragraf v novem lovskem zakonu in ponavljam, da je bil postavljen zato, da se lovišča očistijo psov, ne pa zato, da bi se kovale iz tega komplikacije in zmešnjave. Seveda, brez teh pri nas ne gre in se vsak paragraf, posebno če se lovstva tiče, tako dolgo juridično mrcvari, da ostane naposled nesmiselna masa, nerazumljiva za jurista, in tembolj za nejurista, z vedno istim refrenom: Lovec plačaj in — molči! Lovci smo že take nerodne sorte športniki, ki smemo samo plačevati in molčati. Sicer pa mora biti besedilo vsakega zakona tako jasno, da ne more biti dvoma, kaj naj pomeni v tem primeru beseda »skitanje« (potepanje). S pristavkom, da se sme pokončati vsak pes, ki prosto hodi izven javnih potov, bi bil vsak dvom odstranjen.

Lovski zakon tudi predpisuje med drugim, da ne smemo loviti po njivah, izvzemši okopavine in sl., ter po travnikih, dokler ni pridelek pospravljen. Popolnoma pravilno! Kajti ni baš prijazen in lep pogled na žitno polje ali na cvetočo ajdo, v sredini pa gospod lovec s svojim spoštovanim psom. Kje in kako hodiš in kaj potepta lovčev škorenj, spada tudi k lovski pravičnosti. Ali more biti pravičen z divjadjo oni, ki surovo ravna z rastlinami, ki jih je človek vzgojil za svojo korist, ne pa za lovca, da jih tepta in uničuje. Razumljivo je, da je tako početje zakonsko prepovedano. Kar se pa tiče travnikov, je pa stvar malo drugačna: prvič raste trava brez setve in tistega gnojenja, ki jih je treba za žito, drugič se pa pri izvajanju lova, to je pri zalazu na srnjaka, dela tako neznatna škoda, da je odveč vsaka beseda. Potlačene bilke trave se namreč po prvi rosi vzdignejo in škoda

mine. O škodi more v tem primeru govoriti samo lovec, ker mu je veljavno zabranjeno izvajanje lova spomladi po travnikih na srnjaka popolnoma onemogočeno. Ostanejo mu le še poseke v hosti, če jih je kaj in če se srnjak v mescu juniju hodi sploh past na poseke.

Sedaj pa nastane vprašanje, če sta travnik in senožet eno in isto? Kmetovalec, to vem iz lastne izkušnje, ne smatra, da je travnik to kar senožet. Vendar ni jasno, kako bi se to zmrcvarilo v primeru kakega sodnega spora. Skratka, lovcu je pot po lovišču zakonsko natančno določena — njemu, ki plačuje zakupnino, davke, takse, odškodnine in druge dajatve, vsi drugi, planinci, izletniki, smučarji in oddiha potrebni trpini pa nič ne plačujejo, ne poznajo in nimajo predpisov in pot jim je svobodna. Če nastane škoda, je tukaj zakupnik lovišča, ki vzame tudi škodo, povzročeno po te vrste športnikih, na svoja pleča. V eni naših sosednjih držav je tudi planincem in smučarjem potegnjena meja, ki jo tudi drže. Videl sem v gozdu ob stezi tablico z napisom: Samo za lovce, ne daleč proč drugo: Danes dovoljen prehod. Te tablice vise najbrž že dokaj časa, ne da bi jih kdo namerno uničil. Vprašal sem se, kako bi se videle enake zabrane in dovoljenja pri nas?! Prav gotovo bi le nekaj dni take tablice služile namenu, ker bi čimprej razpadle pod udarci raznih sort »ljubiteljev narave«. Naj bo kakorkoli že, eno je gotovo in sicer to, da se tam lov pravilno ceni, ne samo s strani oblasti, temveč ga upošteva tudi ljudstvo, bodisi iz mest ali podeželja. Zakupnikom lovišč, ki dajejo občinam leto za letom težke denarje, se tam nudijo ugodnosti in pomoč, jim gredo vse oblasti na roko, skratka smatrajo se za osebe, ki so potrebne, da ne usahne občinam vir dohodkov. In pri nas? Pri nas je lovec prevzel vlogo zajca. Vse ga zatira, zajeda in preganja. Zaščiten je le v toliko, da more in sme izprazniti svoj mošnjiček in nametati cvenka v različne blagajne in fonde. Potem pa zamorec lahko gre...

Ker se že vtikam v paragrafe lovskega zakona, naj se vtaknem še v onega, ki določa odstrel zaščitene parkljate divjadi. Lep in brez dvoma pravilen je ta paragraf! Le vprašanje nastane, od kod so podatki za določitev odstrela v tem ali onem lovišču. Tisti odstrelni izkazi, ki jih vsak zakupnik letno izpolni in pošlje na oblast, nikakor ne smejo služiti za pravilno presojo odstrela. Prvič te napovedi večinoma ne drže zaradi malomarnosti in nedisciplinirano sti lovskih zakupnikov, drugič pa, če je bil odstrel pravilno napovedan, se zgodi, da ravno v lovišču, kjer je bilo nesmiselno mesarjenje in baš zato določi večji

odstrel, kakor pa v onem, kjer je dosti divjadi, vendar pa je gospodar le malo odstrelil. Po tej poti ni mogoče določiti pravilnega odstrela. Drugega vira pa oblast za to nima. Lovska organizacija bi morala tudi biti vprašana za svet, kakor je to v tem paragrafu predvideno — vendar se je to iz nerazumljivega vzroka že večkrat opustilo, n. pr. Polhovgradec, Tomišelj itd! Seveda tudi organizacija ne more natančno, pravilno in objektivno določiti odstrela v posameznih loviščih, dokler ne bomo imeli natančnega katastra lovišč. Vendar je upati, da bo lovska organizacija to izvedla, kar pa seveda ni delo zgolj nekaj mescev. Stojim na stališču, da morajo na vsak način oblasti, preden razpišejo dražbo, določiti odstrel le s sodelovanjem lovske organizacije, to pa dotlej, da lovstvo dobi lasten urad z vsemi potrebnimi organi. Kjer ni tožnika, ni sodnika, pravi pregovor. Tako je tudi pri odstrelu divjadi. Odstrel je določen, vendar ni nikogar, ki bi tudi kontroliral, da li se višina odstrela ne prekoračuje in kaj se odstreljuje. Ali pripada ta kontrola morebiti že itak z delom preobloženemu orožništvu? Morebiti naj bi se lovski zakupniki kontrolirali sami med seboj in vzajemno poleg pobijanja krivolovstva prevzeli še to? Hvala za tak »užitek«! Pač bi res bila sedaj pri nas samoobramba na mestu, vendar mislim, da je letnica za to stvar previsoka. Lovsko pravično bi bilo, da sleherni lovec strogo spoštuje zakonske predpise. Kakor pa uče izkušnje, so te vrste pošteni lovci bele vrane!

Nekaj takih lovskih prestopkov, če se ne motim, se je že obravnavalo, ni mi pa znano, da li je bil kaznovan tisti, ki je prestopek ovadil, ali oni, ki je prekoračil mejo odstrela. Upajmo, da takih aktov ne bo v predalih pokril prah pozabljenja. Pri nas je lov pač svet vseh možnosti, samo da plačaš pristojbine in kolke. Teptaj in preziraj lovske predpise, kolikor hočeš, prav gotovo se ne bo našel nihče, ki bi te prijel za ušesa in te pozval na odgovor, kaj šele kaznoval. Samo da udariš po lovu, po tem frakarskem športu, pa si narodni junak, dobrotnik ljudstva in bojevnik za splošno lovsko pravico. Toda gorje ti, če si nepravilno kolkovan, pa ne zaradi tega, ker si kršil lovske

---

Lovska razstava na spomladanskem velesejmu v Ljubljani od 5. do 14. junija 1937

predpise — kaj to — kajti kolek je poglavitno in brez njega se svet ne vrti.

Nam lovcem očitajo, da smo privilegiranci. Res smo, samo da se privilegiji začno tam, kjer najbolj boli, pri dajatvah. Sicer pa, poglejmo samo ponovno omenjeno krivolovstvo, kjer tat pustoši lovišča z vsemi sredstvi, krade in ropa zakupniku divjad, ne da bi se mu kaj zgodilo. Lovski tat je po vsem videzu zaščiten revež, potreben grižljaja, ki si ga trudoma išče v lovišču, da ne pogine od gladu. Kam vodi taka rahločutnost?

Naš dnevni tisk, ki rad lopa po lovu in lovcih, jadikuje nad ljudsko posurovelostjo, ki se odraža v vednih pobojih in pokoljih. Tihotapstvo, kraja, rop, kol, nož, umor so dnevna pesem. Vzrok te moralne kuge so smešno nizke kazni za te vrste dejanja. Naravnost vzpodbuda so pa kazni za divji lov. Divje lovstvo je pa največkrat zametek in začetek vsem zgoraj omenjenim grehom in moralnemu propadanju. Pri divjem lovu se začne za marsikaterega, do takrat poštenega fanta. Z orožjem se potika tak človek po hosti. Ve, da ni prav, kar počenja. Zato se tudi večkrat našemi, da bi ga kdo ne spoznal. Ve, da mu za petami sledi kazen, ki se je pa bore malo boji. Vendar je pripravljen spričo razkrinkanja na uboj ali umor s strelom, da varuje »čast« divjega lovca. Od kraje divjadi do nizkotnega umora je le korak. Kdo je kriv taki zablodi in kaj je vzrok, da prej pošten fant postane morilec? Kar vidim, kako se na moje vprašanje odpirajo usta z mržnjo do lovstva. Krivi smo seveda mi lovci in tudi čuvaji s pravicami in dolžnostmi javne straže, ker divje lovce zasledujemo. Vzrok tem žalostnim pojavom pa leži v prvi vrsti v smešno majhnem in milem kaznovanju divjega lovstva. Dejanski krivec je seveda lovski tat sam, vsi oni pa, ki zagovarjajo in ščitijo divje lovstvo, so moralni krivci. Moralno sokrivi tega so vsi oni, ki imajo moč, da take prestopke v kali zatro in s popuščanjem ne dajejo potuhe. Tudi časopisje pomaga lovski nemorali, ker v romantičnih opisih poveličuje lovske tatove in jih obdaja s slavo ljudskih junakov, ali pa celo iz političnih motivov ščiti divje lovce.

Po taki poti drvi naše lovstvo neizbežno v pogubo, a z njim tudi morala našega človeka. Mi pa napihujemo vreče z vetrom in občudujemo to genialnost.

A. Mazlu

Prehrana mladih fazančkov in jerebic

V zadnji številki »Lovca« sem že omenil v članku o valjenju fazanjih in jerebičjih jajc, da je fazan mesojed, ki vzame zrnje in semenje le tedaj, ko mu mesne hrane primanjkuje. S tem mora gojitelj teh drobnih in ljubkih živalic računati. Pri polni skledi izbranega zrnja nam bo mladež od lakote poginila. V naravi jih kokoška vodi po travniku in če si tako srečen, da lahko tako družinico opazuješ od blizu, boš videl, da kebčki pasejo travo. To pa ni res, pač pa obirajo s trave droben mrčes, ki ga niti prav od blizu ne zapaziš.

V ujetništvu jim nadomestimo to na ta način, da jim večkrat dnevno vržemo v voljero nekaj šopov trave, izruvane s koreninami. Gojitev v voljeri je najtežja, ker so živalce omejene na majhno površino. Zaradi tega je treba polagati največjo pažnjo na snago. Večkratno prekopavanje tal in na novo posipanje teh s peskom je nujno potrebno zaradi nalezljivih bolezni, ki se zelo rade pojavijo. Voljera bodi tako pripravljena, da ne stoji voda v njej tudi po največjem nalivu. Edina prednost, ki nam jo nudi voljera, je varnost pred roparji. V voljeri so naši varovanci popolnoma prepuščeni nam in zato moramo skrbeti, da jim nudimo vse, kar njih organizem zahteva, da se razvijejo v krepke in zdrave živali. V prvem tednu si pomagamo s trdo skuhanim jajcem. Rumenjak sesekljajmo prav drobno, da bo tak kakor koruzni zdrob. Temu primešamo drobno sesekljan rman (najdemo ga na travnikih; ima decimeter dolge ozke in nazobčane liste). Kot primes je dobra tudi mlada kopriva, ki mora biti tudi drobno sesekana. V pomanjkanju tega je dober radič (cikorija), solata ali druga zelenjava. Važno je, da polagamo le toliko hrane, kolikor je sproti pobero. Hrana naj ne ostaja, ker se rada hitro pokvari. Zaradi tega ne smemo nikoli preostalo hrano hraniti za pozneje.

O mravljinčjih bubah sem pa že zadnjič omenil, da so za fazane in jerebice to, kar je za dojenčka mleko. Zato skrbimo, da bo vedno tega dovolj v zalogi. Treba pa je tudi tu precej opreznosti, ker so mrtve, plesnive ali sploh pokvarjene bube strup za fazančke.

Mravljinčje bube, ali kakor jim napačno pravimo jajca, pridobivamo na najlažji način takole: mravljišče odkopljemo toliko, da pridemo do jajc. Z lopato nagrabimo to v vrečo z mravljami, bubami in smetjem. Nato si na primernem mestu

napravimo na zemlji krog v premeru enega do poldrugega metra. Okrog izkopljemo jarek, približno 10 cm globok in toliko širok. Vanj vlijemo vodo, da nastane nekak otok. Na ta otok nasujemo vsebino iz vreče, v sredino pa položimo nekaj smrekovih vejic na kup. Mravlje, v skrbeh za bube, pograbijo te in jih hočejo odnesti na varno. Ker čez vodo ne morejo, jim ne preostane drugega, kot da spravijo svoj zaklad pod kupček smrečja. V kratkem bodo znosile vse bube na kup in potem jih poberemo in spravimo. Ko voda odteče, se mravlje porazgube. Bube spravimo v stekleno posodo in jo pokrijemo, da nam jih preostale mravlje ne odnesejo. V hladnem prostoru nam ostanejo nepokvarjene dva do tri dni.

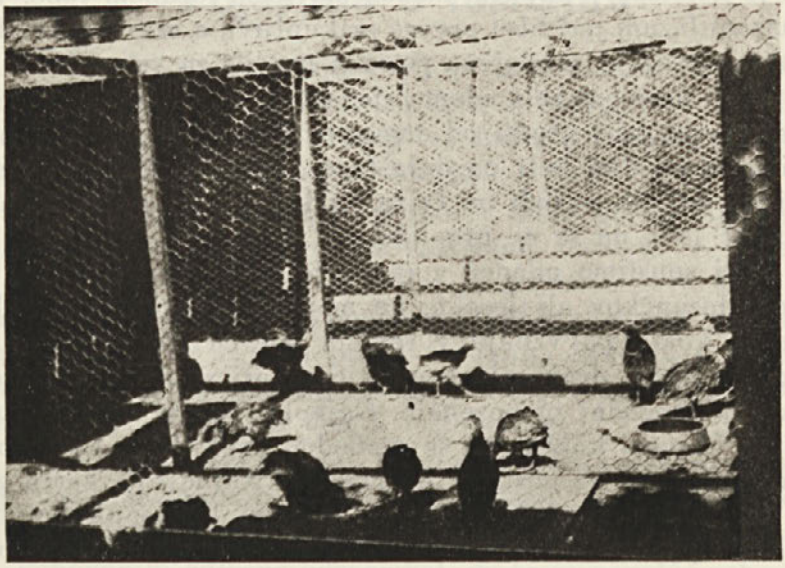

Hrano polagamo večkrat na dan. Mravljinčja jajca jim damo brez vsake primesi po tri, štirikrat. Ko so kebčki 10 dni stari, pa nam ni treba zbirati jajc posebej, ampak jih damo z mravljami vred, ker taki pobirajo pridno tudi mravlje. Mravljin ugriz jim toliko ne škodi in v tej starosti si znajo že sami pomagati. Ker je ta hrana razmeroma draga, oziroma jo težko dobimo, moramo gledati, da jih čimprej navadimo na drugo, cenejšo hrano. Telečja jetrca nastržemo kakor za telečje cmoke. Tem dodamo sesekljane zelenjadi in koruznega zdroba. Od začetka jim to ne bo preveč šlo v tek, a pozneje se že navadijo. Tej primesi dodamo nekoliko kostne moke. Slično zmes napravimo s kuhanim rižem. Da ne bo hrana preveč lepljiva, dodajmo nekaj drobnih otrobi. Drobno zrezano meso jim je tudi prava

poslastica, zlasti teletina. Za spremembo jim včasih damo nekaj kuhanega mesa. Zelenjad jim tudi zelo prija in zato je ne pozabimo nikoli mešati z drugo hrano. Ko so tri do štiri tedne stari, jim damo nasekljano zelenje. Dobro je, če ga zvežemo v šop, ker ga potem laže kljuvajo.

Na zrnje jih zelo težko navadimo. Prej bomo to dosegli, če jim proso ali riž zmešamo med kri ali nastrgana jetrca, pljučka ali slično mesno hrano.

Toliko o prehrani. Omeniti pa moram še, da nekateri gojitelji skrbe za hrano tudi na ta način, da imajo posebne farme črvov in muh. To mislim, da za enkrat pri nas še ne pride v poštev. Kdor pa se misli baviti v večjem obsegu z vzgojo

fazanov, bo že moral seči po tuji literaturi in obširnejših strokovnih knjigah.

Kakor vsako žival, tako nadlegujejo razne bolezni tudi naše fazane in jerebice. Proti kugi ni prave pomoči. Da se tej izognemo, skrbimo, da bo voljera snažna, odstranjujmo preostalo hrano, odpadke in menjajmo večkrat pesek.

Včasih dodajmo vodi dva promila železne galice. Kaj rada se pojavi griža, ki je običajno posledica pokvarjene hrane ali prehlada. V tem primeru odnehamo z vso zeleno hrano, polagamo močno prekuhan riž, pomešan z otrobi, vodi pa dodamo po nekaj kapljic opija.

Med najhujše razvade, ki se rade pojavijo pri fazanih, gojenih v voljeri, je perušenje. To se pojavi navadno v 4. ali

5. tednu starosti, zlasti če so v premajhnem prostoru. Ko dobivajo repna peresa in jim štrle tulci polni krvi iz zadka, se kaj rado zgodi, da drugi kljune po tem. Kapljica krvi zadostuje, da planejo vsi po njem, in če ga hitro ne rešimo kanibalov, je po njem. Sredstva proti temu so sledeča: v prvem redu skrbimo, da bodo imeli izdatne mesne hrane. Takoj ko se ta razvada pojavi, odstranimo ranjenca. Napadalca izločimo, da ne bo imel prilike, napasti še druge. Ako ne gre drugače, mu pretaknemo tanko žico tako, da ne more popolnoma zapreti kljuna. To napravimo tako, da košček žice zavijemo pri odprtem kljunu ter pritisnemo, da obvisi na nosnicah. Ker ne more popolnoma zapreti kljuna, ne more peresa prijeti in izruvati. Najlažje sredstvo je kolomaz, s katerim namažemo vsem fazanom repe. Tako namazani fazani pač niso preveč prikupljivi, a niso izpostavljeni tej nevarnosti, ki razširjena postane usodna za ves zarod.

Mladi fazani se zelo udomačijo, spoznajo rednika in rekel bi, da so skoraj bolj krotki od domačih pišk, če se vedno z njimi bavimo sami. Čim bolj pa doraščajo, tem bolj divji postanejo. Gojitelj naj jih navadi na žvižg ali besedo in se jim vedno že od daleč javi, da se ne preplaše.

Kdaj spustimo mladež v revir, je stvar posameznika. Premladih fazančkov ali jerebic ne moremo spustiti brez koklje. Domača kokoš pa vzbuja v revirju preveč pozornosti in kaj lahko pade vsa družina v kremplje ropаricam. Brez koklje pa so kebčki negodni in pozebejo. Najbolje opravi oni, ki goji v revirju in pusti kokljo, da se svobodno pase okrog hiše, dokler se mladež sama ne odstrani od mačehe. Najnovejši način gojenja je gojitev v valilnici in vodenje po jerebičjih petelinih. Iz lastne prakse, žal, o vodenju z jerebiči ne morem poročati, ker še nimam dovolj izkustva. V valilnici izvalimo poljubno število jajc, kolikor jih pač valilnica sprejme. Izvaljene kebčke pustimo dva dni v valilnici, da se popolnoma osuše. Nato vzamemo primeren zabojček v obsegu 70×70 cm, ki ima spredaj palčice s tako ozkimi razmaki, da kebčki lahko hodijo ven in noter, petelinček pa ne more. V vsak zabojček denemo 5 do 8 kebčkov in enega petelinčka (jerebiča). Vse to nesemo na primerno mesto, kjer želimo izpustiti. Petelinčka smo si morali preskrbeti že v zimi ali prejšnji jeseni. S hrano preskrbljeno družinico pustimo popolnoma v miru. Le dvakrat dnevno ji prinesemo sveže hrane in vode. Tretji dan mirno odpremo prednjo stran zabojčka, da ga lahko zapusti tudi petelinček. Naslednji dan spravimo prazen zabojček domov. Petelinček je kebčke fazanov ali jerebic, to mu je vseeno, adoptiral in nas rešil vseh

težav. Pod njegovim vodstvom se jim bo godilo gotovo ravno tako dobro, kakor če bi jih vodila prava mamica.

Skusil sem s tem na kratko podati lovskim tovarišem nekaj migljajev glede vzgoje. Ako bo to komu v korist, bo moj namen dosežen. Poudarjam pa, da je to posel, ki ga moramo delati z veseljem, kajti haska v denarju od tega ne bo nihče imel. Pri vsem je treba ljubezni, kajti brez te ne bomo želi nikakih uspehov.

Dr. Krsto Cazafura

Pojasnila o fosfiginu

V »Lovcu« št. 3. letnik 1937, je izšel članek izpod peresa g. S. A. pod naslovom: »Fosforna kaša in fosfigin.« V tem članku je naveden na strani 93. recept za fosfigin v razmerju 1000 g glicerina in 100 g rumenega fosforja.

Od več strani so prišla vprašanja, kako naj bi bilo mogoče napraviti tako koncentrirano raztopino fosforja v glicerinu, ko je vendar znano, da se fosfor v glicerinu zelo malo topi, in sicer samo nekaj miligramov na 1000 g glicerina. K temu bi pripomnil, da ni fosfigin prava raztopina fosforja v glicerinu, temveč koloidalna raztopina, to je, fosfor je suspendiran v ultramikroskopično majhnih delcih v glicerinu.

Točno ne morem navesti, kako so izdelane priprave, katerih se je treba posluževati za izdelovanje fosfigina, vendar omenim, da se izvrši ves proces v zaprti posodi, tako zvanem autoklavu.

Ponovno bi odločno odsvetoval, da bi se nevešča roka lotila izdelovanja fosfigina, ker je to zelo nevarno. Ravno tako pa bi bilo stvari škodljivo, ako ne bi vseboval fosfigin 10% fosforja.

Navajam, da so v Nemčiji izdali zakon (Reichsjägeramt), s katerim je predpisano, koliko mora biti najmanj fosforja v jajcih. Ta predpisana minimalna količina bi bila približno dosežena, ako se vbrizga v vsako jajce 8 cm^3 fosfigina. Pripomnim, da je potrebno izvleči iz jajca približno 12 cm^3 beljaka, ako hočemo vbrizgati 6 cm^3 fosfigina. Če je fosfigin pregost, naj se pred porabo pazljivo segreje v vodni kopeli in naj se mu eventualno primeša majhna količina glicerina.

Fosfigin se lahko naroči v Mariboru pri Lovskem društvu.

Upam, da bo črna vranja zalega dolga leta preklinjala vse članke o fosfiginu in fosforni kaši.

Inž. Cvetko Božič

Lovska zakonodaja in lov

Za lovstvo v naši zedinjeni narodni državi se je pričelo novo življenje z uveljavljenjem novega lovskega zakona od 5. decembra 1931.

Ta zakon o lovu ureja enotno vse različne zakonodaje naprednih smeri pa do najprimitivnejših načinov lova v državi. V glavnem obdrži oba sedanja sistema, kjer sta obstajala: regalni in dominalni. Podaja pa možnost, da se posamezne občine, odnosno banovine lahko odločijo za zakupni sistem. Napredno lovstvo pričakuje, da se bo to zgodilo prej ali slej, kjer bo prevladoval čut za splošno dobro in bodo prišli do veljave interesi najnižjih, a najbolj važnih samoupravnih edinic — občin.

V novem zakonu so predvidena dobra določila za zaščito in vzgojo divjadi. Dana je pravica, na določenem ozemlju gojiti in razmnoževati zaščiteno divjad, samo ako se to ne protivi javnim interesom.

Zakon pozna zaščiteno, nezaščiteno divjad, posebej zverjad ter omenja koristno in škodljivo divjad. Koristna odgovarja gotovo zaščiteni, škodljiva je pa vsa druga.

Analogno prejšnjim zakonom so tudi tu določeni prepovedani lovni časi (lovopusti), to pa samo za zaščiteno divjad.

Splošna prepoved, zlasti za brakade, je določena od 15. januarja pa do 30. septembra. Uporaba hrtov je sploh zabranjena.

Pri nezaščiteni divjadi je lov prost, a pri zverjadi je predvideno pokončevanje in oblast lahko določi nagrade. Oblast ima zakonito možnost, da prepove lov, ako postane kaka vrsta divjadi zelo redka, da podaljša lovopust ali ga skrajša za vso banovino ali za posamezne sreze. Če je divjad potrebna zaradi gojitve, lahko oblast dovoli pobirati jajca, loviti živo divjad tudi v prepovedanem času, pa tudi odstreliti, ako se ugotovi, da je v korist gojitvi divjadi in ureditvi razmerja v spolu.

Pri izvrševanju lova je uporaba zank in mrež prepovedana, isto tako tudi lovenje ob času velikega snega in zametov, na saneh (smučeh) ter ponoči z reflektorji na avtomobilih, kar predstavlja novost.

Ista določila, kakor pri prej navedenih lovskih zakonih, predvideva novi zakon glede vznemirjanja lovišč po ljudeh in pseh in glede zasledovanja ranjene divjadi v tuja lovišča. Zakon ima točna določila o zastrupljevanju zverjadi in nezaščitene

divjadi, da se ne pripete nesrečni primeri. Prosto je ubiti v lastnem lovišču pse, ki se klatijo po lovišču, in mačke, ako se oddaljijo več kot 200 m od hiš.

Važno je obvezno lovsko varstvo po posebnih zapriseženih lovskih čuvajih, ki morajo biti za to usposobljeni, t. j. poznati morajo predpise za izvrševanje službe in imeti zadostno strokovno znanje o lovstvu, o divjadi in njeni negi in vzgoji. Določba, da lovski čuvaj sme streljati, loviti samo v spremstvu lovskega gospodarja, ima pač samo namen, preprečiti, da se ne bi pojavljali lovci-zakupniki, ki bi lovišča samo eksploatirali z nastavljenimi lovskimi čuvaji.

Sem spada tudi določba nastavitve posebnega lovskega čuvaja za čas, ko kako lovišče ni v zakupu. Do ponovne dražbe je vsak lov v njem prepovedan.

V zakupnem sistemu je važen faktor za dobrega lovskega gospodarja dolga zakupna doba 12 let, ker lahko goji in ve, da bo užival sadove svojega gojitvenega dela in vloženih gmotnih žrtev.

Da se proti koncu zakupne dobe lovišče ne bi preveč izstrelilo, določa zakon, da se zadnje leto zakupa ne sme izloviti ena tretjina celega lovišča, odnosno je sploh vsak lov prepovedan. Razen tega je tudi vsako drugo pustošenje lovišča deloma onemogočeno, ker lahko oblast v takem primeru razveljavi pogodbo in lov odda na ponovni dražbi na stroške dosedanjega zakupnika. Dobro je tudi določilo, da sme biti število zakupnikov in podzakupnikov v nekem razmerju z velikostjo lovišč. Izrabljanje lova po oddaji odstrela pri divjadi malega lova je prepovedano.

V ugodnem smislu za nemoten, miren razvoj in uspevanje divjadi moramo zabeležiti zakonsko določbo glede površine 200 ha za samolastna lovišča in izpod te površine združitev vseh zemljiških parcel v občinsko zakupno lovišče. Ako ima občinsko lovišče najmanj 5000 ha površine, se sme razdeliti na več delnih lovišč, od katerih posamezno ne sme biti izpod 2000 ha veliko. Manjša občinska lovišča se pa lahko združijo v eno, ki pa ne sme presegati 5000 ha. Zelo dobro je še določilo, da sme oblast odrediti terensko arondacijo pri tako zvanih polenklavah s popravo meje lovišč, kar je važno pri gojitvi in mirnem življenju divjadi. Mir v lovišču pa je glavno sredstvo za vzgojo divjadi. Ta določba je celo imperativnega značaja, tako da mora lastnik obkrožajočega lovišča, slično enklavam, prevzeti v zakup polenklavo, če je to v interesu gojitve divjadi, sicer se mu lahko lovišče odvzame in odda s polenklavo vred po prisilni poti v zakup.

Na trajno ograjenem zemljišču, vrtovih, sadovnjakih je lov izključen, razen če obstoji poseben dogovor med lovskim upravičencem in posestnikom ograjenega sveta. Ako ni sporazuma, pa nima slednji nikake pravice do odškodnine. Ob dobri organizaciji lovstva bo drage volje priskočila na pomoč nadzorna oblast, kateri daje potrebna sredstva na razpolago lovski fond, ki ga predvideva novi lovski zakon. Namen tega fonda je, pospeševati lovstvo, dajati nagrade za uspešno zatiranje škodljive divjadi, roparic in zverjadi ter preprečevanje kužnih bolezni med divjadjo.

Povsem v negativnem smislu za gojitev in razmnožitev divjadi delujejo zakonska določila, s katerimi so zaščiteni interesi poljedelstva in gozdarstva, ker oblast lahko odredi uradno odstrel divjadi, ki se prekomerno razmnoži. Za poljedelce pridejo v dobro odškodninska določila za vso škodo, ki jo napravi divjad. Ta strah pred preveliko odškodnino ugodno vpliva na pravilno razmerje med interesi lova, lovca in koristmi poljedelca. Ta ima pravico, divjad prepoditi, plašiti, mora svoje zemljišče in nasade primerno ograditi, sadna drevesa s primernimi sredstvi zavarovati.

Zgornja določila veljajo za samosvoja in zakupna lovišča, se pa morajo smiselno po novem zakonu o lovu uporabljati tudi za lovišča z državnim regalom.

Pri izvajanju novega lovskega zakona je zabeležiti kot prvi korak za prehod od regalnega k zakupnemu sistemu določilo, da se v banovinah z državno lovsko pravico lahko takoj izločijo samosvoja lovišča, tako od strani privatnikov, kakor od strani države za državna posestva. Taka lovišča bo lahko oddajala državna uprava vsak čas v zakup. Na drugi strani bodo občine videle, da si na najlepši način pridobe bogat vir dohodkov.

Pri tem pa še zemljiški posestniki ne dobe pri regalnem izvajanju lova nikake odškodnine za škodo, ki jo napravi divjad kmetom (poljedelcem) na posevkih, nasadih, medtem ko dobe dobre odškodnine pri zakupnem sistemu.

Po zakonu je natančno določeno, kdo ne sme dobiti pri zakupnem sistemu lovskih kart in pri regalnem lovskih dovolilnic. Pri slednjem so od tega izključeni čuvaji državnih, občinskih, vaških in samostanskih gozdov in posestev za dotično službeno področje. To je zlasti dobro tam, kjer ne vlada še lovska disciplina in lovsko pravično postopanje nasproti divjadi.

Za državna kakor za samosvoja lovišča je po zakonu predviden dvojni načrt izkoriščanja, t. j. zakup ali pa izvajanje

lova v režiji. Za slednje je predviden poseben pravilnik. Ker ga ta čas še ni, bi lahko domnevali, da bo koristil pravilnemu ravnanju z divjadjo. Pri pravilnem postopanju ni vseeno, koliko se številčno določi odstrela divjadi, nego se mora gledati tudi na kvalitativno izbiro. Pri intenzivni gojitvi se morajo slabi kosi, ki jih je pa treba spoznati kot res nesposobne za plemenitev, odstreliti, druge pa pustiti za razploditev.

S tem smo obdelali pri obstoječi zakonodaji vse one momente, ki imajo zvezo z obstojem, odgojo in množitvijo divjadi. Ozreti se moramo še na vplive, ki jih ima izvajanje lova v praksi na divjad in njeno stanje v regalnem in zakupnem sistemu. Je bistvena razlika med obema. Pri prvem odločuje država, pri drugem pride do veljave privatna iniciativa.

Pri državnem regalu je najbolj svetla točka, da tu ni nikake razcepljenosti v mala lovišča in da ni govora o kaki prehodni divjadi. Seveda je zaradi velike obsežnosti ozemlja državni nadzor zelo pomanjkljiv in varstvo ekstenzivno, čeprav je idealna zamisel, da bi država najlaže skrbela za odgojo divjadi in za popolno lovsko varstvo. Lovske tatvine so pri tem pogostejše in protizakonito lovenje se teže preprečuje. Pojavljajo se še raznovrstni vplivi in ne v mali meri politični, ki gotovo najbolj škodujejo lovu in divjadi. Težko je individualno odločati in delati izbiro pri podeljevanju lovskih kart, kdo je dober in kdo slab lovec. Lovca izvrševanje lova pri tem sistemu prav

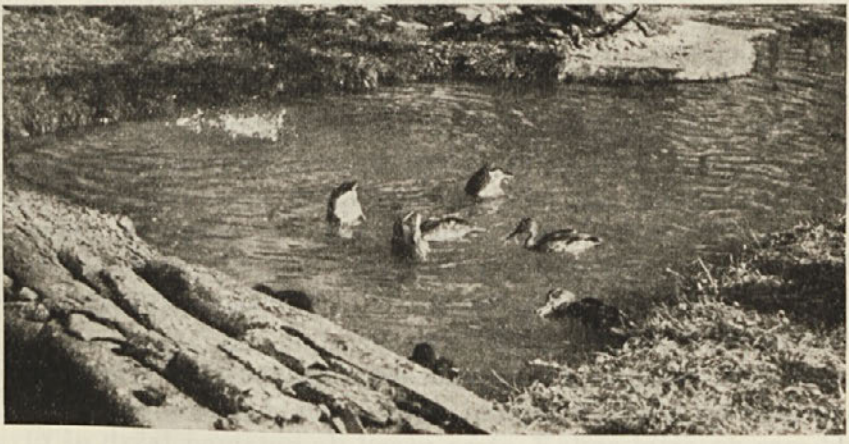

Foto dr. M. Dular

malo stane, zraven pa ni prav nič interesiran, káko je lovišče in stanje divjadi v njem, nego samo gleda, da se čimbolj okoristi, da čimprej pride do plena. Divjad je bolj prepuščena sama sebi in naravi. Težko je urejati razmerje med roparsko škodljivo in koristno divjadjo, pa tudi težko določati razmerje med obema spoloma ene vrste divjadi. Za uspeh je treba ljubezni lovca, ki jo pri tem sistemu zelo pogrešamo.

Dober prehod od regalnega sistema k zakupnemu načinu izvajanja lova tvorijo rezervati, ki so bili uvedeni za Bosno in Hercegovino, po vojni v nekaterih primerih tudi v Srbiji. So to določena lovišča s točno odrejenimi mejami, izbrana z ugodnimi življenjskimi pogoji za kako divjad, z dobrim varstvom in strokovnim vodstvom, s potrebnimi zgradbami in napravami: potmi, stezami itd. Dovoljenja za odstrel določene divjadi in določenega števila v teh rezervatnih loviščih izdaja državna strokovna uprava po svoji uvidevnosti dobrim lovcem. Zato je vidno dejstvo, da se že ta dober stalež približuje razmeram v lastnih in zakupnih loviščih.

V zakupnih loviščih se pojavljajo večinoma dobri lovci-zakupniki na javnih dražbah, ki imajo veselje do lova in hočejo tudi nekaj za to žrtvovati. Seveda imajo tudi občine interes, da je občinsko lovišče v dobrem stanju in da se na dražbi čim ugodneje odda v zakup. Zakupniki v lastnem lovskem interesu lahko skrbe za divjad v kvantitativnem in kvalitativnem oziru, večkrat z zelo velikimi gmotnimi stroški, ki se niti ne dajo primerjati z lovnimi stroški pri regalnem sistemu. Zakupniki lovišč najlaže skrbe za dobre odnošaje med svojimi lovskimi in poljedelskimi interesi, ki jih najbolje prilagode lokalnim potrebam kmetov ali pa si dovolijo večji užitek na račun svojega žepa, ker morajo odšteti večjo odškodnino.

Pri zakupnih in lastnih loviščih pravi lovec tako rekoč živi zaeno z divjadjo, jo lahko individualno goji, pomaga v prehrani, v življenju, v neizprosnem boju za obstanek, skrbi za zdrav naraščaj, za njeno razmnožitev in gleda na kvalitativno odgojo divjadi, ki pride vedno bolj do veljave po sedanjem pojmovanju lovskega udejstvovanja.

Pa tudi zakupni sistem ima svoje senčne strani. Sem spada razcepljenost lovišč z malimi površinami, ki jih lahko dopušča zakon.

Naš novi lovski zakon se je temu nedostatku precej izognil z določitvijo najmanjše površine, in sicer 500 ha za zakupna lovišča in 200 ha za samolastna lovišča. (Konec prihodnjič.)

Stresa James (Jakob) Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki

(Nadaljevanje.)

Skoraj nisem zatisnil očesa tisti večer. Pa ne zaradi razburjenja in težkega pričakovanja odhoda na lov, ampak zato ker sem dva preveč spil v soboto zvečer pri Veselovih in se potem duhovi niso hoteli umiriti. Komaj sem čakal jutra.

Ko sem znesel svojo prtljago na avtomobil, v mislih še enkrat preštudiral, če nisem kaj pozabil, sem rekel Johani, naj bo pridna in skrbi za hišo med tem časom, ko se bom jaz ubijal po gozdu za divjadjo, da bo imela družina kaj za zimo. Johana je hotela sicer nekaj govoriti o srečnih ljudeh, ki si vzamejo počitnice, in o nesrečnem ženskem spolu, ki ne pride nikdar iz dela in skrbi, pa nisem do konca poslušal, ker se mi je res že mudilo. Na dvorišču sta žalostno migala z repi Whitie in Joe, ki sta hotela z menoj na lov, ker sta me poznala po kožuhu, da ne grem v urad, in pa ker sem nosil v rokah puško. Naglo sem jima vrgel v zobe, da sta še premajhna za tak nevaren lov, in odpeljal sem se proti Thames Ave., kjer sem imel ukaz, pobrati Janeza Dolenca, ki je bil tudi član naše ekspedicije. On je šel prvič na srnjake, zato se je že kar na mestu bahal, kako jih bo.

Slučajno je bil John kmalu gotov in ubrala sva jo po Lake Shore bulevarju proti Madisonu. Krist Mandel in Hrvat Nick bosta prišla s svojim avtomobilom, torej nisva imela midva z Dolencem drugih skrbi, kot sama sebe spraviti v Madison.

Cesta je bila dobra, nič snega in nič ledu. Kot bi mignil, sva bila v Painesville, kjer sva zavila na North Ridge Rd. Komaj sva bila dobro iz Painesville in hočem malo bolj pognati, pa se zadnji konec avtomobila tako lepo zanese proti severu kot štatljiva kobilica, ki noče peljati.

»Oho, tako se pa nismo zmenili,« sem rekel.

»Drsi,« je rekel John, ki sploh jako malo govori.

Pot je bila, kot bi jo vso noč oblali za ples. Sneg so strdili veliki truki in ga stlačili v trdo maso, ki se je svetila in bila gladka kot zrcalo. Če sva vozila kakih 25 milj na uro, se je avto še držal pametno ob kraju ceste. Kakor hitro pa sem hotel dati več podpore, se je pa začel zadnji konec tako sumljivo majati, kot bi ne imel s prednjim koncem nobene zveze in bi šel lahko na svojo roko v semenj.

Lepa bo ta, sva rekla z Johnom. Če bo vsa pot taka in če bomo vseh 240 milj vozili po 25 milj na uro, bo v Pennsylvaniji že konec lovske sezone, preden bomo tja prišli. V takih tolažbah sva zavila k Mlakarjevim, ki imajo lepo hišo na New Hubbard Rd., Madison, O. Se reče, saj imajo kar dve posestvi, na vsaki strani ceste po eno, kar meni ne gre v glavo in bi rekel, da je eno čisto zadosti za eno družino. Najbrž je Jože tako hud delavec, da mu je ena farma premalo. Se boš že unesel, Jože, saj si še mlad!

Zaslišala sva govorjenje iz spodnjih prostorov, torej potrkava tam. V visoki in svetli kleti so sedeli junaško za mizo: Krist Mandel, Joe Mlakar, Nick in Mrs. Mlakar, ki jim je pridno nalivala kuhanega vina. Bajgali, to je bila pa jako pametna ideja, Mrs. Mlakar in midva z Dolencem smo stopili takoj v akcijo, da nama je Mrs. Mlakar komaj sproti nalivala. Kmalu smo imeli vsi rdeča ušesa, kar je bilo vidno znamenje, da se je peč ogrela. Kako smo čez nekaj dni pogrešali kuhanega vinčka tam v tistih trapastih hribih, ko nam je beseda, ki smo jo izgovorili, zamrznila, preden smo jo imeli dobro iz ust. Pa to so bile samo srčne želje, ki so ostale tudi samo želje.

Jože, ki je bil največji izmed nas, je brez vsakega dovoljenja in vprašanja prevzel vodstvo ekspedicije in nam ukazal, ko smo se napili kuhanega vina, da se skidamo na pot, ker bomo počasi vozili, če se bomo sploh vozili. Ko smo Mrs. Mlakar plačali vino z znanim slovenskim denarjem: boglonaj stokrat in se priporočamo še za drugič, smo sedli v avtomobile. Mlakar, Dolenc in jaz na mojega, Mandel in Nick na drugega, ki dobi še Babiča Toneta, da bomo na vsakem avtomobilu po trije, kar je ravno prav za tako pot.

Babič nas je že čakal, vendar je mimogrede pozabil, povabiti nas v hišo. Vsaj jaz nisem slišal, da bi me kdo silil notri. Samo to sem videl, da sta začela Mlakar in Babič besedovati, in je Mlakar rekel na glas, da se Babiču meša. Že sem mislil poseči vmes, da takega, ki se mu meša, ni varno jemati na lov, ko nam Mlakar pojasni, da hoče Babič dati na avtomobil cel sod vina. V prvem hipu sem dobil strašansko spoštovanje do Toneta Babiča, ki ima tako zlato srce za solovce. Takih ljudi manjka še v Ameriki. Po hudi debati smo se pogodili, da je vzel Tone samo pet galon vina. In če vam povem, da ga od vseh petih galon nismo spili ene bufalce, mi ne boste verjeli. Če ni vino mrzlo, ni zanič; kdo bo pa v takem mrazu vino pil.

Ko je bilo vse naloženo in je Tone nekje od skednja prinesel neko stvar, o kateri sem sodil, da je kako poleno, pa sem na-

zadnje videl, da je puška, je Mlakar rekel: »No, v imenu božjem, pa kobalimo proti Pennsylvaniji.«

Zavili smo po cesti št. 20 proti vzhodu in jako pametno smo vozili. Ob straneh ceste so se videli sledovi, kako se je tu pa tam zapodil kak avto v breg ali jarek, da se je poznala slika v snegu, kako so ga dvigali in spravljali k pravi pameti. To nas je vedno opominjalo, da bodimo lepo zmerni v hitrosti.

Moja sopotnika sta bila še bolj na trnju kot jaz, ki sem vozil. Kdor zna voziti avto in se pelje z drugim, misli, da bo voznik vsak čas zavozil v jarek ali kam drugam. Tako sta mislila tudi moja visoko cenjena tovariša, ki sta izrekla toliko lepih nasvetov, opominov, pa tudi grožnj in zabavljic, da sem bil nazadnje za vse gluh in sem vozil po svoji najboljši pameti. Ko sta videla, da vozim še vedno po cesti, sta se končno umirila in brez skrbi kadila, Jože cigarete, John cigare.

In kakšne cigare je kadil John. Ko sem vozil po nekem klančku in držal nogo na zavorah, sem sredi klanca naenkrat ustavil, češ da so se mi vnele zavore in se smodi gumij.

»E, kaj zavore, to je Janezova cigara,« je prav uganil Jože.

Ko sem vozil skozi Genevo, sem glasno in razločno povedal sopotnikoma, da je v Genevi dober salun (gostilna). Ker nista hotela nič slišati, bi se bil rad maščeval in avtomobilček malo pognal, da bi bil zaplesal, pa sem se bal tudi za svojo kožo. Pa da ne bo kdo slabo sodil moja prijatelja, naj povem, ko je Jože videl, kako lepo vozim po gladki poti, je čez kake tri ure segel v žep. Samo eno kapljico sem vzel na jezik, zaradi slabe

Pogled na Snežnik z lovišča Stari trg pri Ložu

Foto Vet. Koritnik

poti. Strašno sem se Jožetu s tem prikupil, a on ni videl in tudi ne vedel, s kako težkim in krvavečim srcem sem se poslovil od trebušaste steklenice.

Tako smo se lepo počasi gibali proti Pennsylvaniji. Mislili smo, da bo sčasoma kaj boljša pot, pa je bilo vseskozi enako ledeno in gladko. Najbolj je bilo nevarno, če smo vozili po klancu nizdol in če ni bilo nič posuto. Sreča naša je še bila, da ni naletaval sneg, ampak je bil jasen dan, da se je dobro videla cesta.

Kakor hitro smo prišli čez mejo v Pennsylvanijo, se je začel valovit svet in bolj ko smo lezli v deželo, večji so postajali hribi. Zelo romantično, a ne ob takem času, ko si človek ne upa odvrniti pogleda s ceste.

V nekako treh urah smo prišli brez vsake nesreče do Union City, kjer me je Mlakar potolažil, da imamo eno četrtino poti že za seboj. Jaz sem pa mislil, da smo že na cilju.

Tu smo imeli malo zabavo. Že od daleč smo videli, kako se zbirajo avtomobili pod malim klančkom sredi mesta, kjer cesta ni bila posuta.

Well, kaj storiti? Ker imam še dobra kolesa, sem se zanesel, da bodo prijela, posebno če bom malo bolj pri kraju vozil. Torej malo požgačem mašinco, ki plane v klanec. Toda še preden je bila do sredine, so se začela kolesa vrteti sama na svoj račun. Zavil sem ob rob ceste in vozil tesno ob obcestnem kamnu, Mlakar in Dolenc sta skočila ven, malo potisnila in zdelal sem jo. Na enak način so spravili tudi Nickov avto na vrh. Pod klancem jih je bilo pa precej, ki si niso niti upali na vrh.

Ko pridemo iz mesta, nas pred dolgim klancem ustavi stražnik. Videl sem, kako je ukazal avtomobilistu, ki je vozil pred nami, naj obrne nazaj. Pride do mene in me vpraša, če imam dobra gumasta kolesa. Odvrnem mu, da so skoraj nova. Ogleda si kolesa in reče:

»Mislim, da boš prišel na vrh.«

»Zakaj pa ne posujete ceste?« ga vprašam.

»Well, povsod ne moremo biti hkrati,« je rekel.

Sila dolg in precej strm klanec je bil. Še so se vrstili klanci in klančki, vendar so bili vsi posuti in lahko smo speljali. Nekateri klanci so bili po deset milj in več dolgi in prav počasi smo lezli gor. Vedno naprej in naprej. Spraševal sem Mlakarja, ki je šel že četrtič sem na lov, če bomo kaj kmalu na mestu. Tolažil me je, da do noči.

Malo pred drugo uro popoldne pridemo v Sheffield, Pa. Tam smo vedeli za našega rojaka, ki ima restavracijo in gostilno prav ob glavni cesti. Sheffield Tavern se imenuje.

Vstopimo v prostorno sobo, iz kuhinje pa nam pride nasproti mož prijaznega obraza, živahnih črnih oči, gospodar Venc Marolt, dolenjska korenina, ki nas prijazno pozdravi. Pogodili smo se za dobro kosilo, potem pa šli v klet, kjer smo dobili nekaj špage (žganja) in finega piva. To pa skrivaj, ker ob nedeljah je tudi v tej državi prepovedano točiti opojno pijačo. Ko smo se dobro oddahnili in šli spet v zgornje prostore, nas je hotel Mr. Marolt obdržati pri sebi ves čas lova. Rotil se je, da boljšega lova ne dobimo na vsem svetu, kot je v tej okolici. Pa medvedov nič koliko. Vsakemu garantira po enega. Za srnjake pa sploh niti v gozd ni treba iti. Prav tisto jutro je videl dva iz svoje spalnice, pa ni imel puške pri rokah, da bi streljal.

Pokazal mi je tudi puško, ki jo je dobil iz Nemčije, pravo vojaško puško.

»S tole puško sem nekoč ustrelil srnjaka iz enega hriba v drug hrib,« se je pobahal.

»Morda se je srnjak slučajno zaletel v kroglo?« sem previdno poizvedoval.

V gorki sobi smo se po jedi in razgovoru malo polenili in bi bili kar najrajši obsedeli.

Zopet smo morali naviti naše avtomobilčke ter jo prasniti do naše zadnje postaje. Mlakar je rekel, da je še kakih 100 milj in da bomo ravno za noč tam. Okolica je še vedno hribovita in nad vse romantična. Včasih si človek prav zaželi pogleda na kako malo višjo »krtino«, katere smo bili vajeni gledati. Tudi jaz sem se počutil med temi pennsylvanskimi hribi kot doma in zavriskal bi bil, da se nisem bal, da bi se mojega navdušenja ne nalezel tudi avto in bi zaplesal po ledeni cesti kak salte.

Še za dve pedi je bilo dneva, ko smo začeli voziti polagoma nizdol in na obeh straneh ceste so se stisnili hribi bolj tesno skupaj. Mlakar je rekel, da bomo sedaj kmalu na cilju in s prstom si je izbral eno izmed krtin, ki so se šopirile na obzorju, in rekel:

»Fantička, na tistegale bomo rinili jutri zjutraj.«

»No, če nimate tukaj kaj višjega, ne bo nič hudega,« se korajžim.

Znočilo se je in prižgali smo luči. Zdelo se mi je, da vozimo v ozki tesni, ker je bila tema, samo navzgor se je videlo nekoliko jasnega neba.

Ena stvar pa je bila tukaj dobra, cesta je bila namreč popolnoma kopna, da bi lahko hitreje vozili. Toda prišla je pa druga zapreka: ovinek za ovinkom se je vrstil in zato je bilo treba paziti. Vseh teh sitnosti je bilo konec, ko je Jože naznanil,

da smo v slavnem mestu Emporium, kjer se bodo za nekaj dni vrtile vse naše misli in želje okrog lova in kjer bomo postali iz navadnih in pohlevnih meščanov samo lovci, ki bodo drveli iz globeli v globel, s hriba na hrib, čez parobke in čeri, za divjadjo.

Prva cesta na levo in peta hiša na levo, je rekel Mlakar. Tako sem tudi storil in vstopili smo v prijazno hišico Mrs. Frančiške Zidarjeve, pristne in nepokvarjene dolenjske korenine, kjer biva s svojima dvema čvrstima sinovoma in vdovelo hčerjo, ki ima pet otrok. Vsi so pod eno streho in vsi žive za enega in eden za vse.

Mlakar in Mandel sta pozdravila kot stara znanca, ne samo Amerike, ampak tudi iz stare domovine.

Mrs. Zidar je še pristna Dolenjka, tudi v govorici, medtem ko sta se Mlakar in Mandel že bolj pomeščanila in opustila lepo dolenjsko »vejžo«, ki jo je ona tako lepo pela, da sem jo kar odprtih ust poslušal.

Ko smo sedli k večerji, smo bili že domači.

Po večerji so se dragi Št. Ruperčani še malo pomenili, potem smo se pa odpravili po lovska dovoljenja.

Lovsko dovoljenje se vedno dobi samo pri sodnem klerku v mestni hiši ali na magistratu. Kajpak, v nedeljo so te spoštovane hiše zaprte. Ampak danes je izjema. Povedali so nam, da ima uradnik lovska dovoljenja doma, ker ve, da bo največ lovcev dospelo šele v nedeljo, v ponedeljek hoče pa vsak na lov. Z nami je šel Joe, sin Mrs. Zidar, da nam je pokazal hišo. Hiša je bila natrpana lovcev, ki so prišli po dovoljenja. Slednjič smo prišli na vrsto tudi mi. Trije so delali pri licencah: neko dekle je pisalo, en moški je samo sprejemal denar, drugi je pa dajal licence. Vprašali so nas, če je še kaj ljudi zunaj. Šlo je na deseto uro zvečer. Povedali smo jim, da smo mi zadnji in vsi so bili veseli. Ta dan so namreč izdali ravno 1783 lovskih dovoljenj, ki jih je treba spisati v triplikatu. Domačini plačajo za lovsko dovoljenje $ 2.25, a državljani iz drugih držav po $ 15.25. $ 15.00 dobi država, »kvoder« pa klerk. Tisti dan si je torej nalezel precej kvodrov, bi rekel.

Z vsakim dovoljenjem dobi lovec majhno pločevinasto tablico, katero mora prišiti na hrbet. Lahko jo tudi pribije, če hoče, ampak na hrbtu mora biti. To je zaradi tega, da se že od daleč vidi, če kdo ne lovi mimogrede ali na kontrabant.

Prvo naše delo je torej bilo, ko smo prišli domov, da smo si prišili ta znak lovske časti na naše lovske suknje.

Volc Al.

Volk v ljudski modrosti

(Nadaljevanje.)

2. Krvave lise.

Če bi hoteli opisati volčji značaj, bi morali reči: Volk se vrže po meji, modras po groblji, človek po kraju. Mej je pa toliko vrst in oblik, da jih je nemogoče opredeliti. Zato tudi ni mogoče osvetliti vseh volčjih lastnosti. Res, vsakdo ima svoje lise, kakor se izraža ljudska modrost. Tudi volk jih ima, celo toliko, da je ves lisast; toda njegove lise so ponajveč grde. Poleg nakaznih očitnih lis ima še skrivne: volku

na čelo zapisano ni, kar mu v srcu gori. On se za mejo svojih lis in strasti malo meni. Najrajši uide čez mejo. — Že njegovo družinsko življenje je brez srca. V volčji družini nič od srca ne pride in se zato tudi nič srca ne prime. Volčja ljubezen ne sega do drugih. Začne in konča se pri samem sebi. Neznani so volkom izrazi: Dobro srce imeti, dobrega srca biti, mehkega srca je, k srcu si žene, srce se mu topi, srce ga boli... Volk nikdar ne vpraša volkulje in volčičev: »Kako vam je pri srcu?« Volk ima trdo srce kakor kamen ali pa ima kamen mesto srca.

Česar pa se Janezek v domači hiši nauči, to zna tudi Janez med svetom. Volku ostane volčja narava. Kar je slišal in videl v volčjem brlogu, to se mu vraste. Pes v cerkvi, pes iz cerkve. Volk ostane skvarjen in nepoboljšljiv. Lupus mutat pilum, non mores: Volk dlako izpremeni, ne pa nraví. Ukročen volk in divji

volk sta oba volkova. Svoj živ dan ostane volk surov. Ostane zakrknjen: Volk še nikdar sebe na laž ni postavil. Ostane samogolten: Volk sledi na lastno pest. Ostane neznačajen: Če boš volka redil čez zimo, ti bo v poletju trgal živino. Quid lupus vulpem de praeda accusat? Čemu volk lisico roparstva toži? Ta dva roparja sta se že večkrat tožila. — Volk se druži z volkovi. Ako živiš med volkovi, zavijal boš po volčje. Ullula cum lupis, cum quibus esse cupis: Kdor hoče z volkovi hoditi, mora z njimi tudi tuliti. O neznačajnem človeku pravijo Nemci: Er heult mit den Wölfen im Busch und blöckt mit den Schafen im Felde. Tuli z volkovi v zadolju in blekeče z ovcami na polju. — Kdo naj torej volku verjame? Če volk pridiguje, le gos prisluškuje.

Če poje narodna pesem o lovčevem pogrebu:

Volk je najbolj tulil,
ker je jagra najbolj ljubil...

ni bila ta ljubezen prav nič odkrita. Bila je ljubezen samo na jeziku. Volčjo ljubezen do lovca in do človeka sploh opisuje lovski pesnik takole:

»Če moja bi svoját pridrla,«
si tace mane volk in pravi:
»bi drevi lovčev trup in jopič
ležala na krvavi travi!«

Če bi bilo po srcu volka, bi lovca in človeka že davno ne bilo. Volk človeka niti pogledati ne mara. Zato se izogiblje človeških selišč. Volk že Rimljanov ni obrajtal: Quod lupus est fugiens nemus, hoc fecit esuriens dens. Nemec pravi: Wenn der Hunger bekommt Gewalt, verläßt der Wolf den Wald. Med Slovenci je pa znan pregovor: Lakot še volka iz hoste prižene. — Če ga glad pritira res do hiše ali hleva, volk brezobzirno nastopa. Malo in veliko je njegov plen. Gospodar je že od nekdaj imel navado reči neubogljivemu hlapcu: »Priveži konja, kamor ti ukažem; ako ga volk požre, kaj tebi mar?« Vsak prepir v hlevu utihne, če stoji volk na pragu: Krave se ne bodejo, ko volka začutijo. Mir nastane tudi v svinjaku: Rixam porcorum rabies domat luporum. Prasji krulež konča volčji tulež.

Lovcu volk ne privošči besede. Gospode ne mara. Kmeta se ogiba. Kmetici je še nekaj zaupal, pa tudi ona ga je prevarila. Narod pripoveduje:

Hudo lačen volk je iskal živeža. Pride k hiši, kjer sliši mater, da reče otroku, ki je jokal: »Molči, ali pa te dam volku, da te pojé!« Volk je imel to grožnjo za resnico in čakal, da mu žena

odpre vrata in vrže otroka. Ko pa vidi, da čaka zastonj, odide. Na večer se vrne. Toda kako se zavzame, ko sliši, da mati svoje dete miluje in govori: »Srček moj, ako pride volk, ga bomo kar ubili!« — »Oho!« reče volk: »bežimo, ker tu se drugače govori kakor misli!« — Odslej je začel volk sovražiti tudi kmetico.

Lovca bi si volk rad privoščil, če bi mogel. Pa kaj: Volk je hiter, lovčeva krogla hitrejša. Urnost je sicer dobra reč, toda vpričo lovca volčja urnost ne zaleže veliko. Pač pa urnost zaleže človeku. »Urnost je glavna stvar,« je rekel brivec, in je brado kar s prsti populil. — Ali mislite, da bi bilo volka sram ali strah zmrcvariti človeško truplo? Ali ne pravimo: Toliko ga je sram, ko volka strah? Da bi ga zato srce bolelo? Volku je človeško meso to, kar ciganu bel kruh. Volku je vsako meso ljubo, le svojega ne mara. Lačen volk ima ostre zobe in nič sramu. Gladen želodec — dober sokač. Pri gladu sram za tram. V sili se volku celo trohlina omili. Volk se ravna po latinskem geslu: Accipe, quod datur, si cupis esse satur. Vzemi, kar se ponuja, da ne bo prazna trebuja. Nemec trdi: Hunger fürchtet keinen Galgen. Glad se ne boji za vrat. Pa naj sestradan volk premišljuje, ali bi ali ne? Vix reddit illaesum, lupus quod assumit ad esum. Kar ti volk ugrabi, na tisto pozabi! Co vlk schvatí, nerad vratí, pravi Čeh. Gorje mu, kdor pride volku pod zob! Kaj šele, če pride več volkovom v pest! Dva volka sta par, trije tolpa. Človeku velja: Bolj je modro pri sosedu prenočiti, ko pri volku v gostih biti. Če se pa volk ne zdrzne pred človeškim mesom — volk je živa lakot — se toliko manj pred živalskim. Volk le to pusti, kar mu ne diši. Ker ima volčji želodec neizrečeno dober tek, je prišel v prislovico: Ima volčji želodec, po volčje žre, požrešen kakor volk, volk biti na kaj... Tak dober tek udari seveda kmalu na ven: Warum ist des Wolfes Nacken wohl so fett und frisch? Weil er selbst sich decket seinen Tisch. Volka mast zaliva, ker si sam mizo pokriva. Kakor jê, tak je. — Volk se strogo drži spodobnega vedenja pri jedi. Jesti je tako važno opravilo, da so si ljudje sestavili kar cel jedilni pravilnik. Tako uče Nemci: Beim Essen mit und ohne Schinken muss man dreimal trinken. Pri jedi brez in s slanino prilivaj trikrat vino! Lovcem predpisujejo: Ein fettes Essen und ein frischer Trunk schmeckt nach jedem Jägersprung. Vsakemu lovskemu skoku naj sledi slasten prigrizek in izdaten požirek. Tretji svarijo: Pij po manje, će biti do dalje! Posebni predpisi veljajo za nabavo in rabo pribora. Vilice iz Londona ubadajo najbolj pravilno, nož iz Solingena reže najbolj solidno. Sicer ravnaj z vilicami zelo previdno, ker že trirogljate vilice napravijo s tremi vbodi devet

lukenj. Čim več rogljev, tem več previdnosti treba. — Isto velja glede noža. Nož je nevarno orodje. Čim ostrejši, tem nevarnejši je. Zato je skrbni gostilničar Štembur vsakega gosta, ki se je pritoževal, da noži ne režejo, potolažil, rekoč: »Saj jih brusim vedno in vedno, samo letos in lani jih nisem.« Iz strahu pred noževo ostrino si mnogi ne upajo k brivcu. Brivec in volk sta si namreč enaka v tem, da ne mirujeta, dokler kri ne teče. Ne vidiš volka, ki bi pri jedi z nožem po ustih onegavil. Nož v usta je največji jedilni prestopek v evropski olikani družbi. Nožu je prepovedan vstop v mehanično in kemično delavnico ustne dvorane. V Indiji pa baje tudi nože požirati ni prepovedano. Kolikor krajev, toliko šeg.

Ni se prepirat':
šege okus
imata svoji
Turek in Rus.

Poženčan 1846.

Razstava trofej lovskega krožka na Jesenicah
od 25. aprila do 3. maja 1937

Miroslav Hanzlowsky

Oča Brdavs

(Konec.)

II.

Imeli smo slabo vreme. Nikakor ni hotelo jenjati jesensko deževje, katerega so sem ter tja razsvetljevali bliski in bobneče grmenje. — No, pa je le jenjalo; le temnosivi oblaki so se preganjali še po nebu. Stojim na pragu svoje hiše in zrem po goličavah, ko odjekne kar naenkrat kratek pok iz risanice. Tri sto medvedov, kaj pa naj to pomeni, si mislim in zrem natančno v smer, odkoder je prišel pok. Bila je to nam nasprotna lega hribovja, ki je bila poraščena le z grmičevjem, kajti visokih dreves pri nas na Krasu ni! In v ravnici zagledam modrikast dimček. Hajdi po »rešpetlin« in v trenutku sem bil zopet na svojem mestu. Motrim pazljivo okolico in že sem ga tudi imel v svojem obzorju. Kdo bi to neki bil? Bil je videti bolje oblečen človek s puško v roki in je nekaj iskal; ko je bil s tem delom gotov, jo je pobrisal naravnost nizdol. Revir je bil moj in nihče ni imel pravice šariti po njem. Torej, hitro bova skupaj. Skočim v sobo, snanem s stene risanico in torbo s patroni in že sem jo mahal proti dolini, kjer bi se morala na vsak način s krivolovcem srečati. Po približno četrt ure hoda me pa ustavi sicer majhen potoček, ki pa je narastel v zadnjih deževnih dnevih do divjega in globokega potoka. Da bi ga prebredel, ni bilo govora. Torej mi je ostala še brv, ki pa je bila nekoliko nižje. Hitro skočim dol; toda tudi tu je bilo nevarno, kajti nasprotna stran je bila že tudi pod vodo. Sam mostiček je bil že v nevarnosti, da ga ne odbije s podpor kakšen val, kajti njegova nasprotna stran je bila že tudi v vodi. Postojim, da presodim položaj. In to pot me zopet obide neki čuden dojem, ki me je silil, da naj grem čez brv, dočim mi je nasprotno branil nekdo, da naj ne grem. A sila, ki mi je velevala iti, je bila močnejša. Stopim na brv, da bi se pognal na ono stran, a nasprotno mi je branila to zopet nevidna moč. Postojim, oprt z desno nogo na brvi, in v tem trenutku sem še videl, kako so se zamotale mostnice in brvi ni bilo več. Odskočil sem, kajti tudi tla so se jela podirati v strugo potoka. Stal sem tu kakor okamenel! Ko bi stopil še z levo nogo na brv, bi odnesla voda tudi mene ... Sedel sem na mahovito skalo in začel premišljevati, kdo mi brani umreti nasilne smrti. Mogoče je moj angel varuh, mogoče moj rajnki oče ali mati, mogoče kak zvest prijatelj? Kdo ve? In

čakal sem skrit še ves ostali dan, da pride krivolovec v mojo pest, pa ga tudi ni bilo od nikoder.

Z nočjo vred sem se vrnil domov. Seveda sem pripovedoval tudi o dogodku ženi, a revica se je zjokala in mi rekla samo besede: »Zahvali Boga, da te je opozoril na pretečo nevarnost, drugače bi morda prišel v isto nevarnost, kot nekdaj v skalovju . . .«

In ta mesec sem molil tako resno in vdano k Bogu, kakor nikdar poprej.

III.

Mislim, da je bilo leta 1895, ko se je tresel svet okrog Ljubljane in daleč na okrog. In prav tega leta je bilo, ko se je pokazal v Frihovšanskih stenah velik medved, ki pa ni razgrajal samo med divjadjo, marveč tudi med domačo živino. Temu je bilo treba napraviti konec. Uprizorili smo skupen lov nanj. Lov je potekal le prav počasi. Videl sem nekaj gamsov, drugega nič. A na drugo divjad kakor na medveda se ni smelo streljati. Nekaj minut pred poldnem poči puška. In vse je zadihalo zopet nekam zavestneje, kajti mogoče je pa le streljal kdo na medveda. Toda nič ni bilo in okrog ene so se začeli zbirati gonjači in strelci na dogovorjenem mestu. Šteli smo gonjače, manjkal je eden in izmed strelcev je manjkal tudi že bolj prileten, a vendar dober strelec. Nismo smeli zgubljati časa, ako smo hoteli napraviti še en pogon. Vodja lova je ukazal, naj gresta dva lovca gledat, kaj je s tovarišem, in tema dvema sem se priključil prostovoljno tudi jaz. Dospevši po precej težavnem terenu na stojišče, smo našli tamkaj samo nahrbtnik, drugega nič. Začelo se je iskanje in kmalu zavpije eden lovcev, da leži tovariš — najbrž mrtev — na kamenitem produ. Le s težavo smo prilezli do njega in videli, da komaj še diha. Da bi pa govoril, o tem ni bilo govora. Prenesli smo ga na ravno polico, kjer se je začel šele zavedati. Imel je pa grozne rane, ki niso izvirale samo od padca; tu je bilo nekaj drugega vmes. In polagoma nam je šepetaje povedal, da ga je napadel medved, ko ga je streljal. — In pokazal nam je tudi pot, ki jo je ubral zastreljeni medved. Enega lovca sem pustil pri ranjencu, z drugim sem jo pa ubral za krvavo sledjo, ki sem jo skoro našel. Komaj sva pa naredila kakih 150 do 200 korakov, ko zaslišiva vesel vzklik in z vitkega mecesna je splezal doli gonjač. Začel nama je praviti, da je videl medveda in da se mu je skril na drevo. Medved se je pa postavil pod drevo in začel lizati rano. Nato se je vlegel in je šele odkobacal, ko se je čulo, da prihajajo ljudje. Hitro je moral še dopovedati, v katero stran je

odšel in že sva bila za njim Toda v mojih možganih je nekaj zabrnelo in mi velevalo »stoj!« Pa kdo bi sedaj poslušal ta svarilni glas. In zopet me svari. Ravno sem prilezel pod rob nekega grebena, kjer je bilo vse preraščeno z ruševino. Zataknila se mi je noga med vejevje in preden sem jo rešil, je bil že moj tovariš toliko naprej, da se je skril za hrbtom mojim očem. In v tem trenutku že čujem pok puške, nato renčanje in kobalenje po grapi navzdol. Hitro potegnem nogo iz spone in skočim na hrbet grebena. Videl sem še, kako je izginil moj tovariš, ki je bil v oprijemu medveda po spolzki skali navzdol. — — —

Hitel sem tovarišu na pomoč, toda prepozno je bilo. Medved mu je dobesedno raztrgal prsni koš, tako, da se mu je videla vsa raztrgana drobovina. A o medvedu ni bilo ne duha ne sluha.

Kaj naj vam še povem? Uspeh lova je bil en mrtev in en težko ranjen lovec, en prestrašen gonjač in moja malenkost z zvinjeno nogo. Medveda pa so dobili šele naslednjo pomlad na planini Selonc, kjer je ležal zakopan v snežnem plazu.

Tudi to pot me je gnalo v nenamenjeno mi nesrečo. Tudi to pot ne bi ubogal, ko bi me ne pridržala spona veje, da sem si zvil samo nogo. — Tako je na svetu, ako ne poslušaš tajinstveni glas, ki veli »stoj!«

IV.

To se mi je pa dogodilo na Koroškem, ko sem bil še mlad, star komaj 25 let. September. Lepo vreme za zalaz na rukajočega jelena je šlo proti koncu, kajti že so pokrivali nagrmadeni oblaki nebo in pričakovati je bilo skorajšnjega dežja. Ves dopoldan sem bil kakor na trnju, kajti če danes ne pride gospodar, potem ga sploh več ne bo. — In v resnici mi prinese pismonoša okrog poldneva brzojavko, v kateri je stalo črno na belem: »Če je še kaj, ustrelite.« — To je bila posebnost za mojo osebo, da mi je poveril gospodar odstrel.

Hitro sem zbasal v nahrbtnik vse potrebno, vzel puško in patrone, in hajdi na Plešo. Bila je tamkaj še ena stara bajta, v kateri se je še za silo prenočevalo. Poklicnega lovca pa nisem mogel več obvestiti, ker je bil baje zaposlen v drugem revirju.

Pot na Plešo je bila dolga približno dve uri hodâ, toda jaz sem jo napravil v eni uri. Odložil sem nahrbtnik, se malo odpočil v bajti, potem pa šel oprezat za jelenom. Nočilo se je že in rositi je začelo, ko sem se vrnil v kočo. Moja večerja je bila hitro v kraju. Stisnil sem se v kot in začel dremati. Zdelo se mi je, da sem že dolgo spal, ko posvetim z žveplenko na uro. Pa je bila šele 11. ura. Hočem zopet zadremati, pa ni šlo več. Stopim

pred kočo, a dež se je prevrgel v vlažen sneg in razprostrta roka mi je tudi jasno pričala, da sneži še nadalje. Vrnem se v kočo. Nekaj časa hodim po nji gor in dol, potem se zopet vležem in zadremljem. Toda mučile so me grozne sanje in vesel sem bil, da sem se zopet prebudil. Bila je 4. ura. Zajtrkoval sem nekoliko in ko se je začelo svitati, sem zapustil kočo. In sedaj pride najlepše. Komaj sem bil zunaj, je leglo na mene nekaj kakor mora in me gnalo naprej. Ne zavedam se nič drugega kot to, da sem hodil približno dve uri in da sem prišel pod zgornji rob stene Plešivca. V tem trenutku se pa nekaj zmuzne iz spodnjega grmovja. Kaj bi bilo, jelen? Spoznal sem ga bliskovito in tudi bliskovito je bila moja puška pri licu. Počilo je in jelen mi je izginil izpred oči. Kakor obseden sem bil na kraju, toda v tem trenutku mi nekaj reče: »Stoj!« Zaprepaščen obstojim in si manem oči. Ta čas mi pade raz oči kakor koprena in videl sem, da stojim na robu prepada. Samo s snegom zameten grm me je delil oziroma branil, da nisem šel za jelenom v prepad. — Bil sem mlad, a povem vam, da so se mi tresle noge kot listje na trepetliki. Moral sem sesti, da si malo odpočijem. Začel sem premišljevati, kod sem hodil in kaj me je dovedlo do jelenovega skrivališča. A vse premišljevanje je bilo jalovo...

Šel sem nazaj. Toda kolikokrat sem križal svojo sled, ki sem jo napravil gor gredé, si ne morete misliti. Tako bi hodil slepec, ne jaz! Na dnu skale sem videl mrtvega jelena. Toda kakšen je bil! Rogovje je bilo zdrobljeno; zdrobljene kosti in blato je bilo za kožo do sredine nog. Pobral sem samo drobce rogovja in sem hotel oditi, ko prišušti po zraku krogla in pok se je čul na drugi strani hriba. V trenutku sem si bil svest, da strelja na mene lovec. Toda že je prižvižgala druga krogla in se zavrtala komaj dve pedi vstran. To mi je dalo pot pod noge, da sem se bolj peljal nego šel po strmini navzdol, sicer bi bil lahko kaj skupil. Ko pridrčim v grapo, se skoraj zaletim v našega lovca, ki me je prijel, pa seveda takoj spustil, ko je videl, kdo sem.

Torej vidite, da se nisem ubil in tudi ustreljen nisem bil, akoprav me je pestila smrt z obeh strani. In da bodete verovali mojim besedam, vam pokažem še konec jelenjega rogovja. Šel je k omari in mi pokazal pet koncev rogovja ter rekel: »To imam za spomin na trenutek, ko me je prvič rešil ‚božji glas'.«

Sedaj pa še nekaj o njegovi puškarski obrti, ki pa ni v zvezi s kakim dobrim ali hudobnim duhom. Seveda se ne spominjam na vse tako točno, ker je minulo od tedaj že precej let.

Zanimivi so bili njegovi modeli za puško na šibre in kroglo. Še ko je bil mali kaliber v povojih, ga je že on imel. Razlika je bila le v tem, da je on uporabljal ta čas mnogo večjo patrono za črni smodnik. Seveda ni bil učinek tako silen kot pri brezdimnem smodniku, a vendar je bil neverjetno velik.

Za puške je imel tudi svojo obliko cevi, ki je bila pred nabojem razširjena. S to cevjo je hotel doseči večji učinek strela s tem, da bi zgorel ves smodnik v cevi. Kako se je to obnašalo v praksi, ne vem. Pripominjam pa, da je bila zgornja stran ploščata ter ni ovirala pri merjenju na divjad.

Druga posebnost je bila cev, ki je bila v začetku dvakrat ukrivljena. Tudi ta puška je bila svoječasno na prodaj v Gorici. Če jo je kdo kupil, mi ni znano. Zanimanje je vzbujala že sama kriva cev. Kolikor imam še v spominu, je bila ravna cev ravno tako dolga, kakor je pri sedanjih karabinkah.

Tudi glede patron je imel oča »Brdavs« svojo iznajdbo. Naj omenim samo tulec iz tenke pločevine, v katerega je nabasal šibre in tega šele vtaknil v naboj. — Slične tulce sem videl nekaj let pozneje v prodaji, a bili so napravljeni iz mehkega lesa.

Ni mi za to, da bi iznašal kake novotarije, ampak samo za to, da bodo videli sedanji lovci tudi v starih mojstrih podjetne ljudi.

Toliko v spomin na očeta »Brdavsa«, katerega se še danes spominjam z vso spoštljivostjo.

Po dr. inž. Z. Šimanu priredil C. Bloudek.

Ocenjevanje srnjakovega rogovja

(Iz drž. preizkuševalnega zavoda za lovstvo v Pragi)

(Konec.)

IV. Kubična vsebina rogovja.

Kot četrto skupino ocenjevalnih točk priporoča avtor upoštevanje kubične vsebine srnjakovega rogovja, ki je po gori navedenem navodilu izražena z izpodrivom vode v cm^3, tako da je 10 cm^3 enako 1 točki.

Čeprav je avtor opozoril na neke težave pri točnem merjenju kubične vsebine rogovja, vendar je prišel do prepričanja, da je s kubično vsebino vsekakor računati, ako hočemo pravično oceniti celo gmoto in torej tudi vrednost rogovja. Merjenje teže rogovja ne priporoča iz že povedanih razlogov, priporoča pa, da se poslužimo tega pripomočka samo pri ožjih ocenah kot pomožnega faktorja in pa v znanstvene primerjalne namene.

Za tekočo praktično uporabo pri ocenah je avtor sestavil primerjalno tabelo (po priloženem vzorcu), po kateri se je vsaj v glavnem ravnati.

Če sestavimo torej po primeru, navedenem v tej ocenjevalni tabeli (ki ni idealne forme), vzajemno razmerje točk glavnih ocenjevalnih skupin, vidimo, da iz skupne vsote točk 186·70 pripada:

1. na debelinske točke 1—6 (skup. I.)	18·65 × 4 =	74·60	
k katerim prišteva skup. IV. (kub. vseb.)	18 =	15·50	
	skupaj:	90·10	90.10
2. na dolžinske točke (7, skupina II.)	13·8 × 4 =		55·20
3 na oblikovne točke (skupina III.):			
a) dolžina stebel (8—11)	9·1 × 4 =	36·4	
b) slabe točke za nepovoljno razkrečenost (12 minus 13)		7·0	
		29·4	
c) ostale oblikovne točke (14—17)		12·0	
	skupaj:	41·40	41·40
	skupno:		186·70

Ocenjevalna tabela.

Ocenjevalna skupina		Bližja označba			Mera v cm	Aritmet. sredina	Vsota	Konstanta	Število točk	Vsota točk	Korigirano število točk
I. Debelinske točke	1	Premeri venca (križem merjeno)	desne	a	5·0	5·15	9·85	1	9·85		
				b	5·3						
	2		leve	a	4·8	4·70					
				b	4·6						
	3	Premeri stebel spodaj	desne	a	2·6	2·6	5·00	1	5·00		
				b	2·6						
	4		leve	a	2·4	2·4					
				b	2·4						
	5	Premeri stebel zgoraj	desne	a	1·6	1·95	3·80	1	3·80		
				b	2·3						
	6		leve	a	1·6	1·85					
				b	2·1						
	I. Vsota debelinskih točk									18·65 (×4)=	74·60
II. Dolžinske točke	7	Ločna dolžina stebel	desne		26·3	27·6	—	0·5	—	13·80 (×4)=	55·20
			leve		29·0						
III. Oblikovne točke	8	Dolžina sprednjih odrastkov	desne		3·8	5·3	—	0·5	2·65		
			leve		6·9						
	9	Dolžina zadnjih odrastkov	desne		6·2	6·2	—	0·5	3·10		
			leve		6·2						
	10	Dolžina srednjih odrastkov	desne		5·6	5·9	—	0·5	2·95		
			leve		6·2						
	11	Dolžina četrtega odrastka (osmerak)	desne		1·6	0·8	—	0·5	0·4		
			leve		—						
	A	Vsota reduc. točk odrastkov . .				18·2	—	0·5	—	9·10 (×4)=	36·40
	B	Vsota točk: I + II + III A pomnož. s (×) 4								41·55 (×4)=	166·20
	12	Tetivna dolžina stebel in idealna razkrečenost (IR)	desne		25·0	25·2	IR = $\frac{5 \times 25{\cdot}2}{8}$ = 15·75				
			leve		25·4						
	13	Faktična razkrečenost (FR)	—		—	—	—	—	8·75		
	C	Diferenca: IR—FR (12 minus 13) se odšteje kot slabe točke s slabo razkrečenostjo od vsote B							7·0		159·20
	14	Oblika vencev	—		—	—	—	—	4·—		
	15	Bodenci in brazde	—		—	—	—	—	4·—		
	16	Barva	—		—	—	—	—	2·—		
	17	Konice	—		—	—	—	—	2·—		
	D	Vsota oblikovnih točk (14 do 17)								12·—	
IV. Kubična vsebina	18	Kubična vsebina v cm^3 (10 cm^3 = = 1 točka					155	0·1	—	15·5	
	E	Vsota oblikovnih točk (D + 18)									27·5
Skupno število točk: I + II + III + IV											186·70

Iz navedenega sledi, da ocenjeno rogovje nima popolnoma idealnega razmerja glavnih skupin (2 : 1 : 1), čeprav se mu dovolj približujejo. Kajti debelinske točke bi morale izkazovati 50% = 93·4 točk, izkazujejo pa 90·1, dolžinske 25% = 46·7, izkazujejo dejansko 55·2, in oblikovne točke tudi 25% = 46·6, imajo pa v resnici 41·4. Rogovje je torej nekoliko slabejše od idealnega tipa, nasprotno zopet nekoliko daljše od njega. Tudi v oblikovnih točkah ostajajo za njim zaradi nepravilne razkrečenosti (7 slabih točk).

Pri oceni in primerjanju večjega števila rogovja je priporočljivo, da sestavimo pregledno primerjalno tabelo za določitev točnega vrstnega reda.

Primerjalna tabela.

Št.	Lovec	Označba skupin in točk								
		I. Debelina (1—6)	II. Dolžina (7)	III. A Oblika (8—11)	Vsota I+ II+ +III A (B)	Slabe točke za razkrečenost (12—13)	Razlika vsote točk (C)	III. D Oblika (14—17)	IV. Kubična vsebina	Vsota C+ +IIID +IV
1.	Zupan	74·60	55·20	36·40	166·20	7·—	159·20	12·—	15·50	186·70
2.	itd.									
3.	itd.									

Avtor priporoča tudi, da bi se — ako bi seveda ta njegov predlog bil kot pravilen sprejet in bi lokalne razmere dopuščale na razstavah po njem ocenjevati — zaradi enotnega merila za ugotovitev I., II. in III. ocene postopalo po sledečem redu:

I.	oceno imajo:	a) rekordni srnjaki	s preko 200 točkami
		b) kapitalni srnjaki	» 190—199·9 »
		c) glavni srnjaki	» 180—189·9 »
II.	» »	močni srnjaki	» 170—179·9 »
III.	» »	dobri srnjaki	» 160—169·9 »

Tako visoke številke točk je avtor izbral zato, da bi se na razstavah ocenjevalo resnično le popolno in dobro razvito rogovje.

Končno poudarja še, naj se sodnikom pusti neka individualna prostost, ki bi zaradi različnosti rogovja v raznih deželah dopuščala vsaj 10% navzgor ali navzdol od skupnega števila točk.

Teodor T. Drenig

Poročilo

o V. mednarodni razstavi psov vseh pasem v Ljubljani dne 19. in 20. septembra 1936.

Opisi in ocene psov.

VII. Sportni psi:*

(Sodnik: vladni svetnik dr. Emil Hauck, Dunaj.)

Dr. Hauck pravi: Da sem videl svoje stare prijatelje ilirske ovčarje v tako lepem številu in jih ocenjeval, mi je bilo v veselje in obenem v čast. Prav gotovo upam, da bodo našli v domovini vedno več ljubiteljev. Dolžnost države bi bila, da bi pospeševala vzrejo teh psov z vsemi sredstvi, predvsem z nagradami za vzrejevanje, ocenjevanjem in smotrami v vzrejnih okrožjih ter nagradami za vzdrževanje prvovrstnih psic, ki so se v vzreji obnesle. Jugoslovenski kinološki savez bi morda tudi lahko vzbudil zanimanje za to prastaro pasmo, ki je v lepoti in samobitnosti enakovredna vsaki inozemski ovčarski pasmi v zdravju in pogumu vse nadkriljuje s tem, da bi ne zahteval nobenih prijav za razstave, razširjal propagandne spise in podeljeval dragocene nagrade za vzrejne skupine.

Ilirski ovčarji:

Razred zrelih:

Kat. št. 96. **Dečko-Mirnski,** prvak Jugoslavije-Ljubljana 34, Maribor 35, prvak Graz 34 z nadejo na CACIB Ljubljana, Meran 34, Maribor 35, JRSp 158. Odlično, prvak Jugoslavije-Ljubljana 1936 z nadejo na CACIB.

Kat. št. 232. **Abi-Golovški,** JRSp 249. — Povoljno.

Kat. št. 98. **Bojan-Golovški,** JRSp 154. — Prav dobro.

Kat. št. 99. **Čarugo-Osoje,** JRSp 249. — Odlično.

Kat. št. 103. **Kozak,** JRSp 307. — Dobro.

Kat. št. 104. **Zeko,** VzKLSp 480. — Povoljno.

Kat. št. 105. **Ami,** JRSp 139. — Dobro.

Kat. št. 106. **Baba-Golovška,** JRSp 163. — Prav dobro.

Kat. št. 228. **Živka,** JRSp 167. — Dobro.

Kat. št. 97, 100, 101, 102, 107, 108 in 109 so izostali

Razred mladih:

Kat. št. 110. **Pivka,** JRSp 268, je izostala.

Kat. št. 111. **Bistra,** JRSp 270. — Prav dobro.

Kat. št. 112. **Kraška,** JRSp 262. — Dobro.

Kat. št. 113. **Diva,** JRSp 308. — Odlično, prvakinja Jugoslavije-Ljubljana 1936.

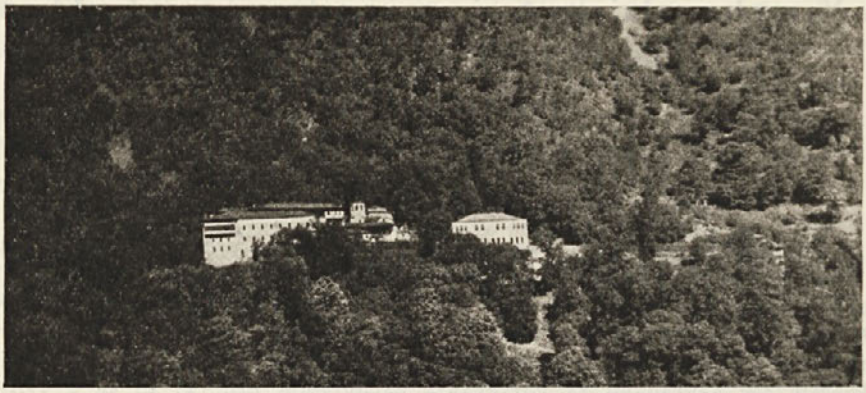
Kat. št. 114. **Diana,** JRSp 309. — Dobro.

Kat. št. 231. **Kuma,** JRSp 321. — Dobro.

(Nadaljevanje o jazbečarjih in terijerjih sledi.)

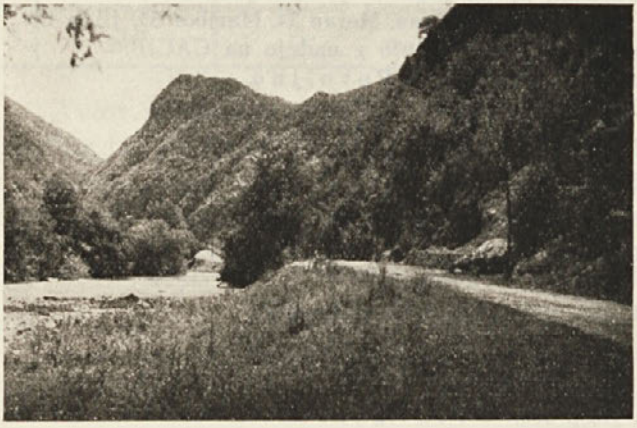
---

* Opis in ocene nemških ovčarjev, doberman-pinčev, hrtov, airedale-terjerjev, nemških boksarjev, nemških šnaucerjev, bernardincev, leonberžanov, nemških dog, pulijev, chow-chowov, francoskih buldogov, pekinenzov, bulterjerjev, opičjih pinčev in maltezerjev smo spustili, ker niso lovski psi.

Samostan Sv. Jovan Bigorski pod Trebiskimi rupami nad reko Radiko, kjer so gamsi.

Struga na Ohridskem jezeru je na skrajnem jugu naše države in 700 m nad morjem. Na zapadu je visoka planina Jablanice, na severu je struško polje, bolje rečeno močvirje, približno

Dolnji tok reke Radike.

2000 ha. V tem močvirju je razen belih rib-hrapovcev polno močvirne golazni, žab, krastač itd. Razumljivo je, da je tu polno čapelj raznih vrst in štorkelj.

Prve štorklje so se pojavile v Strugi okoli Sv. Jožefa. Jaz sem videl prvi parček 17. marca, a otroci so mi pravili, da so videli štorklje že 14. marca in istega dne tudi lastavice. Torej 10 dni pred 25. marcem, Marijinim Oznanjenjem, kot pravi nemška prislovica »Maria Verkündigung kommen die Schwalben wiederum, Maria Geburt sind die Schwalben wieder furt«. Do sedaj sem ugotovil v Strugi 20 gnezd od štorkelj. Slučajno sem te dni zaporedoma 4., 5., 6. in 7. aprila opazoval štorklje na sosedovi hiši in zapazil sledeče: Parček se je vedno vrnil iz močvirja ob 5.30 — gledal sem na uro. On in ona sta prinesla v kljunu kakšno vejico ali bičevje. Ko sta priletela na gnezdo, sta odložila materijal, nekaj časa stoječ na gnezdu klopetala in potem je on vedno izvršil svojo soprogarsko dolžnost ob istem času, namreč okrog šestih zvečer. Ona se mu je vedno mirno brez obotavljanja vdala. Takoj potem je ona legla v gnezdo, a on sam je ostal na gnezdu do noči. Torej očiten znak monogamije v družinskem življenju štorkelj.

Sosed mi je pravil, da sta se pred nekaj dnevi spopadla v zraku nad Strugo krokar in orel in potem oba padla na zemljo. Krokar je bil mrtev, orel težko ranjen. Poizvedoval sem za zadevo in ugotovil, da je to bilo prve dni marca, in sicer je bil napadalec ribji orel.

Ohridsko jezero bo postalo slavno ne samo po svojih ribah, ampak tudi po žabah. Podjetni ljudje so organizirali eksport žab čez Bitolj in Zagreb dalje v Italijo. Mlado in staro lovi žabe in jih nosi žive v Strugo. Tu jih denejo kar žive v zaboje in košare in z avtomobilom pošiljajo v Bitolj. Za kg živih žab plačajo v Strugi 2 Din. Dnevno gre iz Struge do 200 kg žab. Prve dni marca so kmetje nabirali polže in jih nosili v Bitolj, sedaj pa je sezona polžev pri kraju. Tudi zanje so plačevali 2 do 3 Din za kg. Sedaj se obeta sezona za želve, ki bodo šle isto pot kot žabe. Torej vedno nekaj zanimivih lovskih prilik tudi na žabe in želve. Eksport žab in želv je letos prvi. Lovski pozdrav! A. K.

Ohridsko jezero. Pod mrežami tipičen čoln.

Iz okolice novomeških lovišč. Večkrat sem slišal vprašanje, zakaj naša lovišča propadajo? Čudno vprašanje! Pojdite v lovišča in poglejte. Gotovo boste našli vzrok. Spoznali boste, kje so ona idealna lovišča, polna srnjadi, zajcev in poljske perutnine.

Več let sem dan za dnem po loviščih opazoval lovce in divjad. Lovce — kaj so to lovci, ki poznajo zajca, lisico in srnjad le z brakad, ki vzamejo v roke puško le takrat, kadar poje po revirjih rog in pritrkujejo psi neznanega porekla ter streljajo na vse, kar pribeži mimo njih, ne da bi vedeli, kakšna in čigava je divjad. Pri strelu ne poznajo niti daljave, niti šiber; njim je le za to, da poka in da čim več prineso domov. Kaj njim mar, koliko je divjadi še ostalo v revirju. Streljajo, more, dokler se še kak pes oglasi. Kaj pa lovopust? Dan prej ali pozneje jim je pač vseeno! Saj je lisica vse leto prosta!

Toda kaj mislite, lovci, odkod bo prišla divjad? Ali pričakujete od onih procentov obstreljene in prehlajene divjadi dober in zdrav naraščaj? Število pada, kos za kosom roma na trg, za vsak denar dobiš ubogo zajčjo paro.

Konec je sezone! Mar mislite, da oni procent preostale divjadi sedaj počiva? Ne! Sedaj pride šele prava kuga v lovišča. Divji lovci, zanke, sneg, hud mraz, lakota, psi (povečini ovčarji) in druge roparice! Kje so sedaj tista idealna lovišča? Vprašali me boste: »Kaj pa čuvaji?« Da, čuvaji, sedaj pa le na delo, zdravite, dvignite, čuvajte te prazne revirje v dežju in snegu, saj boste dobili dobro plačilo v jeseni, ko vam bodo prignali tropo spočitih psov in strelcev. Mučite se, delajte, ustvarjajte iz praznih revirjev paradiž!

Lovski gospodarji, pridite jim na pomoč! Poglejte malo nazaj, preglejte statistike plena. Toda to še ni dovolj. Pojdite ven, v naravo, štejte, ugibajte, morda boste našli odgovor na vaše vprašanje.

Isto je s poljskim lovom. Večkrat sem čul: ni jerebic. Zakaj?

Kdo jih krmi pozimi? To ni potrebno, češ naj se utrdijo, bodo bolj odporne. — Prav! Kaj pa kozelci, zanke? Kaj pa spomladi gnezda? Po njivah se sprehajajo mačke, vsak poljedelec ima psa, seveda na njivi — kamor pogledaš tropa vran, srak v izobilju, kraguljev, ti vsi so čisto nedolžni. Ne ubijajte jih, da ne bo zamere.

Kaj pa pravi košnja — ta nesrečna košnja! Brez glave vam sigurno nobena jerebica ne zvali mladih. Kje so jerebice? Lahek odgovor!

Lovci, ven med travnike in polja — tu m o r i t e in vaš trud bo poplačan. Pa saj imam čuvaja in mu plačam za odstrel roparic. Prav, kaj opravi en sam človek med to druhaljo?

Zakaj ne pobirate ob košnji jajc in jih ne podložite? Zakaj sami ne vzgojite mladine? Bojite se truda in stroškov? Kje je sedaj odpornost jerebic? Zakaj jih ni?

Lovci, ali se še sedaj vprašujete, zakaj propadajo lovišča? Mislim, da ne! Kdor dvomi o tem, naj gre sam v pomladnih jutrih v naravo, pa bo marsikaj doživel in čul. Dobil bo jasen odgovor in videl prežalostno sliko stanja naše uboge divjadi. Lovski čuvaj.

Redek lovski plen iz selške doline. Dne 31. marca t. l. so obsledili v občinskem lovišču občine Železniki med vasmi Češnjica in Rudno sledove medveda. Ta vest se je hitro raznesla med ondotne lovce in so naredili pogon na medveda. Medved je ležal na podlonkarski gmajni, nad potokom Dašenca v gostem leščevju. Dva gonjača sta v megli s truščem zver prepodila iz ležišča, ki je bilo skoro na robu grmovja in jo potisnila pred strelce. Medved je bil s prvim strelom pogoden, a obležal je šele po 6 ali 7 strelu.

Uplenjeni medved je bil 3 leten mladič, težek 85 kg in dolg 147 cm. Imel je zimsko srebrno sivo dlako. Meso medveda so si porazdelili veterani iz svetovne vojne, ki so to pečenko okusili v Karpatih. Kožo ima srečen uplenitelj, okostje pa so zakopali, da se z njega odločijo mesna vlakna in se bo lahko pozneje oddalo kaki šoli ali zavodu. Pri okostju manjka glava.

Zanimivo je, da ima divjad ravno v bližini Železnikov nekak prehod iz Trnovskega gozda, čez Porezen v Davčo, nato skozi Plenšak ali Sorico na Jeloviško planoto in od tu preko Podkorita med Sotesko in Boh. Bistrico na Pokljuko ter od tu naprej v Karavanke ali pa obratno. Isto pot so imele več let zaporedoma, v letu 1933 uplenjene divje svinje. Včasih zaide po tej poti tudi kak jelen, ki je bil svoječasno stalen gost Jelovice. Okostje in rogovje jelenov se je našlo po raznih kraških jamah v gozdovih Jeloviške planote, le škoda, da je bila ta plemenita divjad od tu pregnana in zatrta. Na Jelovici je bil pred kakimi 15 leti ustreljen tudi medvedov mladič.

Dobro bi bilo točno ugotoviti odkod je prišel 31. marca t. l. uplenjeni med-

Hermina Sieber, soproga rev. gozdarja, ki je 30. januarja uplenila na Boču lisjaka.

ved. Kot mladiča ga je bilo sicer škoda, da je padel, ker pa v tukajšnjem okraju ni stalen in tudi ne zaščiten, najbrž ne bi niti v drugih loviščih ubežal usodi.

Z lovskega stališča bi bilo zanimivo ugotoviti razne prelaze naše ožje domovine, ki se jih divjad bodisi v sili, ali pa po nagonu poslužuje ter se tako nenadoma pojavi v krajih, koder jo sploh ali pa že dolgo časa ni bilo.

Kafol Dušan, gozdar.

Popravek. Na strani 213 letošnjega »Lovca« je navedeno, da se je leta 1935 pobralo banovinskih taks na lovske karte 51.430 Din. Pravilno je 233.734 dinarjev.*

Kraljevska banska uprava dravske banovine je izdala pod III/7, No. 839/1. glede najmanjše površine podzakupnih lovišč sledečo odredbo:

1. Ako oddaja zakupnik dele lovišča v podzakup, se sme izdati odobritev podzakupa po § 14., odst. 1., z. o l. v zvezi z odstavkom 2. tega § in čl. 12. banovinske lovske uredbe samo za površino z najmanj 500 ha in pod pogojem, da si pridrži zakupnik najmanj 500 ha svojega zakupnega lovišča.

2. Odstopek od točke 1. te odredbe je dopusten samo v primerih, kadar odda zakupnik dele svojega lovišča v podzakup lovskemu upravičencu sosednjega lovišča (občinskega ali izločenega lastnega lovišča). Toda tudi v tem primeru mora ostati zakupniku najmanj 500 ha lovišča.

Nova brunaža. Od nekdaj sem ljubil ne samo lov, ampak tudi lepo in natančno lovsko orožje. Pečal sem se z bruniranjem pušk in drugega orožja. Bruniral sem po najrazličnejših načinih in metodah orožje in moram reči, da sem dosegel rezultate, ki se v ničemer niso ločili od raznih prvovrstnih tovarniških in inozemskih izdelkov.

Zato bo razumljivo, da sem sprejel zelo skeptično vest, da ima domača tvrdka Medič & Zankl v Ljubljani poseben nov postopek za hitro in temeljito bruniranje vseh železnih in jeklenih predmetov, ki vse do sedaj znane postopke daleč prekaša.

Imel sem priliko, da sem preizkusil novo brunuro na raznih predmetih, katere sem izpostavil hlapovom kislin in drugim pogojem, pod katerimi normalno ne zdrži nobeno železo, tudi če je še tako dobro brunirano. Rezultat je bil presenetljiv. Izkazalo se je, da brunura tvrdke Medič & Zankl zdrži

* Tako je tudi izkazano v Letnem poročilu šumarskega odseka kraljevske banske uprave.

Po prekrokani noči: Gospod, gospod, ali ga nič ne slišijo?

ob najneugodnejših razmerah dva do trikrat toliko časa kot druge brunure.

Znani poizkus drgnjenja brunure z določenim lesom je izkazal, da brunura tvrdke Medič & Zankl zdrži 90% več kot do sedaj najboljše.

Opogumljen po teh mojih, popolnoma privatnih poizkusih sem stopil v stik z g. Medičem s prošnjo, da bi mi na nov način bruniral moje orožje, ki sem ga deloma imel v popravilu, deloma pa je bila brunura že zelo odrgnjena.

Omenjena tvrdka mi je to tudi izvršila, in sicer na mojo veliko zadovoljnost. Brunura je črnomodra, kar priča o gostem sloju plemenitega oksida. Ne spremeni niti malo mer bruniranih izdelkov, tako da se komplicirani mehanizmi lahko zopet brez nadaljnjega sestavijo. Brunira se vsa površina, tudi notranja, kjer do sedaj ni bilo mogoče blizu z drugimi metodami bruniranja. Moja puška na kroglo je tudi v cevi brunirana. Izstrelil sem z njo za poizkus trideset nabojev s kovinskim plaščem, ne da bi se brunuri kaj poznalo.

Prepričan sem, da bo nova metoda bruniranja izpodrinila vse dosedanje, čim bo postala vsem dostopna, ker mora njena kvaliteta pridobiti vsakega nepristranskega strokovnjaka.

Stanko Galé,
Rožna dolina V. št. 38, Ljubljana.

Izpite za lovsko-čuvajsko službo so dne 31. marca 1937 položili pri sreskem načelstvu v Škofji Loki: Ažbe Janez, poljski delavec, Javorje, občina Javorje; Raztresen Jakob, posestnik, Žirovski vrh sv. Urbana, občina Trata; Bertoncelj Janez, žagar, Bukovica, obč. Selca; Gartner Leopold, Dražgoše, obč. Selca; Benedičič Jurij, Rudno, občina Železniki; Prezelj Peter, delavec, Studeno, obč. Železniki; Golja Janez, lovski čuvaj, Zg. Sorica, obč. Sorica; Bevk Rudolf, žagar, Blegoš, občina Oselica; Prevodnik Janez, posestnik, Sopotnica, obč. Zminec. Čestitamo!

En kandidat je bil zavrnjen za tri mesce. V izpitni komisiji so bili: kot predsednik Primožič Lojze, pol. upr. uradnik načelstva, kot člana Kafol Dušan, gozdar pri načelstvu, in Iglar Gvido, gozdar in upravitelj veleposestva Eger v Železnikih.

Letošnja bela Velika noč. S prvimi spomladnimi žarki je sonce obudilo zvončke, trobentice in vijolice. Tudi srca naših krilatcev so zatrepetala, oglasila se je pesem. Vsi so postali nestrpni in pričakovali svoje druge z juga.

So že tu! Vsi pisani, veseli, razposajeni poletujejo v jatah, žvižganje, petje, veselje, saj je pomlad tu! Nobena noč ni mirna, tu pivkanje, tam kvakanje, žvižganje pa najsibo lepa ali deževna noč. Kam tako hitite prijateljčki drobni? Saj smo šele v prvi polovici marca. Škorci, lastavice, zlate pastirice, postolke, drozgi, poljski škrjanci, grilčki, repniki, pogorelčki, cipresarji, vsi so že tu! Veselo prepevajo, kakor da smo v maju.

Dnevi teko. Velika noč je pred vrati. Veliki petek, krasen sončni dan. Šel sem na pregled po lovišču. Povsod petje, vpitje, žvižganje, prelet je v glavnem teku. Na tisoče škorcev, golobov, malih rac, kozic, se vzdiguje pred menoj. So li to vse? Ne, tam v grmu že prepeva črnoglavka, tudi mala siva penica je tu.

Šel sem ob Temenici, po močvirnih travnikih, tu je šele pravo vrvenje. Tisoče glasov prepeva, tako da težko ločiš, čigavo je petje. Prvo, kar sem opazil, so bile štorklje. Leno so se sprehajale, velike, ponosne, snežno bele, le noge in kljun rdeč. Iz širokih, z vodo napolnjenih jarkov se je dvignila jata malih rac vseh barv (tudi tri čisto bele — najbrž albinizem) in glasov. Pa to še ni vse. Po močvirju med travo nekaj steče, ena, dve, tri, o več, veliko jih je — jerebice — ne, imajo dolge kljune, prijateljčki, kaj ste res tu? Bili so martinčki.

Milo so pritrkavali velikonočni zvonovi. Nastala je burja, za burjo sneg. V vseh srcih je jeknila bol, nismo mogli verjeti svojim očem.

V nedeljo zjutraj sem oprtal nahrbtnik, vzel puško in hitel ven, na pomoč drobnim prijateljem. Gozd je bil tih in mrtev, sneg je padal v velikih kosmih. Prigazil sem do Temenice. Voda je prestopila bregove in deloma stopila sneg. Nudila se mi je prežalostna slika. Na tisoče malih ptic pevk je brodilo po vodi in iskalo živeža. Lastavice so poletavale nad vodo in sedale na veje vrb. Stiskale so glavice pod peroti. Vse črno jih je bilo. Tu pa tam je padel črn list z vrbe v deročo vodo in izginil.

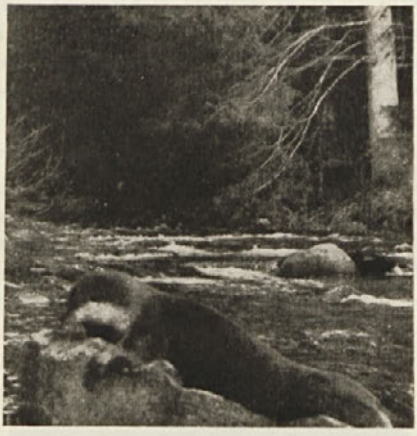
Trpele, umirale so in jaz jim nisem mogel pomagati.

Na več mestih sem razmetal sneg, da se je pokazala zelena trava, na teh mestih sem nametal zrnja in črvičkov. Takoj so prileteli ptički in me obletavali kakor lačni golobi. Nastala je gneča, prerivali in tepli so se za vsako zrno, za vsakega črviča. Tožno sem jih gledal, pa vsem nisem mogel pomagati, preveč jih je bilo.

Ista slika se mi je nudila v torek, le da se jim je pridružilo več novih jat.

V petek sem bil zopet med njimi. Snega ni bilo več na travnikih, tudi ptic ne več toliko. Ostali so le škorci, škrjanci, velike in male čaplje, tri male bobnarice in nad vodo je poletavalo nekaj savskih galebov. Z vrhov dreves se je zopet oglasila pesem, tudi poljski škrjanec je ubiral svoje melodije — trpljenja je bilo konec.

Kaj pa je to, Vinko, ali je resnica? Iz straških, še zasneženih vrhov, je prinesel veter glasove kuku, kuku. »To ni mogoče, to je radio,« mi pravi prijatelj. Sedeva kraj gozda in opazujeva lep par prib na travniku.

Vidro je ujel gozdar Drago Rozman iz Mislinja dne 21. marca t. l., težko 10 kg in 162 cm dolgo. Prišla je od Drave in je nekaj dni lovila v Glažuti in Komisijskem jarku, dokler je v bližini graščine ni doletela smrt.

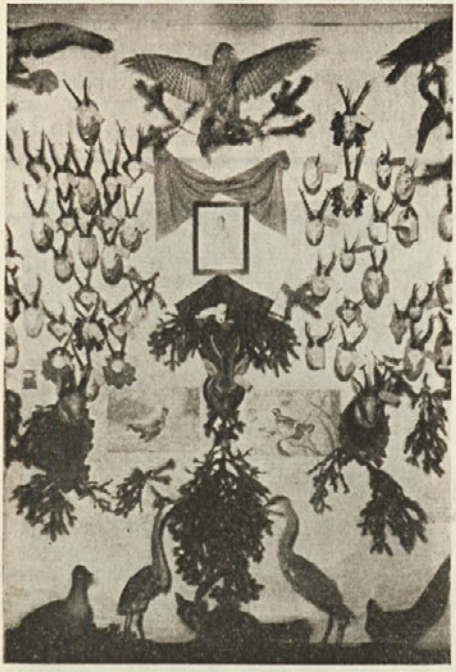
Ko je g. Rozman prišel pogledat na past, se je ujeta vidra pognala proti njemu kakor tiger, da je lovca vrglo nazaj. Na eni sliki je ujeta vidra, na drugi pa lovec s plenom.

Kar završi, dvignile so se jate škorcev in golobov. »Kragulj!« Zgrabim za puško. Ne, ne, to je ona prava siva kukavica. Priletela je na vrh hrasta sredi vode. Pogledala je v nebo, razprostrla rep, se priklonila ter naju pozdravila kuku, kuku. Kaj je to? Omahnila je, padla! Padla je v vodo, zafrfotala in tok jo je odnesel.

Mislim, da je bila ona poslednja žrtev razdivjane narave!

Razstava trofej lovskega krožka na Jesenicah.

Krožek lovcev na Jesenicah se je odločil, da sodeluje po svojih močeh na zbirni lovski razstavi v Ljubljani ter posredno na državni lovski razsta-

vi oziroma mednarodni v Berlinu. Da združi potrebno s koristnim, je priredil od 23. aprila do 3. maja t. l. v kolodvorski restavraciji na Jesenicah razstavo lovskih trofej, ki je imela poučen in vzgojen značaj. Člani krožka in njihovi prijatelji so razstavili okoli 250 trofej. Obvezno je bilo razstaviti trofeje divjadi, uplenjene v zakupnem lovišču občine Jesenice v tekoči zakupni dobi. Poleg teh je bilo razstavljenih tudi nekaj trofej iz prejšnje zakupne dobe in iz lovišč bližnje okolice, kar je omogočilo zelo zanimive primerjave. — Razstavi v okras pa so služile originalne slike v olju g. Luckmanna Karola in g. Klinarja Janka, ki tudi kot slikarja izpričujeta ljubezen do lovstva.

V svojem otvoritvenem nagovoru je upravitelj g. Luckmann poudaril, da pravi lovec ni ubijalec, temveč ljubitelj božjega stvarstva in kot tak predvsem gojitelj divjadi in njen zaščitnik. Lovec kot pravi gojitelj obžaluje smrt baš take divjadi, od katere bi lahko pričakoval močnega in zdravega potomstva. Lovec, ki se peha zgolj za divjad s kapitalnimi trofejami, je kakor kmet, ki prodaja krepko in zdravo živino mesarju, slabiče pa obdrži za rejo.

Tudi lovci moramo bodoči odstrel usmeriti na nova smotrnejša pota in

naša lovišča predvsem očistiti slabičev, ki ne spadajo vanje. Delati hočemo na povzdigi naših lovišč in jih dvigniti na zavidljivo nekdanjo višino.

Razstava se je v glavnem prenesla v Ljubljano in bo kot posebna skupina v okviru Lovskega društva za Gorenjsko primerno izpričala zavednost jeseniških lovcev.

Društvene vesti

Lovsko društvo Ljubljana razpisuje za leto 1937 nagrade za pokončevanje lovu škodljivih ptic na svojem področju.

Vsi zapriseženi lovski čuvaji, člani tega društva, so upravičeni do nagrad, ki jih je deset, in sicer ena po 300 Din, dve po 200 Din, dve po 150 Din in pet po 100 Din.

Nagrade podeljuje odbor društva, kateremu je v teku januarja 1938 predložiti dokaze v letu 1937 pokončanih škodljivih ptic, in to:

Za kragulje in skobce (stare ali mlade) kljun in oba kremplja, za vrane, srake in šoje (stare ali mlade) oba kremplja. Jajca naj bodo votla (izpraznjena).

Vsako jajce naštetih ptic, kakor tudi vsaka šoja, sraka ali vrana šteje po eno enoto, skobec ali kragulj pa po deset enot. Odbor.

Član Lovskega društva Črnomelj g. Weiss Leopold iz Metlike se je na lovu ponesrečil in je zavarovalnica »Jugoslavija« njegov primer najkulantnejše obravnavala ter izplačala odpadajočo vsoto, za kar se imenovani zavarovalnici najtopleje zahvaljuje.

Lovsko društvo Maribor je zaprosilo predsedstvo okrožnega sodišča Maribor, naj se imenujeta dva člana društva za izvedenca v lovskih zadevah pri sodiščih okrožja.

Okrožno sodišče Maribor je izdalo dne 11. maja 1937 pod št. Su 155/5/37-2 sledeči odlok:

K tam. zaprosilu z dne 25. IV. 1937, št. 48/37, se sporoča, da se je odredil v seznam izvedencev iz lovske stroke vpis:

1. dr. Janka Kovačeca, ravnatelja banovinske hranilnice, in
2. dr. Ivana Senekoviča, sreskega načelnika v p.

Predsedništvo okrožnega sodišča v Mariboru, dne 11. maja 1937.

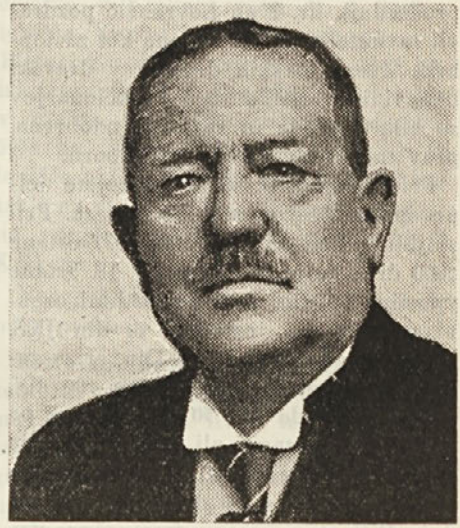
Lovsko društvo Maribor prosi gg. zakupnike in lastnike lovišč, ki so letos uničevali srake in šoje z zastrupljenimi jajci, oziroma s fosforno pasto, da pošljejo društvu kratko poročilo o uspehih in morebitnih zanimivih opazovanjih.

Na fantovščini g. Žorža Verovška je bil nabran znesek 200 Din za »Zeleni križ«. Najlepša hvala!

Za »Zeleni križ« je poklonil g. Ivo Stepančič, zid. mojster v Št. Vidu nad Ljubljano, znesek 23 Din. — Najlepša hvala!

† Josip Turk.

V mescu aprilu je odšel v večno lovišče Josip Turk, ustanovni član SLD in po vsej državi znan gasilski prvak.

Kljub temu, da je bil močno zaposlen na raznih odličnih mestih, je bil delj časa tudi agilni odbornik SLD, kjer si je pridobil mnogo zaslug.

Pokojni je bil več časa sozakupnik obč. lovišča Medvode in gre v veliki meri njemu zasluga, da je to lovišče danes na taki stopnji. V idiličnem lovskem domu na Tehovcu je prav rad iskal razvedrila in utehe, kakor njegovi ožji lovski tovariši in sozakupniki Miha in Žorž Verovšek, Malenšek in Šušteršič, kateri so se, čeravno mlajši, že mnogo prej preselili v večna lovišča.

Pri pogrebu so bili poleg ogromnega števila udeležencev častno zastopani tudi lovci, ki so mu položili na grob zeleno vejico, kot zadnji lovski pozdrav.

Kinološke vesti

Jugoslovenski kinološki savez (JKS) je imel dne 19. aprila 1937 svoj XII. redni občni zbor v Ljubljani. Poleg predstavnikov vseh klubov (društev) je predsednik dr. Ivan Lovrenčič pozdravil ravnatelja Ivana Zupana kot zastopnika Zveze lovskih društev v dravski banovini. Poročila vseh funkcionarjev so bila sprejeta in soglasno odobrena, prav tako tudi razrešnica odboru.

Pri slučajnostih so bile sprejete delne spremembe pravilnika Saveza. Pristojbine: Članarina za leto 1937 ostane 1000 din., dalje a) za vpis v JR ostane vpisnina 30 din, in sicer vodilni organizaciji 20 din, ostanek 10 din JKS, b) vizum za rodovnik 10 Din, c) za zaščito psarn ostane pristojbina 100 din, od tega pripada JKS 50 din, ostanek pa vodilni organizaciji ali DPP v Zagrebu oz. KK v Beogradu, d) za izpit ocenjevalca in sodnika 150 din, kateri pripadajo JKS, e) za oceno posameznega psa 50 din in f) za ocenjevalca in sodnika dnevnice krajevno 150 din, medkrajevno 300 din in povratek potnih stroškov 3. razreda brzega vlaka.

Österreichischer Kynologenverband je priredil svojo XIV. mednarodno razstavo psov vseh pasem 3. in 4. aprila 1937 na Dunaju. Razstavljenih je bilo 1020 psov, pripadajočih 71 različnim pasmam. Častno zastopana je bila tudi naša ožja domovina pod okriljem JKS, ki ga je zastopal savezni tajnik kapt. v p. Teodor T. Drenig. Posebno pozornost je vzbujala naša domača pasma istrskih brakov s sledečimi ocenami: Jago, prvak Jugoslavije, Ljubljana 1934 in 1936, JRB 232, sedaj odlično in C. A. C. I. B., l. Adolf Ivanc, Sodražica, Žarko, JRB 246, prav dobro, Lumpi, JRB 247, odlično, mladinski prednjak, obeh l. Josip Borišek, Litija in Tisa, JRB 243, dobro iz psarne Grosuplje. Dalje: jazbečarji dolgodlaki, Gled-Hmeljniški, JKJT 217, prav dobro, Grasl-Hmeljniški, JKJT 218, odlično, Geisslein-Hmeljniška, JKJT 219, odlično in Gemslein-Hmelniška, JKJT 220, odlično, last Ane baronice Wambolt, grad Hmeljnik, Novo mesto. Kokeršpanijeli: Kady-Piry, JRŠ 18 U, prav dobro, Kiki-Piry, JRŠ 17 v, prav dobro in Nigma di Rocca Guglielma, JRŠ 15, odlično, last Tee Pirich, Maribor. Angleški hrti: H-Fecske, JRSp 337, dobro, H-Lord, JRSp 338, dobro in H- Szellö, JRSp 339, dobro, last Elisabete Hartner, Murska Sobota. Končno angleški seter Kora, prvakinja Wien 1934 in 1936 in vzreje dr. Friderika Luckmana, sedaj last baronice Byneburg-Lengsfeld, je bila sedaj zopet prvakinja Wien 1937. Za naše kinologe prav lep uspeh

Kinološki glasnik. Organ kinološkega kluba v Beogradu, urednik inženir Pavle Stamatović. Letna naročnina je 30 din. Izhaja vsak drugi mesec. Do sedaj so izšle štiri številke. List zelo priporočamo vsem članom J. K. S. in tudi lovcem. Kdor želi postati naročnik, naj se takoj prijavi tajništvu J. K. S. v Ljubljani I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Hubertus-kolači za pse, kilogram po 5 din, se dobe pri tajniku J. K. S.

Savezni tajnik.

Lovski koledar za junij

Sonce vzhaja: dne 11. ob 4.11h
„ zahaja: „ 11. „ 19.42h
„ vzhaja: „ 21. „ 4.10h
„ zahaja: „ 21. „ 19.47h
„ vzhaja: „ 30. „ 4.14h
„ zahaja: „ 30. „ 19.47h

Mesec je 8. v mlaju, 23. v ščipu.

Društvo ljubiteljev ptičarjev obvešča interesente, da bo priredilo 17. oktobra t. l. uporabnostno tekmo ptičarjev in 10. oktobra jesensko vzrejno in poljsko tekmo ptičarjev.

Prijavljena legla ptičarjev in španijelov.

Dne 2. februarja t. l. je polegla nem. kdl. psica »Alka Kriška«, JRP 105 B, po »Wild Pöttmes«, JRP 123 A, pet (3—2) mladičev. Lastnik psice je poklicni lovec Ivan Štular, Vrhnika.

Dne 11. marca t. l. je polegla nem. Žimavka »Asta v. Leithafeld«, JRP 14 I, po nem. res. »Adi« (Arry), JRP 20 E, sedem (5—2) mladičev. Lastnik psice je Henrik baron Lazarini, Smlednik.

Dne 7. aprila t. l. je polegla nem. kdl. psica »Stoja - Samoborska«, JRP 104 B, po »Blisk Dravskem«, JRP 109 A, šest mladičev (4—2). Lastnik psice je dr. Vilko Pfeifer v Ljubljani.

Dne 13. aprila t. l. je polegla nem. Žimavka »Vidra«, JRP 6 J, po »Corwald v. Stöberforst«, JRP 16 E pet (4—1) mladičev. Lastnik psice je fotograf Vladimir Vlašić v Mariboru.

Dne 17. aprila t. l. je polegla nem. kdl. psica »Iskra-Petovio«, JRP 115 B, po »Lordu«, VRP št. 8/1932 ali po »Wild Pöttmes«, JRP 123 A, pet (4—1) mladičev; lastnik psice je veletrgovec Bogdan Žilič, Ljubljana.

Dne 28. aprila t. l. je polegla nem. kdl. psica »Sonja v. Fuchspass«, JRP 93 B, po »Azorju Kriškem«, JRP 132 A, pet (3—2) mladičev; lastnik psarne je veletrgovec Franc Urbanc, Ljubljana.

Dne 20. aprila t. l. je polegla koker španijelka »Marry - Volčjipotok«, JRŠ 14 V, po »Kady - Piry«, JRŠ 18 M, šest (4—2) mladičev; lastnik psice je veletrgovec Leo Souvan ml., Ljubljana.

Dne 20. maja t. l. je polegla nem. kdl. psica »Beauty-Ortneška«, JRP 108 B, po »Azorju-Kriškem«, JRP 132 A, šest (3—3) mladičev; lastnik psice je veletrgovec Franc Perles, Ljubljana, Prešernova 7.

Oglasi

Logar oz. lovski paznik z večletno prakso in dobrimi spričevali išče službo. Informacije v upravi »Lovca«.

Dražba lovišč: 10. junija t. l. ob 9 v občinski pisarni v Radečah pri Zidanem mostu, lastno lovišče usmiljenih sester sv. Vincencija Pavlanskega, 328 hektarov, izklicna cena 1000 Din.

11. junija t. l. ob 9 pri Sreskem načelstvu v Krškem, soba št. 4, lastno lovišče Kartuzijanskega samostana v Pleterjih, občina Št. Jernej, 1163 ha, izklicna cena 750 Din. Ob 9.30 lovišče v občini Sv. Križ pri Kostanjevici, 3934 ha, izklicna cena 1000 Din, ob 10 lovišče občine Cerklje ob Krki, 1386 ha, izklicna cena 647 Din. Podrobni pogoji na vpogled pri Sreskem načelstvu v Krškem.

Neuspele dražbe se ponove po 8 dneh brez posebne objave.

Zoološko društvo hoče izpopolniti zoološki vrt v Ljubljani z divjadjo domačih gozdov in livad ter želi zlasti srne, kanje, davje race vseh vrst, vodne kokoške, pegaste sove, lesne sove, jazbece, dehorje, kune, jerebice, prepelice, fazane. Kdor ujame katero teh živali odraslo ali mlado, naj jo odda na velesejmu v Ljubljani proti eventuelni primerni odškodnini.

Gozdna uprava Greifenberg ob Dravi (Koroško) oddaja večje gamzovo lovišče Reisskofel-Ochsenschlucht-Gössring-Kreuzbergjagd v približni izmeri 3457 ha. Odstrel letno 20 gamsov (pol kozlov), 5 srnjakov, 2 petelina in nekaj roparske divjadi. Stroški letno približno 6000 S. Interesenti lahko poizvedo podrobne pogoje pri Zvezi lovskih društev v Dravski banovini v Ljubljani, Trdinova ulica št. 8.

Naprodaj je nem. kratkodlaki pes Dago Dravski, sedaj v drugem polju. Več se poizve pri Iv. Cafu, Maribor, Pobrežje.

Kratkodlakega ptičarja, po možnosti jesenskega legla, zajamčeno dobrega psa, kupim. Naslov v uredništvu »Lovca«, Ljubljana, Trdinova 8.

Iščem prepeličarja, starega 1½ do 4 leta, dresiranega, dobrega nosu. Cenjene ponudbe na naslov: »Jadran«, knjižara i papirnica, Zdenko Jurišić, Crikvenica.

Prodam 16 letnikov »Lovca«, lepo vezanih, nerabljenih, in več nemških knjig, lovskih in naravoslovnih, zelo poceni. Naslov v pisarni SLD.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Hammerles trocevka, kal. 16/8 mm	3500 din
Trocevka petelinka, kal. 16/8 mm	1600 din
Dvocevka petelinka, kal. 16 mm	800 din
Dvocevka risanica, kal. 16/3.3 mm	1200 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9.3 mm	1200 din
Enocevka risanica, petelinka, kal. 6.5 mm	800 din
Hammerles dvocevka, kal. 16 mm	1800 din
Enocevka na tarčo, kal. 8.2 mm	600 din
Dvocevka petelinka, kal. 16 mm	600 din
Browning puška, kal. 12 mm	1600 din

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot specialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče in pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

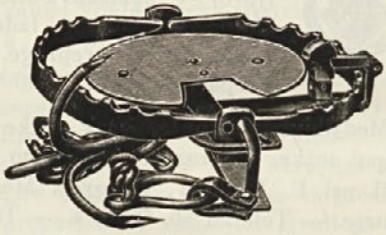

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Lovci!

Puškarno po pok. Sternadu
Aleksandrova cesta 18. smo prevzeli in priključili naši dobro poznani železnini, **Aleksandrova c. 34,** kjer vodimo isto kot poseben oddelek. — Nudimo za lovce in ribiče vse po najnižjih cenah.

PINTER & LENARD, MARIBOR
puškarna in železnina, Aleksandrova 34.

Dr. Černič Mirko, Maribor

Tularemija — zajčja kuga in človeška bolezen

V Rusiji jo poznajo že izza leta 1877, ko se je pojavila v posameznih okrajih; leta 1907 so jo dognali v Arizoni, eni izmed zapadnih severnoameriških držav, in sicer pri lovcih na divje kunce, ki so dobili prav hudo vnetje očesnih veznic; potlej se je razširila po vseh državah severnoameriških takó, da so našteli od 1924—1935 na ljudeh 6174 obolenj, od teh jih je umrlo 299 ali 4.8%; nato so jo javili tudi z Japonskega, iz Sibirije, iz evropske Rusije, iz Skandinavije.

Dokler se je pojavljala zgolj v severnih predelih Amerike, Azije in Evrope, smo komaj kaj čuli o njej, kaj šele, da bi nam bila šla za nohte. 1936 pa se je naenkrat razpasla v sosednji nam Avstriji, in sicer v njenem najsevernejšem in najzapadnejšem toku rek Morave (March) in Dyje (Taya). Tu so najprej ugotovili, da so naenkrat zginili divji kunci in ž njimi vred poljske miši, ki so se bile leto poprej takó razmnožile, da so uničile vso ozimino, nato pa se je pojavila zajčja kuga, ki se je začela širiti bolj in bolj in od okuženih zajcev prehajati tudi na ljudi. Letos pa nam pravijo poročila tudi s Češkoslovaškega, da jo imajo tudi že tam, in sicer v krajih, ki mejé na okužene avstrijske, t. j. ob srednjem toku zgoraj omenjenih dveh rek, v pokrajini, katere središče je mesto Hodonin. Do zdaj so na Češkoslovaškem našteli približno 150 prisadov na človeku.

S pojavom te bolezni v sosednji Avstriji in z njenim prehodom na Češkoslovaško se bliža ta kuga tudi nam, in kdo vé, če je ne dobimo kaj kmalu, saj pokrajine, iz katerih nam jo javljajo, so na las podobne — vsaj na zemljevidu — našemu Dravskemu polju, našemu Prekmurju, Krški dolini, Ljubljanski kotlini, da o drugih podobnih predelih v naši kraljevini niti ne govorim.

Kakor vsaka kuga, povzroča tudi ta, kjerkoli se pojavi, poplah med lovci in izkoriščevalci divjačine, saj jim pobere vso divjad in onemogoči izrabljanje njenih delov v katerekoli svrhe — spet enkrat se nazorno vidi, kolike važnosti je divjad in lov na sploh za najširše ljudske plasti — in vzbuja zanimanje zdravnikov in živinozdravnikov, ki imajo posla ž njo pri človeku in živali. Takó smo dobili zadnji mesec precej točna, dasi še ne popolnoma izčrpna poročila o tej kugi iz Avstrije in s Češkoslovaškega, po katerih moremo dati tudi našim lovcem nekaj pojasnil, da ne bodo popolnoma nepripravljeni, če in kadar bo prišla tudi k nam. Da taka pojasnila niso popolnoma od muh, to nam kaže že izkušnja s pižmovko, ki je tudi bila prinesena iz Amerike iz spekulacije, pa se je potlej razširjala ob rekah na vse strani in prišla že tudi v naše kraje, zaenkrat sicer samo v Podravje, toda vsako leto v večjem številu.

Kakšna bolezen je to, tularemija?

Kdo jo povzroča in kdo jo prenaša; kdo vse utegne oboleti za njo in kakšne težave ima; ali je smrtnonevarna?

Kakó se obvarujemo tularemije, kako jo zajezimo in zatremo?

Označba tularemija (tularämia) je sestavljena iz dveh delov: prvi — tular — izvira od ameriške pokrajine Tulare v Kaliforniji, kjer se je ta kuga 1911 pojavila ob jezeru Tulare. Američani so tedaj ob tem jezeru to bolezen študirali, odkrili njenega povzročitelja, kateremu so dali po pokrajini ime »bacterium tularense«. Drugi del njenega imena pa je povzet po starogrški besedi »haima«, kar znači kri. Tularemija znači potemtakem krvno bolezen, povzročeno po bacterium tularense.

Povzročitelj te bolezni je bakterija, ki je spočetka bolj okrogla in se šele pozneje preobrazi takó, da postane paličasta. Značilno zanjo je, da je ni môči niti z mikroskopom niti na rastilu dognati ne pri človeku in ne pri živali, marveč šele s precepitvijo na poskusno žival. Zaradi tega nam omogoča njeno spoznavo in razpoznavo od drugih bakterij krvna preiskava, kjer najdemo v sokrvici posebne aglutinine, ki se držé nespremenjene še desetletja po prestali bolezni. Tretji način spoznave je kožno cepljenje, ki je v navadi zlasti v Ameriki in v Rusiji. Ni tu prava prilika za opisovanje vseh lastnosti tega

bacila, kakor jih je odkrilo študiranje v laboratorijih, zadostuje naj to, kar je praktično važno. In to je pred vsem sledeče: desetminutno segrevanje v toploti 56—58° C zamori bakterije, ki se potemtakem ne obdrže žive pri kuhi in peki mesa; napram raznim razkužilcem je bacterium tularense zelo malo odporen, takó da ni treba velike koncentracije razkužil za njegovo pobijanje. In vendar je kljub vsemu temu izredno kužen, kar nam kaže hitro širjenje kuge v Avstriji, od koder javljajo v nasprotju z zgoraj omenjeno trditvijo glede pogina pri kuhi in peki, da utegne povzročitelj ostati živ in kužen tudi po kuhinjski pripravi za na mizo. Izredno hitro širjenje kuge v drugih krajih nam morda razloži dejstvo, da ostane povzročitelj živ v mrčesu in njegovih organih njegov živ dan, in sicer v črevesni sluznici in v črevesnih iztrebkih, v tekočini trebušne votline, dà, prenaša se celó z jajčki na potomce!

Na tularemiji obolé glodavci: divji zajci in divji kunci, divje in vodne podgane, susliki v Rusiji in Sibiriji ter domače ovce. S teh živali, ki so potemtakem sprejemljive za to bolezen, se prenese bolezen na človeka, ki je seveda tudi sprejemljiv zanjo. Prenos sam se izvrši ali naravnost z dotikom okužene živali ali njenih delov ali pa posredno po živih posredovalcih. Živi posredovalec je mrčes, ki sesá kri na okužencu in ki s pikom vcepi povzročitelja na človeka; k temu mrčesu prištevajo: klopa, konjsko, jelenjo in ovčjo muho, stenico in bolho. Neživ prenos je neposredni stik z okuženo živaljo ali deli poginúle živali, torej pri devanju iz kože, pri raztelešanju, dà, celo pri dotiku z iztrebki okužene živali. Pri vsem tem pa nikakor ni potrebno, da bi bila tvoja koža ranjena ali kakorkoli poškodovana, tudi skozi popolnoma célo prodrè povzročitelj in te okuži. Poročila o okužbi navajajo celó ta način, da je med prsti zmečkani okuženi klop prenesel bolezen. Na Dunaju so imeli primer, da je obolela neka ženska, ki ni nikdar prišla v kak stik z zajci ali z njihovimi deli, pač pa je bila zaposlena v predelovalnici ovčjih črev v klobasne ovojnice; okužbo si zdaj razlagajo takó, da so bila ovčja čreva — ovce so sprejemljive za tularemijo — okužena. Poleg okužbe z dotikom okužene živali in njenih delov so imeli v Avstriji tudi okužbe s prenosom bolezni po vgrizu in prasku mačk, enkrat celó po vgrizu neke vrste podlasice (Frettchen, mustela — Putorius — putorius furo L.). Da li so te grizáve in praskáve živali same obolele ali ne, tega niso mogli dognati, zakaj ne, ne navajajo, razlagajo si pa prenos tako, da so mačke in že omenjena podlasica napadle okuženega glodavca in pri tem onesnažile zobe in kremplje ter po teh pre-

sadile povzročitelja na človeka. Prav posebno zanimivo je, da avstrijska poročila trdé, da se v Avstriji ni pripetil niti en primer okuženja po mrčesu, torej to, kar je v drugih pokrajinah pravilo, ni v Avstriji niti izjema.

Ker je torej bolezen izredno prenosljiva že s samim dotikom obolele živali in njenih delov, dà, celó iztrebkov, so že prvi preiskovalci te bolezni zahtevali, da si pred vsakim stikom z okuženimi živalmi in njihovimi deli nataknemo na roke gumijeve rokavice, kakor jih rabimo zdravniki pri operacijah in pri raztelešanju mrličev, ter varnostna očala. In res se je že ponovno pripetilo, da so se okužili v laboratorijih, kjer so to bolezen študirali, oni, ki se niso ravnali po teh navodilih.

V naših krajih so za to bolezen poleg človeka sprejemljivi divji zajci in divji kunci, potlej ovce, dočim se smatra, da jo mačke samo prenašajo; o psih, zanimalo nas bi pred vsem, kaj je z lovskimi psi, saj tudi ti zagrabijo divjad z zobmi in kremplji, poročila nimajo niti besede!

Kakšne znake kaže tularemični zajec?

Zajec, ta »bojazljivec«, čigar skoraj edino orožje je beg, ne beži več pred svojimi sovražniki, pred psi in mačkami, dà, celó od človeka se dá ujeti kar z roko. Pri raztelesenju njegovega trupla opazimo sledeče izpremembe: bezgavke so povečane in v sredi ognojene; vranica je povečana; na prerezu kažejo jetra, vranica in kostni mozeg prosenaste bunčice. Te in take izpremembe na organih poginúlih živali more seveda videti in vrednotiti samo tisti, ki je raztelesil že precejšno število zdravih zajcev in ki ima velikost in obliko zdravih organov v živem spominu. Zaradi tega bo pač v vsakem primeru potrebna skrajna previdnost pri zajcih, ki ne bežé, in treba bo klicati na posvet živinozdravnika in na pomoč lovska društva, da pomagajo dognati vzroke takih pojavov.

Štirje so načini, po katerih se okuži človek: skozi ranjeno in célo kožo, skozi očesno veznico in — to se zdi še sporno — skozi želodec.

Avstrijci poročajo, da so se tam okužili vsi ljudje pri odiranju bolne divjadi, pri njenem raztelešanju in pri predelovanju njenih delov; nekaj primerov se je pripetilo po vgrizu in prasku mačk in zgoraj opisane podlasice, ena bolníca se je okužila pri predelovanju ovčjih črev, ki so prišla iz okuženih krajev; k tem pridejo še štirje očesni primeri skozi očesno veznico, bržčas takó, da so si dotičniki pri opravkih z okuženimi živalmi brisali oči z roko ali z rokavom, na katerega je bilo kanilo nekaj okužene krvi.

Izredno važno je, kar trdijo vsa poročila, da se namreč še ni pripetil primer, da bi se okužil človek od človeka; takisto zanikajo Avstrijci vsako okužbo po mrčesu.

Kakšne znake kaže tularemičen človek?

Že zgoraj sem naštel štiri načine, po katerih se človek okuži. Jasno je, da bo temu primerno kazal tudi štiri vrste bolezenskih znakov. Najčešča je pač pot skozi ranjeno kožo, po kateri se prisadi bacterium tularense na človeka. Skoraj neverjetno se čuje, da pride bolezen skozi popolnoma zdravo kožo. Kakor pri drugih obolenjih bo najbrž tudi pri tularemiji takó, da je poškodba kože takó neznatna, da se ne vidi in ne čuti, pa vendar gre bacil skozi njo, ne da bi se mogel tu razviti. Če je torej koža ranjena ali opraskana ali sicer kakorkoli razpokana, kar je pri taki obrti zlasti v jeseni ali celó pozimi kaj lahko, tedaj se na tem mestu po navadi napravi prišč, ki se kmalu razpoči in na njegovem mestu nastane razjeda z oteklino okrog in okrog; v ta okoliš pripadajoče bezgavke zatečejo in se ognojé, n. pr. pri rani na prstu otečejo bezgavke v komolčnem zgibu in pod pazduho. Če se je prisad izvršil skozi navidezno célo kožo, tedaj opazimo samo otečene bezgavke. V tretjem primeru ne najdemo ne prišča, ne razjede in ne zateklih bezgavk, marveč samó hudo vročinsko obolenje z mrzlico in fantazijami. In končno imamo obolenje na očeh s hudim vnetjem očesnih veznic in zateklimi bezgavkami na vratu.

Prvi bolezenski znaki se pojavijo 1—14 dni po okužbi, povprečno znaša ta doba, inkubacija imenovana, 3—4 dni.

Od obolelih jih umre približno 4%, kar znači, da umre nekako vsaki 25. bolnik. Ta številka je na papirju še nekam znosna, saj izguba 4% ni tako strašen riziko; pomisliti pa moramo, da znači to za tiste 4 na 100, katere zadene, polnih 100%! Seveda so tudi tu kakor povsod pri boleznih najbolj ogroženi stari in slabotni ljudje vsled majhne odpornosti.

Kako se obvarujemo prisada?

Prvo je, da poznamo pota okužbe! Če vemo, da se bolezen prenaša z dotikom okužene živali in njenih delov, se bomo pač dotika izogibali; če najdemo poginúlo ali bolno divjad, je ne bomo pobrali niti pustili blizu psa, marveč si dobro zapomnili kraj ter nemudoma o svojem opažanju obvestili prvega živinozdravnika, prvo orožniško postajo, prvo lovsko društvo, ki bodo poskrbeli, da se okužena divjad na nenevaren način uniči, da se sumljiva mrhovina pobere z gumijevimi rokavicami, da se dá v strokovnjaško preiskavo in čim prej odstrani. Vse to bomo takoj storili, kakor hitro bomo opazili, da divji zajci ne beže

pred psi in mačkami in da se dadó zbliza postreliti ali da jih bi bilo môči celó z rokó ujeti. Spomnili se bomo, da so prav posebno nevarna jetra in vranica ter kri, če pride v bližino oči, zaradi tega bomo pri vsakem stiku s tako divjadjo nataknili na roke gumijeve rokavice in na oči varnostna očala. Uživanje mesa obolelih živali je po enem mnenju opasno, po drugem ne. Vendar bo vsak pameten človek, ki količkaj dá na svoje zdravje in na zdravje soljudi, odklanjal uživanje takega mesa in na vse načine preprečil, da ne pride na mizo kogarkoli. V laboratorijih, kjer se proučuje ta bolezen, je treba prav posebne previdnosti, za katero bodo skrbeli tisti, ki imajo tam odgovornost.

Kaj so ukrenili drugod proti tej kugi?

V Nemčiji, kljub temu, da je še niso imeli, so jo izenačili s kugo, to se pravi, da mora imeti vsakdo, kdor se hoče s to boleznijo baviti, posebno oblastveno dovoljenje in primerno strokovno usposobljenost za take posle; oblast tudi odreja za te namene primerne prostore in opremo ter opravo; jasno je, da se mora vsako obolenje nemudoma javiti oblasti.

V Avstriji, kjer jo že imajo in kjer poznajo že njeno škodo v loviščih in na ljudeh, so odredili, da je treba ljudstvo pred vsem poučiti o njenem bistvu; da je treba poginúlo divjad na varen način odstraniti, bolno in sumljivo, tudi v času zaščite, postreliti; roparice v lovišču, ki so v takih časih pravi blagoslov, je treba za časa kuge ščititi in ne loviti ter zatirati, saj pospravljajo bolno in poginúlo divjad, ne da bi same obolele.

In mi?

Ali ne bi bilo prav in dobro, če bi se tudi pri nas kaj ukrenilo, da ne bomo popolnoma nepripravljeni, če in kadar pride, in da škoda ne bo večja, kot že mora biti?! To sprožiti je namen tega članka.

Uporabljeni viri:

Hans David: »Zum Auftreten der Tularämie in Österreich. Epidemiologie und Diagnose.« Wiener klinische Wochenschrift 1937, št. 14.

F. A. Hamburger: »Über Tularämie. Bemerkungen von Seiten des Okulisten.« W. kl. W. 1937, št. 14.

»Offizielles Protokoll der Gesellschaft der Aerzte in Wien«, seja z dne 15. I. 1937. W. kl. W. 1937, št. 3.

Curt Sonnenschein: »Tularämie.« Neue deutsche Klinik. Elfter Band, 1. Ergänzungsband. 1933.

Kolle und Hetsch: »Bakteriologie.« 7. Auflage, I. Band. 1929.

D. Hykeš und Řeřabek: »Die Kaninchen- und Menschenkrankheit.« Folia medici 1937, št. 3.

Inž. Cvetko Božič

Lovska zakonodaja in lov

(Konec.)

V majhnih loviščih imamo največkrat opraviti s prehodno (nestalno) divjadjo, ki prehaja v nekih letnih časih iz više ležečih lovišč v nižinska in obratno. Seve se skuša vsak zakupnik pri tem okoristiti. O kaki gojitvi ne more biti govora. Taki manjši lovski revirji, zlasti lastni, so zelo pogosto brez zadostnega varstva. Tudi sama javna dražba nudi priliko, da pride lovišče v roke izkoriščevalcev — »lovskih mesarjev«, ki poskušajo čim več izbiti iz drago plačanih lovišč. »Ceho« seveda plača divjad. Tudi je lahko preveč izvršujočih lovskih zakupnikov, ki so poleg malega dovoljenega in prijavljenega števila »tihi družabniki«, da tako vsi skupaj zmorejo visoko zakupnino. Posledice nosi zopet divjad, ker vsak tak »zakupnik«-lovec pač skuša priti brezobzirno na svoj račun. To zlo skuša ublažiti uredba za Dravsko banovino z določitvijo maksimalnega odstrela za vsako zakupno lovišče, tako da »lovski mesarji« ne morejo več pustošiti lovišč.

Zakon ne priznava tihih družabnikov in dolžnost lovske morale in discipline je, ovaditi take družabnike.

Tako imata oba lovna sistema svoje svetle in senčne strani. Če se pri obeh točno izvajajo vsa zakonska določila, je vendar mogoče pri obeh držati lov na primerni višini. Česar pa ni v nobeni zakonodaji, to mora sam lovec imeti: lovsko pravično pojmovanje razmerja med njim in divjadjo, ter ljubezen, ki je največja čudotvorna sila v vsem življenju in delovanju.

Napredek lova in prospeh divjadi temelji tudi na dobri organizaciji lovstva in lovcev. V dobro lovu je še veliko stvari, ki jih pri najboljši volji nobena zakonodaja ne more predpisati. Taka vprašanja urejujejo in usmerjajo razne lovske organizacije. Razna društva lovcev imajo hvalevreden namen, vzgajati prave lovce, jih učiti in navajati k lovsko pravičnemu pojmovanju in izvrševanju lova. Svojim članom nudijo vso moralno in gmotno podporo za povzdigo lovišč, za obstoj in umno odgojo lovnega objekta, divjadi, skratka ona uravnavajo pravilno razmerje lovca do divjadi. Lovska društva preskrbujejo svojim članom strokovne knjige, časopise, strokovni pouk, omogočajo in posredujejo sestavo strokovnih poučnih knjig in priobčevanje aktualnih lovskih člankov.

Želeti je, da se vcepi vsakemu človeku že v šoli ljubezen do narave, do živali, zlasti do nebogljenih in nezaščitenih, ki so izpostavljene vsem nevarnostim. Že v mladosti je treba človeka navajati k spoznanju, da žival v prosti naravi ni tu zgolj, da se pobija, nego da oživlja mrtvo naravo, da ima pravico do življenja kakor človek in da samo do neke meje služi človeškemu uživanju v tej ali oni obliki. Šolski pouk v tem oziru še ni na vrhuncu in bo treba še dosti borbe vseh, ki lov s te strani razumejo in zanj skrbe.

Zakonodaja sama uvažuje taka lovska strokovna društva. Na območju kraljevine Srbije imajo lovska združenja celo poluradni značaj, morajo pomagati uradnim organom pri izvrševanju zakona o lovu, pri odgoji in množenju koristne divjadi, pri pokončevanju lovskih škodljivcev in sestavljati razne predloge, tičoče se lova ter dajati strokovna mnenja.

Te določbe je prevzel tudi novi lovski zakon iz leta 1931, ki predvideva obligatorna lovska društva in lovske zveze teh društev po banovinah.

Daje jim izrecno važno nalogo:

1. pospeševanje lovstva in gojenje divjadi;
2. strokovno izobraževanje in organiziranje lovcev;
3. dobro, vestno in disciplinirano izvrševanje zakona o lovu, pisanih in nepisanih lovskih predpisov ter lovsko pravično nastopanje pri tem izvrševanju, zlasti napram divjadi;
4. na zahtevo sodnih in upravnih oblasti dajanje strokovnih mnenj glede lovstva, stavljanje predlogov za pospeševanje lovnega gospodarstva in vsega lovstva.

Važno je za divjad lovsko varstvo. Zato imajo vsi zakoni o lovih o tem točna določila, kot smo to že pri posameznih zakonih navedli.

Tudi tu imajo strokovne organizacije hvaležno polje, da opozarjajo svoje člane na to stran lovskega udejstvovanja ter jih moralno vežejo — v dobro vse naše divjadi.

Lovsko varstvo se udejstvuje v glavnem v treh smereh:

1. v splošni obrambi divjadi proti zunanjim sovražnikom, človeku kot tatinskemu in neupravičenemu lovcu, proti raznim škodljivcem v lovu, psom, mačkam, itd.
2. v pokončevanju škodljive divjadi in uravnavanju pravilnega razmerja med koristno in škodljivo divjadjo;
3. v skrbi za koristno divjad.

Slednja naloga je najbolj odgovorna in dobro delo zahteva celega moža. Poznati mora svojo divjad, mora znati strokovno

gojiti svoje negovance, pomagati jim v krutem boju za obstanek, v hudih urah nezgod, bolezni in drugih stiskah. Skrbeti mora za pravilno razmerje spolov, za kvantitativni in nič manj važni kvalitativni napredek divjadi. Zelo važno je udejstvovanje v selekcijskem higijenskem oziru. Narava sama ima sredstva in moč, da to nalogo vrši. Saj je divjad ostala zdrava in ohranjena v naravi do takrat, ko je prišel človek z njo v dotiko. Vendar ima lovec nalogo in možnost, da tudi tu poseže vmes in z umno roko uravna to delovanje v svoj prid s tem, da pomaga koristni divjadi in zatira lovske škodljivce in ureja pravo razmerje med njima. To slednje delovanje lovca je, kakor smo že videli, zakonodaja smatrala za važno in je izdala točne predpise.

Nič manj pomembna naloga lovskega varstva obstoja v obrambi proti nepravilnemu in neupravičenemu izvrševanju lova, zlasti proti lovski tatvini. Baš človek-lovec lahko napravi veliko dobrega za divjad, lahko pa ji na drugi strani zelo škoduje. Zato najdemo pri lovski kakor pri kazenski zakonodaji kot važno sredstvo za zaščito divjadi točna kazenska določila za lovske prestopke. Seveda je izvajanje kazenskih sankcij in drugih zakonov zelo odvisno od razumevanja stvari od strani izvrševalcev teh zakonov. Tudi v tej smeri je lovski pouk na mestu. Za odgojitelja divjadi je taka podpora dobrodošla. Precejšnje vrednosti je v novem lovskem zakonu določilo, da se mora pri lovskih tatvinah zaračunati kot odškodnina za tatinsko prisvojeno divjad, vrednost odgovarjajočega živega kosa dotične divjadi. To kaže na pravilno razumevanje gojitve. Kajti dobremu lovcu predstavlja vsak posamezen kos žive divjadi nekaj več kot samo mrtvo gmoto mesa ubite divjadi.

V zvezi z odgojo divjadi moramo omeniti še lov v ograjenih prostorih ter umetno naselitev in razširjenje tuje divjadi pri nas.

Lov v ograjenih prostorih, ogradah in zverinjakih omenjajo in priznavajo vse zakonodaje, da je svoboden in se ne ravna po določbah lovskega zakona. S tem je dana popolna prostost lastnikom ograjenih prostorov, da divjad rede, jo goje, novo naseljujejo, ter z njo postopajo, kakor vedo in žele.

Umetna naselitev in razširitev tuje divjadi (glej piščev članek: »O naselitvi tuje divjadi« v »Lovcu« za leto 1934) je po nekaterih zakonih o lovu omenjena. Nikjer pa niso podane kake posebne ugodnosti, kvečjemu v nasprotnem smislu, da ima oblast zakonsko možnost, da lahko določi tudi za to divjad prepovedane lovne čase. Naselitev tuje divjadi bi res najlaže pospeševala in gmotno podprla državna uprava sama, ker ima največ sredstev in bi bilo za ugled države v mednarodnem lovskem svetu naj-

večje važnosti. Žal da se regalni sistem ni izkazal in razumljivo je, da bi bilo vsako delo precej iluzorno, ako bi se naselitev ne izvedla v rezervatih. Nasprotno lahko beležimo lepe primere uspele naselitve razne divjadi v zakupnih, še bolj pa v lastnih loviščih. Naj omenimo samo uspešno zaploditev in razširjenje fazanov, ki jih štejemo že med domačo divjad, ki izborno napreduje in se je prilagodila popolnoma krajevnim razmeram naše države.

Iz vseh teh izvajanj vidimo, da gre naša ljubka divjad boljšim, mirnejšim časom nasproti. Dosti je trpela skozi desetletja in prenašala vse trdote vojne vihre, kakor njeni dvonožni prijatelji. Njene vrste so bile po vojni zdesetkovane. Z nastopajočo ureditvijo razmer in okrepitvijo državne avtoritete, je podana podlaga za gojenje in razširjenje divjadi. Z novim lovskim zakonom je Jugoslavija uredila svoje, zaradi neprijazne nam zgodovine, zamotane in v napredku zaostale lovske razmere. S tem je pokazala tudi na tem polju, da ima po Bogu in naravi dano pravico do obstanka, do svojega kotička pod svobodnim soncem.

Jugoslovanski lovci pa morajo dokazati, da so vredni te svobode, te prelepe svoje zemlje in vse oživljajoče žive narave. Z zakonskimi določili so dane smernice, lovci pa jih bodo v praksi, v življenju morali izvajati, primorani po lovski časti in strogo v okviru lovske pravičnosti. S tem bodo imeli vedno več lovskega veselja in uspeha. Stopili bodo v krog lovsko naprednih dežel.

Literatura:

1. Fr. B. Laska: Das Waidwerk in Bosnien und in der Hercegovina, 1905.
2. Dr. A. Berger: Die Jagd aller Völker im Wandel der Zeit, 1928.
3. Jovan J. Jekić: Prilozi za istoriju šumarstva u Srbiji, 1928.
4. Bergmiller: Erfahrungen auf dem Gebiete der hohen Jagd.
5. W. Bieger: Die deutsche Jagdwirtschaft, 1928.
6. G. Lipovšek: Lovski in ribiški zakon veljaven za Prekmurje.
7. I. Pfeifer: Zakoni in ukazi za vojvodino Kranjsko, 1900.
8. Dr. A. Goglia: Zakoni in naredbe o lovu, ribolovu itd. za Hrvaško—Slavonijo iz leta 1907.
9. Ministarstvo šuma i rudnika, glavna šumarska direkcija: Zakon o lovu od 16. VII. 1898 s izmenama i dopunama od 28. III. 1904 i uputstva za njegovo izvršenje.
10. Inž. Ivo Ceović: Lovački kalendar.
11. Inž. A. Šivic: Lovstvo v Sloveniji, 1924.
12. Inž. A. Šivic: Pokrajinski lovski sklad, v »Lovcu«, 1923.
13. Inž. A. Šivic: Predpisi o lovu in ribolovu v Dravski banovini, 1931.
14. Dr. M. Marinović: Privredni značaj lova u Jugoslaviji, 1930.
15. E. Kropff: Waidgerechte Jagd, 1899.
16. Fritz Röhrig: Das Waidwerk in Geschichte und Gegenwart, 1935.

Stresa James (Jakob) Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki

(Nadaljevanje.)

Emporium, kakor se imenuje to mestece, je malo mesto v ustju dveh manjših rek. Je jako staro mesto in prvi naseljenci so prišli po reki od vzhoda sem, preden je bila zidana cesta in železnica. Obdano je od samih visokih hribov, ki odpirajo pot samo od zapada proti vzhodu.

Mesto šteje komaj 3000 prebivalcev. V mestu so tri cerkve, ena med njimi katoliška, imajo dve banki, več šol, tudi višjo šolo in kino gledališče. Kajpak, v mestu je tudi državna prodajalna likerjev.

Človek bi mislil, da je kaj dolgočasno v tem mestu, ki leži globoko med hribi, daleč od drugih večjih mest! To mesto ni niti trohice občutilo zadnje (ali sedanje) depresije. Tukaj imajo tovarno, kjer izdelujejo radio tube in je v času, ko je vladala drugod največja kriza, delalo tukaj čez 2000 oseb, največ deklet. Sedaj je delo nekoliko ponehalo, pa še vedno jih dela čez 1500 v tovarni. Dekleta in žene so iz domačega mesta, pa tudi iz sosednjih krajev se vozijo sem na delo.

Ceste so zelo široke in hiše daleč proč od pločnika. Sicer je pa samo glavna cesta in potem nekaj stranskih na vsaki strani.

Nekoliko ven iz Emporija imajo tudi tovarno, kjer izdelujejo dinamit. Vprašal sem Louisa, če je že kdaj tovarna zletela po bližnjih hribih, pa je rekel, da se ne spominja.

V okolici Emporija je sila divjadi. Tu dobiš srnjaka, jelena, črnega medveda, lisico, zajce in fazane, divje kokoši, jerebice. Torej je pravi raj za lovca. Saj pa je tudi v vsaki hiši puška, kajti trikrat stopiš, pa si v gozdu, oziroma v hribu in sredi lovišč.

Mnogo je tukaj naokrog lovskih koč, katere postavijo ali kupijo za male denarje lovci od vseh krajev Amerike in hodijo potem semkaj na lov vsako leto. Tako jih ne stane prenočišče nič, ki ga v dobrih časih sploh ni dobiti. Letos, so rekli, še ni bilo toliko lovcev, čeprav je bil vsak drugi človek na cesti, ki si ga srečal, v lovski obleki. Toda, kadar so dobri časi in imajo ljudje denar, se pa zbere v teh krajih po več tisoč lovcev, ki se potem razkrope po vseh okoliških hribih. Kaj se pa pozna na toliki prostornini nekaj tisoč ljudi. Vendar je prijazno mestece tudi letos šlo lepo na roke lovcem. Vsi saluni so bili vso noč odprti, brivnice tudi ter trgovine z raznim športnim blagom.

Ob desetih nas je začel premagovati spanec in drug za drugim smo se zmazali v naše taborišče zgoraj. Menda smo vsi dobro spali, ker zjutraj ni bilo posebnega pritoževanja, ko smo rinili takoj po petih pokonci. Samo stokanje je bilo tako, kot bi nosil na rami nekaj sto funtov težko breme, pa smo samo čevlje obuvali. Kajpak, debele volnene nogavice, ali celo po več parov, se ne obuje tako lahko v gumaste čevlje, kakor smo jih imeli. Čevlji iz gumija so jako pripravni za lov, ker so lahki, nepremočljivi, ampak če stojiš nekaj časa v snegu, te začne zebsti v noge, da se sam sebi smiliš, in traja nekaj časa, preden se ugreješ.

Iz kuhinje spodaj so nas priganjali prijetni duhovi pražene slanine, ocvrtih jajc in drugih dobrot. Zato je bil vsak kaj priden pri napravljanju.

Mlakar je rekel novincem: »Fantički, jejte! Mize in hiše znotraj ne boste videli najmanj do sedmih zvečer!«

Mrs. Zidarjeva nam je dala še vsakemu v papirnato vrečo mrzlo kosilo in odšli smo v mrzlo jutro.

Še v nedeljo zvečer sva bila djala z Nickom na kolesa verige, ker povelje se je glasilo, da gremo zjutraj v hribe, kjer je sneg in brez verig ne pridemo nikamor, vsaj vkreber ne.

Veselo sta zapela motorja v meglo in naravnali smo avtomobila po poti, kjer smo včeraj prišli. Kakih šest milj iste poti in potem v hrib. Verige na kolesih so pele monotono pesem. Dobra cesta, sneg na njej utrjen, ampak strma, da so verige prasketale po snegu in ledu, da so se kar iskre kresale.

Dobro smo jo rinili kvišku. Ob levi strm breg, da nisi videl vrha, na desni pa globoka dolina. Seveda, ograje nobene, in če se srečata dva avtomobila, morata kaj previdno voziti, če hočeta priti zdrava skozi.

V dobri pol uri smo bili na vrhu in začelo se je daniti. Odprla se je pred nami velika valovita planota, obdana od vseh strani z večjimi in manjšimi hribi. Po tej planoti smo videli raztresenih nekaj kmetij, ki so si ustvarile tukaj svoje borno življenje. Eden teh ali takih kmetov je tudi naš vodnik Charlie, h kateremu se peljemo.

Borno življenje imajo tukaj ljudje. Za živino je pač dovolj paše. Največ kopljejo premog in sicer kar v domačem premogovniku.

Divjad, ki je je toliko, da mu sili skoro pri oknu v hišo, daje vse leto dobro meso. Streljati sme namreč izven sezone vse, kar mu dela škodo in vzrok je hitro tukaj, če manjka v shrambi mesa. Ponoči, ko se navadno pridejo srne past, vzame farmar puško in žepno svetilko. Pri kopici sena ali na njivi, kjer pride

do srne, ji posveti v oči, da jo malo oslepi in pok, pa je v piskru mesa za nekaj tednov. Če bi pa srno ustrelil v gozdu in bi ga lovski paznik zasačil, bi pa plačal, da bi pet let ne zaslužil toliko.

Otrok imajo ti farmarji kot bi jih rodile lesnike. Naš vodnik jih ima deset in vsa družina stanuje v leseni kolibi, ki ima samo dve sobi, kuhinjo in spalnico. Zgoraj pod streho je mesto stropa nekak oder, kjer je slama, in tja hodijo kar po lestvi spat otroci. Videl sem jih, ko so se drsali za hišo. Oblečeni so v raztrgane cape, nobeden ni imel suknje, čeprav je toplomer kazal pod ničlo in bi mi odrasli imeli ušesa najrajši v žepu. Tako vriskanje in žgolenje pa prekucovanje po snegu s sankami, kot bi bila dežela v juniju mesecu. Meni so že prej povedali, kakšna revščina je v hiši, zato nismo vstopili, čeprav smo včasih zunaj pihali v roke in otepali z rokami, kot bi ne bile naše. Lansko leto je bil Ferdo Jazbec tam in je slučajno zašel tudi v hišo. Pa je bil kmalu zunaj in oči si je brisal, ko je videl to silno revščino.

Mlakar in Mandel sta mi še doma rekla, naj pogledam, če je kaka stara obleka od naših otrok, ki je ne bodo nosili več in naj to vzamem s seboj. Res je žena nabrala nekaj tega in dal sem Charliju za otroke. Charlie je rekel, da ne ve, kako bi se mi zahvalil in da tega darila ne bodo nikdar pozabili.

Človeku se ljudje smilijo, dasi v mnogih ozirih niso vredni usmiljenja. Zdi se mi, da so preveč leni, in če bi bili tako pridni, kot so naši ljudje, bi se jim bolje godilo. Šel sem v hlev, kjer

Z lovske razstave v Ljubljani
»Trofeje kraljeve hiše«

sta se dolgočasila samo konja in kravica, dasi je bilo v njem prostora za najmanj deset glav. Spričo obilne paše pač ni vzroka, zakaj bi ne imeli več krav, ki bi jim dale dovolj mleka za otroke.

In kakšen hlev je to! Naš slovenski kmet bi niti starega gnojnega voza ne spravil pod tako streho, nikar živine. Hlev je iz debelih brun. Toda med vsakima dvema brunoma je zijala velika odprtina, skozi katero je prav neusmiljeno brila mrzla zimska burja. Streha je taka kot sito ali ribniška rejta, da bi bilo treba konjem in kravam v dežju držati nad glavo dežnike.

Ko sta nas Mlakar in Mandel predstavila vodniku Charliju, ki je prišel iz hiše s puško pod pazduho, smo bili brez oklevanja pripravljeni za bitko s srnjaki.

Naš vrhovni vodja Charlie, Mlakar in Mandel so imeli kratko konferenco glede smeri, v katero bi jo najprej ubrali to prvo jutro. Jaz sem z grenkim srcem zrl v visok in strm hrib, ki se je smejal v jutranjo meglo, ravno pred mojim nosom. Saj ne more biti živali v takih strminah.

Meni je bilo vseeno, kje začnemo z lovom ali če sploh začnemo, samo da gremo v gozd. In šli smo in bridko sem se kesal, da smo šli, oziroma da sem šel. Če bi tisti pennsylvanski hribi imeli ušesa, bi se jim bili ježili lasje, tako sem jih klel. Sicer pa gora ni nora, ampak tisti je nor, ki gre gor.

Končno je bilo izdano povelje, naj gremo. Udarimo jo čez majhen potok pod cesto in tri palce nad potokom se je že pričel hrib, ki je nehal nekaj tisoč čevljev za tem. Vsa okolica je bila zametena z nekaj palci snega, vendar posebnega mraza ni bilo. Koj se je pričela gošča, ne sicer gostega drevja, vendar še dokaj zaraščena. Komaj stopimo v gozd, že opazimo sila sledi od srn. Nekaj že starih, nekaj pa prav svežih. Povelje od zgoraj se glasi: tiho! Zdaj smo na lovu in vse govorjenje se opravi šepetaje. Naj nihče ne misli, da bo tukaj kričal kot jesihar in da bo lovil srnjake z godbo na čelu.

Kakih 15 minut smo jo rinili vkreber in jaz sem že rabil ono sapo, ki je za vsak primer v rezervi. Sicer niti pri drugih sotrpinih ni bilo dosti bolje, če izvzamem vodnika Charlija, ki ima kakih 50 let na grbi, pa jo opleta s hriba v hrib kot divja koza. No, saj je vsak dan v tem in edina ravnina pri njem je v hiši na mizi. Tudi naša draga farmarja sta jo dobro kresala, to sta Mlakar in Babič. Mandel, ki se tudi šteje za pol farmarja, ni kazal posebne utrujenosti, John Dolenc je hodil počasi, ampak tako sigurno ko ura, Nick, ki nima na sebi niti za pol funta dobrega mesa, je bil malone vedno prvi za vodnikom in tako sem bil skoro vedno za zaslombo pri zadnji straži jaz. Ne zaradi tega,

ker sem hotel biti, ampak človek mora biti ponižen, ne pa se siliti vedno v ospredje, posebno če leze v strm hrib. Tega sem se vedno držal in sem dobro shajal s seboj in z drugimi. Sicer pa je eden moral biti zadnji.

Po kakih 15 minutah, ko smo okusili prvo mrzlo sapo in rezek planinski zrak, se je naš »gazda« ustavil in povedal bojni načrt. Vseh skupaj nas je bilo osem, in sicer šest lovcev (saj šteli smo se za take) in vodnik, pa njegov sin, ki nam bo, saj moral bi, gonil divjad pred nos. Ta ni imel puške, v ustih pa tako gotovo vedno zalogaj tobaka, kot bi bila od tega odvisna vsa njegova bodočnost.

Razdelili smo se v dva dela: štirje naj bi gonili divjad, štirje pa stali na preži. To naj velja za vse dni in ves čas našega lova.

Mene je zadela usoda, da bom šel na prvo prežo, kar sem vzel z veliko hvaležnostjo na znanje. Štirje naši fantje so imeli nalogo, da vzamejo ves hrib izpod vrha do sredine in bodo podili divjad.

Nisem bil prvič na lovu, vendar mi je srce kovalo in vročina udarila v glavo, da sem se moral za trenutek odkriti. Skrbno sem se oziral na vse strani, če se ne bi morda naše oči srečale s srnjakovimi, ki bi nas morda oprezal izza kake bukve. Če je počila v gozdu kaka veja od mraza, smo obstali vsi štirje ko ukovani in prsti so se krčevito oprijeli puške. Kmalu smo bili na mestu. S pritajenim glasom nam je Mlakar povedal, da nas bo razpostavil na čakališča, kjer naj ostanemo toliko časa, da nas bo prišel iskat.

Mene je prislonil v malem ovinku, kjer sem imel lep razgled na vse štiri strani sveta, in če si bo kak srnjak vzel za svoj cilj in željo, da bi jo praskal tod skozi, se ne more izmuzniti neopažen in njegovo rogovje bo še poznim rodovom Debevčeve rodbine pričalo, da je nekoč njen član brez vsake potrebe kolovratil po pennsylvanskih hribih, mesto da bi doma delal za preskrbo svojih otročičev in žene Johane.

Jože je odpeljal ostalo hrabro četo višje v hrib, da jo razpostavi v primerni razdalji. Kake pol ure bo treba čakati, preden bodo začeli gonjači svojo pesem. Prislonil sem se k drevesu, da me ne bi srnjak prehitro zagledal, prijel puško z obema rokama, tako da bo hitro ob licu, odprl varnostni zaklop in čakal. Lep dan je bil. Sonce se je že upiralo v bližnje hribe, ki so bili raztreseni vsenaokrog, sneg se je po valoviti planini bleščal, kot bi bila vsa okolica potresena s samim kristalnim sladkorčkom. Danes ne bo preveč mraz, če ne bom le predolgo čakal in stal na istem mestu.

Spomladanske tekme psov-ptičarjev

Vsakoletne spomladanske tekme psov-ptičarjev, ki se prirejajo, da izkaže mladi pasji naraščaj svoje osnovne vrline, so se vršile letos v lovišču g. Bogdana Žiliča na Ježici in deloma v lovišču g. Karla Vokača v Mostah pri Ljubljani, katerima izrekamo na tem mestu ponovno vso zahvalo za radovoljno prepustitev svojih lovišč v te eminentno lovsko-športne namene. Številne prijave psov in živahna udeležba iz vseh slojev lovskih ljubiteljev nam pričajo, da so postale te spomladanske tekme zelo popularne, ker si hoče vsak lastnik ali vzreditelj mladega psa napraviti sodbo, kako se bo mladi naraščajnik obnesel.

Po tekmi se pojavi pri mnogih udeležencih nekako rahlo razočaranje, ko se izkaže, da njihov varovanec ni odnesel palmove vejice. Toda to malo razočaranje se hitro razblini, ker vemo, da je pri tekmah sreča pogosto opoteča in vsled tega tudi ocena le relativna. Kajti tudi naraščajniki, ki na tekmi niso mogli pokazati vsega, kar zmorejo, bodo postali po primerni vežbi in dresuri dobri in vsestransko uporabljivi psi.

Pri spomladanskih tekmah se ocenjuje hitrost, način iskanja, vztrajnost in poslušnost kot zasnove, ki se lahko z dresuro izpopolnijo ali izpremene; stoja in nos pa tvorita vrednote bitnosti, na katere ni mogoče vplivati.

Da pokaže te osnovne vrednote sodnikom v čim boljši luči, je najvažnejša naloga vodnika, kateri pa žal naši vodniki premnogokrat niso kos in spravljajo svoje varovance z neumestnim in brezsmiselnim vodstvom ob najboljše izglede. Takih primerov je bilo baš na letošnji tekmi premnogo. Vodniki in psi so v čudni neskladnosti tavali v kilometrskih razdaljah od sodnikov in korone po polju in tako izgubljali dragoceni čas. Mnogo lepega polja je ostalo vsled tega nepreiskanega in marsikateri parček jerebic je zaman čakal v posetvi, da bo pomagal mlademu štirinogemu vitezu do njegove prve ostroge.

Nedostatnost večine psov pri delu po zajčjem sledu, ki smo jo videli na tej tekmi, je vse graje vredna in največkrat krivda vodnikov, ki ne vzgajajo svojih mladih psov lovsko pravilno; to se pravi, da jim ne dajo dovolj prilike, da bi si mogli v prostem razmahu vežbati vse svoje prirojene zasnove, — ali pa premajhna občutljivost nosu, ki zlasti ob neugodnih vremenskih prilikah svoji nalogi ni kos. Pomisliti je tudi treba, da postanejo zgolj na jerebice vežbani psi enostranski in ne kažejo, kar je logična posledica, nikdar tistega elana po bežnem sledu zajca, ki bi ga imeli, če bi bili v tej panogi zadostno izurjeni. Ta pomanjkljivost je pokvarila zlasti na tej tekmi mnogim tekmecem boljšo celotno oceno, kajti uspeh, ki ga pokaže pes v tej važni panogi, podpira ali pa ruši oceno nosu, ki si jo je pridobil pred jerebicami.

Mislim, da te pripombe, ki sem jih napisal, niso odveč in da bomo prišli naposled tudi vsem tem nedostatkom v okom. Naš pasji material je v celoti dober in ne zaostaja v ničemer za inozemskim. Treba je le, da ž njim prav ravnamo in da ga na tekmah bolj smotrno in spretno vodimo. Kadar se to zgodi, se bo tudi nivo naših ocen dvignil in bo gotovo docela podoben avstrijskim ali pa nemškim.

Ker je bilo za tekmo prijavljenih 23 psov, se je moralo vršiti tekmovanje v dveh skupinah in v dveh različnih delih lovišča.

V skupini A, ki je pričela svoje delo v Mostah in katero je vodil g. dr. Souvan, sodila pa sta gg. svetnik Evgen Križaj in inž. Friderik Weinberger, je bil najboljši pes g. Logondra iz Žabnice Bori Podpreski, ki je dosegel 111 točk. Psu gre vsa pohvala. Pes je zelo poslušen, ima prav dober nos, lepo nateza in odlično stoji. Prav dober nos nam pokažeta tudi Bari Podpreski, ki ga je vodil g. Kraševec in ki je bil poleg Are Metliške tudi dober po sledu. Izredno temperamentna psica Dua (Oka), ki jo je vodil g. dr. Kolendo, mu uhaja iz oblasti in kaže premalo poslušnosti, sicer pa dober nos in dobre zasnove. Odličen način iskanja nam je pokazal Mir, katerega je vodil g. Urbanc. V živahnem poletu križari po polju z desne na levo in obratno, da ga je veselje gledati ter naposled obstoji v lepem stilu pred jerebicami. Živahna in prikupna psica je Mala, last g. dr. Pfeiferja. Pri tej psici sem imel ves čas vtis, da ji dela usoda veliko krivico, ker ji ne nudi zadosti prilike, da bi pokazala vse odlične vrline, ki tičé brez dvoma v njeni zasnovi. In da se nisem motil, mi je končno s svojim lepim in mirnim delom to pred jerebicami tudi potrdila. Le škoda, da tudi ona ni boljše prijela zajčjega sledu. Ara Metliška, last g. Weissa, išče v pointerskem stilu in pride, ker njena brzina ni v skladu z njeno poslušnostjo, svojemu vodniku ponovno iz oblasti. Psici manjka le ena točka do prve ocene, kar očito izpričuje njeno lovsko kvaliteto. Kar velja za Aro, velja v še večji meri za Mela, ki ga je vodil g. Vrečar. Pes išče brez vsakega sistema; da je dosegel 90 točk, mu je pripomogla njegova dobra in sigurna stoja pred jerebicami že tik pred odhodom.

Ako še omenim Bliska, ki ga je vodil g. Škofic in ki kaže dober nos in prav lepo stojo ter tudi sicer prikupne manire in poslušnost, sem prilično omenil vse, kar je bolj ali manj omembe vredno. Ajd in Bessy sta dosegla topot samo prav pohvalno omeno, ker sta oba še zelo nedovršena in sta tudi, žal, na zajčjem sledu docela odpovedala.

Skupino B je vodil g. Bogdan Sežun, sodila pa sta gg. Feliks Justin in Anton Schuster. Oceniti je bilo 4 nem. kdl., 3 nem. žim. in v angleški skupini 3 angleške seterje ter enega pointerja. Drugi pointer ni bil priveden.

Najboljša je bila nem. kdl. psica »Sonja« št. 14, ki je dosegla I b oceno, drugi nem. kdl. niso dosegli kaj posebnega. Nem. žimavci so še precej dobro odrezali. Boljši so pa bili vsi angleži, ki bi vsi lahko dosegli I. oceno, če bi za njih odpadla zasnova za delo po sledi zajca, kateri predmet se je na zahtevo tekmovalcev tudi za angleške pse ocenil. — Pogrešali smo na tekmi pripravnike! Tekma v Sv. Lovrencu je ob krasnem vremenu združila lovce iz Maribora in Ptuja. Vodja je bil načelnik naše podružnice v Mariboru g. ravnatelj Dragotin Klobučar, sodili pa so gg. Leo Matajc, Anton Schuster in inž. Friderik Weinberger, vsi iz Ljubljane, katerim se je pridružil kot pripravnik g. dr. Hubert Souvan. V Sv. Lovrencu vidimo ponovno predvsem tri tekmovalce z ljubljanske tekme, ki so topot vsi za nekaj točk napredovali in vsi prišli v I. oceno. Pridružila se je pa tudi št. 2 »Asta Metliška«, ki kaže prav dobre lastnosti in je bila tudi prav dobro vodena. Vsi drugi nem. kdl. psi (angležev ni bilo za to tekmo prijavljenih) so bili pa pravi mladiči, 9 mesecev stari, še nerazviti, in se je videlo, da še niso bili veliko na polju vežbani, zato tudi niso mogli uspešno tekmovati s starejšimi kandidati. Kljub temu so vsi dosegli III. oceno ter imajo dobre lastnosti, ne znajo pa še uporabljati nosu itd.

DLP priredi dne 10. oktobra 1937 jesensko vzrejno in poljsko tekmo ptičarjev, 17. oktobra pa uporabnostno tekmo ptičarjev.

Opis prijavljenih psov:

Psarna »Podpreska«, lastnik Karel Miklič, Ljubljana, 5 psov, nem. kdl., leglo z dne 20. 4. 1936 od Diane (Hus), JRP 82 B po Udo v. Fuchspass, JRP 120 A, DGStB 5166.

Ljubljana: št. 2, »Blisk«, pes, lastnik in vodnik Josip Škofic, Ljubljana; št. 6, »Bessy«, psica, lastnik in vodnik Herbert Ladstätter, Domžale; št. 8, »Bari«, pes, lastnik in vodnik poklicni lovec Franc Kraševec, Goričica 20; št. 10, »Bori«, pes, lastnik in vodnik Jože Logonder, Žabnica 30; št. 13, »Bel«, pes, lastnik Matko Jevak, Ljubljana; vodnik poklicni lovec Franc Flis, Domžale.

Psarna »Metliška«, lastnik Leopold Weiss, Metlika; 4 psi, nem. kdl., leglo z dne 24. 2. 1936 od Selme v. Fuchspass, JRP 95 B po Udo v. Fuchspass, JRP 120 A, DGStB 5166.

Ljubljana: št. 4, »Ayd«, pes, lastnik in vodnik Stane Turk, Metlika; št. 5, »Ara«, psica, lastnik in vodnik Leopold Weiss, Metlika (psica je naprodaj).

Sv. Lovrenc: št. 2, »Asta«, psica, lastnik in vodnik Ivan Caf, Pobrežje-Maribor; št. 3, »Adi«, psica, lastnik Franc Zemljič, Maribor; vodnik poklicni lovec Ivan Hercog, Devica Marija Brezje.

Psarna »Podnartska«, lastnik Bogdan Pogačnik, Maribor, 5 psov, nem. kdl., leglo z dne 9. 8. 1936 od Tanne Nikolsburg, JRP 84 B po Mars von Laa, JRP 114 A.

Ljubljana: št. 16, »Bej«, pes, lastnik Eduard Voltmann, Ljubljana, vodnik poklicni lovec Jože Orehek, Nadgorica-Črnuče.

Sv. Lovrenc: št. 1, »Bara«, psica, lastnik Bogdan Pogačnik, Maribor, vodnik poklicni lovec Franc Kac, Skoke; št. 4, »Bal«, pes, lastnik in vodnik Stanko Terčelj, Sv. Jurij ob Pesnici; št. 5, Bor«, pes, lastnik Bogdan Pogačnik, Maribor, vodnik poklicni lovec Franc Kac, Skoke; št. 6, »Boj«, pes, lastnica Marija Kubricht, Majšperg, vodnik poklicni lovec Blaž Toplak, Bukovci.

Psarna »Dravska«, lastnik Dragotin Klobučar, Maribor; 2 psa, nem. kdl., leglo z dne 11. 5. 1936 od Vere Dravske, JRP 52 B po Flott Petovio, JRP 95 A.

Sv. Lovrenc: št. 8, »Emir«, pes, lastnik, in vodnik Alfonz Mazlu, Ptuj; št. 10, »Efendi«, pes, lastnik in vodnik Alfonz Mazlu, Ptuj.

Psarna »Südwest«, lastnik M. Gschwindt, Nierstein a/Rh.; 4 psi, nem. kdl., razna legla.

Ljubljana: št. 1, »Mel«, pes, poležen 11. 4. 1936 od Friedel Südwest, DGStB 4390 po Kobold Mauderode Westerholt, DGStB 3972, lastnik Antun Cizl, Samobor, vodnik poklicni lovec Mihael Vrečer, Sv. Lenart-Brežice; št. 3, »Mala«, psica iz istega legla kakor prejšnji, lastnik in vodnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana; št. 9, »Mil«, pes, poležen 2. 4. 1936 od Kuni Südwest, StK 632 i po Kraft vom Syratal, DGStB 4320; lastnik Karel Čeč, Ljubljana; vodnik poklicni lovec Ivan Štular, Vrhnika.

Ljubljana: št. 11 in

Sv. Lovrenc: št. 7, »Mir«, pes, poležen 8. 2. 1936 od Holle Südwest, DGStB 4873 po Keck Südwest, StK 631 i; lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana.

Psarna »Saarforst«, lastnik Henrik Schmidt, Bisten (Saar); 4 psi, nem. žimavci, razna legla.

Ljubljana: št. 12, »Ritta«, psica, poležena 15. 3. 1936 od Gudrun vom Saarforst, StDD 8926 po Held vom Saarforst, DGStB 3826, lastnik in vodnik Fric König, Bistra.

Ljubljana: št. 13 in

Sv. Lovrenc: št. 11, »Bürschl«, pes, poležen 11. 2. 1936 od Veste vom Saarforst, StDD 8979 po Held vom Saarforst, DGSt B3826, lastnik mr. ph. Franc Peharc, Trbovlje, vodnik poklicni lovec Ivan Regul, Hajdina 15, Ptuj.

Ljubljana: št. 18, »Kitta«, psica, poležena 1. 3. 1936 od Mare vom Saarforst, DGStB 4566 po Held vom Saarforst, DGStB 3826, lastnik in vodnik Leo Matajc, Ljubljana.

Sv. Lovrenc: št. 12, »Trick«, pes, poležen 1. 3. 1936 iz legla kot prejšnji; lastnik Ivan Magušar, Ljubljana, vodnik Ivan Regul, Hajdina 15, Ptuj.

Ljubljana: št. 7, »Dua« (Oka), nem. kdl. psica, poležena 19. 3. 1936 od Burgel v. d. Bode, JRP 34 B po Črtu Dravskem, JRP 61 A; vzreditelj Franjo Kalan, Celje, vodnik in lastnik dr. Viktor Kolendo, Prevoje, Lukovica.

Ljubljana: št. 14 in

Sv. Lovrenc: št. 9, »Sonja«, nem. kdl. psica, poležena 23. 6. 1936 od Dicky Petovio, JRP 62 B po Urach v. Nikolsburg, JRP 115 A, vzreditelj dr. Aladar v. Hunkar, Turniš; lastnik in vodnik poklicni lovec Ivan Regul, Hajdina 15, Ptuj. (Psica je naprodaj.)

Ljubljana: št. 17, »Rino«, nem. kdl. pes, poležen 23. 6. 1936 iz legla kot prejšnja; lastnik Josip Palme, Ig-Studenec, vodnik poklicni lovec Janko Dovč, Stožice.

Psarna »Gorup«, lastnik dr. Aleksander Gorup, Sušak; 2 psa, poenterja, leglo z dne 6. 8. 1936 od Sanior Hysope, JRP 20 K po Darly Lomellina KCI 7989.

Ljubljana: št. 22, »Kras«, pes; lastnik in vodnik dr. Friderik Luckmann, Ljubljana; št. 23, »Krk«, pes; lastnik in vodnik dr. Aleksander Gorup, Sušak.

Ljubljana: št. 19, angleški seter »King«, pes, poležen 12. 7. 1936 od Lady, JRP 6 N po Felix del Rovere, ENCI 11703; vzreditelj, lastnik in vodnik dr. Friderik Luckmann, Ljubljana; št. 20, angleški seter »Dijana«, psica, poležena 12. 12. 1935 od Rike, JRP 13 N po Uf, JRP 11 M; vzreditelj, lastnik in vodnik poklicni lovec Franc Flis, Domžale; št. 21, angleški seter »Raf«, pes, poležen 28. 3. 1936 od Ele, JRP 12 N po Tes, JRP 19 M; lastnik Jurij Verovšek, Ljubljana, vzreditelj in vodnik poklicni lovec Janko Dovč, Stožice 73.

Preglednice objavimo prihodnjič.

»Mala-Südwest«. St. K. 27 m.

Poležena iz K. S. Friedel Südwest po K. S. Kobold Mauderode-Westerholt. Lastnik: Dr. V. Pfeifer v Ljubljani. Prva nagrada na letošnji pomladanski vzrejni tekmi.

Jug Ivan, Ruše

Spomini na naše prednike

Na levem bregu Drave med Mariborom in Ptujem stoji na bolj vzvišenem prostoru župna cerkev sv. Martina pod Vurbergom. Okrog kmetskih hiš je v tem kraju mnogo vzornih sadonosnikov; po bližnjih gričih pa se raztezajo tudi vinogradi, mejaši Slovenskih goric. Tukaj je pred šestdesetimi leti gospodaril, županoval, lovil in ribaril daleč na okoli znani, priljubljeni France Jug. Iz župnih zapiskov je razvidno, da sega Jugov rodovnik okoli dvesto let nazaj, pa je izjava Franceta Juga popolnoma resnična, da je bil njegov praded rešetar iz Ribnice na Kranjskem in je kot tak na svojem pohodu malo preveč porešetaril pri neki »lüšni« Barbiki. Za njegovo požrtvovalnost so temu kranjskemu Janezu čez leto dni nataknili zakonski jarem in ga obdržali na kmetiji blizu Vurberga. V tistem času so bili krasni gozdovi okrog Vurberškega gradu ter zelo bogati z divjadjo. Pa tudi za časa, ko je gospodaril naš France ali »stari Jug«, tako so ga klicali vsi pri Sv. Martinu, je bilo izredno obilo divjadi po logih in polju. Da so že takrat z nekim lovskim ponosom naši predniki gojili divjad, nam priča tale doživljaj starega Juga.

Bilo je leta 1884, ko je po vsem pobočju Slovenskih goric tja do Ptujkega polja mesca decembra zapadlo snega nad poldrugi meter. Ljudje so se čudili tolikemu snegu, še bolj pa plašljivi divjadi, ki je pribežala k hišam iskat hrane. Stari Jug je vedel, da treba divjadi pomagati in naročil je svojemu sinu Zepeju, naj naloži v dve obširni lovski torbi koruze za fazane. Čez eno ramo veliko torbo s koruzo, čez drugo pa puško prednjačo, jo mahata naša znanca proti Dravi v log do fazanjih krmišč. Pot v poldrug meter visokem snegu je bila pravo junaštvo, ki ga doprinese ljubezen do divjadi, da premaga vse zapreke, vse ovire in hiti na pomoč. Ko dospeta s težavo na mesto, se lotita dela. Očistita krmišče, posekata nekaj vejevja, nasujeta koruze ter povsem zadovoljna naredita vsak svoj požirek žganjice. Jedva sta malo odmaknila pete, že so bili na krmišču fazani, ki jih bližina lovcev ni nič motila. To bi bilo nekaj za mrharje in mesarje, po morali onega, ki je na bregu stoječ tolažil potapljajočega se, češ, le nikar ne vpij na pomoč, saj na tem svetu itak ni nič prijetnega, še manj pa dobrega.

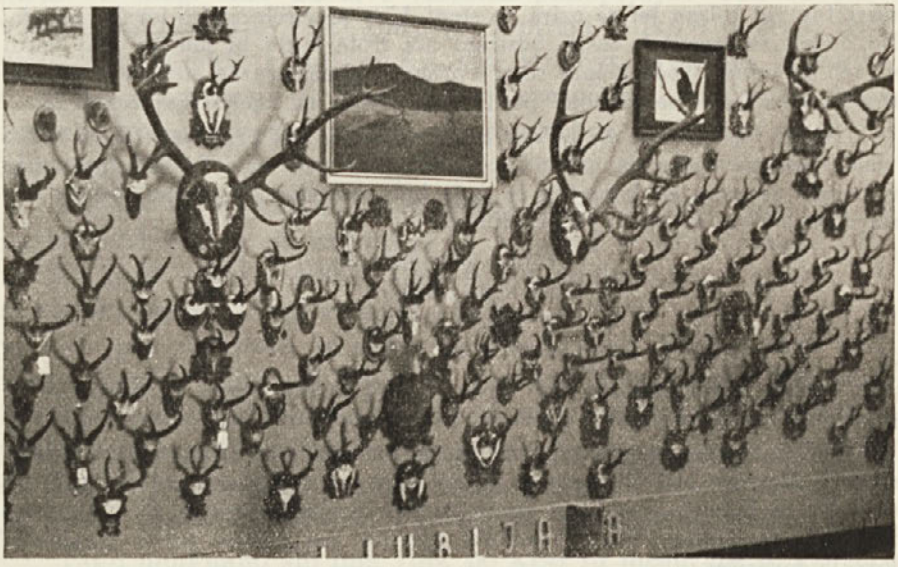
Ko tako opazujeta lepi prizor, zapazi stari Jug svežo lisičjo sled. Lisico je prazen želodec prisilil, da je tudi ona iskala v visokem snegu plena. Ob Dravi proti Dupleku sta bila lovca namenjena zopet domov. Tam se je vila med grmovjem in starimi topoli tudi lisičja sled, ki je bila vidna prav do več sto let starega, votlega drevesa, katerega je nekoč hud vihar močno nagnil. Duplo v deblu je bilo tolikšno, da je v njem lahko stalo več oseb ob času nevihte. Ker sta lovca opazila, da sled ne gre od drevesa naprej, sta takoj razstopila ter se s puško v roki približevala drevesu, iz katerega noče skočiti lisica. Čudno se jima je zdelo, ko lisice tudi v panju ni bilo. Kar opazita, da pada od zgoraj lesna pirovina, pa sta sklepala, da se nahaja lisica par metrov visoko v votli odlomljeni debeli veji. Lovec Zepa si takoj sezuje škornje ter kot dimnikar vzpenjajoč se s hrbtom in nogami pleza proti veji, a stari Jug stoji na preži. Lisica se v strahu umakne na konec odlomljene veje, da bi si s skokom z drevesa rešila življenje. Puška poči, toda prehitro, ker se je zvita rjavka še o pravem času pomaknila nazaj v meter dolgo votlo vejo.

Po strelu zdrči Zepa po panju k tlom, radoveden kje je lisica, ter bosonog skoči v sneg. Toda lisica je ostala v votli veji. Sedaj pa lovca doživita nekaj posebnega. Pri strelu je namreč dobila lisica par zrn v smrček, in ko se ji je nabrala kri v gobcu in nosnicah, jo je z močnim prhom izpihnila, da je daleč naokoli zaškropila po snegu.

Sonce je dalo sneženim kristalom biserni žar, izbruhnjena kri lisice je pa vso okolico drevesa okrasila z rdečo barvo. Ko je lisica ponovno prhala kri, se je Zepa kar čudil, kako daleč je kri pršala. No, vsaka zabava ima svoj konec, zato je moral Zepa še enkrat kobacati po votlem drevesu, tokrat s palico v roki, ter je prisilil lisico, da je skočila v sneg, kjer jo je stari Jug ustrelil.

Z uspehom zadovoljna se napotita lovca proti domu. Da bi čimprej pregazila visoki sneg, jo mahneta proti glavni cesti v Spodnji Duplek. Gostoljubnost v Slovenskih goricah je bila takrat daleč naokoli znana. Ko jo primahata stari in mladi Jug v Duplek, ju obstopijo ženske, ki so jima prinašale v dar jajca, kakor je bil običaj za uplenjeno lisico. Tudi kovačeva žena, mati Kocbekova, prispeva toliko, da sta bili obe lovski torbi polni jajc, vsa srečna, da je zopet ene lisice manj. Saj ravno ti kraji zalagajo Maribor s piščanci, kapuni in drugo perutnino. Oče kovač povabi oba na kupico vurberčana, katerega ni niti stari, niti mladi Jug sovražil.

Lisice ni kazalo nositi v sobo, zato jo mladi Jug položi na tla v kovačnici, katero za seboj zapre. Še par lovskih tovarišev in pri Kocbeku sedi

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Ljubljana«

vesela družba pevcev, katerih pri Sv. Martinu ni nikoli manjkalo. Vinček, prijatelj moj, itd. se je čula pesem, ko so se poslavljali. Naš Zepa stopi v kovačnico po lisico, toda — lisice nikjer.

Vse poizvedovanje za lisico je bilo zaman. Ko tako zamišljeno stoje sredi kovačije, slišijo naenkrat neki ropot ter opazijo krvavo sled v kot, kjer je stal star, nerabljiv kovaški meh »špičak«. Meh je imel zračno veho odprto, iz meha pa je kukala živa lisica, ki se je potajila. Zepa zgrabi velike in dolge klešče, ki jih rabi kovač za vezi, ter izvleče lisico za vrat iz kovaškega meha. Takrat je bilo za vse navzoče obilo smeha. Da bi pa lovska blamaža ne postala še večja, trešči stari Jug lisico s kladivom po glavi ter čisto tiho pristavi: »ti hüjdič ti.«

Cesta se zasuče mimo »grihti« v hrib, in lovca, stopajoč drug za drugim, govorita o smoli z oživelo lisico. Baš hoče Zepa ziniti, da odvrne krivdo na blamaži, ko se v snegu izpodrsne in že sedi na torbi, napolnjeni z jajci. Koliko se je jajc zmečkalo, zgodovina molči. Kmalu po tem smešnem dogodku se je Zepa poročil, deset mescev nato sem se pa jaz, pisec teh vrst, narodil. Toda prosim vas, dragi lovci, ne spravljajte mojega rojstva v zvezo z zmečkanimi jajci.

Kadar se v hiši krsti ponavljajo, na smrt se stari pripravljajo. Tega pregovora se je zavedal tudi stari Jug v polni meri. Sicer se je še udeleževal lova, pa tudi ribolova, toda bolezen mu je sčasoma zaprla pot v naravo.

Pri Jugovih ni bilo več slišati petja, šaljivih pogovorov in smeha. Stari Jug je ležal težko bolan; slutil je, da so mu dnevi šteti, zato mu je vsakikrat, kadar je pogovor njegovih tovarišev nanesel na prelepe doživljaje pri lovu, zdrknila solza niz lice. Nekega dne opazi najstarejša hči, da je stari Jug ves solzan ter se ozira po steni, kjer so visele razne lovske trofeje. Ko dedek za trenutek zaspi, odstrani hči trofeje, da bi mu ne bilo težko ob teh spominih. Toda komaj se oče prebudi, opazi prazne stene ter zahteva trofeje nazaj, ker se ni hotel pred smrtjo ločiti od njemu najdražjega.

Nekaj dni za tem dá bolnik hčeri naročilo, naj prinese iz kleti ročko vina. Vsem navzočim dá natočiti kupice, nakar tudi stari France Jug prime s tresočo se roko za kozarček in s še bolj tresočim se glasom zapoje ono staro poslovilno pesem iz Slovenskih goric:

Pijmo Šentjanževca,
da bode srečno
življenje vsakega
zdaj in na večno!

S tem je bila odpeta tudi njegova življenjska pesem in mirno se je preselil v večna lovišča... Tako je umrl lovec, stari Jug.

Na binkoštno nedeljo leta 1890 se je razlegal glas zvonov farne cerkve svetega Martina pod Vurbergom preko Drave čez Ptujsko polje, daleč tja do Boča in Pohorja, na drugi strani pa čez Slovenske gorice. Po cesti proti Martinškemu pokopališču je nastopil pokojni Jug zadnjo pot v spremstvu lovskih tovarišev.

Ob razhodu po pogrebni svečanosti je vrvež preplašil zajca v živi meji ob pokopališču. Begajoč sem in tje je ostrašeni zajček iščoč izhoda skočil čez gomilo starega Juga, kakor da bi se tudi on hotel posloviti. Ena izmed starih mamic, ki so zaostale na pokopališču in videle zajca, v svetem strahu reče: »Čüješ Urša, meni se zdi kè toti zavec neje bija pravi zavec, veš stari Jüg je dostikrat hodo na kvaterno sredo na jago.«

Volc Al.

Volk v ljudski modrosti

(Nadaljevanje.)

Volk si je jedilni pravilnik priredil po svoje. Tace mu služijo za vilice, zobje mesto noža, in opravljeno je. Drugih jedilnih predpisov ne rabi: Man braucht dem Wolfe nicht zu raten, wie er verspeisen soll den Braten. Volka učiti treba ni, kako naj ovco pogolti.

Volku se pač nekoliko studi meso lastnih sodrugov. Ljudska modrost od njega to vé: Volk volka ne ujé. Volk je varen pred volkovi. Tudi v tem oziru volk rad čez mejo poseže. Kolikrat beremo, kako se pozimi volkovi zakropé za sanmi, na katerih se ljudje vračajo proti domu, kako tulijo in zavijajo, ko v divjem begu vihrajo za sanmi in za zdivjanimi konji, ki v nevzdržnem galopu dirjajo čez sneženo ravan. Laže uideš medvedu ko volku. Volku se galop kljuseta bolj dopade kot redni tek dirkača. Če se pa ljudje branijo volkov, ki silijo na sani, bodisi z noži, bodisi s puško, se zvrne marsikak volk ranjen ali mrtev v sneg. Mar ga živi vrstniki pokopljejo? Teh obredov volkovi ne poznajo. Taki ranjeni in mrtvi volkovi doživé: Nije prijatelja od otca i majke. Ko živi volkovi zavohajo in zagledajo kri, ne morejo brzdati svoje krvoločnosti, podavijo svoje ranjene brate in požro mrtve sodruge. Volku se tudi po volčevini nič ne pehá.

Enako, če se volkovi med seboj zravsajo, radi planejo po najbolj srboritem, ga raztrgajo in njegove telesne ostanke bratovsko med seboj razdele. Dva volka vedno enega ujesta, uči slovenski očanec. Med volkovi vlada volčja vest in pravica, pravica pesti in sile, das Faustrecht. Volčja vest veli: Pest s pestjo odbiti. V pesti je pravica. V trdi pesti leži najbistrejša pamet. Volkovi vse stavijo na pest. Pravična posest je pri njih le ona, ki jo držiš s celo pestjo. Volčjega prava prvi člen se glasi: Pravica pesti je nad vsako pravico. Tudi nemški volk je istega pravnega nazora: Faustrecht ward nie schlecht.

Tako neugnano sló ima volk po krvi in mesu, da je kaj nespametno: Volka po meso poslati. On tudi nima nikoli mesa naprodaj. Kajti: Če je volk vola pogoltal, bo tudi rogove. Celo pri oni prisrčni slovesnosti, ko je zverina lovca pokopavala in mu zadnje časti skazovala, ni mogel volk zatajiti svoje požrešnosti.

Volk je že nekje zvedel, da k pogrebu ne sme priti s praznimi tacami in da naj k pogrebščini tudi on kaj prispeva. Tako lepo navado imajo arabski volkovi celo pri medsebojnih obiskih. Slabo ondi naleti, kdor to navado zanemari. Ako namreč arabski volčji poglavar obišče svojega soseda in pride praznih tac, mu telesna straža zabrani obisk, rekoč: »Efendi (gospod) spi!« — A če pride, da se sosednjemu efendiju vliže, obložen s kolinami, se mu stražniki globoko priklanjajo, mu vljudno in uslužno in na stežaj odpirajo lêse do brloga, rekoč: »Efendi, prosimo, izvoli vstopiti!«

Naš volk se pa ne zna toliko krotiti, da bi koline nosil — za druge. Ima prste preveč proti sebi obrnjene. Zato se je pri lovčevem pogrebu kaj nedostojno vedel. Narod poje:

Je prišel volk s planine,
prinesel je koline,
tako pogrebcem rekel:
»Jih bom k sedmini pekel!«

Da, tulil je na pogrebu, da je celo medved solzo raz smrček obrisal, tudi koline je na pogreb prinesel. Toda ko jih je bilo treba izročiti za skupno mrtvino, je umanjkal in se opravičeval, da je druge mrhovine dovolj, da bodo k sedmini bolj prav prišle in da jih bo takrat na ražnju spekel. Sto na eno, da so šle koline, preden je volk do lastnega brloga priromal, po njegovi dolgi votlini. Volčje črevo je dolgo. Požrešnost volka primerja kmet dolgu, ko pravi: Dolg je volk, ki gruntec požre.

Čas poteptane pravice se nazivlje v o l č j i č a s. Ali se nam ne zdi, da je dobo svetovne vojske in njeno volčjo pravico točno opisal pesnik:

»Kot da volk je nagromadil
kupe trupel in krivice,« —
v duhu rekla vaša Wala
te besede je resnice.

Niso pa požeruhi samo volkovi, ampak tudi l j u d j e. Poznal in z lastnimi očmi sem občudoval Jédavca, planinskega pastirja, ki je pomlatil v Planici nekaj hlebov rženega kruha in nekaj kil ovčjega sira za malico. Zato se ga je prijel priimek Jédavec. — »Novice« iz l. 1856 poročajo: »Čudne stvari se gode po svetu, pa tudi čudnih ljudi ne manjka. Tem se sme prištevati Jože Koloniker, iz Pasove na Parskem doma, umrl l. 1771. Bil je snedež tak, da bi se ne verjelo, kaj in koliko je snedel na dan, ako bi ne bilo vse natanko zapisano. Že v tretjem letu je kamenje jedel. Tudi njegovi starši in dedi so bili kamnojedci. Nikoli ni bil sit,

ako ni kamnov med druge jedi mešal. Ko se je nekoč namenil na Holandsko in je slišal, da je tam malo kamenja, ga je vzel več centov s seboj. Sedemnajst slanikov, ravno toliko bokalov piva brez vštetih hlebov kruha je pobrisal, kot bi bil trenil. Enkrat je pohvatal celo tele v osmih urah. Pri vojakih so ga povsod, kjer je bil ukvartiran, šteli za osem mož. V nekem boju je bil ustreljen v trebuh; ker je pa ta po sreči poln kamenja bil, je krogla odletela in rana ni bila nevarna.«

Ko beremo to poročilo, se nam zdi, da poslušamo onega lovca, ki je videl ogromnega divjega petelina zvezde zobati in ki je nosil s seboj nož, oster tako, da si je vsakdo obrezal roko, če je z njo potegnil le čez noževo senco. — Takega želodca kot Koloniker tudi volk nima.

So pa ljudje, ki po ljudski sodbi premalo jedo: Volk se nasiti, skopuh nikoli. Ko volk ima, si privošči z betóm, a drugič z ničóm. Na ženitnini volkovi klobase lupijo, po ženitnini pa so jim olupki dobri. Tudi volk »pojeda klobase, pojeda mesú, včasih pa strada, da se smil' Bogu«. — »Bolje nekaj ko nič.« je rekel volk, ko je mušico požrl.

Toliko ga je sram ko volka s t r a h ... Dveh reči se pa volk vendarle boji. To so jame, ki jih skoplje lovec na volčji stečini in jih pokrije z dračjem, da volkovi na begu cepajo vanje in tako pridejo pred lovčevo sodbo. Laže ujameš volka v jamo ko lisico v past. Že latinske lovce je učila izkušnja: Antra lupus, laqueos formidat subdola vulpes. Volk se straši jam, lisica zank. — Druga reč, ki volka z grozo navda, je čut krivde in kazni. Nemci pravijo volku: der Schleicher, lâznik. Zakaj? Ker se kakor zločinec telom sam in strahoma plazi skozi grm in gozd in se plašno ozira, od kod bo segla po njegovem grešnem kožuhu roka pravice. Pes in kes — oba grizeta. Najrajši se vlači volk po grapah in žlebinah, ki so od hudournikov razrite in razdrapane tako, kakor bi hudič v njih mlade imel. Pa še ondi ga straši in skrbi: »Semkaj menda vendar ne bo klek gozdarja prinesel!« Volku zato nikdar sonce ne sveti. Le tisti, ki se opira na skalo pravice, stoji na skali miru in sreče. Dasi volk tava po samoti, je vendar nemiren. Ako je gora pusta, nije gluha. Tudi gozd vidi in sliši. Zato volk tudi v lozi ne živi brez strahu. Ta strah je senca slabe vesti. To volčjo zločinsko strašljivost opisuje pesnik:

Kot volkovi, ki v gorovju
žró svoj plen, nikoli siti,
in ob vsakem listnem gibu
lovca čujejo slediti.

Neka notranja nuja sili volka v gozdove. Sam divjak, živi najrajši v divjini. V goščave in globine ga žene srce. Kako jadra, tamo gre. Na goro, na goro, na strme vrhé, tja kliče in miče in vabi srce! V gore je bolj zadivjan kakor najbolj goreč hribolazec. Srbi in Hrvati zato trdijo: Krsti vuka, a vuk u goru! S tem izrekom soglašamo Slovenci: Tudi krščeni volk v goro tišči. Zato pa je volk v goroslovju kaj dobro podkovan. Volk se ni še nobeden v gozdu izgubil. Volku ni treba kazati šume.

Ko se volk tako noč in dan potiče po gozdovih in išče, česar ni izgubil, ne žvižga in ne poje, pač pa daje svojim srčnim občutkom duška s tuljenjem. To je njegova odurna pesem. Česar je polno srce, rado iz ust gre. Index animi sermo. Govor je dušni kazalec. — Ko srce volku najbolj burno tolče in ko njegova navdušenost prikipi do vrha, tedaj jo zavija, t. j. iz visokega soprana pada po tercah in kvintah, v duru in molu, piano in forte, v tenoru ali altu navzdol in se umiri v melanholičnem zategnjenem basu. Ob posebnih slavnostih, n. pr. ob ponočevanjih in ob skupnih roparskih pohodih, jo volkovi krožijo zborno. Ta koncert je pa tak, da se je ob njem zgražal celo preprosti rimski seljak, ki je imel rek: Ullulat unisono clamore lupina propago. Sodrga volčja tuli soglasno. To volčje zavijanje je strahotno poslušati. Samotnega popotnika spreleta zona in kurji pot obliva. Marsikdo takrat vzdihne: Volkov me Bog obrani, psov se bom že sam! Volk ne opusti tega tuljenja, dokler je v njem še iskra življenja.

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Maribor«

Dr. V. Kolendo, banovin. veterinar

Pasja bolezen

(Hrvaško: štenečak, češko: psinka, francosko: maladie de chien, nemško: Hundestaupe.)

Kakor je razvidno, je slovenska označba pasje bolezni vzeta iz francoščine (maladie de chien), kar pa po mojem mnenju ni posrečeno, ker je pojem preobširen; saj imamo tudi podobno bolezen, ki napada samo pse, namreč pasji tifus (Typhus canum, Stuttgarter Hundeseuche). Le ta je po svojem poteku in znakih zelo podoben pasji bolezni in bom o njem govoril drugič. Zato mislim, da bi bilo prav umestno izbrati tudi za to bolezen ime, ki bi ustrezalo odn. jo karakteriziralo po zgledu češke in hrvaške označbe. Toda to je stvar naših jezikoslovcev, zato preidem na bolezen samo.

Pasja bolezen napada pse v starosti od 3. meseca naprej pa do 3. leta in to v taki meri, da skoraj ne moremo psa obvarovati, da bi je ne dobil. Inkubacijska doba (t. j. čas, ki poteče od dneva okužitve do izbruha vidnih znakov bolezni) traja pri pasji bolezni 4 dni. Možnost okuženja pa je največja v poletnih mesecih. Dočim so pojavi in potek bolezni pri enih tako očitni, da jih opazi tudi lajik, poteka bolezen pri drugih, in to predvsem pri domačih »kužkih«, skoro neopaženo, ker so le ti odpornejši.

Kakor že rečeno, sesajoči psi pred tretjim mesecem ne obole. ker jih ščiti materina imuniteta.

Ker je »imuniteta«, o kateri bo še nadalje govora, temelj tega članka, hočem o njej razpravljati obširneje in jo pojasniti tudi tistim članom naše bratovščine, ki doslej niso imeli prilike. podrobno se seznaniti z njo.

Beseda »imuniteta« je grškega izvora in pomeni nedotakljivost, kar je razumeti tako, da se bolezenske klice, ki povzročajo nalezljive bolezni v telesu, ne morejo razvijati.

Vsako živo bitje ima od narave sposobnost, da se bori proti bolezni, ki ga napada. Zato se vsaka celica živega bitja, ki je neposredno napadena, bodisi od bolezenskih klic samih ali pa od njihovih strupenih izločkov (toxinov), ki se širijo po krvi širom telesa, takoj začne braniti na ta način, da prične izločati nekakšne protistrupe (antitoxine). Le ti vežejo te nevarne strupe oz. klice in jih na ta način onesposobijo. Tako nastane v organizmu nam neviden boj, ki pa ni vedno enak. Primerjamo ga lahko dvema vojskujočima se strankama, od katerih šibkejša podleže. Slabotno obrambo nasprotnik zruši in prodre v notranjost dežele — v našem primeru v živ organizem.

Plemenitev v ožjem krvnem sorodstvu, nezadostno krmljenje, slabi higijenski pogoji, rahitida (mehkost kosti), izčrpanost po prebolelih boleznih, velika izguba krvi po »kupiranju« repa in ušes itd. — vse to močno slabi odpornost živali in s tem pripomore do obolenja. Iz navedenega je razvidno, da morejo le krepke, močne in zdrave živali izločati v zadostni množini protistrupe, ki so potrebni, da zatro bolezenske kali v živalskem telesu.

Vedeti moramo namreč, da nobena bolezen ne nastane sama po sebi, temveč je vedno in povsod potreben še drugi činitelj, to je kal ali »bakterij«, ki je viden pod drobnogledom. Poleg tega pa imamo še drugega povzročitelja, ki mu pravimo »filtrabilni virus«, katerega izvor do sedaj še ni ugotovljen. Nahaja se v krvi ali v izločkih (seč, sluz, iztok iz nosa itd.) obolele živali in prehaja z njo vred skozi filter (porcelanasto cedilo). Da je temu res tako, so definitivno ugotovili s poizkusi. Kri obolelega psa, filtrirana skozi porcelanasto cedilo in potem vbrizgana v kri zdravega psa, je povzročila, da je obolel s popolnoma istimi znaki, ki so značilni za to bolezen. Ker »filtrabilni virus« znatno oslabi odpornost organizma, postane žival mnogo manj odporna proti raznim bakterijam, katere se rade pridružijo temu procesu in povzročajo težke komplikacije. Pojavijo se kot sekundarni znaki pasje bolezni v sledečih oblikah:

1. v k a t a r a l n i (prizadeti sta sluznica dihalnih organov in pljuča);
2. v i n t e s t i n a l n o - g a s t r i č n i ali prebavni (pojavi se katar na prebavilih, izguba teka, bljuvanje in driska);
3. v ž i v č n i (božjast, opotekajoča hoja, paraliza zadnjih nog, gluhost itd.);
4. v e k s c e m a t o z n i (kožni izpuščaji);
5. v o č e s n i (vnetje očesne veznice, rane na roženici).

Bolezen se pojavi z enim ali več navedenih znakov, kar je pač odvisno od slučaja. V primerih, ko pasje bolezni ne zdravimo, moramo predvidevati, da bo končala v 50 ali 60 % primerov s poginom živali. Traja navadno tri do štiri tedne in rada zapušča začasne in tudi trajne posledice, kakor: kronični katar prebavil, paralizo zadnjih nog, mišične krče, gluhost, izgubo voha itd.

Psi močne konstitucije, dobro rejeni in utrjeni, prenašajo bolezen mnogo lažje in tudi hitreje ozdravijo.

Zdravljenje pasje bolezni do sedaj ni bilo popolno, ker nismo imeli na razpolago ustrezajočega seruma, temveč so se

zdravili le posamezni sekundarni pojavi te bolezni, n. pr.: pri kataralnem pojavu so zdravili samo dihalne organe oziroma pljuča, pri očesnem samo oči, pri ekscematoznem samo kožne izpuščaje itd. Jasno je, da tako zdravljenje ni imelo redno zaželenih uspehov.

Za zdravljenje pasje bolezni prihaja v poštev edinole serum (cepivo), ki ga vbrizgamo v živalsko telo. Vedeti pa moramo, da razločujemo dvojno cepljenje, namreč zdravilno in zaščitno. Pri zdravljenju pasje bolezni vbrizgnemo v žival serum (cepivo), katerega smo dobili iz krvi psa, ki je že prebolel to bolezen in v čigar krvi se nahajajo »protistrupi«, ki vežejo strup »virus«.

V prodaji so raznovrstni serumi pod raznimi imeni, ki jih reklama priporoča kot absolutno zanesljive, toda praksa je pokazala, da je večina teh »specialitet« brez vrednosti.

Kot drugo prihaja v poštev »zaščitno« cepljenje, ki se deli v aktivno in pasivno. Ako je pes popolnoma zdrav, tedaj ga imuniziramo »aktivno« na ta način, da mu vbrizgnemo v telo »serum«, ki naj ga ščiti, ter »virus«, ki povzroča, da začne organizem proizvajati protistrupe.

Kadar pa so okoliščine, v katerih živi pes, sumljive za pasjo bolezen, ali ako celo sumimo, da je pes že okužen, tedaj se poslužimo »pasivne« imunizacije. V tem primeru cepimo žival samo s serumom. Dočim zaščitimo psa pri aktivni imunizaciji za celo življenje, traja zaščitna doba pasivne le 10 do 21 dni. Do sedaj smo se posluževali edino tega načina imunizacije, ker aktivni še ni bil popoln.

Zaslugo, da razpolagamo danes z metodo, katera z absolutno sigurnostjo zaščiti psa pred obolenjem za vse življenje, imata angleška učenjaka Laidlaw in Dunkin. V Angliji in Ameriki se poslužujejo zaščitnega cepljenja psov v veliki meri, in to z odličnimi uspehi. V Ameriki, kjer se pečajo z izdelovanjem seruma zoper pasjo bolezen na veliko, je že več laboratorijev za izdelovanje cepiva, od katerih je en sam rabil nad 20.000 psov za pripravo tega cepiva (cepivo se izdeluje namreč iz krvne sirotke ozdravelih psov).

Pripomniti moram, da pri nas do danes še nimamo zavodov, ki bi izdelovali navedeno cepivo in smo v tem pogledu popolnoma odvisni od tujine. Naročila v tujini pa so zaradi valutne razlike zvezana s tako visokimi stroški, da skoraj ne prihajajo v poštev. V Angliji stane cepivo za popolno imunizacijo psa (dvakratno cepljenje v razdobju 14 do 21 dni) 300 Din. Vsakdo si lahko izračuna sam, koliko bi to veljalo, ako bi bilo dostavljeno k nam. Če pomislimo, koliko prvovrstnih lovskih in drugih

psov je v nevarnosti zaradi pasje bolezni, mora biti prva naša skrb, da tudi sami končno pridemo do prepotrebnega zavoda, ki nam bo dobavljal ta dragoceni serum, pripravljen po metodi Laidlaw-Dunkina, ki je edino zanesljiva.

Dokler sami nimamo na razpolago tega cepiva, skrbimo, da bodo psi pravilno krmljeni, utrjeni in odporni, da se dovolj gibljejo v naravi in da ne pridejo v stik z bolnimi ali sumljivimi psi. Ako pa se zgodi, da nam obole z znaki pasje bolezni, poskrbimo za takojšnje zdravljenje.

Preden zaključim, naj navedem še nekaj značilnih znakov, ki se pojavijo pred obolenjem za to nevarno boleznijo, da bo tudi lajiku mogoče spoznati pravočasno opasnost, ki preti njegovemu psu. Pojavijo se: breztečnost, dvig temperature na 40 stopinj (temperaturo psov merimo s toplomerom, katerega vtaknemo v danko. Normalno se giblje temperatura pri psih malih ras od 38.5 do 39 stopinj, pri velikih 37.4 do 38.5 stopinj), suh smrček, zaspanost, poleganje z znaki utrujenosti, iztok iz nosa, vnetje oči, driska, izpuščaji itd. Čim opazimo na psu nekaj navedenih znakov, poskrbimo takoj, da pride pes na suho in toplo mesto. Urediti moramo tudi njegovo prehrano, ki naj obstoja iz prekuhanega mleka, surovega zmletega mesa, jajčjih rumenjakov in toplega črnega ali rdečega vina, namesto vode pa mu pokladajmo ruski čaj.

Kot pravi lovci pokažimo, da znamo ceniti delo in marljivost naših zvestih spremljevalcev na lovskih poljanah ter po skrivnostnih gozdovih, kjer nam neštetokrat dokažejo, da brez njih ni lovskega življenja, — zato čuvajmo njihovo zdravje!

Up. S.

Lov na volkove v Snežniških gozdovih

V decembru 1936. nismo imeli pri nas ugodnega sleda, ker ni bilo snega. Ostanki raztrgane divjačine in sledovi po mlakah so pričali, da so volkovi v lovišču. Vendar jim graščinski lovci niso mogli priti do živega.

Dne 5. januarja so zasledili tri volkove po senožetih, kjer je padla močna slana. Zasledovanja pa ni bilo mogoče nadaljevati, ker se je sled po gozdu izgubil.

Dne 13. januarja je našel logar Razdrih v Repnikah ostanke raztrgane košute ter čakal v dobrem zaklonu na povratek volkov. Po dolgem, brezuspešnem čakanju jih je poskusil priklicati s tuljenjem. Takoj se mu je odzval cel trop volkov v daljavi 200 korakov. Videti ni mogel nobenega, slišal je samo, kako so ga obkroževali.

Dne 14. januarja letos smo dobili prvi, težko pričakovani sneg. Logarji so si naprtili vse razpoložljive krpice ter odšli rano zjutraj na obsledovanje volkov. Kot krpice uporabljamo tukaj v presledkih po 50 cm na srednje močno

vrvico prišite zastavice v kričečih barvah. Za uspešno obkroževanje je treba najmanj 2000 do 3000 m krpic.

Logarji so dobili tistega dne sled osmih volkov ter poskusili obkrožiti ves trop. Vendar so bili volkovi hitrejši ter se vedno pravočasno umaknili. Ta naporna hoja zahteva velike vztrajnosti lovskega osebja. Hoditi brez pravega pota po šikarah in skalovju, čez griče in doline po našem kraškem ozemlju od zore do mraka ni malenkost.

Po dolgem neuspehu so končno v zadnjem mraku obkrožili tri volkove. Pri tem jim je zmanjkalo krpic za daljavo 500 korakov, kateri del so zastavili lovci.

Gonjači so previdno pritiskali proti strelcem. Skoraj vsi lovci so videli volkove, vendar predaleč za streljanje. Volkovi so se izmuznili, samo ena volkulja je bila tako neprevidna, da je prišla logarju Martinčiču pred cev, kar je morala plačati z življenjem. Vsi ostali volkovi so odnesli zdravo kožo, ker je bilo lovcev premalo, da bi mogli dovolj zapreti vsa izhodišča.

Dne 15. januarja so ugotovili naši lovci, da so se volkovi vrnili v varnejše kraje na Hrvaško.

Dne 16. januarja je javil lovec starotrškega lovskega kluba, da je videl v veliki razdalji sedem volkov, ki so lovili pod Racno goro močnega jelena.

Šele 19. januarja so zopet prišli trije volkovi s Hrvaškega v snežniško lovišče. Gonili so košuto mimo logarske hiše na Grajšovki, jo ujeli in raztrgali pri Lepem dolcu. Morili so to požrtijo slučajno mimo idoči tihotapci, tako da so prišli snežniški lovci prepozno.

Preplašeni volkovi se niso potem več ustavili in zaman so jih naši lovci zasledovali ves dan. Volkovi so se vrnili zopet v hrvaške kraje.

Dne 21. januarja zjutraj je ustrelil neki graničar pod Bičko goro volkuljo. Trije volkovi so lovili košuto mimo njega preko italijanske meje. Košuta je bila zelo upehana, tako da je gotovo postala žrtev ostale trope volkov.

Isti dan so tudi graščinski logarji zasledovali dva volka, katera pa sta jim pobegnila na italijanski del posestva. Tako je uspešno zasledovanje zaradi državne meje zelo otežkočeno, ker je prekoračenje meje s puško zabranjeno. Nekaj pozneje so graščinski lovci na italijanski strani zasledovali dva volka, katera so deloma obkrožili s krpicami. Logar Strle iz Mašuna jih je poskusil priklicati s tuljenjem. Prišla mu je radovedna volkulja, katero je ustrelil s kroglo, medtem ko je volk pobegnil.

Sledili so zopet dnevi brezuspešnega zasledovanja. Sneg je bil tako zmrznjen, da se ni dalo zanesljivo ugotoviti volčje sledi. Naši lovci vseeno niso mirovali. Pripeljali so poginulega konja na mrhovišče pri Grajšovki. Za to zmrznjeno mrhovino se volkovi dolgo niso zanimali in je bilo čakanje na mrhovišču brezuspešno. Šele ko je postalo zopet južno vreme, so ugotovili, da se bližajo volkovi v velikem krogu.

Dne 1. februarja je postal sneg toliko južen, da so logarji zasledili v bližini mrhovišča dva volka. Ves dan so se trudili z zasledovanjem in so jih v mraku končno obkrožili s krpicami na Volčjem hribu. Zopet niso imeli dovolj krpic, da bi mogli krog popolnoma zapreti.

Logarju Martinčiču se je posrečilo ubiti volkuljo, medtem ko je drugi volk ušel.

Dne 2. februarja so zopet zasledili dva volka v bližini mrhovišča. Šele pozno popoldne so jih obkrožili s krpicami na Tomanjem vrhu. Topot so imeli dovolj krpic, da so krog zaprli.

Oba volka je po dolgotrajni gonji ubil logar Allmayer.

Tako se menja lovska smola z lovsko srečo tukajšnjih lovcev. Ker so ubili tudi v hrvaški soseščini volka, se je sedaj uplenilo v vsej okolici že sedem volkov.

Želimo si samo ugodnega snega, da bi mogli iztrebiti še ostale volkove. Žal je že zamujen najboljši čas za ta lov. V februarju postanejo volkovi zelo nemirni. Kadar začne volk zasledovati volkuljo, se razidejo velike trope v skupine 2—3 volkov, ki nimajo obstanka, tako da je zasledovanje zelo otežkočeno. Vendar pa se pri tem vsaj doseže, da se presele volkovi v take kraje, kjer jih toliko ne preganjajo kakor pri nas.

Priporočamo lovcem drugih krajev, da posnemajo vzorno neutrudljivost tukajšnjih lovcev. Svarimo pri tem samo pred vsakim diletantizmom.

Paziti je pred vsem, da se ne privadijo volkovi krpicam, ker izgube drugače kot strašilo na učinkovitosti.

Priporočamo tudi vsem lovskim gospodarjem, da priznajo svojim lovcem za to naporno službo izven banovinske premije še posebno nagrado.

Hudo prizadeta dlakasta divjad prosi ponižno cenj. lovce, naj se ozirajo v prihodnji lovski dobi pri odstrelu na ogromne izgube, katere so povzročili volkovi v letošnji zimi.

M. Š.

Lovska razstava v Ljubljani 1937

Odziv slovenskih lovcev za udeležbo na razstavi je bil na splošno skromen z nekaterimi častnimi izjemami, katerim gre zasluga in zahvala, da je razstava uspela in da bomo mogli iti z nekoliko trofejami na državno in dalje na mednarodno lovsko razstavo.

Malo časti dela nam slovenskim lovcem ta mlačnost, ki kaže, da je zavest skupnosti in solidarnosti še v povojih in disciplina na psu. Priznajmo si to in povejmo brez ovinkov, da je tako in da nas mora biti — sram. Vsi izgovori so jalovi, zlasti oni, ki so jih mnogi lovci širili, češ lepe trofeje se bodo zgubile, pa je bolje, da jih ima vsak doma — kot svetinje — v skrinji.

Namesto, da bi izrabili to priliko in bi skušali s propagando po naših trofejah zajeti čim več tujskega prometa, smo zopet majhni in malenkostni kakor povsod in vedno, pa se otepamo s strahovi in predsodki ter si zraven laskamo z »ženialnimi« domisleki, ki naj bi bili dovolj tehtni, da ostanemo lahko doma, za pečjo — s svojo klavrno brezbrižnostjo.

Če bi se bili slovenski lovci zavedali svoje dolžnosti in bi vsakdo posodil povprečno le po eno najboljšo svojo trofejo za blagor domovine, bi bilo njeno ime z občudovanjem izgovarjano v velikem lovskem svetu.

Tako je pa nekaj desetin idealnih lovcev in nekaj lovskih društev rešilo čast Slovenije, kakor jo je pač moglo, ne boječ se, da jim bo požrl trofeje v tujini tisti zmaj, ki se koti v zatohlem vzdušju slovenskega špetira in zavisti.

Razstavni odbor je prejel vsega skupaj blizu 1100 trofej, od tega jelenjega rogovja 40, srnjačjega 800 in gamsovih rogljev 230, poleg nekaj čekanov, med katerimi se nahaja, kakor kaže svetovni rekord s 57·6 točkami po madžarskem obrazcu. Čekani so last g. Fürerja ml. iz Kočevske reke, ki je bil tudi srečni uplenitelj.

Ocenjeno rogovje je doseglo te le odlike.

Nižinski jeleni — po Nadlerju (vseh trofej 10)

Število ocenjenih trofej	I. odlika 200 in več točk	II. odlika 190—199·9 točk	III. odlika 170—189·9 točk
1	207·7	—	—
2	—	197·6 197·—	—
7	—	—	188·7 176·6 186·— 170·4 184·3 170·2 177·—

Gorski jeleni — po Nadlerju (vseh trofej 29)

Število ocenjenih trofej	I. odlika 190 in več točk	II. odlika 180—189·9 točk	III. odlika 170—189·9 točk
3	210·3 202·9 198·8	—	—
4	—	184·8 183·2 184·2 181·4	—
9	—	—	171·6 165·3 170·4 165·2 168·3 163·4 165·9 161·7 165·7

Srnjaki — po Biegerju (vseh trofej 700)

Število ocenjenih trofej	I. odlika 140 in več točk	II. odlika 120—139·9 točk	III. odlika 110—119·9 točk
3	154 141 240·2	—	—
10	—	131·2 124·4 123·— 129·4 124·— 121·3 127·1 123·6 120·3 125·4	—
18	—	—	119·8 118·7 116·— 113·3 119·3 117·7 115·2 112·4 119·4 117·— 114·6 112·3 119·1 116·7 114·2 111·8 119·— 116·6 113·6

Gamsi — avstr.-nemški obrazec (vseh trofej 230)

Število ocenjenih trofej	I. odlika 115 in več točk	II. odlika 110—114·9 točk	III. odlika 105—109·9 točk
6	133·3 118·2 120·— 116·2 119·9 115·7	—	—
21	—	114·4 112·9 111·6 110·3 114·4 112·3 111·— 110·3 113·7 112·4 110·9 110·2 113·7 112·— 110·8 110·1 113·— 112·— 110·6 110·— 112·9	—
72	—	—	109—109·9 točk — 16 108—108·9 „ — 16 107—107·9 „ — 14 106—106·9 „ — 13 105—105·9 „ — 11

Opomba: Za odliko je plaketa državnega lovskega znaka (zlatorog 65×42 mm). Za I. odliko je plaketa pozlačena, za II. odliko je posrebrena, za III. odliko pobronjena.

Ing. Anton Šivic

Nekaj pojasnil glede zbiranja lovske statistike

Po predpisih § 82. zakona o lovu zbirajo občna upravna oblastva prve stopnje lovsko statistiko za obrazce (izkaze), ki jih je predpisal minister za gozdove in rudnike s pravilnikom z dne 15. avgusta 1935, štev. 21.318. Ti izkazi vsebujejo podatke, zbrane sumarično za vsak okraj posebe in za preteklo koledarsko leto. Izkazi so ti-le:

Izpisek iz lovskega katastra:

a) za lastna lovišča,

b) za občinska lovišča; —

Izpisek o izdanih lovskih kartah; —

Pregled lovskega osebja; —

Izkaz o škodi, ki jo je napravila zverjad na domačih živalih in na divjadi velikega lova; —

Izkaz o lovskih kaznivih dejanjih; —

Izkaz o izplačanih nagradah za uničevanje škodljive divjadi in zverjadi (tu gre za nagrade [premije, strelnine], ki jih dajejo lovski gospodarji [upravičenci, zakupniki itd.] svojim gozdarskim in lovskim nameščencem); —

Izkaz o ubiti ali ujeti divjadi; —

Izkaz o prisojeni odškodnini zbog škode po divjadi. —

Vse te izkaze predlože občna upravna oblastva prve stopnje (okrajna načelstva in mestna poglavarstva) po § 10. cit. min. pravilnika banski upravi z letnim poročilom, ki je predpisano v čl. 41 pravilnika o ureditvi gozdarske službe pri občnih upravnih oblastvih. (To letno poročilo sestavljajo okrajni gozdarski referenti.) Predložiti morajo tudi poročilo o splošnih razmerah lovstva na ozemlju svojega službenega področja.

Banska uprava (gozdarski odsek) pregleda te podatke in sestavi izkaze, urejene po okrajih, za območje vse banovine. Pridene še izkaz o računu izdatkov in dohodkov banovinskega lovskega sklada, ki ga upravlja ban (§ 83. z. o l.).

Vse te izkaze predloži ministrstvu za gozdove in rudnike z letnim poročilom gozdarskega odseka, predpisanim s čl. 21. pravilnika o ureditvi gozdarske službe pri občnih upravnih oblastvih.

Banska uprava Dravske banovine je doslej vsakoletno poročilo gozdarskega odseka o gozdarstvu in lovu z ustreznimi statističnimi gozdarskimi in lovskimi tabelami vred razmnožila v več izvodih, da so mogli dobiti po en izvod nekatera oblastva, uradi, zavodi, korporacije, društva in dr.

Objavljenje odn. posnemanje podatkov iz teh letnih poročil je dopustno; seveda je treba pri vsakršni objavi navesti, da so podatki posneti iz teh poročil.

Kar se tiče točnosti statistike, je omeniti, da se statistični podatki skrbno zbirajo in sestavljajo (neodgovarjajoči zavračajo), preden se definitivno sprejmejo v predpisane izkaze. Vendar pa podatki o uplenjeni divjadi niso za vsa lovišča povsem zanesljivi, čemur pa so krivi nekateri lovski upravi-

čenci, ki premalo točno poročajo.[1] Po § 13. cit. min. pravilnika je kazniv (§ 86. toč. 7. z. o l.), kdor bi hotoma predložil neresnične podatke.

*

V banovinah, koder je še v veljavi regalni sistem lova, zbirajo statistične podatke o lovskem osebju, izplačanih nagradah in o uplenjeni divjadi lovska društva. (§ 9. cit. min. pravilnika.)

*

Tudi banovinske zveze lovskih društev imajo po § 12. cit. min. pravilnika zbirati v svojem območju statistične podatke za svoje letno poročilo, ki ga predlože Osrednji zvezi lovskih društev. (§ 81. z. o l.) Ta statistika pa ni istovetna s statistiko, ki jo sestavljajo občna upravna oblastva prve in druge stopnje. Zveze lovskih društev marveč sestavljajo posebno, društveno statistiko, ki obsega:

Številčno stanje članov Lovskih društev po raznih poklicih, stanje članstva v primerjavi z minulim koledarskim letom, imovinsko stanje banovinske zveze Lovskih društev, delovanje Lovskih društev in banovinske zveze za napredek lovstva, važne predloge in dr.

Banovinske zveze pošiljajo prepis svojega poročila pristojnim banskim upravam, Osrednja zveza pa ministrstvu za gozdove in rudnike.

---

[1] Po § 82. z. o l. predlagajo občine izkaz o uplenjeni divjadi tudi neposredno državnemu statističnemu uradu. Ti izkazi bodo ponekod zelo nezanesljivi, ker so odtegnjeni strokovni presoji oziroma potrebnim popravkom in dopolnitvam po občeupravnih oblastvih.

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Celje«

Medved Jakob

Še srne jalovke

Ko je pred leti nemški zdravnik dr. Müneckehoff, ki se je posebno bavil z življenjem srnjadi, ugotovil, da srna kot kratko živeča žival nima klimakterija in da lahko povrže vsako leto do svoje smrti, mu je del slovenskih lovcev sledil brez vse kritike. »Srne jalovke so zdaj kar naenkrat zmrznile.« »V jeseni so ‚v s e' srne breje« itd. itd. čitamo v »Lovcu«. Da se me ne bo napačno sodilo, ne spadam kot star lovec med tiste streljače, ki nad ubijanjem mičnih srn »uživajo«; kajti prepričan sem, da je tega »veselja« za vedno ozdravljen vsak čuteč lovec, ki je samo enkrat slišal obstreljeno srno milo vekati in videl, kako ji kapljajo od smrtne groze prestrašenih oči kot grah debele solze.

Ako sem potem prijel za pero, je to zato, ker konstataciji Müneckehoffa ne morem verjeti in z menoj vred marsikateri lovec ne, da srne nimajo klimakterija in so potem samo krave z 10 do 16 teleti, kar po prirodnih zakonih, ki menda tudi za srnjad veljajo, kaj takega absolutno ni mogoče. Srnjad doseže po novejših ugotovitvah (»Lovec« 1933, št. 1 in 2, pag. 7 in 43) v četrtem letu višek razvitka. Na tem ostane do osmega ali devetega leta, potem pa peša — baje dočaka celo 16 let starosti — ko od onemoglosti pogine.

Gošar piše v »Lovcu« 1934, št. 2, pag. 39, »... in katerih srnjakov rogovje je zakrnjeno zaradi starosti in niso več primerni (sic!) za plemenjake«. Srne pa bi bile do svoje smrti! Znano je, da se pri vseh sesalcih ženski spol prej obrabi nego moški in bo najbrž pri srnjadi tudi tako. Če je potem desetletni srnjak prestar in za pleme nesposoben, so srne še prej.

Po mojih nazorih je imel vsaj deloma prav osemdesetletni gozdar Lenart iz Mislinjske graščine. Ta stara pristna lovska grča je zrastel in vse svoje dolgo življenje prebil med srnjadjo na zelenem Pohorju in še kot osemdesetletni starček vršil težavno službo. Lenart je nekoč mojemu očetu, ki sem ga kot deček spremljal, pod Št. Lorenškim jezerom razlagal o srnjadi. Med drugim je dejal v svojem krepkem pohorskem narečju: »Vajš, pjé, kuaza (srna) 'moa dua do trikroat mloade, poatl poa nej vaejč.« Istega naziranja je bil njegov sosed na ribniški strani Pohorja.

Naj navedem primer iz svojega dolgega lovskega življenja: Na Dušno 1883. leta sem ustrelil kot mlad dijak na graščinskem lovišču namesto srnjaka kapitalno srno, ki je od trojice odskočila prav po srnjakovi metodi, pa jo vendar končno ubrala za prejšnjima dvema srnama in s tem premotila očeta s sosednjega stojišča k vzkliku: »Zadnji je pok (srnjak), ustreli ga!« Srne streljati pa je bilo strogo zabranjeno. Da se izognem vsem neprijetnim možnostim, sem se po »francosko« poslovil in jo skrivaj odkuril iz lovišča. Kakor sem pa pozneje zvedel, brez potrebe, češ, da nisem napravil nobene škode, ko sem ustrelil staro srno jalovko, ki že davno ni imela več mladičev in ki bi itak morala od gladu poginiti, ker je imela že močno okrnjeno zobovje. Tako so ugotovili gozdar in povabljeni lovci in nazadnje strogi graščak sam, ko je srno pregledal in preiskal.

Priliko imam 31 let opazovati tukajšnjo graščinsko lovišče, kjer je še danes zabranjeno streljati srne. Stari baron ga je negoval kot punčico v očesu. Zraven gozdarja sta bila dnevno po dva lovska paznika v revirju. Marsikateri pes, ki je zašel v ta revir, je zaspal za večno. Lisicam, kunam itd. so nastavili kar celega konja, ki so ga v revir zapeljali, ustrelili in s strihni-

nom zastrupili. Zato še danes »konjski britof« v revirju. Krokarja, prej tukaj stalnega ptiča, so popolnoma zatrli. Hrane (paše) menda srnjadi tudi ni nikoli primanjkovalo, ker je polno kopinja po gozdih. Odstrelili so v graščinskem lovišču letno tri do pet srnjakov. Za srnjad je bilo potemtakem kar najbolje preskrbljeno. Da ni nikoli manjkalo krepkih srnjakov plemenjakov, priča velika zbirka rogovja po grajskih hodnikih, med njim mnogo krasnih kapitalnih eksemplarjev. Ko bi imel Müneckehoff prav, bi moralo biti v tem revirju srn kakor v pohorskih hostah mravelj, pa jih ni.

Revir ima sicer še danes lep stalež srnjadi. Še lansko zimo je naštel lovski paznik na južnem pobočju pišečkega gorovja na svoji poslovni poti v daljavi 2—3 km 27 kosov srnjadi. Letos pa vodita ondi dve srni vsaka po enega mladiča. Dosti srnjadi smo videli lovci na vsakoletnih zajčjih in lisičjih pogonih. Nekoč celo 19 kosov v mrzli zimi na južnem sončnem pobočju. Toda srn z mladiči ni bilo baš dosti med njimi, ko bi po Müneckehoffu morala vendar vsaka druga ali tretja srna voditi enega, dva ali celo tri mladiče. Primerjaj »Lovec« št. 2, 1934, pag. 61!

Glede srn jalovk bo najbrž isto kakor je bilo svoj čas s prskom srnjadi. Koliko črnila se je prelilo in papirja popisalo pro et contra, se bodo z menoj vred spominjali vsi stari lovci. Nekateri so pledirali za poletni, drugi za jesenski prsk, dokler ni neki strokovnjak nepobitno dokazal na udomačeni srni, ki jo je po poletnem prsku ločil od srnjaka in ki je potem povrgla dva mladiča, da je edino poletni prsk pravi.

Tako nekako bo tudi glede nastopa jalovosti pri srnah mogoče samo na udomačenih srnah ugotoviti, koliko ima Müneckehoff in njegovi pristaši med slovenskimi lovci prav. Vse dotlej pa ostane vprašanje srn jalovk odprto.

»Zoo« velesejma v Ljubljani

Foto dr.M. Dular

Kakovost domačih netilcev (kapsljev). Osrednja zveza lovskih društev je delegirala na svoji skupščini v mesecu oktobru 1936 g. Lj. Ivkovića v strokovno komisijo za preizkus netilcev Vojnotehničnega zavoda z označbo V. T. Z. K. z brezdim. lovskim smodnikom Obiličevo, serije 26, v primerjavi s synoksid-netilci, sistema Gevelo.

Iz referata g. Ljub. Ivkovića posnemamo, da so bili letos v maju izvršeni najprej komisionelni poskusi z netilci na udar s pomočjo aparata »Fala« in v puški s slabim udarom. Netilci te označbe so pokazali popolnoma enakomerno občutljivost na udar z višine 16 cm z nemškim synoksid-netilcem, torej normalno občutljivost.

V Kragujevcu so se drugi dan, t. j. 11. maja 1937, vršili strelni poskusi, ki so dali sledeče rezultate:

I. Tulci »Fazan« kal. 12, polnjeni z lovskim smodnikom Obiličevo, serije 26 z 2·1 gr in šibrami premera 3·5 mm (št. 8) 32 gr.

a) z netilcem V. T. Z. dobljeni povprečni pritisk P = 380 atm. in povprečna hitrost 5 m pred ustjem V_5 = 344 m/sec.

b) s synoksid-netilcem P = 423·5 atm. V_5 = 348 m/sec. Z 2·15 g smodnika je bil P = 401 atm. in V_5 = 348 m/sec. kot poskus, da se z V. T. Z. netilcem izenači hitrost napram synoksid-netilcu, kar se je posrečilo ob manjšem pritisku.

II. Tulci »Fazan« kal. 16, polnjeni z lov. smodnikom serije 26 z 1·8 gr in šibrami premera 3·5 mm (št. 8) 28 gr.

a) z netilcem V. T. Z. dobljeni P = 431 atm. in V_5 = 340·5 m/sec.

b) s synoksid-netilcem P = 485 atm. in V_5 = 347·5 m/sec.

S 1·85 g smodnika je bil P = 509 atm. V_5 = 352 m/sec, ter je bila pri normalno dovoljenem pritisku dosežena hitrost šiber V_5 = 352, ki ustreza hitrosti No = 375 m/sec., katero smatra balistika za najidealnejšo začetno hitrost (V_0) za lovske svrhe pri normalno polnjenih nabojih. Pritisk je sicer nekaj večji kot pri synoksid-netilcu, a je tudi hitrost večja. Hitrost V_5 = 347·5 synoksid-netilca bi se pa dala doseči z manjšim pritiskom (P = 485 atm.), kot ga daje ta netilec.

Zgorevanje smodnika v cevi pri teh poskusih je bilo pri obeh vrstah netilcev in kalibrov popolno. Strokovna komisija je na podlagi teh poskusov ugotovila, da netilci izdelka V. T. Z. glede vžiganja, pritiska, hitrosti in občutljivosti ustrezajo vsem zahtevanim pogojem.

Ker se je tudi smodnik serije 26 odlično izkazal z ozirom na pritisk in hitrost, je komisija predlagala, da bi Zavod Obiličevo izdeloval te vrste brezdimni smodnik za lovske svrhe, ki naj bi bil po možnosti v gravimetričnih težah zenačen. Istotako bi bilo treba v bodoče na škatljah, v katerih se prodaja smodnik, označiti, s katero množino smodnika se dosega najugodnejša hitrost, to je V_0 = 375 m/sec. pri normalnih atmosferičnih razmerah in Toplini T = 20° C in kateri pritisk odgovarja tej optimalni hitrosti, pri naboju šiber za kal. 16, 28 gr; za kal. 12, 32 gr. M. Š.

Škodljivost rjavega srakoperja. Že več let opazujem rjavega srakoperja. Pričakoval sem, da se kdo v »Lovcu« ali kakem gospodarskem listu oglasi glede zatiranja tega škodljivca. Posebno sem to pričakoval od strani sadjerejcev, katerim je v največjo škodo. (Bolj kot zajec.) Mislim, da je zato na mestu, da bi se »Lovec« zavzel za pokončevanje tega roparja, v kolikor je v škodo gospodarstvu.

Ni mnogo ljudi, ki bi vedeli o njegovi škodljivosti dosti povedati, a v naslednjih vrsticah bom opisal kolikor mogoče na kratko, koliko škodo dela srakoper zlasti z uničevanjem koristnih ptic, kar sem na lastne oči opazo-

val. Že po teh vrsticah bo čitatelj tega malega roparja lahko sam sodil.

Živim na deželi, kjer je teh srakoperjev več kot preveč. Kjer je količkaj grmičevja, so doma. Na vrtovih gnezdijo vsako leto razni ščinkavci, reparji, sinice itd. Ti imajo svoja gnezda že narejena in večinoma že jajčka ali celo mladiče v njih, ko se srakoper vrne. V okolici, ki si jo izbere srakoper, so vsa gnezda malih ptic pevk, ki so srakoperju dostopna, brez izjeme uničena. Večkrat sem videl srakoperja, samca, nad gnezdom, kako je hitel razdirati gnezdo in metati mladiče iz njega. Mislim tudi, da je jajčka odnesel, kajti ubitih ali kakih ostankov pod gnezdom nisem našel, čeravno so bila prejšnji dan v njem. Mnogokrat sem se zavzel za kako gnezdo in pobijal srakoperje sproti, da bi ga obvaroval, a zaman. Takoj po ustrelitvi enega se je pojavil drugi, za tem tretji in še več in gnezdo, ki sem ga varoval, je bilo razdejano v moji odsotnosti. Sinice, ki gnezdijo v duplih, so varne, a gorje mladičem, ko se pojavijo zunaj. Takoj prve dni imajo preganjalca srakoperja za seboj. Reparji, ki si gnezda znesejo na zelo skrivna mesta in bi človek mislil, da so varna pred roparjem, so največji revčki. Več let jih opazujem, pa niti eno leto se ni izpeljalo prvo gnezdo. Kvečjemu tretje gnezdo se je izleglo, a še to prav pozno. Komaj si naneso eno gnezdo in samica začne leči jajčka, že pride srakoper in gnezdo razdere. Enako se godi drugemu ali celo tretjemu gnezdu. Predstavljati si je treba škodo samo 20 gnezd, za katere sem vedel in od katerih so ostali samo 3, ki jih srakoper ni uničil. Torej v malem okolišu 17 gnezd po najmanj 3 mladiče je 51 ptičev! Koliko mrčesa bi uničili! Vseh teh 17 gnezd so uničili 3 pari srakoperjev. Koliko pa še drugih, za katera jaz nisem vedel. Nekoč sem celo opazoval srakoperja, ki je napadal par dni stara piščeta in je imela koklja precej opravka, da jih je ubranila in odvedla brez izgube.

Če pomislimo kako se sadjerejci trudijo, da uničijo sadne zajedalce in koliko gre denarja za razne maže itd., da obvarujejo sad in drevo, ne moremo ostati ravnodušni pri srakoperju, ki nam uniči na stotine prekoristnih ptic, ki uničujejo sadne škodljivce in tako opravljajo neprecenljivo delo. Spričo tega je naša dolžnost, da te koristne in ljubke ptice ščitimo s pokončavanjem srakoperjev.

Spomladi je najboljši čas za zatiranje srakoperjev. Takrat tudi obvarujemo gnezda in s tem ptičke. Srakoperja spoznati ni težko, že na večjo razdaljo, kajti preži na svoj plen na samotni veji kakega grma in največkrat na najvišji točki drevesa ali grma. Tisti, ki ga pozna, naj se kar posluži puške in nič naj mu ne bo žal naboja, čeravno je ptič majhen, ker bo s smrtjo srakoperja rešil mnogim drugim koristnejšim ptičkom življenje.

S tem sem hotel opozoriti lovce na zelo važno dolžnost pri zatiranju roparic, za katere se redko kdo zmeni.

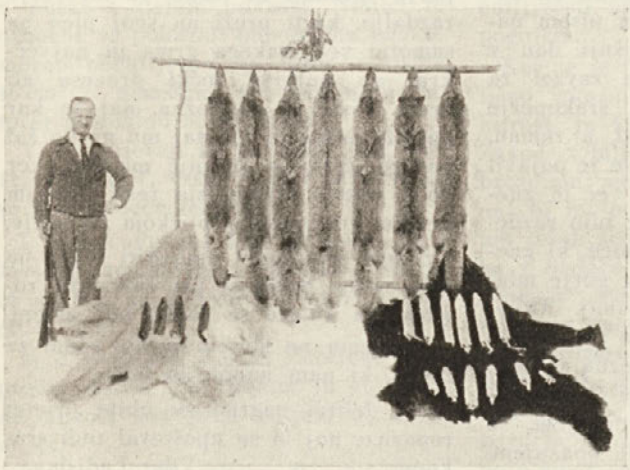
Naj nam ne služijo puške samo za živali, ki nam napolnijo lonec.

Pri delitvi nagrad za ubite (ujete) roparice, naj bi se upošteval tudi srakoper. Vilar Ladislav.

S flobertovko obstreljen srnjak. Svoječasno je poročal »Lovec«, da uporabljajo lovski tatovi malokalibrske puške in je ponavadi zapisana obstreljena divjad počasnemu poginu. Pred kratkim sem ustrelil v lovišču g. Gačnika iz Boričevega srnjaka in se je našla pri devanju iz kože zaraščena krogljica longrifle flobert puške kal. 6 mm. Izstrelek je obtičal v bližini mehkih delov in bi žival gotovo počasi ginevala, ako bi bil strel oddan iz bližine. Ker so flobert puške že pod kontrolo, bi bilo umestno, da se isto tako stavijo tudi flobert pištole in vsake vrste flobert municije pod evidenco, kakor ostalo lovsko strelivo.

Rudolf Smola.

Iz Kanade. Minulo je že devet let, odkar sem se poslovil od Vas, tovarišev lovcev, in še vedno mi je v spominu lovski rog, ki je odmeval s hriba v hrib v prelepi zeleni jugoslovanski domovini. Upam, ako mi ljubi Bog dá zdravje, se bomo kmalu videli in se skupaj zabavali, ter bom zopet zatrobil v lovski rog, kar je še vedno moje veselje. Tudi tu se zabavam z lovom, kadar mi čas dopušča in zakoni dovoljujejo. Pač pa tužno, mrtvo brodim po gozdu brez psičkov in lovskega roga. Tukaj v Kanadi namreč ne smemo iti s psi na koristno, dlakasto divjad. Dovoljen je samo zalaz, in to

le na srnjake — ne na srne — kakor tudi na vso drugo dvoparkljasto divjad, in zgolj strel s kroglo. Ptice vseh vrst se strelja samo s šibrami, izvzemši velike orle, za katere moraš uporabljati kroglo, ker jih je visoko v skalovju težko zalesti. Kar se tiče drugih roparskih živali, kakor medvedov, volkov, risov, kugrov itd., lahko uporabljaš risanico ali dvocevko, ker so te živali škodljive koristni divjadi in se lahko streljajo vsak čas in vse leto, izvzemši medvedov, ki so zašči teni v juliju in avgustu. V tem času tudi koža ni nič vredna, ker se medved levi in dlaka izpada.

Medvedov se tukaj ne izplača loviti, ker so cene kožam prenizke, od 2 do 8 dolarjev. Odkar sem tu v Kanadi, sem jih ubil 13, in sicer 3 grizlije, drugi so bili črni in rjavi. In te sem ubil po naročilu gospodarjev, ki so jih dali nagačiti. Medvedov raznih vrst (črnih, rjavih, sinemonov in grizlijev) je tukaj mnogo. Grizli je opasen, ker se loti tudi človeka.

Preteklo leto se mi je zgodilo tole: Bilo je neke nedelje v oktobru, ko sem šel na lov na srnjake kakih šest milj daleč v goro, ki je 3400 čevljev visoka. Po dolgem zalezovanju sem tisti dan opustil brezuspešen lov na srnjaka, pač pa sem imel drugo zabavo z medvedom grizlijem. Ko sem prebrodil vse grape in doline in prepodil le nekaj srn, ki so nemara tudi iskale srnjake, sem prišel kakih 200 korakov pod vrhom hriba v borovničje. Ustavim se in odtrgam par borovnic, da si utešim žejo in ohladim suha usta. Kar začujem kakih 40 metrov desno od mene v gostem borovju nek trušč. Gledam in gledam, pa ne opazim nič. Bilo je zopet par minut tiho, ko naenkrat opazim pred seboj na 35 m kosmatinca, ki se je postavil na zadnji nogi in začel vohati na vse strani. Ko me zavoha, grozno zatuli, tako da je tudi mene malo pogrelo. Medved namreč podnevi ne vidi dobro. Hitro odskočim nazaj kakih 5 metrov za suho drevo in prislonim risanico. A »Mr. Bear« še vedno stoji na svojih zadnjih tacah in pregleduje okolico. Ko pa zopet divje zatuli, zagrmi tudi moja risanica kot odgovor na njegovo hudo vprašanje. Po strelu se je zavalil v gosto grmovje, kjer ga nisem mogel videti, ker sem bil kakih 40 m oddaljen. Pač sem pa videl, kako je zemlja frčala po zraku, ko se je boril s smrtjo. Po kakih petih minutah se je umiril in jaz sem se mu jel počasi in previdno bližati, pripravljen na

strel, ako bi hotel medved napasti. Ko pridem na kakih 10 korakov in opazim, da še ni izdihnil, oddam usmrtilni strel v glavo. Par minut po tem sem bil pri njem in ga odrl. Če me je nameraval napasti, ne vem. Bil sem pa v takem položaju, da sem moral zasigurati sebe. Tehtal je približno 350 kg. Na sliki vidite na desni njegovo kožo. Na levi je koža divje koze, ki sem jo uplenil tudi lansko sezono. Na sliki so tudi mehovi šestih volkov, enega risa, nekaj podlasic in par minkov. To sem ujel v februarju. Prošlo zimo sem vsega skupaj uplenil 12 volkov in 3 rise.

I. H. Krašovec, Sandon B. C.

Kako love in kradejo cigani kokoši na trnek. Ko sem čital v »Lovcu« na str. 211 članek: »Liske love na trnek«, sem se spomnil, da delajo nekaj podobnega tudi cigani, kadar kradejo na deželi pri kmetih kokoši, če opazijo, da pri hiši ni nikogar doma. Na trnek, ki ga privežejo na vrvico, nabodejo koruzno zrno. Potem pa vržejo več turščičnih zrn in med njimi tudi na trnek nabodeno med kokoši. Te seveda hlastno pobirajo zrnje in med njimi pobere ena tudi turščico na trnku, ki se zabode v goltanec in ki se ga ne more rešiti. Tako ujeto kokoš potegne ciganka k sebi, ji zavije hitro vrat in jo spravi v malho ali predpasnik. Na ta način cigani polove in pokradejo dosti kokoši. I. Š.

Lov na leva s tolpo brakov. Avto, avion sta silno poenostavila kinegetske pohode na črno celino. Pet dni poleta v udobni kabini aparata zrakoplovne družbe »Imperial Airways« pa ste pod ravnikom, odkoder vas močni kamioni z vso vašo prtljago v nekaj urah ali vsaj nekaj dneh brez truda odpeljejo na krvavo torišče. Nič več neskončnih karavan, nič več perečih skrbi za preživitek. Črno osebje se skrči na skrajno mejo: kuhar in oprode. Tako prihaja v osrčje Afrike čedalje več lovcev ljubiteljev, ki jim je do te slavice in hvalice, da so podrli veliko zverino. Mnogo je bivših nemških kolonov, dalje Angležev, Ogrov, Avstrijcev, Američanov.

Najbolje se je vnaprej dogovoriti s Paulom Raineyjem, ki je pred več leti prispel tja z jato brakov — tenkoslednih psov, katerih germanski naziv je menda soroden z lat. fragrare (krepko duhati, dišati) — nalašč naučenih na leva in panterja. Kdor želi upihniti luč tema gospodarjema stepe brez posebne nevarnosti in v najkrajšem času, naj se obrne nanj. Sicer so že pred njim Buri in angleški naselniki v Južni Afriki poznali pse levarje (lion dogs) kot pomočnike pri lovu, toda Rainey je znatno zboljšal njih uporabo: z bistro taktiko je skoraj skrčil na nič izgube v svoji pasji tropi.

Taktika je pa taka: 6 do 8 brakov (tip St. Hubert, poslan iz Francije v dobi francoske Luizijane) služi za slednike. Ti ne krenejo po drugi sledi kakor po levji ali panterski. Brž ko so jo zavohali, zalajajo. Tedaj, šele tedaj se osvobodijo ostale živali, kakih dvajset repov iz tolpe, mešanci, od katerih se zahteva samo hrabrost in opreznost. Ako bi jih pustili pred znamenjem za zbiranje, bi pričeli slediti katero koli zverjad. Kakor hitro je prišlo ojačenje in se je prepodena mačja zverina postavila vsiljivim preganjalcem po robu, se braki vrnejo h gospodarju, raznorodno krdelo pa ima le še nalogo, obkoliti zverino, preprečiti pobeg in označiti mesto, kjer je obstala. Lev ali panter besno naskakuje zasledovalce — ti se znajo imenitno umikati — nato spet počene, da se pripravi na nov in tako brezuspešen napad. Ako le nisi preveč novinec v streljanju in se ti preveč hlače ne tresejo, si lahko preskrbiš mehko preprogo za pred posteljo. A. D.

Kazen. Dne 1. avgusta 1936 je zasačil lovski čuvaj Začasne državne uprave razlaščenih gozdov na Kočevskem Rudolfa Herbsta iz Žibna št. 4 pri krivolovstvu, ko je v našem lovišču

streljal na srno in jo ubil. Čuvaj mu je odvzel ubito srno in ga naznanil upravi in orožništvu.

Zaradi prestopka lovske tatvine je bil Rudolf Herbst pravomočno obsojen pri sreskem sodišču v Kočevju Kps 216/36—26 na 20 dni strogega zapora brezpogojno. V smislu odloka sreskega načelstva v Kočevju št. 6151/1 z dne 22. maja 1937 pa je razrešen zaprisege kot lovski čuvaj občinskega lovišča Starilog. B.

O letošnji doselitvi nekaterih ptic selivk v Temeniški dolini. Prvo postovko sem opazil letos že 18. febr., ko je priletela popoldne dvakrat od Prapreč sem proti šoli. Ko sem jo videl prvič, nisem mogel verjeti, da je res postovka. Kdo bi jo pač pričakoval že ob tem času! Ko je pa priletela drugič, sem jo opazoval bolj natančno in sem spoznal, da je res postovka, ker je letela bolj počasi in je trepetljala s perutnicami. Potem pa je ni bilo več videti. Šele 10. marca so jih zopet opazili na Mali Loki, 21. na zvoniku na Korenitki, 25. pa sta leteli dve nad njivami v Praprečah. Sploh pa je letos pri nas postovk izredno malo, kakor jih še ni bilo v zadnjih 15 letih. Prejšnja leta jih je gnezdilo po naših cerkvah, zvonikih in hišah po več parov, tudi 4—5, ali morda še več, letos pa smo jih opazili le po 1—2 para. Temu bo vzrok pač letošnje izredno slabo vreme ob času, ko so se postovke k nam vrnile. Saj je bil skoraj ves letošnji marec nenavadno neprijazen, moker in hladen, zlasti njegov konec. 27. popoldne je začelo deževati, zvečer pa je nastal hud vihar z burjo in snegom in je snežilo potem dve noči in dva dni in je držala še burja. Sneg je ležal potem ves teden do 4. aprila in je bilo ves ta čas prav grdo in mrzlo vreme z dežjem. Zaradi tega neurja smo imeli 2. ob 5 zjutraj — 2° C zime — in je poginilo več postovk, ker niso mogle dobiti nikjer hrane in so jih ljudje našli mrtve. Druge pa so bile tako premražene, lačne in onemogle, da so se dale ljudem kar prijeti, ko so prihajale k hišam.

Nasprotno je pri nas letos več škorvec kakor druga leta. Dozdaj so gnezdili večinoma le po vaseh, kjer so našli po različnem sadnem drevju v duplih, pa tudi drugod, obilo prilik za gnezdišča. Letos pa so se naselili tudi v Št. Lovrencu, kjer do zdaj še niso nikdar gnezdili, in so gnezdili na cerkvi, na kapelici i. dr., in smo jih videli večkrat, kako so v celih jatah letali po Temeniški dolini. 31. maja jih je letalo kakih 50—60 skupaj. J. Šašelj.

Vprašanje: »Komu je dolžnost pokopati psa, ki ga lovski paznik ustreli v lovišču?«

Odgovor lovskemu pazniku P. S. v Br.: Strelcu!

Društvene vesti

Lovsko društvo Ljubljana razpisuje za l. 1937 nagrade za pokončevanje lovu škodljivih ptic na svojem področju.

Vsi zapriseženi lovski čuvaji, člani tega društva, so upravičeni do nagrad, ki jih je deset, in sicer ena po 300 din, dve po 200 din, dve po 150 din in pet po 100 din.

Nagrade podeljuje odbor društva, kateremu je v teku januarja 1938 predložiti dokaze v letu 1937 pokončanih škodljivih ptic, in to: Za kragulje in skobce (stare in mlade) kljun in oba kremplja, za vrane, srake in šoje (stare in mlade) oba kremplja. Jajca naj bodo votla (izpraznjena). Vsako jajce naštetih ptic, kakor tudi vsaka šoja, sraka ali vrana šteje po eno enoto, skobec ali kragulj pa po deset enot.

Odbor.

Lovsko društvo Maribor prosi ponovno zakupnike lovišč svojega območja, ki so zastrupljevali vrane pozimi ozir. spomladi, da mu pošljejo kratka poročila o uspehih, doseženih z zastrupljevanjem po jajcih ali po fosforni pasti. Zanimiva opazovanja dobrodošla.

Lovsko društvo Maribor je po razpisu v »Lovcu« podelilo lovskim paz-

nikom za pokončavanje ujed in drugih škodljivcev v svojem območju sledeče nagrade:

Po 150 din: Ivanu Požarju, lovskemu pazniku v lovišču Sv. Miklavž pri Mariboru; Martinu Žnidariču, lovskemu pazniku v lovišču občine Poljčane; Francu Kacu, lovskemu pazniku v lovišču Skoke, p. Hoče.

Po 50 din: Matevžu Brusu, lovskemu pazniku v lovišču Zg. Sv. Kungota.

Pri tej priliki omenja društvo, da je pričakovalo večjega zanimanja za razpis nagrad od lovovarstvenega osebja, saj gre razpis v njegovo korist in je društvu tudi dobro znano, da so lovski čuvaji tudi letos z vso vnemo pokončavali škodljivce tukajšnjih lovišč.

Lovsko društvo v Krškem naznanja, da posluje njegov blagajnik od 1. julija 1937 dalje vsak ponedeljek in vsako sredo, vsakokrat od 8. do 11. ure ter daje članstvu razna društvena pojasnila.

† **Anton Štrumbelj.** Dne 6. junija t. l. je priplaval smrtni angel ob treh zjutraj nad hišo štev. 31 v Tomišlju pri Ljubljani in vzel s seboj vzornega lovskega čuvaja Antona in ga odpeljal v Večno lovišče. Pokojni je bil vesten čuvaj in dober spremljevalec. Umrl je na posledicah želodčne operacije, v starosti 63 let. Za tamkajšnjega čuvaja je bil 40 let. Pokoj blagi in plemeniti duši!

Kinološke vesti

Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze F. C. I., ki ima svoj sedež v Bruslju, se bo vršila dne 22. julija v Parizu. Vsaka v F. C. I. včlanjena organizacija ima pravico, da odpošlje na to glavno skupščino po 2 delegata.

Mednarodni kinološki kongres pod pokroviteljstvom F. C. I. se bo vršil v dneh 19., 20. in 21. julija, mednarodna razstava psov vseh pasem pa se bo vršila od 23. do 25. istega meseca.

Kongres kot tudi razstavo bo izvedla Société Centrale Canine v Parizu pod predsedstvom predsednika Comte de Danne.

Sporedi in prijavnice so na razpolago pri tajniku J. K. S.

Nova psarna. J. K. S. prijavlja zaščito psarne »D o l s k a« za vse pasme ptičarjev. Lastnik: Vladimir Vlašič, Maribor, Trg Svodobe 6. Zaščita postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Savezni tajnik.

Poročilo o smotri brakov-jazbečarjev v Ribnici na Dolenjskem, katero je priredilo društvo Brak-jazbečar 23. maja t. l. Pri organizaciji te uspele prireditve je sodelovalo tudi Lovsko društvo v Ribnici, za kar mu izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Smotre se je udeležil kot zastopnik JKS g. kap. T. Drenig, dalje so bili navzoči funkcionarji LD Ribnica in DBj. Sodila sta gg. Bernetich in Kosler, kot sodniška pripravnika gg. Schuster in Bakarčič ml. Vodja smotre je bil g. Ivan Burger, tajnik LD Ribnica.

Lovski koledar za julij

Sonce vzhaja:	dne	11.	ob 4.23h
„ zahaja:	„	11.	„ 19.43h
„ vzhaja:	„	21.	„ 4.31h
„ zahaja:	„	21.	„ 19.37h
„ vzhaja:	„	31.	„ 4.42h
„ zahaja:	„	31.	„ 19.27h

Mesec je 8. v mlaju, 23. v ščipu.

Prijavljenih je bilo 21 psov, ki so bili ocenjeni takole:

1. Katja-Hrastnik, DVR 318/j., psica, 35 cm visoka, 251 točk, ocena: dobro.

2. Sanka-Ivanc, DVR 344/j. Previsoka (45 cm), se ne oceni.

3. Borut-Mejač, DVR 301/j. Previsok (47 cm), se ne oceni.

4. Ello-Klun, DVR 229/j., 35 cm visok pes, 275 točk, ocena: dobro.

5. Tip-Ivanc, DVR 327/j., 36 cm visok pes, 296 točk, ocena: povoljno.

6. Diana-Ivanc, DVR 326/j. Prenizka (32 cm), se ne oceni.

7. Dečko-Bračko, DVR 361/j., 37 cm visok pes, 322 točk, ocena: prav dobro.

8. Blanka-Mejač, DVR 298/j. Tip braka, se ne oceni.

9. Uta-Santuzza, DVR 290/j. Iz prejšnjih smoter 358 točk, ocena: odlično.

10. Donat-Marovški, DVR 353/j. Prenizek (32 cm), se ne oceni.

11. Dudel-Marovški, DVR 356/j., 35 cm visok pes, 217 točk, ocena: povoljno.

12. Drog-Marovški, DVR 355/j. Tip braka, se ne oceni.

13. Dreta-Marovška, DVR 354/j. Prenizka (30 cm), se ne oceni.

14. Donda-Marovška, DVR 352/j., 35 cm visoka, 298 točk, ocena: prav dobro.

15. Lump-Hrastnik, DVR 275/j. Prenizek (32 cm), se ne oceni.

16. Byng-Pernerhof, KZR 1953/ö., 36 cm visok pes, 339 točk, ocena: prav dobro.

17. Lauser vom Moldauherz, KZR 2042/c. Prenizek (32 cm), se ne oceni.

18. Lydi vom Moldauherz, KZR 2046/c. Prenizka (29 cm), se ne oceni.

19. Ulfi-Drolc, DVR 337/j., 40 cm visok pes, 277 točk, ocena: dobro.

20. Ulla-Gerbin, DVR 198/j. Ocena iz prejšnjih smoter: odlično.

21. Aldo vom Hoellgraben, KZR 1999/ö., 38 cm visok pes, 341 točk, ocena: prav dobro.

Gvido Bakarčič ml.

Uporabnostno tekmo brakov-jazbečarjev priredi DBj v začetku oktobra t. l. v revirju občine Šmartno pod Šmarno goro. Prikljućena bo tudi »brakirska tekma« za one pse, ki ne bodo tekmovali v vseh disciplinah. Podrobnejša navodila bomo objavili v prihodnji številki »Lovca«.

Uspela smotra brakov v Cerknici. Pod okriljem Jugoslovanskega kluba ljubiteljev brakov se je vršila v nedeljo, dne 30. maja v Cerknici smotra brakov. Komisija, ki so jo tvorili predsednik kluba g. Venče Jakil in pa sodniška pripravnika gg. Adolf Ivanc in Lado Lovrenčič, je ocenila 18 psov istrijanov od 19 privedenih (eden ni ustrezal pasemskim znakom zaradi pretemne barve). Trije braki-jazbečarji, ki so bili tudi privedeni, niso za oceno prišli v poštev. Odlično oceno sta dobila gladka istrijana Karo in Živa, oba last g. Kristena, učitelja iz Cerknice, od resavcev pa pes Belo l. Anton Zgonc iz Cerknice. Prav dobro oceno so dobili sledeči psi: Šarac l. Janez Primožič z Jezera, Boj l. Milan Lah iz Loža, Pik l. Ivan Petrič iz Begunj, Ador l. Alojzij Zabukovec iz Sodražice, Lepša in Zora l. Mihael Rok iz Žirovnice, Flika l. Henrik Stražišar iz Rakeka, Asa l. Kristen iz Cerknice, ter resavke Bela l. Ivan Mercina iz Loža, in Leda l. Milan de Toni iz Begunj. Dobro oceno so dobili: Karo l. Franc Sežun iz Martinjaka, Karo l. Lavrenčič iz Cerknice, Ali-Sodraški l. Rudolf Lovšin iz Sodražice, Bela l. Kristen iz Cerknice in Bora l. Lavrenčič iz Cerknice.

Po tem sodeč ima Notranjska izboren material, vendar pa bo kri že treba osvežiti. Skoro vsi psi imajo presvetle nosove in bi bilo treba to napako s smotrno vzrejo odstraniti. JKLB.

Oglasi

Gozdni paznik in lovski čuvaj z zadostno prakso se sprejme na veleposestvo. Samo sposobni in delavoljni naj vpošljejo ponudbe s podrobnimi podatki upravi »Lovca« pod »Paznik«.

Istrski braki, mladiči prvovrstnih staršev z rodovniki, iz različnih legel, so naprodaj. Nakup posreduje Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov, Ljubljana, Tavčarjeva 12.

Nemškega kratkodlakega ptičarja, 6 let starega, dobro dresiranega, prodam; donaša na suhem in iz vode. Cena po dogovoru. Ponudbe na: Jože Čižman, Tacen, p. Št. Vid.

Psa, nemškega kratkodlakarja, čistokrvnega in popolnoma dresiranega, prodam. Na željo ga predvedem. V dresuro vzamem mladiča. Jože Škofic, Tyrševa 129, Ljubljana.

Prodam skoraj novo, krasno kratko trocevko Mauser, kal. 12/12/7 mm, z daljnogledom 4×, najnovejše konstrukcije, za 6000 Din. Naslov v upravi »Lovca«.

»Himalaya«-olje in mast za orožje, proti rji in za konserviranje je neprekosljivo in zanesljivo ter brez vsakega truda takoj očisti tudi najbolj zarjavele predmete in ne pušča nobenih umazanih ostankov v ceveh. Je najboljše sredstvo proti rji za vse vrste orožja in smodnikov. Enkratni poizkus vas bo prepričal in uporabljali boste samo le še »Himalaya«-olje. »Himalaya«-olje in mast se dobi v vseh trgovinah lovskega pribora ali direktno pri tvrdki: **»Himalaya«-olje, Maribor, Kamniška ulica 7.**

Knjiga »Naš lov«, prva domača strokovna lovska knjiga za izobrazbo lovcev in pripravo za lovski izpit, potrebna vsakomur, ki hoče biti lovec. Naroča se pri Družbi sv. Mohorja v Celju.

Iščem odstrel srnjaka na klic in gamsa v letni in zimski dlaki. Ponudbe z natančno navedbo stroškov in razmer za prebivanje pod »Dobre trofeje« upravi »Lovca«, Ljubljana, Trdinova ulica 8.

Srnje in jelenje kože kupujemo stalno v vsaki množini. — J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Hammerles trocevka, kal. 16/8	3500 din
Trocevka petelinka, kal. 16/8	1500 din
Dvocevka petelinka, kal. 16	700 din
Dvocevka petelinka, kal. 16	600 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9.3	1200 din
Dvocevka risanica, kal. 16/9.3	1200 din
Enocevka risanica Repetirka, kal. 6.5	700 din
Hammerles dvocevka, kal. 16	1800 din
Browning puška, kal. 12 . .	1600 din
Mauser repetirka z daljnogledom, kal. 8	2000 din

Sporočamo, da bomo plačali do nadaljnjega pod našimi dosedanjimi pogoji prevzemanja za sveže ustreljene, iztrebljene in suho izbrisane srnjake preko 12 kg teže Din 9·— za kilogram franko postaja Čakovec. **E. VAJDA**

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot specialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče** in **pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Lovci!

Puškarno po pok. Sternadu
Aleksandrova cesta 18, smo prevzeli in priključili naši dobro poznani železnini, **Aleksandrova c. 34,** kjer vodimo isto kot poseben oddelek. — Nudimo za lovce in ribiče vse po najnižjih cenah.

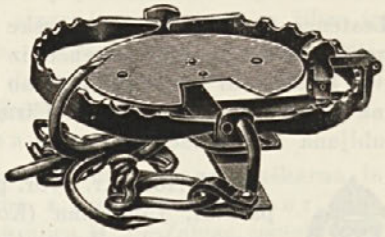
PINTER & LENARD, MARIBOR
puškarna in železnina, Aleksandrova 34.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Lovci!
Ribiči!
Športniki!

Raznovrstno orožje za lov, šport in obrambo, vse vrste municije in razstreliva, ribarske in druge športne potrebščine najboljših svetovno znanih tovarn ima vedno v največji izbiri na zalogi in nudi po najugodnejših dnevnih cenah

Železnina in puškarna
Pinter & Lenard-Maribor

Zdravko R. Miladinović, art. tehn. kapetan I. kl.

O brezdimnem lovskem smodniku, izdelanem v zavodu Obilićevo

A.

Ker se je zadnji čas v našem slovstvu pojavilo precejšno število člankov z raznimi, prav očitnimi tendencami, sem smatral za potrebno, da vsa sporna vprašanja do podrobnosti razčistim in pokažem resnično stanje.

Vsakdo od nas ve, kako nekateri podcenjujejo domače izdelke, ne glede kakšni so, čeprav jih niso niti videli, pa hvalijo samo kar je tuje — kar je izdelano v tujini.

Jasno je, da so taki nazori skoz in skoz napačni, ker ustvarjajo napram domačemu blagu nezaupanje, a po drugi strani povečujejo uvoz ter s tem jemljejo zaslužek našemu delavstvu.

Ta usoda je zadela tudi naš brezdimni lovski smodnik. Bili so taki lovci, ki so iz gornjih razlogov zanikali njegove dobre lastnosti samo zato, ker jim je to »nekdo rekel«, ne da bi smodnik sami preizkusili. Ko so ga pa uporabili, ga niso mogli prehvaliti.

Drugo važno dejstvo obstoji v nepravilnem in vseskoz napačnem basanju tulcev. Ko tak naboj pokaže slab učinek, tedaj ni kriva — puška, ne naboj, ne način basanja, niti ne najbrž prevelika množina smodnika, temveč — smodnik.

Vsakdo zahteva nekaj svojega, kar pelje do absurda. Značilno je, da se vse kar je našega gleda skozi povečevalno steklo, a za tuje, ne samo da mižimo na obe očesi, temveč jih zakrivamo še z rokama.

Navesti hočem vsa dejstva, ki vplivajo na učinek brezdimnega smodnika in katera prihajajo tu v poštev. Vsak lovec, ki bo pazljivo prebral niže razloženo in ki se bo ravnal po danih navodilih, bo vedno dosegel odlične učinke in se bo prepričal, da nekaj zmoremo in to ne samo enako tujemu, temveč boljše.

Vsak enkratni izdelek smodnika, ki gre v prodajo, se do podrobnosti preišče in samo kar je prvovrstno pride na trg. Smodnik je bil preiskan tudi v inozemstvu in se je odlično izkazal, o čemer bo govora pozneje.

Naštejmo sedaj vplive, od katerih je odvisen učinek naboja.

I.

Vpliv tulcev z različno močnimi netilci (kapslji).

Topničarjem je znano, da imajo basanja tulcev našega orožja različno množino inicialnega vložka. Uporabljajo se različni netilci in netišča črnega smodnika razne teže.

Vemo, da nitrocelulozni smodnik zgoreva v vzporednih plasteh; smodnikova zrnca se morajo vžgati vsa obenem, a da to dosežemo, moramo uporabiti zadostno močan netilec.

To velja tudi za brezdimni lovski smodnik. Za brezdimne smodnike je treba načelno uporabljati močnejše netilce (posebne netilce za brezdimni smodnik), nikakor pa ne onih, ki so namenjeni za črni smodnik, ker se lahko zgodi, da smodnik samo zgori s plamenom ali naboj celo odpove (se ne vžge) in razpok (eksplozija) izostane.

Naši lovci so navajeni na črni smodnik* in vsled konservativnosti* uporabljajo stare tulce. Kak vpliv ima v tem primeru konservativnost, je razvidno iz tega, da so Čehi izdelali nov, tudi odličen lovski smodnik na temelju nitroceluloze, nitroglicerina, barijevega nitrata in oglja, pa ga težko spravijo v promet, ker lovci iščejo tisto, na kar so bili vajeni. To je iskanje starega. Pri Čehih je šlo tako daleč, da nekateri lovci zahtevajo celo zavojne škatle, kakršne so nekdaj bile. Verjetno, da na to vplivajo nekaj tudi gospodarski razlogi, ker so tulci za črni smodnik nekaj cenejši.

Poglejmo sedaj, kakšne so posledice uporabe slabejših netilcev, ki ne ustrezajo smodniku:

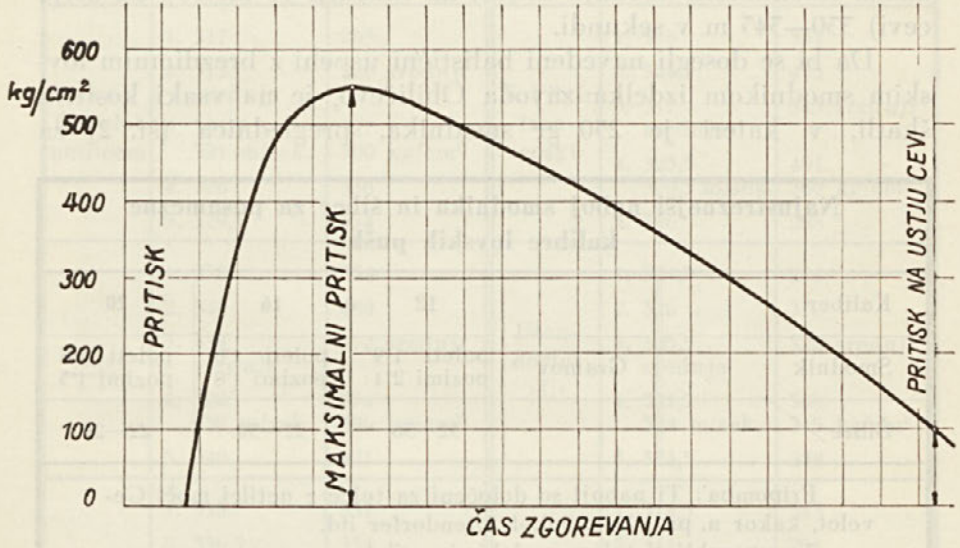
1. Pri uporabi slabejšega netilca se ne morejo vžgati vsa zrnca hkrati in nekatera, ki so globlje v naboju, ne vžge plamen netilca, marveč jih zažgo zrnca, ki zgorevajo ter se po odprtju zaklepa more pojaviti plamen, ki predstavlja zgolj zadnjo fazo zgorevanja kasneje vžganih zrnc.

* Za Slovenijo ne velja.

2. Druga posledica je mnogo nevarnejša, na katero je treba posebno paziti, ker lahko nastopi razstrelba cevi in nesreča, četudi uporabljamo slabejši netilec.

Na prvi pogled je to neverjetno, a je resnica. Pritisk smodnikovih plinov na cev ni v vseh njenih delih enak. Ob vžigu (razpoku) pritisk naglo raste do maksima ter proti ustju cevi postopoma pada. Ko so vžgana vsa smodnikova zrnca, t. j. za naš stvaren primer v trenutku največje množine smodnikovih plinov, je pritisk največji, a ker se zgorevanje smodnika podaljša ter se s tem površina zgorevanja zmanjša, tudi pritisk pada; zmanjšanje pritiska se dogaja tudi zaradi povečanja prostornine smodnikovih plinov, ki nastane zaradi premikanja zrnc ali šiber.

Razumljivo je sedaj, zakaj so stene cevi ob nabojišču debelejše in proti ustju tanjše. Kjer je pritisk plinov največji, morajo biti cevi najmočnejše.

Št. 1.

Iz slike št. 1 razberemo, da je bitna razlika med največjim pritiskom in pritiskom ob ustju cevi. Kaj se torej zgodi, če uporabimo tulec s preslabim netilcem? Smodnikova zrna ne bodo zgorela vsa obenem in največja množina plinov se bo razvila šele kasneje v cevi — na mestu, kjer je cev tanjša. Če imamo še kako staro, slabšo lovsko puško, stene ne bodo na tem mestu zdržale maksimalnega pritiska in cev bo razgnalo.

List »Kugel und Schrot«, zvezek št. 3, letnik 1931, prinaša tele podatke:

Pri normalnem basanju ob začetni hitrosti 330 do 400 m v sekundi, nastopa največji pritisk, ko se pokrovček na šibrah premakne za 30—40 mm. Ta pritisk nastopa mnogo prej pri jako brizantnih smodnikih, kakor je na primer francoski »E« ali »Tvis« smodnik.

Če se pri normalnem basanju francoskega »T« smodnika uporabi netilec za črni smodnik, tedaj se pojavi največji pritisk šele, ko se je pokrovček na šibrah premaknil za nekako 250 mm.

V tem slučaju se morajo razleteti cevi najboljših pušk, ki so z ustreznim netilcem odlično zdržale tudi močnejše naboje smodnika.

Poglejmo sedaj, kako se menjata največji pritisk in začetna hitrost pri lovskih puškah z uporabo različno močnih netilcev. In čeprav so lovske puške preizkušene na večji pritisk ne sme, da ta pri normalnem basanju prekorači 600 kg in da je V5 z našim smodnikom (srednja hitrost na razdalji 10 metrov od ustja cevi) 330—345 m v sekundi.

Da bi se dosegli navedeni balistični uspehi z brezdimnim lovskim smodnikom izdelka zavoda Obiličevo, je na vsaki kositrni škatli, v kateri je 250 gr smodnika, preglednica (št. 2) za

Najustreznejši naboj smodnika in šiber za posamezne kalibre lovskih pušk

Kaliber		12	16	20
Smodnik	Gramov	poleti 1·9 pozimi 2·1	poleti 1·6 pozimi 1·8	poleti 1·3 pozimi 1·5
Šibre		32—36	27—30	22—26

Pripomba: Ti naboji so določeni za tulce z netilci moči Gevelot, kakor n. pr. Užice, Sokol, Utendorfer itd.

Ne uporabljati tulcev s slabimi netilci.

Pokrovec in čep sedita na vložku (kovinasti ojačbi), a ne na smodniku.

Št. 2.

naboje kalibra 12, 16 in 20. Razpredelnica kaže za poletje manjši naboj smodnika, za zimo večji, a za spomlad in jesen srednji. Ti naboji so v določenih mejah zaradi topline, ki močno vpliva na začetno hitrost in na velikost največjega pritiska.

Na škatli je tudi navedeno, da se morajo za brezdimni smodnik uporabljati izključno le tulci z gevelo-netilci. V to vrsto spadajo tulci, kakor: tovarna orožja in municije Užice za brezdimni

smodnik Obiličevec, Sokol, Utendorfer, Beka (novi tulci). Podobne moči je »Schnepf«-tulec. Tipičen primer za slabe tulce za brezdimni smodnik je stari »Beka«-tulec.

Z vzporednim streljanjem iz raznih tulcev, normalno basanih z našim brezdimnim lovskim smodnikom, so doseženi tile uspehi:

Tulci	Srednja hitrost na 10 metrov	Največji pritisk
Beka s slabim netilcem	1. 296,5	183
	2. 292,5	170 srednji
	srednja	
	3. 300	177
	295 m/sek.	201 kg/cm²
	4. 294	208
	5. 292	268
Beka z Gevelot netilcem	1. 317	263
	2. 312	220 srednji
	srednja	
	3. 321,5	327
	321 m/sek.	300 kg/cm²
	4. 326	336
	5. 329,5	354
Užice	1. 330	354
	2. 349	480
	3. 334	372 srednji
	srednja	
	4. 328	354
	338 m/sek.	396 kg/cm²
	5. 349	421
Sokol	1. 333	331
	2. 336,5	354
	3. 346	421 srednji
	srednja	
	4. 330	372
	339 m/sek.	394 kg/cm²
	5. 344	492
Schnepf	1. 318.5	318
	2. 331	480
	3. 325.5	318 srednji
	srednja	
	4. 316	263
	321 m/sek.	329 kg/cm²
	5. 313,5	268

Tulci	Srednja hitrost na 10 metrov	Največji pritisk
R. V. S. »srce«	1. 302	196
	2. 314,5	298
	3. 318	288 srednji
	srednja	
	4. 317,5	268
	315,3 m/sek.	267 kg/cm²
	5. 323,5	283
T. Filgir francoski	1. 318	331
	2. 324,5	433
	3. 317	345 srednji
	srednja	
	4. 325,5	401
	320,5 m/sek.	360 kg/cm²
	5. 316	288
Utendorfer »U«	1. 321,5	214
	2. 326	372
	3. 325,5	322 srednji
	srednja	
	4. 321,5	308
	324 m/sek.	315 kg/cm²
	5. 324,5	258
Piloni Leko »Zec«	1. 314,5	313
	2. 311	231
	3. 314	258 srednji
	srednja	
	4. 320,5	278
	316,6 m/sek.	300 kg/cm²
	5. 323	421
—	—	—

Ob času streljanja je znašala toplina 14.5° C, vlaga 40% in zračni tlak 760.2 mm.

Iz zgornje preglednice vidimo, kako različne hitrosti in pritiske dajo razni tulci. Dalje vidimo, da bi se vsi ti mogli uporabiti glede na največji pritisk, ki je povsod manjši od 600 kg, a ne vsi, če je pogoj za naš lovski smodnik začetna hitrost med 330 in 345 m, temveč samo oni, ki so v zgornji preglednici podčrtani, in to so Užice in Sokol. Tudi vidimo, da bi bilo treba tulce »Piloni-Leko«, R. V. S. in »Beka« s slabimi netilci vsekakor izločiti iz uporabe. Pri teh zadnjih nastopa tudi popolna nepravilnost zgorevanja v normalnih nabojih.

Način zgorevanja smodnika je v glavnem odvisen od odpora, na katerega trčijo plini, in od moči netilca.

Čim močnejši je netilec, tem krepkejše bo pri brezdimnem smodniku razvijanje plina in napram temu tudi največji pritisk smodnikovih plinov.

Nekateri lovci imajo navado, da zaradi slabotnih netilcev vsujejo v naboj nekaj črnega smodnika. To povzroča sicer večji dim, a je razen tega malo verjetno, da bo troha črnega smodnika ostala vedno v stiku z netilcem. Če še črni smodnik ne merimo s tehtnico, marveč ga bašemo kar približno, bo temu primeren tudi uspeh, ker je verjetnost, da se zmotimo pri odmeri, čeprav na to skrbno pazimo.

Tu je treba upoštevati tudi netilno iglo in njen ostrug. Vemo, da predolge in ostre igle zlasti pri močnejšem prišiljenju morejo prebiti netilec in povzročiti nepotrebno zgubo plinov, a prekratke in tope poleg slabega ostruganja slepe naboje (naboj se ne vžge, odpove). (Nadaljevanje bo sledilo.)

»Zoo« na velesejmu v Ljubljani

Foto dr. M. Dular

A. K.

Na Ohridsko jezero

Ohridsko jezero je precej daleč od Ljubljane. Z brzcem 24 ur do Skoplja in potem še 8 ur avtomobilske vožnje čez Vlajnico ali pa 16 ur vožnje z ozkotirno železnico čez Kičevo. Pelješ se lahko tudi direktno do Bitolja — 30 ur z brzim vlakom in od Bitolja čez Resan ob Prespanskem jezeru z avtomobilom 78 km. Bolj zanimiva je pot čez Vlajnico.

Ko je avto prevozil slabšo in boljšo cesto po soteski hudournika med Suho goro in Žednom, se odpre pogled na plodno tetovsko polje »Donji Polog«. Njega namakajo mladi Vardar in njegovi pritoki iz Šarplanine, med njimi tetovska Penja, ki

»Ljuboten«

daje svojo moč za pogon tetovske električne centrale, do sedaj največje v Vardarski banovini.

Po Donjem Pologu so posamezni večji ali manjši gozdički, ki nudijo v dobi selitve skrivališča zelo številnim kljunačem, a blatna močvirja in Vardar so v istem času polni različnih vodnih ptic. Na zapadu ravnice so južnosrbske Karavanke »Šarplanina«, ki se vlečejo od Kačanika, kjer je severni vrh Ljuboten (2480 m), do Vrutoka nad Gostivarjem (60 km).

O gozdovih pod Ljubotenom in njegovih prebivalcih je že pisano v »Lovcu« in ne bom ponavljal.

Na pobočju Šarplanine, 6 km pod Tetovim, je lep samostan Lešak, obdan od celega gozda domačih kostanjev. Sicer je pa na vsem vzhodnem delu Šarplanine v nižjih legah polno tega

drevja, ki daje pašo domačim in divjim rilčarjem. V višjih legah je pretežno bukov, a sem in tja hrastov gozd, pomešan z redkimi smrekami ali borovci. V tem gozdu se potikata, čeprav že redka, medved in ris. Ris, ki je v živalskem vrtu v Skoplju, je bil mlad ujet nad Leškom. Zgodi se, da pridejo pastirji v »kavgo» (prepir) z risom, željnim poslastice mlade drobnice. Leta 1935 na pomlad so pastirji in njihovi psi ugonobili risovo samico pod Popovo šapko v Šarplanini.

Tetovo je prijazno mesto s 17.000 prebivalci. Od tu je izhodišče za Popovo šapko, kjer so zelo lepi smučarski kraji. Tu je bila leta 1933 sezidana lična planinska koča.

Od Popove šapke je še dobrih 5 ur hoje na najvišji vrh Šarplanine »Aleksandrov vis« (2702 m), nekdanji Turčin. Tu je še dovolj gamsov, kljub temu, da so na planinah v poletju ovce in druga drobnica. Gamse najdeš na Šarplanini povsod, nekje več, nekje manj; potikajo se iz kraja v kraj, bežeč od pastirjev in čred; v glavnem se drže, ko je živina v planinah, težko dostopnih sten. Na grebenu Šarplanine in na njeni zapadni strani se nahaja tudi ruševec, a nikjer ni v gozdovih velikega petelina, medtem ko jereba najdeš na količkaj prigodnem mestu.

Slavni nimrod izpod Sv. Ane, Burgarjev Janez iz Ribnice, ki je nekaj časa živel v Prizrenu, je pred leti lepo opisal v »Lovcu« jerebji lov v Šarplanini nad izvirom prizrenske Bistrice.

O kotorni, tej tipični kokoši juga, ni kaj posebnega povedati: povsod na Šarplanini je je dovolj.

Med Tetovim in Gostivarjem je ravnica »Gornji Polog«, bolj in manj močvirnato polje s Šarplanino na zapadu in Suho goro na vzhodu. Na jugu zapirata Gornji Polog Bukovik in Vlajnica, ki vežeta Šarplanino z gorskimi planotami Bistre in Jame.

Od Tetova do Gostivarja je ravna 24 km dolga cesta počez čez Gornji Polog. Ob selitvi je tudi v Gornjem Pologu dober lov na kljunače.

Gostivar ima 6000 prebivalcev. V njegovi okolici je zelo dober veliki in mali lov, posebno v gozdovih Mazdrače na južnem delu Šarplanine.

Ob cesti na Vlajnico, 11 km od Gostivarja, je vas Vrutok in za to vasjo izvira Vardar. Ob samem izviru in še nekaj kilometrov pod izvirom, skoraj do Gostivarja, so lepe postrvi.

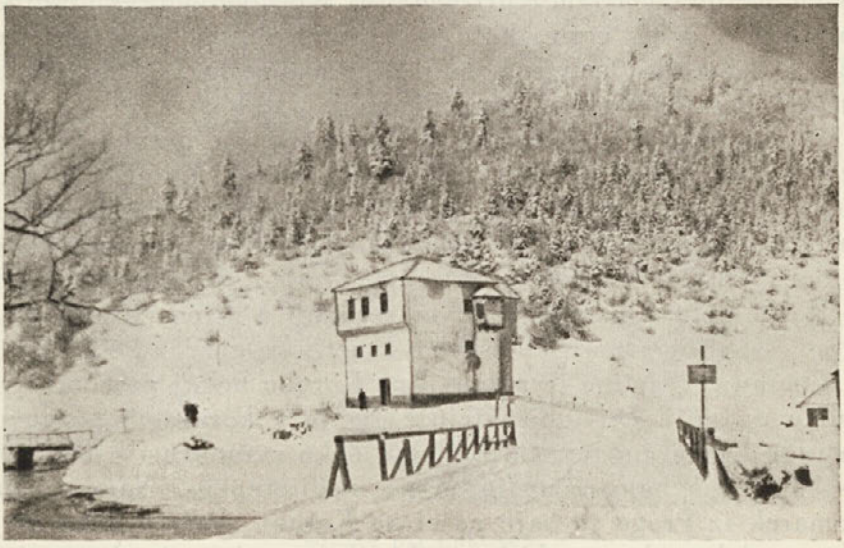
Vlajnica (1320 m) je razvodje med Jadranskim in Črnim morjem.

Po tričetrturni vožnji po cesti, speljani v strmih ključih, si na Vlajnici. Pod Vlajnico je Mavrovsko polje z Mavrovimi hani in vasjo Mavrovo. Pri Vlajnici je Bukovik in je čezenj

speljana mala železnica za Kičevo in dalje za Ohrid. Za Mavrovskim poljem so grebeni planine Bistre.

Mavrovsko polje je kljub svoji legi, 1100 m nad morjem, zelo močvirnato in iz njega se zbira Mavrovska reka, ki se nad Trnico izliva v reko Radiko.

V Mavrovih hanih je prav dobra gostilna, kjer skoraj vedno lahko postrežejo z potočnimi postrvmi iz Mavrovske reke ali Radike. Tu v Mavrovih hanih je tudi izhodišče za izlete na planino Bistro, Korab, Jamo in južni del Šarplanine. Okolica je pripravna za smučanje, in kar je redko, polna je lepih smrekovih gozdov. Pri mostu čez Mavrovsko reko je vojašnica, kjer je nastanjena četa pehote.

Most v Mavrovih hanih

Umirovljeni general Ristić mi je nekoč pravil, da je na jesen leta 1923 nadzoroval četo v Mavrovih hanih. Zanimal se je tudi za lov. Četni poveljnik mu je povedal, da je pred dnevi uplenil veliko mačko, ki je nekaj sto korakov za vojašnico napadla kozjo čredo. Odvedel ga je v skladišče in mu pokazal kožo odraslega risa. Dosihmal mu ni bilo znano, da so risi v teh predelih.

Mnogo lovskih dogodkov iz ožje in širše okolice Mavrova je opisal v belgrajskem »Lovcu« Mihajlo Jovanović, nazvan »Mika brada« iz Skoplja, učitelj in sledec, znani srbski lovec, ki je nekaj velikih počitnic prebil v gozdovih pod Korabom, Bistro in Jamo, ustrelil dva ali tri medvede, več gamsov in se srečal tudi z risom.

Od Mavrova, čez Carevo česmo, je speljana zložna gorska pot na planino Bistro in v Galičnik. Tu smo leta 1932 kupovali ilirske ovčarje za vojaštvo. Vodja komisije je bil veterinarski polkovnik dr. Ivan Keber, pravi lovec, gospod in kavalir. Lepi so bili časi na Bistri in v Galičniku, ko dobrim gorjancem in pastirjem ni šlo v glavo, da so njihove pasje mrhe tako znamenite. Danes je drugače, ilirski ovčarji so v modi in njihova konjunktura je zelo porastla. Za ljubitelje psov-ovčarjev je na Bistri dovolj lepega gradiva.

Glavni vrhovi Bistre so med 2000 in 2200 m visoki, kakor Medenica 2162 m, pod katero so Trebiške rupe. V Trebiških rupah sem do sedaj videl največ gamsov, kar se namreč tiče Južne Srbije. Zima gamse prižene prav v pečine nad reko Radiko, do same državne ceste. Potujoč z avtomobilom sem imel priložnost opazovati 3 gamse komaj 200 m nad cesto. Pod Trebiškimi rupami je samostan Sv. Jovan Bigorski.

Cesta vodi ob reki Radiki, večinoma na desni obali, ob vznožju predgorja Koraba in Krcina (2345 m). Korab s svojimi 2762 m je drugi najvišji vrh v državi. Ob cesti leži vas Žirovnica, najbolj prikladno izhodišče za Korab. Korab in njegovo okolico je opisal v Planinskem Vestniku dr. Pretnar. V lovnem pogledu je Korab dobro znan in je lovce seznanil z njimi že prej omenjeni Mihajlo Jovanović. Asistent kmetijske gozdarske fakultete v Zemunu g. Martino je ugotovil na Korabu nekaj posebnih vrst polhov in miši. On tudi zatrjuje, da je v korabskih gozdovih, pa tudi drugod na južnem Balkanu neka zvrst srne in medveda — capreolus balcanicus in ursus mediteraneus. Naravoslovec Komarek iz Prage je baje našel na Korabu sledove neke divje koze, podobne »bezuarski kozi«, ki jih je svoj čas imel v revirju nad Kolpo knez Turjaški in ki jih je pred leti opisal v »Lovcu« kapetan Zvonko, ko je namreč divje koze lovil v Hercegovini ob črnogorski meji. Prebivalcem teh krajev ter orožnikom, ki so prehodili ves Korab, o tej kozi ni nič znanega.

Gornji del soteske reke Radike je lep zaradi smrekovih gozdov, dolnji del proti Debru pa je skoraj popolnoma gol. Je pač tu večinoma arnavtski živelj, ki redi koze in nima nobenega smisla za gozde in naravo. V skalovju nad Radiko gnezdijo na več krajih rjavi in gologlavi jastrebi. Na Korabu se pojavi sem in tja tudi še brkasti ser, ta pač najbolj redka ptica roparica Evrope. Da je tu še dovolj uharic, planinskih orlov in njegovih sorodnikov, je zaradi samote krajev razumljivo.

Malo pred izlivom Radike v Crni Drin, na njeni desni obali pod Krčinom je termalno kopališče Kosovrača, ki pa je zelo

zapuščeno, kakor mnogo drugih, a izborno zdravilnih kopališč na jugu.

Pred Debrom se izteka Radika v Crni Drin.

Debar s 6500 prebivalci je ob sami albanski meji. Je to tipično arnavtsko-turško mesto. Ko je lansko leto prišel do Debra neki nemški časnikar, se je zelo začudil, da je tukaj toliko industrije. On je pač številne minarete zamenjal s tovarniškimi dimniki. Ob Debru je Debarska banja, izborno ali tudi zapuščeno termalno kopališče. Pod Debrom je ob samem Crnem

Soteska pri Lukovem

Drinu plodno polje, ki obiluje na jerebicah in zajcih, a je lov zelo otežkočen zaradi bližnje meje.

Naj še povem, da je Radika v gornjem toku tipična planinska reka z lepimi postrvmi. Ob izlivu v Drin so postrvi že redke, a je zato mnogo belih rib in jegulj. Mislim, da bi se lahko poskusilo tudi z zaploditvijo lipana in da bi mu voda Radika prijala.

Od Debra dalje je cesta speljana v dolžini 52 km na levi obali Crnega Drina do Struge na Ohridskem jezeru.

Na eni strani so strme stene ogrankov Bistre in Jame, Stogova in Karaosmana, na drugi strani gorska veriga Jablanice. Ob poti je posebno lepa soteska pri Lukovem. Po 35 km vožnje se odpre Struško polje in Struško blato. Crni Drin ni več nemirna planinska reka, temveč teče leno po polju — vsepovsod

je zamočvirjeno. Gorska rajda Jablanice na zapadni strani polja s svojimi do 2260 m visokimi vrhovi — Strižak, Crni kamen (2257 m). Devojačke vode — nas spet spominja na naše Karavanke. Tam v daljavi, že z albanske strani, nas čez sedlo Djafasan pozdravljata vrhova gore »Dva brata«, ker sta enako visoka (2210 m). Po Struškem blatu se preletavajo race, reki Šum in Sateska tečeta ravno tako počasi in leno kakor Drin, v katerega se izlivata pri Morovištu.

O Jablanici ni kaj reči v pogledu lova. Na samem njenem grebenu je državna meja. Tu so obmejne straže in lov v obmejnem pasu je prepovedan. Na albanski strani je še močan gozd in v njem je še precej divjih svinj in — razume se, volkov. Te svinje pridejo večkrat čez mejo na osojno stran Jablanice. Sem in tje se pokaže še kakšen medved. Gamsov skoraj da ni. Zadnji gams je padel leta 1931, kolikor mi je znano. Ob Jablanici prebivajo vlaški pastirji, ki gonijo svoje črede po planinskih pašnikih. Ker je mnogo drobnice, je malo divjadi, razen po vrhovih.

Struško blato s svojimi 1300 ha površine, neki podaljšek jezera — je pravi eldorado za močvirni lov.

V avgustu, ko so se že dobro operotile velike divje race, s ptičarjem; na jesen, ko pridejo prve race selilke; pozimi, ko se privlečejo jate gosi — vedno je dovolj priložnosti za lovca. Različne čaplje se moško in domače kakor nečimrni gardisti sprehajajo sem in tje. Kozice v vijugastem letu beže pred lovcem. Roparska svojat lunjev, sokolov, skobcev in kraguljev zasleduje račjo družino. Celo kralj Jablanice, planinski orel, se ne sramuje, da pride v goste v Struško blato in si poišče od lovcev obstreljeno divjo raco. Črni krokar je povsod tam, kjer je mrhovina in te je tu dovolj. Saj zaradi neprehodnosti močvirja mnogo obstreljene divjadi lovec ne more najti. V Šumu in Sateski, ki tečeta skozi blato, je mnogo krapov in drugih belih rib in ni čuda, da se v njem zadržuje čestokrat vidra. Močvirske vidre v teh krajih ni.

(Konec sledi.)

Kragulj mladič (v prvem letu)

Miroslav Hanzlowsky

Kako me je »vodilo«

»Vodilo ga je« pravijo, če koga nekakšni življenjski ekstremi včasih tako zmedejo, da kakor brezumen ne ve, kod hodi in kaj dela. Imel jih nisem v svojem življenju samo jaz, marveč tudi drugi gozdarji in lovci. O tem so si gotovo že belili glave nekateri gospodje in nas bodo imeli za neke vrste »prismuknjence«. Toda povem vam vsem, da smo zdravi povsem na duši in telesu. Da bi pa bilo to v zvezi z alkoholom, tudi ne drži in ne more priti v poštev, ker poznam lovce, ki sploh ne pijejo, a jih je vseeno vodilo.

Ker sem že opisal nekaj doživljajev »očeta Brdavsa«, — ki so pa docela druge narave, — naj opišem tudi nekaj takih, ki sem jih doživel sam in pa moji tovariši odnosno logarji.

I.

Tisti čas sem bil star komaj 17 let, ko me je prvič nosilo »naokrog«. Bilo je v začetku meseca junija, ko me pošlje moj oče za »Ješevec«, da pogledam, če že gonijo srnjaki srne. Seveda sem poznal Krakovo kot svoj lastni žep, zatorej sem jo veselo mahal po znanih potih k »Ješevcu«. Ker je mladost norost, sem si spotoma še kako zažvižgal in zabrundal, seveda ne prav »na glas«, ker je bila pesem le v mojo uteho. Tisti večer je bil tih. Nič mi ni nagajalo, kakor samo komarji, ki so me po tilniku že prav pošteno opikali. — Na ogromen travnik sta prišla poleg srn tudi dva srnjaka, ki sta se nekaj časa mirno pasla, potem pa legla k nočnemu počitku. Ko je pa legla tema na pokrajino, sem jo tudi jaz odkuril proti domu po znani stezi. Poudarjam še enkrat, da mi je bilo vse znano tako, da bi našel stezo tudi v največji temi. Toda to pot mi je postalo vse naenkrat nekam tuje. Ko grem nekako četrt ure, se mi dozdeva, da ne grem prav. Ustavim se in premišljujem, ali se ne odcepi kje kaka stranska pot, na katero sem nemara zašel. Toda ne; pot je bila do Semiškega travnika brez odcepov. In tedaj je leglo na mene kakor »mora«, tako da nisem vedel, kam se naj obrnem. Hodil sem dolgo po travnikih in hrastovem gozdu kakor slepec. Ako bi vsaj vedel za ime kakega travnika, ali gozdnega oddelka; vse napenjanje mojih duševnih moči ni zaleglo prav nič. Slednjič se znajdem na močvirnem travniku, kjer sem brodil po vodi in mlakah čez kolena. Tedaj poči strel. Videl sem v daljavi hišo, a meni ni prišlo na um, da je to moje zatočišče. Čujem oddaljene klice in trobentanje z lovsko trobko, toda vse mi je tuje in začuden se vprašam, zakaj neki delajo tak

»kraval« pri dotični hiši. Nič, si mislim, pa pojdem le k dotični hiši, morda mi povedo, kje se nahajam in mi dajo vodnika, da pridem domov. Po velikem trudu, gazeč vodo in blato se znajdem končno le pri hiši. Tu mi pride naproti objokana mati in se nad vse razveseli, da sem zopet doma. Gledam žensko in se prav začudim, zakaj je z menoj tako prijazna. Da, še svojo rodno mater nisem več spoznal. Zato jo prosim, naj mi pove, kje se nahaja gozdarska hiša in naj mi dajo s seboj vodnika, da lahko dospem tjakaj, ker bodo moji roditelji že v velikih skrbeh zaradi mene.

»Ja moj sin, Mirko, ali me ne spoznaš več! Kaj se je zgodilo s teboj? ...« mi reče mati in začne ponovno plakati ter se mi vrže okrog vratu. Tedaj se je začelo tudi odgrinjati v mojih možganih in padlo je zagrinjalo, ki je zastiralo toliko časa mojo zavest. Tedaj spoznam šele svojo ljubljeno mater, svoj dom in vse ostalo.

Seveda sem se moral pošteno očistiti, zakaj bil sem ves zamazan od blata in druge vodne nesnage. Medtem se je vrnil tudi oče, ki me je zaman iskal po Krakovem in sem mu moral pripovedovati vse, kar se mi je dogodilo na moji »ekskurziji«. — In končno je dejal moj oče: »Hvali Boga, moj sin, da si doma in da te ni uničil zli gozdni duh, ki se klati po tem nesrečnem lesu. Jutri ti povem, kako je mene »vodilo« po Krakovem; — sedaj pa pojdimo počivat, da se odpočijemo in otresemo more ...«

Bila je tretja jutrnja ura.

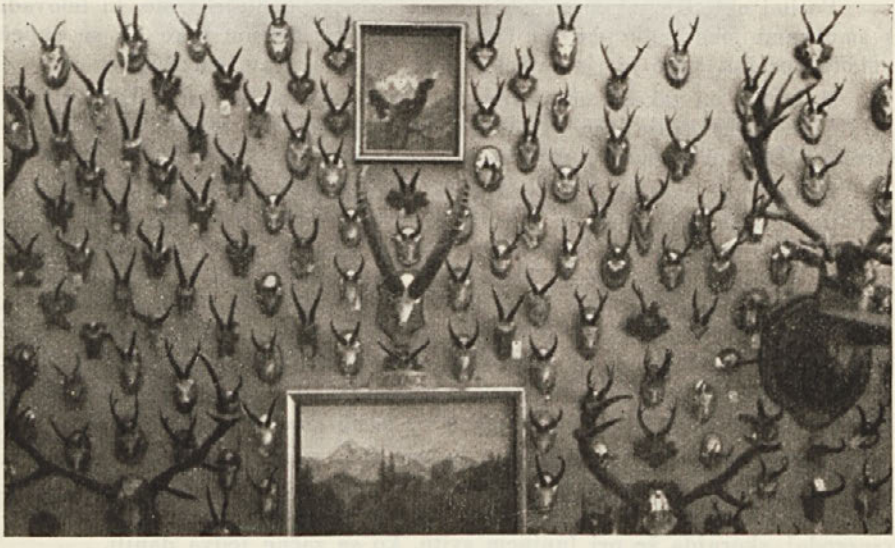
II.

Naslednji dan pri zajtrku nam je pripovedoval oče naslednji dogodek: »Bil je lep jesenski dan, ko sem imel opravek na »Straži«. Je to samostojno ležeči gozdni oddelek približno 1½ ure oddaljen izven meje celotnega kompleksa. Dopoldne sem opravil, kar sem imel gozdarskega posla in okrog poldne sem se poslovil od našega gozdnega čuvaja ter jo mahnil po ca. 4 km dolgi ravni preseki, ki vodi skoro do naše meje.* Prišedši do meje, sem se vsedel na obmejni kamen ter použil svoje skromno kosilce, ki sem ga imel s seboj. Nato vstanem, da nadaljujem pot. Toda, kje sem? Ogledujem obmejni kamen, izvlečem iz torbe karto in iščem kamen na karti; toda vse zaman, nikjer ni zarisan. Obračam karto v roki, obračam sebe, vsepovsod se mi zdi, da sem obrnjen proti Sercanu. Obrišem si čelo in ga drgnem, da bi se mi zaostala kri poživila; vse zaman. Čim dlje stojim na tem mestu, tem večja tesnoba lega okrog mene in na mene. Vtaknem karto v torbo in

* Tu so namreč oddvojena privatna zemljišča s preseki, ker so bila pred letom 1872. tudi državna posest.

hajdi proč! Grem po meji in ko pridem do konca se mi vidi, da sem šel napak; torej nazaj! Grem in grem vedno v isti smeri in pod noč pridem k hišam. »Kje sem?« vprašam voznika, ki je pripeljal domov drva. »Na Hrovaškem brodu ste, gospod.« — »Na Hrovaškem brodu? Kje pa je ta vas?« Po dolgem tolmačenju se mi vendar dozdeva, da poznam to vas. In kod nazaj? Čez les mi ni ugajalo več hoditi, zato sem jo ubral po cesti. Čez dve uri sem bil tik Kostanjevice, pa tudi tega mesteca nisem spoznal, akoprav sem bival poleg njega in v njem skoro 30 let. Ko stopim na most, mi naenkrat postane lahko, oziram se naokrog, dà, vse mi je bilo v trenutku zopet znano in šele tedaj se zavem kod hodim in kaj je bilo z menoj. Grem torej proti domu, kjer je bilo vse objokano. Veselje je zopet zavladalo, ko sem jim povedal zgodbo o hudobnem krakovškem duhu, ki me je vodil okrog, ne da bi mu mogel kljubovati.« —

Seveda je moj oče trdno veroval v »hudobnega duha«, ki človeka dostikrat vara v njegovem delovanju. (Konec prihodnjič.)

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Kranj«

Dr. Janko Dernovšek, Maribor

Srnjad v ujetništvu

Kruto je, trajno oropati zlate svobode to nežno in plaho živalco, ta kras in ponos naših temnih gozdov. Vendar vidimo prav pogosto, kako se navadno v prav majhnih ograjenih prostorih trpinčijo te živali, brez prave hrane in nege. Poudarjam slednje, kajti hrana srnjadi v ujetništvu se mora prilagoditi kolikor mogoče tisti, ki jo navadno uživa v prosti naravi. V prosti naravi se srnjad nikdar tako ne zanemari, zamaže in zapraši kakor v ujetništvu, kjer brodi večkrat v blatu in leži v prahu. V prostosti tekajoča srna se mehanično čisti nesnage ter otresa mrčesa, kar je v ujetništvu otežkočeno ali pa večkrat celo nemogoče. Ako pa vsega tega ni, potem oboli žival prej ali slej na raznih boleznih, začne polagoma hirati, dokler končno žalostno ne pogine.

Radvanjsko lovišče v bližini Maribora obsega okrog 1500 ha ter je precej dobro zasedeno s srnjadjo. Vendar se opaža, da se število srnjadi žal od leta do leta krči.

Vzrok temu so v prvi vrsti nedisciplinirani hribolazci. To je posebna vrsta ljubiteljev narave, ki se karakterizira s tem, da ne hodi navadno po markiranih poteh, temveč jo ubere kar naravnost po celini. Križem kražem tava potem ta družba po samotnih gozdovih ter si s huronskim vpitjem v vseh nijansah dela kratek čas in korajžo. Lomi veje in trga cvetje vsepovsod, da potem vse to ovelo in zmečkano vrže proč.

Pozimi naletiš vsak trenutek tudi na smučarja, divje vrste, ki telovadi s smučkami med vejevjem na čisto nemogočem terenu, tako da se čudeč nehote vprašaš, kako je tja prišel in kaj prav za prav tam išče.

Naravno, da takega udejstvovanja sporta srnjad pri najboljši volji in kljub idealnim krajevnim razmeram ne prenaša ter se sledeč znanemu izreku »Pametni popusti!« raje polagoma izseljuje.

Druga nič manjša šiba božja za boječe prebivalce naših pred petnajstimi leti še tako tihih in mirnih gozdov, so gobarji in jagodarji. To so pripadniki raznih slojev, katere so deloma sedanje neugodne gospodarske prilike prisilile, da si iščejo zaslužka z nabiranjem gob in raznih jagod. Deloma so pa to zopet neke vrste sportniki, ki iščejo in morda tudi najdejo neko notranje zadovoljstvo v hrepenenju po sportnem udejstvovanju. Domišljujejo si najbrže, da je v današnjem času kriterij za ocenjevanje družabne vrednosti človeka v udejstvovanju katerekoli vrste sporta, pa če je to končno tudi le nabiranje gob in jagod po naših gozdovih.

Omenjeni sportniki tekmujejo potem med seboj, kdo bo zjutraj prvi oblazil najboljša mesta, kjer je zraslo in dozorelo čez noč največ gob in jagod, in tako vidite takega sportnika kakor mesečnika tavati po gozdu navsezgodaj, skorajda še pri luninem svitu, ko se začne jedva daniti.

Kake misli in želje navdajajo ob takih prilikah lovca, ki prisluškuje ravno ob teh jutrnjih urah petju divjega petelina, kliče ali čaka srnjaka, ali pa vabi jereba, lahko drastično pove vsak, ki je to že sam bog ve kolikokrat doživel.

Vendar se ti jutrnji obiskovalci naših gozdov ne zadovolje samo z gobami in jagodami, temveč oni love in pobijajo vse, kar je živega v gozdu in kar jim ne more pravočasno uiti. Zgodilo se je, da mi je pred kratkim

lovec prinesel mrtvo samico jereba, na kateri se je dalo točno ugotoviti, da je bila udarjena s palico, a je imela po udarcu še toliko moči, da je odletela nekaj metrov v stran, kjer je ubijalec ni mogel več najti.

Vsako leto polove ti ljudje razen vseh mogočih drugih živali brez dvoma tudi večje število komaj skotenih srnic, ki jim ne morejo uiti in katere potem prodajajo po mestu in okolici. Tako sem preteklo leto zvedel, da je bilo v Radvanjskem revirju ujetih pet malih srnic. S pomočjo policije, ki mi je šla vedno na roko in z drugim poizvedovanjem se mi je potem posrečilo, da sem spravil štiri srnice pravočasno na varno, medtem ko so peto prej pojedli, preden je prišla rešitev...

Teh srnic — bila sta dva srnjačka in dve srnici — nisem mogel več izpustiti. Bile so vsled nepravilnega ravnanja zelo oslabele, drugič bi jih pa skoro gotovo ne našle več njihove matere, tudi če bi jih bili nesli kam v gozd. Vsled tega bi bile postale neizbežen plen divje lovečih psov, ali bi pa zopet padle v roke — gobarjem in jagodarjem. In tako so prišle te živalce v začasno ujetništvo, kjer so dobro prezimile.

V ujetništvu

Na prostranem vrtu so se veselo izživljale ter se po mili volji gibale in tekale. Uprizarjale so prave dirkalne tekme, kar je bilo prav zabavno gledati. V kotu vrta so imele lično utico, ki je bila na dve strani odprta in kamor so se zelo rade zatekale ob grdem vremenu. V utici je bila solnica, jasli za seno in koritce za oves, ki mu je bilo primešanih vedno nekaj v moko zdrobljenih jajčjih lupin. Pred utico pa je bila posoda za vodo.

Začetna hrana je obstojala seveda le v mleku, ki mu je bilo primešane polovico vode. Kmalu so se navadile vsaka na svojo steklenico s sesalcem ter so dobivale hrano trikrat na dan, vsakokrat po ¾ litra mešanega mleka. Po nekaj dneh so se popolnoma popravile ter se začele lepo razvijati. Polagoma so pričele same trgati zelenje po vrtu, medtem tudi razno zelenje, ki se jim je sveže donašalo iz gozda.

Pri taki mešani hrani so zelo dobro uspevale ter so bile motnje v prebavi izredno redke. V tem slučaju jim je prav dobro del tobak, ki se jim je kmalu zelo priljubil in so ga z vidno slastjo žvečile.

V kratkem so se udomačile, to se pravi, da se niso bale tistih ljudi, ki so prišli bodisi s hrano ali pa vsled drugih opravkov večkrat na vrt. Tudi ropotu in nemiru voz, avtomobilov in vlakov, ki so drdrali neposredno mimo vrta, so se kaj kmalu privadile. Spale so zelo malo ter si jih lahko videl vsak trenutek podnevi in ponoči stikati po vrtu. Sicer pa moram potrditi, da so te živalce pri vsej svoji ljubkosti vendar le precej stupidne.

Težko so prenašale v ujetništvu zlasti vročino v poletnih mesecih. Zanimivo je bilo opazovati, kako se je starejšemu srnjačku, ki je dobil ime

Samo, v teh vročih mesecih že počel zbujati spolni nagon. Z nedvoumnimi kretnjami je skušal o gotovi potrebi prepričati najmlajšo srnico, ki je bila za tri do štiri tedne mlajša od njega in katera ga je z absolutnim nerazumevanjem situacije vprašujoče gledala, kaj naj to pomeni in kaj hoče... V splošnem pa je bilo opazovati, da sta se najraje družili srni zase in srnjaka zase.

Imel sem vtis, da so letošnjo precej ostro zimo lahko prenašale in da so se ravno v največjem mrazu prav izborno počutile. Ako jim je v posodi zamrznila voda, so hitro prebile led, da so tako prišle do vode.

V teku prvega leta so se vse štiri izredno lepo razvile. Dokaz temu, da je bilo hranjenje pravilno in nega dobra, je pač dejstvo, da niso bile nikdar resno bolne ter je rogovje pri obeh srnjačkih nenavadno lepo zraslo. Zanimivo je tudi, da se je Samo že v prvem letu razvil v krepkega vilarja.

Pred slovesom v prostost
Levo krmišče

»Samo«
v prostosti

Z nastopajočo toplo pomladjo pa je napočil tudi zanje čas zlate prostosti. S srebrno znamko v levem uhlju, na kateri je označba »Dr. Dernovšek, Maribor 16. 4. 37.« smo jih izpustili v sredini Radvanjskega lovišča, na idealnolepem terenu, obdanem od jas, gostih zaklonišč, potočkov, solnic in krmišč ter jim želeli v slovo srečno pot v trdem boju za svoj obstanek.

Tisti dobri lovec pa, kateremu bo nekoč po prijetnem lovskem užitku padla v roke kot lep lovski plen ena izmed omenjenih zaznamovanih živalic — pa četudi bi bila le srna — naj bo tako prijazen ter naj z ozirom na znanstveno važnost takih podatkov sporoči Lovskemu društvu v Mariboru, kdaj, kje in pod kakimi okolnostmi je eni izmed teh zaznamovanih srnic pretrgala lovska krogla nit življenja.

Opozarjamo na predpis dokaza o izvoru divjačine in kož na strani 361.

Stresa James (Jakob) Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki

(Nadaljevanje.)

Tukaj si lahko izkriče vse, kar si hočejo, in jih nihče ne more tožiti. Tako sem tudi jaz, kadar sem gonil, vpil na naše fante in jih obkladal z lepimi imeni ter klical nebo in zemljo za pričo, da večjih norcev ni, kot smo mi, ki v takem vremenu hodimo okrog, namesto da bi sedeli doma za gorko pečjo.

Vedno bližje in bližje prihajajo glasovi gonjačev. Zdaj bi že moralo kaj priti iz gošče. — Glej, nekaj sivega se poganja tamle. Pogledaš natančneje, srne so. Ena, dve, tri, pet, deset. Ko pridejo na jaso, prav pred tabo, da bi se lahko ene dotaknil z roko, obstoje in se ozro nazaj proti kraju, odkoder so jih preplašili glasovi neznanih »živali«. Nervozno udarjajo s prednjima nogama ob tla. Vohajo zrak in nenadno zavohajo človeka, ki stoji ko vlit ob drevesu. Sedaj se zbero v polkrogu okrog njega in ga gledajo. Lovcu šine elektrika v prst in nehote se mu ovije prst okrog petelina. Stoj, kaj pa postava?

Tako se bojuje v notranjosti lovec in končno premaga dobra stran. Pobesi puško in zamahne z roko. Srnice odcapljajo počasi naprej. Lovec pa še čaka. Kajti lahko še pride srnjak, ki ni nikdar prvi.

Prva gonja nam ni prinesla žive duše iz gošče. Edino Babič se je nekaj bahal, da je videl srnjaka, pa ni mogel streljati, ker je bil predaleč. Srnjak da je prišel za njegovim hrbtom, torej je hotel naravnost proti gonjačem.

Ko so prišli gonjači do nas, smo se pomaknili za pogon naprej in šli zopet na čakališče. Pot ali steza ali kaj bi že rekel, se mi je zdela nekam lepa in še precej ravna. Videlo se mi je, kot bi jo nasuli nalašč za nas in jo speljali ob robu hriba. Informiral sem se pri Mandelnu in ta mi je povedal, da je šla tod gozdna železnica pred kakimi petdesetimi leti in vozila hlode iz gozda, katere so sekali drvarji. Zdaj je bila ta železna cesta že vsa zaraščena, le sem pa tje so se še videle brazde, kjer so bili nekdaj pragi za tračnice. Torej železnica ni bila narejena samo za kratek čas, ampak je morala služiti dlje časa svojemu namenu.

Sploh sem videl po vseh teh krajih sledove nekdanje železnice. Zvedel sem, da je vodila prav do mesta Du Bois, ki je kakih 50 milj od tam. Tam so bile postavljene žage za ves les iz teh hribov.

Ob nekem živahnem potoku sem videl celo ostanke nekdanje gozdarske kempe (koče), kjer so stanovali in živeli gozdarji. Na misel mi je prišlo, da je svoje čase gotovo gozdaril po teh krajih tudi kak naš rojak, saj so sprva hodili največ v gozdove v Pennsylvanijo ali W. Virginijo, ko so prišli iz domovine.

Zdaj je bilo to gozdarsko življenje mrtvo, drevje posekano in goli hribi kažejo svoja rebra v svet, žalostna priča nekdanje ameriške neprevidnosti. Včasih sem stal na čakališču na kakem vzpetem mestu, odkoder sem videl na sto in sto milj daleč čez hribe in doline. Toda vse sama golina in morda nizko grmičje, sem pa tje vmes kaka bukev, ali kaka smreka, ki sameva. Drugo je vse posekano, vse uničeno. Žaga in sekira sta peli toliko časa, da je vse padlo.

In to ni šlo samo v Pennsylvaniji, to je šlo vse od New Yorka pa do Pacifika. Samo v državi Oregon in Washington je menda še nekaj prvotnega gozda.

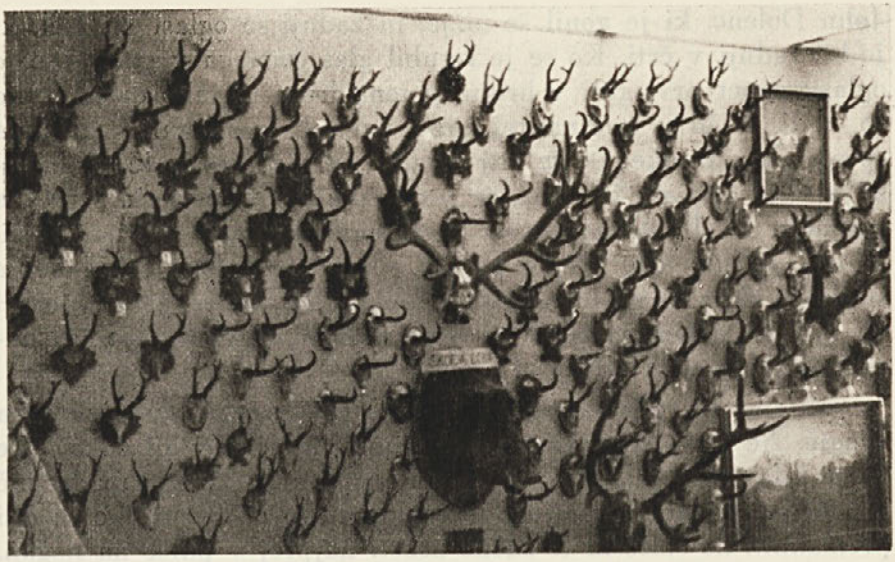
Ko sem takole hodil po tej nekdanji železni poti, sem nehote, kot trden kmet stisnil pesti in se vpraševal, koliko lesa se je tukaj pač odpeljalo iz gozda. Zdaj sem bil celo jaz zadovoljen, da je bila tako lepa pot, po kateri sem zložno hodil.

V hribu za nami je pokalo, kot bi streljali s strojno puško. Pri nas pa nič. Po pogonu jo udarimo proti vrhu hriba. Čvrsto smo jo mahali navkreber in si mislili, da ti hribi niso tako nevarni za telo, kot se je človeku zdelo prej. Toda vodnik nas je peljal po zložni poti samo zato, da bi mu ne ušli nazaj koj prvi dan.

Kaki dve milji se je vlekla tista pot, čeprav sem jaz Mlakarju trdil, da je dolga najmanj dvajset milj. Četudi ni bila ravno strma, je postal kožuh tako nekam težak, puška je vlekla ramo k tlom, pod kapo so se lepili lasje in v nogah te je peklo, kot bi hodil po žerjavici. Zato sem bil prav vesel in zadovoljen, ko smo prišli na vrh.

Na vrhu smo prišli do državnega zavetišča za divjad. — Povsod so pribiti napisi in napeljana je tudi žica vseokrog, da kaže mejo med prostim lovom in med državnim zavetiščem. Se reče, žica bi človeka ne ustavila, ampak ustavi ga visoka kazen, ki je določena in zapisana za greh, če bi kdo streljal divjad v zavetišču. Tudi če jo streljaš zunaj tega rezervata, pa žival skoči v zavetišče in tam obleži, ne smeš iti ponjo, razen če je s teboj lovski paznik. Vprašanje je, če vsi lovci to postavo res tudi zvesto izpolnjujejo.

Kmalu za tem se zopet razvrstimo za pogon. Tedaj sem jaz prvič gonil divjad v svojem življenju in pohvaliti se moram, da sem dobro delal. Lomastil sem po položni rebri nizdol in vpil na

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Kranj«

vse grlo, da bi zbudil tudi polha iz najglobokejšega spanca. Včasih je sicer res prišel kak čuden glas iz mene, namreč takrat, ko sem ravno zinil in pahnil glas iz prs, pa sem stopil z nogo v kako globoko kotanjo in sem moral najprvo poskrbeti za svoje noge in potem šele za glas. V takem slučaju se je glas ustavil v grlu in nekaj tako čudnega je prišlo iz grla, da ni bil ne stok ne jok, ampak vsakega pol. Včasih se je pojavila pred menoj taka navlaka raznega lesa, podrtih trohnelih hlodov, srobrota, grmičja in ne vem kaj še vsega, da sem moral biti velik »diplomat«, da sem prišel zdrav skozi. Da bi delal ovinke, ni kazalo, ker držati sem se moral v pravi razdalji med mojim levim in desnim »razbojnikom«, hočem reči gonjačem. Poleg tega sem moral iti kolikor mogoče v ravni črti, torej nisem smel biti preveč izbirčen glede poti. Preden sem prišel do lovcev, ki so čakali na preži, sem bil ves moker, pa ne od snega.

V hribu zadaj poči puška zopet in zopet. Tam so že začeli. Streljanje se oglasi tudi iz drugih hribov in goščˇ. Sila mora biti lovcev tod okrog. Če vsak strel zadene, to bo padlo srnjakov danes! Ampak nič me ni preveč srce bolelo, ker sem vedel, da povprečno pade po pet strelov na enega srnjaka.

Tedaj se pa oglase naši gonjači, da nam ženo prve srnjake v naročje. Visoko pod vrhom se oglasi naš vodnik Charlie: johoooo! Za njim se oglasi njegov sin, ki je gonil pod očetom, tretji se oglasi

John Dolenc, ki je gonil še nižje, in zadnji se oglasi Mandel, ki je bil zadnji v črti. Ko se je izgubil glas četrtega v gozdu, se je oglasil zopet prvi gori v hribu, potem drugi in tako dalje. Tako so vpili in šli v črti naprej proti nam, ki smo stali v črti, da sprejmemo srnjake. Če je kaj živali v tem prostoru, ki se je nahajal med gonjači in lovci, se bodo splašile pred silnim vpitjem gonjačev in drvele naravnost proti nam, ki smo stali na preži. Včasih je bilo kaj, včasih pa nič. Če je prišlo kaj skozi, se je streljalo, sicer so pa lovci čakali toliko časa, da so prišli gonjači do njih in potem so odšli vsi skupaj kam drugam, kjer so napravili zopet enak pogon.

Mi smo se vedno menjavali. Štirje smo gonili sedaj, štirje pa drugič. Ne vem, kako bi rekel, kaj je lažje, goniti ali čakati. Če bi ne bila taka zima, bi bilo čakanje prijetneje. V zimi pa ni nič kaj prijetno stati po pol ure in celo eno uro na mestu, ko se niti premakniti ne smeš in te začne zebsti najprej v palce na nogah, potem v roke, potem v ušesa, potem v nos in končno se začneš tresti po vsem životu, da bi se srnjak lahko trikrat na glavo postavil pred tabo, pa bi ga ne zadel.

Če pa goniš, se giblješ in ugreješ. Edina težkoča pri tem je, ker moraš iti vedno primeroma v ravni črti, ne glede na pot čez skalovje, čez podrta debla, čez kotanje, skozi bodeče grmičje, ko se moraš včasih plaziti po vseh štirih in moraš poleg vseh teh težkoč, ko se loviš za svoje borno življenje po kakem rebru, pa še vpiti na glas in plašiti ubogo divjad, ki si ne more razlagati, odkod se je naenkrat vzela taka čudna buka, ki razgraja po prej tako mirni gošči. Tako sem presodil, da ni lepše prilike za take, ki se radi kregajo, da gredo na tak lov in za gonjače.

Zopet ni bilo nič. Potem smo napravili pogon na kraju, kjer je lansko leto Krist Mandel ustrelil dva srnjaka na enem čakališču.

Zato je menda tudi sedaj mislil, da se bo stvar ponovila. Meni so dali jako lep prostor in bi bil srnjak gotovo prišel mimo mene iz tesni, če bi bil pač kateri tam. To je bil že četrti pogon tisto jutro in niti rožička še nismo videli. Kaj, če bo taka smola? Od drugih hribov nam je še vedno odmevalo močno streljanje, kar je bilo znamenje, da vsaj divjad vidijo. Mi je pa še videli nismo. Tako se je tudi ta pogon razblinil v velik nič.

Ko smo se sešli, je kazal naš vodnik Charlie tako važen obraz, kot bi bil pravkar dobil sporočilo, da bo dala vlada Zed. držav za njegovo farmo milijon dolarjev.

Že od daleč je zavpil: »Ali je kdo izmed vas videl medveda?«

Medveda? Spogledali smo se in odkimali.

»Da,« nadaljuje svečano naš vodnik Charlie, ki je edini imel sedaj besedo. »Komaj sem zavpil, ko smo začeli goniti proti vam, pa se izkotali kakih 25 čevljev od mene izpod grmičja kosmatinec. Malo se je pretegnil in s taco pomigal proti meni, kot bi mi hotel reči, naj se ne dam motiti. Težek je bil najmanj 300 funtov. Namerim že puško, pa mi še o pravem času udari v mojo neumno glavo koristna misel, da se odpre lov na medveda šele v četrtek, danes je pa šele ponedeljek. Pred oči mi je stopila postava strogega sodnika in pa svetli dolarčki, ki bi jih moral plačati, če bi medveda ustrelil in bi me zalezel lovski paznik.«

Potem nam je Charlie razložil, da je sicer lovski paznik za vsak okraj samo eden in tega pozna. Toda ko se odpre lov, dobijo pomočnike in zvedel je, da je v Cameron okraju, kjer smo takrat lovili, najmanj 60 takih ovaduhov. Ti so napravljeni kot drugi lovci in tudi gredo med druge lovce, tako da morda včasih po ves dan loviš v družbi kakega sila prijaznega sportnika, ki pa je v resnici le lovski paznik in bi te koj prijel, če bi ti kaj narobe ali po pomoti streljal.

Charlie nas je peljal na kraj, kjer je medved nosil svoje kosti iz nevarne bližine krvoločnih lovcev. Res smo našli svežo sled in rečem vam, da po sledu v snegu sodeč, je moral biti res korenjak. Odhlačal jo je v hrib, preko katerega smo mi zjutraj prišli, samo da se je bil naše črte ognil. Od Mlakarja, ki je stal na skrajni levici, je kazala medvedja sled kakih 100 korakov oddaljenosti, a vendar je Jože prisegel, da medveda ni videl in ne slišal.

Tista medvedja sled nas je tako prevzela, da smo pozabili na vse srnjake. Marolt nam je zagotavljal, da tukaj ni medvedov, smo pa vzdignili prvi dan takega orjaka. In kjer je eden, tam je še drugi.

»Fantje,« sem poprijel, ko sem zmeril medvedovo sled zadnjih tac in jih nisem mogel pokriti z obemi dlanmi mojih rok, »naj bo stvar taka ali taka, postava gor ali dol in če nikdar več ne bi prišel iz ričeta, jaz bi medveda streljal, če bi ga videl, kot ga je videl Charlie. Veste fantje, medveda človek ne sreča vsak dan in jaz ga še nikoli nisem, čeprav sem ga že celo s harmoniko vabil na zabavo. Zato se take prilike ne sme zamuditi in izpustiti iz rok.«

»Takih misli sem tudi jaz,« mi sekundira Krist.

Drugi pa niso rekli nič. Pa ker sem že pri stvari, naj povem, da smo drugi dan zvedeli v mestu, da je dobil neki lovski paznik ustreljenega medveda obešenega na drevesu ter da lovski paznik zdaj pod drevesom oprezuje in čaka, kdaj bo prišel lovec po medveda.

Volc Al.

Volk v ljudski modrosti

(Konec prihodnjič.)

3.

Viteški borec ali bore vitez?

Jesti in piti drži dušo skupaj. Ne samo veselo srce, tudi dober prigrizek je pol zdravja. Volka tišči želodec med rebri in ga volk nerad tolaži s prazno žlico. Če se pa sam ne preskrbi, volk po drugem nikoli sit ni, u č i lovec-o č a n e c. Lahko je s tujim polenom orehe klatiti, težko pa lastnoročno nenasitljivemu želodcu zadostne hrane priboriti. Nikdar še niso klobas za psom nosili. — Koliko stopinj in skokov — in to po več ur na dan — mora volk storiti, da upleni skokonogo srno in si za par dni uteši glad! Lahko pa volk srno preganja čez hrib in dol, lahko se prepehá in prepoti, to mu nič ne škoduje, če se spotoma pri gorskem viru naloka in nalije ledene studenčnice. Vse, kar noč in dan živi v svežem gorskem zraku, je o d p o r n o proti kvarnim vplivom.

Tudi človek. O tem se je prepričala mlada gospica-lovka, ki jo je gozdar spremljal v Lipovško reber na srnjakov zaláz. Spotoma sta se kajpak pogovarjala, četudi bolj tiho in skrivnostno, da ju ne bi srnjak začutil in jo predčasno odkuril. Iz pogovorov se človek več nauči ko iz knjig. — »Oh, kako se človek v tem rajskem zraku počuti svežega in čilega! V resnici: neprestano bivanje in gibanje po logu in gozdu mora napraviti lovca klenega, odpornega proti vsem kvarnim vplivom. Ali ne, gospod gozdar?« vzklikne navdušena lovčica. — »Čisto pravilno, gospica; to čutim sam na sebi, ker v nasprotnem slučaju bi se bil že davno poročil,« je odvrnil mrzli gozdar.

Tudi volk gre rad na zaláz. Tako brez truda in pota pride do plena. Č u j e č e s r n i c e pa ni lahko zalesti in ji iz zasede planiti za vrat. Kako ljubka je ona:

Tam na mirni gorski jasi
sluša srna v rosni travi:
ni-li lâznik-volk na preži,
ki ga sla po krvi gnjavi.

Od srne, ki jo volk zagrabi, nič ne ostane. Kdor je opazoval, kako so nedavno volkovi gospodarili po srnjih revirjih, je lahko videl po gozdovih kupček za kupčkom srnjih dlak, lepo skupaj

stresenih v izmeri meterskega kroga. Kaj povedo taki dlačni zgrabki? Ali se je morda srna olevila kakor berač ušive obleke? Volk je požrl srno do konca. Ni pospravil samo mesa, do zadnje kosti je vse pogoltal, celó koži ni prizanesel. Pustil je le kupček dlak kot spomin na slastno večerjo. Volk je varčen mesar.

S srno volk nima hude borbe. Srna je nežna in občutljiva stvarca, volk pa ima dolge in ostre zobe. Saj trdi narodna:

Volk je starašina,
lepe dolge zobe 'ma,
grobo česne sem no ta —
to se mu lepo navda.

Srnje meso torej volk težko prisluži, a prisluži ga brez življenjske nevarnosti. Nekaj drugega je pa s konjskim mesom. To meso mora volk navadno drago plačati. Ako hočeš jedro, moraš streti lupino. Mar je volk mehkočutnež, da bi se tolažil z ono plehko modrostjo: Boljša žlica v miru, ko pečenka v prepiru? Volk je bojevite viteške narave. Zato nima rad opravka s kako zgarano guro, ki samo takrat galopira, ko ima kmetič klobuk postrani in dovolj vinca v glavi, ali z rebratim kljusetom, ki mu lahko klobuk obesiš na kolk. Le po onih čilih in rejenih konjičih, ki se pasejo po sončnih planinah ali na prostranih ogrskih in ruskih stepah, hrepeni volčje srce. Če je sončno, ima volk na stepah slabe čase. Kako naj zaleze konja, ki volka zagleda že na

kilometrsko daljo? Le kadar leži na stepi gosta megla, tedaj gre volku pšenica v klasje, tedaj se lahko neopažen privleče po ravnini prav do izbranega komada. Ljubljanska megla je znana. Pravijo, da je časih tako gosta, da bi jo lahko rezal. Pa kaj bo ljubljanska megla proti megli na stepah! Janez iz Toplic, daleč znani lovec dolenjskih revirjev, ki je nekoč na Ogrskem služil cesarja, je po lovu za Kuzlino vasjo pripovedoval, da mu je na ogrski stepi vojaška čepica obvisela na megli, ko mu jo je veter z glave potegnil. Še kloniti se mu ni bilo treba, da bi jo bil pobral.

Volk sicer nerad poljubuje kobilje podkve, ker po taki vljudnosti ustnice zabreknejo, vendar si misli: Saj je tisto, kar samo v usta prileti, malo vredno. Da, če za čašo vinca rujnega mnogi dajo življenje, kaj ga ne bo tvegal volk za grmado sladke konjetine?

Da bi se volk ob belem dnevu predrznil planiti med konjsko čredo, se redko primeri. Le predobro vé, da bi ga konji poteptali ko travo. Ponoči pa, kadar ga huda lakota in silno poželenje po konjski pečenki mori, se prigodi, če ima s seboj dovolj tovarišev, da se tolpa vrže med čredo in tedaj se spopad takole vrši. Sprva napadeni konji, ki volkove že od daleč zavohajo in njih svetle oči med travo iskreti zagledajo, dvigajo ušesa, hrumé in prhajo, da se daleč razlega. Prvi hip priskočijo vsi bližnji konji brez razločka spola in jo z veliko pogumnostjo udarijo naravnost proti volčji sodrgi. Volkovi se pred tako silovitostjo nekoliko umaknejo. Hrup med konji narašča. Kobile rezgečejo v skrbi za mladiče in ti dirjajo materam za petami in iščejo varstva v gosti konjski trumi. Ako volkovi čutijo, da jih je dosti in ako jih glad žene v obup, se ne umaknejo docela in se tupatam iznova približajo. V splošni zmešnjavi zasačijo volkovi kako mlado žrebe, ki bega, mater iskaje, okoli konjske črede. Ko pa mati pogreši mladiča, razjarjena in burjevita plane naravnost med volkove, da bi žrebe našla in otela. Toda izpodleti ji. Že tudi njo dvoje gladnih žrel zgrabi za golt in jo trešči k tlom. Tedaj tudi ostali konji več ne odlašajo. Mladiče vzamejo v sredo, kobile in žrebci se postavijo v kolobar, ki pa ni tako neokreten, kakor ga slikajo. Na slikah se volkovom ne godi slaba. Konji stoje s prednjimi nogami kakor v zemljo vkopani in kakor najeti dninarji v obrambo zadnje noge mečejo kvišku. Na tak način bi jo skupil le skrajno nepreviden volk po butici, od konjskega kopita zadeti. V resnici se volkovom njih sla po konjskem mesu hujše povrača. Združeni konji se srdito zakajajo med volčjo druhal in marsikatere iskreče volčje oči, izbite iz glave, za vedno ugasnejo. Konji se

nočejo samo braniti, ampak prehajajo v napad. Žrebci ne gredo v vrsto, ampak ostanejo zunaj črede in jo sopihaje oburjavajo. Kot pogumni vojskovodje s plapolajočo grivo, s pokončnim vihrajočim repom in z odprtim gobcem naskakujejo posamezne volkove in jih s kopiti bijejo in mandrajo. Zakaj se konji ob napadih poslužujejo zgolj prednjih nog in le v sili in v obrambi tudi zadnjih? Zato, ker se znajo okoristiti tudi z zobovjem. Lahko si mislimo, kako se godi volku ob nevzdržnem napadu pobesnelega žrebca. Včasih ga žrebec s prvimi kopiti tako pobriše, da se volk že na prvi mah zvrne in izdihne. Včasih pa žrebec volka le omami in če volk še giblje in z zblojenimi očmi buli v dan, ga žrebec z razpenjenimi zobmi pograbi za hrbet in ga zadrvi po travi kobilam pod noge. Kobile opravijo z volkom po svoje in mu kocinasto šavbo tako raztepó, da le praška v njej ne ostane. Taka se godi volku pod kopiti razjarjenih konj. Seveda se kak mlad žrebec ne spusti na tak bojni pohod in se plašan kar sredi črede nad volkom vsaja. Primeri se pa tudi staremu, toda neokretnemu žrebcu, da v bojnem metežu zgreši volka, ki se zbuhoma za žrebcem požene in tedaj žrebec z iztrganim goltancem na tla zagrmi in s široko odprtima nozdrvama zadnjikrat zeleno travico voha. Dasi so konji gibčni in spretni, vendar tudi volk ni bedak in predobro zna, kje, kdaj in kako je treba zagrabiti. Take zmage pa se volk ne veseli dolgo; tudi ne sme umorjenega žrebca razplatiti in pokusiti, ker se konjska čreda za vsakega mrtveca strašno maščuje. Vsa konjska truma takrat kot na povelje združena nad volkove zahrupi, dokler se volčji duh popolnoma iz stepe ne izkadi. Le redek volk zdravo kožo odnese. Volkovi v takem hrušču in trušču sicer grizejo na vse strani, toda ne v skrbi za prazen želodec, ampak v obrambo življenja. (Po »Novicah« l. 1855.) Marsikak volk, ki se iz take praske sicer živ, toda s polomljenimi rebri in načetimi pljuči privleče domov, kreha in suho pokašljuje in slednjič doživi resnico reka: Suh kašelj je smrtni trobentar.

»Ena koža prej, druga poznej do jame.« se tolaži volkulja ob njegovem pogrebu. Radi lepšega seveda tudi kako solzo obriše.

Volk je drzen konjederec. Kdo pa je viteški borec: Volk ali žrebec?

DLP priredi dne 10. oktobra 1937 jesensko vzrejno in poljsko tekmo ptičarjev v Mariboru; 17. in 18. oktobra pa jesensko vzrejno in uporabnostno tekmo ptičarjev v Ljubljani.

Govor dr. Viljema Krejčija

predsednika Zveze lovskih društev v Dravski banovini, pri otvoritvi velesejma in lovske razstave dne 5. junija 1937 v Ljubljani

Zgodovina človeštva nam od najstarejše dobe pa do današnjih dni neprestano in povsod kaže, kako važno vlogo je vedno igral lov pri človeku in kako je lov mnogokrat celo usmerjal razvoj in delovanje narodov. Divjačina je bila že prvemu človeku, je bila vsem narodom v vseh dobah in je še danes važen del prehrane. Pa ne samo zaradi pridobivanja potrebnega živeža in zaradi obrambe proti opasnim divjim živalim je izvrševal človek lov, temveč je kaj kmalu spoznal v njem tudi nad vse koristen in plemenit šport, ki krepi lovcu telo in um, ki mu utrdi njegovo zdravje, ki mu ugodno razvija njegov značaj in mu prinaša z opazovanjem žive in mrtve narave, z gojenjem divjadi in pravičnim odstrelom poleg ljubezni do vsega lepega tudi ono razvedrilo duha in misli, ki je spričo današnjega materialističnega časa tako zelo potrebno za uravnovešenje vseh produktivnih sil človeka, saj so nepopisni užitki, ki nam jih nudi priroda od prvega jutranjega svitanja preko celega dneva, pa tudi v temni noči, v vrhovih snežnobelih gorá, v temnih gozdovih, na sočno zelenih tratah in na pestrem brazdastem polju.

Naravni razvoj stvari pa je prinesel s seboj še tudi to, da se lovec ne zadovolji samo z uspehi, ki jih doseže v svoji ožji domovini, temveč hoče njegov sproščeni duh uživati lepoto prirode, želi uživati uspeh lova in išče lovskih trofej tudi izven svoje ožje domovine. Zaradi tega stremljenja opazujemo, kako nam od leta do leta prihaja v deželo več tujcev z namenom, da bi izvrševali lov v naših loviščih, da bi uživali, kar nam v toliki meri nudi lepota naše zemlje, da bi dosegli uspehe in si pridobili čim lepše trofeje — spomin na nepozabne ure vsakdanjih brig sproščenega življenja v prosti naravi. Na ta način moramo oceniti lov tudi v tujsko-prometnem pogledu kot eminentno važen faktor našega narodnega bogastva.

Ne smemo prezreti, kolikšnega pomena je lov tudi za danes tako zelo potrebno zbližanje narodov in za izenačenje vseh onih razlik, ki jih tudi v narodu samem danes tako neprijetno občutimo med posameznimi strujami — saj lovci kljub neizmerni ljubezni do svoje domovine in naroda ne poznamo med seboj razlike v političnem prepričanju, ne v državni pripadnosti, ker spoštujemo svojega lovskega tovariša brez razlike na njegovo politično opredelitev, na njegovo narodnost in vero.

Naj oni maloštevilni neprijatelji lova, ki jim pogled ne sega preko štirih sten, med katerimi žive, in ne preko plota domačega sadovnjaka, govore in pišejo še toliko proti lovu in najsi z izmišljenimi podatki vrše svojo nesmiselno in škodljivo demagogijo, moramo vendar pribiti, da zahtevajo zgodovinski razvoj vseh narodov brez izjeme, narodno-gospodarski oziri ter zdravstvene koristi človeka, pa tudi potreba po izravnanju tako zelo diferenciranih struj človeške družbe, da posvetimo lovu največjo pažnjo. Če pogledamo, koliko pozornosti, brig, dela in materialnih žrtev doprinašajo druge države za čim boljši razvoj lova in kako vidni so uspehi tega prizadevanja, bi si morali očitati nazadnjaštvo in celo ravnanje proti koristim lastnega naroda in države, če ne bi tudi mi posvetili lovu vse pozornosti in ne bi storili vsega, kar lov pospešuje.

Statistični podatki nam kažejo, koliko milijonov dohodkov imajo od lova država, banovine in občine iz lovske zakupnine ter državnih in banovinskih taks in pristojbin. Od lova pa tudi žive mnogoštevilni lovski čuvaji in obrtniki. Poleg dejstva, da predstavlja divjačina precejšen del ljudske prehrane, moramo tudi upoštevati, da naša država v veliki meri izvaža živo divjad in uplenjeno divjačino, kar igra v našem narodnem gospodarstvu prav izdatno vlogo. Statistični podatki, ki jih prikazuje tudi naša današnja lovska razstava, so nam nepobitni dokazi za važnost lova in za pravilnost naših zaključkov.

Nemčija, katere stremljenja po napredku in po okrepitvi moči lastnega naroda in države ne more nihče osporavati, prednjači v pospeševanju lovstva pred vsemi drugimi državami. Mesca novembra t. l. priredi v Berlinu mednarodno lovsko razstavo, pri kateri bodo sodelovali skoro vsi narodi in vse države in pri kateri mora tudi naša država pokazati bogastvo svojih lovišč in uspehe prizadevanja njenih lovcev. To ji velevajo njen prestiž in koristi, ki jih pričakuje tudi naš narod od sodelovanja na tej mednarodni prireditvi. Da pa bodo vse pokrajine naše domovine primerno zastopane v oddelku, ki je namenjen naši kraljevini, je centralni odbor, ki mu je poverjena briga za našo udeležbo na mednarodni lovski razstavi, sklenil, naj se vrše na sedežih vseh zvez lovskih društev najprej pokrajinske izbirne razstave, na katerih naj z eno roko pokažemo vse, kar je v lovskem oziru interesantnega iz dotične pokrajine, z drugo roko pa naj na teh pokrajinskih razstavah izberemo vse to, kar smatramo za sposobno, da predstavimo mednarodnemu svetu na lovski razstavi v Berlinu. Vršila se bo nato državna lovska razstava, ki bo verna slika jugoslovanskega oddelka berlinske mednarodne lovske razstave. Na tej podlagi smo v izvrševanju poslov Zveze lovskih društev v Dravski banovini priredili banovinsko lovsko razstavo v okviru letošnjega pomladanskega velesejma.

Ni to nemara razstava, ki bi nam prikazovala vse, kar je v zvezi z lovom, ni to nemara razstava vseh naših lovnih živali, temveč je strokovna razstava lovcev, na kateri vidimo to, kar lovca, zlasti pa kar mednarodni lovski svet zanima. Tam vidite podatke iz naše lovske statistike, verno zbrane po naših oblastvih, tam vidite pregled vsega, kar služi gojitvi divjadi in pravilnemu izvrševanju lova, zlasti pa vidimo to, kar najbolj interesira vsakega lovca, trofeje v naših krajih uplenjene divjadi. V tem slednjem pogledu bo tekmovanje na mednarodni razstavi ostro in težko. Lovci iz Dravske banovine so si prizadevali, da tu pokažejo, kar so spričo pri nas obstoječih razmer najboljšega mogli zbrati. Mednarodni lovski poznavalci bodo gotovo visoko ocenili našo zbirko in prepričan sem, da bo marsikoga privabila v naše kraje, da si tu poišče trofeje, a da obenem vzljubi naše pokrajine — nam in naši državi v čast in korist.

Zveza lovskih društev v Dravski banovini smatra za svojo dolžnost, da pri tej priliki izreče prisrčno zahvalo vsem onim, ki so ji pomagali pri njenem delovanju, zlasti kraljevski vladi, kraljevski banski upravi in Upravi lovskega fonda za materialno in stvarno pomoč, Upravi in ravnateljstvu ljubljanskega velesejma, ki nas je sprejel pod svojo gostoljubno streho in končno vsem sodelavcem, ki so neposredno pripomogli do prireditve, to je vsem onim razstavljalcem, ki so dali svoje trofeje in razstavni material na razpolago, zlasti pa izreka Zveza svojo toplo zahvalo razstavnemu odboru, ki je vložil toliko truda in brige, da nam ta razstava čim najbolje uspe.

Dr. R. Marn

Moj letošnji* zadnji

Moje najlepše in najštevilnejše trofeje srnjakovega rogovja so iz kočevskih gozdov. V teh gozdovih je še dosti srnjadi in pri pametni gojitvi in zaščiti teh naših ljubkih lovnih živali je pričakovati, da se njih število ne bo znižalo, ampak prej zvišalo.

Pretežna večina kočevskih revirjev je v rokah pravih lovcev-zakupnikov, ki res varujejo stalež in ne mesarijo po lovišču. Brakad ti zakupniki sploh ne prirejajo ali le redko. Zakupnik, kamor hodim na lov, ima lovišče v obsegu okrog 10.000 ha, a je v štirih letih zakupne dobe priredil le eno brakado, in sicer v okolišu, kamor ne pride noben lovec ne na zalaz, ne na klic. Pač pa je ta okoliš obiskan od divjih lovcev in se po lovskih čuvajih ne more niti dobro nadzorovati.

V ostalem revirju, ki je lahko dostopen, sem največ jaz zalezoval, klical in opazoval. Boginja Diana mi je bila letos posebno naklonjena. Uplenil sem sedem srnjakov, čeprav sem izbiral in nisem streljal bodočih dobrih srnjakov za pleme, ampak se omejil na srnjake, o katerih sem mislil, da so že zreli in dospeli do vrhunca svoje moči. Morda sem se pri nekaterih tudi zmotil, pa je to opravičljivo, ko se ne moreš brzdati, če vidiš pred seboj trofejo, o kateri komaj sanjaš. Uplenil sem pa tudi mladega slabega šesteraka, ki mu je divji lovec pognal strel šiber v nogo in stegno, da je revež šepal in bi bil na posledicah poginil. Hotel sem pa povedati o zadnjem.

Če se voziš iz Ribnice proti Kočevju, vidiš tam daleč ob levi strani že obronke Roga in cerkvico sv. Ane nad vasjo Onek. Od te cerkvice se preokrene preko ceste Kočevje—Koprivnik prav pred tvojo smer gričevje in na koncu tega uzreš zopet cerkvico. To gričevje se imenuje v početku Nekle in njegov podaljšek s cerkvijo presv. Imena Jezusovega je Kummersdorferberg.

Moraš iti po poti iz Kočevja v Koprivnik pod cerkvijo sv. Ane, da dospeš v vas Laze in od tu v Breže, od koder je dostop do cerkve Imena Jez. Tje me je napotil lovski čuvaj iz Brež, ki mi je dal za spremljevalca svojega sina.

Rad sem šel tje, ker sem imel že par lepih spominov na lovska doživetja v bližini cerkve. Malo niže sem namreč prvikrat streljal na divjega mrjasca, tam sem že večkrat čakal na sivega srnjaka, o katerem prijatelj Malenšek trdi, da še danes živi in da bo padel le od njegove krogle.

Morda sto korakov pod cerkvijo je napravil letos lovec udobno strežo ali višnjak in mi zatrdil, da še nihče ni na nji čakal na srnjaka, da pa hodi res dober srnjak preko niže ležeče poseke.

V lepem avgustovem jutru — še pred zoro — sva korakala z lovčevim sinom Adolfom po brežini na hrib do cerkve Im. Jez., ki so jo od lanskega leta precej lepo očedili in obelili. Strmina pod cerkvijo je bila zelo znatna in sem si takoj ogledal Adolfa, če bo mogel spraviti navzgor obljubljenega srnjaka, ki sem ga seveda že imel v žepu.

Še pred četrto uro zjutraj sva bila na streži, kjer sem se udobno usedel, pripravljen na najmanj triurno čakanje.

Polagoma se je zasvitalo in uzrl sem pod seboj par sto metrov dolgo in široko poseko med dvema gozdovoma, toda že precej zaraslo. Program sem si določil kot po navadi. Do pol šestih lepo počakati, potem kake pol ure klicati, potem zopet čakati. Ko se je povsem zdanilo, sem imel največji užitek. Pod menoj se je razprostirala prostrana dolina z vasicami: Kačji potok, Suhi

* 1936.

potok in Kočarji. Malo dalje se je na griču lepo odražala prijetna vas Mozelj, kjer sem najrajši bival in bil najudobneje spravljen. Potem so se vrstile njive in travniki, zarasla goščava Šahen notri do Kočevja, ki je tako rekoč ležalo pod menoj. Prebujala se je narava, ptice so pričele s petjem in pod menoj so se vrstila tja do Mozlja lovišča, v katerih sem dobil najlepše lovske trofeje. Razločno sem dognal drevo, s katerega sem uplenil najboljšo trofejo v življenju: kapitalnega osmeraka, na drugem obronku zopet kraj, kjer sem uplenil najbolj simetrično rogovje z razkrečenostjo 22 cm. Pogled mi je splaval na desno v dolino Suho, kjer sem uplenil kapitalnega šesteraka in kjer mi je pred dvema letoma Karlova Diana tako čudovito obvladala obstreljenega srnjaka. Sama lepa lovska doživetja sem znova preživljal, vsa v tistem drhtenju, radostnem pričakovanju in uživanju, ki sem jih že enkrat v resnici doživel. Ni čuda, da so minile četrti ure, polovice ure, cele ure in da bi mojega sanjarjenja ne bilo konca, ko bi moje budno oko, ki je z največjo pazljivostjo gledalo na okolico, ne uzrlo živali, ki je v brzem teku od leve strani šla proti streži. V prvem hipu sem mislil, da je zajec, toda takoj sem dognal mladega srnjačka, ki se je okrenil in z največjo hitrico zopet odbrzel nazaj na rob poseke, kjer sem uzrl iz gozda izstopajočo srno z drugim mladičem.

Ko je tekač dospel do matere, je takoj ubral drugi mladič isto pot, pritekel skoraj do mene, se jadrno obrnil in hitel nazaj do matere. Nato je samo čakal prvi, da se je spet pognal na isto pot in se vrnil k materi. Razlagal sem si to tako, da sta tekmovala, kdo bo hitreje pretekel isto pot, in da je mati srna z uro štoparico v roki kontrolirala brzino in tekmo svojih ljubljenčkov. Pri tem opazovanju so se mi resne gube obraza nabrale v vesel nasmešek in isto sem opazoval pri Adolfu.

Srna se je pomaknila v poseko in vsi trije so med grmovjem zginili, pa se zopet malo pojavili, kjer ni bilo preveč zaraščeno. Ko jih delj časa ni bilo opaziti, zagledam na visokem drevesnem parobku, stoječem pri skali, enega od mladičev, da lepo sedi na ozki ploskvi. Bilo je tako smešno gledati to sedečo živalco, da bi z lovcem skoraj prasnila v glasen smeh. Komaj sva se zdržala. Srnjad se je nato spet pasla nazaj in vstopila na istem mestu v gozd, kjer je izstopila.

Ura je bila že šest in pričel sem klicati na piščalko. Klical sem kakih dvajset minut, pa se ničesar ni pokazalo. Niti malo nisem bil slabe volje, ampak lepo mirno še čakal do tričetrt na sedem.

Pričel sem kaditi in kramljati z Adolfom, ki sem ga vpraševal podrobno o staležu divjadi, o krajih, kjer že izstopajo srnjaki in podobno, vedoč, da ob tem času ni pričakovati srnjakov.

Sedem je že bilo zdavnaj proč, a midva sva še vedno kramljala na drevesu; seveda so bile oči prav tako pazljive kot vse jutro. V hipu zagledam na onem kraju, kjer je izstopila srna z mladičema, rdečo liso, v istem hipu že tudi glavo srnjaka in lepo rogovje visoko nad uhlji. Adolf me pocuka za rokav, a roka je med tem že dvignila puško na ograjo. Že imam srnjaka v križu in prst se skrivi, vse v enem trenutku!

Srnjak poskoči, zdirja kakih deset korakov v zaraščeno poseko, kjer začujem lomast in otepanje v grmu, kar pa po par sekundah preneha in zopet zavlada tišina.

»Adolf, zdajle pa lahko v miru pokadiva cigareto, da se srnjak ohladi,« rečem lovcu in ga pogledam, ker sem takoj po strelu repetiral in pazil z očmi in ušesi na zadetega, ki ga pa zdaj ni bilo nikjer videti ne slišati.

Adolf je bil bled kot zid, roke so se mu tresle in vsak hip sem pričakoval, da začne šklepetati tudi z zobmi. Isti pojav sem opazil pri lovskem čuvaju Königu, ki me je največkrat spremljal, in sicer vselej, ko sem oddal strel in je srnjak po strelu zginil. Ali je lovska strast ali lovska mrzlica?

»Saj ni pa — pa — padel,« mi odgovori Adolf skoraj v mrzlici.

»Vidite oni veliki grm, deset korakov od nastrela naravnost v poseki, tam leži najin srnjak mrtev.«

Neverno je zmajal z glavo, ker ni verjel, da sem mogel oddati strel s tako bliskovito naglico tako rekoč — po njegovi misli — ne da bi količkaj meril in je srnjak tudi tako brzo odskočil in zginil.

Ko sem pokadil cigareto, sem mu velel iti po srnjaka. Sicer bi moral iti sam na nastrel, toda bal sem se, da je srnjak morda še živ in da lahko odskoči; s puško na streži sem pa obvladal teren, ki je bil dokaj zaraščen in bi utegnil srnjak uiti.

Adolfu sem še enkrat pokazal grm, za katerim ali v katerem je moral po mojem mnenju ležati srnjak. Splezal je s streže in jo udrl naravnost v zaraščeno poseko držeč se dane smeri.

Slabo pozna človek gosto do vratu ali sem pa tja še čez glavo zaraščeno poseko, če misli, da bo kar tako našel z višine označeno točko v nji. Lovsko ni bilo od Adolfa, da ni šel najprej na nastrel in potem po sledi v goščavo, zato je tudi naenkrat izgubil smer in opazil sem ga že kakih sto korakov dalje, ko si je v svojem mrzličnem razpoloženju utiral pot še bolj proč od grma. Lovišča nisem hotel vznemirjati s klicanjem, zato sem zažvižgal. Slišal me je in pogledal gor. Z rokami sem ga nato napotil v pravo smer in ko je prišel do grma, sem že zaslišal njegov radostni »Lovski blagor!« in videl njegovo čepico v zraku. Še čudno se mi je zdelo od mladega lovca, da ni zavriskal, toda toliko je že bil disciplíniran.

Mislil sem sam iti do njega, toda Adolf je že z okobaljenim srnjakom rinil po bregu navzgor.

Pod strežo sva potem odkritih glav držala smrtno stražo pri mrtvem srnjaku. Adolf mi je nato svečano poklonil zeleno vejico na svoji čepici in — — —

Zadovoljen sem bil ne le zaradi res prav dobrega rogovja, temveč tudi zaradi lepega lovskega doživetja to jutro. Do trofeje sem prišel kakor vedno le po svoji vztrajni lovski potrpežljivosti, ki je pri Kočevarjih že prišla v pregovor.

Zavarovanje lovcev

(Iz predavanja ravnatelja Zupana Ivana)

Kmalu po prevratu je pristopilo SLD k rešitvi tega važnega vprašanja. Skušalo je zavarovati vse svoje članstvo, toda vsled pretežkih pogojev zavarovalnih družb je bila ideja neizvedljiva.

Vendar SLD ni odnehalo na delu za izvedbo obligatornega zavarovanja. Težišče dela in zahtev je preneslo na centralno našo organizacijo, Središnjo upravo v Beogradu.

Ta borba je trajala več let in je bila dobojevana lansko jesen, ko je bil storjen sklep na redni letni skupščini v Novem Sadu, da se izvede obligatorno zavarovanje vseh lovcev Jugoslavije, kateri so včlanjeni v S. U.

Vendar je SLD leta 1931 zavarovalo vse poklicne lovce in lovske čuvaje, ki so člani SLD.

To zavarovanje je tako zvano nezgodno zavarovanje, to se pravi, da je vsak lovski čuvaj zavarovan za vse primere, bodisi smrt ali invalidnost, ki se mu pripeti pri izvrševanju njegovega težkega poklica.

Za to zavarovanje znaša letna premija 20 din, katero plača Zveza lovskih društev od redne letne članarine. Skupna premija znese letno okrog 30.000 din.

Zavarovanec ima pravico za primer smrti, ki bi ga doletela pri izvrševanju lova (odnosno njegovi preostali) do premije 12.500 din, za primer trajne invalidnosti 25.000 din, katera pa se pri delni invalidnosti procentualno primerno zniža. To zavarovanje je v veljavi še do leta 1941.

Odškodnina za stvarno škodo tu ni zapopadena.

S 1. januarjem 1937 pa je stopilo v veljavo obligatorno zavarovanje za vse članstvo lovskih društev, ki so včlanjena v vsedržavni Zvezi lovskih društev kraljevine Jugoslavije v Beogradu. To se pravi, vsi dosedanji člani kateregakoli društva v naši državi, če je to društvo včlanjeno v tej centralni lovski organizaciji, postanejo tisti trenutek, ko plačajo letno članarino in prejmejo članske legitimacije, ki je obenem zavarovalna polica — zavarovani. Ko pa preneha lovec biti član lovske organizacije, odpadejo tudi vse pravice in dolžnosti, izvirajoče iz zavarovanja. Iz tega sledi, da je v interesu slehernega lovca, da poskrbi, da je letna članarina pravočasno in v redu poravnana. Kdaj nastopi zavarovalna dolžnost?

Načelo je, da ta nastopi tisti trenutek, ko vzame lovec doma puško v roke in do trenutka, ko jo postavi po izvršenem delu na svoje mesto.

Razumljivo je, da velja zavarovanje le za nezgode in primere, ki izvirajo izključno iz izvrševanja lova. Ne more se smatrati za nezgodo, izvirajočo iz lova, če vzame lovec puško, ko gre v gozd sekat in podirat drevje in se pri tem delu smrtno ali delno ponesreči, bodisi da ga zadene padajoče drevo ali da se s sekiro poškoduje ali useka.

Imamo tedaj dva načina zavarovanja: nezgodno in jamstveno.

Nezgodno, sedaj obligatorno zavarovanje je zavarovanje, po katerem je vsak član, bodisi lovski gospodar ali njegov poklicni lovec, zavarovan pri minimalni premiji 2.90 din za primer smrti, ki se mu pripeti pri izvrševanju lova za premijo 5000 din, za primer trajne ali delne invalidnosti pa za vsoto 10.000 din.

V naši zvezi včlanjeni lovci zavarovalne premije 2·90 din ne plačajo iz svojega, ker plača Zveza to iz dohodkov redne letne članarine že začetkom leta in je ta izdatek vnešen v letni proračun kot izdatek za zavarovanje.

Važno je to, da je zavarovalnica pristala na to, da se letni prispevek 2·90 din lahko poljubno zviša. Za kolikorkrat lovec poviša letno vplačilo, za tolikokrat se mu zviša izplačilo premije. Če n. pr. poviša letno vplačilo zavarovalnici 2·90 din × 3, naraste premija na 5000 din × 3 = 15.000 din, oziroma 10.000 din × 3 = 30.000 din. Vendar pa mora povišanje plačati vsak iz svojega in to direktno podružnici Zavarovalne družbe Jugoslavije v Ljubljani. V ta namen so bile priložene položnice Zavarovalne družbe Jugoslavije januarski številki »Lovca« in ponovno aprilski številki.

Drugo zavarovanje je jamstveno zavarovanje, za katero vsakdo v smislu skupne police plača letno minimalno vsoto 7 din in znašajo premije do 30.000 din, če bi z enim dejanjem bilo poškodovanih ali usmrčenih več oseb ali največ do 10.000 din za vsako poškodovano ali umrlo osebo. Do 5000 din pa za odškodnino tujih stvari in živali.

Tudi to zavarovanje je zelo poceni in ga vsakdo, kakor nezgodno, lahko poljubno zviša na prej opisani način.

Tudi v tem primeru preneha zavarovalna obveza z izstopom iz lovske organizacije.

Pravilnik o posesti psov in pasjem davku*

Vsem lovcem je znano in jasno, da ni glavni pogoj za racijonelno izvrševanje lova, za gojenje divjadi ter za povzdigo lovstva samo lov, temveč je merodajen način lova z onimi, ki lovca pri izvrševanju lova vodijo in podpirajo, namreč lovčeva vest in sposobnosti njegovih pomočnikov v lovu, t. j. lovskih psov.

Za pravilno in lovsko pravično izvrševanje bilo kateregakoli načina lova je lovcu brezpogojno potreben primeren pes, ki naj bo potomec najboljših, plemenitih lovskih pasem. Le tako bo s primerno dresuro služil lovcu v vseh slučajih, da divjad najde ter event. ranjeno čimprej reši muk, odn. da jo tako tudi ohrani kot gospodarsko vrednost lova.

Ne oporekajoč potrebo, da se obdavči pse v mestnih občinah in na podeželju, smo vendar mnenja, da bi taka davščina na pse bila v nekem razmerju in z gotovo omejitvijo efektnejša, ker bi lahko doprinesla koristi občinam na davščini. Ravno tako bi tudi lovstvo imelo koristi, ker bi se omejilo število psov-klatežev po loviščih, pa tudi onih zanemarjenih psov, ki so danes neredko izvor nesreč s prenašanjem bolezni sploh, posebno pa stekline.

Iz teh vidikov je »Pravilnik« Kr. banske uprave o posesti psov in pasjem davku izzval med lovci neko upravičeno neugodje, ker je ta posebno v pogledu opredelitve pasjega davka in vrstnega reda lovskih psov z ozirom na višino davka krivičen. »Pravilnik« namreč uvršča lovske pse po višini davka takoj za luksuznimi psmi z 1-krat višjim davkom kot za mesarske pse in z 2-krat višjim davkom kot velja za čuvajske pse. Po »Pravilniku« se uvaja tedaj pogrešno na koristne pse višji davek nego na druge. Lovskega psa se po »Pravilniku« namreč ne smatra niti toliko koristnim za lovca in lovsko gospodarstvo in niti toliko potrebnim kot kmetskemu ali hišnemu gospodarju psa čuvaja, ki ga spremlja brez potrebe — in včasih tudi v škodo — po potih in poslih.

Zato bodo v podeželju posebno vsi psi, ki so nepotrebni in se lahko klatijo ponoči v loviščih — pod plaščem čuvajskih psov — in kot varuhi gospodarjeve imovine plačevali ¼ pasjega davka napram lovskim psom. Isto velja za mesarske pse, ki jih v pravem pomenu besede ne premoremo v naši banovini niti po pasmi še manj pa po njih lastnih posebnostih, ki bodo plačevali le ²/₃. Lovski psi, ki se uporabljajo v podeželju z nazivi brakov, pa bodo imeli prednost glede plačevanja višjega davka in bo razmerje 1 : 2 : 3, ki je brezdvomno pogrešno in za lovstvo ter psorejo škodljivo. Seveda je ta davek v »Pravilniku« kot minimum in so že letos nekatere občinske uprave med seboj tekmovale, katera bo lovske pse višje obdavčila, ne glede na dejstvo, da ravno občine še vedno dobivajo iz najemnin za lovišča dobrodošle letne dohodke.

Poglejmo si n. pr. statistične podatke narodnega gospodarstva in blagostanja, ki odpade pri nas na lovstvo. In to koristno panogo našega gospodarstva se hoče v bodoče namesto podpirati in pospeševati — zapostavljati!

Mestna občina ljubljanska je prednjačila to pogledno v svojem »Pravilniku« o občinski taksi na pse ter je odredila odločno previsoko takso za lovske pse in pse plemenitih pasem vobče. Ta taksa zadeva posebno one lastnike psov, ki morajo izvrševati po razmerah njihovih lovišč lov samo

* Temu se pridružujejo vsa ostala društva in klubi ljubiteljev lovskih psov.

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Ptuj«

z več braki. Lastniki brakov kot lovskih psov bodo tedaj plačevali za prvega psa redno takso, a za vsakega nadaljnega psa pa dvojno takso.

Kinologija v naši državi je resnično še mlada, toda priznati ji moramo, da je v kratki dobi znala uveljaviti potrebne principe v pogledu plemenitih psov ter velja to posebno za Dravsko banovino, kjer lahko pokaže na uspešno delo, ko premoremo lovci in ljubitelji psov sploh nebroj pravih, plemenitih in izredno dobrih psov, s katerimi se brez bojazni lahko tudi pred inozemci ponašamo.

»Pravilnik« s tako pogrešno gradacijo pasjega davka po kategorijah, kakor je sedaj v veljavi, bo kvarno vplival pri podeželskem lovstvu, ki lovi po razmerah lovišč v glavnem s psi braki, in povzročil tako neko preorijentacijo, ker bodo posebno kmetski lovci zopet nabavljali prvenstveno mešanice pocestnih križanj za lov, da bodo pri tem lahko plačevali pasji davek v višini, ki velja za pse čuvaje. Posledice za lov in lovstvo kot gospodarsko panogo bodo potem vedno huje in vsled tega bodo seveda v bodoče trpela tudi naša lovišča. Vsekakor pa bo izvajanje tega »Pravilnika« na podeželju izbero pasjega materijala ter širjenje edine naše autohtone lovske pasme »psov brakov« kar najbolj zavrlo.

Upamo, da bodo merodajni faktorji uvideli, kako je s tem sedaj veljavnim »Pravilnikom« uvedena gradacija pasjega davka krivična za pravične in disciplinirane lovce. Z njo se škoduje tudi uspešnemu delovanju vseh domačih kinoloških društev, katerim je na tem polju začrtana smernica in naloga. Upravičeno pričakujemo, da se bo pristopilo k primernim korekturam zadevnih predpisov. Zato apeliramo na odločujoče činitelje, da te in take potrebne korekture izvedejo po zaslišanju in sodelovanju najbolj prizadetih, t. j. predstavnikov naših kinoloških društev.

Jugosl. klub ljubiteljev brakov, Ljubljana.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev dne 11. aprila 1937 v Ljubljani. *A.*

Številke učinitve:
0 = nezadostno
1 = zadostno
2 = povoljno
3 = dobro
4 = prav dobro

Številka žreba	Ime psa	vpisan v VRP s št.	Predmeti preizkušnje: Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Zasnova za delo po sledu (4)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)	Vsota	Ocena	Smotra	Darila
1	Mel Südwest nem. kdl.	141 A	(3) 18	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(2) 8	(2) 6	(4) 8	90	II c	prav dobro	vodnik din 100·—
2	Blisk Podpreški nem. kdl.	202	(3) 18	(2) 8	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(1) 4	(4) 12	(4) 8	93	III b	povoljno	
3	Mala Südwest nem. kdl.	StK 27 m	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(2) 8	(4) 12	(4) 8	103	I f	prav dobro	
4	Ayd Metliški nem. kdl.	189	(2) 12	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(0) 0	(3) 9	(4) 8	84	p. p.	prav dobro	
5	Ara Metliška nem. kdl.	192	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(3) 12	(2) 6	(3) 6	99	II a	prav dobro	
6	Bessy Podpreška nem. kdl.	206	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(2) 6	(3) 9	(0) 0	(3) 9	(4) 8	73	p. p.	prav dobro	
7	Dua (Oka) nem. kdl.	199	(3½) 21	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(2) 8	(2) 6	(4) 8	104	I e	dobro	
8	Bari Podpreški nem. kdl.	203	(3½) 21	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(4) 8	105	I c	dobro	vodnik din 300·—
9	Mil Südwest nem. kdl.	StK 19 m	vodnik odstopil												
10	Bori Podpreški nem. kdl.	200	(3½) 21	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(4) 12	(4) 8	111	I a	prav dobro	
11	Mir Südwest nem. kdl.	StK 11 m	(3) 18	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(4) 12	(4) 8	105	I d	dobro	

Vodja tekme: dr. Hubert Souvan.

Sodnika: Evgen Križaj, ing. Friderik Weinberger.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev dne 11. aprila 1937 v Ljubljani. *B.*

Številka žreba	Ime psa	vpisan v VRP s št.	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Zasnova za delo po sledu (4)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)	Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = povoljno, 3 = dobro, 4 = prav dobro		Predmeti preizkušnje												
12	Ritta v. Saarforst nem. žim.	VI. S. 3	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(4) 12	(3) 9	(2) 6	(1) 4	(3) 9	(4) 8	90	III c	prav dobro	
13	Bel Podpreški nem. kdl.	201	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(2) 6	(1) 3	(2) 6	(0) 0	(2) 6	(4) 8	61	p. p.	dobro	
14	Sonja nem. kdl.	256	(3½) 21	(4) 16	(3) 12	(4) 12	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(4) 8	108	I b	prav dobro	vodnik din 300·—
15	Bürschl v. Saarforst nem. žim.	VI. S. 1	(2) 12	(4) 16	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(2) 8	(3) 9	(4) 8	98	III a	dobro	vodnik din 50·—
16	Bej Podnartski nem. kdl.	228	(3) 18	(1) 4	(2) 8	(2) 6	(2) 6	(1) 3	(3) 12	(2) 6	(4) 8	71	III d	zadostno	vodnik din 50·—
17	Rino nem. kdl.	260	(2) 12	(2) 8	(2) 8	—	(3) 9	(3) 9	(0) 0	(0) 0	(3) 6	52	—	dobro	
18	Kitta v. Saarforst nem. žim.	VI. S. 2	(3) 18	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(2) 6	(3) 9	(3) 12	(4) 12	(4) 8	94	II b	prav dobro	
19	King angl. seter	242	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(4) 12	(4) 12	(2) 6	(1) 4	(3) 9	(4) 8	93	3 b	dobro	
20	Dijana angl. seter	188	(3) 18	(3) 12	(4) 16	(4) 12	(2) 6	(3) 9	(0) 0	(3) 9	(4) 8	90	p. p.	povoljno	
21	Raf angl. seter	194	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(4) 12	(3) 9	(3) 9	(1) 4	(2) 6	(4) 8	90	3 c	dobro	vodnik din 50·—
22	Kras-Gorup poenter	250	(4) 24	(4) 16	(3) 12	(4) 12	(4) 12	(3) 9	(1) 4	(3) 9	(4) 8	106	3 a	prav dobro	
23	Krk-Gorup poenter	251	ni bil priveden												

Vodja tekme: Bogdan Sežun. Sodnika: Feliks Justin, Anton Schuster.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev dne 18. aprila 1937 v Sv. Lovrencu na Dravskem polju.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povoljno 3 = dobro 4 = prav dobro		Predmeti preizkušnje									Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Ime psa	vpisan v VRP s št.	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Zasnova za delo po sledu (4)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)				
1	Bara Podnartska nem. kdl.	230	(2) 12	(2) 8	(2) 8	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(3) 12	(2) 6	(4) 8	84	III b	dobro	vodnik din 50·—
2	Asta Metliška nem. kdl.	191	(3) 18	(3) 12	(4) 16	(4) 12	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(4) 12	(4) 8	108	I c	prav dobro	plaketa
3	Adi Metliška nem. kdl.	190	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(2) 6	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(4) 8	85	III a	dobro	vodnik din 50·—
4	Bal Podnartski nem. kdl.	229	vodnik odstopil											dobro	
5	Bor Podnartski nem. kdl.	225	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(2) 6	(2) 6	(3) 12	(3) 9	(4) 8	82	III c	dobro	vodnik din 50·—
6	Boj Podnartski nem. kdl.	226	(2) 12	(2) 8	(2) 8	(2) 6	(2) 6	(2) 6	(3) 12	(3) 9	(4) 8	75	III d	dobro	vodnik din 50·—
7	Mir Südwest nem. kdl.	StK 11 m	(3½) 21	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(4) 12	(4) 8	108	I b	prav dobro	plaketa
8	Emir Dravski nem. kdl.	210	(2) 12	(2) 8	(2) 8	(2) 6	(3) 9	(3) 9	(1) 4	(3) 9	(4) 8	73	III f	dobro	
9	Sonja nem. kdl.	256	(4) 24	(4) 16	(3) 12	(4) 12	(4) 12	(3) 9	(3) 12	(2) 6	(4) 8	111	I a	prav dobro	plaketa vodnik din 100·—
10	Efendi Dravski nem. kdl.	209	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(2) 6	(2) 6	(1) 4	(3) 9	(4) 8	74	III e	dobro	
11	Bürschl v. Saarforst nem. žim.	VI. S. 1	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(2) 6	(4) 12	(4) 12	(3) 12	(3) 9	(4) 8	101	I d	dobro	vodnik din 100·—
12	Trick v. Saarforst nem. žim.	VI. S. 2	ni bil priveden												

Vodja tekme: Dragotin Klobučar. Sodniki: Leo Matajc, Anton Schuster, ing. Friderik Weinberger.

Iz lovskega oprtnika

Napačno vest z redne glavne skupščine Zveze lovskih društev v Bosni in Hercegovini, ki se je vršila 28. junija t. l. v Sarajevu, so prinesli pred nedavnim naši dnevniki, češ da je bil tam storjen sklep v neprilog dominalnemu (zakupnemu) sistemu. Dejansko o tem ni bilo govora, temveč je bil sprejet samo predlog, naj se Zveza obrne na Osrednjo zvezo s prošnjo, da odsek za regalni sistem izdela predloge za izpremembo nekaj določil lovskega zakona za regal.

»Fosforna kaša in fosfigin«. Na članke v tem listu pod zgornjim naslovom dodajam naslednje. Že nekaj let se bavim z zastrupljanjem vran in uspeh je bil vedno stoodstoten.

Za zastrupljanje uporabljam jajca; vanje vbrizgam ca 1 cm^3 fosforne kaše (glicerina 250 g, fosforja 25 g in nekaj belega bolusa). Znani avstrijski pisatelj Hegendorf pravi v svoji brošuri »Die Krähenvertilgung«, da treba na jajce po 6—8 kapljic fosforne kaše.

Fosfor se v glicerinu ne topi v zadostni meri, pa sem našel v knjižici «Trovanje vrana«, ki jo je leta 1935 brezplačno razposlala znana trgovina orožja in Sokol-patronov »Wentator« v Vinkovcih, vsem svojim odjemalcem, tale recept: »Strup za zastrupljenje vran se dela, kakor prej povedano, samo da brez belega bolusa in z oljem, in sicer pride na 500 gramov olja (ne glicerina) 25 gramov fosforja (5% fosforja) in nič drugega. V vsako jajce je treba vbrizgati ½ (pol) kubičnega centimetra strupenega olja. Brošuro je napisal g. ing. Ivo Ceović, Zagreb.

S strupenim oljem sem naredil en sam poskus, a sem s fosforno kašo, ki jo sam pripravljam, bolj zadovoljen. Ne poznam »fosfigina« pa izgleda, da gre za fosforno olje po zgornjem receptu.

Ker se fosfor v olju dovolj težko topi in je nevarnost mnogo večja, da se olje samo od sebe vname, t. j. vžge od fosforja, in ker se olje mnogo bolj kadi (fosforjev dim je jako škodljiv), bi vsakomur priporočil, da dela samo s fosforno kašo in jajci. Stroški so prav majhni, a uspeh siguren.

Šele ko vidimo, kako hitro zginjajo jajca — vrane prihajajo iz sosednjih lovišč — nam je jasno, kolikšni škodljivci so vrane in srake in ne bo nam žal ne denarja ne truda.

Ebenhöh F. Adolf,
gozdni upravitelj vlastelinstva
Vukovar.

Škodljivost šoje. Posebno v času, ko se izvale ptički, dela šoja veliko škodo. Dne 31. maja t. l. sem obročil po naročilu Ornitološkega observatorija v Ljubljani osem mladih siničk, ki so že letele. Dne 11. junija sem ustrelil šojo blizu tistega mesta, kjer sem obročil siničke. Kakor vsaki škodljivi ptici, sem tudi tej šoji odprl želodec. Na svoje veliko presenečenje sem našel v želodcu obroček s številko 16452, s katerim sem pred 11 dnevi obročil eno izmed osmih siničk. Razven tega je bilo v želodcu še nekaj perja in eno jajce, ne vem katere ptice.

Ko sem hotel obročiti mlade kose, za katere sem že delj časa vedel, sem našel namesto kosov gnezdo razbito na tleh, zraven pa še nekaj peres. Najprej sem mislil, da je to storil kak zloben pobalin. Vendar sem ne daleč odtod videl več šoj. Tri izmed njih sem ustrelil in pozneje našel v njihovih želodcih koščice in meso kosovih mladičev. Šoja se spravi tudi na večje ptice. Lani sem jo videl, kako se je zaganjala v že precej velike mlade gozdne jerebe. Seveda je zaradi tega morala hitro skleniti svoje pregrešno življenje.

Umestno bi bilo, da bi zakupniki plačevali lovskim čuvajem strelnino tudi za šoje, ker te niso nič manj škodljive kot vrane in srake. — Franc Narobe, zapr. lov. čuvaj, Dragomelj.

Kje so gnezdile letos race. Junija so Koroščevi iz Zabovec ogrebali na polju pri vili Roza krompir. Med delom jim je ves čas iz Juhnarve rži udarjalo na uho neko piskanje, ki si ga delavci niso mogli pojasniti. Ugibanju, kaj mora biti, je napravila konec šele divja raca, ko se je z mladiči prizibala iz sosedove njive, kjer je, opazivši ljudi, takoj zopet izginila. Čudno res, kaj je nagnalo to vodno ptico, da je 1½ km vstran od vsake vode dala življenje zarodu, katerega ne bo nikdar ali pa le z muko spravila na cilj.

Sličen slučaj z valečo raco je doživel tudi znani naš lovec I. Reich ob košnji na svoji pristavi v Budini. Tudi tukaj ni imela daleč naokoli nobene struge ali ribnika in vendar si je uredila gnezdo na travniku blizu hiš. Žal je dan prezgodaj kosil, drugače bi srečno izpeljala svoje mladiče. Zapuščena jajca z eno siroto, ki se je med potjo proti domu izvalila v predpasniku kosca, je dal gospodar v oskrbo domači kokoši.

P. M.

Neverjetno! Po večletnem presledku, me je letos zopet prijela petelinarska strast, kateri se nisem mogel upreti. Zato sem se dne 10. maja zvečer odpravil z avtobusom na dovoljenega mi velikega petelina.

V trgu poprosim starega petelinjega lovca in čuvaja, da bi me spremljal. V lovski koči, ki leži kakih 800 m visoko, mi je lovec pripovedoval tudi, da se klati v lovišču ogromen star lisjak, ki zasleduje srnjad, divjo kuretnino in je posebno nevaren domačim kokošem, ter ne pomaga proti njemu noben še tako čuječ pes.

Ob 2 zjutraj se odpraviva na kako pol ure oddaljeno rastišče. Med potjo mi je čuvaj pripovedoval, da je sedaj zelo malo petelinov in še ti slabo pojo. Nekaj je tudi obstreljenih, ki so bili na sosednjem lovišču ranjeni in se nato prestavili semkaj. Pravil mi je, da ti petelini sploh več ne pojo, in bi bilo najbolje, da se vsi odstrele. Tako prideva v bližino rastišča, kjer utihneva in posvetiva vso pozornost sluhu. Čeprav je bila noč popolnoma brez vetra, se ni oglašal noben petelin. Lovec me opozori, da naj stopam popolnoma tiho. Ko se tako pomikava naprej, naenkrat lovec obstoji in mi pokaže na bližnjem javorju nad potjo črno kepo v vejevju in tiho reče, da sova ni, za kuro je preveliko, zato bo gotovo petelin. Prav previdno se pomakneva čisto pod drevo, da sva bila od petelina oddaljena še kakih dvajset korakov zračne črte. Tu skleneva počakati, da začne petelin peti. Bilo je tri ura in popolna tišina. Med tem se je začel vzbujati veter, ki je hitro naraščal in me je že začelo mraziti po telesu, a petelin nad nama je še vedno miroval. Lovec ga je takoj obsodil, da je to eden obstreljenih, ki ne bo pel in naj zato kar vžgem po njem. Meni ni bilo do samega streljanja, tudi me je radovednost gnala, kako se bo petelin obnašal, ko se začne narava prebujati, in nisem sprožil, češ, naj prej zapoje. Ob pol štirih se je oglasil globoko v dolini prvi ščinkavec. Tedaj se petelin obrne proti sončnemu vzhodu, kjer se je že začela zaznavati prva jutranja zarja, zapahlja z repom, razčeperi perje in se prikloni, da se zdaj zdaj oglasi. Vendar glasu ni bilo. Nato zopet obstane skoro negiben. Ob tričetrt na štiri, ko se je že toliko zdanilo, da sva jasno opazovala vejevje in druge predmete, se oglasi v neposredni bližini petelina samica, ki zopet zdrami lenuha, da se prepelje po veji bliže debla, dvigne pahljačo, se prikloni in to večkrat ponovi. Vendar še vedno brez glasu, le veter ga pozibava na javoru. Ko je petelin jel kazati znake, da se misli odpeljati, sem sprožil. Petelin, ki je bil obrnjen desno od naju, sfrfra po strelu čez pot v dolino preko naju. Lovec se požene takoj za njim, jaz mu sledim in med tem slišim na

drugem pobočju težak udarec na zemljo. »Je že dober,« se oglasi lovec, »le hitro, da jo po tleh ne odpelje v dolino,« in že sva bila v drugem pobočju, kjer sva hotela pobrati plen. A petelina nikjer. Medtem se je popolnoma zdanilo, ura je bila pol petih, razočarana se vrneva v kočo, ker je imel lovec še opravek pri delavcih. Po kratkem odmoru se sam vrnem z enim delavcem, da še enkrat preiščem ves prostor. Lovec je trdil, da je imel petelin zdrave noge in jo je verjetno peš udaril v dolino ter se zaril med travo ali pod kakšno pečino. Od nastrela točno ugotovim mesto, kjer je petelin padel, nato sistematično preiskujeva ves prostor, upoštevajoč vse mogoče možnosti z ozirom na strel. Kakih 200 m pod krajem padca najde delavec petelinjo perut, kjer se je natančno videl odgriz. Tako sem ugotovil, da je petelina takoj po padcu prestregel zloglasni lisjak, ter mu med potjo odgriznil prestreljeno krilo, ki ga je oviralo pri transportu.

To sem napisal, da pokažem predrznost lisjaka, ki ga niti strel niti lomast

Na klicu

naju dveh, ko sva hitela pobirat petelina, ni zadržal, da si ne bi privoščil petelinje pečenke, tako rekoč lovcu iz oprtnika. Pavlin Mato.

Nosni obad v prekmurskih loviščih. Pojav srnjega obada (Cephalomyia stimulator) se je v tukajšnjih loviščih opazil že lani, vendar samo sporadično.

Letos pa je od tega neprijetnega in nevarnega zajedalca napadena gotovo vsa srnjad v gozdnih loviščih lendavskega okraja.

V mescu juniju tega leta je bilo v lovišču Črni log odstreljenih šest srnjakov, ki so bili vsi napadeni od nosnega obada. Nekateri so imeli v nosni duplini do dvajset in še več ličink. Že bolj razvite ličinke so merile v dolžino 15 do 20 mm.

Po težini so srnjaki bili precej lažji kakor normalno prejšnja leta. V tukajšnjih loviščih so srnjaki običajno rdeči že v sredi mesca maja, a letos je na pr. srnjak, uplenjen dne 6. junija, imel še zimsko dlako, kar je gotovo posledica obolelosti po nosnem obadu.

Na rogovju ni bilo opaziti kake znatnejše zaostalosti in kržljavosti, ter so trofeje še dosti lepe, nekaj tudi zelo lepih.

Kakor zatrjujejo strokovnjaki (Dr. A. Ströse in dr.) podleže srnjad nosnemu obadu le tedaj, ako se od ličink, ki jih samica obada vbrizgava v gobček, razvije večja količina (do 50) in zlasti če zaidejo v dihala, kar more povzročiti smrt.

Manjše število zajedalcev živali ni nevarno in lahko kljub tej nadlogi zadovoljivo prospeva.

Odstrel kot sredstvo za zatiranje tega parazita bi bil priporočljiv le pri jako napadenih kosih, ki jim preti nevarnost, da podležejo in to ne glede na spol in starost. Tako žival je lahko spoznati po zunanjih znakih in njenem ponašanju. Žival je precej suha in slaba, klavrno hodi in apatično stoji tudi ob najboljši paši. Hrka in hrope ter se s smrkanjem hoče otresti neprijetnega parazita iz nosnic.

Naj bi se obistinilo mnenje nekih priznanih lovcev, ki pravijo, da nosni obad le ni prehuda nevarnost za srnjad in da ne zahteva prevelikih žrtev.

Da se širši krog lovcev seznani z razvojem muhe (obada) Cephalomyia stimulator, navajamo podrobnejše podatke o tem parazitu po autorjih: J. Fiebiger, Tierische Parasiten in Hutyra u Marek, Specielle Pathologie II.

Muha roji v mescih avgustu in septembru in samica takoj po oploditvi odleže ličinke, ki se iz jajčec razvijejo že v njenem zadku, na gobček živali. Ličinke so zelo male in potujejo v notranjost nosne dupline ter se tam hranijo od sluzi vnete nosne sluznice. Razvoj ličinke traja devet mescev in ko postajajo že popolnoma razvite, se oddelijo od sluznice in žival jih s kihanjem in smrkanjem izmeče na zemljo.

V 24 urah se ličinka na tleh zabubi, in v šestih tednih iz bube že izleti dvokrilna muha, ki kmalu na to zopet okuži žival. Razvoj ličinke je navadno dovršen v juniju ali juliju.

Ing. Jurhar Franjo.

Odredba kraljevske banske uprave Dravske banovine, Ljubljana III/7 — No. 1454/2 — 3. junija l. 1937. Stanje srnjadi je v loviščih na področju šmarskega sreza slabo. Vzroki slabega stanja srnjadi so: neugodne zime v preteklih letih, lov po neupravičenih, psi volčjaki in prepogoste brakade.

Da se stanje srnjadi popravi in lovišča v šmarskem srezu izboljšajo,

prepovedujem na osnovi § 21., odstavka drugega, v zvezi s § 40. zakona o lovu, po zaslišanju Zveze lovskih društev v Dravski banovini

v šmarskem srezu streljanje srnjadi (srnjakov in srn) na brakadah — za tri leta, t. j. leta 1937, 1938 in 1939.

Ta prepoved velja za vsa lovišča (občinska in izločena lastna).

Kdor bo prekršil to odredbo, bo kaznovan po § 85., točka 3., zakona o lovu.

Ban: **Dr. Natlačen**, s. r.

Škodljivost sive vrane in drugih! Dalj časa sem opazoval na mestnih, novomeških njivah pri novem pokopališču par jerebic. Držale so se navadno na travniku mestne občine, kjer so tudi gnezdile.

Dne 24. junija 1937 zjutraj so travnik pokosili in prepodili z gnezda jerebico. To je bilo okoli 9. ure dopoldne. V gnezdu je bilo 21 jajc. Žal sem to zvedel šele okoli 6. ure popoldne.

Nasproti v »Ragovlogu« je gnezdilo v smrečju nad jezom par sivih vran. Okoli 11. ure dopoldne so opazili kosci na travniku vrani, ki sta prileteli do jerebičjega gnezda in ga prav pridno praznili. Pustili sta do večera samo 8 jajc, katere sem pobral in dal valiti koklji. Sedaj so mladice že velike in mi delajo mnogo veselja.

Pa to ni vse! Tudi srake niso nič boljše. Pri Cegelnici v neki detelji je bilo tudi gnezdo jerebic, katerega so spraznile v nekaj urah. Ko jim je zmanjkalo jajc, so se lotile piščet po vasi. Znosile so jih v enem tednu nič manj ko 56, kljub temu, da so ljudje zelo pazili nanje.

Tudi kosci sami niso nič boljši. Ni jim dovolj, če pokose staro jerebico, nego polove še mlade ali pa razbijejo jajca in jih pregledajo, če so še užitna, da jih potem porabijo za razna cvrtja. Tako so mi v enem tednu izpraznili ti krščeni dehorji kar 8 gnezd. Kaj res ni pomoči proti temu?

Zakupniki, lovski čuvaji, poučite ljudi, da je tako delo barbarsko in ni vredno poštenega človeka. Sicer pa je tudi po lovskem zakonu strogo kaznivo! Stojan Grom, lovski čuvaj.

Gams nas je obiskal! V novomeška lovišča se je priklatil zelo redek gost.

V nedeljo popoldne 4. VII. t. l. okoli 3. ure so ljudje opazili na grmskih njivah redkega gosta. Otroci so zagnali vik in pričel se je lov po njivah in žitu okoli Malijevega kamnoloma. Ubogi gams je pač zdrvel proti potoku »Težka voda«, skočil v strugo, misleč jo preplavati. Toda imel je smolo. Zapletel se je z roglji med grmovje in že je bilo po njem. Zgrabili so ga in mu zvezali noge. Koliko časa so ga mučili, mi ni znano. Končno so poklicali lovskega čuvaja graščaka g. Langerja iz Poganc in mu ga oddali.

Pri ljudeh sem poizvedoval, od kje bi mogel priti. Zvedel sem, da ga je že v soboto popoldne prignal nekak mešan ovčar na njive za Grmom. Šel sem za sledovi in ugotovil, da se je moral po okoliških njivah že delj časa držati po žitih. Tu je lovišče g. A. Groma.

Gams je na več mestih ogrizen in ranjen, kar je znak, da so ga psi in ljudje že delj časa preganjali!

Stojan Grom, lovski čuvaj.

Struga na Ohridskem jezeru. Dne 20. junija sem šel s prijateljem ob reki Drimu, da pregledava vrše. Zapazila sva na reki staro raco in 12 mladih. Prijatelj se je priplazil do reke z namero, da — ker je bila na kraju plitka — ulovi kakšno mladico. Ali, ko je on skočil v vodo, so se race trenutno potopile, izginile so kakor kafra. Kakšnih 10 korakov od kraja, kjer so bile race, je bila nastavljena vrša. Ko sva vzela vršo iz vode, sta bili v njej dve rački — že popolnoma v perju, toda še nesposobni za polet. Rački se sedaj v ujetništvu ob mešani hrani — deževnic in otrobov — prav dobro počutita. Mladih rac je v struškem blatu dovolj, nekaj že skoraj doraslih, a mnogo več šele izleženih. Od prve zalege so pastirji in kmetje pobrali jajca; race so pa drugič nesle šele v maju — torej drugi rod. Sicer pa pastirji love tudi mlade račke. —

A. Kappus.

Merjasec med gamsi. Pustega aprilskega dne sva s čuvajem pregledovala novo predvidene sečnje. Dočim je v starem gozdu ležalo še obilo snega, so bile poseke večinoma brez njega. Ko prideva v eno teh posek, najdeva na nekaterih mestih na lahko oddrzano zgornjo rušo s prstjo. To je dalo čuvaju povod za pripovedovanje, da je

v revirju pod Velikim vrhom, ki se naslanja na goro Kočno, našel slične in pa tudi globokejše v zemljo izkopane jame, katere pa gotovo ne bodo od medveda, kot mu je to tolmačil tovariš. Menil sem, da to delajo jeleni, deloma pa še neka druga divjad, vendar ne medved. Zato sem naročil čuvaju, naj v novih primerih bolje pogleda na sled in morebitne iztrebke.

Kmalu za tem pride ves srečen v pisarno čuvaj in javi: »Ko sem se vračal od zasliševanja velikega petelina, bil je še polmrak, pogledam mimogrede na poseko, kjer se običajno pase tropa gamsov. Stoječ na smrekovem parobku pregledujem mirno, prazno okolico. Ko se lahko odkašljam in hočem iti, se mi za hrbtom sproži neka velika gmota in odbrzi v goščo. Od presenečenja in brzine, s katero mi je žival izginila izpred oči, sem bil mnenja, da je bil pravcati medved. Pregledam svet, kjer je žival stala in najdem razrito zemljo in sled divjega prašiča. Cenim, da mora tehtati 180—200 kg.«

Še istega dne na hitro pripravimo pogon, ki pa je potekel brez uspeha. Krivdo za neuspeh smo pripisovali dežju, ki je maloštevilnim gonjačem jemal veselje, da bi pretaknili tudi gosteje zarastle dele gozda.

Poseka je po tem pogonu postajala od dne do dne bolj razrita — vse, kar je prišlo pod merjaščev rilec, je prevrnil. Prihajal pa je le ponoči in mu en sam lovec ni mogel prav do živega. Odločili smo se za drugi, temeljiteje pripravljeni pogon 9. maja t. l. Bila je to prva res lepa nedelja v mladem zelenju, da smo bili vsi prav dobre volje. Zaprli smo s povabljenimi lovci obsežen smrekov gozd v obliki podkve, v katero so pritiskali gonjači. Daleč pred gonjači jo je previdno prisekal merjasec po gostem mladem gozdu do prvega strelca, ki pa je bil od velikega pričakovanja ali morda celo od strahu nemiren, da se je ščetinar nekaj korakov pred njim okrenil in neopaženo izginil mimo gozdarja, zamišljenega v službene posle. Za tem je merjasec izstopil nizko pod stojiščem g. Fr. Heinriharja st., ki ga je pozdravil z dvema streloma in ga je krogla oplazila po čekanih. Žal, da je bil strelec nekoliko preuren in merjasec prepočasen, sicer bi krogla gotovo sedela v plečih.

Po tem pozdravu jo je ubral ščetinar po gosto zarastlem grebenu navzgor proti Kočni in prišel na strmo skalnato steno in prinesel svojo kožo pred gosta g. Ivana Smrtnika, kateremu jo je moral pustiti.

V jezerski okolici je to prvi primer, da je bil ustreljen merjasec, in to v gamsovem rajonu. Ko so prinesli merjasca v dolino, je bila to za našo okolico senzacija, a g. Smrtnik, po domače Kouk, junak dneva, kateri se bo tudi rad spominjal krsta, čeravno ga je tisti dan skelela zadnja plat.

R. Medven.

Obramba proti zajčji kugi tularemiji.* V svojem članku v zadnji številki Lovca sem omenil splošna določila, ki jih imajo Nemci proti tej bolezni. Danes naj omenim, kaj so ukrenili sedaj, ko jim takó rekóč trka na vrata, saj sta dve sosednji državi — Avstrija in Češkoslovaška — že okuženi. Z odlokom z dne 9. III. 1937 je nemška vlada prepovedala uvoz v Nemčijo, kakor tudi prevoz skozi njo, živih in mrtvih zajcev ter divjih in domačih kuncev iz Češkoslovaške, Avstrije, Ogrske, Jugoslavije, Romunije, Bolgarije, Albanije, Grške in Turčije. (Glej o tem »Der deutsche Jäger« od 28. maja t. l., let. 59., št. 9.)

Kakó se bore proti tej kugi v Avstriji, sem povedal že zadnjič. Izredno zanimivo bi bilo zvedeti, kaj so naredili Čehi, kaj Rusi, ki imajo z njo opraviti že skoro ¾ stoletja, in kaj Američani, ki jim je tudi hudo za nohti.

Dr. Černič Mirko, Maribor.

Društvene vesti

Dokaz o izvoru divjačine in kož. (Službeni list, 7. kos, od 27. I. 1932, §§ 24., 25., 26.) Bistvene določbe teh členov so: Po 8 dneh, ko prične lovopust, je prepovedano dotično divjačino razstavljati, prodajati in kupovati. Po nadaljnjih 10 dneh se ne sme več ponujati kot jed v gostilnah, razen one, ki je bila v lovnem času uplenjena in hranjena v hladilnicah. Lastniki hladilnic pa morajo v 8 dneh po nastopu lovopusta prijaviti sreskemu načelstvu v hladilnici hranjeno divjačino, ki se plombira.

Osem dni po nastopu lovopusta za samice velike zaščitene (parkljaste) divjadi se ne sme več pošiljati, razstavljati, prodajati in kupovati ta divjad, pri kateri ni mogoče zanesljivo ugotoviti spola.

Kdor prodaja divjad ali njene dele, se mora izkazati s potrdilom. Kupovati se sme divjad le od oseb, ki imajo to potrdilo, na katerem je poleg drugega navedeno ime lovskega upravičenca, lovišče, število, vrsta, spol divjadi, čas uplembe in izdanega potrdila, podpis lovskega upravičenca, žig občine, ki potrjuje pristnost upravičenčevega podpisa. Potrdila izstavlja lastnik oziroma zakupnik lovišča.

Potrdilo za divjad velja 8 dni, za kožo mesec dni. Prevoz divjadi je dopusten samo na podlagi potrdila o izvoru.

K § 24. z. o l. je izšla banovinska uredba v Sl. l., 22. kos, VI. poglavje, od 16. III. 1935.

Tiskovine za potrdila o izvoru divjačine ima v zalogi Zveza lovskih društev v Ljubljani, Trdinova ulica št. 8.

Lovsko društvo Ljubljana razpisuje za l. 1937 nagrade za pokončevanje lovu škodljivih ptic na svojem področju.

Vsi zapriseženi lovski čuvaji, člani tega društva, so upravičeni do nagrad, ki jih je deset, in sicer ena po 300 din, dve po 200 din, dve po 150 din in pet po 100 din.

Nagrade podeljuje odbor društva, kateremu je v teku januarja 1938 predložiti dokaze v letu 1937 pokončanih škodljivih ptic, in to: Za kragulje in skobce (stare in mlade) kljun in oba kremplja, za vrane, srake in šoje (stare in mlade) oba kremplja. Jajca naj bodo votla (izpraznjena). Vsako jajce naštetih ptic, kakor tudi vsaka šoja, sraka ali vrana šteje po eno enoto, skobec ali kragulj pa po deset enot.

Odbor.

* V zadnjem članku na strani 269. Lovca, v 10. vrsti od zdolaj, so izpuščene 3 besede. Pravilno se dotično mesto glasi — »najzapadnejšem k o t u o b d o l e n j e m toku«. Na str. 270. v 3. vrsti od zdolaj pa se mora glasiti mesto nespremenjene n e s p r e m e n j e n i, namreč aglutinini.

Državna lovska razstava je bila otvorjena 17. julija v osrednji zgradbi novega velesejma v Zagrebu in bo odprta do 26. julija. Ob tej prireditvi, ki je namenjena za državno reprezentanco na mednarodni lovski razstavi v Berlinu, se je uresničil rek, da človek obrača in Bog obrne. V tem primeru je bil tisti bog denar in je zaradi pomanjkanja tega moralo mnogokaj zanimivega odpasti ter je tako bila okleščena ta pomembna prireditev. Z vsega področja regalnega sistema ni bilo razen obljub in lepih besed — nič in so lovske zveze s predela zakupnega sistema rešile čast našega lovstva za Berlin.

Prvotna zamisel se je morala v mnogočem iz temeljev izpremeniti. Zlasti je bilo treba opustiti načelo razstave s posameznimi oddelki po Zvezah, ker bi jih bilo od sedmih, ki tvorijo paviljon, vsaj troje — praznih.

Za vse skupaj je pa manjkalo potrebnega časa, da bi bilo mogoče dati razstavi dovršeno končno obliko, kakršna bo v Berlinu. Zato ne bi bilo v škodo, če bi se bila razstava otvorila šele zadnjega dne v juliju.

Razen tega je sprememba obrazca za ocenjevanje jelenjih trofej povzročila mnogo dela, zamude časa in nejasnosti.

Tudi katalogu se pozna, da je bil pod silo prekratkega časa redigiran in je nepregleden in pomanjkljiv zlasti v tem, da manjka ocen po točkah, s čimer bi katalog dobil pravo svojo vrednost. Zaradi zadrege skopega časa tudi žirije skoro da niso poslovale, razen za jelenje trofeje. Odlikovanega rogovja pač ni bilo toliko in takšnega, ki pride za državno reprezentanco v poštev, da bi ne mogla žirija v nekaj dneh prekontrolirati pravilnost ocene za vsako trofejo posebej.

Če se je to moglo izvesti za cca 50 jelenjih trofej, bi se bilo moglo in moralo tudi za cca 100 gamsjih in morda 200 srnjačjih, ki pridejo v državno reprezentanco.

Te odlične zbirke lovskih trofej v svojem silnem vtisu dobro podpirajo velike oljnate pokrajinske slike (panneauxi), ki zavzemajo vso zadnjo steno vsakega, v vodoravnem prerezu malo trapecastega oddelka. Slike so v širino za pol do tričetrt metra prevelike in motijo skladnost. V celoti so slike posrečene, nekatere prav dobre za njihov namen, tehnika odlična.

Iz zgodovine našega lovstva so pa izredno zanimivi odlivki bogomilskih kamnitih spomenikov, ki predstavljajo lovske scene. To in kapitalne trofeje jamčijo za vrednost in zanimivost razstave.

Sicer bo pa treba na razporeditvi predmetov za Berlin še mnogokaj preurediti, dopolniti in izločiti, da bo državna reprezentanca naredila vtis skladne in zaključene celote, ki je zdaj še deloma nima.

Krasne karte države na lesu s statistiko raznih vrst divjadi žal ni bilo mogoče primerno namestiti. Upajmo, da bo to v Berlinu mogoče.

Zbrani material je pa vsekakor vreden poseta in s tem združenih stroškov in zlasti za lovca znamenitost, ki je doma zlepa ne bo videl.

SLD Ljubljana je s svojimi trofejami kar dobro zastopana in z gamsi vsekakor daleč prednjači. Dobro vzdržuje tudi konkurenco s srnjaki. Jelenje rogovje izpred leta 1900. ne bo ocenjevano, kar je z ozirom na prvotna navodila s prve mednarodne konference lanske jeseni tudi nekaj novega med mnogimi izpremembami, za katere ocenjevalne komisije in razstavni odbori nekaterih Zvezinih razstav žal niso vedeli.

V tem oziru je sem in tja manjkalo ustrezne povezanosti in kontakta periferije s centralo, ki naj bi bila dajala sproti take in potrebne informacije in navodila.

Upajmo, da se bomo glede organizacije v Berlinu kaj naučili.

Ing. Mirko Šušteršič.

Kinološke vesti

Inozemske razstave: Steier. Hundesportklub Graz priredi svojo mednarodno razstavo vseh vrst psov 18. in 19. septembra 1937 v Gradcu, kjer se bodo podeljevali »C. A. C. I. B.« (pripustil je J. K. S.), »prvak Graz« in »mladinski prednjak Graz 1937«.

Pri tej priliki se bo vršil zbor vseh ljubiteljev brakov in so se do sedaj prijavili interesentje iz Nemčije, Švice in Švedske. Kaj bo z našimi braki?

Magyar Ebtenyésztök országos egyesülete priredi svojo mednarodno razstavo vseh vrst psov 11. in 12. septembra v Budimpešti, kjer se bodo podeljevali »C. A. C. I. B.«, »prvak Hungaria«, »mednarodni Derby prvak« in »Hungaria Derby prvak«.

Ente Nazionale della Cinofilia Italiana priredi svojo mednarodno razstavo vseh vrst psov 25. in 26. septembra 1937 v Meranu, kjer se bodo podeljevali »C. A. C. I. B.« (pripustil je J. K. S.). Prijavnice so na razpolago pri Saveznem tajniku.

Nove psarne: J. K. S. prijavlja v zaščito sledeče psarne: »Medjumurska« za vse pasme ptičarjev. Lastnik: Leopoldin Brajković-Zeilinger, Čakovec Mihovljane. »Stražišče«, za vse pasme ptičarjev. Lastnik: Leo Matajc, Ljubljana. »Savski lug«, za vse pasme ptičarjev. Lastnik Franjo Kanić, puškar, Zagreb, Nova Vas 62. »Turjanski vrh«, za sportne pse. Lastnica: Elizabeta Hartner, Murska Sobota.

Zaščita psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Pasji kontumac v Ljubljani. Ker je razglas Mestnega poglavarstva nejasen, sem bil pri mestnem veterinarju in sem dobil sledeče pojasnilo: Psi morajo imeti stalno nagobčnike, naj bodo na vrvi ali ne. Konjač ima nalog, da vsakega psa, ki je na vrvi brez nagobčnika, odvzame. Izven hiše (n. pr. na vrtu, dvorišču) morajo biti psi stalno na verigi. — Ako hoče kdo s svojim psom zapustiti mejo mesta, mora svojega psa peljati prej k mestnemu veterinarju v Ljubljani, Krekov trg 10, da ga tam preiščejo in da dobi dovoljenje za enkratno prekoračenje mestne meje. Za to dovoljenje je treba poleg kolka za 20 Din, plačati pristojbino 30 Din. Kontumac traja najmanj 3 mesece, torej do 2. oktobra t. l.

Prevoz psa z letalom! Imel sem priliko odposlati psa z letalom na Sušak. Pes je smel biti poleg spremljevalca in je znašal prevoz za 19 kg živega tovora Ljubljana-Sušak 8.50 Din. Ako bi bil pes brez spremljevalca, bi se bil izvršil prevoz v običajnem zaboju ali košari. Pes je bil v 20 minutah na letališču Sušak. Prevoz v brzem vlaku bi bil trajal 9 ur in bi veljal v kupeju 38 Din. Dajem to v vednost zato, ker se bo gotovo marsikateri vzreditelj poslužil te ugodnosti, ko bo zanjo vedel. Savezni tajnik.

Društvo ljubiteljev ptičarjev naznanja svojim članom, da bo priredilo letošnjo jesen v dneh 17. in 18. oktobra v lovišču v okolici Ljubljane jesensko vzrejno tekmo za pse, poležene v letu 1936., in prvo popolno uporabnostno tekmo ptičarjev za starejše pse. Na tej tekmi bo sodil inozemski sodnik. Vabimo lastnike ptičarjev, da se teh tekem udeleže. Podrobnosti bomo še priobčili.

Podružnica društva v Mariboru priredi dne 10. oktobra v okolici Maribora jesensko vzrejno tekmo za ptičarje, poležene v letu 1936., in širšo poljsko tekmo za starejše pse. Točen spored bomo še objavili.

Vabimo članstvo, da se naroči na ilustrirani kinološki časopis »Kinološki glasnik«, ki izhaja v Beogradu šestkrat na leto in stane 30 Din. Člane, zamudnike v plačanju članarine, prosimo, da isto poravnajo.

Prijavljena legla ptičarjev: (2. seznam.) Dne 20. februarja t. l. je polegla poenterka »Alga«, JRP 18 K po »Alan-u«, JRP 29 L pet (4—1) mladičev. Lastnik psice je šef poreske uprave Mirko Gulin, Obrovac, Dalmacija.

Dne 16. maja t. l. je polegla nem. kdl. psica »Mala-Südwest«, JRP 117 B po »Mil-u Südwest«, JRP 142 A štiri (1—3) mladiče. Lastnik psice je dr. Vilko Pfeifer v Ljubljani.

Kinološko društvo v Zagrebu je prijavilo: Leglo z dne 26. marca t. l. od nem. žimavke »Lea« JRP 10 I po »Lump v. d. Odermünde« JRP 7 J šest (4—2) mladičev. Lastnik psice je Franjo Kanić, Zagreb.

Leglo z dne 27. maja t. l. od nem. kdl. psice »Rije«, JRP 118 B po »Jim« JRP 127 A šest (3—3) mladičev. Lastnik psice je Eduard Lukinić, Karlovac.

Radi vpisa v društvene vzrejne registre prosimo takoj prijaviti društvu še ne prijavljena letošnja legla ptičarjev, španijelov in nemških prepeličarjev. Tiskovine so na razpolago pri društvenem izvestitelju. Tajnik.

Lovski koledar za avgust

Sonce vzhaja: dne 11. ob 4.55h
„ zahaja: „ 11. „ 19.13h
„ vzhaja: „ 21. „ 5.06h
„ zahaja: „ 21. „ 18.57h
„ vzhaja: „ 31. „ 5.19h
„ zahaja: „ 31. „ 18.42h

Mesec je 7. v mlaju, 22. v ščipu.

Uporabnostno tekmo brakov-jazbečarjev bo priredilo DBj v začetku oktobra t. l. v revirju občine Šmartno pod Šmarno goro. Tej tekmi bo priključena tudi »krakirska tekma«. Tekme se bodo vršile iz tehle predmetov:

A) Uporabnostna tekma:

1. Način iskanja 10; 2. gonja zdrave divjadi 14; 3. delo po barvi na jermenu 16, a) oblajanje mrtve divjadi 5, b) nakazanje mrtve divjadi 4; 4. delo z roparicami: a) popad in zadavitev 12, b) ustavitev 2; 5. vedenje ob mrtvi divjadi 6; 6. vodljivost (poslušnost) 6; 7. vedenje ob strelu 2; 8. odložitev in čuječnost ob nahrbtniku: a) navezan 1, b) prost 4.

B) Brakirska tekma:

Tekmuje se iz vseh zgoraj navedenih predmetov, razen iz št. 3. Delo po barvi torej odpade.

Ocene so 4, 3, 2, 1. S temi številkami se pomnože vrednostne številke, ki so pridejane posameznim predmetom. Seštevek vseh produktov da končno vsoto točk, ki jih doseže posamezen tekmujoč pes.

Pri uporabnostni tekmi je potrebno za prvo nagrado vsaj 215 točk, za drugo nagrado vsaj 180 točk, za tretjo nagrado vsaj 150 točk, za posebno pohvalno priznanje 130 točk, za pohvalno priznanje 90 točk.

Pri brakirski tekmi za ceno prav dobro vsaj 150 točk, za dobro vsaj 120 točk, za zadostno vsaj 90 točk.

Prijave za tekmo je poslati do 30. sept. t. l. Društvu Brak-jazbečar v Ljubljani. Dan tekme bomo še pravočasno objavili v »Lovcu«.

Oglasi

Knjiga »Naš lov«, prva domača strokovna lovska knjiga za izobrazbo lovcev in pripravo za lovski izpit, potrebna vsakomur, ki hoče biti lovec. Naroča se pri Družbi sv. Mohorja v Celju.

Prodam 10 letnikov »Lovca«, letniki od 1927 do 1931 vezani, od 1932 do 1937 nevezani. Vsi kot novi. Naslov v uredništvu.

Istrskega braka, 4 leta starega, prodam. Goni vso dlakasto divjad. Naslov: Franc Štrekelj, Trata št. 7, p. Št. Vid nad Ljubljano.

Psa »nemškega kratkodlakarja«, starega 11 in pol meseca, z izvrstno dresuro v vodi in na suhem, prodam. Naslov se poizve v Lovskem društvu Ljubljana.

Naprodaj imam 1 psa, 2 psici, 2 meseca stare, ali tudi psico 2 leti staro, ubogljivo, ter so čistokrvni ptičarji s kratko dlako. Naslov: Anton Slogovič, lovski zakupnik, pošta Ivanjci pri Gor. Radgoni.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Mauser repetirka z daljnogledom kal. 8 mm . .	Din 2000.—
Hamerles trocevka kal. 16/8 mm	Din 3300.—
Trocevka petelinka kal. 16/8 mm	Din 1500.—
Dvocevka petelinka kal. 16 mm	Din 700.—
Dvocevka risanica kal. 16/9·3 mm	Din 1200.—
Dvocevka risanica kal. 16/9·3 mm	Din 1200.—
Brownin puška kal. 12 mm	Din 1600.—

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot specialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

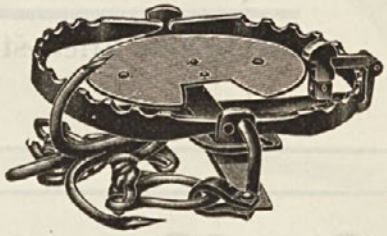

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Lovci!

Puškarno po pok. Sternadu
Aleksandrova cesta 18, smo prevzeli in priključili naši dobro poznani železnini, **Aleksandrova c. 34,** kjer vodimo isto kot poseben oddelek. — Nudimo za lovce in ribiče vse po najnižjih cenah.

PINTER & LENARD, MARIBOR
puškarna in železnina, Aleksandrova 34.

»HIMALAYA«-OLJE

**in mast za orožje,
proti rji in za konserviranje**

je neprekosljivo in zanesljivo ter brez vsakega truda takoj očisti tudi najbolj zarjavele predmete in ne pušča nobenih umazanih ostankov v cevh. Je najboljše sredstvo proti rji za vse vrste orožja in smodnikov. Enkratni poizkus vas bo prepričal in uporabljali boste samo le še »Himalaya«-olje. »Himalaya«-olje in mast se dobi v vseh trgovinah lovskega pribora ali direktno pri tvrdki:

»HIMALAYA«-OLJE, MARIBOR

Kamniška ulica št. 7

Lovci!
Ribiči!
Športniki!

Raznovrstno orožje za lov, šport in obrambo, vse vrste municije in razstreliva, ribarske in druge športne potrebščine najboljših svetovno znanih tovarn ima vedno v največji izbiri na zalogi in nudi po najugodnejših dnevnih cenah

Železnina in puškarna

Pinter & Lenard-Maribor

Dr. Viljem Krejči

Katera oblastva naj kaznujejo lovske tatove

Prava zmeda je obstojala v zadnjem času glede vprašanja, katera oblastva naj kaznujejo lovske tatove za njihove pregrehe. Jedva smo se nekoliko oddahnili od razpravljanja o vprašanju ali je lovska tatvina sploh tatvina v smislu § 314 kazenskega zakona ali le protipravna prisvojitev v smislu § 322 k. z., že smo videli, kako si lovski tatovi manejo roke od samega zadovoljstva, da so nekatera oblastva, zlasti nekatera sreska in okrožna sodišča ter državna tožiteljstva prišla na misel, da lovska tatvina sploh ne spada pred sodnika, temveč da naj jo preganjajo in kaznujejo policijska oblastva, sreska načelstva, magistrati, policijske uprave, ki preganjajo tudi one, ki vozijo brez luči, ki prekoračijo policijsko uro, ali ki se za kakim vogalom nespodobno obnašajo. Ko so oni učeni gospodje zavzeli tako povsem nemogoče stališče, ki je v odločnem nasprotju z zaščito, kakor jo lovu nudi lovski zakon in v odločnem nasprotju z javnimi in zasebnimi lovskimi interesi, smo se v resnih skrbeh vprašali, kaj bo z našimi lovišči, kaj bo z našo divjadjo, če sodna oblastva svojega zgrešenega naziranja ne izpremene.

Mnogo je tatov, ki nimajo strahu niti pred sodišči in hudimi zapornimi kaznimi, — za kazni političnih oblastev se pa niti ne zmenijo. Pravijo, da take kazni niso »zapisane« in da je mogoče nekdo od političnih oblastev še tolikokrat obsojen, ostane vendar »neomadeževan« in »nekaznovan«. Preganjanje od strani poli-

tičnih oblastev pa tudi iz drugih razlogov, ki so nam znani iz vsakdanjega življenja, ni tako uspešno in v premnogih primerih zaradi teh ali onih obzirov ne pride do onega zadoščenja, ki ga mora dobiti zakon za storjeno krivico kot protiutež na tehtnici pravice.

Kam bi prišli, če bi lovski tatovi brez bojazni pred sodiščem in sodnim zaporom vršili lovsko tatvino? Ves naš trud za gojitev divjadi bi bil zaman, naše ogromne denarne žrtve bi bile brez haska, na dražbah bi za lovišča ne hotel nihče več ponuditi tako visokih zneskov, ki jih plačujemo sedaj na zakupnini, občine bi bile brez izdatnih rednih dohodkov iz lovskih zakupnin, lovski čuvaji bi izgubili svoje službe in kmetovalci bi bili ob odškodnine, ki jih plačujemo vedno daleč preko dejanske višine po divjadi povzročene škode. Naša lovišča bi postala prazna gmajna brez žive prirode, brez one privlačnosti, ki vabi nele lovca, temveč tudi turista, ljubitelja narave, pa tudi marsikaterega tujca v naše kraje.

Pred kratkim iztekla sodba vrhovnega sodišča je napravila konec zmedi, ker je v kazenski pravdi Kps 466/36 sreskega sodišča v Črnomlju vrhovno sodišče odločilo, da morajo lovsko tatvino kaznovati redna okrožna sodišča in sicer kot prestopek protipravne prisvojitve po § 322 k. z. Obtoženi I. I. je namreč dne 29. oktobra 1936 stal v tujem lovišču, držeč puško pripravljeno za strel, medtem ko je njegov pes gonil; streljal ni in tudi uplenil ni ničesar; sresko sodišče ga je kaznovalo zaradi poskušene tatvine na osem dni zapora, na plačilo stroškov kazenskega postopanja in izvršitve kazni in na povračilo povprečnine v znesku din 100. Po vloženem prizivu je okrožno sodišče to sodbo potrdilo. Vrhovno sodišče pa je na vloženo pritožbo v zaščito zakona odločilo, da obtoženi ni zakrivil tatvine po § 314 k. z., temveč poskus protipravne prisvojitve v smislu § 322 k. z. in je izrek o kazni potrdilo. Iz razlogov dotične sodbe posnemamo:

»Divjačina ni v lasti lovskega upravičenca. Lovski upravičenec ima le privilegirano pravico, prisvajati si divjačino (priv. okupacijska pravica). Divji lovec torej divjačine ne »odvzame« iz tuje lastnine, marveč si jo protipravno prisvoji s tem, da neupravičeno posega v tuje okupacijske pravice. Naš k. z. nima posebnih določb o divjem lovu. Zato je treba uporabiti za divji lov ono določbo k. z., ki je zanj najprikladnejša. Rešiti je treba vprašanje, ali je lovska tatvina po jugoslov. k. z. sploh kazniva in če, po kateri določbi se naj kaznuje. Jedro prvega vprašanja je v tem, ali je imeti divjačino za »tujo« stvar v smislu določb

§§ 314 do 328 k. z. Za pojem »tuje premične stvari« (§§ 314—322 k. z.) je treba dvoje: 1. da ni stvar v lasti storilca (negativni moment) in 2. da je stvar v lasti druge osebe — sicer bi bila kazniva tudi prisvojitev derelinkvirane stvari — (pozitivni moment). Pozitivni moment je potreben tudi zbog tega, ker so predmeti deliktov po § 314—328 k. z. lastnina (in abstracto) in concreto pa tuja »premična stvar«. Ker nima jugoslov. k. z. posebnih določb o divjem lovu, je treba preizkusiti, katera določba k. z. je najprikladnejša, da se z njo zaščiti lov. Ker gre pri divjem lovu za poseg v tujo okupacijsko pravico, določbe po §§ 314 do 317 k. z. zanj niso prikladne, ker govori določba § 314 in nasl. o prisvojitvi z odvzemom. Prikladnejša je določba § 322 k. z., ki govori le o prisvojitvi. Res je določba § 322 k. z., ki je doslovno prevzeta iz nemško-avstr. osnutka iz leta 1927 (§ 344) drugače mišljena. Motivi k temu osnutku navajajo k tej določbi primere n. pr. če odvzame storilec stvar in pusti oškodovancu n. pr. protivrednost v denarju, ali če odvzame storilec stvari, ki nimajo ekonomične vrednosti (politične dokumente, ljubavna pisma). To so torej sami primeri odvzema. Historično pa je nastala določba (334 nemško avstr. osnutka sledeče: Po nemškem k. z. se okrivi tatvine kdor odvzame drugemu tujo premično stvar v nameri, da si jo prisvoji (teorija lastninskega delikta); jugoslov. k. z. zahteva razen tega tudi namero, da si pridobi storilec s prisvojitvijo protipravno imovinsko korist (teorija imovinskega delikta). Ker pa je sprejel nemško-avstr. osnutek iz leta 1927 slednje omenjeno teorijo, je moral logično ustvariti določbo § 334. Razlika pred protipravno prisvojitvijo in tatvino je po nem. avstr. osnutku torej v tem, da je za pojem tatvine potrebna namera pribave protipravne imovinske koristi, določba § 323 k. z. pa to namero izključuje. Taka je stvar po nemško-avstr. osnutku. Ne sme se pa prezreti, da vsebuje ta osnutek detajlne določbe o divjem lovu, jugoslov. k. z. pa takih določb nima. Zato je treba po sistematiki jugoslov. k. z. tolmačiti določbo § 322 k. z. v širšem pogledu. Možnost takega širšega tolmačenja nudi široka dikcija te določbe v besedi »prisvoji«. Dasi je mišljena določba § 322 k. z. po sistematiki zakona kot tipičen lastninski delikt, vendar nudi možnost uporabiti jo tudi za posego v tujo okupacijsko pravico.

Ta izhod je v interesu zaščite lova potreben, ker je divji lov poseg v konkretne pravne dobrine (kriminalen delikt); določba § 88 št. 1 lov. zak. pa kot policijski prekršek ne nudi lovu zadostne zščite. Razen tega pa določa § 91 od 2. lov. zak., da kaznovanje po lov. z. ne izključuje pregona po kazenskem zakonu.

Iz navedenega je posneti, da nudi določba § 322 k. z. po njeni široki dikciji zadosti možnosti kaznovati tudi posege v tuje okupacijske pravice. Ker nima jugoslov. k. z. posebnih določb o divjem lovu, je treba seveda pozitivni moment pojma »tuje premične stvari« v § 314 in nasl. tolmačiti v širšem smislu tako, da zadostuje, da ima druga oseba na dotični stvari vsaj okupacijsko pravico.

Na podlagi navedenega je treba divji lov podrediti pod določbo § 322 k. z.«

V smislu te odločbe vrhovnega sodišča bodo torej v bodoče lovske tatove preganjala in kaznovala okrožna — ne sreska — sodišča, lovske tatove bodo pa zadele posledice, o katerih smo pisali že v prejšnjih razpravah o tem zaglavju. Za nas lovce ni tako važno, po katerih paragrafih bodo oblastva kaznovala lovske tatove. Za nas je le važno, da z njimi čim strožje postopajo in jih čim občutneje kaznujejo, da ne bodo naša lovišča prazna v neprecenljivo škodo nam, državi, banovini, občinam in neštetim prizdetim, ki žive od lova. Tudi to priliko porabim, da ponovno opozorim lovske upravičence in lovske nadzorne organe, da naj vsak primer lovske tatvine ovadijo ne samo sodišču odnosno državnemu tožiteljstvu, temveč tudi sreskemu načelstvu in davčni upravi, da preiščejo, v koliko se ni storilec pregrešil tudi proti predpisom lovskega zakona in proti predpisom taksnega zakona. Če je kaznjiv pri finančnem oblastvu že tisti, ki uporablja nežigosan vžigalnik, zakaj ne bi bil od istega oblastva kaznovan tudi oni, ki brez dovoljenja uporablja strelno orožje in prikrajša državo in banovino za izdatne zneske, ki jih moramo mi legitimirani lovci redno plačati.

Trije junaki

Foto B. Šega

Janko Skale

Sadjarjem in vrtnarjem v album

Že nekaj mescev se v mesečniku »Sadjar in vrtnar« vleče članek, v katerem se rešeta od točke do točke lovski zakon, in sicer poglavje o lovski škodi. Glavno vlogo igra v tej tragikomični aferi seveda naše edino narodno zlo »zajec«. Ni mi do tega, da bi vsa nelogična in smešna izvajanja pobijal, ker je lovstvo že tolikokrat s številkami in drugimi argumenti razsodnemu svetu dokazalo, da so vsa zajčja grozodejstva le bolj ali manj pravljice in da je škoda po zajcu za nekatere po večini le dobrodošel dohodek. V številki 4 mesečnika se neki sadjar pritožuje, da zakon predpisuje zavarovanje drevesnic oziroma beljenje in ovijanje debel sadnega drevja, da jih zajec v zimskem času ne ogloda. Vse je temu sadjarju, če je sploh res sadjar, preveč. Slama je draga in se je porabi za tisoče dinarjev, plotovi so previsoki, skratka vse, kar je potrebno, da se obraniš škode in da neguješ drevje, je nesmiselno. Ovijanje dreves je škodljivo in se drevje zaradi tega prehladi. Lepega dne bomo še slišali, kako je drevje, ovito zaradi prehlada, v poletnem času kašljalo. Vsako delo je muka. Dobesedno stoji napisano: »Milijone kapelj iztisne vsakoletno obvezovanje in beljenje dreves iz čela naših marljivih sadjarjev. Ves ta napor in vse te ogromne stroške bi odstranilo par nabojev smodnika.« Kako si mali zamorec to predstavlja, mi je kot lovcu res uganka. Le par nabojev in nič drugega, pa bi bila domovina rešena šibe božje — zajca. Sadjerejci in drugi trpini, kakor jih omenjeni list naziva, si kaj naivno predstavljajo vse to in se tako nerodno izražajo, da se takoj vidi, kam njih zajec taco moli. Zdi se, da jim je veliko na tem, da bi si poleg sadjarstva pridobili na račun občin brezplačno pravico do lova sploh ali vsaj na zajca. Tudi sedaj postrele lovci ne samo par nabojev, temveč na kupe, in zajce uničijo bolj, kakor je pravično, pa vendar zajci še delajo škodo. Seveda če bi sadjarji in drugi, po zajcu ogroženi, izvajali lov, bi bilo vse drugače. Prvič so najbrž boljši strelci, drugič bi bilo na mah konec gonje proti zajcu. Škoda bi seveda nehala, čeprav bi je bilo gotovo več, ker bi zaradi malomarnosti in prezaposlenosti opustili to, kar so sedaj dolžni po zakonu. Te vrste ljudje hočejo, da bi zanje prelivali znoj drugi, želi bi pa sami. To je huda trditev, vendar resnična. To trditev opravičujem s tem, kar sem bral v istem mesečniku, in sicer v št. 4 pod naslovom: »Kako je pri nas.« Navajam nekaj odlomkov, in sicer: »Leto za

letom se priporoča na vseh koncih in krajih, priganja naše gospodarje po časopisu, na predavanjih in tečajih; tudi oblastva izdajajo suhoparna navodila in pretijo celo s kaznimi onim, ki bi zanemarili oskrbo svojega sadovnjaka. Pri fari občinski sluga prebira uradne razglase o čiščenju drevja, a možje se zaničljivo muzajo, češ kaj bodo oni nas učili delati, ko pa ne poznajo drugega kot zaprašene akte v pisarnah. Dovolj žalostno je to, da se kljub vsem tem opominom nihče ne zgane. Tistih, ki so včlanjeni po raznih kmet. korporacijah in berejo razne strokovne liste, se le včasih kaj prime.« — Tako v prvem delu te povestice. Nadalje opisuje pisec vso malomarnost, kakor jo je že naš list popisal lansko leto, in sicer: »Veje, katere je sneg polomil, vise raz drevje vse leto, ne da bi jih odstranili. V mah zavito drevje obdrži tudi med letom svojo sivo suknjo, da varuje razne škodljivce (morebiti tudi zajce) pred pekočimi sončnimi žarki.«

V cepljenju pisec nazivlje sadjarje »mojstre-vseznale«. To je drugi del članka in zrcalo naših ubogih drevesnic. Najinteresantnejše je pa to, da je pisec te kritike, dober poznavalec naših sadjarjev, našel pri teh obupnih razmerah, povzročenih po zajcih, v gozdu več lepih sadnih divjakov, katere je kot marljiv človek, ki ima tudi smisel za delo, precepil in jih dal kmetom na razpolago. Seveda, kakor pravi, se ni nikdo zmenil za to stvar in so ostala drevesca v gozdu. Dragi tovariši, kako je mogoče prosto v gozdu najti sadike sadnega drevja, ne da bi jih zajec obglodal? To ni mogoče, ko so vendar sadovnjaki tako ogroženi po zajcih, da bo sadovnjakov danes ali jutri konec. — Sadjarji, berite vendar vsaj vaš strokovni list in videli boste prave škodljivce vaših zanemarjenih drevesnic. Za to malomarnost naj bi zajec plačal s svojo zaščito in postal prost plen, tako da bi možakarji, namesto da bi čistili drevje, ga negovali, v pravem času belili in zavijali, letali za zajci in se šli zajčje vojske. O stroških govore! Kaj pa puške, naboji in še vse drugo, kar spada k lovu? In konec koncev bi prav gotovo ne izostali pogoni v gostilnah. Videli boste, umni gospodarji, kako drago bo vsako jabolko na vaših zanemarjenih grmih in kako obupno prazne bodo občinske blagajne.

Mimogrede tudi omenim članek »Ali je zajec škodljiv ali koristen« iz Žirov v istem strokovnem listu. Pisec tega članka resno navaja, da je bilo v občini Žiri letos 40.000 (štirideset tisoč) dinarjev škode po zajcih. Ako bi bil pisec samo malo računal, bi gotovo ne bil napisal take gorostasnosti. Torej v občini Žiri, kjer je bore malo zajcev, je bilo toliko škode! Če vzamemo vsaj

toliko škode, kot v Žireh, v 400 občinah naše banovine, je torej vse škode, povzročene po zajcih, za kakih 16,000.000 dinarjev! Te zajčje mrcine so pa pustile najmanj še tridesetkrat toliko nepokvarjenega pridelka. Potemtakem pridela naš kmet zelja, fižola, kolerab in korenja za 480,000.000 dinarjev. — Srečna banovina, ki imaš tak ogromen pridelek, in srečna davkarija, ki od tega ogromnega pridelka lahko pobira »fronke«. Pa to je zgolj pridelek, ki ga zajec žre, vse drugo, kakor žito, koruza, krompir, lan, ajda itd., je pa povrhu v vrednosti le nekaj milijard. Ali je torej tako gorostasno trditev vzeti resno in ali je sploh mogoče, da strokovni list, kakor je »Sadjar in vrtnar«, obelodani tak nesmisel? In to naj bo namenjeno odločujočim faktorjem? Saj so vendar naši gospodje poslanci, senatorji in ministri, katere kliče pisec na pomoč, izobraženci, ki znajo računati. In če računajo, morajo priti do podobnega zaključka, kakor mi lovci, da je namreč vpitje o zajčji škodi, skromno rečeno, neodkritosrčnost, ki se prakticira kvečjemu na političnih shodih in poslušalcem toči namesto alkohola.

Tej ogromni zajčji škodi se lahko odpomore na popolnoma enostaven način, zlasti pa še v Žireh. Gospod pisec in sadjar naj izdraži občinsko lovišče za dvojno dosedanjo zakupnino, v jeseni in pozimi naj pa pokonča vse zajce in vse mu bo pelo hvalo. Občina bo imela denar, kmetovalci ne škode, on sam bo pa bogat od skupička za zajce, ki jih, po škodi sodeč, mora biti ko listja in trave. Tako bo cel roj muh na en udarec, povrhu pa bo še njegovemu strokovnemu listu prihranil blamažo. Nadalje pisec v tem članku pogreva neokusno rečenico, češ zajec ima večjo pravico in je bolj zaščiten kakor kmet. Zdi se, da duhovitost res ni zaščitena in da jo je oglodal zajec. Na zakon o zaščiti kmeta je slučajno pozabil in tudi na to, da je kmetijstvo prav ona veja gospodarstva, ki se je edina po mili božji volji lahko zadolžila in ji naposled iz opravičenih ali neopravičenih dolgov pomaga država. In na čigav račun se ta sanacija izvaja? Na račun drugih gospodarskih panog našega podeželja in mest! Zato mislimo, da je primerjava zaščite zajca in kmeta nesmisel in obenem žaljiva za našega poštenega kmetovalca. Člankarju tudi ni prav, da smatramo lov na zajce za razvedrilo, in nam lovcem daje recept, kako bi se tudi drugače lahko ter bolj »plemenito« in »pošteno« razvedrili. Saj vendar mi lovci streljamo tisto od Boga zavrženo zver, katera uničuje sadovnjake, vrtove, pridelke, hoste itd., in gremo tako tem nesrečnikom na roko z vso silo, še celo s pasjo. Pa jim, zdi se, tudi ni prav! Skratka, lov na zajce ni za lovce, temveč samo za sadjarje

in one, ki jim je delo odveč in vidijo rešitev vrtov in njiv v tem, da bi bile cele občine oborožene s pihalniki in bi se podile za zajci in drugo lazečo in letečo zverino. Sreča, da imamo še nekaj razumnikov, ki bodo preprečili uresničenje naše lokalne velekulture, brez vojske, kokaina in drugih strupov, ki jih navaja famozni članek.

Kar se tiče inozemstva, so gotovo sadjarji v največji meri odvisni od dobrega mnenja tujine o naših kulturnih in gospodarskih razmerah, ker pač z izvozom stoje in padejo. In prav lov ni najzadnji kriterij za tujca, ki po njem presoja red in kulturnost dežele in ji odmerja gospodarski in moralni kredit.

Lovski zakon je glede povračila škode po divjadi strog, naravnost okruten, pa ne za oškodovanca, temveč za lovca, ki mora vso namišljeno, velikokrat nepovzročeno škodo plačati 100% dražje, kakor je dejansko pridelek vreden. Škoda je le, da nimamo podobnega zakona, ki bi s pisci takih člankov tako trdo postopal kakor lovski z lovci. Razen tega pa taki hujskajoči članki škodujejo ne le sadjarjem in kmetovalcem, temveč nam vsem bolj, kakor legijoni najkrvoločnejših slovenskih zajcev.

Prošnja
na smučarje in vse planince

Planinstvo, zlasti smučarstvo in turistika pozimi nevarno utesnjujejo življenske možnosti gorski divjadi. Divji kozi (gamsom) preti pogin, ako ne bo imel sleherni, ki išče razvedrila v planinah, spoštovanja do lepot narave in usmiljenja z njenimi stvarstvi. Ne zlobnost, temveč nevednost, nepremišljenost in ravnodušnost so največkrat vzrok, če smučarji ali plezalci z napačnim obnašanjem poženo nesrečno, brez miru in varnih zakloniščbegajočo divjad v zaledenele, po plazovih ogrožene struge in tesni, kjer mora poginiti. Obnašaj se pravilno, to se pravi: Zadrži se mirno, ne kriči in ne razgrajaj, drži se markiranih poti, ne išči za vsako ceno novih smeri, ogiblji se prisojnih, slabo gozdnatih rebri, ob vidu divjadi ne obstoj, temveč pojdi mirno svojo pot ali še bolje: če moreš se vrni, ako bi sicer, po stiskah zime oslabljeni divjadi bila njena pot, ki jo je vajena, zaprta! — Kdor to upošteva, pomaga, da ohranimo lepote naših planin!

Stresa James (Jakob) Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki

(Nadaljevanje.)

Še dva pogona smo napravili tam okrog brez vsakega uspeha. Potem smo se obrnili nazaj v hrib za katerim je bil naš mili dom. Ker smo gonili skoraj ves čas nizdol, nisem opazil, kako globoko smo prišli. Šele sedaj, ko smo lezli nazaj v hrib, sem videl, da bo treba marsikaterikrat globoko dihniti, preden bomo na vrhu. Ura je bila tri proč in jaz sem stavil predlog, da gremo naravnost domov. Pa nisem dobil niti enega glasu. Rekli so, da bomo še enkrat pognali in sicer v smeri proti domu in da bomo pred nočjo že pri hiši našega vodnika.

Charlie je odbral Mandelna in mene, da sva šla z njim poganjat, ostale je pa peljal Mlakar na čakališče. Po par minutah smo prišli do strmega brega in Charlie je rekel, da gremo naravnost v dolino in po dolini bomo zavili nazaj na levo in gnali divjad proti našim fantom.

Začeli smo se spuščati nizdol in povem vam, da tako delo ni za stare kosti. Loviti sem se moral z obema rokama za grmičje in drevje, da sem se zadržal v pametnem pomikanju v dolino. Včasih sem zgrabil za suho vejo, ki se je zlomila in takrat sem se popeljal po zadnji plati ekspresno do bližnjega štora, kjer sem se uprl z nogama in napravil konec razigranosti mojih štebalov, ki so me hoteli po vsej sili v dolino.

Charlie in Krist sta bila kakih 50 korakov pred mano in nista prav nič bolje delala. Nenadno se ustavita in nekaj ogledujeta po tleh. Bog ve, kaj gledata, si mislim, in pri tej radovednosti zgrešim deblo, za katerega sem se hotel ujeti. Telo je bilo že v zaletu, zato sem se udal svoji usodi in zavpil spodaj stoječim: hooop! prav kot fijakarji v Ljubljani, preden so zavili okrog vogala. Mandel se ozre kvišku in vidi, kako se vali moj črni kožuh naravnost proti njemu. Če bi bil Krist takrat stal kje drugje in ne ravno sredi mojega cilja, ki je bil tistikrat dolina, bi se bil gotovo na ves glas krohotal. Tako ga je pa šesti čut, ki pride le v takem slučaju človeku na pomoč, dregnil v rebra in mu povedal, naj se umakne, da ga ne povozi plaz.

Toda šlo je vse preveč hitro in Krist ni mogel napraviti drugega, kot da je stegnil roke pred se, v znamenje, da odvrača od sebe vsako nevarnost in odgovornost in je čakal, kaj bo. V tistem hipu mi je dal kup snega krasen zalet in v prihodnjem trenotku

sem sedel v Kristovem naročju. Seveda je Krist ustavil vesoljni plaz s tem, da se je hitro prijel za močno drevo ter tako rešil mene in sebe pred nič kaj prijetnim pohodom v dolino.

Ko sem spravil sneg iz ušes in izza vratu in našel kapo ter puško v zametih, sem se Kristu lepo opravičil, češ da se je vse to zgodilo po božji previdnosti in ne nalašč. Zdaj šele se je moj prijatelj smejal in si na vso moč predstavljal, kako bi bilo lepo gledati, če bi se bil peljal v dolino.

Potem sta mi lovca povedala, da sta prišla do sveže medvedove sledi, ki vodi poševno po hribu. Res vidim tudi jaz sled in po velikosti sledi smo bili vsi enakih misli, da je to isti medved, ki se nas je zjutraj ognil.

Kaj naj storimo? Morda leži medved kje v rebri in bi ga lahko nagnali proti domu, v katero smer itak lovimo. Kmalu se bo stemnilo in nihče ne bo vedel, če poderemo medveda v rebri in ga zavlečemo kam do četrtka. Ampak vsi nismo mogli iti za medvedovo sledjo, ker je bilo treba pognati tudi srnjake. Zato dobim jaz nalogo, naj grem po medvedovi sledi, onadva bosta pa pognala srnjake. V strašno čast mi je bilo to in menil, da če bosta slišala kako streljanje, naj vesta, da se medved že sanka v večna lovišča.

Najprej sem očistil sneg iz puškine cevi, pogledal, če je vseh šest nabojev notri in se počasi napotil za medvedovo slednjo. V snegu je bila sled kaj vidna, samo pošast črna se ni držala ravne smeri, temveč je kobacala, kakor se ji je zdelo. Medved je lezel v hrib pa zopet dol in čez debela podrta debla, skozi gosto grmovje, ko bi vendar imel tako lepo stezo, če bi se le malo ogledal naokrog. Kajpak, jaz sem šel natančno po sledu, ker sem hotel priti stvari do dna, oziroma medvedu do kožuha.

Sicer sem bil na medvedjem lovu dvakrat z Gašperjem Korčetom, pa obakrat smo bili v takih krajih, kjer smo bili prepričani, da ni nobenega medveda najmanj 100 milj naokrog. Tukaj sem pa stopal po stopinjah same neskončno divje zveri, ki je šla tod v svoji lastni koži šele pred par urami. Ko človek take stvari premišljuje, že malo drugače gode pri srcu in jako čudne misli mu rojijo po glavi. Kdo bo prvi začel in kdo jo bo prvi ucvrl? Zanašal sem se sicer na mojo malo, a sila strupeno karabinko (300 Savage), ki bi me gotovo ne zapustila, samo če bodo roke ubogale. V najslabšem slučaju bi se sicer lahko samo obrnil proti dolini, se lepo vsedel in preden bi medved dvakrat zarenčal, bi bil jaz že pri svojih ljubljenih solovcih v dolini. Torej ni strahu, le naprej, Jaka!

Tako grem po sledu precej časa. Pridem do grmičja, ki se je gosto in zelo na široko razprostiralo prav do vrha, in kakor daleč sem mogel videti. Po sledi sem spoznal, da je šel medved naravnost

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Kranj in Stari trg«

skozi to grmovje. Kaj sem hotel, kot lepo za njim. Kmalu pa sem moral na vse štiri. Obesil sem puško čez hrbet in rinil po vseh štirih skozi grmovje. Toda nisem se še trikrat prestopil, ko se ustavim, se vsedem v sneg in denem prst na čelo, globoko premišljujoč. Vidiš, Jakec, sem si rekel, ti zdajle lezeš po vseh štirih skozi gosto grmovje. Puško imaš obešeno čez hrbet. Kaj pa, če si nenadoma stopita z medvedom nasproti in si pogledata iz oči v oči? Težko je verjetno, da bi se medved lepo usedel in rekel: No, pa užgi, bom že počakal! Take okoliščine so vredne dobrega premisleka.

In tako sem dal stvar na glasovanje in soglasno je bil sprejet predlog, da grem nazaj in da medveda piham v uho. Prav mu je, kaj se pa skriva po takem grmovju.

Izrinem se iz grmovja ritenski in jo uberem poševno po rebri zadovoljen, da se je vse tako lepo rešilo. Parkrat sem moral z vso močjo zavriskati: joohooooooo, preden sta se mi oglasila tovariša globoko v dolini. Spustil sem se še nekoliko nižje, potem pa ostal v isti črti z njima in tako smo lepo gonili proti fantom na preži.

Nismo še dolgo tako vpili in gonili, ko zaslišim strel, pa drugega, tretjega, čez nekaj časa pa še dva. Streli so prihajali v smeri ravno pred menoj. Pet strelov, hm, gotovo se kdo uči streljati ali pa poskuša puško, če prav nese.

V tem pride od spodnje strani Krist in me vpraša, če sem jaz streljal. Povem mu, da sem v tem oziru čisto nedolžen in moja puška tudi.

»Nekaj mora biti,« pravi Mandel nadalje, »ker je Charlie na vso moč tekel v hrib proti oni strani, kjer so streljali.«

Ni še dobro izgovoril, ko zaslišiva nedaleč pred nama dva strela.

Kaj pa je to? Hitiva proti tisti strani, a prišla sva prepozno, ker govorjenje naših tovarišev sva zaslišala že spodaj v dolini in se je oddaljevalo nazaj, odkoder smo gonili. Krist jo ubere za njimi, jaz sem si pa mislil, da sem se za danes že nahodil in se obrnem v smeri, kjer sem sodil, da stoji Charliejeva hiša in naša avtomobila.

Slišal sem potem še več strelov iz smeri, kamor so jo bili ucvrli naši fantje in sem mislil, če je vsak strel zadel, da bo treba parizarja, če bomo hoteli speljati vse srnjake domov. Kmalu pridem iz gozda in nedaleč proč zagledam raztrgano Charliejevo bajto in naša avtomobila na cesti. Mračilo se je že ko pridem do avtomobila. Vzamem naboje iz puške in sedem v avto, da tam počakam prijatelje, ki se pehajo v temi za srnjakom, kot bi bil ta edini in samcat v vsej državi Pennsylvaniji.

Kmalu pride iz gozda Mandel, ki mi pove, kaj se je godilo zadnje pol ure.

Ko sem se namreč jaz drl gori po hribu, ni bilo to moje vpitje prav nič po godu nekemu srnjaku, ki je vstal z ležišča in se napotil v druge kraje, kjer so ljudje bolj spodobni in ne vpijejo v mraku po gozdu. Pri tem ga pot prinese ravno pred Toneta Babiča. Babič je že prej videl srnjake in sicer na naši lovski večerji v omaki, zato je takoj vedel, da bo tukaj treba nekaj storiti, in sicer prav kmalu, ali pa bo nekaj narobe.

Srnjak se je ustavil kakih dvajset korakov pred njim in menda čakal na potezo od strani Toneta. Srnjak je že storil svoje, zdaj naj pa še Tone. Orajt! Tone pomeri in sproži. — Srnjak malo pomiga z repkom in lepo čaka. Tone pomeri in sproži drugič. Še vedno nobene zamere pri srnjaku. Tone pomeri in ukreše (da povem po Maroltovem) tretjič, in tretji strel je dosegel tak učinek pri srnjaku, da se je obrnil in pokazal Tonetu svojo drugo plat, češ, pa še sem malo pali, morda bo kaj več sreče.

Zdaj je tudi že Tonetu začelo privzdigovati lase. Kaj mislite? Tri strele tako od blizu, vsak strel je zadel, srnjak te pa zija kot državljan, ko dobi polo za nove davke. Tako ne bo šlo, si misli Tone; nekaj drugega bo treba ukreniti. Pred njim je stal star štor. Ob tega Tone poklekne, nasloni puško nanj, pomeri na srnjaka in upali. Srnjak brcne z zadnjo nogo kot bi

hotel odpoditi sitno muho. Tone užge še enkrat, to je petič, potem pa ni mogel več, kajti vsake stvari je enkrat konec, si je mislil srnjak, ki se mu je zdelo dovolj te šale, pa se je lepo obrnil in veličastnih korakov odšel proti dolini. Bog ve, da res.

Tonetovi streli so privabili tudi našega vodnika Charlieja, ki se je sredi rebri srečal s srnjakom in kar gredoč oddal dva strela nanj. Srnjak je poskočil in mislil napraviti salte mortale, pa se je v hipu premislil in jo vlil na nos na vrat doli ob potoku in v Sterling Run.

Charlie zavpije, da je srnjaka ranil, da ne bo šel daleč in da naj gremo za njim. Res se vsuje vsa brajda lovcev za sledom, Charlie na čelu. Kot bi spustil psa barvarja za sledom, tako je šel Charlie za srnjakom in bral na tleh in po grmičju sled, kjer je srnjak bežal. Parkrat je prišel skoraj do njega in oddal nanj nekaj strelov, vendar srnjak ni bil toliko ranjen, da bi omagal. Sempatja se je vlegel, da bi dobil novih moči, pa zopet bežal. Prav tako kot pijanček, ki dobiva novih moči ob ulični svetilki. Naši fantje so polagoma zaostajali in se drug za drugim vračali. Le Tone Babič se je držal Charlieja. Končno se je vendar posrečilo Babiču, da je dobil srnjaka še enkrat na muho in mu oddal zadnji strel, ki je pogodil v pravo mesto in tako položil srnjaka dodobra na tla.

Kaj pa zdaj? Več kot pet milj hoda sta podila srnjaka, noč se dela in sama sta z velikim srnjakom. — Kdo ga bo spravil domov? Sama gotovo ne, saj tehta gotovo čez 250 funtov.

Očistila sta ga in Charlie je šel domov po pomoč, Tone je pa stražil srnjaka, da ga kdo ne bi odnesel. Kot mi je Tone pozneje povedal, se je bil naveličal tam čuti pri mrliču, pa ga je skušal zadeti na ramena in odnesti domov. Pa naj je še tako skušal in se upiral s krepkimi mišicami, vajenimi trdega dela na farmah, srnjaka ni mogel zadeti na rame. Moral je torej kar lepo čakati v temi na pomoč, ki je prišla šele čez kaki dve uri.

Ves zasopel je pritekel Charlie in povedal, da je srnjak uplenjen in da naj gremo ponj. Vsi so bili takoj pri volji, samo jaz sem ostal pri avtomobilih za stražo, da nam jih ne bi kdo odnesel.

DLP priredi dne 10. oktobra 1937 jesensko vzrejno in poljsko tekmo ptičarjev v Mariboru; 17. in 18. oktobra pa jesensko vzrejno in uporabnostno tekmo ptičarjev v Ljubljani.

Zdravko R. Miladinović, art. tehn. kapetan I. kl.

O brezdimnem lovskem smodniku, izdelanem v zavodu Obilićevo

(Nadaljevanje.)

II.

Vpliv količine smodnikovega naboja.

Na škatlah je navedena teža smodnikovega naboja za kalibre 12, 16 in 20. Teh mer za naboje se je treba natančno držati in vsakdo, ki sam dela naboje, mora imeti lekarniško tehtnico; razlike nekoliko desetink grama morejo pri slabših puškah povzročiti razlet cevi.

Kako naglo raste pritisk smodnikovih plinov s povečanim nabojem, kaže spodnja razpredelnica.

Tulci	Naboj	Šibre	Srednji največji pritisk v kg na 5 strelov	Srednja hitrost V_5 na 5 strelov
Sokol	1,7	28 gramov $3\frac{1}{2}$ mm	394	339
„	1,9	„	532	368
„	2,1	„	814	407,6
„	2,3	„	1011	430

Koliko je lovcev, ki lahkomiselno vsipljejo smodnik v tulec in se ne ozirajo na največji pritisk. Če imamo pred očmi 600 kg kot maksimum in če posvečamo malo več pozornosti velikim pritiskom 814 in 1011 kg povečanega naboja, nam bo jasna nevarnost, ki nam preti od »približnega« basanja smodnika v tulec.

Obrnjen je ta primer za manjši naboj smodnika, ko pada prebojna sila zaradi manjše hitrosti in šibre »pokapajo pred cev«, kakor se mi je nekoč izrazil lovec.

Preproste vsebinske merice, ki so največ v rabi, bi bilo treba popolnoma izločiti iz uporabe, ker se basanje največkrat in na žalost vrši s pomočjo teh.

Navedene količine za naboje na škatlah so preračunjene za povprečne puške, kakršne pri nas največ rabimo. Razume se, da more oni, ki ima puško iz prvovrstnega materiala, povečati ustrezne naboje za 0.1—0.2 grama, če se bo prepričal, da na ta način dosega boljše učinke.

III.

Vpliv tulcev z vložki raznih višin in debelin.

Velik vpliv ima pritisk pod katerim se nahaja smodnik. O tem bo podrobno govora pri čepih. Ker pri nas uporabljajo tulce vseh mogočih inozemskih izdelav (šele v novejšem času je pričela neka naša tvrdka v Užicah izdelovati take tulce), ki so prikrojeni za razne tuje smodnike, a ne za naš, je povsem razumljivo, da vseh teh tulcev ne moremo uporabljati. Smodnik v tulcu ne smemo stiskati s čepom in pokrovcem in čepov ne basati v tulce pod večjim pritiskom od 2 do 4 kg. Mnogi se na to ne ozirajo, marveč stiskajo smodnik čimbolj morejo — da celo pritiskajo s težo vsega gornjega telesa in obema rokama na basovnik (klinec za basanje). To je bilo treba za vsako ceno preprečiti in zato je zavod Obilićevo za naš smodnik predpisal tulec s posebno višino vložka (Sokol 17.5 mm in tulci iz Užic 19 mm).

Ko napolnimo te tulce s predpisano količino smodnika, ostane prav malo prostora med površino smodnika in zgornjim robom vložka. Če potisnemo teran čep v tulec, sede na vložek in ne stiska smodnika.

Pri poletnem naboju n. pr. pri kal. 16 z 1.6 gr moremo slišati lahen šumot smodnika, če naboj potresemo.

Drugih vrst tulcev, ki niso označeni na škatlah z našim brezdimnim lovskim smodnikom, nikakor ne uporabljajmo. Nekateri tulci imajo pretanek vložek, a drugi zopet previsok, da tedaj ostane mnogo praznega prostora med smodnikom in teranim čepom.

Nekateri to celo odstranjujejo na ta način, da v prazen prostor devajo po en ali več teranih pokrovčkov manjšega kalibra ali nekoliko vate, kar ni priporočljivo.

Zaradi praznega prostora se zmanjšuje gostota naboja, a ta ima za posledico ne samo zmanjšanje začetne hitrosti in pritiska, temveč tudi nepopolno zgorevanje smodnika. Razen tega nastopajo velike neenakomernosti od strela do strela, kar je na splošno posledica premajhnega naboja smodnika.

IV.

Vpliv kakovosti uporabljenih čepov in pokrovcev.

Čep je jako važen sestavni del naboja, važnejši kot se to navadno misli. Njegove naloge so te-le: prenaša pritisk smodnikovih plinov na šibre, zapira prostor, kjer se razvijajo smodnikovi plini in po vsakem strelu očisti cev.

Čepi so iz različnih snovi: lepenke, gume, plutovine, kravjih dlak itd. Ob razpoku (užigu naboja) mora biti čep zadosti prožen, da se more prilagoditi cevi in dobro zapreti, a to se najbolje doseže s klobučevinastimi čepi iz kravjih dlak.

Klobučevinastih čepov je dvoje vrst. Eni so iz mehke klobučevine, ki je deloma prepustna (porozna) za pline, kar ima za posledico rušenje šibrenega stebrička. Da se ta napaka odstrani, je treba na eni strani nalepiti teranо lepenko, a na drugi navadno trdo.

Te vrste čepe bi bilo treba izločiti iz uporabe.

Drugi čepi so iz mastne klobučevine. Ti so zopet mehki, polmehki in trdi, kakršen je pač pritisk pri izdelovanju. Razen tega masten čep povzroča v cevi manj trenja, ne zmanjšuje po nepotrebnem začetne hitrosti in ne kvari cevi. Od dobrega mastnega klobučevinastega čepa zahtevamo, da je zadosti prožen in da se trenutno raztegne ob prestopu iz tulca v cev, ker sicer udari del plinov mimo čepa med šibre in povzroči nepravilno porazdelitev posameznih zrn.

Med smodnik in čep vložimo teran pokrovec, ker bi se ob toplem vremenu, daljšem ležanju itd. mogla mast iz čepa izcediti v smodnik ter bi povzročila slabo zgorevanje ali neužganje naboja. Na drugi strani ta pokrovec brani delno zoglenitev mastnega čepa zaradi vpliva vrinjenega plina.

Rekli smo že, da čep ne sme povzročati preveč trenja v cevi. Zaradi tega so čepi navadno zunaj namazani. Pri klobučevinastih čepih s prilepljenimi pokrovci se čepi v škatlah prevračajo ter tako mastni deli pridejo v stik z nalepljenimi pokrovci, a ti pozneje s smodnikom. To je nadaljnji vzrok, zakaj se moramo ogibati takih čepov.

Za vsak kaliber je treba uporabljati ustrezni čep. Zgodi se, da lovci v pomanjkanju pravih čepov uporabljajo večje ali manjše, pa s tem ali povečavajo trenje v cevi ali pa omogočajo uhajanje smodnikovih plinov ob čepu.

Premer čepa mora ustrezati svetlobi cevi. In čeprav sta n. pr. dve puški kalibra 16, to ne pomeni, da je svetloba cevi natančno enaka. Pri cevi more nastopiti tudi razširjenje. Zato je treba čepe preizkusiti s pomočjo snažilne palice, kako gredo skozi cev.

Kar se tiče višine čepov najbolje ustreza 10—15 mm. Ob uporabi normalnih tulcev dolžine 65 mm, zadostuje navadno en višji čep, tako da ostane še 5—6 mm praznega tulca za rob.

Previsokih čepov ne uporabljajmo, ker se zaradi prožnosti bolj stisnejo, radialno bolj širijo in ustvarjajo večji odpor.

Če nad šibrami ostane več praznega prostora kot 5—6 mm, pridenimo na navaden čep še polovico ali tretjino tega. Za to dopolnjevanje so posebni tanjši čepi, ki so lahko iz lepenke.

Za potiskanje čepov se poslužujemo posebnih klincev (basovnikov) ustreznega kalibra, a ne svinčnikov in sličnih okroglih predmetov, kar večkrat vidimo.

Pri užigu (razpoku) naboja se vtisne nekaj svinčenih šiber v klobučevinasti čep in stvori trdno celoto. Čep postane težji ter zaradi tega leti z vtisnjenimi šibrami dlje, udarja v steber prostih šiber in kvari pravilno razpršitev. Da se izognemo temu kvarnemu pojavu, vložimo med čep in šibre pokrovec iz bele lepenke do 1 mm debelosti.

Na šibre devamo pokrovec iz lepenke, debel 0.6—1 mm, ki brani, da se šibre ne izsujejo. Ta pokrovec mora biti čim lažji, da po zapustitvi cevi pade čimprej na tla.

Če je težji, moti pravilno gibanje šiber. V primeru, da ostane nad šibrami več praznine kot je potrebno, ne smemo polniti s kakim novim pokrovcem ali delom čepa, marveč moramo narediti tako kakor je bilo prej opisano.

Vsi pokrovci morajo iti radi v tulec, ker sicer po nepotrebnem večajo odpor.

Obstoje tudi »ekspres« čepi z nalepljenimi pokrovci iz lepenke, ki se morejo uporabljati pri basanju s strojem. S temi se večkrat goljufa, ker se namesto prilepljenega teranega pokrovca samo počrni bela lepenka.

V.

Vpliv količine šiber in zarobljenja.

Od teže šiber je odvisna začetna hitrost in pritisk. Čim več šiber tem večji pritisk in narobe. Razume se, da to velja do neke meje.

Rekli smo že, da je način zgorevanja kakega smodnika odvisen od sile inicialnega naboja in moči odpora, na katero zadenejo razširjajoči se plini. Ta skupni odpor nastane z gomiljenjem posameznih odporov: čepa, pokrovca, šiber in roba, od katerih je največji oni šiber, ker te morajo premakniti in jim dati hitrost smodnikovi plini.

Čim večji je odpor smodnikovih plinov pri njihovem razvijanju, tem hitrejše zgoreva smodnik, nudeč tem večje maksimalne pritiske.

Z drugimi besedami, čim več šiber je, tem večji je pritisk v cevi, večji napor cevi in večji odsun nazaj.

Vemo, da črni smodnik na zraku naglo, sunkoma zgori, a brezdimni gori polagoma. Podobno je v cevi: premalo šiber daje majhen odpor, kar ima za posledico nepravilno zgorevanje smodnika.

Sledeča preglednica kaže odvisnost največjega pritiska od količine šiber:

Tulci	Smodnikov naboj	Teža šiber v gramih	Največji pritisk
Sokol	1,7 grama	20 gramov	1. 183 2. 196 srednji 187 3. 183
		24 gramov	1. 376 2. 318 srednji 384 3. 349
		28 gramov	1. 492 2. 503 srednji 476 3. 433
		32 gramov	1. 541 2. 523 srednji 520 3. 496

Je dvoje vrst šiber: iz mehkega in trdega svinca. Mehke šibre imajo malo večjo specifično težo in zato lažje premagujejo odpor zraka. Slabi njihovi strani pa sta, da puščajo sledove svinca v cevi, da se lahko izmaličijo (deformirajo) pri trenju v cevi in se s tem odpor zraka bolj uveljavlja, kar gre na škodo prebojne sile. Praksa je pokazala, da so šibre iz trdega svinca mnogo boljše in imajo večjo prebojno silo.

Šibre so opredeljene, kakor znano, po številkah, ki so v raznih državah različne. Najbolje je, da se šibre označujejo z velikostjo premera v mm.

V vrsto se položi določeno število svinčenih kroglic, se izmeri dolžina vrste v mm in deli s številom kroglic ter se tako dobi povprečni premer ene kroglice v mm.

Tako n. pr. premer 4½ mm pomeni štirice.
„ 4 mm „ šestice.
„ 3½ mm „ osmice.
„ 3 mm „ desetice.
„ 2½ mm „ dvanajstice.

Kupujmo samo pravilne šibre, tako da dobimo približno vedno enako število zrn na isto težo.

Pri prostorninskem basanju, z merico, moramo za vsako številko šiber vzeti drugo mero, ker enaka teža šiber različnega premera zavzema različno prostornino.

Ker se iste številke šiber raznih tvrdk v premeru razlikujejo, moramo za šibre, kupljene pri drugi tvrdki preizkusiti težo »merice«.

Na šibre pokladamo pokrovec iz lepenke 0·6—1 mm debel, da se šibre ne iztresajo.

Zarobljenje naboja mora biti zadostno trdno, da se ne iztresajo šibre v cev. Če se iztrese kako zrno v cev, more ob strelu nastati razširjenje cevi (se lahko cev napihne). Pretresa je dovolj, posebno po strelu iz desne cevi, kar se tudi po večkrat zgodi, preden pride do strela iz leve cevi.

Rob ima lahko obojno obliko, okroglo in oglato. Najpripravnejši rob je zunaj okrogel, zaradi gladkega basanja puške, znotraj pa oglat, da bolje drži.

Nekateri mislijo, če se močneje zarobi, da bo naboj močnejši. A to ne drži, ker je ta povečani odpor preneznaten v primeru s količino šiber, da bi mogel znatno menjati balistična svojstva.

Tukaj nekaj primerov močnejšega in slabejšega zarobljenja z doseženo hitrostjo in pritiskom:

	Rob	Začetna hitrost	Največji pritisk
Tulci Sokol Šibre 3½ mm 28 gramov	slab	1. 331 2. 326 srednja 329 3. 320	1. 369 2. 298 srednji 308 3. 263
Smodnikov naboj 1,6 grama	močen	1. 339 2. 339 srednja 339 3. 338,5	1. 507 2. 488 srednji 496 3. 492

Na zgornji preglednici vidimo, da se srednja hitrost ni dosti spremenila (za 10 metrov), le pritisk se je malo bolj povečal od 308 na 496. Rob ne sme biti premočen, ker sicer pritiskamo preveč na šibre, in te na stene tulca, da se naboj napne.

A. K.

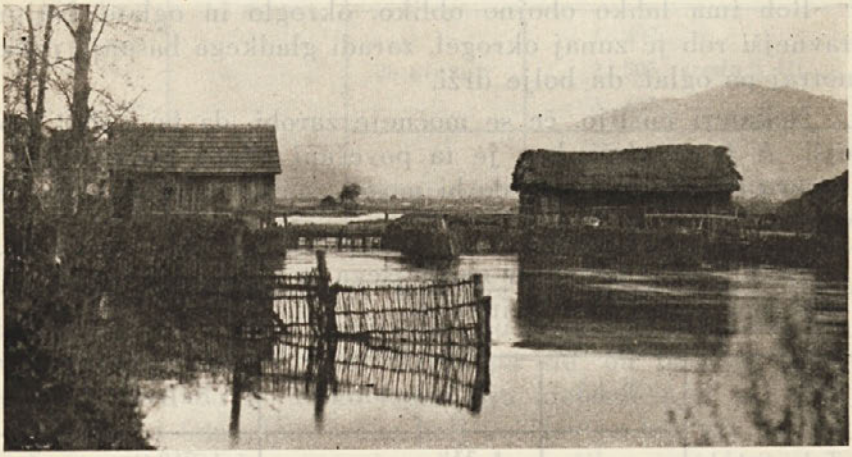
Na Ohridsko jezero

(Konec.)

Ko cesta zapusti sotesko in se vzpne na struško polje, se vidijo v Drimu primitivne naprave za lov jegulj, ki jih ljudstvo naziva »daljan«.

Daljan je baje od »italjan« »taljan« ker take naprave rabijo laški ribiči ob rekah in jezerih za ribolov in so jih tukajšnji ribiči od njih prevzeli.

»Seoski« vaški daljani na Drimu pod Strugo, vseh skupaj jih je osem, so zelo primitivno napravljeni. Reka je pregrajena s koli, prepletenimi z drenovim šibjem, na eni strani je odprtina za vršo.

Struški »daljan«

Daljani so postavno prepovedani, ker baje branijo ribam prehod v gornji tok reke in v jezero. Kmetje pravijo, da gre riba lahko po vodi gor, saj postrvi preskačejo ograde, a mlade jegulje se splazijo med šibjem; za dorasle jegulje je pa bolje, da ostanejo pri nas, kakor pa da bi jih pojedli Albanci in Lahi.

Zadnje dni septembra lanskega leta je Drim podkopal in pretrgal tako zvani državni daljan v Strugi. Jegulje so odšle po Drimu in v vaških daljanih pri Tašmoroništu in Globočici so jih v eni noči vjeli nad 1000 kg.

Jegulje se love v nočeh, ko ni mesečine in ko piha jug čez jezersko gladino.

Struga je na poti ob samem jezeru. Ima 3600 prebivalcev in je znana zaradi struških rib in deklet. »Jer kao Struga, nema druga«.

»Što mi je milo i drago,
na Struga dućan da imam.«

Toda ti časi so za nami. Ko še ni bilo meje med Albanijo, je bilo v Strugi kaj živahno. Bili so trije tržni dnevi v tednu. četrtek, petek in sobota. Na samem struškem mostu so imeli age trgovine — kakor v Benetkah — in sedeč na ćilimu s čibukom v ustih so trgovali. Danes more Struga napredovati samo po ribarstvu in pa tujskem prometu. Največ rib se pač vlovi v struškem delu jezera, tudi postrvi kljub pesmi:

Ob jezeru

Ohridska riba pastrmka
Struška jegulja čuvena
Tetovske ubave jabuke
Velesko crno grozdence —

pač kakor ona tržaških patricijev:

Donne Veneziane.
Tripe trevisane
Vin vicentin
Pan paduan

Sicer so pa tudi donne Ohridiane — posebno Stružanke in Ohridčanke dobro znane, saj je že postala čisto »jugoslovanska« pesem:

Biljane platno belješe na Ohridski te izvori
Od zgora idu vinari, vinari Belogradjani
Vinari Belogradjani krotko terajte karvanot
Da ne mi platno zgazite ot mi je platno darovno
za zetova ta košulja.

Brhka, spodrecana Ohridčanka Biljana je pripravljala platno za svojega ženina. Prišla je karavana bogatih trgovcev iz »Beli grad«, natovorjena z vročim grškim vinom. Niso mogli

mimo nje, da se malo ne pomenijo in bilo je šale in smeha, pa so se, ko so ji platno pohodili, pobotali z belo rakijo in grškim vinom.

V Strugi je lepo urejen muzej pod upravo dr. Nezlobinskog Nikole, predstojnika zdravstvenega doma.

V njem so vse živali iz bližnje in daljne okolice Ohridskega jezera: »merjasec iz Karaormana, medved iz Prkope pod Peristerom (zelo velik, star medved); tudi ris je iz tega kraja, divja mačka, volk, vidra in drugi sesalci; čaplje, žerjav, štorklje (bela in črna), divje race, gosi, labudi (ki pridejo navadno na pomlad), in jih je dovolj pri Sv. Naumu), velika droplja (ki pride na struško polje na jesen), kljunači, kozice, gozdni jereb iz Karaormana. Krasna je zbirka žuželk (vodnih stenic, hroščev, metuljev — v več variantah parnasius apolo iz Jablanice) i. t. d. Detajlen opis muzeja bi zavzel preveč prostora. Že zaradi muzeja se izplača obisk Struge.

Ohridsko jezero leži 695 m nad morjem. Površina mu je 34.800 ha. Jugoslaviji pripada 24.430 ha, ostali del Albaniji. Dolgo je od severa na jug 30 km, široko od vzhoda na zapad 9—14 km (Ohrid—Radožda). Globoko je pri vasi Peštane 287 m. Toplota jezera v poletnem času na površini je 18—22° C, v globočini 5 do 6 m poprečno 6° C. Prozornost (preglednost) vode normalno 15 m. Glavni jezerski dotok je pri Sv. Naumu.

Sv. Naum leži ob sami državni meji na južnovzhodni strani jezera. Menijo, da se Prespansko jezero (855 m nad morjem) po podzemskih tokih izliva v Ohridsko jezero. Dokazov za to, kljub barvanju vode v Prespanskem jezeru, še ni. Učeni možje si belijo glave od kod pridejo jegulje v to jezero.

Ohridsko jezero napajajo tudi manjši in večji potoki iz Galičice in njenih ogrankov.

Galičica je gorska veriga na istočni vzhodni strani jezera, dolga 35 km — najvišji vrh 2255 m.

V lovskem pogledu je slična Jablanici.

Na zapadni strani Ohridskega jezera je tudi več podjezerskih izvirov pri vasi Lim v Albaniji ter pri Kališču in Radoždi. Jezero se izteka pri Strugi v Crni Drim.

Ob jezeru so mesta Struga, Ohrid 9000 prebivalcev), Podgradec v Albaniji (4000 prebivalcev) in več vasi kakor Peštane, Trpezica, Kališče, Radožda, Lim i. t. d.

Turistično društvo Jug v Skoplju je izdalo l. 1934. v lični opremi Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani, v redakciji docenta skopljanske filozofske fakultete dr. Franceta Mesesnela knjižico Ohrid. Lovski in ribiški tovariš namenjen na Ohrid, naj si jo

prebere, ker vsebuje vse zanimive zgodovinske in arheološke podatke in točen opis mesta Ohrid.

V arhivu poljedelskega ministrstva (Smotra naučnih poljoprivrednih radova) leto I, zvezek 1, Beograd 1934 — je profesor filozofske fakultete v Beogradu dr. Siniša Stanković napisal obširen članek »Ohridski ribolov in njegova prva statistika«. Iz tega članka povzemamo: »Po kvalitativnem sestavu in po gospodarski vrednosti ribje populacije stoji Ohridsko jezero nad večino ostalih balkanskih jezer, pa celo nad drugače mnogo produktivnejšimi plitkimi jezeri egejske cone, čeprav številne ohridske ribje vrste pripadajo samo trem skupinam: belim ribam (Ciprinidam 15 vrst), postrvem (Salmonidam, najmanj dve vrsti) in jeguljam (1 vrsta). O zastopnikih v ostalih skupinah sladkovodnih rib (ščuk, ostrižev, somov, menkov i. dr.), ki se sicer dobe v vodah egejskega in donavskega zliva, ni sledu. To se pravi, da so roparske ribe v Ohridskem jezeru zastopane samo po plemenitih vrstah velike gospodarske vrednosti, namreč po postrvi in jegulji.«

Sv. Naum

Pisec omenja kako bele ribe rabijo za hrano postrvem in pravi »Zato se Ohridsko jezero lahko označi kot izrazito salmonidsko jezero«. Salmonidi so najdragocenejše ribe Ohridskega jezera in po svoji tržni vrednosti daleč prekašajo ostale ribe (razen jegulje).« »Po svoji visoki procentualni udeležbi v celokupnem ribolovu in po svoji veliki ribolovni vrednosti, postrvi dajo osnovni značaj vsemu ohridskemu ribolovu.«

V Ohridskem jezeru žive najmanj dve vrsti postrvi. Eno od njih, nazvano »postrv ali zimna riba, velike rasti, je opisal Karaman kot »Trutta balcanica«. Druga vrsta že »belvica« mnogo manjše rasti kakor prva, je opisana dosti prej kot »Trutta ohridana«. Obe vrsti, ki se jasno razlikujeta druga od druge, predstavljata endemične oblike Ohridskega jezera in do sedaj še niso najdene v drugih balkanskih jezerih in ostalih vodah. Ohridski ribiči medtem razlikujejo v svojih loviščih večje število zvrsti postrvi. Poleg postrvi ali zimne ribe (Trutta balcanica) in »belvice« (Trutta ohridana), razlikujejo »letnico«

— letno ribo, ki jo po poreklu in času, kadar je vjeta, imenujejo tudi še »resna riba«, »virska riba«, »plašičarka«, »gušavka«, »belausta«, »majovica« i. t. d. — potem še »kresnica« ali »struško ribo« in na vse zadnje »rečno ribo«. Sistematska vrednost vseh teh ribolovnih zvrsti ohridskih postrvi ni še dovolj dognana. Kar se tiče »letnice« najdragocenejše ribe Ohridskega jezera, ki v bistvu predstavlja proslavljeno »ribu sa Ohrida« iz narodnih

Ribiči

pesmi, Karaman predpostavlja, da je to mogoče posebna vrsta, ki bi jo bilo potrebno označiti kot »Trutta letnica« in ki bi bila zelo blizu endemični dalmatinski vrsti (Trutta obtusirostris).

V hidrobiološki postaji v Ohridu — na Biljaninih izvorih — ki jo je baš ustanovil profesor dr. Stanković, je pa po markaciji »postrvi« dognano, da je letnica samo jalovka postrvi, ki se vsled tega bolj goji, ima boljše meso in bolj pestro barvo.

Torej v Ohridskem jezeru sta samo dva salmonida, »postrv« in »belica«, razen rečne ribe, potočne postrvi, ki pride pač iz potokov, ki teko v jezero.

Prebivalci ob jezeru razlikujejo »ribe« in »jegulje«. Ribe so postrvi in hrapovci, jegulje so jegulje. Hidrobiološka postaja ima kapaciteto do 4,000.000 iker. Letos jih je v postaji 1,200.000. Vale se ikre od postrvi in belvice.

Zato ker je začel dr. Siniša Stanković z umetnim ribogojstvom pred 4 leti — a kedaj profesor Franke pri nas? — ima popularno ime »tatko na ribite«, ribji oče.

Od krapovcev so v Ohridskem jezeru razen krapov najbolj značilni klen, bela riba in plašica.

Vse, kar ne spada v postrvji rod in belice, imenujejo »divja riba«, a postrvi in belvice »riba«.

Plašica (albumus scoranca (je neka podvrsta roda albumus, sorodna z skadersko uklevo, ukelci alpskih jezer (Mairenke). Nje je pač največ in zato se tudi postrvi dobro goje in dorastejo do 15 kg. Krape so vjeli tudi do 20 kg težke.

V Ohridu prodajajo predmete okrašene z ohridskim biserom. Ta ohridski biser izvira od plašice in je baje ohridska specialiteta. Med tem pa pravi Brehm: »Plašica se uporablja od 18. stoletja dalje za napravljanje Essence d'Orient. Iz te izdelujejo lažne bisere, ki so kakor je znano pravim biserom zelo podobni in so ceno pristnih zelo zmanjšali.« Potem Brehm opisuje spravljanje te »Essence d'Orient«. Če bi bilo tako, bi bili Ohridčanci danes bogati ljudje, kar pa žalibog po večini niso.

Ribiči

Ribolov na jezeru je različen. Ob kraju v bičevju love postrvi, jegulje in krape v daljane, v »prede« (Stellnetz) in na strukove (Stellangel). Na samem jezeru love postrvi in belvice z vlakom — mali in veliki vlak (Schleppnetz).

Vsi ribiči trdijo, da se s trnkom postrv ne more vjeti. Mislim, da bi se dalo vjeti prav lepe postrvi v jezerski globočini na blestivko iz čolna s primerno dolgo vrvico in ko bi se blestivka spustila v globočino 40 do 50 m.

Sicer pa, kdor ima voljo za lov s trnkom, lahko lovi v Drimu krape in druge bele ribe in jegulje. V nekaterih potokih kakor v izviru Šuma in v gornjem toku Sateske so pa lepe potočne postrvi, ki kaj rade gredo na plašico in črva.

Na samem jezeru je še dovolj vider. Račji lov na jezeru je zelo težak, sicer pa redko kdo lovi race na njem, ker jih lažje dobi v močvirjih ob obali in Struškem blatu. Da je na jezeru polno lisk, galebov in pozimi morskih vranov, različnih ponirkov i. t. d. je razumljivo; teh pa tu doli nobeden ne lovi.

V Drimu in njegovih pritokih je mnogo plemenitih rakov, a ob jezerski obali so zelo redki.

Za pasioniranega lovca in ribiča je tu doli mnogo zanimivega in mogoče kdo od slovenskih lovcev le najde nekaj časa in pride na Ohridsko jezero.

Miroslav Hanzlovsky

Kako me je »vodilo«

(Konec.)

III.

Naj vam navedem še en primer, ki se je tikal tudi moje osebe. — Kakor znano, prehaja v hribovju zima skoro direktno v poletje. Tudi to leto je bilo enako. Komaj smo odložili smuči in krplje, je vsepovsod že skozi sneg buckala trava in bilo je treba oditi na planine, da preštejem prignano živino na podlagi servitutnih pogodb. Ker pa zaradi drugotne zaposlenosti nisem mogel poslati gozdnega čuvaja, sem se sam odločil, da grem na »Bevsko planino«. Pot mi je bila znana tako v zimskem kot letnem času, ker sem moral ravno v oddelkih 35—40 pogosto nadzorovati pa tudi h gorjuški vzpenjači me je vodila pot ravno skozi te oddelke. Po kosilu jo uberem torej po poti, ki vodi mimo velikega močvirja za »Črnim potokom«. Pot je vodila tudi mimo kamna 4 na enajsti preseki. Ko zagledam kamen, me nehote ustavi neka sila, ki ji ne vem razlage. Ogledujem kamen, kaj je na njem in ko ne najdem nič posebnega, nadaljujem svojo pot. V mislih sem imel pač vse polno službenih del, ki so se vršila ravno na spomlad in tako mi ni prišlo na misel, da bi pazil na pot. Po eni uri hoda, ko sem mislil, da že moram biti prav blizu planine, me naenkrat prinese pot zopet h kamnu 4/11. To mi je bilo odveč, kajti človek, ki ima na hrbtu dosti drugega dela, ne pozna šale. Zaklel sem, da se je kar zakresalo in šel zopet po potu, ki vodi na planino. Nekaj časa sem držal v mislih, da moram paziti na pot, pa mi je kmalu izginilo iz glave in začel sem misliti zopet druge stvari. Ker sem hodil hitro, sem prišel po tri četrt uri namesto na planino zopet h kamnu 4/11. Sedaj sem si bil na jasnem, da vodi tudi mene »zli duh«. Tema se je že delala, a jaz sem še vedno ugibal, po katerem potu naj grem domov. Grem na najbližji hrib, odkoder se je videl tudi Triglav in Rjavina, da se vsaj orijentiram po teh hribih. Pa kaj mi je pomagalo, ko sem zrl na ta dva orjaka, ko pa nisem vedel na kateri strani neba ležita. Na srečo sem začul pasje lajanje in vriskanje deklet in fantov, ki je prihajalo na moje uho od leve strani. Grem v tej smeri dokaj časa skozi drn in strn in se znajdem na planini. Pristopim k planšarju in ga vprašam, kje da se nahajam in mi odgovori, da na ogorelski planini. »Ne, to ni planina »Ogorelek« in stepel bi se bil z njim, ko bi mi hotel to

dopovedati. Na srečo pa je prišel mimo fantič, ki je bil za kuharja pri naših tesarjih. Temu se pridružim in ga prosim, naj me pelje h gozdarski hiši na »Mrzlem studencu«. Videl sem fantu na obrazu, da me gleda z začudenjem in me ogleduje ali nisem nemara pijan. Seveda sem bil tiho, kajti še me je držal »hudobni duh«. — Ko pa prideva do meje državnega posestva, mi je bilo zopet vse jasno in šel sem proti domu sam, medtem ko sem poslal fanta po najbližjem potu proti koči.

O tem doživljaju sem bil tiho in nisem črhnil niti besedice proti nikomur, ker sem pač menil, da »vodi« samo mene in sem pripisoval to lastnost svoji naravi. — Drugo leto ob petelinjem lovu so se zbrali lovci v moji hiši. Najprvo se je sukal pogovor okrog lova na petelina, potem so se vršili še razni drugi pogovori. In to pot je bil na sporedu tudi pogovor, kako včasih človeka »vodi« brez njegove vednosti. Seveda sem pripovedoval tudi jaz svoje. In tedaj nam pove stari Ž. — tudi svojo povest, ki pa se je tikala še njegovih stranskih potov divjega lova.

IV.

Ž. nam je pravil takole: Vprav sem se bil vrnil od vojakov, ko pridejo k meni tovariši in me povabijo na skrivnosten lov, zakaj vedeli so že od nekdaj, da znam loviti, še bolje pa žival zadeti in da sem si to spretnost pri vojakih le še izpopolnil. Namen, ki so ga imeli ti skrivni lovci je bil ta, da zasedemo skrite prelaze ob priliki lova »grajskih« v Krmi, kjer bomo imeli še največ uspeha. In dogovorili smo se o vsem natančno in drugi dan ob 6. uri smo že čepeli skriti na gamsovih prelazih visoko gori nad Krmo. Ti prelazi so bili znani samo nam in če bi bili slučajno tudi kakemu lovcu znani, bi ne tvegal življenja po nevarnih policah. — Meni so določili nevaren sestop na kraju med Voševnikom in Toščem. Da se krijem navzgor, sem porabil za kritje malo votlino in tu sem čepel že nad dve uri. Kar naenkrat se mi dozdeva, da čujem iznad sebe govorjenje, ropot in udarce po skalovju. »Oho, — kaj pa to pomeni?« si mislim in zrem naravnost v sestop. Kar naenkrat se mi vidi, da sta zlezla v žleb dva lovca in kakor hitro prideta do preloma, me morata zagledati, kako čepim v luknji zgor police. To mi je pognalo v glavo kri. Streljati? Ne, rajši se ugonobim sam, kakor si naprtiti na ramena celo armado lovcev, ki lovijo gamse. Hitro, kolikor mi je bilo pač mogoče, zdrknem iz svojega skrivališča na polico, po polici do strmega jarka in po tem navzdol. Seveda sem dal hitro svojo masko na glavo tako, da bi me ne mogla

spoznati. Ko bi ne imel tako trdih živcev in mišic, bi me neslo v strahovit prepad, pa sem se vseeno obvladal in prišel še kolikortoliko zdrav, akoprav opraskan in odrgnjen na prod. Malo postojim, da čujem, ali mi sledita, toda moral sem jo naglo odkuriti proč, ker sta sodeč po ropotu lezla za menoj in nista bila več daleč od mene. Hitro skočim v prod in ob koncu proda v ruševje. Noge so mi že klecale, ko dospem vrhu »Vrat«. Tu se še enkrat ozrem in vidim, kako se je majalo ruševje za zasledujočimi lovci. Kratek počitek, potem pa naprej na pot, ki vodi od Tošca proti Velemu polju. Po tej poti divjam in se plazim skozi pečevje in dolinico, kjer teče potok. Tu postojim, oziroma me vrže na tla, tako sem bil izmučen. Naj pride karkoli hoče; jaz se ne premaknem več. Ko tako čepim na tleh in se pol ure ne premakne ničesar več, pogledam na vodo. Oho, kako je pa to, da teče voda navzgor in ne navzdol. Grem do bistrega potočka, ga gledam, nastavljam roko proti pljusku; da, v resnici je tako, da teče voda proti hribu. Da bi me kdo vprašal, kje leži Studor ali Bohinjska Srednja vas, bi mu gotovo povedal docela narobe. Imel sem v žepu še nekaj kruha, katerega se lotim in ga pojem do zadnje trohice, nato si poiščem skrit kotiček in ležem, da nekoliko zaspim in si odpočijem. Ko si prizadevam, da zaspim, mi stopa pred oči ostudna pošast, ki se mi venomer reži. O, taka je ta stvar, si mislim, in nehote mi pride na misel pripovedka o zlobnem gorskem duhu. Potegnem krinko z obraza in v tem trenutku čutim neko olajšavo. Voda je tekla zopet navzdol in v mojih možganih je nastopilo zopet zdravo utripanje.

Ko pridem po noči domov, so me že čakali tudi moji pajdaši. Prvo kar so me vprašali je bilo, če je tudi mene »vodilo«. — Ko jim pritrdim, da je mene pošteno izplačalo, so začeli i oni pripovedovati vsak svojo zgodbo, kako jim je nekaj nagajalo, da so jo morali še pred časom ubrati domov.

In prelazov smo se v bodoče ogibali. Mene ni videl več tisti presneti kraj, kjer sem moral tako bežati.

Kragulj starec
(po prvem letu)

Albert Jordan

Kozarje

Lepo, prostrano Šentjernejsko polje počasi prehaja v nerodovitno ravan, razprostirajočo se daleč tja do samotnih bregov zelene Krke. To so Kozarje!

Ta pokrajina je čisto svoje vrste. Ima še mnogo one tipične romantike, ki jo najdeš po ogrskih pustah. Tudi v Kozarjih so obširni pašniki, preko katerih se v poletnem času razlega pastirski rog, pozimi pa — klic divjih gosi. V tem pozabljenem kotičku dolenjske zemlje niso še zasadili lopate v svrho že toliko časa obetane melioracije. To je za lovca — ljubitelja prirode vsekakor razveseljivo dejstvo, sicer bi vsa mnogobrojna živana ptic-selilk pohitela mimo. Tako pa se ustavijo sleherno leto vsakojaki zastopniki povodnih ptic z daljnih tunder in ruskih močvirij. Privlačna točka Kozarij za te severne goste so predvsem topli izvirki ter močvirnate mlake, katerih je tu vse polno in ki celo v najhujšem mrazu ne zamrznejo. V njih postreže mati narava z obilno hrano krilatim gostom.

Dolenjska pusta

Izredno priljubljene pa so Kozarje divjim gosem, ki ta kraj skoro vsako leto posetijo za daljšo ali krajšo dobo. Tako so tudi letos priletele v zelo številnih jatah kot predznanilke zime. V prejšnjih časih seveda, ko so še bili naši očanci oboroženi s prednjačami, ko niso poznali modernih avtomatičnih pušk in tudi ni bilo tolike nadprodukcije med zeleno bratovščino, tedaj je bilo baje vsako zimo na stotine divjih gosi po kozarskih močvarah. Zadržale so se tam do pozne pomladi in še dalje.

V hudi zimi l. 1928./29., ki je marsikomu še v živem spominu, je bilo teh gostov z daljnega severa toliko, kot jih prej ne slej nihče ni pomnil. Uboge gosi so bile tedaj tako izčrpane in sestradane, da so se kljub smrtni nevarnosti spuščale na gladino vodá, ki jih še ni led okoval v svojo oblast.

Blizu vasi Roje se nahaja večja, topla mlaka. Ob njej stoji star kozelec, pod katerega so v tedanji hudi zimi hodili čakat divje gosi razni lovci in nelovci od daleč in blizu, da so se tu poskušali v svoji strelski umetnosti. Časopisi so takrat proslavljali take rekordaše, a zapisali so tudi marsikatero pikro na njih račun.

O nekem šentjernejskem nimrodu sem tedaj čital, kako je skušal ukaniti previdne gosi. Oblekel se je v staro nočno srajco, da bi kot bela prikazen v snegu ne vzbujal pozornosti ter jih tako uspešno zalezel. Preden pa se je mogel približati na strelno razdaljo, so živali njegovo zvijačo spoznale ter se gagajoč poslovile. Mož pa — se je ovekovečil kot »lovec v nočni srajci«! Še manj je bil sv. Hubert naklonjen njegovemu lovskemu tovarišu. Slednji je nameraval po ruskem načinu prevariti nezaupljive gosi. Vsedel se je v zapredene sani in se kot kak kozaški ataman v svoji trojki odpeljal po zasneženi »kozarski stepi«. Žal, tudi njemu je ves čas drugovala »gospa smola«. Zabredel je v globok sneg, sani so se prevrnile in polomile.

Rešilna ekspedicija, ki je prispela na kraj nezgode, ga je osvobodila objema bele opojnosti. Hudomušni Šentjernejčani pa so njega in gosi vtaknili v — »Slovenca«.

Naj bo dovolj o nesrečnih gosjih opizodah, ki spadajo že v preteklost.

Gosi, ki so se pojavile letos pri nas najbolj številno, nazivajo Nemci Bläßgans (Anser albifrons L.), ker imajo nad korenom kljuna belo liso (nem.: Bläße). Spoznati jih je tudi lahko po črnih prečnih lisah na belem trebuhu. V knjigi »Diezel's Niederjagd« stoji, da je njih domovina ob obalah Severnega morja. Po slikovitosti in barvi se ne razlikujejo mnogo od poljskih gosi (Anser segetum Mayer, Saatgans), pač pa po teži. Tehtal sem v letošnji zimi uplenjene gosi obeh vrst; teža poljskih gosi je znašala od 2.80 do 3.50 kg, dočim so imele njihove posestrime (Anser albifrons) samo 1.70 do 2.50 kg. Navedene teže se umevno ne ujemajo z onimi, ki so zabeležene v naravnoslovno-lovskih knjigah. Na svoji teži izgube gosi na dolgi selitveni poti, zlasti pa, ker je v zimskem času njih hrana pičla.

Že več let opazujem polet povodnih ptic v našem kraju. Zanimivo pa je, da dosedaj še nisem videl poleg drugih vrst gosi, največjo zastopnico svojega rodu, veliko sivo gos (Anser cinercus) v Kozarjih, tem gosjem prezimovališču in pribežališču.

Lepa bo ta kozarska planjava tudi tedaj, ko nas bodo že zdavnaj zapustile vse mnogobrojne jate povodnih ptic. Poleti se bo samotno pasla čreda govedi po nerodovitnih pašnikih. Iz jelševih gajev se bo čul gruleči ljubezenski spev goloba-grivarja, ki bo klical samico na svatovanje. Ko bo opoldansko sonce pripekalo s svojimi vročimi poletnimi žarki, bo ob Krki in malih kozarskih potočkih nebroj divjih golobov iskalo hladilni napoj svoji ženi. V senci košatih vrb pa si bodo razprostrli cigani svoje šatore in njih melanholična pesem bo tiho odmevala v poletno noč.

Lepše, za lovca privlačnejše so seveda Kozarje pozimi. Vsak dan se razlega klic divjih gosi. Vreščeč je in glasen, a vendar tako otožen, kot bi izražal hrepenenje po daljni severni domovini, ki jo marsikatera izmed njih ne bo videla nikoli več.

Sinko Arno
je tudi že lovec
na gosi

Volc Al.

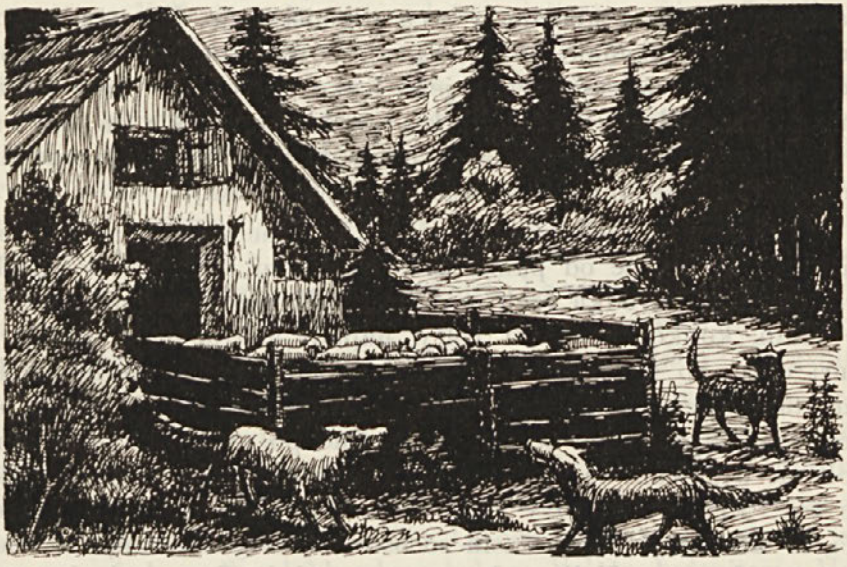
Volk v ljudski modrosti

(Konec.)

4.

Ob ovčji staji.

Lovec ne hodi zavezanih oči po stvarstvu. Kdo more utripom in gibom stvarstva pozorneje prisluškovati ko lovec. Pa čimbolj prisluškuje, tembolj spoznava: Svet je božja pisarna, polna prežarkih luči, ki jih oko vzdržati ne more. Pisarna, v kateri leže človeku nerazumljivi akti, leže že sto in tisočletja.

Morda je te skrivnostne akte človeška roka že kdaj dvignila, jih bežno tehtala, pa zopet trudna odložila, češ: Pretežka je njih vsebina, um pa prekratek, da jih sodi modro in pravično.

Taka skrivnost je tudi boj med volkom in ovco. Boj nasilja z nedolžnostjo, napad krivice na pravico, sile na brezmočje. Marsikaj razumemo v naravi. Tudi napad roparskega volka na skromno ovčico si razlagamo z volčjo samoohranitvijo. Toda ta razlaga ni popolna. Kako naj utemeljimo nezaslišano divje zmagoslavje krvoločnika, ta umor pravice ob ovčji staji? Ali naj traja volčje roparstvo in ovčje trpljenje brez konca in kraja? Kdo naj nam razvozlja to zagonetko?

Stara pesem pravi:

Ne morem umeti
zakajkol' na sveti
nedolžni trpé:

volkovi ovčice
in jastrebi ptice
okrutno moré?

So fajmešter djali
razglede dajali:
da dost' je skrivnost',

katerih na zemlji
pretuhtat ne jemlji
človeška slabost!

Mirko Poženčan 1853.

Najsibo že kakorkoli, neprestani napadi volka na ovco so v stvarstvu na dnevnem redu. Da ni ovca docela zapuščena in na nemilost volku izročena, je dal Stvarnik ovci varuhe in brambovce. Lovec, pastir in ovčarski pes že stoletja opazujejo to krvavo ovčje tlačanstvo in ga z gnevom v srcu premišljujejo. Vsi trije ovci v prid radi v ta neenaki boj posegajo: Lovec s puško, pastir s palico, pes-ovčar z ostrim zobovjem. Kako se volk in lovec imata, smo že brali. Poglejmo še, kako sodi ljudska modrost o sovražnem razmerju volka do ovce, do pastirja in do psa. Kaj nam pove to mednarodno razsodišče ob ovčji staji?

Krivec je ugotovljen. Ovca ne ugrizne volka, pravi narod, ki gleda ta boj že od pamtiveka. Jagnje ni volku vode skalilo, trdi stara pripovedka vseh narodov. Volk torej napada, ovca se le brani, kolikor more. Ti volčji napadi merijo na življenje in smrt ovce. So torej pravi roparski napadi. Kakor streže mačka miš, tako streže volk ovco. Volku se prileže vse, kar je mesu podobnega, a predvsem se mu cede sline po ovčetini. Samo zime volk ne ujé. Volk že vleče na uho, če le govoré o ovčji pečenki. Še več: Misli volka so v staji doma. Pri njem ne velja: Izpred oči, iz srca. Že v starih časih so ostre oči dognale: Lupus visum dirigit ad ovem. Volk rad za ovco poškili. Pa ne, da bi volk hrepenel po ovci iz nežnega srčnega nagiba, radi ljubezni. Ljubezen pozna samogoltni volk samo eno: ljubezen do samega sebe. Ta pa ni prava ljubezen, kakor uči pesnik:

Samoljubje ni ljubezen;
prava je ljubezen taka.
ki skoz dvoje src prodira
in v bolesti se pretaka.

Sla in mik po ovčetini volka tako prevzema da mu ni treba kažipota do ovčje staje. Da ima bliže do mesnice, volk najrajši nočí ob stajah na planini. K ovcam na stanišče je volka najljubša

pot. Natrpana staja ga ne moti. Množica ovac volka ne spravi v zadrego. Čimveč jih je, tembolj mu pôlje srce. Čimveč imá, na več zijá. Lupus ovium non curat numerum, so izkušali že latinski pastirji. Volk ne šteje ovac v čredi. Vuk i brojene grabi ovce. Der Wolf im Stalle hat die Schafe alle, trdijo Nemci o volčji nenasitljivosti. Če se volk v stajo spravi, vse ovce podavi. — Je pa razloček med človekom in volkom glede krvoločnosti: Volk davi radi lakote, človek radi zavisti. — Volk je neizprosen morilec: Če ne dobi ovce na preži, jo vzame v čredi. Ni izbirčen: Ni tako grintave ovce, da bi jo volk ne požrl. Ni tenkovesten: Es fehlt dem Wolf nie an einem Paragraph, wenn er fressen will das Schaf. Volk se že znajde v postavi, da revnemu bajtarju ovce podavi.

Volčja poželjivost po ovci tako sluje, da je ves svet prepričan: Volk in ovca ne spadata v isti stan. Čimveč volkov, temmanj ovac. Da nora ovca je, ki k volku v goste gre. Kajti: Volk sit in ovca cela, biti ne more. Če že ovca k volku mora, naj se ravna po pravilu: Če greš k volku v goste, vzemi psa s seboj! Da bi se z volkom pajdašila? Če volk ovco sesa, tudi njeno kožo proda. Nesmisel je: Lupus ovium custos — volk varuh ovac. Volk se za pastirja ni učil. Kar svet pametí, se ni še zgodilo, da bi ovce prijateljevale z volkovi ali da bi se volk ovcam odpovedal. Volk in ovca prijatelja — šele po smrti. Le mrtva ovca se ne plaši, ko jo volk dohiti. Vendar nekaj strahu pred volkom ovci še po smrti ostane: Tudi mrtve ovce koža se blizu volka začne grbiti.

Ovca je po naravi miroljubna. Toda miroljubnost, kar je prav! Večni mir je le na pokopališču, najboljši mir pa med enakimi sovražniki. Besser kein Friede, als ein halber, sagte die Ratte zur Katze und setzte sich zur Wehr. Mir med volkom in ovco je mir med mačko in mišjo. Le dva slučaja sta mogoča, da so ovce glede volka lahko brezskrbne. Volčja bojevitost: Med volkovi poboj, med ovcami pokoj. Wenn die Wölfe sich bekriegen, können die Schafe in Frieden liegen. Volčja lenoba: Raro lupi lenti praebentur fercula denti. Če volk v šumi leži, ovac ne dobi.

5.

Na braniku in umiku.

Ker pa je ovca skoraj neumno-miroljubna — saj pravimo: neumen kakor bravčè! — morajo biti tembolj pazni ovčji varuhi: lovec, pastir in pes. Volk se namreč do ovce natihoma prikrade. Ljudska modrost uči: Volk ne zvoni, kadar ovce lovi. Volk ne tuli, ko ovce iz staje puli. Čez tri dni za volkom

vpiti. Ali kleti po izvršenem ropu. Kletev volku nič ne škoduje. Ali leteti za volkom. Lupo agnum eripere. Ovco volku iz žrela potegniti, se pravi, po toči zvoniti. Prepozno in bedasto obenem je: Stajo zapreti, ko je volk že ovco odnesel.

Pastir bodi čuječ, zvest in pogumen. Narod pravi: Tudi najboljšemu pastirju volk ovco ugrabi. Ostri so čuti pastirja, volčji zobje ostrejši. Wenn die Wölfe hungern und die Hirten schlafen, dann Gnade den Schafen! Lačni volkovi, pastirji zaspani, Bog čredo obrani! — Pastir ne sme misliti na igračo. Dvema

pastirjema volk lažje ovco ukrade kot enemu. Volkovi niso leni, če so ovce poceni. Poceni pa so, če so pastirji zanikrni. Pastir, čuvaj ovce, ko volka še ne vidiš! — Ovčar, ki volka hvali, ovac ne ljubi. Slab pastir, ki pase ovco in volka. Kdor z volkovi tuli, čredi ne služi. — Pastir ne sme biti dolgonog, ker le strah ima dolge noge. »Jaz bi bil pogumen pastir,« je rekel strahopetni fantič, »samo dobrega psa bi moral imeti.« Strahu pastir poznati ne sme. Čim bojazljivejši pastir, tem predrznejši volkovi. Kdor se boji volka, ni za pastirja.

Najboljši pomočnik pastirju je ovčarski pes. Pes imej ostre bodice na zunanji strani ovratnika, da se obvaruje smrti ob volčjem napadu. Večkrat se volk na ostrinah takega bodičastega ovratnika obreže svoje lape in sreblje svojo, ne pasjo kri. Še ostrejši pa naj bodo zobje v pasjih čeljustih. Volk ne ljubi pasje družbe, če je ovčarski pes dobro oborožen. Razumljivo je tudi, da volk ne objokuje pasje smrti. Pa to ni dosti! Treba je,

da je pes izredno čuječ. Schlechte Hut ist dem Wolfe gut. Volk lovi, ko pes zaspi. Pred pogumnim ovčarskim psom volku srce zleze v hlače. — »Koštrunovo meso mi je premastno,« je hlinil volk, ko je opazil pasje zobe pred stajo. — Saj se pes vedno zaveda: Volčje veselje je ovčje trpljenje. Des Wolfes Freud ist der Schafe Leid. »Mi se bomo že sporazumeli,« je nekoč rekel volk ovcam, »samo psi morajo stran!«

Sklep: Praestat equum esse quam bovem, et lupum quam ovem. Bolje je konju ko kravi, volku v goščavi bolje ko ovci na travi.

Ne samo pastir in lovec, volka zavidajo ljudje sploh. Razno hudo pripisujejo volku. Volka je videl, pravijo, če komu od prehlada grlo postane raskavo, da hriplje. Volka je dobil, volka si je zagnal, trdijo, če se je komu od ježe ali hoje koža med stegni odrgnila do krvi in zato noge na široko prestavlja. Volk je šel skozi vas, ugotavljajo, če se predpustom nobeno dekle ni omožilo. Lupus mendacio tempus — čas je laži volk — so učili Rimljani. Mi pravimo: Kjer laž kôsi, ondi ne večerja. Intravit ut agnus, regnavit ut lupus. Začel je po ovčje, končal je po volčje. Pelle sub agnina, latet mens saepe lupina. V ovčji sicer koži tiči, pa ovca ni, ocenjuje narod nasilnega človeka.

Volka tudi starost ne izmodri. Ljudska modrost trdi: Tudi star volk jagnje odnese. Naj volk zobe izgubi, žreti mu še vedno diši. Četudi se volku zobovje rahlja, še vedno na ovce zija. Vulpes vult fraudem, lupus agnum, femina laudem. Dem Wolf das Schaf, dem Fuchs die List, den Frauen Lob gefällig ist. Lisici zvijača, volku ovčica, ženski pohvala najslajša novica, velja tudi o starem volku. — V starosti kajpak volk ves zdelan polega. Kjer se pa volk kotá, tam dlako pusti. Moli? Coelos non penetrat oratio, quam lupus orat. Volčja molitev ne sega do nebes. — Starost ne pride sama. Poleg bolezni spremlja starost še zaničevanje. Starega kavke jašejo volka. Starega volka psi zmerjajo. — Slednjič pride volčje življenje na zadnjo zarezo. Smrt se ne ogne volčjega brloga. Smrt je črn velblod, ki poklekne pred sleherne duri, pravi arabska ljudska modrost. Tudi volku oko zasolzi, ko enkrat v jami leži, modruje naša vas. Ko volk pogine, ovčja žalost mine: ko volk izdihne, se ovce oddahnejo; volčje grobišče je ovčje plesišče, trdi pastir na planini.

Volk obišče tovariša, ki je ležal na smrtnem ležišču in ga vpraša: »Kako se v tvoji hiši godi?« — »V moji hiši je dvojen strah,« potoži umirajoči volk; »enega imam jaz, ker se bojim umreti, drugega pa ima moja žena, ki se boji, da bi jaz zopet ozdravel. Bolj če je tvoj, bolj se ga boj!«

Zato ob smrti volka ni posebne žalosti v volčjem brlogu. Ko odide volk za črne gore se volkulja, kakor ona vdova po pogrebu rajnega moža, tolaži rekoč: »Eno tolažbo zdaj vseeno imam, da vsaj vem, kje je ponoči.«

Če pa pogine volkulja, ji volk na grobišče postavi kamen z napisom:

Gospod jo je dal,
Gospod jo je vzel,
ime Gospodovo bodi češčeno!

V volčji hiši tudi otroci ne žalujejo za materjo. »Jaz ne morem jokati, če nisem tepen,« je rekel volčič, ko ga je oče vprašal, zakaj ni jokal, ko so mater zagrebli.

*

Tak je volk v mednarodni ljudski modrosti. Zato: Pozor pred volkovi! Invenies multos, mores qui sub agni celant luporum. Našel boš mnoge, ki jim izpod ovčje kože gledajo volčje noge.

Boj volkovom! Kjer volkovi gospodarijo, deželo in narod skvarijo, — in revirje na kant spravijo, pristavljamo lovci.

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Trbovlje«

Iz lovskega oprtnika

Septembrska številka ima umetniško prilogo. Sledile bodo še tri take priloge.

★

Tularemija ali septikemija. V predzadnjem »Lovcu« razpravlja g. dr. Černič o zajčji kugi ali tularemiji ter opozarja na nevarnost, ki preti našemu lovstvu, če vdere ta bolezen tudi med našo divjad. Že pred letom sem v »Lovcu« poročal, da se je v okraju Laško pojavila med zajci bolezen, ki je decimirala zajčji rod in pustošila tako, da je skoraj zatrla divje zajce. Ta bolezen se je pokazala že v l. 1935, pa ni ponehala naslednje leto in niti še letos. Ker sem domneval, da je zima 1935-36 bolezen ustavila, sem spomladi 1936 dobil nekaj zajcev iz Srema, pa se je kmalu pokazalo, da je bilo to osveženje preuranjeno in da bodo tudi ti tujci podlegli, kar se je tudi zgodilo. Najhuje je bolezen razsajala v revirju občine Sv. Krištof, mislim pa, da tudi drugod — znano mi je to vsaj iz Hrastnika — pa so se lovci premalo zanimali za stvar. Od vseh krajev svojih revirjev sem dobival poročila, da so našli mrtve zajce in tudi sam sem jih par našel. Več sem jih odprl ter ugotovil, da so pljuča in jetra ikrasta, vranica pa zatekla in črna. Naprosil sem tudi veterinarja za pregled in mi je povedal, da gre za vranični prisad. Letos sem 2 zajca poslal bakteriološkemu zavodu v Ljubljano in dobil po tukajšnjem okrajnem veterinarju g. dr. M. pojasnilo: Na divjih zajcih je ugotovljena kužna bolezen z nazivom »zajčja septikemija«. Ta bolezen povzroča bacil (b. cuniculisepticus), katerega bolni zajci izločujejo z ekskrementi (blatom) in na ta način širijo bolezen v revirju. Širjenju bolezni mnogo pripomorejo tudi razpadajoči kadavri poginulih zajcev, ker se v razpadajočem telesu nahajajo in razmnožujejo bacili. Tok bolezni je zelo hiter, ker v 24 urah do 2 dni po infekciji nastopa že smrt. Znaki bolezni so visoka temperatura, ki pred nastopom smrti pade pod normalo (39.5° C), grižavost (diareja), krči, otežkočeno dihanje. Pri sekciji se najde otečena vranica in plavkastordeče žleze, ki se nahajajo v prosojni kožici, s katero so med seboj povezana črева; sluzna koža črevesja je zatečena in plavkastordeče barve. Na površini črevesja se navadno nahajajo rdečkaste točke (krvavenja pod kožico, ki ovija črevo), a pljuča so neelastična in napolnjena s krvjo. S povzročiteljem te bolezni se potom hrane lahko okužijo ptice, kakor tudi pod gotovimi okoliščinami psi in mačke. Zelo verjetno je, da je omogočena s tem bacilom tudi infekcija lisic. — To je mnenje strokovnjakov, ki pa si, kakor se mi zdi, niso čisto sigurni, če le ne gre morda za tularemijo. Poginuli zajci so bili po večini precej shujšani, nisem pa opazil, da bi kateri počakal psa, vendar sem slišal, da je tuintam kdo prijel zajca, ki je počakal. (Značilno je, da so po nekaterih vaseh, n. pr. Slivno, proti Šmohorju, Strmca, tudi Laško in okolica, poginile do malega vse mačke. Po mojem mnenju bi bilo prav in umestno, da bi oblastva izdala potom občin javne pozive, naj prebivalstvo opozori lovske organe na vsak najdeni zajčji kadaver, na nevarnost prijemanja, na način uničenja kadavrov i. t. d., kakor je to storila Avstrija. —o—

Sadovi hujskanja. Oni dan se je prišel pritožit k meni in zahtevat odškodnino kmet iz občine Sv. Krištof, da mu fazani kopljejo in žrejo krompir, češ da jih je na svoje oči videl pri tem poslu. Razložil sem mu, da je storilec jazbec, fazani pa so prišli pobirat samo mrčes, črve, mramorje in da so delali

samo korist. V vsem revirju je morda 120 fazanov, pa so hujskači pobirali pri kmetih podpise na vlogo, da se morajo fazani zaradi škode, ki jo delajo na polju, uničiti. Revir meri 3000 ha! Sresko načelstvo me je pozvalo, da poročam, koliko fazanov je v revirju. Kaki ukrepi me še čakajo, sem res radoveden. —o—

Za mednar. lovsko razstavo v Berlinu je bilo na drž. lovski razstavi v Zagrebu izbranil okroglo 35 jelenjih, 75 gamsjih in 140 srnjačjih trofej. Delež Slovenije na tem znaša 3 jelenje trofeje, preko 60 gamsjih, 32 srnjačjih, 1 kozorožjo trofejo in 1 čekane, vendar pogrešamo iz Slovenije mnogo vrhunskih trofej. Izločene trofeje je razstavni odbor lastnikom vrnil. Š.

Razsodba.

K § 15 in 110 zakona o lovu je izdalo upravno odišče v Celju zanimivo razsodbo dne 27. 11. 1936, po kateri veljajo zakupne pogodbe glede lastnih lovišč javno-pravnih korporacij — šlo je v omenjenem primeru za neko agrarno skupnost v kranjskem okraju — ki so bile sklenjene pred uveljavljenjem novega lovskega zakona za dobo, za katero so bile sklenjene in ni v sm. § 15. odst. 3. zakona o lovu taka lovišča pred potekom zakupne dobe oddati na javni dražbi pri upravnem oblastvu I. stopnje. Pogoj je seveda, da je lastno lovišče veliko vsaj 200 ha, da torej izpolni pogoj § 4. novega zakona o lovu.

Upravno sodišče je utemeljevalo svojo razsodbo nastopno:

Po predpisih o lovu, ki so veljali, preden je dobil novi zakon o lovu obvezno moč za oddajanje lastnih lovišč v zakup, ni bila predpisana nobena odobritev po upravnih oblastvih. Določbo § 110 odst. 1 zakona o lovu je tedaj le težko mogoče uporabiti na zakupe lastnih lovišč, ker bi bili z njo prizadeti vsi zakupi takih lovišč, če bi se cit. določba doslovno uporabila tudi glede njih. Tega zakon v očigled navedenega prej obstoječega pravnega stanja ni mogel nameravati in je brez dvoma imel v mislih le one lovske zakupe, glede katerih je bila odobritev po upravnem oblastvu že po starih predpisih predvidena in obvezna. V

Trofeje kapitalnih srnjakov zelenega Pohorja v območju Lovskega društva Maribor, odseka Slovenjgradec.

danem primeru pa je mogoče smatrati zakup lovišča tem manj za neodobren v smislu § 110. zakona o lovu, ker je iz upravnega spisa razvidno, da je agrarna skupnost oddajo v zakup sreskemu načelstvu prijavila, čeprav bi po zatrjevanju upravn. oblastva I. stopnje pri tem šlo le za vpis podatkov o lovišču v lovski kataster. Agrarna skupnost je pač storila vse, kar je bilo po starih predpisih potrebno in bi brez dvoma prosila tudi za potrditev zakupne pogodbe, če bi bila predpisana; vsled tega bi bilo krivično, da bi jo zadele posledice, ki so očividno preračunjene le na one, ki so se na kakršenkoli način odtegnili obvezi glede odobritve zakupnih pogodb. M. A.

Divjad v Angliji pred 250 leti. Angleži so znani znameniti lovci in lovstvo je pri njih že ukoreninjena tradicija. V njihovi, dandanes tako industrijalizirani deželi je sicer divjadi malo, ni pa bilo vedno tako. V svoji »Zgodovini Aglije« opisuje Macaulay gospodarske razmere, kakršne so bile l. 1685. O divjadi pravi: Pri Enfieldu, malo izven dogleda na dim glavnega mesta, je bilo 25 milj obsegajoče ozemlje, kjer so stale samo tri hiše in kjer ni bilo nobene zagrajene njive. Jelenjadi, svobodne kakor v ameriških gozdovih, je bilo tu na tisoče. Zveri je bilo prav tako veliko število. Zadnje divje merjasce, ki so jih bili čuvali kralju kot lovski plen in ki so smeli uničevati s svojimi čekani poljske sadeže, so razkačeni kmetje sicer ubili v svobodnih dneh angleške državljanske vojske (1642—1651). Zadnji volk, ki se je klatil po britanskem otoku, je padel na Škotskem malo pred letom 1685. Toda mnogovrstna divjad, dlakasta in pernata, ki je že davno izginila ali pa je dandanes zelo redka, je bila takrat splošno razširjena. Lisica, katere življenje cenijo sedaj v nekaterih angleških grofijah kakor človeško, je bila takrat prava nadloga dežele. Neki poslanec je v angleškem parlamentu tistih dni dejal, da bi bilo z zarotnikom Straffordom ravnati ne kakor s kakšnim jelenom ali zajcem, ki ju vsaj nekoliko ščiti zakon, ampak kakor z lisico, ki jo sme vsakdo na poljuben način ujeti ali brez usmiljenja ubiti. Ta prispodoba bi ne bila posrečena, če bi jo kdo naslovil na podeželsko gospodo Anglije v današnjih dneh. Toda v tistih časih niso bili veliki poboji lisic nič redkega. Za take pogone so se zbrali vsi okoliški kmetje z vsemi psi, ki so jih imeli, nastavljali so pasti, razgrinjali mreže in pobijali zvitorepke brez milosti. Če je kdo ustrelil lisico z mladiči vred, je storil mojstrsko delo, s katerim si je zaslužil hvaležnost vse soseske. V južni Angliji je bila jelenjad tako razširjena kakor dandanes v severni Škotski.. Nekoč je kraljica Ana (1702—1714) na poti v Portsmouth videla čredo jelenjadi, ki ni štela nič manj ko 500 glav. V nekaterih gozdovih na jugu je še živel tur s svojo belo grivo. Jazbec si je kopal svoje temne in vijugaste rove na vsakem gosto zarastlem pobočju. Mnogokje so logarji čuli vso noč, kako so divje mačke mijavkale okrog njihovih koč. Rumenogrlo kuno zlatico so še vedno lovili po gozdovih južne Anglije zaradi njenega krzna, ki so ga cenili samo manj ko sobolovino. Močvirski orli, ki so merili z razprostrtimi krili več ko devet čevljev, so ob norfolških obalah prežali na ribe. Po vseh ravnicah od Rokavskega preliva pa do Yorkshire-a (ob Severnem morju) so se klatile droplje v jatah do 50 ali 60 glav in gonili so jih mogokrat s hrti. Barja v Cambridgeshire-u in Lincolnshire-u so pokrivali več mesecev v letu celi oblaki žerjavov. — Takšen je bil nekoč angleški lovski raj. Zdaj je marsikatero vrsto divjadi iztrebilo napredujoče kmetijstvo. Pri drugih pa se je število tako zmanjšalo, da se ob kakem eksemplaru zbirajo gruče radovednežev in ga občudujejo kakor kakega bengalskega tigra ali severnega medveda. — J. B. (Jan Baukart.)

Cleveland, Ohio

Sedanja ameriška vlada se zelo trudi, da bi kolikor mogoče spravila divjad na oni stalež, ki je bil še pred nedavnimi leti po ameriških gozdovih, prerijah in gorah.

Zadnjih 50 let divjad številčno v Zed. državah rapidno pada. Zato se je vlada sedaj, ko je res že skrajni čas, zavzela, da ohrani vsaj to, kar še je in če mogoče dvigne stalež za poznejše generacije. Senat pripravlja tozadeven zakon in predsednik Roosevelt je obljubil vso podporo.

Štirje vladni oddelki so se združili za skupno akcijo in sicer: gozdni urad, biološki, ribiški in urad narodnih parkov.

Glavno nalogo bo imel gozdni urad, pod čigar nadzorstvom in oskrbo je 200,000.000 akrov državne zemlje.

Večja divjad kot bivoli, medvedi, (ameriški jelen), stalno izumira. Dognano je, da je bilo nekoč na ameriških prerijah do 40,000.000 antilop. Danes jih je komaj še kakih 60.000.

Enako je z malo divjadjo, divjo in prerijsko kuretino, divjimi racami itd.

V tem boju za ponovni dvig divjadi v Zed. državah bodo največ pomagali državni rangerji (gozdni čuvaji). Vse državno ozemlje bo razdeljeno v okraje in vsak okraj bo imel po enega rangerja, s svojimi pomočniki. Vseh rangerjev je 800, torej bo tudi 800 distriktov.

Glavna stvar za ohranitev divjadi je njeno prehranjevanje čez zimo. Neverjetno je, koliko divjadi pogine vsako leto v globokih zametih. Kraji, kjer pritisne huda zima, ostanejo nekaj let popolnoma brez divjadi, dokler se zopet ne priseli od drugod.

Zato pa vlada zdaj skrbi za zimsko krmljenje. Na sliki vidite trop srn, katere prav pridno pobirajo seno, ki so ga jim nametali na sneg vladni delavci v Glacier narodnem parku. V

krogu na sliki pa krmijo čredo bivolov v Yellowstone narodnem parku. Na konju zraven je ameriški ranger, ki pazi na čredo. Ob sedlu mu visi stalni spremljevalec, znani laso, vrv, s katero jezdec lovi živali za vrat ali roge in jih vrže na tla, kadar iz kakega vzroka to želi. James Debevec*

Postolkino gnezdo. Ko sem bil 15. julija na Žalostni gori pri Preserju, so mi otroci pokazali gnezdo postolke, ki se je nahajalo v obzidju, ki je okoli cerkve.

Gnezdo je bilo levo od stopnic obzidja, ki je na notranji strani obzidja kakih 50 cm od tal, na zunanji strani pa ca 3 m. Starka leta v gnezdo od zunanje strani.

V gnezdu sta bila dva mladiča, ki sta bila že v perju. V gnezdu sem opazil mrtvo miš in polno kobilic.

Hribar Ivan, š. upr.

Tudi mi smo jim postregli! Novomeško lovsko društvo je sklenilo, da v svojem področju zastrupi s fosfornimi jajci vrane in srake. Obvestili so lovozakupnike, naj prineso po svojih možnostih jajc v svrho zastrupitve. Toda odziv ni bil tako velik, kakor bi bilo pričakovati. Opaziti je bilo, da nekateri zakupniki ne polagajo mnogo pažnje tem škodljivkam.

Narejenih je bilo skupno 1699 jajc, katera so bila tudi položena in pobrana. Kljub temu, da je bilo položenih tako majhno število jajc, je bil uspeh zelo velik. Zakupniki sami in njihovi čuvaji so mi javljali, da so v nekaterih delih lovišč vrane skoraj izginile. Mnogo so jih našli zastrupljenih in jih obesili po koruzah. Toda žal, kmalu so se priselile druge.

Ker vem, da je vsem poznana škodljivost vran in srak, zato naj se drugo leto zglasi več zakupnikov, da bodemo po vseh delih naših lovišč enako zatrli te črne škodljivke. — Stojan Grom, lovski čuvaj.

* G. J. Debevec piše: »Lovca« v redu dobivam in ga prav z veseljem prebiram. Vprašal sem že več naših fantov, da bi se naročili nanj, pa se jim zdi 4 dolarje na leto veliko. Toda list je vreden še več.

Društvene vesti

Povodom državne lovske razstave je daroval »Zelenemu križu« din 200.— g. nadsvetnik Mladič Anton, Ljubljana. Srčna hvala!

Nekaj, česar res ni treba. Zdražitelj lovišča mora založiti varščino v izmeri enoletne zakupnine v gotovini ali pa v vrednostnih papirjih. Pri polaganju varščine je treba preudariti, da znaša zakupna doba po novem l. z. 12 let in da bo torej kavcija pri davčni upravi ležala vso zakupno dobo 12 let. Medtem se utegnejo razmere in vrednosti dokaj izpremeniti, v 12 letih pa tudi nateče precej obresti od založene kavcijske glavnice. Skrbeli smo za to, da je bila v gotovini založena varščina plodonosno naložena in bo ta naša skrb sedaj tem večja, ker bo varščina ležala pri oblastvu 12 let. Od vrednostnih papirjev pa smo vsakega pol leta pri davčni upravi dvignili kupone, ki smo jih vnovčili, da niso po preteku predpisanega roka zapadli. Vse doslej se je to gladko in brez ovir izvršilo, lovski upravičenec je prišel s predpisano pobotnico k davčni upravi, kjer so mu kupone izročili, vnovčil jih je in prejel potem zanje v banki ali pa pri finančnem oblastvu gotovino kot obresti vložene kavcije. Ko smo zadnjič zopet poskusili dvigniti kupone, pa je službujoči blagajnik povedal, da jih sme izročiti samo po nalogu sreskega načelstva. Pri sreskem načelstvu pa smo zopet zvedeli, da je treba vložiti z 10 din kolkovano prošnjo, ker sicer sresko načelstvo ne more izdati dovoljenja za dvig kuponov. Vse to se dogaja na leto dvakrat in dvakrat je treba vloge na sresko načelstvo, pobotnice za davčno upravo ob dvigu kuponov in seznama kuponov pri davčnem oblastvu za vnovčenje kuponov: dvakrat na leto je treba pota k sre-

skemu načelstvu, k davčni upravi in k mestu, kjer kupone vnovčijo; dvakrat na leto je treba plačati tudi predpisane takse za vlogo. Ali je to treba? Kakor smo zvedeli, je Zveza lovskih društev že ukrenila potrebno, da se stvar poenostavi in izdajo enotni predpisi glede polaganja varščine in poslovanja z njo. Želimo samo, da bi gospodje, ki bodo to stvar urejali, uvideli, da je prej šlo tudi brez vseh formalnosti, potov in stroškov in da se da stvar enostavno rešiti tudi sedaj.

Kinološke vesti

Kinološki teden v Parizu od 19. do 25. julija 1937.

I. Mednarodni kinološki kongres se je vršil 19., 20. in 21. julija t. l. v Parizu in zaključek tega kongresa je bil sledeč:

1. Za identifikacijo psa se je vobče sprejelo, da je najboljša metoda odtis nosu. Priporoča se metoda živinozdravnika Davida v Parizu.

2. Pogoji za prodajo so sestavljeni iz 40 paragrafov

3. Standard za način (slog) dela ni mogel biti pozitivno dogotovljen. FCI bo imenovala mednarodno komisijo kinologov z nalogo, da vodi za vsako pasmo ptičarjev delovni standard.

II. Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze FCI je bila dne 22. julija v Parizu. Zborovanje je vodil poslevodeči predsednik Conte de Danne. Zborovanje se je vršilo pod vplivom barona Alberta Houtarta, generalnega guvernerja province Brabanta, in to je bilo tudi vzrok, da je bil potek zborovanja stvaren in se je zborovanje tudi uspešno zaključilo. JKS je zastopal g. prof. dr. Karl Witzelhuber z Dunaja. Važno je, da bo v prihodnje na vseh zborovanjih FCI ne samo francoščina, ampak tudi vsak drugi jezik pri debatah dovoljen. V dvoumnih slučajih pa odloča francoski tekst. One pasme, ki veljajo za delovne pasme, določa dežela (država), iz katere so te pasme doma. Litavski kinološki savez je bil sprejet kot asociiran član FCI, prošnji Japonske za sprejem v FCI ni bilo ugodeno

Za poslovno leto 1937/38 je bil izvoljen za predsednika prof. dr. Karl Witzelhuber, predsednik avstrijskega Kynologenverbanda. Prihodnja glavna skupščina FCI 1938 bo na Dunaju, leta 1939 v Budimpešti in 1940 v Stockholmu. Šele v letu 1941 — torej po štirih letih — se bo vršil V. kinološki kongres in glavna skupščina FCI na predlog Ente Nazionale della Cinofilia Italiana v Rimu. Torej ostane leto 1939 brez kongresa. Glavna skupščina FCI v letu 1943 bi se mogla vršiti v Jugoslaviji.

III. Mednarodna razstava psov vseh pasem v Parizu v dneh 23. do 25. julija 1937.

Čeprav je mesec julij za razstave zelo nepripraven in so morebiti tudi drugi vzroki bili merodajni za izostanek, je bilo vendar pričakovati močan obisk že zaradi svetovne razstave v Parizu. 1264 razstavljenih psov ni za mednarodno razstavo, na kateri se podeljujejo največji naslovi in nagrade, nič izrednega, saj Société Centrale Canine na svojih letnih razstavah dosega vselej število 1000 do 1200 psov. Čudno, da je bilo zanimanje drugih francosko govorečih narodov, n. pr. Belgijcev, Monaco, in pa tudi Italijanov za to razstavo zelo majhno.

Kakor poroča L'Eleveur, je Nemčija poslala 77 razstavljalcev s 106 psi, Švica 38 z 51, Belgija 26 s 34, Avstrija 9 s 46, Holandija 6 z 10, Češkoslovaška 4 s 4, Italija 3 s 6 in Luksemburška 2 razstavljalca s 4 psi. Vsega skupaj torej iz 8 dežel 163 razstavljalcev z 226 psi.

Kar je razstavo posebno odlikovalo, so bile mogočne razstavne lope in izvrstna preskrba psov. Vsaka razstavljena žival je ležala v posebni kletki in se je mogla prosto gibati. Kletke, ki so bile napravljene iz trpežnih železnih palic in so ustrezale velikosti psa, so imele spredaj vrata in so bile postavljene na lesena tla.

Drugi dan je ob 11. uri posetil razstavo predsednik francoske republike gospod Lebrun.

Obisk občinstva je bil zelo majhen, vsega skupaj je bilo 8000 obiskovalcev (Frankfurt 1933 jih je imel 60.000).

Kakor vedno, se tudi sedaj ni mogel nihče od našega članstva udeležiti te razstave.

Psarna. JKS prijavlja razširjenje že zaščitene psarne — Gerlov — za vse pasme ptičarjev, tudi za športne pse. Lastnica: Hanna Schwarz, Ljutomer. Zaščita postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Kinološki glasnik, Beograd. Organ kinološkega kluba v Beogradu, urednik inženir Pavle Stamatović, je zaključil sedaj s šesto številko svoj drugi letnik. Vsebina lista je taka, da se sama priporoča vsakemu kinologu ali rejcu in naj bo tudi vsakdo naročnik tega nam tako potrebnega glasila. Letna naročnina je 30 din. Izhaja vsak drugi mesec. Naročnike sprejema tudi tajnik JKS, Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev namerava prirediti dne 24. oktobra t. l. poskusno tekmo psov jazbečarjev in terijerjev v umetnih rovih Pod Rožnikom. Točen spored bomo še objavili. Za vsa nadaljnja pojasnila se je obrniti na klub v Ljubljani I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Madžarsko kinološko društvo priredi v Budimpešti 11. in 12. septembra t. l. mednarodno čempijon (CACIB) in Derby razstavo psov vseh pasem. Pogoji za udeležbo in program so na vpogled pri SLD v Ljubljani.

Savezni tajnik.

Protest

proti pasjim taksam, uvedenim od Mestne občine ljubljanske.

Z uvedbo novih taks na lovske pse je Mestna občina ljubljanska globoko zadela vse naše lovstvo in kinologijo. Ravno kinologija se je šele zadnje čase pričela pri nas uspešno razvijati, lovci so spoznali, da je vendarle najbolj smotreno loviti s čistokrvnimi lovskimi psi in povečini so že opustili izvrševanje lova z raznimi pasjimi mešanicami. To je predvsem zasluga smotrnega dela naše mlade kinološke organizacije, ki je tudi na mednarodnem forumu že upoštevana. Nove pasje takse pa so zanjo težak udarec, ker te veliko bolj zadevajo čistokrvne lovske pse, kot pa navadne cestne potepuhe. Nujna posledica tega je, da bodo lovci začeli opuščati čiste pasme in lovili bodo z onimi psi, za katere je taksa neprimerno nižja. In naša lepo razvijajoča se kinologija bo padla za nekaj desetletij nazaj.

Pa tudi glede lovstva samega bo uspeh teh taks le negativen. Jasno je, da je lov važna pridobitna panoga

Lovski koledar za september

Sonce	vzhaja:	dne	11. ob	5.33h
„	zahaja:	„	11. „	18.22h
„	vzhaja:	„	21. „	5.45h
„	zahaja:	„	21. „	18.08h
„	vzhaja:	„	30. „	5.57h
„	zahaja:	„	30. „	17.47h

Mesec je 4. v mlaju, 20. v ščipu.

vsega narodnega gospodarstva. S previsokimi pasjimi taksami pa se lov vsaj zelo ovira, če že ne onemogoči. Smoter samoupravnega fiskalnega gospodarstva pa vendar ne sme biti v direktno škodo vsemu narodnemu gospodarstvu!

Zato zahtevajo, da se nove pasje takse ukinejo in da se pred event. prihodnjo odreditvijo takih taks brezpogojno zaslišijo naše lovske in kinološke organizacije. — Društvo Brak-Jazbečar v Ljubljani.

Društvo ljubiteljev ptičarjev priredi letošnjo jesen v dneh 17. in 18. oktobra v okolici Ljubljane svojo prvo uporabnostno tekmo ptičarjev, po mednarodnih določilih iz l. 1934 na kateri bo sodil najboljši srednjeevropski vodnik ptičarjev nadgozdar Leopold Haim iz Avstrije. Vodja tekme bo g. dr. Hubert Souvan iz Ljubljane. Poklicni lovci, ki se te tekme udeleže dobe denarna darila za I. oceno 600 din, II. 400 din in III. 200 din. Za druge vodnike bodo na razpolago dragocena predmetna darila. Istočasno se bo vršila tudi jesenska vzrejna tekma ptičarjev za pse pol. 1936. Poklicni lovci dobe na tej tekmi sledeče denarne nagrade: I. 300 din, II. 200 din in III. 100 din. Te tekme se udeleži tudi ptičar last Nj. Vis. princa namestnika Pavla. Prijave za obe tekmi je poslati do 25. IX. na naslov društva, kjer so na razpolago prijavnice.

Podružnica društva v Mariboru priredi dne 10. oktobra v okolici Maribora jesensko vzrejno tekmo za ptičarje, poležene v letu 1936 in poljsko tekmo za starejše pse. Točen spored bomo še objavili. Prijavni rok je do 1. oktobra.

Prijavljena legla ptičarjev. (3. seznam.)

Dne 20. maja t. l. je polegla poenterka »Peerl-Marba«, JRP 21 K po »Bailee of Little Knowle« JRP 31 L devet (6—3) mladičev. Lastnik psice je g. Milosav Stekić, Beograd; mladiči so že vsi oddani.

Dne 25. julija t. l. je polegla nem. kdl. psica »Dora — Dravska« VRP št. 133/1935 po »Pol-u — Krškem«, JRP 92 A šest (4—2) mladičev. Lastnik psice je veletrgovec Gustav Ozmec, Ormož.

Dne 13. avgusta t. l. je polegla nem. kdl. psica »Iris — Poljanska« JRP 107 B po »Wild — Pöttmes«, JRP 123 A pet (4—1) mladičev. Lastnik psice je gosp. L. Brajković, Čakovec, psarna Medjumurska.

Interesenti za mladiče teh dveh legel naj se obrnejo neposredno na lastnike.

Prijavljeno leglo nem. prepeličarjev. Dne 28. junija 1937 je polegla nem. prepeličarka »Dornröschen vom Waldwinkel« JRPr 3, RZB DW 331/34 po »Awo vom Steinachgrund« JRPr 4, DHSt B 1649/28 šest (3—1) mladičev. Lastnik psice je inž. Ernst Puschmann, Šmartno pri Litiji. 2 psa sta še na razpolago.

Oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, dohodar. urada, Ljubljana, Staničeva 3.

Knjiga »Naš lov«, prva domača strokovna lovska knjiga za izobrazbo lovcev in pripravo za lovski izpit, potrebna vsakomur, ki hoče biti lovec. Naroča se pri Družbi sv. Mohorja v Celju.

»Psarna Hmeljnik — Novo mesto. proda mlade dolgodlake jazbečarje, Ia lovska in razstavna kri.«

Psarna Hrastnik proda 3 dva mesca stare psice, brak-jazbečarke, čistokrvne.

Istrski kratkodlaki brak, čistokrven, 2 leti star z odlično oceno je naprodaj, kakor tudi odlično ocenjena enoletna psica iste pasme. Naslov: Kristan Jože, učitelj Cerknica pri Rakeku.

DLP v Ljubljani kupi 5 do 6 lisic (živih). Ponudbe z navedbo cene poslati na Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Lovci, pozor! Izredna prilika se Vam nudi za nakup krasno izdelane, skoraj nove, zelo malo rabljene dvocevne puške — brezpetelinke, kal. 16 mm za 2250 din. Nakupna cena je bila 4500 dinarjev. Puška izvrstno meče in je v brezhibnem stanju. Dalje je naprodaj za ceno 1100 din enocevna puška risanica-petelinka, kal. 9.3×72, fabrikat Springer Erden, Wien. Tudi ta puška je zelo dobro ohranjena, lahka, posebno pripravna na zalazu. Obe puški sta naprodaj zaradi bolezni lastnika. Naslov pove pisarna SLD v Ljubljani.

Srnje in jelenje kože kupujemo stalno v vsaki množini — J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

»Lovca«, v brezhibnem stanju, letnike 1924—1936, nevezane, poceni prodam. Naslov v upravi »Lovca«.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Mauser repetirka z daljnogledom, kal. 8 mm . . .	din 2000.—
Hamerles trocevka, kal. 16/8 mm	din 3300.—
Trocevka petelinka, kal. 16/8 mm	din 1300.—
Dvocevka petelinka, kal. 16 mm	din 700.—
Browning puška, kal. 12 mm	din 1600.—

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot specialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče** in **pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in preglegati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Kriegghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

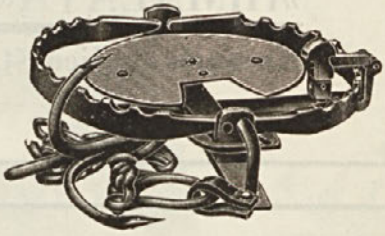

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Lovci!

Puškarno po pok. Sternadu
Aleksandrova cesta 18. smo prevzeli in priključili naši dobro poznani železnini, **Aleksandrova c. 34,** kjer vodimo isto kot poseben oddelek. — Nudimo za lovce in ribiče vse po najnižjih cenah.

PINTER & LENARD, MARIBOR
puškarna in železnina, Aleksandrova 34.

»HIMALAYA«-OLJE

in mast za orožje,
proti rji in za konserviranje

je neprekosljivo in zanesljivo ter brez vsakega truda takoj očisti tudi najbolj zarjavele predmete in ne pušča nobenih umazanih ostankov v cevih. Je najboljše sredstvo proti rji za vse vrste orožja in smodnikov. Enkratni poizkus vas bo prepričal in uporabljali boste samo le še »Himalaya«-olje. »Himalaya«-olje in mast se dobi v vseh trgovinah lovskega pribora ali direktno pri tvrdki:

»HIMALAYA«-OLJE, MARIBOR

Kamniška ulica št. 7

Lovci!
Ribiči!
Športniki!

Raznovrstno orožje za lov, šport in obrambo, vse vrste municije in razstreliva, ribarske in druge športne potrebščine najboljših svetovno znanih tovarn ima vedno v največji izbiri na zalogi in nudi po najugodnejših dnevnih cenah

Železnina in puškarna

Pinter & Lenard-Maribor

Dr. Viljem Krejči

Dražbe

Dobremu delu lovišč vseh srezov poteče konec marca 1938 zakupna doba. Sreska načelstva morajo zanje odrediti dražbe vsaj štiri mesce pred potekom obstoječe zakupne pogodbe. V kratkem bo torej mnogo dražb naših lovišč. V njih bo spomladi nastalo nekakšno lovsko preseljevanje narodov, izmenjava lovskih upravičencev in njihovih gostov, marsikje pa tudi izmenjava lovskega nadzorstvenega osebja. Po tem preseljevanju in izmenjavanju bomo videli v loviščih nove lovske zakupnike in nove načine lova; nastali bodo pa tudi novi odnošaji med lovskimi upravičenci in nadzorstvenim osebjem, novi odnošaji med lovci in domačini; nastala bodo nova nezaupanja, nove napetosti, novi spori. Marsikateri lovec bo izgubil svoje dosedanje lovišče, na katerem je visel z vsem svojim srcem in ki ga je gojil z vso požrtvovalnostjo, znanjem in ljubeznijo ne glede na velike stroške, neprilike in trud. Marsikaterega dobrega lovca pa bodo tudi porinili na mrtvi tir, z loviščem bo izgubil obenem tudi veselje, ki mu je prej vse življenje pomenilo vrhunec sreče in zadovoljstva, postavil bo svojo puško v kot in se bo od lova poslovil s trpko bolestjo v srcu in pritajeno solzo v očesu. Nekatere bodo brezobzirno izpodrinili zavistni in oholi nasledniki s polnimi denarnicami, saj že zdavnaj šilijo svoj pogled v lepa, dobra in vzorno vzdrževana lovišča in

le čakajo, da bodo na dan dražbe za lovišče, ki so si ga vtepli v glavo, odprli na stežaj svoje blagajne — ne svoja srca. Druge bo odrinilo tudi denarno vprašanje, saj mnogi ne bodo več zmogli tako velikih žrtev, ki jih zahteva lov, ostali bodo doma in le s težkim srcem pričakovali obvestila, kdo bo v prihodnje lovil, kjer so pustili toliko ljubezni, veselja in bridkosti. — Mislim, da jih bo od dosedanjih dobrih lovskih zakupnikov, ki bodo izgubili svoja lovišča, malo takih, ki se bodo hoteli uvrstiti med one »lovske goste«, ki čakajo ves teden, kdaj in od kod pride za nedeljo kako povabilo in ki polnijo nedeljo za nedeljo po brakadah stojišča ter komaj čakajo na »zadnji pogon«. Pravi lovec se bo težko odločil za tako degradacijo, ki bi zaradi nje nemara moral deliti z mnogimi drugimi milost in nemilost bahavega gostitelja in moral molčati, ko bi videl, da ni vse tako, kakor naj bi bilo. Ne morem pri tem zadržati v svojem srcu očitka, ki naj zadene one, ki stare in dobre zakupnike izpodrivajo. Z vso odločnostjo in vsem gnevom svojega srca obsojam tiste, ki hočejo zasesti bogata in dobro vzdrževana lovišča in jih izpodriniti, ki so leta in leta z vso skrbnostjo in požrtvovalnostjo gojili. Pravi lovec si vzgoji divjad in si uredi svoje lovišče sam; 12 letna zakupna doba mu daje k temu dosti časa in prilike. Lovišč, ki je v njih mogoče vzgojiti lep stalež divjadi, je pa vedno dosti za majhno zakupnino na razpolago. Špekulacija s tujo lovsko pravičnostjo, gojenjem, ljubeznijo in požrtvovalnostjo najde edino opravičbo v polni denarnici; smatram jo za nizkotno obogatitev na škodo in žalost drugih in za pravega lovca nevredno in netovariško početje. Javno bi bilo treba osramotiti vse tiste sebičneže, ki v zadnjih letih zakupne dobe iztrebijo z vso brezsrčnostjo vse do zadnjega in potem brez ljubezni zapuste svoje lovišče in v njem brez vsakega plemenitega čustva vse spomine v edinem namenu, da na dražbi izlicitirajo kako drugo dobro gojeno in dobro zasedeno lovišče, od katerega se je s težkim srcem ločil njegov prednik. Upam, da jih ni mnogo, ki se bodo na tak način hoteli okoristiti na škodo pravičnih lovcev, da jih ne bo mnogo, ki jim bomo zaradi takega sramotnega nelovskega in netovariškega ravnanja morali pokazati vse svoje preziranje in jih javno ožigosati kot brezobzirne zajedalce, ki imajo ideale le na jeziku najrajši takrat, če je dobro namočen pri »zadnjem pogonu«. Kdor pozna lovsko tovarištvo le pri pivskem omizju, ni vreden našega spoštovanja in zaupanja.

Sedaj ko sem enkrat povedal, kar je bilo ne le meni, temveč tudi mnogim drugim že dolgo pri srcu, mi je res odleglo in

lahko preidem na to, kar naj bi vedel vsak, ki se hoče udeležiti dražbe lova.

Lov je silno draga zadeva in globoko mora seči v žep, kdor se mu hoče posvetiti. Nemec pravi:

»Fischen und jagen
leeren Beutel und Magen.«

Ko govorim o stroških, kar vidim, kako se bodo prihodnjič zopet oglasili tovariši, ki pri vsaki priliki iz kateregakoli razloga in v katerikoli namen uveljavljajo, da je treba znižati članarino pri naših društvih, da bi tudi »manj imoviti ali socialno šibkejši sloji«, med katerimi najdemo tudi mnogo dobrih lovcev, mogli stopiti med častilce Diane. Toda to znamenito in že precej obrabljeno geslo nikakor ne drži. Predvsem je onih nekaj kovačev, kakor bomo iz kasnejšega videli, le neznaten del velikih izdatkov, ki obremenjujejo lovčev proračun; nadalje moramo tudi preudariti, da je danes naša lovska ustrojba prav tako važna ustanova, kakor so važna poklicna združenja, in je pač neobhodno treba zanjo žrtvovati, kar rabi za svoj obstanek in napredek; vsakdo mora pa tudi priznati, da nudi svojim članom bogato odmeno za žrtve, ki jih doprinašajo. V ostalem pa je lov plemenit šport in ne življenjska potrebščina, je razvedrilo in ne vsakdanji kruh. Koliko jih je, ki bi radi študirali, ki bi radi čitali knjige, pa ne morejo, ker nimajo za to sredstev. Kdor ne zmore članarine za vsakega lovca prepotrebno društvo v znesku 6.86 din na mesec, ta tudi ne zmore stroškov za strelivo, za lovsko karto, za vožnje itd., zneskov, ki daleč presegajo višino članarine. Kaj bi marsikdo vse rad, pa ne more. Če ne gre, pa ne gre. S tem da bi članarino znižali za 5 ali 10 din na leto, onim socialno šibkejšim tudi ne bo pomagano, za našo skupnost pa pomeni ta razlika svojih 28.000 ali 56.000 din letnih dohodkov, ki bi mogli, če odpadejo, spraviti ustrojbeni in lovsko kulturni razvoj naše skupnosti iz ravnovesja. Ta svoj topič naj oni tovariši rajši obrnejo na tiste, ki pri lovskih dražbah v toliki meri dokazujejo pomanjkanje slehernega tovariškega čuta in lovske dostojnosti. Hotel sem pisati o materialni strani lovskih dražb, pa mi misli vedno zopet uhajajo nazaj k moralnim defektom današnjih lovskih interesentov. No pa ...

Kdor hoče loviti, si mora predvsem nabaviti vse, kar je za lov treba, t. j. vso lovsko opremo, zlasti pa puško. Tu že naletimo na prve formalne težave, ki so zvezane s precejšnimi izdatki. Prošnja za nabavo puške mora biti kolkovana z 10 din

in moraš še za rešitev plačati 20 din. Brez priporočila Zveze in Osrednje zveze ministrstvo ne da nabavnega dovoljenja. Obe priporočili je treba kolkovati po 20 din, torej skupaj 40 din. Pri uvozu moraš plačati za puško na carini in taksah 600 do 3000 din po višini cene, ko jo pa pripelješ v Ljubljano, moraš plačati še na mestni trošarini 15 din. Nabaviti si pa moraš tudi orožni list; za prošnjo, rešitev in orožni list plačaš le za eno puško na državnih in banovinskih taksah 95 din, povrh pa še vsako leto banovinsko takso 25 din. Če že ne govorim o vseh drugih potrebnih nabavah in izdatkih, moram vendar omeniti lovskega psa, brez katerega je lovec, tako pravijo, kakor jezdec brez konja. Koliko stane dober in uporaben lovski pes, o tem rajši molčim. Če ga dobiš iz inozemstva, so zopet večji stroški in takse; plačati moraš tudi pasjo znamko — v Ljubljani od enega psa 100, od dveh 300 din itd. progresivno. Koliko je že doslej stroškov in kako daleč si še od pravice, da smeš izvrševati lov! Brez lovske karte ne smeš loviti in se niti ne smeš kot dražitelj udeležiti dražbe. Lovske karte pa redoma ne dobiš, če nisi član lovskega društva; na pristopnini plačaš 25 din, letna članarina znaša sedaj 82.50 din. Prošnjo za izdanje lovske karte moraš kolkovati z 10 din, za karto samo moraš plačati na državnih in banovinskih taksah in davščinah, če loviš brez psa, 135, če loviš z enim psom 145 din, če z dvema psoma pa 155 din; v Ljubljani je vrh tega plačati še mestno takso 5 din.

Ko imaš lovsko karto, se lahko udeležiš dražbe, seveda če nisi iz tega ali onega razloga (kuratela, konkurz, gotove predkazni itd.) od dražbanja izključen. Dražba se vrši ustno v prostorih občnega upravnega oblastva prve stopnje ob navzočnosti predstavnika dotične občine ozir. lastnika izločenega lovišča. Po oklicu dražbe se oglase dražitelji. Vodja dražbe preišče pri vsakem posamič, ima li lovsko karto (zadostuje dokaz, da jo ima, predložitev karte same ni potrebna) in če ne obstoji kak zadržek, ki bi interesenta izključeval od dražbe. Po prečitanju dražbenih pogojev jih podpišejo vsi, ki so se k dražbi priglasili. Pred začetkom dražbe mora vsak udeleženec položiti v gotovini varščino v višini izklicne cene, ki ne sme biti višja od tretjine prejšnje zakupnine in ki jo odredi upravno oblastvo prve stopnje po zaslišanju občine oziroma lastnika izločenega lastnega lovišča. Ko so vsi dražitelji položili varščino, se prične dražba z oklicem izklicne cene. Ako se pri določeni izklicni ceni ne javi noben ponudnik, se v roku osmih dni vrši ponovna dražba, pri kateri se sprejmejo ponudbe tudi pod izklicno ceno. Ko po zadnji ponudbi pretečeta najmanj dve minuti, zaključi vodja

Z lovske razstave v Ljubljani
»L. d. Ribnica«

dražbo. Dražiteljem vrne vodja dražbe varščino, le najboljšemu ponudniku ne, nato vsi podpišejo dražbeni zapisnik. Najkasneje takrat se mora oglasiti, kdor ima k dražbi kaj pripomniti.

Po izvršeni dražbi se prične za zdražitelja nova faza plačevanja. Takoj mora plačati stroške dražbe, ki znašajo okrog 300 din, nadalje enoletno zakupnino in mora na isti znesek prej položeno varščino povišati. Varščino plača ali v gotovini, ki jo oblastvo položi pri davčni upravi, kjer ostane brez obrestovanja do poteka zakupne dobe, ali v državnih vrednostnih papirjih, ki jih je vzeti po borzni vrednosti oziroma uradno določenem tečaju, ali v nevinkuliranih hranilnih knjižicah državnih ali banovinskih denarnih zavodov (drugih ne)*. Če se varščini med zakupno dobo zmanjša vrednost, jo mora zdražitelj na poziv oblastva dopolniti. Kdor položi varščino v vrednostnih papirjih, naj priloži poseben seznam položenih papirjev, v katerem je navedeno ime, serija in številka vsakega papirja, število kuponov in rok, v katerem zapadejo kuponi in talon. Ko je zdražitelj srečno prestal ta prvi naval stroškov, čaka na odobritev z zdražbo doseženega zakupa. Oblastvo namreč izda odločbo, s katero zdražitelja odobri kot zakupnika, ali ga pa odkloni. To rešitev mora dostaviti poleg zdražitelja tudi vsem,

* Sporno je še, če je dopustno položiti kavcijo tudi v hranilnih knjižicah državnih in banovinskih denarnih zavodov. To bo šele urejeno.

ki so se dražbe udeležili, in občini oziroma lastniku izločenega lovišča, ki imajo vsi pravico, v 15 dneh po dostavitvi vložiti pritožbo. Čim postane ta odločba pravomočna, izda oblastvo novo odločbo, v kateri ugotovi pravomočnost domika in pozove potrjenega zakupnika k novemu plačevanju. Plačati mora stroške, če in v kolikor še niso od prej poravnani, nadalje takso zakupne pogodbe, sklenjene z dražbo v izmeri 1% od vsega zneska, ki ga bo moral iz naslova zakupnine plačati v teku vseh 12 zakupnih let in 3% prvoletne zakupnine za banovinski lovski sklad. Kadar gre za dražbo lovišč agrarnih skupnosti oziroma za izločena lastna lovišča, je plačati tudi 3% državno dražbeno takso, ki jo je preračunati od zakupnine za vso zakupno dobo.

Moti se, kdor misli, da je s tem — vsaj za enkrat — plačevanja konec. Malo jih je zakupnikov, ki bodo sami brez družabnika hoteli in mogli prevzeti nase breme 12 letnega plačevanja vseh stroškov, zlasti zakupnine in davščin, o katerih pravijo dražbeni pogoji, da jih bo zakupnik moral vseh 12 let plačevati v oni izmeri, kakor bodo pač za vsako banovinsko proračunsko leto določene — torej račun z neznankami. Preudaren in izkušen zakupnik bo pri dražbi kalkuliral z vsemi temi javnimi dajatvami, pa tudi z vsemi ostalimi stroški, ki poleg zakupnine in davščine vsako leto v tako veliki meri obremenjujejo njegov proračun. Prišel bo do zaključka, da pri lovu sicer deljeno veselje ni dvojno veselje, da pa so deljeni stroški le vendar deljeno breme; vzel si bo enega ali več družabnikov. Lovski upravičenci smejo biti do prvih 500 ha površine največ 3, na vsakih nadaljnjih polnih 500 ha pa še po 1. Toda ta delitev veselja in gorja zopet stane. Družabno pogodbo, naj bo to čisto družabna ali le podzakupna, je treba predložiti v izvirniku in prepisu oblastvu v odobritev, plačati pa je za to treba kolek k vlogi, kolek za rešitev in takso v izmeri 1%, in sicer pri podzakupu od zneska, ki ga bo podzakupnik moral plačati za vso dobo, za katero je bil sklenjen podzakup — pri pravi družabni pogodbi od vse vsote, ki jo bosta oba družabnika skupaj plačala po vsebini pogodbe v teku vseh 12 let. Če obstoji družba že ob dražbi, se mora oni, ki v imenu družbe nastopi, izkazati s pooblastilom vseh družabnikov, kolkovanim s tolikokrat po 20 din, kolikor je dražiteljevih družabnikov.

Po srečno izvršeni dražbi se vsuje nad lovskega zakupnika zopet nova toča izdatkov. Lovski zakon vsebuje v svojem tretjem poglavju splošne predpise o nadzorstvu lova in lovskih čuvajih, ki jih morajo lastniki in zakupniki lovišč na svoje stro-

ške in svojo odgovornost nastaviti in občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje prijaviti v številu, ki ustreza površini lovišča in krajevnim razmeram; ti morajo biti izučeni lovci ali vsaj takšne osebe, ki poznajo potrebne predpise in ki jim oblastvo priznava sposobnost za ta poklic. S temi in nadaljnjimi predpisi so načeloma uvedeni poklicni lovski čuvaji, ki jim mora seveda lovski upravičenec nuditi možnost obstanka, skrbeti pa mora tudi za njih lečenje in oskrbo v primeru bolezni. Čl. 20. min. pravilnika z dne 15. oktobra 1935 pa predpisuje, da morajo lastniki in zakupniki lovišč skleniti z lovskimi čuvaji službeno pogodbo, ki mora biti seveda tudi pravilno kolkovana. Z vsem tem mora zdražitelj tudi računati, ko si določi ceno, do katere bo hotel dražbati.

V teku zakupne dobe mora plačevati zakupnik letno zakupnino neposredno občini en mesec pred zaključkom zakupnega leta in vsakoletno banovinsko davščino na lovišča, ki znaša sedaj 10% letne zakupnine in še 20 par od vsakega ha.

Če hočeš imeti lovišče, ki ti je v veselje in ponos, moraš zanj tudi kaj storiti in žrtvovati. Nabava divjadi za pomnožitev in osveženje krvi, krmljenje in vse drugo, kar je potrebno in koristno, zahteva obilo denarnih žrtev. Neobhodno potrebno je zatiranje škodljivcev. Nabava strupov in plačevanje strelnin lovskim čuvajem zelo podraže režijo, kajti od čuvaja pač ne moreš zahtevati, da bo iz svojega plačeval strelivo, če ti strelja roparice, saj presegajo izdatki za njih pokončavanje dostikrat čuvajevo mesečno plačo.

Potem pride seveda še neizbežno plačevanje odškodnin za poljske okvare, povzročene po divjadi. Če imaš lovišče prazno, ti seveda ne bo treba plačevati bog ve kaj odškodnine, nekaj boš plačal, tudi če nimaš niti repa v lovišču; toda za tako lovišče je škoda plačati počen groš. Če pa imaš kaj divjadi, boš krvavel pri plačevanju odškodnine, ki v mnogih loviščih znaša na leto več kakor pa zakupnina sama. Višina odškodnine zavisi mnogokrat od tega, kako z domačini izhajaš, pa tudi to »izhajanje« stane denar.

Kje so še vsi ostali izdatki, ki jih pri lovu nikjer in nikdar ne manjka! Prepričan sem, da sem med naštevanjem še marsikaj prezrl. Namenil sem se, da vsaj približno naračunam, koliko mora interesent vzeti denarja v roko, ko gre k dražbi, in koliko srednje dobro lovišče na leto stane. Računal sem in računal brez konca in kraja, dokler se mi ni zvrtelo. Poskusi naj s tem računom vsak, ki mu pride na misel, da bi se udeležil

dražbe. Dobro naj vsak preudari, kako bo s plačevanjem tako zelo velikih stroškov, ki dostikrat znašajo petkrat več kakor sama na dražbi določena zakupnina. Zlasti naj vsakdo premisli, kako bo v bodoče — kar 12 let! Proti tej 12 letni zakupni dobi ne obstoje nobeni tehtni pomisleki. Kar nam dela brige, to je račun z neznankami, z negotovostjo sedanjega časa in bodočih pridobitnih razmer ter z nepoznanjem bodočih javnih dajatev na lovišča in lovske zakupnine. Tu ni nič ovinkov in izmikanj. Če bi nehal plačevati, bodo razpisali na tvoje stroške novo dražbo in razliko, za katero bi bila nova zakupnina nasproti oni, ki si jo na dražbi obljubil plačati, manjša, bodo od tebe prisilno izterjali kar brez tožbe, s samim administrativnim plačilnim nalogom in rubežem. Da — z rubežem — takrat je pa vsega konec. Z dražbo se je začelo in z dražbo se bo nehalo ...

Prošnja
na smučarje in vse planince

Planinstvo, zlasti smučarstvo in turistika pozimi nevarno utesnjujejo življenjske možnosti gorski divjadi. Divji kozi (gamsom) preti pogin, ako ne bo imel sleherni, ki išče razvedrila v planinah, spoštovanja do lepot narave in usmiljenja z njenimi stvarstvi. Ne zlobnost, temveč nevednost, nepremišljenost in ravnodušnost so največkrat vzrok, če smučarji ali plezalci z napačnim obnašanjem poženo nesrečno, brez miru in varnih zakloniščbegajočo divjad v zaledenele, po plazovih ogrožene struge in tesni, kjer mora poginiti. Obnašaj se pravilno, to se pravi: Zadrži se mirno, ne kriči in ne razgrajaj, drži se markiranih poti, ne išči za vsako ceno novih smeri, ogiblji se prisojnih, slabo gozdnatih rebri, ob vidu divjadi ne obstoj, temveč pojdi mirno svojo pot ali še bolje: če moreš, se vrni, ako bi sicer, po stiskah zime oslabljeni divjadi bila njena pot, ki jo je vajena, zaprta! — Kdor to upošteva, pomaga, da ohranimo lepote naših planin!

Zdravko R. Miladinović, art. tehn. kapetan I. kl.

O brezdimnem lovskem smodniku, izdelanem v zavodu Obilićevo

(Konec sledi.)

VI.

Vpliv pritiska, s katerim se potisne čep v tulec.

Velik pritisk zvečuje v taki meri odpor, da pritisk smodnikovih plinov hitro raste. Posebno je to primer pri tulcih brez vložka, pri katerih se stlači smodnik. Za pravilno, navadno basanje zadosten je pritisk 3—4 kg, da sedejo čepi in pokrovci pravilno na svoja mesta. S pritiskom 10 kg, če se slučajno zmotimo in vzamemo prevelik naboj, dobimo tako napetost smodnikovih plinov, da more raznesti cevi. Če povečamo pritisk do 20 kg (pritisk klinca za basanje z vsem gornjim telesom na naboj smodnika), se pa napon plinov prav malo zveča vsled prožnosti čepa, ker se ta povrne v prvotno lego, ko pritisk odneha.

Primer za basanje s pritiskom 3—4 kg, 10 kg in 20 kg kaže:

	Pritisk	Začetna hitrost V_5	Največji pritisk
Tulci brez vložka Sokol Smodnika 1,7 gramov Šiber 28 gramov	Normalni 3—4 kg	1. 340 2. 342,5 srednja 3. 345 343	1. 417 2. 370 srednji 3. 457 481
	10 kg	1. 350 2. 353 srednja 3. 354 352	1. 633 2. 644 srednji 3. 637 638
	20 kg	1. 359 2. 360 srednja 3. 356 358	1. 692 2. 699 srednji 3. 692 694

Vidimo torej, če uporabljamo normalni pritisk 3—4 kg, da dobimo balistične učinke v dovoljenih mejah, a prekoračujoč pritisk ob basanju, preide tudi plinski pritisk dovoljeno mejo 600 kg.

Z lovske razstave v Sarajevu

VII.

Vpliv premera krešerja[1] na merjenje največjega pritiska smodnikovih plinov.

Največji pritisk smodnikovih plinov v puškini cevi se meri s pomočjo kovinastih valjčkov, na katere deluje bat z natančno določenim premerom. Ta bat se more v steni cevi premakniti više ali niže. Ob strelu se bat s silo premakne in stisne kovinasti valjček.

Iz količine stiska tega valjčka se s pomočjo razpredelnic po natančni izmeritvi višine valjčka pred in po strelu določa odgovarjajoči pritisk.

V raznih državah obstojajo razni sistemi merjenja; ponekod merijo pritisk više nad tulcem, a drugod tik pred tulcem. Jasno je, da taka različna merjenja ne morejo dati enakih rezultatov v pritisku, kajti pritisk je tem manjši, čim bliže ustju cevi ga merimo.

---

[1] Priprava za merjenje pritiska. Crysher (krišer) imenujejo Angleži in Francozi bakreni valjček, ki je pri tej pripravi oslonjen na valjčasti premični bat v luknji stožčastega vložka, kateri je vstavljen v steno cevi pred nabojem. Na drugi strani je ta bakreni valjček (krešer) oprt ob nepremično podlogo. Ime »krešer« je razširjeno na celotno pripravo.

Čisto drugačna je stvar uporabe valjčkov iz različne snovi in različnih mer (dimenzij). Francozi uporabljajo, kakor mi, bakrene valjčke, a Angleži in Nemci (v preizkuševalnici Neumannswalde) angleško, Elejevo pripravo za merjenje pritiska, s svinčenimi valjčki.

Vsi ti valjčki, četudi so iz različne snovi in različnih mer, dajo v večini primerov podobne si uspehe (rezultate).

Iz spodnje preglednice, ko je bilo streljano z dvema različnima vrstama valjčkov, vidimo, da so srednji največji pritiski vsekakor enaki.

Tulci	Šibre	Smodnikov naboj	Dimenzije valjčkov	Največji pritisk	Srednji pritisk
Sokol	28 gramov $3^1/_2$ mm	1,7 gramov	3 × 6 mm	1. 447 2. 445 3. 385 4. 452	432
			5 × 7 mm	1. 453 2. 376 3. 308 4. 425	390
Premer bata 11,1 mm					

Razlika v srednjem pritisku znaša 42 kg. Te razlike prav za prav ni, ker bi dvoje zaporednih streljanj z enakimi valjčki moglo dati povprečne srednje pritiske, ki se razlikujejo še nekaj več od 42 kg.

Iz tega se jasno vidi nesmisel, da bi pošiljali naš smodnik ali naboje v preizkušnjo nemški preizkuševalnici Neumannswalde, ker Nemci v nobenem primeru ne morejo dobiti kaj drugega kot — ene in iste pritiske in hitrosti, ki jih dobi zavod Obiličevo ob poskusnem streljanju vsake nove serije lovskega smodnika.

B.

Pravilno basanje lovskega naboja z našim brezdimnim lovskim smodnikom.

Trije načini basanja so. Najboljši je s teranim pokrovcem, klobučevinastim čepom in pokrovcem iz lepenke. Obojestransko pritisnjeni čep se more pri strelu širiti, odlično gati (zapira) cev — v cevi pod pritiskom polzi, čisti cev od smodnikovih ostankov in jo maže.

Ta način je treba uporabljati pri ročnem basanju. Pri strojnem polnjenju se dovoljuje tudi uporaba ekspresnih čepov.

Pri nabojih za avtomatke je treba paziti na dolžino teh, sicer se lahko zgodi nesreča.

Način basanja v ožjem pomenu besede:

1. S tehtnico odmeri določeno količino brezdimnega smodnika.

2. Brezdimni smodnik vsuj v tulec s pomočjo lija.

3. Tulec malo potresi, da se površina smodnika zravna in da ostane vodoravna.

4. Terani pokrovec potisni v tulec s klincem, tako da pokrovec sede na vložek (znotraj pojačenega tulca).

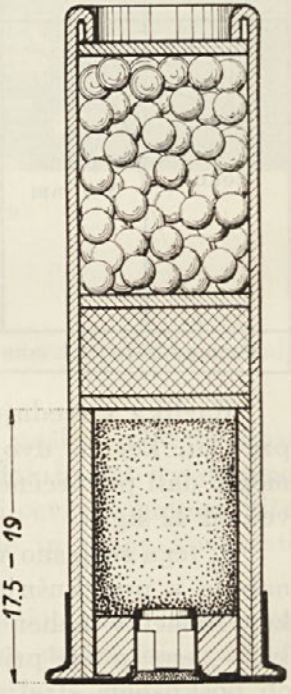
5. Klobučevinasti čep (z vbočeno stranjo navzdol, če osnovnice niso ravne) s pomočjo basovnika (klinca) potisni v tulec s približnim pritiskom 3—4 kg, dokler čep ne sede na terani pokrovec.

6. Ako klobučevinasti čep ni dovolj visok in ostane nad šibrami več kot 5—6 milimetrov prostora, prideni še pol čepa ali čep iz lepenke za izravnanje.

7. Vstavi pokrovec iz lepenke pod pritiskom 3—4 kg, da sede na čep.

8. S tehtnico odmeri količine šiber, predpisane na škatli, v kateri je zapakan brezdimni smodnik, in jih vsuj v tulec z lijem; malo potresi, da zrna ne leže poševno.

9. Svinčena zrna nalahko pokrij s pokrovcem iz kartona (navadno z označbo številke šiber); šiber ne pritiskaj s klincem.

Št. 3.

10. Robove tulca zarobi s strojem, najbolje zunaj okroglo zaradi mehaničnih poškodb, znotraj ostrorobno, da bolje drži.

Tulca ne smemo pri tem preveč skrajšati, ker tako naboj preveč stlačimo, da se šibre vtisnejo v tulec in odražajo v stenah na zunanji strani.

11. Na šibre nikdar ne pokladaj klobučevinastega čepa in več kot en pokrovec, ker ta služi samo zato, da šibre ne izpadejo.

Shema basanja je jasno razvidna iz pridejane slike št. 3.

Dr. St. Bevk

Razvoj lovske organizacije v Sloveniji

I.

Ob zedinjenju (1. decembra 1918) sta obstojali v območju sedanje Dravske banovine dve lovski organizaciji: Kranjsko društvo za varstvo lova in Slovensko lovsko društvo. Prvo društvo so imeli v rokah nemški veleposestniki in niso radi sprejemali vanje slovenskih lovcev. Zato je že leta 1906. sprožil dr. Ivan Lovrenčič misel, da bi si slovenski lovci ustanovili lastno lovsko organizacijo, ki pa ne bi bila omejena samo na vojvodino Kranjsko, ampak bi družila in vzgajala lovce vseh slovenskih pokrajin, torej tudi lovce v Štajerski, Primorski in Koroški kronovini, ščitila njihove interese ter skrbela za povzdigo lovstva. Dr. Lovrenčičeva zamisel je našla živahen odziv pri slovenskih lovcih in dne 27. februarja 1907 se je vršilo veliko zborovanje slovenskih lovcev v Ljubljani, ki je sprejelo predložena pravila. Ta pravila je takratna deželna vlada odobrila dne 7. julija 1907 in dne 16. oktobra i. l. je bil ustanovni občni zbor slovenske lovske organizacije, ki se je imenovala »Slovenski lovski klub«. Za predsednika je bil izvoljen tedanji ljubljanski župan Ivan Hribar, sedanji minister n. r. in senator, za podpredsednika pa dr. Ivan Lovrenčič, sedanji advokat in drž. poslanec.

S »Kranjskim društvom za varstvo lova« je slovenska organizacija lovcev delovala vzporedno, v kolikor ni bilo njeno področje širše. Delovanje »Kranjskega društva za varstvo lova« je bilo omejeno le na vojvodino Kranjsko, medtem ko je družilo »Slovensko lovsko društvo« lovce vse Slovenije. Leta 1921. se je »Kranjsko društvo za varstvo lova« razšlo in svoje premoženje (5000 K) prepustilo »Slovenskemu lovskemu društvu«.

Leta 1909. se je namreč »Slovenski lovski klub« preustrojil v »Slovensko lovsko društvo«, ki je obdržalo svoj naslov do reorganizacije (l. 1936), predvidene v novem lovskem zakonu, dasi se je po svojem notranjem ustroju l. 1920. v toliko predrugačilo, da se je dotlej enotno društvo pričelo razčlenjevati v podružnice, ki so imele centralni odbor v Ljubljani. »Slovensko lovsko društvo« (= SLD) je dobro napredovalo, tako po svojem delu za povzdigo lovstva kakor tudi po številu članov, kakor kaže statistika na koncu tega članka. Za shajanje svojih članov, za njihovo strokovno izobrazbo ter gojitev družabnosti si je najelo SLD že l. 1908. v restavraciji pri »Roži« svojo sobo, kjer so bili članom na voljo mnogi lovski časopisi in važnejše strokovne knjige. Leta 1909. je priredilo SLD prvo razstavo rogovja (19. III.) v Mestnem domu v Ljubljani, ki je izpadla prav povoljno in bila važnega vzgojnega pomena za preprostejše lovce. Naslednje leto (1910) je pričelo SLD izdajati lastno glasilo »Lovec«, ki izhaja s prekinitvijo med svetovno vojno (1915—1918) še danes v svojem XXIII. letniku. Prva leta mu je bil urednik dr. Lovrenčič, od 1. junija 1913. do konca 1922. (6 let) dr. Janko Lokar, l. 1923. dr. Janko Ponebšek, potem od l. 1924. do konca 1929. ing. Anton Šivic, l. 1930. in deloma 1931. dr. Stanko Bevk, nato do konca l. 1934. Vladimir Kapus, v letu 1935. ter deloma 1936. zopet dr. Stanko Bevk, od 1. junija 1936. dalje pa je urednik ing. Mirko Šušteršič. Prva leta se je tiskal »Lovec« v 1000—1200 izvodih, danes pa mu je naklada že 6000; kakor naklada mu je zrasel tudi obseg: od prvotnih 236 (l. 1910.) je narasel na 492 strani (l. 1936.).

Leta 1910. se je udeležilo SLD mednarodne lovske in pasje razstave ter lovskega kongresa na Dunaju (Wien), katere »kranjski oddelek« se je razstavil potem tudi v Ljubljani. — Dne 9. oktobra istega leta je priredilo SLD prvo tekmo ptičarjev. Te tekme so se potem nadaljevale vsako leto ne le v Ljubljani, ampak tudi v Mariboru. Leta 1921. (10. IV.) je bila prva pomladanska vzrejna tekma ptičarjev, kakršne tekme so se potem prirejale vsako leto, vmes pa tudi porabnostne tekme brakov, brakov-jazbečarjev itd., kajti postopoma so se ustanavljali klubi ljubiteljev raznih psov, kakor Kluba (pozneje Društva) ljubiteljev ptičarjev (23. III. 1921.), Kluba ljubiteljev brakov (22. V. 1924.), Kluba ljubiteljev športnih psov (9. XI. 1922.), Društva ljubiteljev brakov-jazbečarjev (25. XI. 1929.) itd. in leta 1925. (1. oktobra) se je porodil »Jugoslovenski kinološki savez« (= JKS) s sedežem v Ljubljani.

Družabno je poseglo SLD v javnost prvič s prireditvijo prvega lovskega plesa dne 1. februarja 1911. Temu plesu je sledil l. 1913. drugi ples in potem vsako drugo leto naslednji. Lovski plesi so postali jako priljubljeni in dvignili zanimanje za lovsko organizacijo med ljudstvom, prinašajo ji pa tudi gmotnega dobička. Del dobička gre v fond »Zelenega križa«, ki je bil ustanovljen 6. marca 1913. z namenom, da podpira obubožane člane SLD, zlasti lovske čuvaje, njihove vdove in sirote. Danes ima sklad »Zelenega križa« 64.236 din premoženja.

Za strokovno izobrazbo svojih članov je poleg tega, da je SLD izdajalo svoje glasilo, skrbelo tudi s poučnimi predavanji, ki so se začela 7. februarja 1927., dalje s tečaji za lovske čuvaje, kojih prvi je bil v Kostanjevici v mescih julij, avgust in september 1920., z lovskimi dnevi, potem z razstavami trofej in splošnimi lovskimi razstavami, ki so bile poleg zgoraj omenjenih dveh (l. 1909. in 1910.) še v letih 1918., 1922., 1924., 1930. in letos. Lovsko razstavo l. 1930. sta počastila z najvišjim obiskom tudi blagopokojni kralj Aleksander I. Zedinitelj in Nj. Velič. kraljica Marija. V enako svrho je prirejalo SLD tudi pasje razstave, tekme in smotre ter strelske tekme, skoraj vsako leto v Ljubljani ali Mariboru. Tekmo dne 15. junija 1924. sta posetila tudi Nj. Vel. kralj in kraljica. Zanimanje lovcev za dobre in čistokrvne pse je dvigalo SLD s smotrami, razstavami in tekmami psov, dokler ni teh prireditev prevzel JKS v svoj delokrog.

Za nezgodno in jamstveno zavarovanje svojih članov je sklenilo SLD l. 1926. pogodbo z zavarovalnico Rosija-Fonsier v Ljubljani, katero zavarovanje pa je bilo le fakultativno. Pozneje (l. 1932.) je SLD zavarovalo zoper nezgode vse lovske čuvaje pri zavarovalnici »Dunav« tako, da plačuje premije SLD in je vsak čuvaj z vstopom v SLD zavarovan pri tem zavodu.

Število članstva je raslo leto za letom in v interesu točnega notranjega poslovanja organizacije je bilo, da se delo porazdeli na razne pokrajine območja SLD. Leta 1920. se zato sklene v načelu, da se ustanove samostojne podružnice, zastopane v skupnem centralnem odboru v Ljubljani. Leta 1921. se sprejmejo nova, tosmerna pravila in ustanavljajo se podružnice v Mariboru, Radovljici, Ptuju (1921.), potem v Celju (1923.), Murski Soboti (1924.).

SLD je že l. 1919. pričelo misliti na to, da se osnuje zveza vseh lovskih organizacij v Jugoslaviji. V ta namen je povabilo na svoj občni zbor dne 19. marca 1919. tudi hrvatske in srbske lovce. V enak

namen je sklicalo na dan 2. februarja 1921. shod lovcev v Ljubljani, ki mu je sledilo potem dne 1. junija 1924. zborovanje lovskih organizacij v Beogradu. Leto pozneje (18. oktobra 1925.) se je na ustanovnem občnem zboru v Beogradu poklicala v življenje »Središnja uprava lovačkih udruženja«.

Kot najvišja instanca za sporna vprašanja ter pritožbe članov se je ustanovila l. 1931. »Lovska zbornica«, obstoječa iz 7 članov, od katerih je imenovalo upravno oblastvo 4 člane, 3 pa izvolilo članstvo SLD.

Ob večanju delokroga SLD se je pokazala potreba tudi po lastnih prostorih ter posebnega tajnika za pisarniške posle. Leta 1923., dne 21. oktobra, je odbor določil poseben odsek za zgradbo lovskega doma. Ta odsek je bil temelj za ustanovitev »Lovske zadruge« (15. junija 1924.), ki je prevzela poleg naloge zgraditve lovskega doma tudi preskrbo članom SLD žive divjadi za naselitev in osveženje krvi, dalje krmilno sol in lovske potrebščine. Leta 1926. je odcepila ta zadruga poseben oddelek »Divja koža«, ki v zvezi z ljubljanskim velesejmom vnovčuje lovcem kože na posebnih sejmih za kožuhovino. Ti sejmi, ki jih je bilo do uveljavljenja novega lovskega zakona (13. III. 1933.) dvajset, so prav dobro obiskani tudi od inozemskih trgovcev.

Leta 1932. je praznovalo SLD 25 letnico svojega obstoja ter izdalo posebno, spominsko številko »Lovca«. Leta 1933., dne 24. aprila, je poteklo 25 let, odkar predseduje SLD nepretrgoma dr. Lovrenčič, ki je ostal predsednik še do reorganizacije društva po novem lovskem zakonu, ki se je izvršila na občnem zboru dne 29. marca 1936. (Konec bo sledil.)

Foto dr. M. Dular

V. J.

Brakada — brak

Ob priliki raznovrstnega izvajanja lova so lovcu potrebni psi, ki so mu po njih lastnostih in posebnostih odn. dresuri kar najbolj primerni pomočniki in spremljevalci. Po več desetletij so poedine pasme lovskih psov že toliko prečiščene, da nosijo v sebi kali vseh onih posebnosti in lastnosti, da dajo lahko ti naši miljenci po primerni dresuri od sebe v glavnem vse ono, kar moremo za pravilno in lepo izvajanje lova od lovskega psa zahtevati.

Resničen in žalosten pojav pa je, da naletimo na lovu z braki ozir. na brakadah še vedno in vedno na kužke, ki jih vodijo na lov morda le zaradi števila v pogrešni domnevi, da je za brakado dober vsak pes, če le »leze ino laja«. Ljubitelji brakad ne polagamo skoro nikake važnosti na priučitev nekih lastnosti tudi psu gonjiču-braku, ki naj nam potem nudi s svojo spretnostjo, razboritostjo in inteligenco čimveč lovskega veselja in uspeha. Mi prav radi pozabljamo na pravilo, ki velja tudi za psa braka, da samo v kali prečiščene, presejane pasme čistokrvnih psov spe vse one lovne posebnosti pasme, ki jih moremo tudi pri braku šele vzbuditi, da bomo lahko tudi lov z braki izvrševali uspešno, dostojno in lovsko pravično.

Za zanemarjano vzrejo in vzgojo braka ne smemo delati odgovorno čistokrvnost, kajti samo od zdravega, močno zraslega in neokuženega psa preizkušene pasme lahko pričakujemo vse one vrline, ki pripadajo njegovi rasi, kakor veselje do dela, vztrajnost in neutrudljivost v iskanju ter veselje do gonje, kadar je na lovu in ne le tedaj, ko se psu slučajno enkrat lov ali gonja zljubi. Zanemarjen pes zaostane telesno in duševno ter trpi v splošnem njegova storitev. Slabo se bo pokazal tudi pes brak za lovne napore, če visi leto in dan priklenjen na kratki verigi v vlažnem kotu domačega dvorišča, ravno tako pa tudi, če se potika leto in dan po kuhinji ozir. če predremlje z domačim mucom za ognjiščem vse mrzle dni leta.

Tudi za lovno usposobljenje zdravega braka je v vsakem slučaju potrebna manj ali bolj vešča lovska roka, kajti prepustiti n. pr. braka otrokom je ravno tako pogrešno, kakor če prepuščamo njegovo vzgojo slučaju, ki ga nauči le ciganiti in loviti na lastno pest. Na ta način se brak sam usposobi za samoniklo nebrzdano preganjanje divjadi, pri čemer redno iznajde neverjetne prilike, da se zmakne od doma v lovišče, kjer vztrajno

goni ali divja, dokler sam ne opeša. To vse se potem zrcali v samem lovu, ko se takšen pes ne zmeni nič več za lovca, niti za brakirja, še manj pa za lovni revir.

Napredujoča kultura jemlje od dneva do dneva našim loviščem in naši divjadi vedno več povoljnih pogojev, ki jih je divjad imela za časa naših pradedov, ko ji še ni grenila življenja tako razvita prometna mreža, tolika in tako glasna prometna sredstva, sprehajanje turistov in letoviščarjev po obsežnih gozdovih, planinah in poljih, kultiviranje gozda in še nebroj drugih okoliščin, ki se stalno spreminjajo le na rovaš življenjskih pogojev naše divjadi. Zato tudi naša lovišča niso več tako bogata na divjadi kakor nekdaj in kar današnji lovci iz ljubezni do divjadi in do lova samega zboljšajo na številu, jim prilike in okoliščine kvarijo na kvaliteti. Zato smo ljubitelji braka dolžni sebi, svojemu lovišču, zanamcem, ki bodo tudi radi lovili, vsaj toliko obzira, da si nabavimo vse brake le primerno čistokrvne pasme, kar nam je pri toliki izbiri v različnih nizko- odn. visokonogih pasmah brakov dandanes za prav mal denar mogoče. Čistokrvnost psa — tudi braka — je predpogoj, da si vzredimo lahko dobrega lovskega pomočnika na brakadi, kateremu moramo priučiti vsaj one poglavitne lastnosti, ki jih zahtevajo današnje neugodne prilike posameznih lovišč.

Predvsem si moramo osvojiti ljubitelji brakov in brakad že dozorele nazore, da je tudi za braka najprvo potrebna popolna vodljivost in ubogljivost že na vrvici, da si pozneje prihranimo poznano trganje in vlačenje nevodljivih psov in s tem tudi vse one neprijetnosti, ki so le posledica samoniklih lastnosti psov. Saj je ubogljivost prvi korak k poslušnosti na klic, žvižg ali na kak drug lovski znak. To poslušnost moramo tudi pri našem braku postopoma, sicer pa brezpogojno zlepa doseči, brez strahu, da mu morda ne pokvarimo veselja do iskanja in gonje. Le poslušnost nam omogoča odpoklicati braka iz gonje v vseh slučajih, če traja ista predolgo, če goni slučajno predaleč ozir. če se gonja vleče izven pogona v smeri, ki nam jemlje upanje na vrnitev divjadi v pogon in na stojišča. S poslušnim brakom se nam bo nudila tudi prilika, da vadimo braka vsaj v glavnem gonje parkljaste divjadi, katera zasluži v naših loviščih ob tako okrnjenih ji življenskih pogojih povsem drug način lova. V praksi sami pomeni že sama možnost skrajšanja gonje primeren uspeh, ki je vedno vreden ono malo truda, da obvarujemo lahko vsaj plemenito divjad naših lovišč pred nepotrebno dolgo gonjo, ki ne more ostati brez škode za naša lovišča. Tudi nam je dobro znano, da

preti braku, ki goni n. pr. preko mej lovišč svojega gospodarja, nevarnost, da se sploh ne vrne več...

Način iskanja je pri brakih povsem individualen in mu je prirojen po posebnostih pasem, na katere se pa da le nekoliko vplivati. Kakor vemo vsi iz naše lovske prakse, išče en brak počasi, drugi hitreje, tretji pa kar zdrvi. Pri hitri gonji je dostikrat gonja prav uspešna, premišljena in točna, če ima pes izvrsten nos. Način iskanja popravimo dostikrat lahko nekoliko pri braku v zgodnji mladosti, če peljemo psa večkrat v lovišče in ga damo v poletnih zgodnjih urah na gorko zajčjo sled. Psa, ki prime sled, mirimo na vrvici in skrbimo, da skrižane sledi počasi izdeluje, jih torej ne zgreši ali preskoči in zgubi. Mlad pes naj sicer redoma samostojno išče in samostojno goni.

Ko smo priučili braku ubogljivost in poslušnost na klic, moramo staviti na njegove sposobnosti novo zahtevo in sicer, da mrtve odn. uplenjene divjadi ne načne. Zato ga prisilimo ob vsaki priliki, da pod lovčevim nadzorstvom predvsem brani padlo divjad pred drugimi psi. Pes namreč kmalu spozna, kaj se od njega zahteva in kaj kmalu se pomeša ubogljivost braka z medsebojnim razumevanjem. Prijatelji brakade! Ni bolj žalostne slike kot pogled na lovca, ki po oddanem strelu teče za ranjeno divjadjo, da jo reši pred lastnimi psi, ki mu hočejo ubogo žival raztrgati.

Šolan pes brak, ki je spoznal lovčeve želje, kaj kmalu razume, da sledi obstreljeni divjadi po mrzli sledi, četudi obleži ta daleč od strelca. Nekako spoštovan od drugih psov in v ponos svojemu lovskemu gospodarju ter kot očak v tropi se znajde navadno tako izučen brak v gonji za obstreljeno divjadjo med prvimi in brani po svoji moči plen pred načetjem. Če se pri taki priliki brak še po svoje oglasi, da pokliče lovca, je to najmanj, kar moremo od našega braka zahtevati, — vse v dobrobit naših okrnjenih lovišč in naše divjadi.

Stresa James (Jakob) Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki

(Nadaljevanje.)

Dolgo sem čakal in zmrzoval v avtomobilu ter že skoraj zavidal fante, ki jim je lepo gorko, ko gredo v slavnostnem sprevodu s srnjakom po gmajni. Končno sem jih le dočakal in od vseh skupaj, pa še od vsakega posebej, sem jih slišal, da blagor meni, ki sem lepo sedel v avtomobilu, oni so pa morali nositi pet milj daleč težkega srnjaka. Srnjaka moreta nositi navadno samo dva. Privežeta ga za noge na primeren drog in ga tako nosita vsak na enem koncu. Nosača morata paziti, da stopata oba hkrati, takole po vojaško, sicer jima začne srnjak opletati na vse kraje in ju zanašati kot samokolnica novinca. Podnevi že gre, ko vidiš, kam stopiš, ampak ponoči, ko ni videti ne kotanj ne kamnov ne korenin in druge navlake na poti! Jaz si umijem roke.

Pri žepnih svetilkah sem si ogledal krasno žival. Kar škoda se mi je je zdelo. Tako lepo zraščeno rogovje je imel, osem odrastkov — eight pointer. V naše veliko začudenje smo videli, da je imel prestreljeno tudi eno vejo rogovja. Krogla je šla tako gladko skozi, kot bi zvrtal luknjo s svedrom.

»Tam gori med rogovjem si iskal srnjakovo srce,« sem vprašal Toneta Babiča.

»Sama poštajna ga vedi, kako je nesla puška. Sicer se pa ne ve, če je luknjo napravila moja krogla ali Charlijeva, ki je tekel za srnjakom in kar streljal za njim, pa ni nič meril.«

»Kaj pa, če so mu veverice ali miši izglodale luknjo?« bi rad vedel Krist.

»Bom jaz povedal, kako je tista luknja prišla v srnjakovo rogovje,« poprime Mlakar, ki je vedno čakal, da so drugi povedali svoje in je potem on srednjo pot izbral. »Jaz vem, da je tisto luknjo napravil srnjaku še lani Ferdo Jazbec. Tedaj je bil srnjak še premlad, zato si ga je zaznamoval, da ga bo letos bolje poznal.«

Tako smo modrovali, ko smo nakladali srnjaka na avtomobil in ga vezali z močno žico, da ga ne izgubimo na poti v Emporium! Doma so nas Zidarjevi sprejeli z navdušenjem, ko smo trobili pred hišo in oznanjevali vsemu svetu, kdo smo in kaj peljemo.

Obesili smo srnjaka za rogovje v garažo in Mlakar, kot mesar v pokoju ali na razpoloženju, mu je vzel jetra in naročil gospe Zidarjevi, naj nam jih napravi drugi dan. Zame so bile novost in rečem samo toliko, da so telečja boljša.

Po večerji, ko smo bili vsi dobre volje, so nam domači pripovedovali razne dogodljaje, ki so se pripetili tisti dan raznim lovcem tam okrog.

Tako je šel prvič na lov nek 16 letni dečko. Njegov oče je bil kakih sto korakov vstran. Gonjači začno goniti in kmalu zakliče ta fant svojemu očetu: »Hej, ata! Kako pa naj vem, katero je srna in katero srnjak?«

»Srnjak ima vendar rogovje!«

Kmalu se zopet oglasi sinček: »Hej, ata! Kje pa ima srnjak rogovje?«

»Spredaj vendar!« — Takoj nato poči puška in fant je ustrelil krasnega srnjaka.

Prišlo je poročilo tudi iz neke lovske kempe, kjer si je priredilo osem lovcev iz Erie, Pa., brez svojih boljših polovic, domačo zabavo in surprise party, ki je trajal vso noč. Zjutraj so s težkimi glavami odšli po srnjake, eden izmed njih je bil pa celo tako slab v nogah (zaradi ostrega zraka v teh gorah), da ni mogel z njimi. Nekako proti deveti uri ga močan glavobol prisili, da vstane ter si postreže s črno kavo. Ko tako ves oslabljen šari okrog ognjišča, zagleda skozi okno 25 korakov daleč od kempe lepega srnjaka, ki obira grmovje. Mahoma so bile slabosti pozabljene in puška v roki. — Zvečer, ko so prišli njegoji tovariši na pol mrtvi in brez plena domov, se je ta bahal s krepkim srnjakom, ki mu je prišel trkat na vrata. Torej tukaj je bosa tista o pravilu: rana ura, zlata ura!

Pri veselih pogovorih, ki so bili spremljani z odpiranjem steklenic piva, nam je hitro tekel čas in treba je bilo zopet pod odejo, da si naberemo novih moči za v hribe drugo jutro.

»John, ali ni čudno,« sem mu rekel, ko sem vtikal nogo pod stol, da mi pomaga izvleči noge iz štebalov, da v Ameriki ne poznajo tistih tako pripravnih zajcev za sezuvanje čevljev?«

»Kaj je čudno?« je po temeljitem premisleku vprašal Janez.

»Ime je čudno. — Emporium.«

»Well, neko ime mora mesto imeti, ali ne?«

»Zakaj mu niso dali ime na primer Polhov gradec, ali Kozje ali kaj podobnega?«

»Saj res,« je bil zdaj pri volji Janez. »Polhov gradec bi kar pristojalo, saj od tam sem jaz doma in so približno taki hribi tam okrog. Pa mu dajo tako ime, ki ni ne kranjsko ne angleško.

»Grško je nemara.«

»Če ne boš nikomur povedal, ti bom zaupal. — ‚Emporon' je grška beseda in pomeni trgovec. Emporium pomeni prostor trgovanja. Torej je bilo nekdaj tukaj v tem mestu kako večje trgovsko središče, kar bo najbrž res, ker se stekata tukaj dve reki in je bil ob rekah edini prehod skozi ta kraj. Najbrž so tukaj trgovali Indijanci.«

»Lepo si to povedal, zdaj bom pa še jaz nekaj: Zaspi zdajle, da te ne bo treba zjutraj vleči s postelje!«

4.

Drugo jutro, v torek, se je ponovila ista zgodba. Dan smo čakali že pri Charliju in izdelali lovni načrt, da gremo v drugi hrib (kakopak, spet hrib), in sicer v tistega, kjer je včeraj tako pokalo.

»Kaj bomo tja hodili, ko so že včeraj vse pobili, kar jim ni na drevo ušlo. Kaj niste slišali, kako je grmelo?« se kujam.

Dasi ni bila preveč strma pot, vendar so morala pljuča delovati na hig gear, preden smo prišli sredi poti. Mlakar je pustil Babiča spodaj pod hribom, mene nekoliko više. Nicka še više, sam pa je šel skoraj pod vrh. Tako smo zavzeli skoraj ves hrib. Gonjači so pognali in prišli skozi praznih rok. Ko se snidemo, nam Mlakar pove, da je videl pod nami šest srn in dva srnjaka, ki so bili pa predaleč.

Charlie meni, da je šel trop v tisti hrib, v katerega smo bili namenjeni zjutraj. Torej smo zdrveli v dolino, čez malo planoto in v precej zložen, ne prevelik hribček. Štirje so šli naprej ter se postavili okrog hriba, štirje smo pa pognali. Nikogar doma, so rekli.

Potem smo napravili kakih šest pogonov v tisti smeri in nazaj, brez vsakega uspeha. Niti dlake nismo videli. Sklenemo, da napravimo še en pogon skozi kratek gozdiček nad Charlijevo hišo. Ko korakamo čez hrib, kjer je farma nekega kmeta, smo čutili, da se vreme spreobrača in da postaja vedno mrzlejše. Skrili smo ušesa in obraz v ovratnik pri kožuhih in samo nos je bil izpostavljen vremenskim nezgodam, kar je tudi dobro občutil in kazal vidne sledove temperature, ki je bila gotovo precej pod ničlo.

Ko pridemo doli na cesto, vzame Charlie tri gonjače, štirje se pa razpostavimo ob robu gozdička. Nismo čakali deset minut, ko zaženejo gonjači svoje glasove in kmalu za tem zaslišim spredaj nekje pok. Samo enkrat je počilo in vedel sem, da ne zastonj. Res je Mlakar dobil srnjaka, prav malo manjšega, kot

je bil včerajšnji. Veselje je bilo veliko, saj smo v dveh dneh dobili dva srnjaka, to se pravi, da ima naš Euclid Rifle klub dovolj za banket. Za dva so nam fantje naročili in dva imamo. Sedaj bomo lovili pa zase. Ker sme vsak ustreliti enega srnjaka in nas je bilo šest, je bila naša kvota šest srnjakov, torej nam manjkajo še štirje. Spričo toliko srnjadi ne bo posebno težko, bi človek mislil. Mene je že skrbelo, kam bomo deli še druge, ki jih bomo nastrelili.

Naš apetit tisti večer je bil podvojen. Drugo jutro smo imeli nekaj poceni zabave, ko se je Nickov avtomobil uprl, da ne gre v hribe. Šele ko ga je moj nekajkrat butnil od zadaj, si je premislil in postal ubogljiv. Tako zabavo smo imeli potem vsako jutro po zajtrku.

Tisto jutro, v sredo, je bilo zelo mrzlo. Prvi pogon smo napravili čez hrib nad hišo, kjer je Mlakar večer prej ustrelil srnjaka. — Mene so postavili v vznožje. Stisnil sem se v nek štor in obrnil kraški burji hrbet, pa naj si misli o meni, kar hoče. Kapo sem potegnil čez ušesa, nos stisnil v kosmati ovratnik suknjiča, del roke v žep in si mislil: če se tudi sam vrag pripelje tod mimo, ne bom streljal! V zatišju mi ni bilo nič hudega in prav iz srca sem si želel, da bi gonjači ne podili prehitro.

Kakih dvajset minut sem tako ždel tam, ko zaslišim prav tik sebe rahel šum. Sprva se niti ozreti nisem hotel, češ če bi kdo rad z menoj govoril, bo že potrkal pri sprednjih vratih.

Tisti šum gre potem mimo mene in končno uzrem nekaj sivega, ki se pomiče skozi grmovje, kakih pet korakov od mene in naravnost v dolino. Štiri brhke srnice so šle vštric, kot bi bile v jarmu. Ustavijo se in ozro proti vrhu hriba, od koder se je zdaj pa zdaj oglasil krik naših gonjačev. Prav nič niso bile vznemirjene, prav nič plašne in nevoljne, da jih nadlegujemo v takem vremenu. Natančno sem pregledal vsako posebej, če nima morda katera kakega rožička. Nič, sama velika ušesa, kot istrski osli.

Brcnem z nogo v sneg, srne jezno zacopotajo s prednjimi nožicami, položе ušesa lepo po vratu in počasi odskakljajo v dolino.

Moja pozornost se je osredotočila zopet na vrh. Čakal sem srnjaka. Pa ni bilo nič. Prišli so gonjači in Dolenc, ki je bil med gonjači, mi je povedal, da je sledil srnjaka, ki je bil s srnami, toda se je vrh hriba premislil in jo udaril nazaj.

Potem se nam je pa zopet predstavil tisti slavni Moore Hill, ki je bil tako gotovo vsak dan na našem programu kot kava pri zajtrku. Ta dan ima beležiti dva važna dogodka, ki se tičeta

Z lovske razstave v Sarajevu

srnjakov. Pri obeh dogodkih je samo za las manjkalo in srnjaka bi bila naša.

Pri prvem dogodku je John Dolenc zafrečkal srnjaka, ki sem mu ga prignal. Že sem se bližal robu hriba, kjer se obesi v reber, ko zaslišim dva strela ravno pred seboj. Stojim nekaj časa in poslušam, kdaj bo srečni lovec zavriskal in naznanil prebivalstvu države Pennsylvanije, da je upihnil luč življenja krasnemu srnjaku.

Ker je bilo vse tiho, grem naprej in vrh rebri zavpijem:

»Kdo je streljal?«

»Jaz,« se oglasi John Dolenc pod menoj.

Grem bliže in dobim Janeza tako pobitega, da se mi je kar smilil.

»Tamle sem stal,« je pripovedoval. »Slišal sem te, ko si gonil proti tej strani in naenkrat zagledam srno in srnjaka, ki stopita iz grmovja. Prav natančno sem videl lepo rogovje. Mislil sem, da bosta prišla gotovo bliže in bo boljši cilj. Čez nekaj časa se pomakneta in se ustavita za tistimle grmom. Zdaj jih pa nisem videl. Držal sem puško pri licu in imel grm na muhi. Kjerkoli bi se srnjak prikazal izza grma, bi bil moj. Tedaj si pa ti zarjul že prav na robu gozda in kot bi trenil, sta srnjak in srna izginila nazaj v grmovje. Ustrelil sem dvakrat za njima, pa sem takoj vedel, da v prazno.«

Ko smo Janeza obrali do dobrega in mu je vsak povedal svoje, smo jo ubrali naprej. Preganjali smo se sem in tja in šele proti večeru je naš vodnik Charlie obstrelil velikega srnjaka. Sledil mu je nekaj časa, a je stvar opustil, ker se ni več videlo. Tako smo bili že ob dva srnjaka tisti dan. Charlie je sicer trdil, da bomo njegovega prav gotovo dobili drugi dan. Res smo prišli na njegovo sled drugo jutro in popoldne še enkrat, vendar je moral biti srnjak prav lahko ranjen, ker nam jo je vselej odnesel.

V sredo zvečer smo se torej prvič vrnili praznih rok.

Ko zavijemo na Zidarjevo dvorišče, nam sosed pove, da ni še pet minut, kar je divjal velikanski srnjak ravno za Zidarjevo garažo v hrib. Z one strani so ga prignali lovci in ker ni vedel kam, jo je vlil naravnost v mesto. Tam je šel lepo počasi čez most in zadaj za železniškim nasipom. Tedaj so ga zagledali lovci, ki so stali pred gazolinsko postajo, in brez kakih nadaljnjih ceremonij otvorili nanj ogenj. Zato jo je srnjak ucvrl doli po njivah, mimo Zidarjeve hiše, preko železniških tračnic v hrib, kjer je izginil v grmovju.

»Fantje, jutri se pa odpro medvedje,« reče po večerji Mlakar.

Ing. A. Šivic

Mesečne lovske karte

Člen 30. zakona o lovu določa, da se smejo tujim državljanom, ki ne bivajo stalno na našem državnem ozemlju, izdati samo mesečne lovske karte, ne pa koledarske (celoletne).

Izdajanje mesečnih lovskih kart spada v pristojnost občnega upravnega oblastva druge stopnje,[1] v čigar območju je inozemec začasno nastanjen oziroma pri katerem je inozemec vložil predmetno prošnjo (§ 5., toč. 3., z. u. p.).

Člen 30. zakona o lovu vsebuje tudi določilo, da morajo biti tuji državljani, ako so zakupniki ali lastniki kakega izločenega lastnega lovišča v državi, člani kakega lovskega društva, organiziranega v Osrednji zvezi lovskih društev.[2] Od ostalih, torej od povabljenih gostov, ki se jim izda mesečna lovska karta, pa

[1] Za Dravsko banovino izdaja mesečne lovske karte kraljevska banska uprava (gozdarski odsek) v Ljubljani.

[2] Ta določba velja tudi za tuje državljane, ki stalno prebivajo na našem ozemlju.

se ne zahteva, da so včlanjeni v kakem, gori označenem lovskem društvu. (Odlok ministrstva za gozdove in rudnike z dne 2. junija 1936, štev. 442/36, odreja, da za lovske goste-inozemce ne velja predpis čl. 5. ministrskega pravilnika o obliki, vsebini in načinu izdajanja lovskih kart z dne 29. julija 1935., Sl. l. štev. 575/85 iz leta 1935.)

Prošnje za mesečno lovsko karto se vlagajo na občno upravno oblastvo druge stopnje (bansko upravo). Prošnjo je kolkovati z državnim kolkom za 10 din.

V prošnji je navesti:

Ime, poklic, bivališče inozemca in čas, za katerega naj velja mesečna lovska karta (velja mesec dni od dneva, od katerega dalje želi prosilec loviti).

Prošnji za lovsko karto v Dravski banovini je treba priložiti:

1. Veljavno dovoljenje za uvoz in izvoz orožja. To dovoljenje izdajajo občna upravna oblastva druge stopnje (upravni oddelek) običajno potom našega predstavništva v inozemstvu.[3]

V tem dovoljenju sta število in vrsta orožja, zaprošena za uvoz, točno navedena.

Dovoljenje za uvoz in izvoz orožja vsebuje tudi dovoljenje, da sme inozemec v času vsakokratnega bivanja v kraljevini Jugoslaviji uvoženo orožje posedovati in nositi.

---

[3] Dovoljenje za uvoz in izvoz orožja se izdaja na temelju § 28. zakona o posesti in nošenju orožja z dne 14. junija 1928., Sl. l. štev. 260/72 iz leta 1928 in § 44. izvršilne naredbe k navedenemu zakonu.

(Člen 28. zakona o posesti in nošenju orožja se glasi: »Potniki ali lovci iz inozemstva, ki hočejo priti v našo državo in prinesti svoje orožje, se lahko obrnejo za dovoljenje po naših konzularnih oblastvih v inozemstvu na velikega župana (sedaj bansko upravo) obmejne oblasti, kjer hočejo priti v našo državo. Ta oblastva ocenijo možnost dovoljenja s pridržkom, da se takim potnikom kljub predpisom o uvozu orožja dovoli posest in nošenje orožja, dokler se mude tukaj, ki pa ga morajo po povratku vrniti.«

§ 44. izvršilne naredbe k temu zakonu se glasi: »Če potnik iz inozemstva ne more ob pravem času opraviti formalnosti iz člena 28., a je ugotovljeno, da je lovec, ter ima priporočilo našega konzularnega oblastva, sme izdati veliki župan (sedaj banska uprava) obmejne oblasti za posamezni slučaj na neposredno prošnjo po najkrajši poti dovoljenje za posest in nošenje orožja. Dovoljenje za posest in nošenje orožja, izdano osebam iz člena 28. po redni poti, velja najdlje za leto dni, in sicer v zvezi s potnimi dokumenti, ki jih je treba v rešenju navesti. — Oblastva ne smejo izdajati formalnih orožnih listov inozemcem, ki nimajo rednega prebivališča na našem ozemlju.«)

Dovoljenje velja v zvezi s potnim listom, a najdlje za eno leto. Po preteku enega leta mora stranka dovolilo vrniti občnemu upravnemu oblastvu druge stopnje (banski upravi).

2. Članske izkaznico lovskega društva, organiziranega v Osrednji zvezi lovskih društev, ako je prosilec zakupnik (sozakupnik ali podzakupnik), ali pa lastnik kakega izločenega lastnega lovišča v državi.

3. Državno takso po tarifni postavki 101 a taksnega zakona, in sicer:

30 din (v državnih kolkih), če lovi brez psa,

40 din (v državnih kolkih), če lovi z enim psom,

50 din (v državnih kolkih), če lovi z dvema psoma,

60 din (v državnih kolkih), če lovi s tremi ali več psi.

4. Banovinsko davščino v znesku 100 din[4] (v banovinskih kolkih).

Ako stranka v istem letu zaprosi drugič in večkrat za mesečno lovsko karto, plača za drugo in naslednjo karto le po 50 din banovinske takse. (Pravilnik o banovinskem proračunu Dravske banovine za leto 1936/1937 in 1937/1938).

5. 150 din v gotovini kot doprinos za banovinski lovski sklad. (§ 81., točka 1. zakona o lovu.)

6. 5 din v gotovini za tiskovino (obrazec lovske karte).

7. Zadnjo v istem letu morebiti izdano mesečno lovsko karto. V tem primeru ni treba priložiti izkaznico lovskega društva (primerjaj besedilo v točki 2.).

Prošnjo je treba vložiti vsaj 14 dni prej, preden namerava prosilec izvrševati lov, da se more lovska karta pravočasno izdati.

Lov brez lovske karte je kazniv po § 86. točka 3 zakona o lovu.

Omeniti je, da morajo imeti lovsko karto tudi lovci, ki love v zverinjaku (§ 4. odstavek zadnji zakona o lovu).

Predpisi o lovopustu v Dravski banovini niso natisnjeni na lovskih kartah.[5] Kdor je včlanjen v lovskem društvu, organiziranem v Zvezi lovskih društev za Dravsko banovino, dobi od dotičnega društva seznam lovopustov, veljavnih v Dravski banovini.

---

[4] V smislu zadnjega stavka § 65. pravilnika o banovinskem proračunu Dravske banovine za leto 1937/1938 bo banovinska taksa na lovske karte za leto 1938 za polovico znižana.

[5] Obrazce za lovske karte je predpisalo ministrstvo za gozde in rudnike. Tiskajo se v državni tiskarni v Beogradu. Pristojbino za obrazce je predpisalo imenovano ministrstvo.

Dr. R. Marn

Vse o pravem času*

Vsak lovec se v izvrševanju lova uči vse življenje. Lovska literatura je jako bogata in vsakdo si pridobi iz nje mnogo znanja in veščin. Je pa silno mnogo stvari, ki jih ne najdeš v nobeni knjigi, ki so pa za sigurno uplenitev pa tudi gojitev divjadi zelo potrebne, in ki si jih pridobiš le s prakso in izkustvi, poleg tega pa v pomenkih s starimi izkušenimi lovci.

Pravi lovec mora res biti z vsemi »žavbami« namazan, če hoče uspešno in pravično vršiti lov.

Dotaknil se bom danes le rabe daljnogleda na puški. Ko sem pričel z zalazom na srnjaka in gamsa, mi je šlo vse po sreči, ker imam dobro puško, medtem ko je njen daljnogled preozek in pokaže v bližini le majhno polje, za daljavo je pa seveda dober in se je tudi dobro obnesel, da sem tudi na 400 ali še več korakov smrtno zadel.

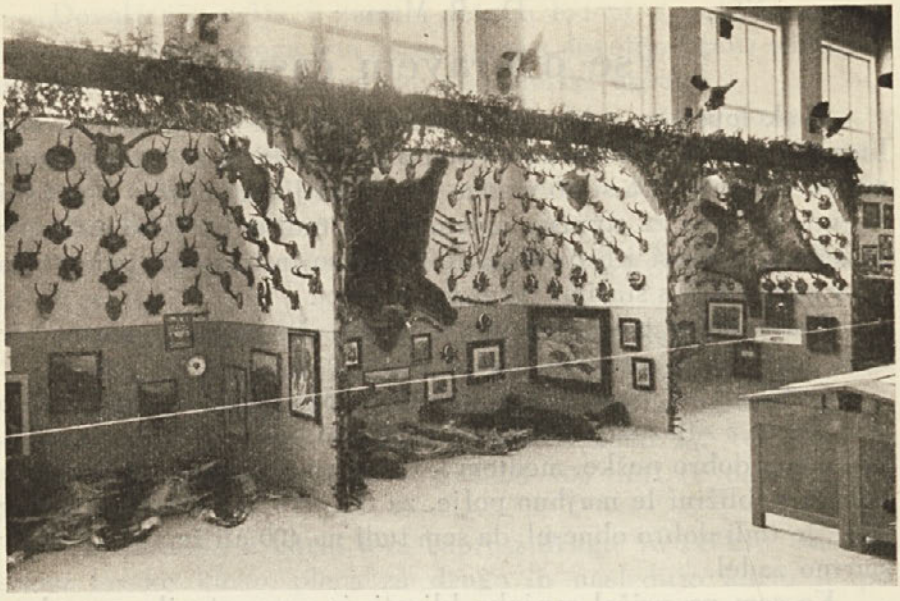
Ko sem pa pričel srnjake klicati, je pa nastopila prvo leto taka smola, da me je še danes sram pred tistimi lovskimi čuvaji.

Ponosen na puško in daljnogled, ki sta se pri zalazu tako obnesla, sem seveda imel tudi pri klicu daljnogled vedno na puški. Lovil sem v bogatem revirju in že pri drugi »seji« se je priplazil po grmovju srnjak, ki sem o njem videl le trenutno rjavo liso. Slutil sem pa po smeri njegove hoje, da se bo na majhni preseki pokazal. Res je počasi prečil preseko in kakor hitro se je pokazal, sem dvignil puško. V daljnogledu ga nisem takoj videl in ko sem ga opazil, je že izginil za grmom, ne da bi utegnil sprožiti. Če bi ne imel daljnogleda, bi ga takoj dobil na muho in po njem bi bilo — ali pa tudi ne.

Kličem naprej; rogač je bil že precej daleč, a na klic zaropota v grmovju in v silnih skokih pridrvi iz goščave in se kakih 10 korakov ustavi pred menoj. Puško sem že imel pri licu; skozi daljnogled vidim nekaj rjavega in sprožim. Srnjak odskoči, zdrav in nepoškodovan. Tako se mi je tiste tri dni na Kočevskem, zadaj za Friedrichsteinom zgodilo, da sem devet v neposredno bližino priklicanih srnjakov deloma zgrešil, deloma sploh ne streljal, ker jih nisem takoj dobil v daljnogled; od streljanih ni bil niti eden najmanj zadet. Pripetilo se je tudi, da na prvi strel srnjak niti odskočil ni in sem lahko še drugič streljal.

Osramočen in brez trofeje sem se vrnil domov, toda ta »bogata« izkušnja me je izučila.

* Na Gorenjskem pravijo: »Puška je dobra, le fant je za nič.« V teh jako poučnih primerih velja to tudi za daljnogled. — Uredn.

Z lovske razstave v Sarajevu

Pri klicanju srnjaka ne imej nikoli daljnogleda na puški. Položi ga pa poleg sebe, da ga takoj dosežeš. Zapomni si, da moraš imeti v očeh vedno vso podobo živali, ki jo hočeš upleniti. Če je torej žival blizu in se naenkrat pojavi, ali če je v teku, z daljnogledom nikakor ne vidiš vse podobe, ampak le majhen del, o katerem ne veš, na katerem delu telesa je, zato je strel popolnoma negotov. Brez daljnogleda pa vidiš vso podobo in lahko poljubno meriš, kakor hočeš. To vse je tako preprosto in jasno, pa se vendar marsikateri lovec pregreši proti temu.

Sicer lahko ugovarjamo, da ima lovec, če je cilj le malo viden, vedno priliko, da ne gleda skozi daljnogled, ampak pod daljnogledom na divjad. A to je laže rečeno kot storjeno. Prvič, nimamo vedno tiste prisebnosti, drugič je pa tudi gledanje pod daljnogledom skozi ozko luknjico zamudno in negotovo.

Kljub opisanemu izkustvu in pouku pred leti sem pa še letos ponovil isto napako. To pa na lovu na divjad, pri kateri pride lovec le redko do strela, in si vprav zaradi tega tako silno želi, da jo upleni.

Januarja letos smo šli na divje prašiče na Kočevsko in sicer v znani »Bärwald«, kjer še vedno domujejo medvedje; brez divjih prašičev pa ta silno zaraščena goščava sploh nikoli ni. Dali so mi stojišče na prostrani planoti za cerkvijo sv. Ane nad potjo Kočevje—Koprivnik. Bil sem že večkrat na takem lovu, toda stal sem

vedno v taki goščavi ali na preseki, kjer moraš v trenutku, ko se pojavi prašič, že tudi streljati, ker sicer takoj izgine žival v goščo. Seveda sem imel puško pripravljeno brez daljnogleda.

To moje stojišče je bilo pa na planem poleg grma. Pred menoj sama planota, na levi strani planota do roba goščave, kjer so prašiče zasledili, toda vmes grmovje, da je bil razgled sem pa tam oviran. Sedel sem na stolčku s pripravljeno puško, daljnogled pa poleg sebe. Ko tako motrim okolico, si mislim, da imam daleč na okoli izvzemši desno stran, ki je bila zaraščena, dober razgled in da bom lahko tudi na daljavo streljal, kjer bi daljnogled neobhodno potreboval. Prašiči, sem si mislil, gotovo ne bodo prečkali tik mene, ampak po robu, ki je bil čez 100 korakov pred menoj in je bil nekaka vez med levo in desno goščavo. Bolje je, bolje, sem si mislil in nataknil daljnogled na puško.

Skoro na to zaslišim lomastenje po gošči na levi strani, toda spredaj prav tam, kjer je rob nehal. Pokaže se velik prašič, tik za njim drugi, ki vzameta v lahnem teku smer ob robu. Naenkrat zakreneta malo na desno proti moji strani in vidim ju prav dobro v puškinem daljnogledu. Grmovje ju odtegne mojemu pogledu in ker morata prečkati pred menoj, pripravim puško k licu, a gledam še preko daljnogleda. Naenkrat stopi izza grmovja trideset korakov od mene prvi prašič. Hipoma pogledam skozi daljnogled, vidim nekaj črnega v njem in sprožim. Puško naglo povesim in repetiram, a takrat že ni bilo prvega prašiča, drugi je pa tudi v tistem hipu skočil za grm ter sta se tako oba odtegnila mojim očem, da ju nisem mogel več videti, ker je bilo na desni strani zaraščeno.

Grem na nastrel in štejem korake. a tu ni ne ščetin ne krvi. Sledovi so se dobro poznali, zlasti še v goščavi, kjer je ležal sneg. Sledim tem velikim odtisom parkljev v snegu več sto korakov v hrib, toda niti najmanjše kapljice krvi. Moral sem sklepati, da ni bil prašič prav nič zadet.

Zdaj si slikajte mojo jezo in kes, da sem imel daljnogled na puški, ko bi sicer brez njega padel na trideset korakov vsaj en prašič, če ne oba. Bog ve, na katerem delu prašičevega telesa je bilo tisto črno, kar sem videl v daljnogledu. Ali so bile ščetine pod ali nad telesom ali je bil to zadnji konec, ki ga, ker je prašič tekel, nisem mogel zadeti? Najrajši bi si dal sam sebi eno ali dve, zlasti še, ker sem izmed dvajset Ljubljančanov, ki smo šli na ta lov, edino jaz imel priliko priti do plena. Sicer sta padla ta dan dva prašiča, toda od lovca domačina.

Ko sem prvič streljal na ščetinarja, se mi je pa tole prigodilo:

Bilo je poleti in sem dobil stojišče poleg drevesa v redkem gozdu, da sem imel pod seboj prost razgled, ker ni bilo grmovja,

ampak le bukve. Sedel sem na nizkem parobku, da sem lahko komolec uprl pri strelu na levo koleno.

Pričela se je gonja in kmalu se pokaže obilen ščetinar iz leve gošče ter počasi prečka moje strelno polje. Puška je že bila pri licu in komolec uprt na koleno.

»Ta je že moj!« sem se razveselil, toda mrcina naenkrat obstane za debelo bukvo. Prednjega konca sploh nisem videl, ampak samo zadnji. Naglo se odločim! Cilj je tako siguren, zakaj ne bi ustrelil prašiča v križ, padel bo takoj.

Premišljeno in dobro pomerim malo pod vrh hrbta in sprožim. Ej, kako je prašič odskočil v dolgem loku in se pognal kot blisk za rob v goščavo. Napravil sem dolg obraz, ki gotovo ni modro izgledal v tem začudenju, da ni prašič takoj na mestu obležal.

Grem na nastrel — daljava 46 korakov — a ne najdem ne dlake ne krvi, seveda tudi ne na sledu do roba. Nikakor in nikakor mi ni šlo v glavo, ko se tako sigurno lahko zanesem na puško.

Ko smo se lovci kasneje sestali, povem to zgodbo.

»Zame je posebi umevno, da ste zgrešili.« se oglasi lovski čuvaj St.

»Kako to?« sem nejevoljen vprašal.

»Najbrž niste vedeli, da so ščetine na prašičevem hrbtu najmanj eno ped dolge, zato ste v te ščetine napravili luknjo, ne pa v križ,« se je nasmehnil lovec.

Bil sem zopet za eno lovsko veščino modrejši! Upam pa, da jih bom še mnogo profitiral, preden se poklonim sv. Hubertu.

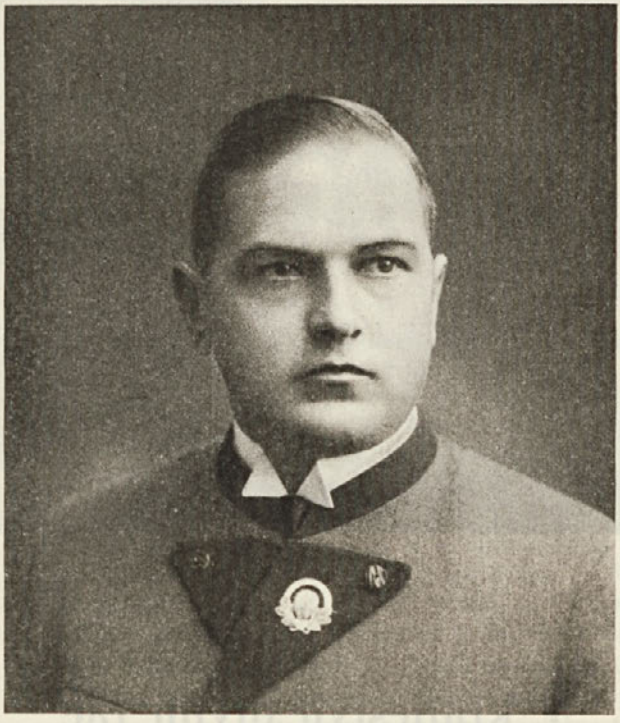

Na lov

Primariju dr. Hugonu Robiču

Težko je govoriti prijatelju in dobremu lovskemu drugu, ko še ni umirjena in ublažena bol nad mnogo prerano izgubo in še ni mogoče doumeti, da si nas, dragi Hugon, za vedno zapustil.

Pri mojem zadnjem obisku si prisrčno želel loviti še kdaj po jasah in lazih zelenega Pohorja, Senčne in Pretkovca, na položnih hribčkih Slovenskih goric in po ravninah Dravskega polja.

Narava Ti ni naklonila trdnega zdravja, pač pa Te je obdarila z nenavadno voljo in življenjsko silo, s katero si dolga leta kljuboval zavratni bolezni.

Tvoj duh, Tvoje mišljenje in delo Te je povedlo v poklicu nad povprečje in s tvojim znanjem si zaslovel širom naše domovine in našel priznanje tudi izven nje.

S tvojo stvarnostjo, bistrim očesom in mirno roko si pa zavzemal v lovstvu in strelskem sportu prva mesta.

Heroično si zakrival svojcem in prijateljem tvoje pravo razpoloženje do zadnjega, prav tako kakor si prenašal svojo utrudljivo hojo v življenju. V svojem lepem domu si bil svoji ženi Anici dober soprog, hčerkicama Smilji in Jasni nad vse skrben očka!

Bil si vreden sin zelenega Pohorja, Tvoje ožje domovine, kar je potrdila množica prijateljev in znancev, ki so Te spremljali na zadnji poti. Nisva si segla, dragi Hugon, za slovo v roke — naj Ti bodo te vrstice v spomin in zadnji lovski pozdrav! St.

S. La.

V kraljestvu divjih rac

O svečnici naju je z lovskim in stanovskim tovarišem povabil prijazni in gostoljubni g. Šumak M. iz Ljutomera v svoj bogati revir ob Muri.

Že na večer pred tem praznikom sva se s tovarišem sešla na mariborskem kolodvoru. Ker se je začelo južiti, si nisva obetala bog ve kakšnega uspeha, vendar sva na tihem upala, da bo v vzhodneje ležečem kraju nekoliko manj južno...

In res! Dasi je v zraku prevladoval jug, vendar se je še ta in naslednji dan vzdržala za cel centimeter debela ledena skorja na snežni površini. Spričo tega dejstva skoroda ni bilo misliti na zalaz, kajti hrstanje poledenelega snega na površini te izda že na dve sto korakov!

V Moto sva prikorakala takole pod večer in se utaborila pri Rajhovih. Še isti večer sva prodirala pod vodstvom pristojnega lovskega čuvaja proti bližnjim rokavom Mure. Med hrstanjem snega in krakanjem vran, ki so se spravljale spat, smo končno prišli do čakališča. Čuvaj nama je odkazal prostore, sam pa se oddaljil za kakih sto korakov naprej ob rokavu.

Nič ni motilo miru megleno sivega večera. Čas je mineval in dan se je stisnil. Že se mi je začela vsiljevati misel, da sem se že na kak način zameril sv. Hubertu, kar mi zašumi nekaj nad glavo... Nekako v sredini med menoj in tovarišem se je z bliskovito naglico jata krilatih bitij zapodila v vodo. Oba sva bila prepričana, da so race. Prvi je izpregovoril mojster Pero: jata se je dvignila proti meni. Tudi jaz nisem ostal dolžan...

Prišel je lovec; vzel je dolgo prekljo, s katero je priplavil na vodi ležeči plen. Ugotovili smo le, da niso to navadne divje race, kako pa se ti njihovi — ne vem v katerem kolenu — sorodniki imenujejo, pa nisva vedela, kakor tudi lovec ne — četudi tako rekoč stanuje med racami in podobno divjadjo.

Šele učene bukve slavnega Brehma so nam povedale, da je to Mergus albellus Linn., nemško Zwersäger (žagarica), katere domovina je severna in srednja Azija, segajoč proti jugu do Kaspiškega morja; nahaja se tudi v severni Evropi in po vzhodnih obalah Severne Amerike, vendar živi tu le kot klatež. Kadar na Ruskem pritisne zima, tedaj se v masah seli na jug, zlasti v severno Kitajsko in severno Indijo. Mraz in skrb za prehrano jo včasih priženeta tudi v srednjo in južno Evropo; februarja, ali marca pa se povrne spet v svojo pravo domovino.

Drži se večji del sladkih vod, v morskih zalivih pa le tam, kjer je dovolj sladkovodnih pritokov.

Najini »žagarici« sta tehtali vsaka po tri četrt kg dobre mere. Pri »obdukciji« trupel smo našli v grlu moje žagarice 1 dm dolgo ribo, v mlinu (želodcu) pa kupček drobne mivke in ostanke ribjih koščic.

Po opisu v Brehmu sta po barvi najini žagarici identični: barva je od grla preko trebuha do repa bela; med očmi in kljunom je črna lisa, takisto prevladuje črna barva po hrbtu ter progasto po perotih, na gorenji strani repa pa prehaja v temnosivo. Na temenu pa se le slabo odraža bela čopica. Od kljuna do repa meri 40 cm, posamezna perot pa 26 cm. — Samica znese 7 do 9 svetlorumenkastih jajc z dolžino 48—52 mm in širino 36—39 mm. Doba valjenja, kakor tudi preobrazba piščancev je še neraziskana.

Sicer nisva bila tako srečna kakor na drugo predpepelnično nedeljo najini mariborski lovski tovariši, ki jim je sv. Hubert naklonil svetle čekane občudovanih nerescev, pa vendar sva našemu patronu hvaležna tudi za račje perje.

Iz lovskega oprtnika

V sredini Nj. Vel. kralj Karol II.

Levo od njega: Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vis. knez Nikola, osebni adjutant rom. kralja, ing. Ciril Dimnik

Desno od njega: Nj. Vis. Aleksander, Nj. kralj. Vis. knez namestnik, maršal romunskega dvora, minister dvora g. Milan Antić

Na desni strani se vidi kapitalni gams

Dvorni lov v Kamniški Bistrici. Na dan 3. avgusta t. l. je priredil Nj. kralj. Vis. knez namestnik lepo uspeli reprezentativni lov na gamse v čast Nj. Vel. Karola, kralja Romunije, v dvorskem lovišču Kamniška Bistrica.

Kot strelci so lovu prisostvovali Nj. Vel. kralj Karol II., Nj. kralj. Visočanstvo knez namestnik, Nj. kralj. Visočanstvo knez Nikola, minister dvora g. Milan Antić in maršal romunskega dvora.

Razen imenovanih visokih osebnosti so prisostvovali lovu kot gledalci Nj. Vel. kralj Peter II. in Nj. kralj. Visočanstvo knez Aleksander.

Gonjači Kamniških planin so po lepo zasnovanem lovnem načrtu že ob zgodnjih jutrnjih urah zajeli trop gamsov na Velikih in Malih Podih ter jih spretno pritiskali na stojišča visokih gostov. V divnih zaletih, ki so samo tej plemeniti divjadi lastni, so gamsi šli preko odrejenih stojišč, kjer so jih visoki gosti z zanimanjem opazovali in tudi streljali. Lovska sreča je bila naklonjena zlasti najvišjemu gostu, Nj. vel. kralju Karolu II., ki je ustrelil 4 lepe gamse, med njimi kapitalnega, starega 20 let.

Lov je organiziral direktor ing. Ciril Dimnik, ki že dokaj let z največjim uspehom in strokovnjaško spretnostjo upravlja dvorna lovišča in vodi dvorne love.

Zveza lovskih društev v dravski banovini razpisuje:

1. **Tiskanje društvenega glasila »Lovec«**, mesečnika v obsegu dveh tiskovnih pol po 16 strani v sedanji velikosti, t. j. 17×25 cm, in štirih strani ovitka. Stavek je prestreljeni garmond. Stran ima 43 vrst, širokih 26 cicero. V ponudbi naj se navede tudi razlika za petitno in inseratno stran. List se bo tiskal na boljšem belem papirju. Ovitek mora biti iz debelejšega papirja v zeleni barvi. Naznači naj se tudi način vezave. Vzorce obeh vrst papirja je ponudbi priložiti. Ponudba naj se stavi za prvih 1000 izvodov in za vsak nadaljnji tisoč. Predvidena je naklada 6000 izvodov. Predloži naj se tudi proračun za ekspedicijo. Ponudnikom se prepušča, da predlože sami vzorce papirja. Klišeje dostavi uprava lista sama. Če pa ima tiskarna, ki se bo za tisk »Lovca« potegovala, tudi glede klišejev kak predlog, ga lahko stavi.

Ponudbe naj se stavijo do 30. oktobra t. l. v zapečatenih kuvertah z oznako »Tisk Lovca« ali pa prineso osebno v pisarno Zveze lovskih društev, Ljubljana, Trdinova ulica št. 8. Ponudbe se bodo hkrati odprle pred posebno komisijo, ki bo tudi ugotovila, da je dobila ponudbe pravilno zapečatene in ne odprte.

Tisk se bo oddal za leto 1938. Ponudbe stavijo lahko tiskarne dravske banovine. Vsaka ponudnica se mora zavezati, da izide »Lovec« zanesljivo vsakega prvega v mescu, če dobi rokopise do gotovega roka. Ta rok naj naznači v svoji ponudbi.

2. **Uredništvo »Lovca«.** Zahteva se od urednika lovska strokovna ter potrebna jezikovna izobrazba. Ponudbe naj se stavijo v zapečatenih kuvertah do 20. oktobra t. l. Poslati jih je treba Zvezi lovskih društev dravske banovine, na kuverti naj bo pripisano »uredniška ponudba«. Vsak ponudnik naj navede svoj zahtevek glede honorarja.

3. **Naslovno sliko »Lovca«.** Odbor Zveze je sklenil s 1. januarjem 1938 izpremeniti naslovno sliko »Lovca«. Zato razpisuje tri nagrade po 1250 din, 500 din in 250 din za ustrezno sliko »Lovca«. Slika naj bo samo v eni barvi. Nagrade bo razdelila Zvezina uprava po svobodnem preudarku. Slike, ki so jim priznane nagrade, ostanejo last Zveze v njeno neomejeno porabo. — **Zveza lovskih društev v dravski banovini.**

Oktobrska številka ima umetniško prilogo v bakrotisku prof. Viktorja Cotiča. Prva priloga srnjak je umetnina našega najboljšega slikarja pokojnega Gorjupa.

★

Močvirski bobri v ptujski okolici. Dva eksemplara (Nutria), najbrže samec in samica, sta se po izpovedi domačinov ki vedo navadno za vsako divjad v lovišču, naselila v Zabovcih že novembra lanskega leta. Od kod, bi bilo vsekakor zanimivo ugotoviti. Jaz sam sem ju dobil na spregled pred kratkim v stari dravski strugi, kjer smo stikali za racami. Očividno jima prija z bičevjem zaraščen teren ter družba ponirkov, ki jih je tod okoli obilo. Le žal, da ju ne morem dovolj zaščititi pred zalezovalci. Da bosta imela vsaj pred nami mir, ostane ves kompleks njuna rezervacija.

Posamezne nutrie so opažali tudi že drugod. Tako je moral eden radi sličnosti z vidro dati življenje pozimi v Stojncih, drugi pa na Hajdini. Tretjemu pa je postal usoden spanec v bremenu nakošenega trstja, v katerem se je dal mirno prepeljati na dvorišče kmeta v Bukovcih. Ko je zlezel iz butare, ga je zadavilo domače ščene. Ker so zelo redki in neškodljivi, naj uživajo zaščito. Domovina tega glodalca je Južna Amerika. P. M.

Polšja letina. Prav v mestnem pomeriju Tržiča imamo stalno nekaj družin polhov. Tik ob edini tržiški glavni cesti, na predilniškem vrtu in pri »Slugi«, se drže že kako desetletje. Ponoči jih izdaja njih pomenek, podnevi pa obgrizena jabolka pod »Slugovo« jablano (poleg drvarnice), ki je bila, ko je odcvetela spomladi, izredno polna, a se bolj in bolj redči, čim bližja nam je sadonosna jesen. Vsako jutro leži nekaj obgrizkov na tleh. Ta teden si je takle sladkosnedež, kakor so tukajšnji polhi, dovolil šalo, da je zvečer v mraku spustil objedeno jabolko na fabriško Mico. Pred dvema tednoma je pripravljal mizar Tomaž Bohoričevo izložbeno ogrodje v drvarnici; ob končnem pregledu in prestavljanju opazi na vrhu izložbe ostanke jabolk, ki jih je polh pustil na njej, potem ko je izgrizel pečke. Pri vsem tem pa polha nič ne moti, da gori na vrtni hišici kakih 20 korakov vstran vso noč elektrika. Pred leti so na »Slugovem« kegljišču med kegljanjem ubili polha. Morebiti bi se enkrat splačalo napraviti nanje lov. I.

Srnjačka so ujeli! V Novem mestu je nekaj čet vojaštva, katere prav pridno vadijo po poljih in gozdovih.

V lovišču Novega mesta in Prečne sem čuval in gojil nekaj srnjadi. Prišlo je vojaštvo in pregnalo srnjad v sosednje revirje. Mladiča, starega približno mesec dni, so pa obkolili in ujeli. Seveda ta lov ni bil baš lahek, ker se še danes pozna na srnjačku, ima namreč spahnjeno v kolku desno zadnjo nogo. Zahteval sem ga od vojaštva in ga potem dobil. Sedaj ga umetno gojim doma na vrtu. Srnjaček je že zelo udomačen in prijazen. Dobil je ime »Miško«, na katerega že prav dobro razume.

Zakaj vendar ljudje ne puščajo divjadi v miru! Grom.

Ali se zajec ogiba močne električne razsvetljave? To pomlad sem imel priliko, opazovati divjega zajca na glavni tržiški cesti, tik pred poštnim poslopjem. Promeniral je okoli 11. ure zvečer neženirano, pristaviti pa moram, da vsaj pol ure — izjemoma — ni šel nikdo po cesti. Primahal jo je od »keten« v počasnih skokih v smeri proti »Slugi«, kjer je bilo že zaprto. Čez četrt ure se vrne in se obira okoli vodnjaka — odtoka, zopet kake četrt ure. Zmoti ga avto iz mesta, švrk na travnik nad cesto. Ko je avto mimo, ga zopet zamika cesta, sedaj jo ubere na onih nekaj slanih travic pred pošto. Posla je imel za četrt ure. Zmoti ga avto iz Ljubljane: hajdi zopet na travnik nad cesto. In ko je čez nadaljnjih 10 minut pridrvel tretji avto iz Ljubljane, se je na travniku zadnjič zgibal in šele nato izginil v temo.

Ves ta čas je nad zajcem svetila velika obločnica pred pošto. Kaj dolgouhca mestna razsvetljava nič ne zadržuje, da bi se ne približal hišam — ali je gornji slučaj le izjema? Da se polhi požvižgajo na elektriko, kadar jim gre za slastna jedrca, sem že povedal. I.

Preizkušeno sredstvo zoper jazbeca, če zahaja v turščico, je karbid, kakor se rabi za acetilensko luč. Majhni koščki se potresejo okoli njive in smrad acetilena zaneljivo za več dni oziroma noči odganja sladkosnedeža od turščice. B.

Amerikansko podgano ali pižmovko (Fiber zibelhicus Cuvier) je ustrelil lovski paznik Vnuk Ferdo v lovišču križniškega reda v tako imenovanem »Otoku« v rokavu Pesnice. Žival je dolga z repom vred 50 cm in tehta nad 1 kg. Že lani je lovski paznik sosednjega hrvatskega lovišča pokončal eno pižmovko ob Dravi. Od takrat smo tudi tu pazili, kdaj in kje bomo zalotili prvi eksemplar. Žival je stikala v vodi ob bregu za ribami.

Ciril Lekšan.

Nenavaden primer, kako more divjad trpeti in poginiti, se je dogodil spomladi v lovišču g. Kovača v Starem trgu pri Ložu. Že dalj časa je opazoval njegov lovski čuvaj košuto,

katere vedenje je bilo neobičajno otožno. Dne 12. aprila t. l. jo je zopet opazoval in videl, da je popolnoma onemogla. Prijel jo je in našel v gobcu razraslo, trdoleso vejico, katere dva odrastka sta ji predrla lice. Ker vejice ni mogel iz gobca odstraniti in je bila košuta že na pol mrtva, jo je pokončal. Pri raztelesenju se je pokazalo, da je imela košuta za vejico izpodvit jezik, ki jo je z njim skušala izriniti iz gobca, pa odrastka, ki sta se zapičila skozi kožo ob zobeh, sta ji to onemogočila. Želodec in čreva so bila popolnoma prazna, košuta v truplu precej shujšana.

Vejica je močno razrasel, 9 cm dolg in 7 cm širok kos bele omele (viscum album), katero divjad zlasti pozimi rada uživa. Na mestih, kjer je ležala med zobmi, je precej globoko izglodana, sicer pa ji le deloma manjka lubje. Glavo je obelil dv. preparator g. Herfort in je zdaj z vejico vred v posesti bivšega urednika »Lovca« dr. Bevka ter vsem, ki se za ta izredni primer zanimajo, pri njem na ogled.

B.

Zanimivosti iz Potoških lovišč. Za Prečnikom, tam, kjer je tisti, že od pamtiveka slavni »štant«, koder je padlo poleg par medvedov nič koliko srn in srnjakov in še več zgrešenih šiber — tam, kjer sem imel nekoč tudi sam kot gost častno nalogo, da nasujem prvi, od psov preganjani srni, pest šiber v upehani trebuh — ko pa je bila srna prišla, sem jaz s pridom hrustal tečno jabolko in želel srni srečno pot in še dolgo zdravo življenje — torej tam je bilo oni dan, ko je onegav Tomaž z ljubkajočimi pogledi otipaval svoje nebotične hoje in smreke, tuhtajoč, koliko bodo vrgle.

Pa je iz mračne kotanje pod njim nekaj zagodrnjalo in zacvililo. »Hm, kaj pa je to,« si je mislil Tomaž in pogledal v majajočo se praprot. Tedaj pa se prikobacajo prav predenj — saj ne bi verjel, če bi mi to pravil lovec Jaka — nak — Tomaž pa je fant od fare in mu moramo verjeti — trije srčkani medvedki. (Kdo ve, kje je bila tiste trenutke stara medvedka?) Ko so medvedki prišli tik njega in ga opazili, sta dva smuknila nazaj v goščavo, tretji pa je splezal na podrto bukev in zvedavo gledal Tomaža, ki je z odprtimi usti strmel v nenavadni prizor. Tomaž se je hitro zavedel — v duhu je že videl mamo medvedko, kako lomasti nadenj, pa jo je ucvrl in urnih krač zginil s pozorišča. — — Seveda so oče Košir nemalo ponosni, ko imajo v svojem lovišču medvedje trojčke, ki jih morda niti njihov sosed Auersperg nima. Medvedki so pa tudi lahko brez skrbi, saj bi bili tudi brez zaščite varni pred njihovo slavno risanico, ki sicer prav dobro nosi — pa malokdaj zadene — kajti oče Košir so lovec po božji volji in imajo svoje živalce v gozdu rajši čile in zdrave — samo na lisičke, tiste zvite, košatorepe imajo hudo piko in jim to jako koristno zabavo prav radi privoščimo... A—s.

Postopek pri nabavi orožja. Kdor si želi nabaviti zgolj puško na šibre, vloži prošnjo, opremljeno s kolkom za 30 din, na upravno oblast prve stopnje, okrajno glavarstvo (v Ljubljani na upravo policije).

Za karabinke, to je uraden naziv za vse puške, ki imajo eno ali več cevi na kroglo, je postopek strožji.

Prosilec mora dobiti od Zveze lovskih društev (zato mora biti član lovskega društva) potrdilo in priporočilo za nabavo »karabinke«, za kar obstoji enoten obrazec, ki takole izgleda:

SAVEZ LOVAČKIH UDRUŽENJA ....

Br. .../193 Mesto, datum...

UVERENJE

kojim se potvrdjuje, da je g..... iz ..... član ovog Saveza i preko njega Središnjeg Saveza lovačkih udruženja Kraljevine Jugoslavije u Beogradu.

U smislu rešenja Ministarstva unutrašnjih dela, Odelenja za javnu

bezbednost II Br. 25.630/1931 od 2 septembra 1931 preporuča se, da se g. ..... iz ..... izda dozvola za nabavu jedne ..... kalibra ....., koja služi u lovačke svrhe.

U .....

Sekretar:

L. S.

To priporočilo, ali kakor se uradno imenuje »Uverenje«, potrdi in priporoči Osrednja zveza lovskih združenj v Beogradu in izgleda takole:

Središnji Savez lovačkih udruženja Kraljevine Jugoslavije u Beogradu.

Br. .../193 Beograd, ...

Potvrdjuje se ovime, da je g. ..... iz ..... organizovani član Središnjeg Saveza lovačkih udruženja Kraljevine Jugoslavije putem nadležnog Saveza lovačkih udruženja u ....., pa se njegova molba za nabavu jedne ..... kalibra ..... preporuča na uvaženje.

Glavni tajnik: Pretsednik:

L. S.

Obe potrdili (Uverenji) oz. priporočili morata biti kolkovani po 20 din. Prosilec napiše potem na podlagi teh potrdil prošnjo, opremljeno s kolkom za 30 din, na upravno oblast I. stopnje in navede natančno sistem, kaliber puške ter osebne podatke, priloži obe potrdili in potem — čaka rešitve. Uprava policije v Ljubljani ima v ta namen posebne tiskovine, kar je ugodno, da prosilec ne pozabi kakih podatkov in da se rešitev ne zavleče. Ko si potem na podlagi oblastvenega dovoljenja nabavi dotično orožje, mora v teku osmih dni to prijaviti in zaprositi za izstavo orožnega lista, oziroma če ga že ima, oblast vpiše novo puško v orožni list. To je pa že poglavje drugega postopka. Nepravilna in nekaka goljufija je praksa, da si nekateri nabavijo orožni list za orožje, ki si ga samo izposodijo, kar je kaznivo.

Dražba lova.

Dne 14. oktobra 1937 ob 10. uri bo pri podpisanem načelstvu v Murski Soboti v sobi štev. 16 javna ustmena dražba sledečih občinskih lovišč:

1. upravne občine Puconci s površino 3917 ha; izklicna cena 800 din, zakupna doba od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950;

2. upravne občine Rogaševci s površino 2415 ha; izklicna cena 980 din, zakupna doba od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

Dražilo se bo po gornjem vrstnem redu. Vsak dražitelj mora pred začetkom dražbe položiti vadij v znesku izklicne cene ter imeti veljavno lovsko karto.

Če bi dražba ne uspela, se bo vršila ponovna dražba 21. oktobra 1937 na istem mestu in ob isti uri, eventualno tudi pot izklicno ceno.

Podrobni pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu med uradnimi urami.

Sreski načelnik: dr. Bratina s. r.

Društvene vesti

† Edvard Käfer 18. avg. 1937.

V najlepši moški dobi si se poslovil od nas, dragi Edvard.

Med prvimi si bil, ki te je usoda privedla na Štajersko, kjer si se z jekleno voljo utrdil na našo postojanko.

Zibelka ti je tekla v Guštanju v ospredju zelene Pece, kjer si zagledal luč sveta 2. februarja 1877, a najboljša leta si žrtvoval nam.

Posebno pa se te tukaj spominjamo kot navdušenega lovca našega dravskega polja in iskrenega tovariša. S teboj je izgubila naša zelena bratovščina odličnega lovca in člana, ki mu ni bil cilj lova plen, temveč gojenje in čuvanje divjadi ter spoznavanje in uživanje prirode.

Bil si član mariborske lovske podružnice.

Izčrpan od napornega dela si kot lovec in prijatelj prirode iskal v lo-

viščih oddiha. Neumorno je bilo tvoje delo za podvig lovišč.

Lovski tovariši smo gojili do tebe globoko prijateljstvo in spoštovanje. Zato nam je slovo težje. Zavedamo se v polni meri, da smo s teboj izgubili odličnega lovskega tovariša. Ohranili te bomo v trajnem spominu, dragi Edvard.

Ceniti si znal lovsko tovarištvo, katero ti je bilo dražje kot vse na svetu in s katerim si si pridobil odkritosrčno zaupanje vseh lovskih tovarišev.

Ko bo zapel v jeseni prvič lovski rog na naših loviščih, bo veljal tebi v spomin, ki mirno spiš v večnih loviščih in snivaš večni sen ob vznožju zelenega Pohorja! G. K.

★

Predsedstvo Zveze lovskih društev objavlja: 1. Ponovno opozarjamo na zavarovanje proti odškodninski odgovornosti, ki ga je naša osrednja zveza sklenila z zavarovalnico Jugoslavija. Zavarovanje ni obvezno, vendar ga vsakemu članu priporočamo, ker je zelo koristno in ceneno. Če lovec pri izvrševanju lova po nesreči poškoduje kako osebo ali tujo stvar, plača v okviru zavarovalne pogodbe odškodnino zavarovalnica. Navodila najdete v prejšnjih naših objavah, zlasti v prilogi k februarski številki »Lovca«. Prijavite se neposredno pri zavarovalnici »Jugoslavija«, glavno zastopstvo za dravsko banovino, Ljubljana, Tyrševa c. 15.

2. Potrdilo o izvoru divjačine in kož mora biti priloženo divjačini in divjim kožam, ki jih oddamo v prevoz, ki jih stavimo v promet, ali ki jih seboj nosi oseba, ki nima lovske karte. Izvršujte čim točneje ta zakonski predpis, pazite, da ga izvršujejo tudi drugi, prijavite vsak nered oblastvu. To je neobhodno potrebno, da uspešno pobijamo lovsko tatvino. Na prošnjo Zveze je kralj. banska uprava naročila vsem podrejenim oblastvom, železnici in pošti, da strogo pazijo na tozadevne zakonske predpise.

3. Lovske karte za leto 1938 bodo pri oblastvih na razpolago že s 1. decembrom t. l.; lovska društva pa bodo oddajala članske izkaznice za prihodnje leto že v mesecu novembru, da se ne bo nihče mogel izgovarjati, da ni dobil pravočasno lovske karte.

4. Na pobudo nekaterih naših društev smo prosili kralj. bansko upravo za subvencijo v svrho zatiranja vran in srak in utemeljili svojo prošnjo zlasti s tem, da delajo ti škodljivci ogromno škodo tudi na poljskih pridelkih, saj dobivamo od vseh krajev pritožbe, da so vrane uničile kar vso koruzo. Na svojo prošnjo smo prejeli od Kmetijskega odseka banske uprave sledeči odgovor:

»Vaši prošnji z dne 4. maja t. l. ni mogoče ugoditi, ker postavka tekočega proračuna, ki je določena za zatiranje rastlinskih in živalskih škodljivcev, ne bo zadostovala niti za najnujnejše potrebe, kakor n. pr. zatiranje miši in razkuževanje žitnega semena. Pripominja se, da zatiranje vran v tako veliki meri ni v interesu kmetijstva, ker je škoda, ki jo dela vrana kmetijstvu, neznatna v primeri s koristjo, ki uničuje zlasti ogrce (ličinke rjavega hrošča). Zato bi bilo želeti, da se vrana ne zatre premočno, ampak kvečjemu nekoliko omeji.«

5. Cene za objavo oglasov v »Lovcu« je zvezin odbor določil takole: cela stran 1000 din, pol strani 600 din, četrt strani 300 din. Te cene so določene za celoletno objavo v vseh številkah letnika. Za enkratno objavo malega oglasa je določena cena 2 din od vrstice.

Lovsko društvo v Ptuju je sklenilo na svoji seji nagraditi 3 lovske čuvaje, ki so najuspešneje pokončevali roparice. Nagrade so tri: prva 300, druga 200 in tretja 100 din. Lovski čuvaji naj po svojih gospodarjih predlože

običajne dokaze o pokončanih roparicah do konca leta.

Lovsko društvo v Ptuju prosi svoje zamudne člane, da takoj poravnajo članarino za tekoče leto po poštnih položnicah, ki so jih dobili v začetku leta. Za bodoče pa prosi društvo, da poravna vsak član članarino že v prvi polovici leta.

LOVSKO-STRELSKE TEKME v Zagrebu in Mariboru.

A. S.

Dne 17., 18. in 19. julija t. l. je priredil »Savez lovačkih udruženja Savske banovine v Zagrebu« jako uspelo lovsko-strelsko tekmo na tamkajšnjem vojaškem strelišču. Tri dni trajajoča tekma se je vršila v sedmih panogah s sledečimi rezultati:

I. Streljanje na 10 golobov. Tekmovalcev 45.

1. nagrada (zlata ura): Ivkovič Ljubiša, advokat iz Beograda (9 zadetkov); 2. nagrada: Janežič Teodor iz Maribora (7 zadetkov); 3. nagrada: Janežič Rudolf iz Maribora (7 zadetkov); 4. nagrada: Vukmanič Robert iz Maribora (6 zadetkov).

II. Tolažilna tekma na deset golobov.

1. nagrada: ing. Mladen Szabo iz Zagreba (7 zadetkov); 2. nagrada: Gjurgjevanski Aurel iz Sente (6 zadetkov); 3. nagrada: Kalaj Levin iz Zagreba (6 zadetkov).

III. Streljanje na dvajset golobov. Tekmovalcev 15.

1. nagrada: Janežič Teodor iz Maribora (15 zadetkov); 2. nagrada: Sprager Alojzij iz Maribora (15 zadetkov); 3. nagrada: Gjurgjevanski Aurel iz Sente (15 zadetkov); 4. nagrada: Ivkovič Ljubiša iz Beograda (14 zadetkov).

Ker so imeli prvi trije zmagovalci enako število zadetkov, je njihovo plasiranje odločilo izločilno tekmovanje.

IV. Tolažilna tekma na dvajset golobov.

1. nagrada: Jakil Joško iz Karlovca (15 zadetkov); 2. nagrada: Janežič Rudolf iz Maribora (12 zadetkov); 3. nagrada: Balling Anton iz Vinkovcev (12 zadetkov).

V. Streljanje na petdeset golobov v serijah po deset. Tekmovalcev 12.

1. nagrada: Gjurgjevanski Aurel iz Sente (36 zadetkov); 2. nagrada: Sprager Alojzij iz Maribora (34 zadetkov); 3. nagrada: Jakil Joško iz Karlovca (34 zadetkov); 4. nagrada: Vukmanič Robert iz Maribora (33 zadetkov).

Za 2. in 3. nagrado se je vršilo ob enakem številu zadetkov izločilno tekmovanje.

VI. Streljanje na bežečega srnjaka. Preseka široka 6 m; pot je tarča napravila v 6 sekundah; razdalja 75 m; orožje lovska karabinka; dosegljivih točk 25.

1. nagrada (zlata ura): Sprager Alojzij iz Maribora (15 točk); 2. nagrada: Šuljok Stjepan iz Zagreba (15 točk), plasiranje se je izvršilo pri enakem številu točk po izločilnem tekmovanju; 3. nagrada: Gorup Anton iz Zagreba (14 točk); 4. nagrada: Maurer Andrija iz Zagreba (12 točk).

Ker je Vukmanič Robert iz Maribora dosegel tudi 12 točk, se je med njim in 4. nagrajencem vršila izločilna borba, ki je izpadla ugodno za Maurerja.

VII. Streljanje na premikajočo se lisico in ruševca. Tarča vidna 5 sekund; razdalja 75 m; orožje lovska karabinka.

1. nagrada: Janežič Rudolf iz Maribora; 2. nagrada: Gorup Katica iz Zagreba; 3. nagrada: Vukmanič Robert iz Maribora; 4. nagrada: Igalffi Imbro iz Trnovca.

Tretjega dne ob 19. uri so bile tekme končane. Ob 20. uri istega dne se je vršila razdelitev daril. Prvi zmagovalci v I., III., V., VI. in VII. panogi so dobili razen dragocenih daril še častni naslov: »Prvak v streljanju v dotični panogi za Savez lovskega udruženja Savske banovine odnosno za

mesto Zagreb«. Po razdelitvi nagrad se je razvila med tekmovalci in gosti prisrčna lovska zabava.

Dne 1. avgusta se je vršila na vojaškem strelišču v Radvanju pri Mariboru lovsko-strelska tekma, ki jo je priredil, kakor vsako leto, strelski odsek »Lovskega društva Maribor« z že ustaljenim strelskim redom in je trajala od 7 zjutraj do pol 7 zvečer.

Rezultati tekem:

I. Tekme za prehodni pokal mesta Maribora.

Zmagovalec Rudolf Janežič je dosegel 131 točk proti glavnemu sotekmovalcu Robertu Vukmaniču, ki je dosegel 129 točk, in si je priboril prehodni pokal leta 1935 in 1936. Tretji zmagovalec je bil Teodor Janežič s 128 točkami, četrti pa ravnatelj dr. Janko Kovačec s 119 doseženimi točkami. Pri tem tekmovanju so streljali na 30 golobov, 10 zajcev, na brakadi, na izginjajočega srnjaka, ruševca, zajca, lisico in bežečo svinjo. Prvi zmagovalec je dobil po dotičnem statutu naslov »Mojstrski strelec-prvak lovskega društva Maribor 1937«, ostali štirje zmagovalci pa razen častnih daril še naslov »Mojstrski strelec lovskega društva Maribor«, a prvi zmagovalec tudi častni prehodni pokal mesta Maribor.

II. Streljanje na glinaste golobe.

a) Mojstrski strelci, 30 golobov:

1. Janežič Teodor (46 zadetkov); 2. Janežič Rudolf (46 zadetkov); 3. Vukmanič Robert (45 zadetkov); 4. dr. J. Kovačec (36 zadetkov); 5. Sprager Alojzij (32 zadetkov).

b) Seniorji:

1. Šošter Adolf (93 zadetkov); 2. Gustinčič Just (94 zadetkov); 3. Železnik Blaž (77 zadetkov).

c) Juniorji:

1. Kosjak Hugo (69 točk); 2. kapetan Glišič Ks. Vladimir (68 točk); 3. Ignac grof Attems (46 točk).

č) Tekmovanje lovskih paznikov:

1. Kristan N. (26 točk); 2. Lang Simon (26 točk); 3. Majhenič Emil (22 točk); 4. Gavez Franc (22 točk); 5. Lavrenčič Ivan (19 točk).

Ob 9 zvečer se je vršila v »lovski sobi« hotela Orel razglasitev rezultatov in razdelitev daril, nakar se je razvilo ob precejšni udeležbi lovcev, tekmovalcev in prijateljev lovskega športa veselo rajanje.

Iz obeh poročil je razvidno, da je strelski šport v savski in dravski banovini razvit na res razveseljiv način, moral bi pa biti razvit povsod tam, kjer je lovstvo doma. Pravilno je omenil v svojem temeljitem nagovoru g. ing. Čeovič iz Zagreba, da nikakor ne gre, da se uči streljati na divjad lovec-novinec, ki jo zaradi svoje nespretnosti v streljanju premnogokrat samo rani, zaradi česar žival odbeži in žalostno v mukah pogine, lovec pa nima haska od svojega tako imenovanega lovskega udejstvovanja. V Nemčiji dobi lovsko karto samo lovec, ki se izkaže s potrdilom, da je uspešno streljal isto leto na določeno število golobov...

Naš lovsko-strelski šport boleha na dveh hudih napakah: nagiba se le preveč na športno stran in pušča v nemar lovsko streljanje. Ozdravitev pride šele tedaj, ko se športno-strelska društva ločijo od organizacije lovskih društev in se osamosvojé. Tozadevni sklep je bil že storjen pri najvišji zadevni instanci, izvedel se pa še ni. Druga hiba, ki vpije po odstranitvi, je pa, da lovsko-strelski šport ni organiziran.

Središnja uprava Savezov lovskih udruženj v Beogradu naj bi vsakemu Savezu lovskih društev v posameznih banovinah kar diktirala vsakoletno prireditev lovsko-strelske tekme z enotnim in ustrezajočim sporedom, ki bi tekmovanje populariziral in ga omogočil tudi gmotno šibkejšim slojem. — Zmagovalci v posameznih

tekmah naj bi potem med seboj tekmovali morda v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani ali kjerkoli in bi potem zmagovalci na tej tekmi predstavljali strelsko ekipo, ki bi se gotovo uspešno udeleževala medbalkanskih, morda tudi mednarodnih tekem. Tem tekmovalcem, osobito finančno ne trdno stoječim, bi pa morala priskočiti država na pomoč z izdatnimi podporami, kajti resnica je, da najboljši strelci niso vedno bogati. Želeti bi bilo, da bi merodajna mesta o tem nasvetu razmišljala in si ga po možnosti osvojila. Lovstvu bi bilo s tem pomagano in tudi ugledu države na mednarodnih in meddržavnih tozadevnih toriščih.

Lovsko društvo Celje razpisuje tekmovalne nagrade za pokončevanje uje in drugih lovu škodljivih ptic za leto 1937/38. Tekmovanja se lahko udeleže vsi zapriseženi lovski čuvaji, organizirani v celjskem lovskem društvu. Nagrad je 10 v skupnem znesku 1500 din ter se razdele sledeče:

prva nagrada	300 din
druga nagrada	250 din
tretja nagrada	200 din
četrta nagrada	150 din
in šest nagrad po 100 din .	600 din
skupaj:	1500 din

Pokončevati je lovu škodljive ptice, izvzemši zakonito zaščitene, stare in mlade, z odstrelom ali na drug način ter z odvzemom njih jajc iz gnezd, in sicer: a) skobce (Accipitres Briss) in kragulje (Astur Bechst.); b) srake in šoje.

Nagrade se odmerijo proti predložitvi dokazil, in sicer s parom krempljev, na ta način, da štejejo skobci in kragulji desetkratno, srake in šoje pa enkratno.

Razdelitev nagrad bo spomladi 1938 ter bo dan objavljen v »Lovcu«.

Za vrane, ki so se letos ter se bodo še spomladi 1938 zastrupljale s fosfoginom, se nagrade ne bodo odmerjale.

Lovsko društvo Celje.

Kinološke vesti

Mednarodna jubilejna razstava vseh vrst psov bo 9. in 10. oktobra 1937 v Stuttgartu (Nemčija). Proslavili bodo 50 letnico prve razstave v Stuttgartu in 25 letnico svetovnega kinologa Fr. Bazilleta, odkar vodi vse mednarodne razstave psov v Nemčiji. Pod okriljem te razstave bo 27 posebnih razstav strokovnih organizacij (Fachschaften), včlanjenih v »Reichsverband für das Deutsche Hundewesen«. Podeljevali bodo CACIB in naslove prvaka posameznih strokovnih organizacij, dalje darilo v znesku 2000 RM v gotovini najboljši vzrejni skupini in nebroj drugih daril. Prijavnice so na razpolago pri saveznem tajniku. Vožnja, brzovlak 3. razred s 60% popustom na nemških železnicah, Ljubljana—Stuttgart in nazaj, stane 824 din.

Kinološki glasnik, Beograd. Organ kinološkega kluba v Beogradu, urednik inženir Pavle Stamatović, je zaključil s šesto številko svoj drugi letnik. Vsebina lista je taka, da se sama priporoča vsakemu kinologu ali rejcu in naj bo tudi vsakdo naročnik tega nam tako potrebnega glasila. Letna naročnina je 30 din. Izhaja vsak drugi mesec. Naročnike sprejema tudi tajnik JKS, Ljubljana I, Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev priredi dne 24. oktobra t. l. poskusno tekmo psov jazbečarjev in terijerjev v umetnih rovih pod Rožnikom. Prijave je poslati do 17. oktobra 1937 na naslov kluba, Ljubljana I, Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Savezni tajnik.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi v zvezi s podružnico društva v Mariboru, dne 10. oktobra, v lovišču Sv. Marko niže Ptuja dve jesenski tekmi ptičarjev, in sicer: poljsko tekmo za starejše pse in jesensko vzrejno tekmo za pse, poležene 1936.

Na teh tekmah se bodo preizkusili sledeči predmeti: 1. kakovost nosu; 2. način iskanja; 3. stoja; 4. natezanje; 5. hitrost; 6. vztrajnost; 7. donašanje perutnine po sledi; 8. donašanje dlakaste divjadi po sledi; 9. donašanje perutnine; 10. donašanje dlakaste divjadi; 11. ubogljivost; 12. strelomirnost; 13. zajca vzdržnost; 14. obnašanje spričo odletele perutnine; 15. vodljivost.

Delo nasproti roparicam: a) davljenje; b) ustavljanje.

Delo v vodi: a) šarjenje; b) šarjenje v bičevju za izpuščenimi racami; c) donašanje iz globoke vode.

Pri poljski tekmi poleg tega še sledeči predmeti: donašanje izgubljene perutnine in dlakaste divjadi brez sledu, odložitev.

Vodja te tekme bo lastnik lovišča g. Igor Reich, trgovec v Ptuju. Sestanek tekmovalcev na dan tekme ob 8 zjutraj v gostilni »Beli križ« v Ptuju, nato takoj odhod v lovišče z avtobusom.

Po končanih tekmah bo razglasitev uspehov v gostilni »Beli križ« v Ptuju.

Prijave se sprejemajo do 1. oktobra.

17. in 18. oktobra pa priredi Društvo ljubiteljev ptičarjev v loviščih Ježica pri Ljubljani in Mengeš uporabnostno tekmo in jesensko vzrejno tekmo. Na predvečer tekem, 16 oktobra, bo pozdravni večer v lovski sobi hotela Metropol Miklič ob 8. Sestanek tekmovalcev bo 17. oktobra ob 7 zjutraj na dvorišču hotela Miklič, kjer bo smotra psov, nato odhod v lovišče Ježica. Kosilo bo ob 13 pri Kovaču v Tomačevem. — 18. oktobra bo odhod s prvim vlakom do postaje Homec pri Kamniku, nato odhod v lovišče Mengeš. Na jesenski vzrejni tekmi se bodo preizkusili predmeti, ki so navedeni zgoraj pod mariborsko tekmo.

Na uporabnostni tekmi, ki je prva te vrste v Jugoslaviji, pa se bodo preizkusili sledeči predmeti:

1. Delo na krvavem sledu parkljaste divjadi: a) delo na jermenu za krvavo sledjo; b) oblajanje divjadi; c) pokazanje divjadi.

2. Donašanje izgubljene divjadi po sledu: a) lisice; b) zajca; c) perutnine.

3. Gozdno delo: a) šarjenje; b) grmarjenje; c) zadržanje na stojišču med gonjo; d) odložitev; e) vodljivost.

4. Delo pri roparicah: a) davljenje lisice ali mačke; b) ustavitev lisice ali mačke.

5. Vodno delo: a) šarjenje; b) šarjenje v bičevju za izpuščenimi racami; c) donašanje iz globoke vode.

6. Poljsko delo: a) nos; b) iskanje; c) ubogljivost in zajcavzdržnost; d) natezanje; e) stoja; f) strelomirnost; g) obnašanje spričo odletele perutnine; h) donašanje izgubljene perutnine.

7. Donašanje: a) roparice; b) zajca; c) perutnine; d) čez ovire (z lisico).

Lovski koledar za oktober

Sonce vzhaja: dne 11. ob 6.12h
„ zahaja: „ 11. „ 17.27h
„ vzhaja: „ 21. „ 6.25h
„ zahaja: „ 21. „ 17.10h
„ vzhaja: „ 31. „ 6.39h
„ zahaja: „ 31. „ 16.55h

Mesec je 4. v mlaju, 19. v ščipu.

Vodja te tekme bo dr. Hubert Souvan, sodili pa bodo sledeči gg.: nadgozdar Leopold Haim iz Avstrije, Evgen Križaj, dr. Vilko Pfeifer, Anton Schuster in ing. Weinberger. Prijavnina za to tekmo znaša 100 din, za ostale tekme 50 din. Nečlani plačajo dvojno prijavnino. Poklicni lovci od svojih psov ne plačajo prijavnine. Prijavo je poslati do 1. oktobra.

Vabimo vse gg. lovce, da se teh tekem udeleže vsaj kot gledalci. — Po tekmah 18. oktobra bo ob 20 pri Mikliču poslovilni večer, razglasitev ocen in razdelitev daril.

IV. uporabnostna tekma brakov-jazbečarjev.

Društvo Brak-jazbečar priredi dne 10. oktobra 1937 uporabnostno tekmo, združeno z brakirsko tekmo, v lovišču občine Šmartno pod Šmarno goro. Sestanek udeležencev bo v gostilni »Košir« v Tacnu pod Šmarno goro ob 8 zjutraj. Zveza iz Ljubljane je z gorenjskim vlakom ob 7.15 do Št. Vida, kjer bo na razpolago avtobus do Tacna. Povratek poljuben, z avtobusi ali z vlakom.

Ob 8 bo smotra prijavljenih psov, po smotri takoj pričetek tekme. Vodja tekme bo g. Henrik baron Lazarini, njegov namestnik mag. pharm. Gvido Bakarčič. Za sodnike se naprošajo gg.: ing. Fritz Burger, Viljem Fürer pl. Haimendorf, dr. Ivan Lovrenčič, Ernest pl. Bernetich, Oskar Kosler, Ivan Göderer.

Vodniki nagrajenih psov bodo prejeli plakete in predmetna darila, poklicni lovci tudi denarne nagrade, in sicer: za uporabnostno tekmo 300, 200, 100 din, za brakirsko 150, 100, 50 din.

Hrano za opoldne naj prinese vsak s seboj. Zvečer po končani tekmi bo sestanek v gostilni »Košir« v Tacnu, kjer bo razglasitev uspeha in razdelitev nagrad.

Vsak tekmovalec naj po možnosti prinese s seboj 1 roparico (mačko ali lisico).

Prijavnina za tekmo je 20 din. — Stroške potovanja za poklicne lovce, ki pripeljejo svojega psa, povrne društvo.

Kot novi člani so se prijavili Društvu Brak-jazbečar sledeči gg.: direktor Otto Berger, Maribor; Josip Škofic, Ljubljana; Alois Köberl, lovski čuvaj, Maribor. — Eventualni ugovori naj se vložе pri društvu v 14 dneh.

Oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, dohodar. urada, Ljubljana, Staničeva 5.

Knjiga »Naš lov«, prva domača strokovna lovska knjiga za izobrazbo lovcev in pripravo za lovski izpit, potrebna vsakomur, ki hoče biti lovec. Naroča se pri Družbi sv. Mohorja v Celju.

Uradnik, popolnoma samostojen v knjigovodstvu (bilancist), slovenski in nemški korespondenci, strojepisju in v vseh pisarniških poslih, z dolgoletnimi spričevali, veščak v nadzorstvu lovišč in gojenju divjadi, išče primernega mesta. Ponudbe na »Lovsko društvo Maribor«.

Lepa in dobra lovska psica brakirka se proda. Poizve se v kavarni »Prešeren«, Ljubljana.

Angleški seter, lep pes, čistokrven, rodovnik, 4 leta star, dober nos, dresiran, ugodno naprodaj. — Naslov v upravi.

Več čistokrvnih istrskih brakov z rodovniki proda Fabjani Pavel, trgovec v Ljubljani, Stritarjeva ulica 5, tel. 27-91.

Psa, nemškega kratkodlakarja, poleženega 20. aprila 1936, vpisanega v rodovno knjigo I. R. P. 144 A, ki je dobil na pomladanski vzrejni tekmi v Ljubljani 11. aprila 1937 I. c oceno, prodam. Cena po dogovoru. Naslov pove uprava »Lovca«.

Nemške kratkodlake ptičarje, 6 tednov stare mladiče izvrstnih staršev z rodovnikom, proda dr. S. Bevk, Ljubljana, Aleksandrova c. 10.

Prodam braka, psa in psico. Psa sta na razpolago za preizkušnjo v vsakem lovišču. — Viktor Weibl, Metlika.

Srnje in jelenje kože kupujemo stalno v vsaki množini. — J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

Dobro ohranjeno puško-dvocevko, kal. 12, zamenjam za puško-dvocevko, kal. 24, 20 ali 16. Prodam tudi par lovskih psov pasme nemški brak. — Metod Jenko, Hrastnik.

Lovci! Vid Šuštar, usnjar na Bistrici, p. Podbrezje, naznanja, da izdeluje irhovino in kožuhovino po solidni ceni. Kupuje vse kože po najvišji dnevni ceni.

Naznanilo!

Puškar **F. K. Kaiser** vljudno naznanja gg. lovcem in ribičem, da se meseca oktobra preseli v sosedno hišo tvrdke »Toni Jager«, okoli ogla.

Cenj. odjemalcem se pri nakupu še nadalje priporočam.

V komisiji so sledeče puške:

Mauser repetirka z daljnogledom kal. 8 . . . . . 2000 din,
Hamerles trocevka kal. 8 . 3300 din,
dvocevka petelinka kal. 16 . 1400 din.

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot špecialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče in pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Kriegghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

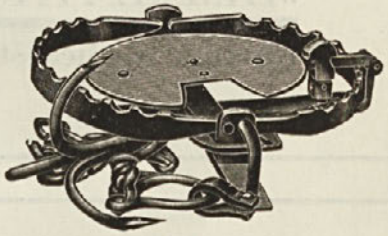

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Lovci!

Puškarno po pok. Sternadu
Aleksandrova cesta 18, smo prevzeli in priključili naši dobro poznani železnini, **Aleksandrova c. 34,** kjer vodimo isto kot poseben oddelek. — Nudimo za lovce in ribiče vse po najnižjih cenah.

PINTER & LENARD, MARIBOR
puškarna in železnina, Aleksandrova 34.

»HIMALAYA«-OLJE

**in mast za orožje,
proti rji in za konserviranje**

je neprekosljivo in zanesljivo ter brez vsakega truda takoj očisti tudi najbolj zarjavele predmete in ne pušča nobenih umazanih ostankov v cevih. Je najboljše sredstvo proti rji za vse vrste orožja in smodnikov. Enkratni poizkus vas bo prepričal in uporabljali boste samo le še »Himalaya«-olje. »Himalaya«-olje in mast se dobi v vseh trgovinah lovskega pribora ali direktno pri tvrdki:

»HIMALAYA«-OLJE, MARIBOR

Kamniška ulica št. 7

Lovci!
Ribiči!
Športniki!

Raznovrstno orožje za lov, šport in obrambo, vse vrste municije in razstreliva, ribarske in druge športne potrebščine najboljših svetovno znanih tovarn ima vedno v največji izbiri na zalogi in nudi po najugodnejših dnevnih cenah

Železnina in puškarna

Pinter & Lenard-Maribor

Dr. Viljem Krejči

In kaj z mladino

Nemara zato, ker imam sam dva sina, ki ju imam rad in ki ju hočem vzgojiti za dobra človeka, obenem pa tudi za dobra lovca, gledam na problem našega lovskega naraščaja že dolgo s posebno brigo, in je moja skrb tem večja, ker vidim, da se pri nas s tem vprašanjem doslej nihče ni bavil, vsaj ne z ono pozornostjo, ki jo vzgoja bodočih lovskih generacij zasluži in ki jo druge združbe posvečajo svojemu naraščaju. Naši lovski tovariši imajo vendar tudi otroke, ki so jim prirojena in v kri in srce prelita nagnjenja in navade, pa — recimo — tudi strasti očetov. Tudi mi sami — vsaj zvečine — nismo postali lovci zato, ker je ta sport odličen, moderen, zdrav in za nekatere zastran »zvez« celo neobhodno potreben, temveč se nam je že v naših najmlajših letih prav od srca zahotelo po oni sproščenosti, po onem občudovanju narave in pa tudi po onih uspehih, ki z vsakdanjim materializmom nimajo ničesar skupnega. Vse to je prišlo kar samo od sebe iz nekega notranjega, za nelovca skoraj nepojmljivega naravnega nagona. Ali bi bilo normalno, če bi sin lovca ne imel nobenega smisla za lepoto narave, za živo prirodo, za lov? Ali pa ni obenem tudi dolžnost očetov-lovcev, da se pobrigajo, kako bi najuspešneje z zgledom in pripovedovanjem, z navduševanjem in nadzorovanjem izoblikovali značaje svojih otrok in v njih duhu izklesali one like, ki jih lovci nosimo v svojih srcih in svojih mislih?

Tudi od lovca zahtevamo, da je predvsem človek. Treba je, da ima vsa ona od narave mu podarjena svojstva, ki jih opazujemo tudi v živi prirodi, ki pa morajo biti v njem razvita v tolikšni meri in na tako odličen način, da upravičeno trdimo, da je človek krona stvarstva. Ta svojstva, kakor so pač ena bolj, druga manj razvita, povzročajo delovanje posameznega človeka v individualno določenih smereh. Eno pa je vendar skupno vsem normalno razvitim ljudem, najsi so njihove usode in razvoj njihovih značajev usmerili njihova pota v še tako različne smeri, to je ljubezen do svojih otrok, ona prirodna, a vendar tako čudovita in nerazdružljiva povezanost roditeljev do svoje dece, povezanost, ki prednjači pred vsemi drugimi svojstvi, nagnjenji in prizadevanji, pred skrbmi vsakdanjega dela in tudi pred ljubeznijo do vsega ostalega, kar nas obdaja, pa tudi pred vsem drugim, kar nas veseli in kar nam dela brige. Ta ljubezen pa nam veleva, da tudi v svoji deci vzgojimo ona stremljenja, ki jih smatramo kot plemenita, lepa in hvalevredna.

Toda misli mi uhajajo nemara predaleč — napisati sem hotel, da smo premalo storili, da nismo prav za prav ničesar storili za to, da bi si vzgojili dober lovski naraščaj. Tisti, ki nimajo smisla za lov, mi bodo očitali, da ni prav, če hočemo deco v njenem nežnem razvoju navajati, kako naj pobijamo ubogo žival. Ni to naš namen, saj tudi mi lovci ne stremimo samo za tem, kako bi pogodili zverjad, temveč gredo naša prizadevanja v dobrem delu za tem, kako bi divjad gojili in jo ščitili, da jo ne zatro številni njeni sovražniki, med katere gotovo pravega lovca ne smemo prištevati. Toda vprašam: S čim se igra vsaj večina naših otrok? Z vojaki, puškami in celo s topiči! Ali ni nemara bolje, če se deca bavi z vsem tem, kar lovcu dela veselje in žalost in kar ga z neštetimi primeri, ki nam jih neprestano nudi živa in mrtva priroda, vzgaja v dobrega, plemenitega in od tako imenovanih »pridobitev kulture« neizprijenega človeka — ali je morda bolje, če se že otrok v najnežnejši svoji dobi razveseljuje nad tem, kako se strelja — na človeka. — Moje mišljenje je to, da naj bo tudi lovec-oče najzanesljivejši vodnik in najboljši vzgojitelj, obenem pa najzvestejši prijatelj in tovariš svojemu otroku. Če očeta veseli lov in mu izpolnjuje dober del njegovih teženj, njegovega zaposlenja, njegovega veselja in njegovih brig, kako naj bi ne pritegnil k svojemu najljubšemu opravilu svojega otroka, da napravi iz njega tudi dobrega in plemenitega človeka, ljubitelja narave — lovca.

Toda pri vsaki priliki povsem upravičeno in utemeljeno poudarjamo, da naj nihče ne izvršuje lova brez oblastvenega

dovoljenja, brez orožnega lista in brez lovske karte. To je prav in v redu. Toda zakon predpisuje, da pred 18. letom starosti nihče ne more dobiti orožnega lista in lovske karte! Zato tudi nihče, ki ni dosegel 18. leta starosti, ne more lova izvrševati. V tem smislu je tudi Zvezina glavna skupščina odločno in jasno izjavila, da obsoja, če lovski upravičenec pusti v svojem lovišču loviti osebe, ki nimajo v redu svojih listin in ki niso včlanjene v lovskih društvih. Tudi to je prav in v redu. Toda kaj pomeni to z ozirom na našo mladino? To pomeni, da oče-lovec, ki hoče svojega sina tudi vzgojiti za lovca, ne sme dopustiti, da bi se njegov sin polagoma pod najskrbnejšim nadzorstvom in strokovnim vodstvom lastnega očeta naučil vsega tega, kar je za pravilno in pravično izvrševanje lova potrebno, in da bi z njim, pod njegovim veščim vodstvom in njegovo neprestano pazljivostjo izvrševal lov. To obenem pomeni, da se v dečku, ki mu je od očeta prešla ljubezen do lova in narave v kri in meso, umetno zatira to plemenito stremljenje; to pomeni, da se v mladini ravno v oni dobi, v kateri se izoblikuje značaj, zatira ona ljubezen in ono nagnjenje do stvari, ki jo mi tako visoko cenimo. Kaj trpki morajo biti občutki očeta-lovca, če vidi, da njegov sin nima smisla za to, kar njemu samemu pomeni pol življenja in če je nastal ta nenormalni pojav nemara zato, ker fant vprav v času, ko je najbolj dostopen zunanjim vplivom, ni smel z njim. Pa je tudi težko zameriti, če se kaj takega dogaja. Ravno v letih, v katerih se usmerjajo in oblikujejo v mladini njihova stremljenja, učinkuje nanjo toliko momentov, ki jo odvajajo na druga pota. Druščina, kino, ples, drugi sporti z vsemi rekorderstvi in življenjskimi ter moralnimi opasnostmi — vse to je dopustno, je prav in se pospešuje — le lov pod vodstvom, nadzorstvom in pod odgovornostjo lastnega očeta po zakonu ni dopusten. Čudna je v svojih posledicah zakonska določba, ki ne predvideva nobenega prehoda, kajti v hipu, ko doseže lova nevešči mladenič svoje 18. leto, je že upravičen, da dobi orožni list, lovsko karto, sme postati lovski upravičenec, si sme nabaviti orožje in municijo, sme iti v lovišče in tam po mili volji, prav ali neprav, v korist ali na škodo drugih, lov izvrševati, ne da bi imel prej dejansko priliko, da bi se praktično priučil vsega, kar je za pravilno in smotrno izvrševanje vsakega zaposlenja potrebno in kar bi bilo tem bolj potrebno za pravično izvrševanje lova. Saj je vprav spričo tolikšne važnosti lova za splošnost in spričo dalekosežnih, prav gotovo ne enostavnih zakonskih predpisov, po katerih naj se izvršuje, brez dvoma treba daljšega in vestnejšega vežbanja, kakor za marsikatero drugo sportno

udejstvovanje. S svojim 18. letom postane lahko lovec tudi sin očeta, ki na svojega sina ni prenesel smisla za lov in ljubezni do žive prirode. Lahko postane lovec tudi sin očeta, ki si ves čas prizadeva, kako bi divjad, ki jo uvršča med škodljivce, zatrl prav tako kakor belo omelo, krvavo uš, glogovega belina, voluharja itd., brez razlikovanja in brez preudarka, če ni poleg sadjarstva in vrtnarstva lov tudi plemenito stremljenje in obenem tudi važna panoga v našem narodnem gospodarstvu. Tako lahko postane s svojim 18. letom lovec tudi sin onega, ki med sadjarji in vrtnarji dela največjo propagando proti lovu, o katerem torej upravičeno trdimo, da nima podedovanega smisla za lov in ljubezni do žive prirode. Lovec torej lahko postane brez ozira na svoje sposobnosti ali nesposobnosti, samo da je zadostil zakonu in dosegel 18. leto.

In kaj naj bi storili? Predvsem mislim, da je skrajni čas, da izpremenimo zakonske določbe, ki se tičejo lova in uporabe orožja. Četudi niso nož, poleno, možnar in drugo, o čemer beremo v listih skoro dan na dan, nič manj nevarno orodje, je seveda treba, da glede uporabe orožja in izvrševanja lova po mladini pod 18. letom predpišemo čim ožje meje, najstrožje nadzorstvo in osebno, civilno in kazensko odgovornost onih, pod katerih vodstvom se mladina v lovu vežba in ga izvršuje.

Nadalje bi uvedel posebne tečaje za mladino, da si tam pridobi zadosti teoretičnega in praktičnega znanja. Za vse imamo mladinske tečaje, za smuk, za alpinizem, za ples in celo za družabne igre — le za lov, ki je tako važen za vzgojo človeka, za njegovo zdravje in tudi za narodno gospodarstvo, nimamo nič, ker — po zakonu — zadostuje dovršeno 18. leto, da si »lovec«. Zlasti bi bilo treba tudi posebnega vežbanja mladine v streljanju in pravilnem ravnanju z orožjem.

Naša lovska društva bi morala posvetiti svojo posebno pozornost mladini, ki kaže veselje do lova. Zakaj naj bi pri nas ne imeli mladinskih odsekov, ki bi imeli mlade lovce v evidenci, jih s predavanji navajali k pravilnemu izvrševanju lova, jih družili med seboj v dobre in iskrene prijatelje in bodoče lovske tovariše in jih uvajali v življenje in delovanje pravega lovca.

Tudi naša literatura naj bi ne šla brezbrižno mimo naše mladine svoja pota.

Tekom časa, zlasti pa ob sestavi delovnega programa in pri praktičnem prizadevanju za lovsko vzgojo naše mladine, se bo pokazalo še marsikaj, kar bi bilo koristno za ugoden razvoj lova pri naši mladini.

Pri vsem tem pa bomo seveda morali z vso vestnostjo paziti, da ne bi lov odvajal naših mladih lovskih prijateljev od izvrševanja njihovih šolskih in poklicnih dolžnosti, da ne bomo tudi pri njih doživeli, kar žal opazujemo pri nekaterih lovcih, kako jim lov daje le preveč prilike, da zanemarjajo svoje dolžnosti napram svojemu stanu in svojemu domu.

Eno pa mislim, da je za našo mladino tudi glede lova najvažnejše in to je individualna, od ljubezni in idealizma prežeta vzgoja staršev ali njih namestnikov, zlasti pa dober vzgled, ki ga naj pri vsaki priliki in v vsakem pogledu dajejo stari lovci svojim mladim prijateljem. Zato bo važen del naše lovske mladinske vzgoje obstajal v pravilnem in vzornem vedenju doraslih lovcev, v katerih naj mladi vidijo res svoje sposobne učitelje, zanesljive vodnike in spoštovanja vredne tovariše.

Državna lovska razstava v Zagrebu — vhod

Zdravko R. Miladinović, art. tehn. kapetan I. kl.

O brezdimnem lovskem smodniku, izdelanem v zavodu Obilićevo

(Konec.)

Razni poskusi z našim brezdimnim lovskim smodnikom, ki kažejo njegova odlična svojstva.

Z vzporednim streljanjem bomo preskusili še nekatere lastnosti našega smodnika in jih bomo primerjali z lastnostmi tujih smodnikov. Ti poskusi se vrše na razdaljo 35 metrov. V to svrho se poslužimo dveh osrednjih (koncentričnih) krogov polumerov 18.75 in 37.5 cm. Te mere so tako izbrane, da je površina velikega kroga štirikrat večja od površine malega kroga, a površina krogovega kolobarja trikrat večja od površine malega kroga.

Površina malega kroga znaša 1104 cm², površina kolobarja 3312 cm², površina velikega kroga 4416 cm².

Površina tekočega zajca je povprečno 552 cm² ali polovico malega kroga.

Z drugimi besedami:

Površina malega kroga je enaka površini 2 zajcev
„ velikega „ „ „ „ 8 „
„ kolobarja „ „ „ 6 „

Povprečna meja nabojevega učinka pri srednje dobrih puškah je izračunjena na 35 metrov z ozirom na število zadetkov v notranji krog.

Učinek se ocenjuje s šibrami 3.5 m/m, in sicer:

70% in več v veliki krog kot največji možni učinek
65—69% v veliki krog, odličen učinek
60—64% „ „ „ prav dober učinek
50—59% „ „ „ dober učinek
45—49% „ „ „ zadosten učinek

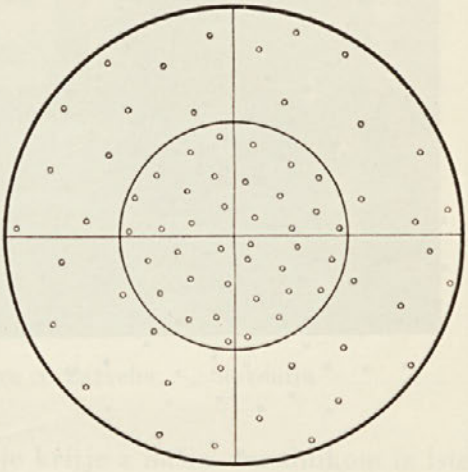
Z debelejšimi šibrami se dobi navadno boljši učinek.

Odstotek dobimo, če število zadetkov v tarčo 75 cm premera množimo s 100 in delimo s številom šiber v naboju. Ta odstotek imenujemo kritje.

Število zadetkov na tarči pa dejansko ni nikako merilo za oceno, ker moremo to število vedno povečati z lovskimi puškami,

katerih cevi se proti ustju zožujejo. S takim postopkom se menja ves značaj slike zadetkov, ki pri močnem zoženju (zadrgi) cevi daje tudi močno zgoščeno razdelbo šiber proti sredini, a obenem manjšo površino slike zadetkov.

Za oceno slike zadetkov nam je torej poleg števila zadetkov potrebno tudi merilo porazdelbe proti sredini. Pri primerjanju raznih slik zadetkov je ono oceniti za boljšo, ki pri istem številu zadetkov daje manjše zgoščevanje k sredini ali pri enaki porazdelbi večje število zadetkov.

Št. 4.

Da bi se to ocenjevanje rešilo izračunavanja, se enostavno ugotovi številčno razmerje vseh zadetkov v tarčo premera 75 cm napram številu zadetkov v notranji krog s premerom 37.5 cm ter se na ta način dobi tale lestvica, ki služi za oceno stopnje zgoščevanja proti sredini.

1. močno zgoščenje 2:1
2. normalno zgoščenje . . . . . 2.4—2.8:1
3. povoljno zgoščenje (enakomerna porazdelba zadetkov) . . . . . 3—4:1

(Glej slike št. 4, 5 in 6!)

Enakomernost (zdržljivost) od strela do strela z ozirom na razliko med največjim in najmanjšim številom zadetkov se določa na najmanj 5 strelov.

Razlika pri šibrah 3½ m/m

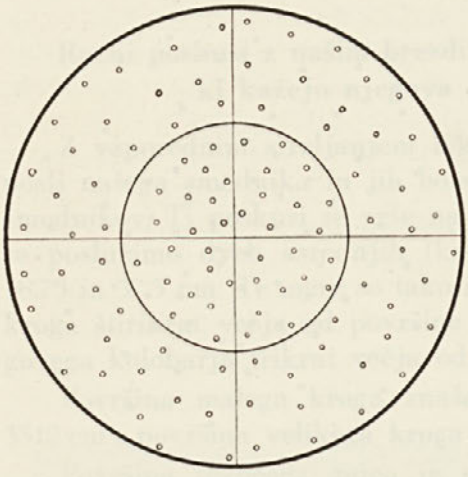
9 in manj	odlično
10—13	prav dobro
14—18	dobro
19—24	zadostno
25 in več	slabo

Lega srednjega zadetka. Balistika uči, kako se določa lega srednjega zadetka geometrično in kako računsko; tu zadostuje, če pripomnimo, da je dopusten odklon srednjega zadetka od cilja do 6 cm na razdalji 20 m. Odklon 10 cm na to razdaljo je pa skrajna meja za posamezne strele.

Določitev srednjega zadetka se izvrši najmanj s 5 streli. Na papir narišemo križ s črno piko v sredini s premerom 5 cm. Iz

vsake cevi oddamo po 3 strele. Razmak srednjih zadetkov obeh cevi ne sme biti preko 7 cm. Streljamo lahko z naslonom ali prosto.

P r e b o j n a s i l a se določa s pomočjo dinamometra, s katerim se meri živa sila, ali s pomočjo papirja. Na 35 m s šibrami 3½ m/m morajo vsaj 3 zrna prebiti 35 listov papirja iz slame v debelini po 0.9 m/m. Zgoraj navedeni primeri preizkušanja so vzeti iz nemške preizkuševalnice Neumanswalde-Neudam in izvedeni, kakor se tam izvajajo).

Št. 5.

Od teh poizkusov bomo izvršili: 1.) kritje, 2.) izračunanje porazdelitve proti sredini, 3.) zdržljivost (enakomernost) od strela do strela, 4.) prebojno silo. Drugi poskusi niso toliko važni.

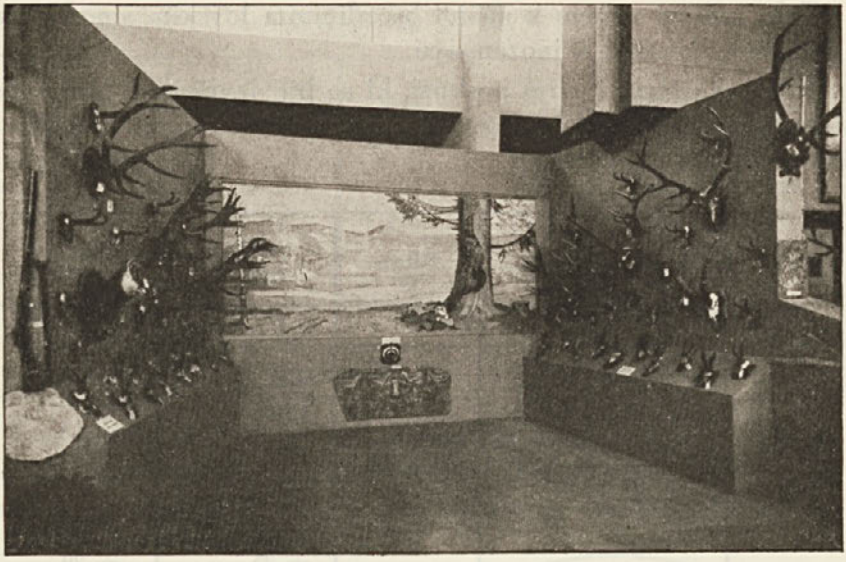
Vse te poskuse izvršimo vzporedno z najboljšim nemškim smodnikom Rotweil.

Naboj našega smodnika je 1.7 g, šiber 28 g, a pri Rotweilu 1,8 g in 30 g.

Dobljeni rezultati so razvidni iz naslednje preglednice:

Tekoča številka	Število šiber v naboju	Število zadetkov v veliki krog	Število zadetkov v mali krog	Kritje	Stopnja porazdelbe proti sredini
1.	125	86	36	69%	2,3:1
2.	124	84	35	68%	2,4:1
3.	125	86	25	68%	3,4:1
4.	124	69	28	54%	2,5:1
5.	122	70	29	57%	2,4:1
Brezdimni smodnik Rotweil.					
1.	132	86	34	65%	2,9:1
2.	139	90	26	65%	3,5:1
3.	140	55	20	39%	2,8:1

Takoj pripominjam, da so bili s smodnikom Rotweil oddani samo 3 streli, ker je bila porabljena vsa količina, ki je bila pripravljena za vzporedno ocenjevanje. Za smodnik Rotweil je bilo basano 30 g šiber, ker je tako navedeno na originalni škatli.

Državna lovska razstava v Zagrebu — Slovenija

V prvi vrsti pada v oči, da je kritje z našim smodnikom iz iste puške večje in nekaj enakomernejše, kakor s smodnikom Rotweil. Po zgoraj navedeni lestvici bi bilo to kritje (povprečno) 63% kot prav dobro za naš smodnik, a za Rotweil le 56% kot dobro.

Povprečna stopnja porazdelbe proti sredini za naš smodnik znese 2.6 : 1, kar po lestvici odgovarja normalni porazdelbi. Pri smodniku Rotweil znaša povprečna stopnja 3.1 : 1, kar odgovarja meji med normalno in enakomerno porazdelbo. Iz tega sledi, da sta si oba smodnika glede porazdelbe enakovredna. Če bi bili s smodnikom Rotweil oddali več strelov, bi dobili skoro enako porazdelbo.

Kar se tiče zdržljivosti, enakomernosti od strela do strela, vidimo, da je pri našem smodniku največja razlika 17 (86—69), kar se ocenjuje z dobro, medtem ko je pri Rotweilu 31 (86—55), to je slabo. Na to slabo oceno bi ne moglo vplivati niti večje število strelov, marveč bi jo moglo samo poslabšati.

To streljanje je bilo izvršeno z neko prav staro hamerles dvocevko kal. 16, ki mi je bila prva pri rokah.

Prebojna sila je merjena z dinamometrom vzporedno s smodnikom Rotweil; rezultati so oboji enaki.

Iz vsega zgoraj navedenega moremo ugotoviti, da je naš brezdimni lovski smodnik v nekaterih svojstvih enak najboljšemu nemškemu smodniku Rotweil, a v nekaterih tudi boljši.

Taki odlični uspehi z našim brezdimnim lovskim smodnikom so bili doseženi tudi v inozemstvu.

Kot dokaz naj služijo poskusi, ki so bili izvršeni v Neumanswalde (Nemčija) 22. VII. leta 1931. na zahtevo tvrdke Venator iz Vinkovcev.

Naboj	Smodnikov naboj	Šibre	Srednja hitrost	Največji pritisk
12×65	Waidmannsheil tulec, smodnik v ploščicah št. II Rotweil	35 gramov 3½ mm	303 328 325 315 311 316,4 m/sek. ∓ 25	417 atm. 437 421 408 426 401,8 ∓ 29
12×65	Smodnik Obilićevo, tulec Sokol	35 gramov 3½ mm	308 304 312 312 314 310 m/sek. ∓ 10	400 405 401 399 390 399 ∓ 15
16×65	Waidmannsheil tulec, smodnik v ploščicah št. II Rotweil	30 gramov 3½ mm	322 309 319 313 312 315 m/sek. ± 13	495 427 424 501 458 461 ± 77
16×65	Smodnik Obilićevo, tulec Sokol	30 gramov 3½ mm	319 317 316 317 320 317,8 m/sek. ± 4	495 481 501 505 460 488,9 ± 45

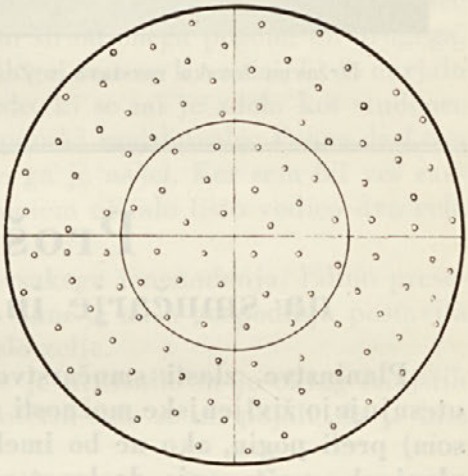
Kritje na 35 m.

	V mali krog	75 cm krog	%	Razlika	Število zrn
Kal. 12 Waidmannsheil	40	101	73,2	16	138
Kal. 12 Sokol . . .	44	116	79,7	28	138
Kal 16 Waidmannsheil	44	95	80	14	118
Kal. 16 Sokol . . .	36	91	77,3	13	118
Barometer 762 mm, higrometer 37 %, termometer 17° C.					

Pred oceno teh rezultatov moram pripomniti, da je pri teh poskusih dosežena nekaj manjša hitrost kot pri nas, a to zaradi tega, ker mi določamo povprečno hitrost na razdalji 10 metrov (V_5), Nemci so pa merili $V_{12:5}$, t. j. na razdalji 25 metrov od ustja cevi.

Če primerjamo dobljene rezultate, vidimo, da je smodnik Rotweil enak našemu po svojih lastnostih, samo da ima naš večjo zdržljivost (enakomernost) od strela do strela, kar smo tudi sami ugotovili s poskusi, o katerih smo prej govorili.

Ne samo ta rezultat, temveč so vse delavnice in združenja, ki so poslale smodnik na preizkušnjo v tujino, dobile enake ali podobne podatke.

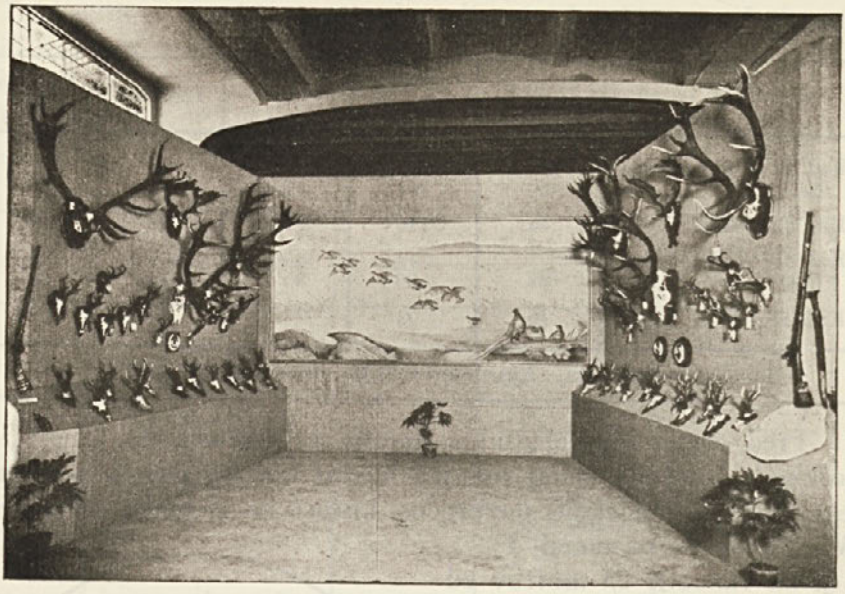

Št. 6.

Nobenih dokazov in tujih preizkušenj ter sličnega nam ni več treba, ko same zveze lovskih društev izražajo svoja zadovoljstva.

Zveza lovskih društev v Zagrebu je ugotovila, da je naš sedanji brezdimni lovski smodnik iz Obilićeva izmed najboljših smodnikov Evrope, kar se vidi tudi iz tega, da se naš smodnik in naboji bolj in bolj izvažajo v sosednje dežele.

Končujoč ta članek mislim, da sem zadostno opisal vplive, od katerih je odvisen učinek nabojev, z odličnimi lastnostmi našega novega brezdimnega lovskega smodnika iz zavoda Obilićevo, postopek z njim ter dokazal, da znamo izdelati nekaj, kar ni samo enako tujim izdelkom, temveč tudi nekaj — boljšega.

Državna lovska razstava v Zagrebu — Varaždinsko polje

Prošnja
na smučarje in vse planince

Planinstvo, zlasti smučarstvo in turistika pozimi nevarno utesnjujejo življenjske možnosti gorski divjadi. Divji kozi (gamsom) preti pogin, ako ne bo imel sleherni, ki išče razvedrila v planinah, spoštovanja do lepot narave in usmiljenja z njenimi stvarstvi. Ne zlobnost, temveč nevednost, nepremišljenost in ravnodušnost so največkrat vzrok, če smučarji ali plezalci z napačnim obnašanjem poženo nesrečno, brez miru in varnih zakloniščbegajočo divjad v zaledenele, po plazovih ogrožene struge in tesni, kjer mora poginiti. Obnašaj se pravilno, to se pravi: Zadrži se mirno, ne kriči in ne razgrajaj, drži se markiranih poti, ne išči za vsako ceno novih smeri, ogiblji se prisojnih, slabo gozdnatih rebri, ob vidu divjadi ne obstoj, temveč pojdi mirno svojo pot ali še bolje: če moreš, se vrni, ako bi sicer, po stiskah zime oslabljeni divjadi bila njena pot, ki jo je vajena, zaprta! — Kdor to upošteva, pomaga, da ohranimo lepote naših planin!

Stresa James (Jakob) Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki

(Sledil bo konec.)

V četrtek smo zopet lezli v hribe. Tisti dan nas je gonil vodnik Charlie po hribih, kot da bi nam hotel razkazati vso Pennsylvanijo. Do opoldne smo napravili par pogonov, potem nas je pa vzel na uzdo in smo menda hodili neprestano tri ure. V par krajih smo videli zanimive nasipe, ki so jih napravili bobri. Vse polno podrtega drevja je ležalo okrog, kar so vse podžagali bobri s svojimi močnimi zobmi. Charlie je rekel, da je precej te živali tukaj, ker je sedaj ne love.

Ta dan ni bilo nič posebnega. Prazno letanje s hriba v hrib. Le svoj slavni prehlad sem dobil, ki se me je držal več kot mesec dni. Jedli smo gredoč, kadar smo šli od enega pogona do drugega. Po sendviču me je zelo žejalo. Vlegel sem se k vodici, ki je curjala v grapi, udrl led in se napil vode, ki se mi je zdela kot studenec večne mladosti, ki ga je našel španski raziskovalec Ponce de Leon v Floridi, ali vsaj mislil si je, da ga je našel. Ker sem bil ves razgret, mi je stopilo v grlo in mi potem očitalo tisto vodico dva cela meseca, kot bi jo bil ukradel.

Tako je četrtek minil brez vsakega iznenadenja. Edino presenečenje nas je čakalo doma, ko nam je naša gospodinja postavila na mizo — ajdove žgance in kislo zelje.

Petek je dal lep dan. Sonce je pritisnilo in je okrog enajstih doseglo tudi že tiste tesni, po katerih smo se mi pojali, da je bilo že skoro prevroče v kožuhu.

Lovili smo v Sterling Runu, ki je dolga dolina, po kateri teče majhen potoček. Ob koncu doline, kakih dvajset milj od tu, je nekaj hiš in parna žaga, in ta kraj se imenuje Sterling Run in dolina je dobila isto ime. Tu je največ divjadi in meni se je čudno zdelo, da smo šele enkrat tukaj lovili, ko smo slišali vedno pokanje iz te smeri.

Charlie je naročil Mlakarju, naj pelje vseh nas šest na čakališča, ker bosta dva gonjača zadostovala, namreč on in sin.

Več kot uro smo hodili, da smo prišli do prve zaseke, ki se znižuje v dolino, kjer je Mlakar postavil mene, ostale pa odpeljal v laz in jih razpostavil prav gor do temena. To je bil prvi, nekam krščansko topel dan, da je človek lahko čakal.

Skoro uro sem tam stal, preden sta prišla Charlie in njegov sin skozi. Vpila sta in razsajala po grmovju, da se je slišal glas

daleč naokrog in se je odbijal od hriba, pod katerim sem prežal. Tedaj je začelo pokati. Kakih pet strelov je padlo. Šel sem po sledu, ki so ga pustili v snegu fantje in čez kake pol ure sem jih zagledal stoječe v krogu. Nič kaj glasni niso bili.

»Ste spet v tarčo streljali?« sem zaklical že od daleč.

»V tarčo, pa še v kakšno,« reče Mlakar.

Ko je Charlie prišel že blizu, je zavpil: »Pazite na srnjaka!« Kakih pet srn in srnjakov pridrvi naravnost proti Dolencu. Preden pa planejo ven na plano, se premislijo in nekaj jih zadrvi gor proti Babiču, nekaj pa dol na Nicka. Nick ustreli enkrat, dvakrat, trikrat in žalostno gleda za lepim srnjakom, ki se poganja v smeri proti Pittsburghu.

Dolenc je ustrelil parkrat kar na slepo srečo v grmovje in seveda tudi grmovje zadel. Boljšega cilja pač ni imel.

Babičeva storija je pa drugačna. Pod nekim gabrom je imel jako dober prostor. »Tukajle sem stal,« pravi, »in imel lep izstrel na vse strani. Zaslišim Charlija in sina, ki vpijeta tamle doli, torej sta prišla že skozi. Čakam še nekaj časa in zaslišim spodaj streljanje. Ker je bilo potem vse tiho, sežem v žep po velik sendvič, puško pa lepo stisnem pod pazduho. Ravno zabašem, kolikor je pač šlo v usta, ko nekaj zašumi in kar iz jasnega čez grmovje plane velikanski srnjak naravnost proti meni. V tistem hipu nisem vedel, ali bi sendvič požrl, ali ga vrgel iz ust in kaj bi napravil z onim kosom, ki sem ga držal v roki. Vse je prišlo tako naglo, da sem bil kot iz uma.

Slednjič spustim sendvič, pomerim in sprožim. Nič. Puška ni vžgala. O, tristo milijonov! Tako blizu je bil srnjak, da sem se mu moral umakniti, da me ni pohodil, puška pa ne usmodi. Napnem petelina drugič, zopet pomerim na srnjaka, ki je bil pa tedaj za pet dobrih skokov v smeri p r o t i New Yorku, in sprožim. Pok! Pa kaj pomaga sedaj, ko nisem niti dobro meril. Prej naj bi bila vžgala, ko je bil čas za to in prilika. Pa le zakaj sem moral ravno takrat jesti sendvič, ko bi ga bil utegnil vse popoldne?«

Tone Babič se je praskal po glavi in praskali bi ga bili radi tudi mi, ker nam je zapravil srnjaka.

Mlakar nam je potem zgodbo razložil tako, da je Babič, ko je naglo pomeril na srnjaka, pozabil spustiti sendvič iz rok in je tako prišel sendvič pod petelina, ki je udaril po sendviču, mesto po vžigalcu. — Sreča Babičeva je bila samo ta, da je priletel iz hoste samo srnjak in ne kak medved. Bog ve, kje bi bili Babiča ujeli?

Na vrhu mi je Mlakar pokazal debelo podrto drevo, ob katerem je stal lansko leto in gledal, kako je korakalo devetnajst srn

petnajst korakov mimo njega, a ni bilo niti enega srnjaka vmes. Z muho je zvesto spremil vsako srno skozi grmovje, čakajoč, da se prikaže srnjak. Pri 15. srni so se mu roke že tako tresle, da bi bil srnjaka gladko zgrešil.

Kmalu nato smo napravili še en pogon in pri tem je brate Nick rešil čast mile Hrvatske. Bil je odrejen za gonjača in je pravil: »Charlie nas je razpostavil v črto in ko je dal znamenje, da začnemo goniti, se zaderem tudi jaz. Tedaj zagledam v gošči pred seboj nekaj sivega, ki je stalo tam, kot bi zraslo iz tal. Pogledam bolj natančno in vidim, da so tri srne. Snamem puško, jo pripravim na strel in bistro gledam v srne, če bi zapazil kako rogato stvar. Ker so bili samo veliki uhlji, snamem kapo z glave in zamahnem proti srnam. Oni dve, ki sta stali skupaj, sta takoj razumeli mojo misel in migljaj. Tretja pa je še naprej stala in me zijala ...

Zato zamahnem proti nji še enkrat s kapo in pri tem zategnem z glasom »vššššš«, kot bi podil kokoši. Šele tedaj se srna obrne in sedaj sem jaz še bolj zazijal kot prej ona, ker srna ni bila srna, ampak prav lep srnjak. Rogovje sem zagledal šele, ko se je obrnil od mene. Vzelo mi je par trenutkov, da sem prišel k sebi, par trenutkov tudi, da sem »žarko sunce« poklical za pričo in šele potem sem dvakrat ustrelil, kar je bilo pa čisto brez pomena in samo potrata smodnika.«

»To je bil danes že četrti srnjak, ki bo večerjal doma in ne z nami,« sem pripomnil.

Obrnili smo po grebenu in s sklonjenimi glavami korakali drug za drugim skozi grmovje, čez podrta debla, čez kotanje in vzpetine. Charlie je bil vodnik, ki je vedel smer in ga ni nikdar niti za pol čevlja uneslo. Brez vsake steze ali poti je prišel ravno tam iz gozda, kjer je rekel, da bo.

Pred menoj je delil grmovje v dvoje Mlakar. Izgledalo je, kot bi hodili štirje vštric. Če sem naglo smuknil za njim, so se veje sklenile šele za menoj.

»Ti, Jack,« se oglasi Mlakar, »zdajle bomo kmalu prišli do tistega kraja, kjer je bil lansko leto Ferdo Jazbec ustrelil srnjaka, ki ga ni smel pobrati.«

»Kako ne — pobrati?«

»Ker je bil še premlad, srnjak namreč, pa smo mu postavili zapik nanj.«

»Ferdo je bil ustrelil šilarja. Postava pa pravi, da mora biti najmanj vilar, da ga smemo ustreliti. Ferdu ni šlo v glavo in je rekel, da bo nesel srnjaka domov, pa če se ves svet po robu postavi. Po »štojersko« je robantil in rekel, da je srnjak »njegof« in

pečenko bo jedel on, pa nihče drugi. Šele združenim močem in modrim glavam se je posrečilo Ferda prepričati, da bomo morali plačati vsi prav čedno kazen, če lovski paznik dobi srnjaka in se dokaže, da ga je eden izmed nas ustrelil. Končno je Ferdo vendarle uvidel, da ne kaže drugega, in s težkim srcem je pustil srnjaka tam na mestu. Še danes kar pobledi, če mu omeniš tistega srnjaka.«

Sonca je bilo komaj še par pedi in upiralo se je v vrhove okoliških gričev, doline in tesni so bile pa že v senci, ko smo prekobalili vrh našega hriba, se ustavili in napravili bojni načrt.

Takoj pod vrhom mi je ukazal Mlakar, naj bi ostal na preži. Tedaj sem se mu pa uprl, češ, jaz bom šel prav do zadnjega čakališča, da bom prej doma, ko bomo nehali loviti.

»Bom pa jaz ostal,« se je ponudil Mandel.

Spustimo se še niže in na tretji točki je ostal Mlakar, mene je pa poslal prav na vznožje hriba.

Saj itak ne bo nič s to gonjo, si mislim in prej ko bodo prišli gonjači dobro skozi, bom jaz že doma, saj ni daleč do Charlijeve koče. Zeblo me je in izmučen sem bil, da ne bi dal v tistem hipu groša za vse srnjake v Pennsylvaniji, pa še v New Yorku povrh. Da bi le gonjači kmalu prešli, da bi šli prej domov!

Ni bilo treba dolgo čakati. — Pod vrhom se oglasi Charlijev johooooooo, potem drugi, tretji, četrti, pa zopet Charlie. Čeprav sem malo prej rekel, da bi ne dal groša za vse srnjake, sem sedaj vseeno in nehote pripravil puško in se skrbno oziral na vse strani. Skoro da nisem dihal, tako sem pazil. Človek pozabi na izmučenost, na lakoto in žejo, na mraz in vročino in na ves svet, kadar se oglase gonjači.

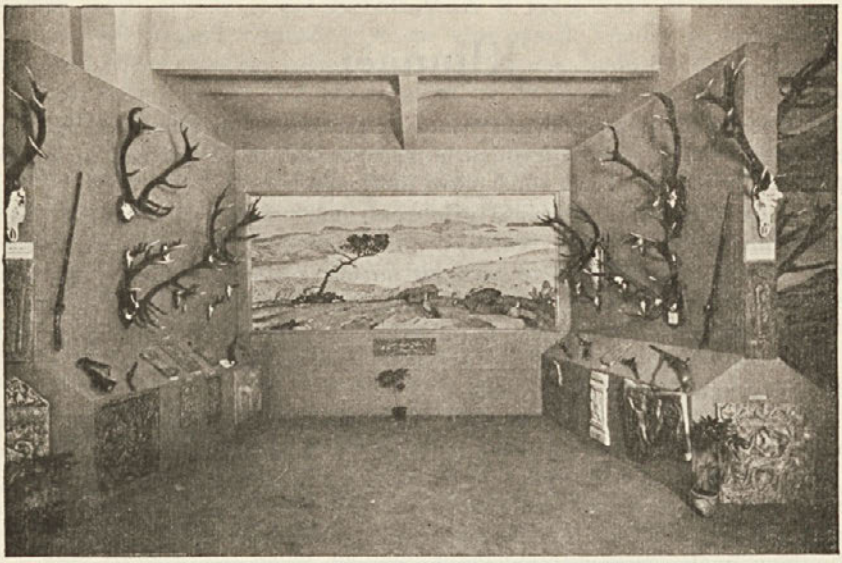
Nisem dolgo stal, ko zaslišim dva strela nad seboj. Nick je povedal pozneje, da je dvakrat upalil na lepega srnjaka, pa da je bilo že pretemačno in ni mogel dobro pomeriti.

Zopet eden, ki ga ne bo v piskru.

Ta dogodek me je še bolj podžgal, da v soboto ne bom niti kozlov niti srnjakov streljal po teh hribih, ampak si bom vzel dan počitka. Še enkrat sem se ozrl preko teh vrhov, katere sem ves teden tlačil in vzel slovo še posebej od Moore Hill-a, ki se mi je zdel vsako jutro tako visok, da bi se z vrha prav lahko z angelci pogovarjal, če bi stopil na kak malo višji štor.

Ohrani Bog vas v cvetju, do druge zime...

V petek zvečer smo imeli konvencijo, na kateri sem dremajoči družbi lovcev izjavil, da smo od danes večer jaz in pennsylvanski hribi skregani in da me od danes večer znajo vsi srnjaki, in če imate čas, tudi vi povrhu, pihati v uho, kajti semkaj sem prišel na počitnice, ne pa na divji lov, kjer mora človek v diru jesti in spati.

Državna lovska razstava v Zagrebu — Dalmacija, Orebić

Da boste vedeli, jutri je sobota in v soboto bom jaz imel počitek. Sicer pa bodite pametni tudi vi in ostanite jutri doma. Posebno še, ker drugi teden, v četrtek, petek in soboto bodo odprte tudi srne in teh je vendar toliko, da jih spodiš ducat ob vsakem koraku. Torej bodo pač lahko nastrelili kvoto štirje, ki ostanejo drugi teden še tukaj, dva srnjaka za klub pa že imamo.

Srnjaka je res precej težko dobiti, srne pa ne. Naj povem, da so leta 1931, ko so bile tudi srne odprte, lovci pobili v Pennsylvaniji 20.000 srnjakov in 70.000 srn, dasi so bile srne odprte samo tri dni. Država dovoli odstrel srn na vsakih toliko let, ker je preveč te živali. Hitro se rede in množe in se je bati, da bi zaradi prevelikega števila pozimi ne imele kaj jesti, posebno kadar zapade velik sneg.

Imeli smo torej dva srnjaka, ki bosta za klubovo večerjo. Kvota je še štiri srne ali srnjake in te si bomo potem razdelili med seboj. Jaz sem bil že obljubil na vse kraje, da bom prinesel ali poslal kako stegno. In velika bo zamera, če obljube ne izpolnim. Ravno ko to pišem, sem dobil opomin iz Sheboygana, Wis., kdaj bom začel z ekspedicijo srnjakovih stegen. Iz Girarda sem dobil že trikrat opomin, da še vedno čakajo. Iz 185. ceste je prišla gospa Vesel in se osebno zahvalila, da sem tako »držal« besedo.

V soboto jutro so se prišli lovci poslovit od mene in ko smo si voščili kar najboljše za tisti dan, so fantje odštorkljali v mrzlo jutro, jaz sem se pa še enkrat zavil v odejo za moje počitnice...

A. Mazlu

Kljunači

Lovec, ki živi s prirodo in z njo čuti, preživlja tudi letne čase in njene preobrazbe. Nanj pa gotovo vpliva največ pomlad, to je oni čas, ko narava zopet oživi v isto, a za nas zopet novo življenje.

V tem času uživa najlepše urice petelinar visoko v planinah. Topli vetrovi tale mrzlo okovje, v katero je bila okovana dolgo zimo vsa narava. Tedaj zahrepeni petelinarjevo srce po mirnih gozdovih visoko v planinah, kjer kraljuje naš trubadur in z vročo pesmijo ogreva srca svojim izvoljenkam.

Nam lovcem iz Ptujskega polja kljub hrepenenju in volji ni mogoče, da bi se vsako pomlad odzvali vroči pesmi petelina. Zato nam je dal sv. Hubert nadomestilo, in to so kljunači.

Pa se bo kdo našel, ki poreče: »Kljunače streljati spomladi ni lovsko pravično!« Prijatelj, to bi priznal tudi jaz, če bi število kljunačev, ki pade pri nas, vplivalo na njih stalež in bi uživali kljunači lovopust spomladi po vsej Evropi. Pa še drugi momenti so pri tem upoštevanja vredni. Pri nas imamo res prilično lepa lovišča zasedena z jerebicami, zajci in fazani. Lov je tu lovu enak, čeprav si nekako že umetno pomagamo na ta način, da lovimo do oktobra jerebice, potem šele fazane in končno zajce, zaradi spremembe. Streljati jerebice v visoki koruzi in pokati po siromašnih zajčkih, obkoljenih od vseh strani na prostem polju, menda ni največji lovski užitek, vsaj zame ne. Za fazane priznam, da je to vse kaj drugega, zlasti v jeseni, ko zaživi gozd v nešteto lepih barvnih odtenkih. Poleg pa barve starega fazana petelina, ko naglo preleti preseko, da je že potrebno nekaj spretnosti, če ga hočemo spraviti v večna lovišča. Zato nam dajo naša lovišča razmeroma dosti mesa, ne pa toliko onega, kar lovčevo srce pri izvrševanju lova išče.

To najdemo pri nas ravno pri spomladanskem lovu na kljunače.

Marčno sonce, ki že vpliva na vso prirodo, se nagiba k zatonu. Šumenje gozda utihne, pomladni vetrc poneha. Daleč se sliši krakanje vran, ki se spravljajo k počitku. Mogoče se pri tem lovec spomni, da pride kmalu čas, ko mu bo polagati zastrupljena jajca. Oglasijo se drobni pevci, kakor da bi jemali slovo od sonca, proseč ga, naj se jutri spet vrne. Za hrbtom se dvigne fazan, glasno udarjajoč s peruti ob veje drevja. Njegov kovinasti: »ko—kok, ke—kek« se sliši daleč naokoli. Od vseh strani se oglašajo drugi s šibkejšim ali močnejšim glasom, kakor se pač spodobi po junaštvu, številu harema, dolžini ostroge in repa. Doli v polju se oglaša jerebica, bliže odgovarja druga. Hrepeneči »čirrik« kliče izvoljenko, ki je trdovratna, a se le odziva. Vedno bliže prihaja čirikar, ki bog zna kaj vse obljublja družici s tem preprostim »čirrik«. Končno je prišel do nje. Glasno sta se nekaj časa pogovarjala, nato pa sta skupaj odletela k počitku in utihnila.

Za temnimi gozdovi Pohorja je zašlo sonce. Tedaj je zamigljala prva zvezda Večernica. Kakor da je prav na to čakala velikooka ponočnjakinja: »Huuu—huhu hu hu«, vabi v svate. To so trenotki, ko pozabiš na vse križe in težave in misliš, da je res Bog ustvaril svet tebi v zabavo in veselje. Lepi spomini vstajajo in porajajo se samo lepe misli, vesel si, da bi ves svet objel od same radosti.

Predrami te tihi in zamolkli: »kvor, kvor«, kateremu sledi nekak: »pst, pst«. Šele sedaj se prav za prav zaveš, kaj delaš tu in dvigneš puško.

A zaman, kajti prvi te je potegnil, le senco si videl, kako je nekaj švignilo nad teboj. Bil je prvi kljunač, ki si ga letos opazil. Vendar je srce burneje začelo biti in v napetem pričakovanju se deloma huduješ, da si zamudil, deloma se veseliš, da so kljunači le prišli, in če je eden tu, gotovo ni sam, zlasti spomladi. Niže slišiš zopet glas kljunača. Puška je pri licu, a glas se oddaljuje in zopet nič. Še bolj te jezi zamujena prva prilika in skoro prideš ob dobro voljo, ko švigne senca mimo tebe. Časa ni, da bi jemal na muho, tudi svetlobe ni več prave, puško k licu in že švigne ognjen plamen iz cevi. Po strelu se senca zniža, kakor da bi padla na tla, pa se zopet dvigne in izgine v predpomladni večer. Malo toplo postaja in skoro čutiš na čelu znoj. »Kvor, kvorr«. Kje? Ravno za hrbtom. Nerodno in nervozno se obrneš in sprožiš bolj iz jeze, kar tje in senca pade na tla, da razločno čuješ udar na zemljo. Hitro si tam, kjer zadnjič zatrepeče dolgokljun — letos prvi. Spreleta je konec, vesel se vračaš proti domu, domisliš se prijatelja, ki je šel na drugo stran preizkusit Dijanino naklonjenost. Ali je imel uspeh? Par strelov je le padlo. Popolna noč je že legla na zemljo, ko se na križpotu od daleč javi prijatelj. Po glasu mu že spoznaš, da ima on svojega prvega.

Selitev kljunačev je bila letos pri nas precej neugodna (področje L. D. Ptuj in Medjimurje). Po mojem je moralo vsekakor vplivati neugodno vreme. Stalno je deževalo, kadar ni pihal precej močen zapadni veter, tako da lepih in mirnih predpomladnih dni sploh ni bilo. Prav možno je, da so ubrali bolj vzhodno pot, vsaj oni, ki prezimijo na grških otokih.

Prve tri je opazil lovski paznik v Macincu dne 23. februarja. 8. marca je pal prvi v okolici Ormoža, 10. marca pa v neposredni bližini Ptuja. Menda je bil največji dnevni plen 21. marca v Macincu, 8 kljunačev, kar je za te kraje razmeroma malo. 25. marca smo jih videli največ v bližini Ptuja in to 7. Kolikor sem informiran, je pal zadnji kljunač 30. marca. Videli smo jih še pozneje, a jih nismo streljali.

Da so kljunači tudi v maju na Pohorju, sem prepričan, ker sem jih večkrat videl in slišal. Ker gnezdi kljunač pred majem, je gotovo, da tam tudi gnezdijo. Moj paznik je opazil kljunača 18. aprila v Mestnem vrhu, 15 minut iz Ptuja. Logar Regul pa mi je sporočil, da je našel gnezdo v neki remizi v območju občine Sela dne 8. aprila. Drvarji so spodili kljunača iz gnezda pri sekanju dreves. Ker se je tam nekaj dni vznemirjalo z delom, se kljunač ni vrnil na gnezdo. V gnezdu sta bili 2 jajci, kar znači, da samica še ni valila. (Kljunač ima 4 do 5 jajc.) G. Regul je obljubil, da mi prinese jajca, ker je itak gnezdo zapuščeno. Medtem je vrana ali sraka gnezdo uničila in ostale so samo lupine, iz katerih pa je dobro spoznati, da so kljunačja jajca. Menda je to prvi dokazani primer, da je kljunač gnezdil na Dravskem polju. Prepričan pa sem, da jih je letos gotovo več gnezdilo v naših gozdovih. Le škoda, da vlada med nami vse premalo zanimanja za opazovanje spreleta ptic selivk.

Kdor hoče nositi pridevek lovca, naj ne misli, da je njegova edina dolžnost, da hodi redno vso jesen in zimo ubijat divjad, kot sezonski mesar. Spoznava naj divjad v času lovostaje, uživa naj prirodo skozi vse leto. Če pa v naravi ne najde užitka razen tedaj, ko poka kakor na vojaških vajah, potem naj opusti še to in si omisli kak drug »tudi nobel« sport in zagotavljam ga, da bo imel pri tem boljši uspeh.

Kogej Davorin

Očetove puške in njegova flobertovka

Bilo mi je komaj 16 let in že mi ni dala žilica miru, da ne bi tudi jaz poizkusil biti lovec. Očetove puške na steni, posebno pa njegova flobertovka, so mi dišale mnogo bolj kakor šolske knjige.

Neštetokrat sem se vtihotapil v očetovo sobo, kjer so visele njegove puške, jih ogledoval, kakor da bi na steni viselo za mene nekaj nedosegljivega, toda iz srca zaželjenega. Stikal sem po vseh miznicah in predalih, če bi se mi morda le posrečilo najti kak »patronček«. Da, tudi žepe očetovega lovskega telovnika, ki je imel tako lepe srebrne gumbe, sem neštetokrat prebrskal, toda vse zaman.

Nekega dne, ko se je oče vrnil z lova, sem pa le ugotovil, da se patrončki najbrž nahajajo v nahrbtniku, in posrečilo se mi je, da sem si enega prisvojil. Kakšna sreča, kakšna pridobitev za mene, ta patronček.

Čakal sem ugodne prilike, in ko je oče odšel po svojih opravkih, sem zopet zlezel v njegovo sobo. Tiho, skoraj neslišno sem se približal steni, na kateri so visele puške. Oh, te puške! Dve sta bili malo bolj veliki in te morajo strašno močno počiti, tretja pa je bila tako lepa in majhna — flobertovka. Tik nad puškami je visela očetova podoba v lovski obleki, s puško v roki in našim »Pubitom« pri nogah. Da bi vsaj te slike ne bilo! Bolj ko sem se približeval steni, bolj se mi je zdelo, da se stroge oči očetove svarilno upirajo vame. Sicer je to samo podoba, papir, sem si mislil in urno pristavil stolček k steni. V kuhinji je nekaj zaropotalo, tako da me je v hipu oblila mrzlica. Potem zopet mir, oči očeta pa še vedno stroge.

Bi ali ne bi, sem ugibal in strast me je premagala. Že sem švignil iz očetove sobe in v rokah stiskal tako zaželjeno flobertovko. Kaj sedaj? Že vem. Kdo bo vedel, da se v »škatli« za violino lahko prenaša tudi orožje? Violino ven, flobertovko noter in hajd na lov.

Prvič v življenju imeti v rokah orožje, kakšen ponos, kakšna možatost! In ko sem korakal skozi mesto, se mi je zdelo, da sem največji junak sveta, da sem najmanj za deset let starejši in meter večji.

Ha, kajpada, jaz »lovec«, to ni kar tako. V žepu sem tiščal v roki patronček, da bi ga ja ne izgubil in med potjo od same prevzetnosti sploh nisem hotel nobenega prijatelja poznati.

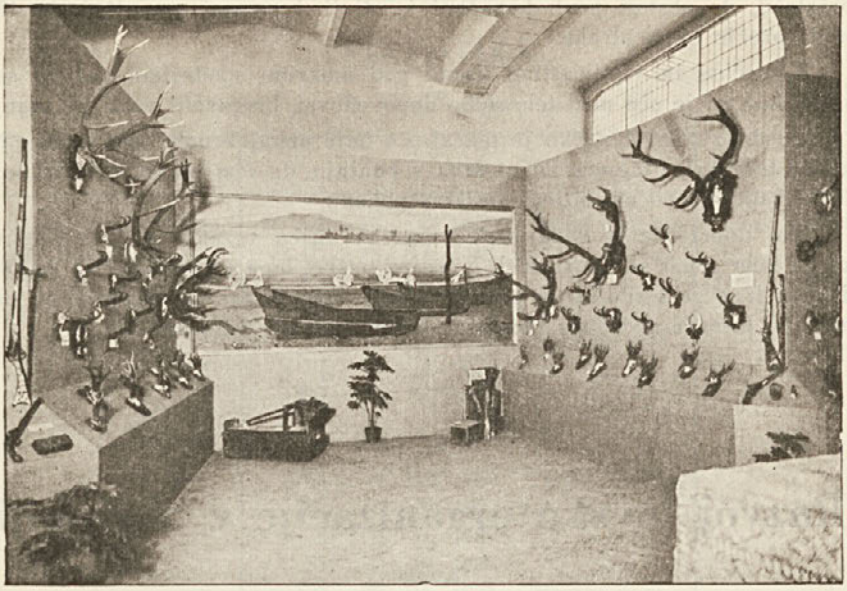
Dobro urico hoda, nato še dolg travnik z visoko travo, pa k vodi v grmovje, kjer je baje mnogo divjih rac.

S tresočo roko potegnem svoj zaklad iz »škatle« za violino in nabašem.

In sedaj se prične lov. Hlače si zaviham visoko nad kolena, ker pa so še vedno predolge, jih kratkomalo slečem in se znajdem v samih spodnjih hlačah. Tudi srajco sem odložil, da bi me pri streljanju nič ne oviralo.

Previdno stopim v vodo, sapo zadržujem, da bi divjad ne prepodil. Ko brodim kake četrt ure po vodi ob grmovju, me kar naenkrat spreleti mraz, imam občutek, kakor da bi mi kdo spustil skozi telo 1000 voltov, sapa mi zastane, srce razbija.

Kakih trideset metrov pred seboj zapazim nekaj živega, ki se nalahko ziblje na gladini vode. —

Državna lovska razstava v Zagrebu — Ohridsko jezero

»Divja raca«, sedaj ali pa nikoli. Namerim, kakor sem pač vedel in znal, lahek pok in šum vode, potem pa zopet mir. Moj prvi strel, prvič streljal in zadel, torej moja prva lovska trofeja. Urno se poženem na kraj, kjer je ležala divja raca. Najraje bi zavriskal iz vsega grla, kakor divjak, kadar premaga sovražnika, toda tega si nisem upal. Račko poberem in jo ogledujem, oh, tako lepa je bila. Slišal sem večkrat, da ima »on« nekje pri repu krivčke, »ona« pa da jih nima. Ugotovim torej, da je moja žrtev »ona«, ker ni imela krivčkov. Ko sem ravno znanstveno ugotovil spol svoje trofeje, stopi izza grma kosmat dedec nič kaj prijaznega obraza. Pozneje sem zvedel, da stanuje tam nekje v bližini mojega vodnega revirja, ki mi je dal tako bogat plen.

»Kaj pa imaš v roki, fant!« me nahruli dedec. Prizadeval sem si, da bi moj plen tedaj postal tako majhen, da bi ga sploh ne bilo videti. Prav vse mi je zastalo. Račka v roki, v drugi flobertovka, kolena pa so se mi tresla kakor basovska struna.

Ko pa dedec opazi račko, se mu obraz še bolj nakremži in iz njegovih ust zagrmi meni ne baš prijazen slavospev: »Smrkavec, mojo raco si ubil, morilec! Jaz ti bom pokazal, čakaj!« Začela se je dirka.

Raca, flobertovka, škatla za violino in še moje hlače in srajca so ostale na mestu kot corp. delicti, jaz pa sem se vrnil ves premočen v samih spodnjih hlačah pozno zvečer domov.

Oče, ki se je med tem časom vrnil, me je nad vse prijazno sprejel in me v moje največje začudenje povabil naravnost v njegovo sobo, kjer so visele puške. Da, tudi flobertovka je visela na istem mestu kakor zjutraj. Izbuljil sem oči ob pogledu na flobertovko. Ali je sploh to mogoče, da bi sama prišla nazaj na svoje mesto?

Niti nisem imel dovolj časa, da bi vse pretuhtal, kako in kaj se je zgodilo in ali ima flobertovka res tudi noge, kajti oče mi je temeljito s palico

obrazložil, da obstoji med domačimi in divjimi racami precejšnja razlika ter da orožje ni za otroke.

Z rdečimi in vijoličastimi lisami pod mokrimi spodnjimi hlačami sem vse to, kar mi je oče med telovadbo dopovedoval, blagovolil vzeti na znanje.

Za ubito domačo račko je plačal oče baje nekaj kronic odškodnine, jaz pa sem moral dva meseca nositi drva v kuhinjo, da sem na ta način odslužil škodo, napravljeno na mojem lovskem pohodu.

Moj dobri oče je sedaj daleč, ima po tujcu vezane roke in Bog ve, ako ga bom sploh še kdaj videl. Njegove puške, lepa flobertovka in podoba, od katerih so ga s silo ločili, pa vise v moji sobi in prav mnogokrat po njih posegam, domače račke pa pustim sedaj popolnoma pri miru.

Dr. St. Bevk

Razvoj lovske organizacije v Sloveniji

(Konec.)

II.

Ko je stopil v Dravski banovini novi lovski zakon z dne 5. decembra 1931 po sprejetju banovinske uredbe k temu zakonu dne 13. marca 1933 v veljavo, je imelo Slovensko lovsko društvo centralni odbor v Ljubljani, ki so ga tvorili predsednik in 23 zastopnikov podružnic, razmerno po številu članov. Podružnic je bilo 11 in so imele sedeže v Celju, Črnomlju, Kranju, Krškem, Ljubljani, Ljutomeru, Mariboru, Novem mestu, Ptuju, Starem trgu pri Ložu in Trbovljah. V smislu § 10. zakona o lovu je poslovalo Slovensko lovsko društvo naprej kot banovinska zveza, dokler ni banska uprava odobrila pravil za »Zvezo« v smislu lovskega zakona. Dne 29. marca 1936 je na glavni skupščini SLD sklenilo razid društva ter se je obenem vršil ustanovni občni zbor »Zveze lovskih društev v Dravski banovini«. Za predsednika Zveze je bil izvoljen dr. Viljem Krejči, advokat v Ljubljani. Bivše podružnice SLD so se preustrojile v samostojna »Lovska društva« ter se včlanila v Zvezi. Poleg teh se je ustanovilo l. 1936., 26. VII., tudi v Murski Soboti lovsko društvo.

Odbor Zveze sestavljajo zastopniki »Lovskih društev« po številu članov, in sicer: Lovsko društvo v Ljubljani: 5, v Mariboru: 5, Celje: 3, Ptuj: 1, Ljutomer: 1, Kranj: 2, Trbovlje: 1, Ribnica: 1, Stari trg: 1, Novo mesto: 1, Črnomelj: 1, Krško: 1, Murska Sobota: 1, tako da je poleg predsednika v odboru 24 odbornikov in 2 računska preglednika z namestnikom.

Zveza je zastopana v »Osrednji zvezi« v Beogradu s 3 zastopniki.

Zveza je založila knjižico »Lovski vodič«.

Z l. 1937. je uvedeno obvezno zavarovanje vseh članov zoper nezgode pri zavarovalnici »Jugoslaviji« tako, da se premije plačujejo iz članarine. Vsak član pa se lahko zavaruje tudi za jamstvo, odnosno poviša nezgodno zavarovanje z doplačilom.

III.

STATISTIKA.

1. Občni zbori.

Organizacija	Dan			Predsednik
Slov. lovski klub	I.	16. X. 1907	Hotel Ilirija	Ivan Hribar
Slov. lovsko društvo	II.	19. III. 1909	„	„
„	III.	24. IV. 1910	„	Dr. I. Lovrenčič
„	IV.	2. II. 1911	„	„
„	V.	19. III. 1912	Kolodv. rest.	„
„	VI.	2. II. 1913	„	„
„	VII.	17. V. 1914	„	„
		*		
„	VIII.	19. III. 1919	Hotel Union	„
„	IX.	19. III. 1920	„	„
„	X.	2. II. 1921	„	„
„	XI.	2. II. 1922	„	„
„	XII.	25. III. 1923	Mestni dom	„
„	XIII.	19. III. 1924	„	„
„	XIV.	2. II. 1925	Kolodv. rest.	„
„	XV.	6. I. 1926	„	„
„	XVI.	2. II. 1927	„	„
„	XVII.	19. III. 1928	„	„
„	XVIII.	24. III. 1929	„	„
„	XIX.	27. IV. 1930	Mestni dom	„
„	XX.	1. II. 1931	Kolodv. rest.	„
„	XXI.	13. III. 1932	„	„
„	XXII.	19. III. 1933	„	„
„	XXIII.	29. IV. 1934	„	„
„	XXIV.	29. III. 1936	Kolodv. rest.	„
Zveza lov. društev	I.	29. III. 1936	„	Dr. V. Krejči
„	II.	11. IV. 1937	Okrožni urad	„

2. Članarina.

1907—1912	5 K	1921—1922	25 din
1913—1918	6 K	1923	30 din
1919	12 K	1924—1927	50 din
1920	30 K	1928—1929	60 din
		1929—1937 za redne člane .	80 din
		1929—1937 za lovske čuvaje	60 din

* V letih 1913—1918 (svetovna vojna) zaradi vpoklica večine odbornikov k vojakom ni bilo občnih zborov; tudi »Lovec« ni izhajal.

3. Število članov.

	Leto	Število		Leto	Število
Slov. lovski klub	1907	103	Slov. lov. društvo	1922	1.584
„	1908	150	„	1923	2.125
Slov. lov društvo	1909	170	„	1924	2.350
„	1910	300	„	1925	2.042
„	1911	650	„	1926	2.263
„	1912	728	„	1927	3.138
„	1913	755	„	1928	3.482
„	1914	800	„	1929	3.528
„	1915		„	1930	3.792
„	1916	Glej	„	1931	4.408
„	1917	opombo.	„	1932	4.586
„	1918		„	1933	4.843
„	1919	900	„	1934	4.897
„	1920	1.100	„	1935	5.010
„	1921	1.250	Zveza lov. društev	1936	5.476

Opomba. Zaradi svetovne vojne, odnosno vpoklica funkcionarjev, je bilo društveno delovanje jako omejeno in števila članov ni mogoče ugotoviti.

4. Število članov v posameznih lovskih društvih ob koncu l. 1936.:

1. Celje	793	8. Murska Sobota	235
2. Črnomelj	91	9. Novo mesto	156
3. Kranj	585	10. Ptuj	240
4. Krško	303	11. Ribnica	250
5. Ljubljana	1.061	12. Stari trg	95
6. Ljutomer	140	13. Trbovlje	379
7. Maribor	1.148		

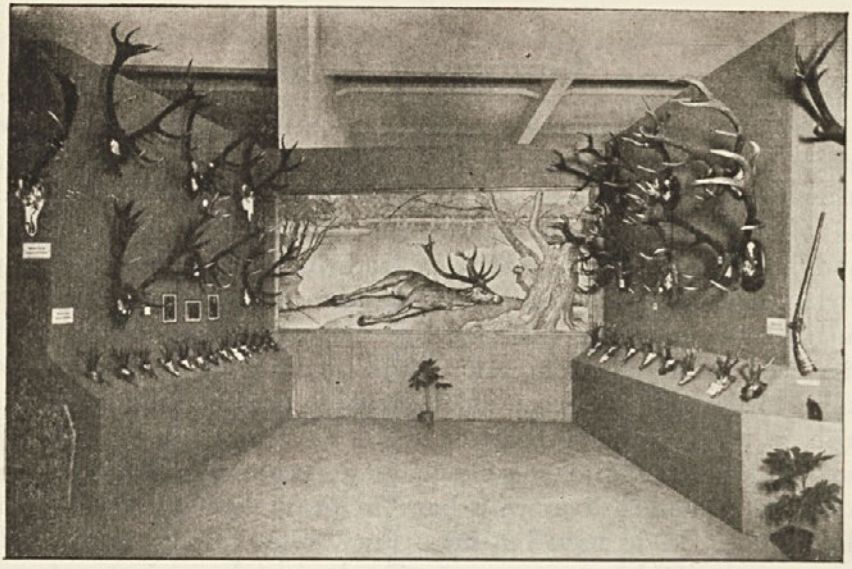

»Zoo« velesejma v Ljubljani

Foto dr. M. Dular

Gamsova tožba

V dvajseto jesen grem, star in betežen postajam, ali doživel nisem nič dobrega. Čudno težko je postalo za nas življenje, če ga primerjam onemu, ki mi ga je opisoval ded in kar je slišal izza davnih dni našega rodu. Sicer je bilo tudi tedaj dosti teh čudnih, hudobnih nestvorov, ki hodijo po zadnjih nogah, s prednjimi pa vedno mahajo okrog sebe in neprestano nekaj godejo, lajajo in tulijo, godrnjajo drug v drugega, da nas obide strah. Debela glava jim sedi vrhu trupla in tako divje gledajo, da se jih vse boji kakor njihovega zoprnega, zavdajajočega daha. Najbolj čudno na njih je to, da si slačijo kožo s telesa in tudi z glave. Z zadnjih nog, po katerih hodijo, si potegnejo kar gornja stopala. Pod vrhnjo kožo, ki je mahedrava, vseh barv in prav različnih oblik, imajo drugo kožo, ki je navadno bela. Prav natanko sem nekoč videl, ko sem se tiščal v gostem ruševju, da je taka pošast potegnila dvoje kož raz telo in ude, kakor posamezne cunje, in navzlic temu ni tekla kri. Na spodnjo kožo, ki je ni slekla in se tesno oprijemlje trupla, je potegnila drugo belo kožo in zgnetla stari lév v nekak meh, ki ga je potem vrgla nase. Vrhnjo kožo, ki jo natika včasih na prednje noge in pleča, je vtaknila na hrbtu pod tisti meh, prijela s parklji prednjih nog neko krivo vejo, jo zadela čez glavo in odšla. Tedaj sem bil še mlad in od pogleda na to čudno bitje in od njegovega ostrega daha sem bil trd od strahu, da nisem mogel niti bežati. Pa kako je škripalo kamenje pod parklji zadnjih nog, ko je prikazen hodila. Tedaj še nisem niti vedel, kako nevarna je ta zver. Mati mi je vedno zabičevala, naj se skrbno ogibljem bližine, ker to pleme nosi včasih s seboj strelo in grom v neki krivi veji. Še preden zaslišiš grom, če si preblizu take zveri, te zapeče v telesu, obide te slabost, da omahneš, rezek pok ti zabrni po ušesih, pa je po tebi. Na velike daljave meče strele in kogar blisk zadene, umre. Spomnil sem se tega, ko sem zagledal tisto vejo, ki jo je zadel čez pleča. Sicer mi je mati pravila, da ni v vsaki veji bliska in groma. Jaz sem bil pa še neizkušen mladenič. A pri tej misli me je nekaj sunilo, da so se mi noge kar same sprožile. Jaz sem bežal preko najhujših skal, tako da mi je pohajala sapa. Ustavil sem se visoko v čereh, da se oddahnem in pogledam, kje se nahaja zverina. Mislil sem si, da sem bežal že dovolj daleč in da sem na varnem. Zato stopim na kraj peči in gledam nizdol. Nič nisem videl, tudi škripanja ni bilo čuti. Menil sem, da je nevarnost minila, da je prikazen odšla, pa stojim mirno na skali in se razgledujem. Iznenada me pa speče

Državna lovska razstava v Zagrebu — Belje, Tikveš

nekaj na rebrih, da me je kar privzdignilo, in tik pri glavi za menoj zaprši stena, da je vrglo v me drobce. Čuden švist in ostro brenčanje začujem in obenem mi udari na uho pok strele. Zavrti se mi v glavi in bolj od strahu kakor od bolečine odskočim z roba, kjer se opotečem čez rušev drn, da sem se zvalil v prod. Po meni je, sem si mislil. Začutil sem jedko bolečino v prsih in v smrtni grozi se poženem kvišku. Imel sem še toliko moči, da sem se obdržal na nogah. Ves sem trepetal, tako da sem le z največjim naporom bežal čez plaz proti ruševju. Čez peči si nisem upal, ker mi je jemalo moč. Čisto pri ruševju sem že bil, ko je znova treščilo ravno za hrbet, da se je zaprašil pesek in sem kar padel, na pol živ v ruševje in zlezel za rob. Obstati sem moral od razburjenja in napora. Tedaj sem opazil na koži, da je raztrgana in da se po dlaki cedi kri. Neizkušen sem bil, pa sem mislil, da je po meni. Kesal sem se svoje radovednosti in neposlušnosti napram materi in njenim svarilom. Neizmerna groza me je obšla in obup mi je vzel vso moč, da so klecnile noge. Na rebrih je pa rezalo vedno huje, da sem legel pod grm. Po glavi mi je šumelo in na pol v omotici sem čutil, da me trese mrzlica. Ne vem koliko časa sem tam ležal, ko me zdrami rušenje kamenja v plazu. Prisluhnem in o groza! Za seboj začujem težke korake in tisto škripanje pod nogami. Za menoj gre, požreti me hoče, mi preleti možgane. Samo ne v kremplje te pošasti, si rečem in navzlic bolečinam in ohromelim udom jo uberem, kolikor so mi dale moči. Bežal sem,

dokler mi niso pošle vse sile. Zavlekel sem se v najgostejše ruševje in se skril pred svetom. Osemkrat je bila noč, da se nisem ganil z ležišča. Jedel nisem nič in ves izsušen od žeje sem lizal roso z vejevja, spati si nisem upal, ker mi je vedno brnel v ušesih usodni pok in škripanje peska, pred očmi pa mi je plesala tista strašna pošast, ko si vleče raz telo kose kože in natika druge. Čez vse pa me je grozil spomin na srepe, prodirne oči, katerih pogled je bil kakor risji kremplji. Končno sem si opomogel, rana se je zaprla in pri gibanju nisem čutil preveč bolečin. Ves mršav sem se zavlekel do skrite zelenice v grušču, kjer sem jedel in se popravil. Od tedaj ne opuščam nikdar in nikjer previdnosti, ogibljem se takih srečanj kakor živega vraga. Vendar sem še nekajkrat zašel v hude zadrege, ko mi je pokalo in brenčalo okoli ušes. Še parkrat me je oplazilo zrno tiste strele. Tako hudo kakor prvič pa le ni bilo nikoli. Ravno zaradi prve hude šole sem najbrž odnesel zdravo kožo do danes, v kolikor me ne tarejo druge napasti v sklepih in kosteh od dolgih in mnogih zim. Silno plašen sem postal pred temi zvermi, tako da dolgo nisem niti med spanjem imel miru po tistem prvem nesrečnem dogodku. Sčasoma sem pri svoji opreznosti opazil, da sleherna teh zverin ne nosi s seboj groma in bliska. To me je precej potolažilo.

Resnično in pravilno se mi zdi starodavno pripovedovanje, da ima to divje pleme zasužnjene nekatere živali, ki jih goni ob času paše in toplote s seboj v planine. Priveže jim za vrat neke reči, ki bingljajo in zvone noč in dan. Mislim, da je to največ zaradi nas, da se živali bojimo in ne pridemo med nje. Saj je pa tudi res neprijetno tisto zvončkljanje. Ali za nas vsaj nevarno ni in tista pokonci hodeča pošast, ki je še najbolj podobna stričku medvedu, kadar hlača po dveh, in ki hodi za ovcami ali kravami, tudi ni ravno nevarna. Sicer nosi neke šibe in veje s seboj, ki so na prvi pogled sumljive. Če opleta s šibo, držeč jo s prednjima nogama, okoli sebe, tudi poka ali strele ni v palici. V davnih časih so po planinah hodili domala le te vrste debeloglavci. Držali so se svojih planin in živine, nam so pa dali precej miru. Tulili so večkrat hudo in zavijali, nosili so s seboj ogenj in na skrivnosten način spreminjali drevje v plamen, da se nam je bliščalo, kadar smo ponoči ležali visoko nad njimi v pečevju. Starejši smo se dobro spoznali, kateri so nam nevarni in kateri ne. Tisti debeloglavci, ki so mahali okrog sebe in z zadnjimi nogami tolkli ob tla, da je pri hoji škripalo v pesku, ki so tulili kakor jeleni in neprestano lajali in bevskali drug v drugega, niso bili sumljivi. Včasih so pa prišli pravi, z vejami, ki so se bliskale v soncu, pa so jim gledale čez hrbte in so tiho, prihuljeno hodili in se plazili

po stezah kakor risi. Taki so imeli strelo! Zato gre pri nas od roda do roda zapoved, da moramo imeti vedno straže in se ogibati debeloglavcev. Toda pretkani in zvijačni so ti zlodeji. Pri vsej naši čuječnosti kar naenkrat zagrmi, pa pade tovariš, ali se pokažejo pesjani pred nami kakor bi zrastli iz tal in nas poženo v beg. Komaj smo pa v pečevju, kjer mislimo, da smo na varnem, začne treskati in se bliskati, pa padajo naši sorodniki in znanci in se kotale, kakor bi jih zajel neviden snežni plaz. Mrtve tovariše pobero ti volkodlaki in jih odvlečejo s seboj. Dolgo nisem verjel, da ti debeloglavci jedo naše meso kakor orel, medved ali ris. Risa poznam le iz pripovedk, da je bil našim rodovom strah in trepet. Medveda sem nekoč srečal, ali mislim, da je ta kosmatinec preneroden, da bi koga ujel. Z orlom sem se pa seznanil sam, ko me je mati še dojila. Nekega poznega popoldne smo ležali na lepi tratici. Mati mi je pravila, da sem spal. Kar začutim nek pritisk in čujem klic matere, ki je vpila na pomoč. Odprem oči, pa vidim, da čepi mati nad mano, da se vsa trese in vpije ter maha z roglji proti veliki senci, ki je plahutala nad njo. »Skrij se,« mi hlipa in me potiska pod sabo držeč proti ruševju. Ves iz sebe sem vekal, a končno sem le zlezel v goščavo in se potuhnil pod skalo, zakrito z ruševjem. Medtem je prišla na pomoč še teta, ki ji je ta ropar mesec prej odnesel mladiča. Neprevidno se je teta tedaj zamaknila v pašo in mladiča pustila na trati, namesto v grmovju. Ko je nevarnost minila, mi je mati povedala, da je bil orel, ki odnese otroke v zrak in jih požre kakor mi travo.

Nekoč sem šel na obisk k čedni kozici na bližnjo goro, sem pa naletel na prizor, ki mi je potrdil stara pripovedovanja. Hodil sem lagodno po strmem rebru nad planino, kjer so debeloglavci imeli svojo sužno živino, ko zapazim, da se nad glavami štirih pokončnih zverin bliskajo v solncu tiste strašne veje s strelo. Skrijem se za grm in gledam nizdol. Ustavili so se ti krvoloki pred nekako kočo, v kakršnih imajo svoja gnezda in sem opazil, da je eden vrgel s hrbta mrtvega in zvezanega našega sorodnika. Čez čas ga dvojica dvigne in obesi za zadnji nogi na steno koče. Takoj nato mu ta dva raztrgata kožo in jo potegneta raz njega, kakor delajo ti pesjani s svojo. Kar je temu sledilo, me je pa do kosti pretreslo. Ko sta druga dva spremenila les v plamen in ko je vse gorelo, sta prva s krvavimi rokami iztrgala našemu ubogemu sorodniku iz telesa jetra in srce, pomočila v vodo, s kremplji raztrgala in vrgla v ogenj. Smrdelo je prav do mene in dim se je valil čez vso goro. Čez čas so pa vzeli pesjani nekaj črnega iz ognja, legli v travo ter hlastali in jedli črni ogenj ali plamen z jetri ubogega žlahtnika. Je le res, da nas žro ti volcje! Zato

Državna lovska razstava v Zagrebu — Bosna in Hercegovina

nas s strelo pobijajo in nosijo v dolino. Tiste zvezde po dolini, ki migljajo zvečer, so plameni teh pesjanov v njihovih kočah. Grozovita so ta bitja, ki so strelo in ogenj zasužnjila kakor ovce, in hodijo s tem po svetu.

Svoje dni življenje ni bilo tako težko kakor sedaj. Ded mi je še paglavcu pripovedoval, da so včasih imeli celo leto mir v kakem hribu, kamor ni bilo žive duše. Tudi njihova strela ni bila tako huda. Sicer je močno grmela in treskala, ter delala mnogo dima, ali redko je koga izmed nas podrla, če ni prišel le preblizu. Dandanes je pa gorje. Iz neznanske dalje, kakor iz jasnega, tresne, pa že ni prijatelja več na nogah, daleč pod teboj pa tuli pesjan in opleta s svojo kožo in tisto prekleto vejo. Najhuje je pa to, da so za časa, ko je bil moj oče še mlad, jeli lezti ti volkodlaki vseh vrst in barv na hribe, ter začeli po vrhovih postavljati svoje koče, kakršnih je toliko v dolinah. V te koče hodijo od vseh strani, povsod lezejo, vse naše domove pretaknejo, tulijo, spuščajo strele, delajo grom in ogenj, love naše otroke, vale skale in mečejo s prednjimi nogami kamenje. Ponoči si prižgo glave, da se sveti po vsej gori in lajajo, da jokajo naše matere in otroci ter vse druge spodobne živali. Še nas starine stresa včasih strah.

Najčudnejše in najhujše sem doživel, ko sem bil še mladič. V drugo jesen je šla moja starost, ko smo začuli od poldneva in sončnega zatona bučanje in bobnenje. Neprestano noč in dan je tulilo, rjovelo in se stresalo, kakor bi bile nad nami same hude

ure in nevihte. Vendar je bilo nebo jasno in je sijalo sonce in so ponoči svetile zvezde. Vedno smo zrli v tisto stran neba, kaj da pride. Neko noč smo opazili širok sij, ki se je premikal po nebu kakor sončni žarki. Ali sonce ni bilo, ker je bila noč. Sčasoma, ko je postajalo bobnenje vedno huje, so ti prameni vedno bliskali po nočnem nebu in vedno več jih je bilo. Mislili smo, da so potresi razklali zemljo in da iz nje švigajo plameni in strele, ki nas bodo pokončale. Nekoč so se posvetovali naši starešine, pa so sklenili, da bo dvoma konec, poslati nekaj pogumnih sorodnikov k našim plemenom na tisto stran neba v gore, izza katerih je prihajala groza. Vodil jih je ded, ki je že nekdaj tam bil. Poleti in na jesen namreč radi potujemo. Posebno kadar v dolinah zori trava in se od nas vidi vse zlato, nas vleče v doline. Tisti dvonožni pesjani nalašč goje neko visoko travo in jo poleti režejo. In mojega deda, ki je neko poletje šel v dolino in stikal po ravnini, so zajeli psi in ga na smrt gonili preko vse doline in voda. Z največjo težavo se je rešil, ko je preplaval veliko vodo in od tam pobegnil v nasprotne gore. Klatil se je od plemena do plemena, prebrodil veliko gora in dolin in se je vrnil šele drugo jesen na naša svatovanja. (Konec sledi.)

Dr. Fr. Mišič

O gornjesavinjskih medvedih

Divji gorati svet ob gornji Savinji od Ljubnega preko Luč do Solčave, ob Ljubnici in Lučnici, ob Raduhi in Olševi, v Podvolovljeku, v Robanovem, Logarskem in Matkovem kotu, pogozdeni jarki in skalnate jaruge, visokogorski gozdovi ter pečeviti grebeni in prepadi Velikega vrha, Ojstrice, Grofičke, Brane, Planjave, Rinke in Mrzle gore so bili nekoč mnogo bogatejši plemenite divjadi, kot so danes. Malokateri predeli slovenske zemlje so svetu in njegovemu hrupu tako odmaknjeni kakor pogorje ob gornji Savinji. Bolj in dlje kot kdajkoli drugod pri nas so visokoležeče kmetije, izmed katerih visi Bukovnik pod Raduho 1500 m visoko, smatrale prosto lovljenje divjadi na svojih obširnih posestvih, v njih šumah in v golem pečevju strmih gora, za staro podedovano pravico, ki jim je bila ravno tako naravna in po sebi razumljiva kakor uporabljanje svežih gorskih studencev. Ko so se sčasom porajali strožji predpisi in so se ti po poklicanih organih začeli tudi resnično izvajati, divjim lovcem in drugim, ki so lov itak smatrali za svojo staro pravico, dolgo časa skoraj ni bilo mogoče priti do živega zaradi silno težko dostopnega, tu pa tam smrtno nevarnega goratega sveta. Za solčavski okraj je vrh tega znamenita »Igla« tvorila tesna vrata, skozi katera je moral vsak orožnik ali drug organ, ki je zaradi divjih lovcev in njihovega zasledovanja hotel v Solčavo. »Retroportam«, t. j. »Za vrati« se imenuje v neki gornjegrajski listini iz l. 1268. ves Solčavski svet za sedanjo »Iglo« in ime kmetiji Zavratnik nad Iglo in tako imenovane Zavratnikove klešče v Savinjini strugi pod Iglo, dokazujejo, da se je Igla oziroma skalnata soteska

ob njej imenovala »Vrata«. Ob teh »vratih« so prežale domače straže in dajale svarilna znamenja dalje od roba do roba, da so bili njihovi tovariši, ki so zalezovali proti predpisom divjad ali se skrivali pred orožniki, pravočasno opozorjeni. Mnogo plemenite divjadi, ki so jo še lovili celjski grofje, pa tudi njihovi podložniki še pred pet sto leti tudi ob gornji Savinji, je tu že davno popolnoma iztrebljene; gozdovi, nekdaj pragozdovi, so zgubili mnogo svojega prirodnega živalskega krasa. Divji veper, tur, jelen, brkati ris so samo deloma še znani po imenih med domačini. Marsikatero livadno ime pa še spominja na to ali ono plemenito zver, na medveda, na volka.

O orlu, ki je nekoč v velikem številu kraljeval v zračnih višinah Savinjskih alp, so pripovedovali še pred sto leti v Lučah in Solčavi čudno, že obledelo prigodbo; pripetila se je pri »Knezu«, lepi, tedaj tudi bogati kmetiji na planinah, ki segajo kot odrastek kraljevske Ojstrice med Robanovim in Logarskim kotom do Savinje pri znanem gorskem hotelu »Rogovilu«. Orel je odnesel mladega ovčarskega psa pri Knezu. Kraljevski ptič sede vrh visoke jelke, da bi tam svoj plen mirno zaužil. Krvoločni ptič je že na tem, da bi zadal psu smrtni udarec s svojim kljunom, tedaj zapazi ovčarski čuvajček pravo priliko ter pregrizne od spodaj orlu tako temeljito vrat, da kralj ptičev iz zraka takoj spusti svoj plen iz svojih krempljev in sam na mestu mrtev tresne na tla; pes pa obsedi, le lahko ranjen, na najvišji vejici visoke jelke. Nemalo so se začudili domačini, ko so, iščoč zvestega psička in sledeč vznemirjenemu lajanju zagledali vrh jelke čudaškega ptiča-psa.

Pri gornjegrajskih medvedih ne gre za tiste, ki jih po toliko in toliko tisočletjih izkopavajo v svetovnoznani Potočki zijalki pod skalnatimi stenami obmejne Olševe ali v Mornovi zijalki blizu Belih vrat. S temi in njihovimi lovci in zasledovalci iz tako imenovane paleolitske dobe naši medvedje in naši gornjesavinjski slovenski lovci nimajo nobene prave zveze. To so bili drugačni velikani, medvedje in njihovi lovci; v muzejih še lahko vidimo rebra in druge kosti, pa tudi orodje in orožje iz kostenine in kamna. Do jeklenega noža, smodnika in puške je dolga pot, daljša kot do dvokolnice.

Na Podveži, skalnatem gorovju zapadno nad Lučami, koder vodi sedaj zaznamovana pot na Ojstrico, so nekoč lovili — pred dve sto leti? — medvede. Neki pogumen lovec se je bil postavil na ozek, skalnat pomol, kjer je hladnokrvno in mirno čakal na razvoj lova. V daljavi, tja proti Planinšku, proti planini, kjer se dandanes obiskovalci Ojstrice tako radi ustavljajo, se je izgubljalo vpitje in kričanje pogumnih poganjačev, tako da je naš lovec brezskrbno in brez pozornosti stal na svojem tesnem mestu, čakal, da bi prišli poganjači bliže ter se naslanjal na svojo puško, ki je bila sicer nabita s šibrami in papirjem, ki pa ji je bil pozabil natakniti na vžigalnik »kapsel«. Namah začuje v gostem grmovju in suhem listju globoko pod seboj glasno šuštenje, lomljenje in lomastenje. V trenutku ugleda pred seboj močnega medveda, ki se po ozki stezi, ki je šla navzgor po skalnatem pomolu, meni nič tebi nič njemu približuje vedno bliže, očitno namenjen preko roba v kak više ležeči brlog. Rad bi se mu lovec izognil ali umaknil; toda rob je tako ozek, da mu tega ni mogoče storiti. V strahu, trepetu in obupu prične na ves glas kričati in klicati na pomoč, da odmevajo gorska pobočja daleč naokoli do Bele, Krnice in Rogača, zgrabi svojo puško in jo moli, kakor da bi hotel ustreliti, tako srdito medvedu pred nos, da se jame kosmatinec, sam tudi v vidni zadregi, ozirati na desno in levo po stezi, ki bi se po njej lahko umaknil. Precej dolgo je trajala borba obojestranske zadrege in strahopetnosti, dokler se medved, do skrajnosti razjarjen, ne opogumi, napravi veli-

Državna lovska razstava v Zagrebu — Morava z Rudnikom

kanski skok mimo lovca navzgor ter izgine nad njegovo glavo po grebenu v poraslem skalovju. Lovec pa obsedi s puško v roki, od prestanega strahu pol nezavesten, na mestu, dokler ga ne predramijo tovariši, ki so bili prihiteli na njegovo obupno klicanje.

Druga storija o gornjegrajskem medvedu se je odigrala na Krnici, ki se, lepo pogozdena, pa tudi z lepimi kmečkimi dvorci, s travniki in njivami okrašena, od globoke struge bistre Savinje in poskočne Lučnice dviga do pobočij Velikega Rogača. Kmet na lučki Krnici — njegovo ime je že pozabljeno — je bil opazil, da se ponoči medved vozi po njegovi strmo viseči ajdovi njivi, koje spodnji konec je prehajal v strm, odsekan prepad nad šumečo Savinjo in njeno strugo. Take sledove je nerodnež zapuščal v dozorevajoči ajdi, kakor da bi se po njej sankal na širokih sankah v mnogih, vedno novih vzporednih smereh. Pri tem pa se je videlo, kako sladkosnedež pri sankanju na levo in desno vse popase, kar le dosežejo njegove grabežljive »roke«. Kmetič nikakor ni bil pripravljen, da bi na ta način tudi še medvedu dajal desetino od svojega ajdinega pridelka. Da se iznebi neljubega gospoda in neprostovoljne »zbirke«, si izmisli zvijačo, pri čemer mu slučaj še povrh priskoči na pomoč. Bilo je ponoči v lepi jeseni. Ob jasnem luninem svitu kmetič zopet zasači kosmatega sankača sredi zibajoče se ajde na strmi njivi. Ne premišlja dolgo, skoči domov po puško, pa sede z njo blizu njive na prežo. Medtem se je bil medved do dobra nasankal, najedel ajde in napasel; da bi pa po mastni večerji zaužil za dobro prebavo tudi kaj svežega sadja, spleza, zadovoljno godrnjaje, še na bližnjo nizko jablano, pod katero je vprav tisto noč slučajno stala stara dvokolnica, obrnjena z ojesi ob bregu in strmi ozari navzgor. Kmetič brž opazi ugodni trenutek ter sproži na slepo, ne da bi bil medveda dobil pred muho. Ves prestrašen pri mirnem uživanju svežih jabolk, skoči medved, ne da bi bil zadet, z drevesa naravnost na dvokolnico, ki zaradi kosmatinove teže zdrvi z bliskovito naglico po bregu nizdol. Zaman skuša medved v svojem nenavadnem položaju kot kočijaž zaustaviti

ali zadržati drdrajoče vozilo, sega s svojimi šapami, sedaj resnično se sankajoč na dvokolnici, v naglo vrteča se kolesa, a jih takoj ob strašnem tuljenju, vse zlomljene in zmečkane potegne nazaj. Preden se zave, da bi mogel še pravočasno skočiti z dvokolnice, strmoglavi vozilo s kočijažem vred čez rob njive v prepad naravnost med skalovje v bobneči Savinji, kjer ga kmetič drugo jutro ob svoji razbiti dvokolnici najde mrtvega.

Tudi Solčavci še pripovedujejo o medvedih, ki so nekoč gospodarili v njihovih planinah in tam nadlegovali črede na paši. Njihova pripovedka o medvedu in biku močno spominja na slične pripovedke, ki so še doma med koroškimi Slovenci v severnih Karavankah. To je naravno, kajti Solčava je do najnovejšega časa bila v najožjih stikih s Spodnjo Koroško, medtem ko ji je soteska pri tako imenovani »Igli« zapirala pot ob Savinji nizdol. Živina s Tolstega vrha se je pasla pod Raduho. Ko se ji približa medved, da bi si izbral svoj plen, plane proti njemu iz črede močan domači bik, ga porine do debelega bližnjega macesna ter ga ob deblo tako dolgo tišči z vso silo, da medved pogine, ne da bi to bik sam opazil. Bik popusti čez nekaj časa nekoliko in težko medvedovo truplo začne počasi polzeti ob drevesu k tlom. Bik misli, da je medved še živ. Še z večjo silo ga zopet pritisne ob deblo in ga tišči tako dolgo, da se sam mrtev zgrudi na tla.

Glede medvedov sem dognal še samo sledeče: Medvedi so se najdalje zadrževali v Lučki Beli. Tam je doživel g. župnik Črepinšek 1850. l. naslednji dogodek: Zjutraj rano krene g. župnik na prežo medveda. Bilo je še hladno in se stisne ob neko skalo, to pa tik medvedjega brloga. Ni pa vedel, kje medved nočuje. Naenkrat se skobaca medved iz svojega brloga, g. župnik se potuhne, kot bi bil mrtev, kar ga reši, da ga medved ni napadel.

Še danes je na zidu v župnišču v Lučah na verandi vidna ta slika, kako se stiska g. župnik, a tik zraven njega preplašen zajec, kateri se je zatekel v varstvo pred medvedom h g. župniku.

»Zoo« velesejma v Ljubljani

Foto dr. M. Dular

Jos. Primožič

Nenavadno obnašanje srnjaka

Od globoke zareze dveh strmih pobočij je v elegantnih lokih daleč v revir speljana cesta, ki ob svojem pričetku deli lep iglast sestoj s precej širokim, neobraščenim pasom, kamor rada hodi srnjad na pašo. Po poti priskaklja v mraku zajec, lisica ima tam svoje sprehajališče, kadar ob bližnjih hišah oprezuje za neprevidno kuretnino. Tudi jazbec se ob priliki priguga ondod, medved pa kaj rad prehaja čez cesto, kadar usmeri svoj nočni obhod z ene gore v drugo. Jerebi imajo v tem gozdnem predelu svoje lepo domovje, včasih pa tudi jelen odtisne svojo močno sled v težko ilovnato zemljo.

Kadar kratke večerne ure ne dopuščajo daljših sprehodov v lovišče, rad postajam ob tej poti, da opazujem tam porajajoče se življenje, ali pa da prisluhnem šumenju padajočih snežnih kosmov, tihi pesmi zimskih večerov, ki uspavajo naravo k počitku. Ravno tako uživam akorde, ki jih ubero marčevi zapadni vetrovi, ko se love v vejevju visokega lesa ter kličejo k novemu prebujenju. Aprila mesca pa, kadar drozg že z vso vnemo prepeva tja v mrak, in ko se obrisi posameznega drevja že zlivajo bolj in bolj v eno samo temno celoto in ko gozdni pevci že utihnejo, tedaj je višek takega večera sprelet romarjev z juga, kljunačev.

Ko sem nekoč pred leti čakal na te kratke in vedno lepe ljubavne igre nad vrhovi drevja, je moj nemški resavec privzdignil svojo glavo ter vsrkaval z vonjem divjadi prepojeni zrak. Čez kratko je izstopil srnjak s še neoguljenim, ozko nastavljenim rogovjem, na način, kakor je to storilo že toliko in toliko drugih njegovih prednikov: ko je stal sredi ceste, se je ozrl po poti navzgor, potem navzdol, in ker ni opazil nič sumljivega, je nekaj časa objedal grmičevje ter končno izginil v objemu nasprotnega gozda. Nekaj više je prepodil dva jereba, ki sta po odletu veselo odpela po par kitic, potem pa z glasnim frfotanjem poiskala nočno zavetišče nekje v gosti smreki.

Maja mesca, ko je srnjak že nosil svoj temnorjavi poletni plašč in je sivobeli ščit nad smrčkom blestel pod močnim dozorelim rogovjem, se je nekega popoldne ob robu poti pasel brez znakov posebne skrbi za svojo varnost. Nujni opravki mi niso dopuščali daljšega čakanja na njegov umik.

Z dokaj glasno hojo sem se mu približal na kratko razdaljo in šele potem je nerodno planil enkrat na levo in spet na desno ter s svojim obnašanjem izražal precejšnjo zbeganost.

To bi samo ob sebi ne bilo še nič posebnega, saj sem ob drugih prilikah opazoval še vse drugačne prizore. Omenim naj le, da je nekaj let pozneje, ko sem šel v družbi braka-jazbečarja ob najlepšem popoldanskem soncu v drugo smer, skočil srnjak tik pred naju ter vtaknil glavo v grm ob cesti. Ko je jazbečar nategnil jermen ter zlezel brez vsake zle namere pod grm, je sunkoma vrglo srnjaka na hrbet naravnost pred me. Dolgo je brcal ter se onegavil po tleh, preden je spet prišel na noge. Kljub temu je pa na 20 korakov oddaljenosti spet obstal ter ves začuden zrl v naju. Taki, naravnost komični dogodki se kajpada ne opazujejo pogosto.

Prej omenjeni srnjak je pa ob večkratnem srečanju vedno kazal nenormalno obnašanje. Občutil me je nenavadno pozno, kljub temu da sem opuščal vsako previdno hojo, končno je pa liki ovci poskakoval pred menoj. Z daljnogledom pa nisem mogel ničesar ugotoviti, kar bi dalo razlog za to početje.

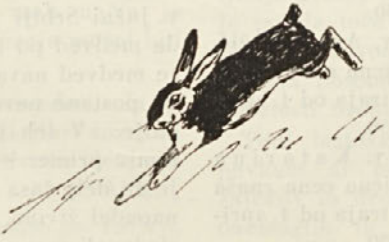
Konec avgusta sem nekega popoldne lomastil po suhljadi v bližini opisane poti. Tik pred menoj je srnjak planil pokonci ter napravil vtis pravega zaspančka. Tedaj sem ga s strelom risanice podrl, da doženem kaj podrobnejšega o njegovem zanimivem obnašanju.

Pri otipavanju rogovja sem ob čelnem nastavku leve strani našel razraščeno kost lobanje. V bližini parkljev vseh štirih nog je bilo več izrastkov iz roženine, kar sem opazoval sam že pri drugih srnjakih in kar ni nič posebnega. V ostalem je bilo, kolikor sem mogel ugotoviti, vse normalno.

Koščeni izrastek mi je dal povod za izkuhanje cele lobanje. Pri snaženju se je pokazala zadaj za levim čelnim nastavkom še približno 5 milimetrov v premer obsegajoča kostna odprtina k možganom, katera pa ni izvirala od kake poškodbe. Pozneje sem odžagal rogovje na običajen način ter takrat ugotovil, da je kost lobanje izvanredno tanka, skoro kot papir.

Iz opazovanega sem sklepal, da bi znalo biti nenavadno obnašanje tega srnjaka v zvezi z defektom lobanje in da možgani morda niso bili povsem brez napake.

Morda za bralce »Lovca« ne bo nezanimivo ter v tej domnevi pod napisom članka prinašam še sliko tega rogovja, na kateri je koščen izrastek dobro viden.

Številki je priložena † Gorjupova slika gamsa.

★

DRAŽBE LOVIŠČ.

Pri sreskem načelstvu v Kranju se bo vršila v sobi štev. 5 javna ustna dražba lovišč po sledečem redu:

I.

Dne 2. novembra 1937 ob 9 za lovišče:

1. Upravne občine Stražišče s površino 2384 ha, izklicna cena znaša 2500 din zakupna doba traja od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

2. Upravne občine Predoslje s površino 1804 ha; izklicna cena znaša 1700 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

3. Upravne občine Kranj s površino 1635 ha; izklicna cena znaša 2600 dinarjev; zakupna doba traja od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

4. Upravne občine Šenčur s površino 4993 ha; izklicna cena znaša 6000 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

II.

Dne 15. novembra 1937 ob 9 za lovišče:

1. Upravne občine Naklo s površino 3082 ha; izklicna cena znaša 1500 dinarjev; zakupna doba traja od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

2. Upravne občine Kovor s površino 1641 ha; izklicna cena znaša 2000 dinarjev; zakupna doba traja od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

3. Upravne občine Sv. Ana, Tržič, s površino 2422 ha; izklicna cena znaša 4500 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

4. Upravne občine Sv. Katarina s površino 2804 ha; izklicna cena znaša 7000 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1938 do 31. marca 1950.

Deli lastnih lovišč so izvzeti iz zakupa. Dražilo se bo po gornjem vrstnem redu. Vsak dražitelj mora pred pričetkom dražbe položiti varščino v znesku izklicne cene ter se mora izkazati z veljavno lovsko karto.

Če bi dražba ne uspela, se bo za lovišča pod točko I. vršila ponovna dražba brez posebnega razglasa dne 9. novembra 1937, a za lovišča pod točko II. dne 22. novembra 1937 ob isti uri in na istem kraju eventuelno tudi pod izklicno ceno.

Podrobni pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu med uradnimi urami.

Sreski načelnik: Lipovšek l. r.

Nekaj podatkov o medvedih v Vardarski banovini. Po poročanju beograjskega dnevnika »Politika« od 3. julija t. l. je v planini Bistri nad Mavrovimi hanovi znani medvedji lovec Jovanović Mihajlo, nazvan »Brada«, učitelj iz Skoplja, zadnje dni junija ustrelil spet medveda. Medved je nekaj let živel v okolici vasi Senca in bil strah in trepet za kmete in živino. Jovanović je čakal medveda v zasedi in ga ranil. Zasledujoč ranjenega medveda, ga je ta nenadoma napadel in lovec je imel komaj toliko časa, da je medveda pogodil in ubil na mestu. Medved je bil dolg skoraj dva in pol metra, koža je tehtala 36 kg.

V »Lovcu«, glasilu Zveze lovskih združenj v Beogradu, maj-junij 1937, je članek »Pogibija jednog medveda mesoždera u okolini sela Mavrova u Južnoj Srbiji«. Pisec razpravlja, kako je tudi v Južni Srbiji vedno manj medvedov, da medved po naravi ni mesojed, a če se medved navadi na mrhovino in meso, postane nevaren živini. Pisec pravi dalje: »V teh dneh se je dogodil zanimiv primer s takšnim medvedom, ki je že delj časa v okolici vasi Mavrovo napadal živino. Lovci in kmetje so zasledovali tega mrharja, lovil ga je tudi znani lovec Jovanović Mihajlo, a vse je bilo brezuspešno. Ta medved je čisto slučajno dokončal svojo življenjsko pot.

Prišel je do črede ovac. Zapazili so ga ovčarski psi in ga napadli. V pomoč so pritekli psi sosednje črede in nastala je huda bitka. Medved se je umikal pred napadalci in se znašel na robu prepada. Napravil je nesrečen okret in padel v globočino. Pastirji, ki so videli medvedovo nesrečo, so o tem obvestili prebivalce.«

V naravoslovnem muzeju Doma narodnega zdravja v Strugi se nahaja lep eksemplar medveda. Visok je 2.70 m in je baje tehtal 450 kg. Ustreljen je bil leta 1931 marca mesca v okolici vasi Rajčica ob Prespanskem jezeru. Ta medved se je, po pripovedovanju, med vojno potikal ob sami fronti in žrl mrliče. Fronta je bila v bližini vasi Rajčice. Vojaki so nekolikokrat nanj streljali in kakor se je pri prepariranju kože pokazalo, je bil tudi nekolikokrat ranjen. Tudi ta medved je bil ustreljen na zanimiv način. Dva kmečka lovca sta vedela za njegov brlog. Zakurila sta pred brlogom, da ga preženeta. Medved je planil iz brloga na lovca, ki je bil najmanj pripravljen na njegov napad in je bil samo v pomoč prvemu lovcu, ker na glavnem vhodu je stal drugi lovec. Torej ta nenadno napadeni lovec je imel pokvarjeno rusko vojaško puško, ki namreč ni repetirala, in v puški je imel samo en naboj. S tem nabojem je dobro pogodil medveda in ga usmrtil.

Tukaj je med lovci in kmeti vera, da medved vsako leto pridene sebi po eno ledvico »bubreg«. Pravijo, kolikor ima medved ledvic, toliko je star. »Koliko je imao bubrega ovaki od ovih mečki«, ne vem. Na vsak način je medved iz struškega muzeja moral biti že precej v letih.

Zanimivo bi bilo pozvedeti, da li tudi pri nas v Sloveniji stari lovci in očanci ne štejejo medvedu leta po ledvicah. A. K.

Kaj pa šoje? V obhodu po revirju sem ujel mlado šojo, katera se je prav kmalu udomačila. Sliši na ime »Čopka«. Imam jo seveda prosto na vrtu. Kmalu je dorasla in sem spoznal, da ni tako nedolžna, kakor se kaže na videz. Zelo je prebrisana.

V omreženi kletki na vrtu gojim tudi mlade jerebice. Dolgo časa nisem mogel zaznati, kaj jim je. Dan za dnem so mi poginjale. Vsaka pa je imela ranjeno lobanjo. Misleč, da se obtolčejo ob mreži, sem jih dal v zaboj, katerega sem pokril s »tulom«. Pa tudi to ni pomagalo. Tul je bil kmalu raztrgan in jerebice so zginjale. Končno sem spoznal, da se jih je šoja prav pridno lotila. Ker ni mogla požreti vse jerebice, ki so bile skoraj dorastle, jih je spravljala v žleb sosednje hiše.

Tudi mladih vrabcev in drugih ptičkov se je lotila. Lovila jih je in nosila raztrgane v žleb.

To vse mi daje jasen dokaz, koliko škode naredi šoja po gozdovih, kjer prazni gnezda in mori mladiče. Seveda mnogo več, kakor jih pa potrebuje za prehrano. Zato vam, lovci, tudi to sicer lepo in šegavo ptico kar najtopleje priporočam za pokončevanje, in mislim, da boste s tem rešili marsikateremu pevcu, jerebici, prepelici in mlademu zajčku življenje. Grom.

Zopet je bilo po njih! V torek, dne 27. julija, nas je obsipala prav občutna toča. Ni dovolj, da je okoliškim poljedelcem razdejala skoraj ves pridelek in jim uničila ves letni trud. Tudi nam lovcem je mnogo prizadejala. Jerebice, mladi zajci, leže po polju in gnijo. Resnično, mnogo jih je pobrala. Našel sem že skoraj dorasle jerebice in prepelice mrtve. Tudi mladih zajcev so ljudje precej pobrali. Lahko rečem, da je pobila toča več kakor 50% zaroda samo po novomeških poljih, kjer toča ni bila posebno močna — komaj do debelosti oreha.

Tudi lastovkam in drugim pticam pevkam ni prizanesla. Več jerebic, zajčkov in drugih ptic so našli ljudje onemoglih in ranjenih po poteh in poljih, prinesli so mi jih, pa jim ni bilo pomoči; polagoma mi je vse poginilo! Grom.

Nekdanji orjaški psi. Znanost trdi, da je bil srednji vek zemlje (mezzozoicum) pred več milijoni let. Takrat so živele orjaške živali, ki so bile po trideset in več metrov dolge, po pet in več metrov visoke, težke pa najmanj dvajset ton. Kadar so taki orjaki drveli po zemlji, je zemlja bobnela pod udarci njihovih stopinj. Kakšen hrumót so šele zagnali, če so se taki galiotje spoprijeli in si drug drugemu izbijali zobe!

Da te znanstvene trditve niso bajka, dokazujejo ogromna okostja teh velikanov, katere so našli pod zemeljsko površino. Na podlagi izkopanih okostij nameravajo Američani napraviti kamnite kipe teh predpotopnih pošasti in jih postaviti v poseben živalski vrt.

Iz navedenega lahko sklepamo, da so bila nekdaj na zemlji mnoga živa bitja neprimerno večja ko danes. Tudi človek. Prva in najstarejša knjiga, sv. pismo, pravi: Bili so pa velikani na zemlji tiste dni (Gen. 6. 4.).

Tudi pasji rod je bil nekdaj mogočnejši.

Štiri sto let stara knjiga[1] piše n. pr. o indijskem psu:

»Albanija je vzhodna pokrajina med Kolho in Armenijo. Njeni prebivalci so Albani; njih potomci so se naselili deloma v Peloponezu, deloma v Macedoniji poleg mesta Dirahija in njih poglavar je bil Jurij Skanderbeg.

Ko je Aleksander Veliki potoval v Indijo, mu je podaril kralj Albanije, imenom Sofites, psa nenavadne velikosti. Oveseljen zaradi izrednega pasjega stasa, je ukazal Aleksander nanj izpustiti medveda, nato merjasca in slednjič damjaka. Toda pes je miroval, kakor da jih z negibnim zaničevanjem prezira. Zaradi lenobe tako velikega pasjega silaka užaljen, ga je vladar ponosnega duha ukazal pobiti. — To je prišlo na uho kralju Albanije. Poslal je Aleksandru drugega psa z navodilom, naj ga ne preizkuša vpričo malih zverin, temveč vpričo leva ali slona. Sporoči mu obenem, da je imel samo dva taka psa in ako pogine še ta, da mu ne bo mogel poslati nobenega takega več.

S preizkušnjo drugega psa Aleksander ni odlašal in takoj je videl razmesarjenega leva. Nato ukaže privesti slona in vzhičen je bil nad prizorom, kakršnega še ni doživel. Pes nasrši dlako po vsem životu in strahotno zagrmi njegov lajež. Nato skokoma napada orjaško zverjáčino sedaj s te, sedaj z druge strani, jo s spretnimi napadi ogroža in se zopet odmika tako, da se ji slednjič zaradi neprestanega obračanja zvrti v glavi. Na ta način je slona uničil. Ob njegovem padcu se je potresla zemlja, poroča Plinij. — Albanski psi nadkriljujejo vse zverine, stró ture, podavijo leve in zadrže vse, ki se jim zoperstavijo, piše Solin. — Indijski psi lové merjasce in jelene, trdi Ksenofon. — Indijski psi so se zaplodili od božanstvenih psic, te so zahrepenele po divji gonji, preplavale Evfrat in zašle v Indijo, ugibata Poluks in Celij. — Babilonski kralj je imel krdelo indijskih psov, katerih rejo je izročil štirim velikim naselbinam, ker so bile nezmožne plačevati druge davke, piše Herodot. — Aristotel pa trdi, da indijski psi izvirajo od psice in tigra. V namen zaploditve privežejo psice, ki se gonijo, v gozd. Na drugem mestu pa pravi, da so indijski psi mešanica psa in neke neznane zverine. Toda prvi in drugi rod je preveč krvoločen, da bi ju gojili. Šele tretji rod vzgajajo.«

Tak je bil torej indijski pes-velikan. Ni bil sicer iz zadnje moke, toda jávalne bi ustrezal današnjemu lovcu. Požrten na čast kakor maček na mast, ne bi našel v naših loviščih zverjadi sebi primerne in toli dostojne, da bi se blagovolil meriti z njo. Veliko in leno se rado pobráti. Za naše gore bi bil preneroden, glede prehrane potrupčen. Če ljudska modrost pravi: Birtovega dekleta in mlinarjevega praseta ne jemlji k hiši, bi tembolj odsvetovala táko

[1] Gesner: Historiae animalium 1551.

neznansko pasjo mrcino. Saj bi požrla polno krnico in — še lovca povrh.

Alojz Volc.

Na čakališču. Strnadov Lojze iz Selc pri Frankolovem me opozori, da se hodi srnjad redno vsako jutro past v njegov fižol. Poleg srne in kozlička je tudi kapitalen srnjak. Izstopa zelo zgodaj in je treba biti še pred dnevom tam.

Pa sem se povzpel v »Kokličevo« hruško na primitivno napravljeno stražo. Ob ¼ 6. uro opazim prvo ne preveč rdečo liso ob robu gozda na razdaljo kakih 150 korakov. Skozi daljnogled ugotovim kozico. In že se prikaže v grmovju druga lepo rdeča lisa — srna. Paseta se po detelji v smeri Strnadovega fižola. Srna je zelo nemirna. Vsak čas dvigne glavo ter oprezno opazuje na vse strani. Zagledam v grmovju s prostim očesom tretjo liso; aha, to bo pa srnjak. Z daljnogledom ugotovim, da je lisjak. Po trebuhu se mrcina plazi, že je pri malem grmičku, obstane ter ležeč na trebuhu oprezuje. Srna ga opazi, pokonci drži glavo in ušesa, visoko dvigne prednjo nogo ter krepko udari ob tla. Lisjak se še bolj stisne v travo. Srna udari ob tla v drugič s prednjo nogo, ki jo je precej časa držala visoko dvignjeno. Lisjak še kar poželjivo ogleduje srnico, ki ga tudi pozorno motri. Kaj bo? Vsi trije se gledajo. Napetost narašča. Počasi, da sem to komaj opazil, se začne srna z visoko dvigajočimi prednjimi nogami bližati lisjaku. Temu je padlo srce v hlače; nič več po trebuhu, kar so ga grešne noge nesle, jo je ubral v goščavo. Dokler ni izginil in še potem par trenutkov je gledala srna za njim. Kozica se je pa že mirno in brezskrbno pasla proti meni ob čuječi mamici. Srnjaka to jutro seveda ni bilo, pa sem bil kljub temu zadovoljen. Z—o.

Tudi sove so škodljive. Pregledal sem več dupelj, kjer se zadržujejo sove in tudi gnezdé. Našel sem več gnezd »lesne sove« in opazil med drugimi odpadki tudi dlako in noge mladih zajčkov ter perje raznih ptic, celo jerebovo in jerebičje.

Tudi »sneženke« niso nič boljše, te pa pobirajo vse, še žabe in kače, tudi strupene, seveda v teh duplih ni manjkalo zajčjih, jerebičjih in tudi ježevih preostankov.

Mislim, da tudi sove narede lovcu mnogo več škode, kakor kmetovalcu koristi, zato jim ne prizanašajte!

Lovski blagor na dvornem lovu. Ko sta preteklo jesen romunski kralj Karol II. in prestolonaslednik princ Mihael posetila češkoslovaško republiko, so jima na čast priredili tri dvorne love, in sicer prvega v lovišču veleposestva predsednika republike v Laneh, drugega v gozdnem revirju drž. vojnega gozdarstva v Jiricih in tretjega v lovišču drž. fazanerije v Židlohovicah. Prvi lov je trajal štiri ure, devet lovcev je ustrelilo v tem času 26 divjadi, med temi 5 jelenov in 7 damjekov. Kraljevskima gostoma, ki sta oba hitra in odlična strelca — princ je povrh levičar — je bila lovska sreča prijazna. Kralj je pogodil jelena, damjeka, 2 šilarja in pogodil s kroglo bežečega zajca. Princ je uplenil jelena, košuto in damjekovo košuto. V Jiricih je bil plen še večji: 774 fazanov, zajcev, kuncev in kljunačev ter dve roparici. Kralj sam je ustrelil 135 divjadi, princ 116. Na tretjem lovu je padlo 3155 kosov divjadi, in sicer 778 zajcev, 211 kuncev, 1664 fazanov, 489 fazanic poleg 5 roparic. Kralj je ustrelil sam 863 divjadi, prestolonaslednik 815. Vsak je streljal s štirimi puškami. Ti res kraljevski lovi dokazujejo, v kakšni meri se goji divjad na drž. posestvih bratske republike. — Po »Straži myslivosti« mag. Tuček.

Zajec — nedružaben? Potniki v tržiškem avtobusu so imeli letošnjo pomlad mesca aprila priliko, videti blizu železniškega prelaza na cesti izpod Kranja malo zgor Meje na travniku kakih 120 korakov od ceste celo tropo divjih zajcev. Mrgolelo jih je — najmanj 12 skupaj. Avtobus se je moral ustaviti, potniki so izstopili in opazovali zajčjo skupščino. Toliko skupaj

da jih še nikdo od njih ni videl. Ko so potniki začudeni vzklikali, se je zajcem zadeva zazdela sumljiva in razbežali so se na vse vetrove. Do zdaj sem slišal in čital, da se jih vidi komaj po dva, tri, no tudi štiri skupaj, a da so to le slučajne skupine ali pa ob parjenju.[1] Ne bi verjel, da so ob tem času potniki videli toliko zajcev skupaj, če bi ne bila med potniki v lovskih zadevah že iz otroških let izkušena Cenova gospodinja. Ni dvoma, da je imela najboljšo šolo v lovišču silnega lovca — pokojnega Rakovca, ki ji je pojasnil, zakaj vsak zajček posebej puhne iz »ripce« ali iz praproti, da ga namreč ni kmalu večjega čemerneža, ki bi se tako ogibal druščine, kakor ravno dolgouhec — razen kadar se nečemari okoli zajke. In pričevanju tako izurjene navdušene prijateljice lova dam polno vero. Lovsko neizurjeno oko je namreč takrat cenilo zajčjo skupščino na najmanj 20 članov. Potrdil je tudi šofer, da jih je bilo najmanj 12, rajši več. — Kaj pa, če so preteklo jesen v onem revirju ranili preveč zajk? I.

Zanimivosti iz Potoških lovišč. V začetku mesca julija so imeli županovi na idiličnem vrhu Travne gore kosce. Okoli šeste ure zjutraj sta prinesli županovi hčerki Stana in Micka koscem zajtrk. Medtem ko so lačni kosci iz ogromne lončene sklede zajemali okusne, z debelimi mesnatimi ocvirki zabeljene žgance, sta dekleti odšli v bližnjo Kaplarjevo goščo, koder je vse polno jagod.

Prišedši na vrh, od koder je tako lep razgled proti Ljubljani in na gorenjske Dolomite, je Stana zagledala ne daleč pod vrhom nekaj rjavega, ki se je počasi majalo med bujnim od rose svetlikajočim se rastlinjem. »Micika, pojdi no les, boš videla, kaj je tamle doli«, je poklicala sestro in radovedno gledala v neznano prikazen. Ko je prihitela še Micka na vrh, se jima je nudil diven pogled: preko male jase je brezskrbno brundala velika medvedka, ob njej pa sta se razposajeno igrala dva mlada medvedka. — Pa sta županovi hčerki korajžni dekleti in nista kričali, kot kriče in vpijejo nekateri, že če vidijo skromnega dolgouhca ali krotko srno — nego tiho sta stekli h koscem in jim veselo vzhičeni povedali, kaj sta videli. Kosci, že navajeni podobnih prizorov, so nemoteno zajemali dobrote, ki jim jih je poslala mama županja — le Trdinov Tonček, navihan kolikor ga je — je s polnimi usti in prazno žlico v roki stekel na vrh, da bi videl medvedjo družinico. »Al' si kej vidu?« je pobaral Jerkač Tončka, ko je prišel nazaj. »Prekljemanu buod', samu ta zad' kon'c pa rjep sm še vidu, potlej je pa use ukp zginlu v guoščo« je povedal Tonček, si važno obrisal usta, potegnil iz zajetne barilce požirek pristnega cvička in poplaknil mastne žgance. — Vidite, takole je po naših lazih in goščah: povsod se opažajo medvedje in medvedke z mladiči.

Pa se vi Gorenjci radi ponašate s svojimi krvoločnimi gamsi in kozorogi, Štajerci pa s hudokljunimi fazani — saj je res, da vas zanje malce zavidamo — ampak naši dolenjski medvedje, ti krotki kosmatinci, to so živalce, da sta jih človek in lovec vesela. Kajpada, zaščita pač ni kar tako — čeprav vsaka zaščita ni koristna, posebno za nekatere zemljane, ki imajo še tiste pičle, krvavo prigarane dinarčke — zamrznjene — medvedja zaščita je pa le vsestransko uspešna in koristna.

Vsiljuje se mi vprašanje: kako je to, da je po zaščiti medvedji prirastek povprečno dober, ko pred zaščito tega prirastka nismo opazili, kljub temu, da je padlo razmeroma prav malo medvedov, vsaj le malo je bilo izkazanih? Zdi se, da je prej padlo mnogo več medvedov o b s t r e l j e n i h, ki so kdo ve kje poginili, ne da bi jih kdo

[1] Taki zajčji sestanki ob parjenju niso nič nenavadnega. Ured.

našel, posebno pa še mladičev, katerih nejunaški streljači, iz umevnih razlogov niso obešali na veliki zvon...

Tudi srnjad se splošno prav dobro razvija po naših loviščih. S o l i n e in m i r — predvsem mir pred psi, tudi v lovni sezoni, mnogo pripomorejo k povoljnemu staležu srnjadi.

Našli so pa nekaj letošnjih srnjih poginulih mladičev, katere je ugonobila driska, a pri enem, ki je bil še živ, je bila popkovina zagnojena, okoli nje pa vse polno črvov... Pa še eno žalostno...

Nekega popoldne konec maja je šel lovski zakupnik našega obč. lovišča g. R. po nekaterih oddelkih, ki meje na lovišče obč. Gora pri Sodražici.

Štel je svoje, že letno »oblečene« srne in srnjake po Gmajni, Kamengriču in Sinjicah ter se veselil napredka. V zaraslem Klemenovem žlebu je pod košato lesko ugledal veliko mrtvo srno, poleg nje pa je ležala, tudi mrtva, mlada srnica. — Kako nepopisno žalostna slika... Ko si je srno pobliže ogledal, je ugotovil, da je imela v mehko strel s kroglo večjega kalibra. Ranjena srna se je v smrtnih mukah zavlekla v žleb, pri tem povrgla mladiča in žalostno poginila. Bog ve kako in koliko časa je sirotica pivkala in zaman klicala mamico, dokler ni od lakote poginila...

Več kot zver je tak podlež, ki strelja po brejih srnah ne glede na prepovedani lovni čas. Niti ni vreden lovske krogle, komaj da vrvi! A—s.

Društvene vesti

† Primarij dr. Hugon Robič.

Zopet se je razgrnilo črno brezno in sprejelo vase zemeljske ostanke enega iz naših vrst, idealista, agilnega delavca, pobornika naših stremljenj.

Steber se je zrušil! Na bornih razvalinah ždeč posvetimo nekaj trenutkov njegovemu spominu!

Leta 1925, dne 17. aprila, je bil soglasno izvoljen na občnem zboru primarij dr. Hugon Robič za predsednika tedanje »Podružnice Slovenskega lovskega društva« v Mariboru. Ni bila ta izvolitev morda sad pomanjkanja sposobnih voditeljev. Bilo jih je več, ki bi morda sodili na to mesto, toda nadkriljeval je pokojnik v vsakem oziru vse druge v toliki meri, da je bilo samo po sebi umevno, da nas vodi on. Pet dolgih let je načeloval društvu, ki je nenehoma raslo, ki so mu prilike in neprilike nalagale vedno večje naloge in dolžnosti. Ta doba petih let je zahtevala na čelu naše organizacije na bivšem spodnjem Štajerskem celega moža in organizacija je našla v svojem predsedniku v polni meri to, kar je pričakovala in kar je potrebovala.

Malo reminiscenc na one čase!

Slovenija je bila tedaj deljena na dve oblasti. Interesi Ljubljane, centrale lovske organizacije, so se križali z interesi lovske organizacije Mariborske oblasti. Trenje, ki je zaradi tega nastalo med obema žariščema, bi bilo morda postalo kvarno za celokupno organizacijo, da mu ni mirna, preudarna, vsake še tako dalekosežne konciljantnosti zmožna narava pokojnikova odkrhnila bodeče osti. Spor se je ugladil, obojima strankama je bilo glede njunih zahtev zadoščeno, kompromis je bil sklenjen in drži še danes. Zasluga za to gre v veliki meri flegmatiku, značajniku, ostremu in stvarnemu mislecu, vrlemu lovcu, ki mu je bila krepitev lovske organizacije v takratnih dveh oblasteh mnogo bolj pri srcu, kakor pa gojitev kakega morda slavonosnega, a vedno kvarnega partikularizma.

Izvrsten strelec in lovec je stremel za tem, da člane podružnice dovede do poštenega izvrševanja lova. »Divjad končaj takoj, brez muke! Zato dobro streljaj!« je ponovno naglašal ob raznih prilikah. Radi tega svojega stremljenja je postal širitelj lovsko-strelskega športa na strelišču, kjer naj se novinec in nenovinec učita streljati na tarče in ne na živo divjad. To njegovo

delovanje je rodilo sadove. Lovsko-strelski šport je danes v Mariboru na lepi višini, zaradi tega tudi pojenjuje nelovsko izvrševanje lova v loviščih področja mariborskega lovskega društva.

Zanimivo je prebiranje zapisnikov sej takratne podružnice v dobi petih let. Doseženi in nedoseženi cilji! Priprave za novi lovski zakon, lastno društveno strelišče, pokončevanje vran, borba proti psom klatežem, osvežitev krvi divjadi, ustanovitev lovske knjižnice, imenovanje zaupnikov na deželi, sobno streljanje pozimi, obvezno članstvo, zbližanje društva k strelskim družinam, zaščita lovskih interesov pri prodaji divjačine, boj proti divjemu lovstvu, krepek impulz za sestavo pravil za novo organizacijo društva za Slovenijo, sedaj Dravsko banovino, strelski redi za tekme, zanimanje za lovsko terminologijo, skrb za tečaje za lovski in lovovarstveni naraščaj, omejitev odstrela divjadi po katastrofalni zimi 1929, lovski kroj, kinologija itd.

Mož povsod na svojem mestu, markantna osebnost v Mariboru, izvrsten zdravnik, nad vse priljubljen šef svojemu osebju, nenadomestljiv tolažnik svojim bolnikom, vzoren soprog in oče v svojem družinskem krogu in nam lovcem vsestranski prednjak — je preminul. Tam, kjer meji zeleno Pohorje na pričetek Ptujskega polja, žarišči njegovega lovskega udejstvovanja, se nahaja njegovo zadnje domovanje.

Primarij dr. Hugon Robič je zagledal luč sveta v Mariboru dne 21. III. 1886. Posečal je srednjo šolo v Gradcu, kjer je opravil na medicinski fakulteti svoje univerzitetne študije ter promoviral istotam maja mesca 1912 »sub auspiciis imperatoris«.

Veličastni pogreb dne 3. septembra t. l., ki so se ga udeležila zastopstva slehernih izobraženskih mariborskih slojev in ki mu je prisostvovala vojaška oblast, — pokojnik je bil rezervni sanitetni kapetan, — je pričal, da je sprejela zemlja v svoje naročje velikega moža. Ne le Maribor, pač pa tudi bližnja in daljna okolica se je poklonila njegovim manom. Ob odprtem grobu so govorili: upravnik splošne bolnišnice dr. I. Hribar, predsednik mariborskega zdravniškega društva dr. R. Kac ter tajnik »Lovskega društva Maribor«, ki se je v ginljivem govoru poslovil od nepozabnega lovskega tovariša in položil na sveži grob zeleno vejico.

Slava spominu dr. Hugona Robiča!

S. A.

★

Nekaj opomb k razpisu tiska in uredništva »Lovca«. Pozdravljam idejo, da bi dobilo naše glasilo drugo zunanjost, za kar sem se potegoval že pred časom. Drugo vprašanje pa je razpis tiska in uredništva. Gotovo je na mestu, da skušamo doseči najpovoljnejšo ceno za tisk, vendar to ne sme iti na račun kakovosti. Kdor vsaj malo pozna take šablonske razpise, bo skoraj podvomil o resničnem uspehu. Ako izvzamem, da so tiskarne medsebojno povezane, se bojim, da bi šla cena na račun kakovosti »Lovca«. Ne gre samo za to, da imamo strokovno glasilo, temveč je važno, kakšno je isto po zunanji in notranji opremi. Meni je namreč »Lovec« moja lovska knjiga, ki pride vezana v knjižnico. Pri tem naj omenim še to, da naj se po razpisu tiska »Lovec« v bodoče samo na 32 straneh. Veseli smo bili, da se nam je zadnje čase glasilo tako zredilo za isto članarino!

Preseneča pa me vedno razpisovanje in iz tega sledeča možnost vsakoletne menjave uredništva. Vsaka revija stremi za neko stalnostjo v urejevanju; samo na ta način je možno dati, ozir. ohraniti glasilu neko linijo tako v obliki kakor v ideji. Vetrnjaštvo v nazorih in eksperimentiranje moti in odvrača resnega čitatelja, to vemo vsi lovci iz nedavnih skušenj. Ako urednik ni kos svoji nalogi, šele takrat ga je treba menjati. Za tekoče leto vsaj

pa moramo ugotoviti, da glasilo ni nazadovalo, ter da se je vsebinsko znatno dvignilo, če že ne zboljšalo. Ako pa ni vse zrno, zapišimo sebi, ne uredniku na rovaš, ker smo bodisi prekomodni za najmanjši članček, ali pa pihamo pleve. Če torej urednik odgovarja veliki večini podeželja, ki je gros naše organizacije, čemu menjava? Duševnost ne gre na kile, uredništvo ne na manje dinarjev! Kako na pr. bo tudi izgledalo, če bo urednik na enem koncu Slovenije, tiskarna pa na drugem, kar razpis nič ne upošteva. Sedaj smo se navadili reda in bi ga želeli obdržati. To naj bi se upoštevalo, drugo pa pustilo v nemar. S prevelikim varčevanjem ne bomo uspeli, pač pa lahko uničimo marsikaj, kar je do sedaj zgrajeno. Gre za dobro stvar lovstva vseh nas, ki naj ne bo poskusna živalca ali pa lovska tarča. Uspehi teh razpisov bodo potrdili moje mnenje.

I. B.

Kuponi lovskih varščin. Na pobudo Zveze lovskih društev je kr. banska uprava Dravske banovine izdala podrejenim sreskim načelstvom in mestnim poglavarstvom naročilo, da naj izdajajo odredbe za izročitev kuponov lovskih varščin po službeni dolžnosti; prošnje, ki jih vlagajo lastniki kuponov pri prvostopnih občnih upravnih oblastvih, da jim le-ta izdajo zadevno odredbo glede izplačila kuponov, so pa takse proste. Ta odredba pomeni, da morajo sreska načelstva in mestna poglavarstva ob zapadlosti kuponov sama od sebe izdati davčnim upravam, ki hranijo lovske varščine, nalog za izročitev kuponov lovskim upravičencem; če pa bi ta oblastva tega sama ne storila in bi lovski upravičenec naslovil v ta namen vlogo zaradi izročitve kuponov, mu za to ni treba plačevati nikakih taks.

Jamstveno zavarovanje lovcev. Zavarovalnica »Jugoslavija« je sporočila Osrednji zvezi lovskih združenj v Beogradu, da je odziv lovcev za jamstveno zavarovanje do sedaj nepovoljen.

Osrednja zveza je namreč obvezno zagotovila zavarovalnico, da bo najmanj 5000 njenih članov vplačalo premijo tega prostovoljnega, a za lovce izredno važnega zavarovanja. Do sedaj pa ni priglašenih niti 550 zavarovancev ter namesto 35.000 din vplačane premije, na katero je zavarovalnica oslonila svojo kalkulacijo, dejansko ni vplačanega niti 7000 din. In še ta znesek je izčrpan zaradi že nastalih nezgod na lovih, kjer so strelci poškodovali ljudi ali tujo lastnino.

Navzlic temu, da je zavarovalnica dala največje ugodnosti in razposlala okrog 12.000 tiskovin za prijave vsem zvezam, ni bilo odziva, tako da je to važno zavarovanje resno ogroženo. Zato Osrednja zveza poziva tako vse SLD, kakor posameznike, da store svojo dolžnost kakor jo je naša organizacija napram svojim članom, ko jim je priborila tako ugodno in važno jamstveno zavarovanje, ki mu v naši državi ni primera.

Kako lahko se najprevidnejšemu na lovu zgodi nesreča, da poškoduje tovariša ali pa tujo lastnino, pa naj si bo živo ali neživo. SLD Ljubljana je že imelo na svojem področju v času tega zavarovanja več primerov. Lovna sezona je v polnem teku. Zato naj članstvo seže brez oklevanja po tem zavarovanju v lastnem interesu. Tiskovine za priglasitev razpošilja zavarovalnica »Jugoslavija«, podružnica v Ljubljani, ki daje tudi vse potrebne informacije.

Lovsko društvo v Krškem prosi vse svoje zamudne člane, da takoj poravnajo članarino za leto 1937. Položnice so bile razposlane v začetku leta. Kdor je nima, naj si jo preskrbi pri blagajniku. Ima jih v zalogi tudi odbornik društva v Brežicah g. Ivan Vidmar. Članarina za redne člane je 83 din, za čuvaje 63 din.

Eventuelni izstop iz društva je javiti najkasneje do 15. decembra t. l., sicer bo treba plačati članarino za celo prihodnje leto.

Kinološke vesti

Mednarodna razstava psov vseh pasem v dneh 18. in 19. septembra v Gradcu.

Po katalogu je bilo prijavljenih 275 psov 52 pasem, prišlo je 260 psov. Zastopane so bile skoraj vse pasme, lovskih psov je bilo zaradi lovske sezone bolj malo (34).

V 14 krogih so sodili znani mednarodni sodniki, med njimi tudi g. Anton Schuster iz Ljubljane.

Iz Jugoslavije so bili razstavljeni to pot samo trije psi, en ilirski ovčar, en pekingez in en foksterijer. Vsi trije so se imenitno odrezali: Dečko-Mirnski, JRSp 158, Vzr. Bulc Franjo, Mirna, last notarja Šinka Števa, Škofja Loka, je dobil CACIB in postal prvak Gradca. S tem je izpolnil vse pogoje za mednarodnega čempijona in ko bo prišlo potrdilo FCI iz Bruslja, bo na predlog JKS-a priznan za mednarodnega čempijona. To je prvi pes iz Jugoslavije, ki bo dobil to odlikovanje, kar je tem bolj razveseljivo, ker je domače pasme in je bil vzrejen pri nas. Pekingez Pong of Chinahome, JRSp 215, last dr. Nore Herzmann, Celje, je prav tako dobil CACIB in postal prvak Gradca. Foksterijerka, resasta Joyful-Piry, JRJT 232, Vzr. Pirich Tea, Maribor, last Marije grofice Thurn, Guštanj, je dobila oceno odlično.

Na razpolago je bilo 50 častnih daril, med temi državno darilo ministrstva za poljedelstvo in gozdarstvo, darilo graškega župana in darilo deželne gospodarske zbornice.

Razstava se je vršila pod vodstvom znanega kinologa g. Hansa Zirla v Gradcu.

Z zadoščenjem sem mogel ugotoviti, da obstoja za naše razstave v Ljubljani veliko zanimanje in da so splošno obžalovali, ker letos ni bilo v Jugoslaviji razstave. T. T. D.

Nova psarna: JKS prijavlja psarno Pretoka za vse pasme športnih psov. Lastnik: Vilim Jakobčić-Conen, trgovec, Subotica.

Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Jugoslovenski klub ljubiteljev športnih psov v Ljubljani priredi o priliki svoje petnajstletnice dne 9. novembra 1937 družabni večer s strokovnim predavanjem ob 20 v srebrni dvorani hotela Union.

Prosimo, da se družabnega večera udeležite in pripeljete s seboj tudi svoje prijatelje. Odbor JKLSp.

Savezni tajnik.

Lovski koledar za november

Sonce vzhaja: dne 11. ob 6.55h
„ zahaja: „ 11. „ 16.42h
„ vzhaja: „ 21. „ 7.09h
„ zahaja: „ 21. „ 16.32h
„ vzhaja: „ 30. „ 7.20h
„ zahaja: „ 30. „ 16.33h

Mesec je 3. v mlaju, 18. v ščipu.

Oglasi

Cene za objavo oglasov v »Lovcu«: **Cela stran 1000 din, pol strani 600 din, četrt strani 300 din. — Te cene so določene za celoletno objavo v vseh številkah letnika. Za enkratno objavo malega oglasa je določena cena 2 din od vrstice.**

Knjiga »Naš lov«, prva domača strokovna lovska knjiga za izobrazbo lovcev in pripravo za lovski izpit, potrebna vsakomur, ki hoče biti lovec. Naroča se pri Družbi sv. Mohorja v Celju.

Državni lovski znaki, ki jih je založila Osrednja zveza, so naprodaj za člane v zvezni pisarni. Cena za posamezen komad 5 din.

E. Vajda, Čakovec plačuje od 15. okt. t. l. dalje sveže ustreljene srnjake čez 12 kg teže po 10 din za kg, franko postaja Čakovec, pod dosedanjimi pogoji prevzemanja.

3 mladiči braki se oddajo. Starši prvaki na vseh ocenah (Jago in Bora). »Brlog«, Ljubljana, Celovška cesta 10.

Prodam ali zamenjam psico, čistokrvno španijelko, oplemenjeno z odličnim španijelom. Zamenjam za dobrega lovskega psa kakršnekoli pasme, samo da je izvrsten za lov.

Nemški kratkodlaki ptičarji, 2½ meseca stari, z rodovnikom iz Ia rodu, se oddajo. Predniki so bili odlično ocenjeni. Na razpolago so še 2 psa in 2 psici. Cena po dogovoru. Lastnik: Gustav Ozmec, Ormož.

Srnje in jelenje kože kupujemo stalno v vsaki množini. — J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelovanje in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplom. usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Zimska suknja lovskega kroja, popolnoma nova, naprodaj za 1000 din; istotako naprodaj popolnoma novi lovski škornji (rjave barve) št. 42 za 500 din. Naslov se poizve v upravi »Lovca«.

Naznanilo!

Puškar **F. K. Kaiser** vljudno naznanja gg. lovcem in ribičem, da se meseca oktobra preseli v sosedno hišo tvrdke »Toni Jager«, okoli ogla.

Cenj. odjemalcem se pri nakupu še nadalje priporočam.

V komisiji so sledeče puške:

Trocevka Hammerles »Merkel« kal. 16/8 . . . . . 4500 din,
Schönauer z daljnogledom (Hochrasantz) kal. 7.62 . . 5000 din,
Schönauer kal. 6.5 . . . . 2500 din.

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot specialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče in pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

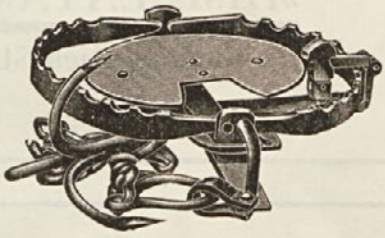

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Lovci!

Puškarno po pok. Sternadu
Aleksandrova cesta 18. smo prevzeli in priključili naši dobro poznani železnini, **Aleksandrova c. 34,** kjer vodimo isto kot poseben oddelek. — Nudimo za lovce in ribiče vse po najnižjih cenah.

PINTER & LENARD, MARIBOR
puškarna in železnina, Aleksandrova 34.

»HIMALAYA«-OLJE

**in mast za orožje,
proti rji in za konserviranje**

je neprekosljivo in zanesljivo ter brez vsakega truda takoj očisti tudi najbolj zarjavele predmete in ne pušča nobenih umazanih ostankov v cevih. Je najboljše sredstvo proti rji za vse vrste orožja in smodnikov. Enkratni poizkus vas bo prepričal in uporabljali boste samo le še »Himalaya«-olje. »Himalaya«-olje in mast se dobi v vseh trgovinah lovskega pribora ali direktno pri tvrdki:

»HIMALAYA«-OLJE, MARIBOR

Kamniška ulica št. 7

Lovci!
Ribiči!
Športniki!

Raznovrstno orožje za lov, šport in obrambo, vse vrste municije in razstreliva, ribarske in druge športne potrebščine najboljših svetovno znanih tovarn ima vedno v največji izbiri na zalogi in nudi po najugodnejših dnevnih cenah

Železnina in puškarna

Pinter & Lenard-Maribor

Josip Beran

Razmišljanja na stojišču

V pozni jeseni je čas brakad. Če se ne oglašajo ne psi ne gonjači ali če jo preostri psi udero za divjadjo bog vedi kam in je po ure čakati na njihovo vrnitev, obide lovca na stojišču dolgčas, da sede na svoj stolec ali na trhli parobek in prične razna premišljevanja. Taka razmišljevanja se vrte v današnjih dneh najrajši okoli novega lovskega zakona, katerega dobre in slabe strani preživljamo lovci v zadnjih treh letih.

Ko je bil zakon o lovu dne 5. decembra 1931 podpisan, smo lovci z nestrpnostjo čakali, da se uveljavi. Če ga že nismo vsi poznali v podrobnostih, pa smo vsaj vedeli, da je zgrajen na modernih nazorih o lovu, da prinaša lovskim organizacijam nekaj besede pri izvajanju lova in — kar nas je menda najbolj veselilo — omogoča razširitev zakupnega sistema po vsej državi.

Pričakali smo leto 1935, ko je banski svet dravske banovine sprejel na svoji seji dne 14. februarja uredbo k zakonu o lovu in je zakon potem z objavo te uredbe mesec dni pozneje dobil obvezno moč. Hkrati z dravsko banovino je izdala uredbo o lovu tudi savska banovina, potem pa so prihajale druga za drugo še ostale banovine, toda zakupnega sistema ni uvedla na novo prav nobena. Odložile so ga na 10, 15 ali 20 let ali celo na nedoločen čas. Zagovorniki zakupnega sistema smo bili v svojem pričakovanju presenečeni, zakaj mislili smo, da bodo banski sveti že zaradi dohodkov, ki jih nudi zakupni sistem občinam,

ta sistem uvedli takoj. Pa videti je, da so bili merodajni drugi, pravilnemu pojmovanju lova nasprotni oziri. No, smo se potolažili, kar sedaj ni, pa bo čez 10 ali 20 let — če bo.

Pa če smo se urezali v tem upanju, smo mislili, se nismo v onem, da daje novi lovski zakon naši organizaciji pravico vpliva na odločbe oblastev o izvajanju lova. Saj pravi zakon, da je zaslišati za mnenje Zvezo lovskih društev, kadar gre za razdelitev občinskih loviščˇ, za poprave mej, priključitev polosredkov lastnim loviščem, lovopust, čas brakad, številčno določitev lastnega odstrela parkljaste divjadi i. dr. Tudi mora biti Zveza pravočasno obveščena o vsaki razpisani dražbi loviščˇ. No, in kaj smo doživeli? Banska uprava se je pač vedno in povsod ravnala točno po zakonu, ne pa tako vsa upravna oblastva prve stopnje. Mnogo je primerov, da so sreska načelstva brez vprašanja na Zvezo določila odstrel parkljaste divjadi ali pa namesto Zveze vprašala županstva za mnenje. Umljivo je, da občinska predstojništva stavijo predloge za kolikor mogoče velik odstrel, saj jim je le na tem, da bi dosegla pri dražbi loviščˇ čim višjo zakupnino. Ta »čim višja zakupnina« je često tudi povod, da se lovišča dele v več loviščˇ, dasi § 5. zakona o lovu tako delitev dovoljuje edinole, če to dopuščajo interesi lovstva. Baš glede dovoljenega letnega odstrela parkljaste divjadi bi bilo treba, da bi se vedno in pravočasno pozvala Zveza za predlog. Na ta način bi se po vsej banovini določil odstrel po enakih načelih, kar bi bilo edino pravilno. Seveda bi morala Zveza prejeti taka vprašanja toliko časa pred dražbo, da bi se mogla o staležu divjadi in o drugih prilikah v dotičnem lovišču poučiti, ne pa tik pred dražbo. Morebiti so to tudi primeri, ki niso primeri? Vobče imajo spisi, ki prihajajo na Zvezo, skoraj vedno opazko »takoj«, »nujno« in podobne oznake, ki otežujejo ali celo onemogočajo točne poizvedbe o stavljenem vprašanju in njegovo vsestransko proučitev.

Iz raznih vzrokov padajo zakupnine loviščˇ. Poleg predolge zakupne dobe (saj ne veš, kaj in kako bo čez 10, 20 let) so vzrok temu padanju tudi odškodninski zahtevki kmetovalcev za škodo po divjadi. Zdi se, da rastejo te odškodnine razmerno s padanjem zakupnin in da jim ni vzrok morebiti vedno rastoča požrešnost divjadi, marveč enostavni »sklepni« račun: izostanek na kupnini plačaj najemnik v obliki odškodnine! Pri teh odškodninskih pogajanjih izve zakupnik tudi za silno rodovitnost naših lazov in njivic. Banat je v primeri z našimi njivami prava pustinja, kajti kadar ne gre za davek, ampak za odškodnino za škodo po divjadi, rode naša žita najmanj dvajseterno posetev. Zlasti ajda! Če gre

za lovsko škodo, ne pomni nihče, da bi v tem kraju ajda kdaj pozebla ali bi jo stolkla toča, ampak vedno lepo in obilno dozori ter je glavna hrana posestniku in njegovi družini. K meni je prišel te dni prav zaradi ajde kmet, ki so mu srne edino ajdovo njivo popolnoma popasle. Na moj ugovor, da prihaja pač nekoliko prepozno, ko je ajdo vendarle že požel in se škoda ne da več oceniti, mi je pristavil, da je ajdo res že pospravil, pa naj mu vendar dam odškodnino, češ da je revež, ko mu je toča vse polje popolnoma uničila. Torej: najprej so mu ajdo popolnoma popasle srne, potem mu jo je uničila toča, končno pa jo je še požel! Dasi je možaku na to mojo ugotovitev pošla sapa, sem mu vendar podaril primeren znesek zaradi toče kot podporo in mu svetoval, naj za podarjeni denar kupi slanine, da bo družina čez zimo imela dobro zabeljene ajdove žgance s popasene njive.

Na srečo nimam v lovišču še divjih svinj, pa tudi v sosednjih loviščih jih še ni. Kdor jih pa ima ali h komur zahajajo od drugod, mislim, da se kljub temu, da je lov na divje svinje imeniten in da dobi za uplenjene celo nagrado iz banovinskega lovskega sklada, praska za ušesi. Po 300 dinarčkov lahko sega dan za dnem v žep, če ima pa »dobre« sosede, na vsake kvatre še po nekoliko več. Divja svinja ima poleg drugih odlik tudi to, da je edina med nezaščiteno divjadjo, ki je zanjo treba plačevati odškodnino na zemljiščih in pridelkih, dasi jo sme vsakdo uničevati na svojem posestvu.

Na vso srečo je meso divjih svinj užitno, zato ima zakupnik pri njihovem zatiranju brezplačne pomočnike — v lovskih tatovih. Ti so se po svetovni vojni razmnožili v enakem razmerju kakor divje svinje in kakor se zakupniki lovišč branijo »stalnosti« divjih svinj, prav tako se branijo oblastva »pristojnosti« za lovske tatove. Okrajna sodišča so jih odrinila upravnim oblastvom, v novejšem času pa so menda pri okrožnih sodiščih. Če zasači lovski čuvaj ali orožnik takega »reveža«, ki si išče v gozdu »bornega grižljaja«, in ga ovadi, ga morebiti celo pokličejo pred sodnika, kjer ga včasih celo po senci natepó kakor v slavni pravdi v Višnji gori kozla Lisca, ki je hotel popasti Slamorezčevo zelje in čebulo, to se pravi: dajo mu teden ali celo dva »pogojno«. Za puško, orožni list, lovsko karto in druge takse se navadno nihče ne meni, pač pa se pobriga lovski tat za to, da se smeje lovskemu čuvaju in prav globoko odkriva orožniku, češ: dosti si imel kuhe z menoj, pa v loncu ni ostalo ničesar. Puško pa le še imam v sosedovem kozelcu, pa kad nasoljenega mesa v Krivčevi kleti in sedem lisičjih kož v Mrakovem podstrešju. Juhu! Orožnik si morebiti misli, čakaj, saj te kmalu

zopet zasačim na krivih potih, toda čez mesec dni je premeščen. osoljeno meso pa se lepo mirno prekaja v tatovi kuhinji...

Če dobro premisliš, orožniki res ne morejo vsemu kaj. Toliko naročil imajo od raznih oblastev, da morejo nadzor nad lovom prav za prav opravljati le nekako mimogrede. Da vseh zakonov in predpisov ne morejo imeti jasno razbranih v svojih možganih, je umljivo. Čuditi se je, da še toliko dobro in vestno opravljajo lovski nadzor, kakor ga, zlasti ko mnogi niti povsem ne razumejo našega jezika. Meni oziroma mojemu sozakupniku se je prigodilo tole: Čakala sva na železniški postaji vlak. Moj prijatelj je nosil s seboj ustreljenega zajca. Po peronu je hodil tudi službujoči orožnik. Ogledoval naju je precej časa in nemara iskal po svojem spominu predpisa, kaj je ukreniti, če vidi lovca z divjačino. Najbrž se mu je končno zasvetlikala določba o izvoru divjačine. Stopil je k mojemu tovarišu in ga vprašal, kje je zajca »uhvatil«. Povedal mu je, da v najinem lovišču T. Nato je orožnik pripomnil, da so lovske izprave gotovo v redu. Na pritrdilni odgovor je rekel, da že na licu pozna resničnost trditve. Midva s tem nisva bila zadovoljna in sva mu rekla, naj le od vsakega lovca zahteva, da mu listine pokaže. Nato je moj prijatelj potegnil izkaze iz listnice in jih dal na vpogled orožniku. Ta jih je pazno prečital in vrnil z opazko: »Dobro, sve je ispravno i u redu.« Ko pa je spravljal tovariš listine nazaj v listnico, je opazil, da je orožniku pokazal samo člansko izkaznico svojega lovskega društva in pa orožni list, ne pa tudi lovsko karto. Torej najvažnejšega dokumenta za lov odnosno za izvor divjačine orožnik ni videl, vendar je bilo »sve u redu«. Sicer pa, kaj bi tudi razvidel iz lovske karte? Če jo nosiš nekaj tednov v žepu, je itak vse tiskano in pisano na njej tako zamazano in zabrisano, da se samo še po tipu pozna, da je to bila — lovska karta. Naši uradi bi tak papir in take tiskarske zmazke prav gotovo zavrnili, če bi si sploh katera naših tiskarn upala na dan s takim produktom — za 10 par, ne pa za 5 din!

Novi lovski zakon temelji na načelu, da je treba divjad kot narodovo premoženje očuvati, da ostane stalen vir občinam, banovinam in državi. To načelo je povsem pravilno in ga priznavajo tudi druge kulturne države. Če povzroča divjad škodo na polju in v gozdu, bi bila ta škoda za celokupnost, tudi če bi se škoda ne povračevala, še vedno manjša, kakor pa škoda, ki bi jo celokupnost utrpela, če bi divjad iztrebili. Zato se je čuditi učiteljem in voditeljem ljudstva, da propagirajo popolno iztrebitev divjadi. V časopisu, namenjenemu kmečkemu ljudstvu, smo nedavno brali, da je »letošnje deževno vreme silno razmnožilo

poljske škodljivce, med temi tudi srne, ki se morajo popolnoma zatreti«. Ajte, lovski tatovi, na noge! — Ali bi ne bilo v večjo korist ljudstvu, če bi se stvarno poučilo o narodno-gospodarskem pomenu lova, kakor da se hujska proti srnam, zajcem in — lovcem? Na dosedanji način »pouka« se nevedni ljudje le zapeljujejo, da pridejo v navzkrižje z zakonom in imajo od tega le izgubo. Svoj čas se je jezil slovenski tednik nad lovci, da spuščajo v svoja lovišča ogromne zajce s Češkega, ki so tako močnih zob, da pregrizejo celó mrežo iz žice. Neki posestnik je kmalu za tem prijavil škodo po zajcih v svoji drevesnici. Zahteva po odškodnini pa mu je bila po § 56. z. o l. odbita, ker se je dognalo, da so v žični ograji drevesnice velike odprtine. Posestnik se je pritožil na upravno sodišče v Celju, češ da so odprtine izgrizli češki zajci-velikani. No, upravno sodišče se kljub notici v tedniku ni moglo prepričati o tako ostrem zobovju čeških zajcev in o njihovem apetitu na železo in je pritožbo zavrnilo. Če je potem uredništvo tednika zapeljanemu posestniku povrnilo ogromne stroške, se skriva naši vednosti.

Stvarnega pouka je treba, ne hujskarij in pretiravanj! In pa še nečesa: osebja, ki bi pazilo na to, da se določbe zakona o lovu res točno izvajajo. Kdo se pa danes prav za prav briga za to? Upravna oblastva so, kakor vsi vemo, preobložena s pisarijo, statistikami in — recimo — z drugimi važnimi posli, da se z lovom komaj morejo temeljito ukvarjati. Lovska društva in Zveza store, kar morejo, pa manjka jim eksekutiva in konec koncev pade delo vendarle na upravna oblastva. Treba bi bilo posebnega osebja za nadzor nad lovom in dokler tega ne bo, bomo prilično tako rinili naprej kakor doslej, to se pravi: približno po zakonu, kakor je pri nas že v navadi.

Te in slične misli brodijo lovcu po glavi, ko sedi na stolčku in čaka, kdaj zopet zazvone goniči. Stolček mu leze počasi v vlažno zemljo, z njim pa on in ves lov, ki bosta kmalu na tleh, če pojde tako naprej, kakor je šlo doslej.

Ado Makarović

Bajka o Zlatorogu — ostanek lovske prakulture

Bajko o Zlatorogu je razložil dr. Jože Glonar v Časopisu za zgodovino in narodopisje z razpravo »Monoceros in diptamus« kot vpliv pridigarjev simbolistov, ki so primerjali Jezusa enorožcu (monocerosu), ki se po prastari bajki da ujeti samo devici. Iz tega monocerosa so Slovenci naredili Zlatoroga, ki se nobenemu ne da ujeti razen — vilam. Bajko o diptamu (divjem polaju), ki naredi kretske koze neranljive, pa so porabili za neranljivost zlatoroga. Drju Glonarju je uspelo, da pokaže odvisnost naše bajke o sveti živali, ki jo je nemogoče ujeti, od monocerosa. Razen tega, da je diptam (— diktam) o tej bajki v Zlatorogu nepobitno identičen s »triglavsko rožo«? Bajki se jasno vidi, da je nastala iz živega interesa nekega lovskega ljudstva za svetega divjega kozla! Zlatorog (čeprav ne z zlatimi rogovi) in bele koze so morali v triglavskem kraljestvu enkrat res živeti in triglavski teren je moral biti temu primerno drugačen od današnjega! In bajka nam tudi opisuje ta gorski kozji raj. S tem »rajem« so izginile tudi zadnje, izumirajoče svete živali. Za lovsko ljudstvo ima taka bajka velik pomen. V njej se nam zrcali stara lovska vera, ki je tudi nastala iz življenjskih interesov lovca, ne iz bledih simbolov enkratne pridige govornika simbolista.

Zadnja redakcija bajke je porabila resničen dogodek ubogega fanta, ki se je verjetno hotel sam ubiti, užaloščen nad nezvesto deklico in obupan nad svojim siromaštvom! Uporabila je motiv »Bogatina« in vero v Zlatorogov rog kot ključ do njega. Tako se je pojasnilo žalostno dejstvo (za redaktorja-lovca), da svetih belih koz (davno) ni več v triglavskem pogorju! Tudi zgodovinsko sporočilo o smrti lovca je ob času zadnje redakcije bilo zelo staro!

Ohranil je ta zadnji ostanek gotovo lovec, ki je vedel, da je »Zlatorog« res živel, verjel pa, da mora biti vprav tisti nesrečni lovec kriv tega, ker je on šel zaradi uboštva v gore in v smrt. Hotel je ubiti Zlatoroga, da postane bogat, in sveta žival je pohlepnega mladca kaznovala in se v svojem ogorčenju izselila.

Dalje se nam stavlja vprašanje, ali je ta bajka naša, slovenska, ali je tuja, kakor trdi dr. Glonar?!

Žunkovič pravi, da je moral Triglav imeti enkrat zares tri »glave«, vrhove, ker imenuje narod gore najprej po obliki, po

silhueti. To je prav verjetno, toda ljudje, ki so ga videli triglavega, niso bili Slovani, niti Veneti ali Karni. Potemtakem bi bilo slovansko pojmovanje le prevod nekega praprastarega imena, ki je (po mojem) pomenilo troglavo boginjo, ne boga! Slovani so pa imeli v svojem repertoarju sorodnega boga s tremi glavami in so njega posadili tja gor! Tudi to je verjetno, da so enkrat pokrivali Triglav bujni pašniki za našo »mitološko« kozjo čredo; pa lovci, ki so jo poznali, niso bili Slovani, ampak Bog vedi kdo! Bajanje je šlo od ust do ust in naši pradedje so z Zlatorogom ohranili pripovedovanje pranarodov.

Bajka o Zlatorogu ne dokazuje niti avtohtonosti Slovanov (čeprav so morali Slovani že z Veneti živeti na današnjem slovenskem ozemlju!), niti slovenstvo bajke, to se pravi, da Zlatorog ne sodi ne v slovensko, še manj v slovansko staro vero, na drugi strani pa ni nič manj zmotno mišljenje, da je naša bajka nastala po vplivu cerkvenih govornikov simbolistov. Zlatorog ni poezija, ne fantastična zabavna fabula, ampak prava, enkrat živa lovska vera, ki je nastala iz življenjske izkušenjske modrosti lovca, ki se glasi: spoštuj, čuvaj izumirajočo žival, da zares ne izumre in ti ostaneš brez plena!

Naša bajka nam pripoveduje o lovcu, ki je hotel ubiti Zlatoroga, pa ne zaradi živali same, ampak zaradi njenega roga, s katerim je upal odpreti neizmerne zaklade Bogatina. Že tu moramo ločiti: a) lovca, ki lovi Zlatoroga, in b) lovca, ki hoče postati bogat. Tisti pod a) je pristen lovec, ki od lova živi, ki lovi zaradi mesa, kosti, kože, rogovja itd., ta pod b) pa pohlepnež po zlatu. Pa tudi ta pohlep je v bajki motiviran: ubogega fanta prevzetno dekle ne mara. Zato ga hudič (zeleni lovec) tem lažje premoti. Kako malo torej briga tega lovca Zlatorog sam in kako malo izvemo o živali sami iz tega pripovedovanja! Če pa odstranimo zadnji dve pritiklini: lov zaradi zlatega roga, kot ključa do Bogatina, in ljubezensko zgodbo nesrečnega lovca, imamo pred seboj divjo žival z zlatimi rogovi, ki se ne dá ujeti, oziroma katero ni mogoče ubiti. Čudežna »triglavska roža«, ki je zrastla iz njegove krvi, mu pomaga do nesmrtnosti!

Smisel bajke je torej želja, da bi zadnja čreda koz ne izumrla. Dokler je še zadnji sveti kozel živel, je pripovedovalec-lovec trdil, da je žival nesmrtna! Ko o njem ni bilo več nobenega sledu, je moral opravičiti dolgo, prastaro trditev svojih očetov in z našo bajko razložiti, zakaj se je čreda »izselila«. Zakaj se je ohranila ta bajka na Triglavu, sedežu

slovanskega boga Triglava, če pa o njem ni besedice? Zato ker je vera v »nesmrtnost«, oziroma plodovitost svete črede mnogo starejša od Slovanov v triglavskem pogorju! Pripovedovalec je lovec in bajka je nujno iz interesnega sveta lovca! Razen tega pa je bil Triglav sedež troglave boginje lova!

Zakaj mora biti ta žival nesmrtna, zakaj si je človek, lovec iz pradavnine, ustvaril tako vero? Odgovor zadovolji samo eden: ker si je želel, da bi bila »nesmrtna«, to se pravi, da bi ta žival ne izumrla! Vsaka redka žival, ki pričenja izumirati, postane tajnostno dragocena, sveta, in ne sme umreti. Lovec ji na ta način pomaga, ker je ne preganja več, da se spet zaplodi in si opomore. V lovski kulturi (mogoče že v paleolitiku) pa ji človek dá še zaščitnico, boginjo lova, ki jo čuva, in kaznuje lovca, ki bi jo ubil. Seveda taka vera ni prišla sama od sebe, ampak je od ljudi, ki so morali skrbeti za skupne interese lovske družine, plemena, naroda, torej od poglavarja ali čarovnika-duhovna.

Zakaj pa stopa v tem važnem momentu nastajanja lovske vere na mesto božanstva-čuvarja in maščevalca baš ženska? V lovski zgodovini igra žena svojo posebno vlogo, in sicer nastopa kot pomočnica pri lovu na redke, izumirajoče živali, verjetno kot predstaviteljica boginje! V bajki o enorožcu je »devica« na mestu boginje, enorožec pa je neka izumirajoča silna žival, ki je postala sveta in njej posvečena, t. j. njej v varstvo izročena. Katera zver

je to, ne vemo. Različna poročila omenjajo znake divjega konja, gazele, nosoroga i. dr. Od tod smemo sklepati, da se je isto, kar o enorožcu, pripovedovalo tudi o drugih redkih živalih, ki so se dale ujeti samo »devici« (boginji). Brez dvoma pa to ni samo pripovedovanje, ampak so se »enorožec« in ostale svete živali zares tako lovile, da so lovci šli z neko deviško žensko na lov nanje. Samotna in redka žival je tudi bolj plaha od drugih, zato jo je bilo treba zvabiti iz varnega zavetja. »Pošast« b u l a lovi lovec Izdubarjev s svojima ženama: »Hajd, lovec moj,« mu naroča Izdubar, kralj iz Suripaka, »z ženo Hakoituo in z ženo Upasamruo, in kadar pošast izide iz svojega carstva (= vode), naj odložita svojo obleko: tako bo vidna njuna lepota in tedaj bo pošast planila proti njima. Tedaj ga ti zabodi, ko se tako i z p o s t a v i« (Maspero, Poviest iztočnih naroda, M. hrvatska, s. 125). Tukaj je ženska ž e n a lovčeva. Deviško boginjo nadomestuje končno javna ženska, s katero so ulovili »jabanija«, verjetno izredno redko žival, da je dobila ime, kakor se pripoveduje v epu Gilgamesu. Spolna »bestijaliteta« je gotovo s takim lovom, oziroma s to vero v zvezi. Artemida-Diana je devica in devica »lovi« enorožca. Tudi pravljice o divjih »čudnih« zvereh, zmajih itd., ki zahtevajo deviške deklice v hrano, imajo svoj izvor v »spolnosti«, ki si jo je človek mislil od take svete živali, ne v požrešnosti. Legenda o sveti Marjeti nam kaže, kako je ta motiv trdoživ: Marjeta vrže nanj svoj p a s (simbol čistosti in zvestobe), ki tako omami zmaja, da »še ni bil nikoli tak«. Takrat ga pa lovec-sveti Jurij zabode. Sveta devica igra tu isto vlogo, kakor tista, s katero so lovili enorožca. Pri vseh teh primerih bi mislili, da gre res samo za to, da se žival u j a m e, toda temu je predpostavka resnična spolnost teh živali do ženske, ki pa ne eksistira. Jasno je torej, da mora sloneti tako lovljenje na v e r s k i p o d l a g i, ki mora biti samo ta, da se še tako divja in plaha žival žene ne boji, kot p r e d s t a v n i c e b o g i n j e, t i s t e g a p o l a v č l o v e š t v u, k i s k r b i z a r a z p l o d, g a č u v a i n o h r a n j a, d o č i m j e m o š k i p o l — s a m o l o v e c ! Zato je kot čuvajoče božanstvo, kot »božanstvo lova« nastopila baš žena, ki je že v lovski kulturi boginja p o r o d o v i n l o v k a ! »B o g l o v e c« b i s a m o u b i j a l, b o g i n j a p a i s t o č a s n o s k r b i z a r a z p l o d v r s t e. Mitologi so že različno kombinirali, zakaj je A r t e m i d a, k i j e i z r a z i t a l o v k a, t u d i p o m o č n i c a p r i p o r o d u, in potuhtali so celo to, da so porodne bolečine kakor boleče puščice, ki jih pošilja ta boginja, torej da je zato zaščitnica porodnic, ker nosi lok in tulec. Artemida bi potemtakem lajšala bolečine in jih

povzročala, kar je očividna neumnost. Artemida-Diana je prastara boginja mati-roditeljica, ki je kot taka postala boginja lova!

Enorožec, ki leže devici v naročje, zmaj, ki postane »krotak, da še ni bil nikoli tak'«, »bul«, ki ga omami pogled v ženo, »jabani«, ki se šest dni ne loči od nje, itd., vse te živali naznačajo s svojim dejanjem neko penetracijo v žensko bitje, ki bo poskrbelo za njih reinkarnacijo in novo življenje v novih primerkih njih vrste. Kako bo boginja to naredila, to je njena božanska tajnost; človek veruje v njeno moč, ostalo ga ne skrbi.

Če bi zaželjene živali res prišle k človeški ženi, kakor so prihajale k boginji (Artemida je imela svete loge, kjer so bile vse živali krotke, ker je bil tam lov strogo prepovedan!), bi drugega ne bilo treba, kot ubiti došlo žival. Ker pa tega nikdar ni bilo, si je človek pomagal tako, da je žival narisal vpričo boginje (žene ali kipa, risbe), invultiral (ranil) z risbo, s čimer je dosegel, da je na lovu gotovo zadel tako žival. Po lovu je s krvjo ubite živali »ozdravil« (ali »oživil«) narisano žival, ki potem v novem primerku zaživi novo življenje. Kako, kje in kdaj, to je skrb boginje.

Vse to lahko sklepamo iz take scene, ki jo je opazoval med lovci iz Konga Leo Frobenius (»Kulturgeschichte Afrikas«). Pri tej ceremoniji igra tudi sonce važno vlogo, ker je tam boginja sončna boginja mati, kakor je bila pri Grkih in Latincih luna: Pred sončnim vzhodom se napotijo trije lovci z neko ženo na nek grič. Eden nariše v pesek gazelo, ostali mrmrajo neke molitve. Gazela jim je sveta žival, podoba sonca, in možje so se tako pripravljali na lov nanjo. Sledilo je tiho čakanje. V trenutku pa, ko je vzhajajoče sonce obsvetilo risbo, je eden izmed lovcev s puščico ustrelil narisano gazelo v vrat, žena je dvignila roke proti soncu, kakor da ga hoče

---

Prijavljajte se k jamstvenemu zavarovanju pri zavarovalnici »Jugoslavija«, podružnici v Ljubljani, kjer dobite prijavnice in navodila.

Kako važno je plačati bore 7 (sedem) din za tako zavarovanje, zgovorno priča nesreča, ki se je dogodila 16. oktobra t. l. v bližini Zagreba, kjer je lovec na vozu obstrelil sebe in ustrelil tovariša, hoteč z voza streljati na fazana ob cesti, kakor je poročal »Jutarnji list« od 18. oktobra.

prijeti, in kričala neko molitev. Možje so odšli na lov, žena pa je ostala še nekaj časa pri risbi. Ko so lovci popoldne prinesli v tabor ubito gazelo s prebito vratno žilo, so odšli s skledo njene krvi in z nekaj ščepci dlake takoj k svoji magični risbi, da jo pomažejo s krvjo, ji izderejo puščico in potem podobo zbrišejo (strani 127—128).

Vloga žene je tu po vsem rečenem jasna: ona predstavlja boginjo sonca-lova, ki sprejme vase duh-življenje ubite gazele, s čimer te ne morejo izumreti, pa najsi jih lovci še toliko pobijejo.

V lovskih risbah v jami »de la Vieja« pri Alperi, ki nam podajajo vpliv magije na lovsko srečo lovca iz paleolitika, opazimo med drugim tudi dve ženski, od katerih ena kakor da nekaj riše (na skalo?). Tam v bližini pa »leži« nekaj na tleh in je vse polno puščic. Najbližji lovec strelja sklonjen v pasu v to stvar, h kateri hite še štirje drugi lovci. Zelo verjetno je, da je to risba na tleh! (Dalje sledi.)

Zima na planinah

V ozadju Triglav

Šumi

Gamsova tožba

(Konec.)

Ta ded je vzel s seboj šest mladičev in možakov, pa so šli, ko so cvetele očnine. Šele v snegu sta se vrnila ded in še eden vsa bolna in shujšana. Pet jih je ostalo tam v peklu, ki jih je požrlo. Rodovi v tistih gorah so domala izumrli. Pravili so dedu, da tisti grom, bliske in sije delajo pesjani. Sila veliko jih je prišlo v tiste kraje. Razlikujejo se pa v tem, da so vsi enake kože in oblike. Sicer svojo kožo, ki je sive in rjave barve, tudi slačijo, a so si sicer enaki. Vsi pa nosijo tiste strašne veje s strelo. A ne samo to. Imajo živali na okroglih nogah, ki imajo skozi truplo veliko luknjo, iz katere bruhajo strelo in grom. Ti pesoglavci se tepo med seboj in se pokončujejo na grozovite načine. Da bi se vsaj že pokončali in zraven ne pokončevali tudi nas! Toda vedno več jih je, tako da za nas skoraj ni več prostora. Cele dneve je ded pripovedoval o strahotah, ki jih prestajajo naša plemena tam, in je bil mnenja, da pride nesreča še na nas. Videl je bil namreč, ko se je vračal, da so prišli pesjani enake dlake v doline pod nami. Videl je tudi, da je tistih dolgih, črnih živali, ki puhajo skozi nos meglo in imajo ponoči ognjene oči, vedno več po dolinah. In kadar se taka žival ustavi, lezejo iz njenega trebuha pesjani, da jih kar mrgoli.

Tako nam je zima prešla v strahu in ugibanju, a zgodilo se ni nič posebno hudega. Na grom smo se nekako navadili. Neki dan spomladi pa začujemo, ravno ko smo šli na pašo, čudno brnenje in tuljenje nad nami. Ubrali smo jo v skrivališče in gledali v nebo. Tedaj pa priplava trop velikanskih orlov in vsi so se svetili v soncu. Tulili so tako, da se je tresel hrib. Od strahu smo bili kar omotični, ker se nam je bližala zadnja ura, kakor smo mislili. Sreča, da smo bili skriti in nas orli niso opazili. Ali bolje ne živeti, kakor prenašati take groze. Niti na pašo si nismo več upali, ko smo zaznali, da so se naselili ti zmaji v dolini.

Kadar so leteli, je grmelo, da je stresalo mozeg in kosti. Po drugi plati je bila pa to sreča, da smo se lahko skrili in se tako rešili. Mislili smo, da kaj hujšega ne more priti. Pa je prišlo! Četrto jesen so jeli pesjani kar naenkrat v trumah lesti v naše gore. Ves čas jih je bilo prav malo in le sem in tja so hodili nekateri s strelo in nas ubijali. Tedaj so se pa zgrnili od vseh strani, da se jim nismo mogli skriti. Vsi so imeli strelo in še posebne zveri, ki so regljale in pri tem bruhale ogenj in grom. Kar treskalo je po nas in naši so se valjali v krvi in mrtvi po prodih in rebrih. Od našega tropa, ki je štel osem družin po tri člane, je ostalo samo troje sorodnikov pri življenju. Med temi sem bil tudi jaz, ves ranjen in bolan. Kako sem ostal živ, sam ne vem, ker je trajalo tisto klanje več polnih lun.

Peta jesen mojega življenja se je bližala, pa sem bil sam, brez tropе, brez sorodnikov in žena. Vso jesen in zimo so preganjali pesjani naše pleme, ki bi bilo čisto izumrlo, če bi se to nadaljevalo. Medtem je proti poldnevu in sončnemu zatonu potihnil grom in tudi rjoveči orli skoraj niso več letali. Kar nas je preostalo, smo si malo oddahnili od večnega strahu in preganjanja ter si upali vsaj na pašo po najskritejših livadah in plazovih.

Nekega dne sem iz skrivališča opazil debeloglavega pesjana, ki se mi je zdel nekam znan. Ko sem bil še mlad, mi je pravila mati, da je nekaj teh prikazni, ki sicer nosijo s seboj grom in strelo, pa nam niso kaj nevarni. Še celo soli da nam nosijo, polegajo po cele dneve na kaki pečini in nas gledajo. Pred butico si nastavljajo neko stvar, ki se včasih, kadar se v njo ujame sonce, zabliska ter se kaže kakor velikanske oči, ki so ali čisto črne ali pa kakor sončni žarek svetle. Spomnil sem se tudi pripovedovanja, da so se taki pesjani s svojimi sovrstniki za nas celo pretepali. Ko sem bil preživel deset jeseni, sem nekoč doživel, da sta dva pesjana ubila s strelo in gromom vsak po enega naših sorodnikov iz tropa in jih zavlekla v ruševje. Pobegnivši v skale smo naenkrat opazili ravno tega mojega znanca v spremstvu še enega, da se plazita tja proti ruševju. Čez čas smo od tam začuli vpitje, tuljenje in strelo. Končno se je izmotalo iz ruševja troje postav. Ena je nosila oba naša sorodnika, drugi dve vsaka po dve veji s strelo, četrtega pesjana pa ni bilo. V bližino si nismo upali. Drugi dan opoldne je pa prišlo več teh pesjanov, z mojim znancem med njimi. Nekaj časa so hodili sem ter tja, opletali s prednjimi nogami, zamahovali, žlobudrali in tulili. Naposled so pa odnesli četrtega pesjana od prejšnjega dne na hrbtih. Sklepali smo, da ga je moj znanec s strelo ubil,

in sodimo, da zaradi nas oziroma zaradi onih dveh naših mrtvih tovarišev.

Ko sem torej zopet spoznal svojega znanca, sem to povedal preostalim redkim tovarišem v domnevi, da bo nemara sedaj bolje za nas. In res ni bilo od tistihmal dosti več pesjanov, ki bi nas ubijali. Res, da so vsako leto nekolikokrat prišli v strah in trepet vsega rodu, ali sicer je bil mir pred njimi in nas niso pokončevali. Rod se je dobro množil in vse bi bilo lepo in dobro, da si ti debeloglavci niso izmislili za nas drugih nadlog.

Svoje dni, so mi pravili stari očanci, je redko kak pesjan prišel v hribe. Za mojih mladih časov so pa jeli vedno pogosteje prihajati in s časom v celih trumah. Po vrhovih in sedlih so postavljali svoja bivališča, enaka kočam v dolini, in so se vanje naselili. Sedaj hodijo po gorah od koče do koče, pretaknejo in preplezajo vse čeri, lezejo preko gora iz doline v dolino in s tuljenjem, ognjem in svojim ostrim dahom plaše noč in dan ves naš rod. Matere nimajo kota za porod, mladiče jim love pesoglavci, vale kamenje na nas, tako da rod nima počitka in mirne ure. V najhujše stene se umikamo, pa tudi tja po vrveh in klinih prilezejo zlodeji, da nam od strahu padajo mladiči in matere v prepade. Včasih ti vragovi puhajo iz glave dim, da nas kar duši in postajamo pijani in vrtoglavi ter nas obliva mraz na čereh. Razen tega so si povsod naredili steze, ki jih ob krajih pomažejo z raznimi barvami. V bližini teh poti je sploh nemogoče obstajati. Tako smo zgubili najboljšo našo pašo. O kresu lezejo pesoglavci po vseh skalah in pečinah ter sami jedo, kakor se kaže, travo in rože, ker jih v velikih čopih in butarah nosijo v dolino.

Veliko posvetovanj smo že imeli in smo ugibali, kam bi se izselili, da bi rešili naš rod. Pa nam prihajajo iz daljnih gora enako žalostne vesti. Počasi nas bo konec, to čutimo vsi. Poleti bi še na kak način prenašali vse to, ker je paše povsod v izobilju, če bi nas pustili v miru vsaj pozimi. Bolje je še vedno, da nas vsako leto nekaj ubijejo s strelo in nas požro, kakor pa prestajati njihovo preganjanje pozimi. Kakor hitro zapade sneg in nam gre trda za življenje, pridejo ti vragi v gore z dolgimi ozkimi parklji na zadnjih nogah. Kar po vrhu snega gredo in se spuščajo nizdol kakor plazovi. Kakšno tuljenje zaženejo, če nas zasačijo v globokem snegu in vidijo, da težko gazimo. Preganjajo nas do najgrših sten, kamor nas potisnejo, če jim nočemo pasti živi v roke, kar se tudi mnogim mladičem zgodi. Dan na dan se potem prevračajo po zasneženih rebrih, kjer je edina naša zimska paša. Mi pa zmrzujemo v pečevju lačni v večnem

strahu, da nas odnese plaz. Kolikokrat ti pesjani s čudovitimi, spredaj privihanimi parklji sprožijo na nas plazove, ki cele družine in rodove zasujejo in pokončajo. Tretja zima bo, odkar je tak plaz ugonobil trinajst članov našega rodu hkrati. Sedemnajst nas je bilo skupaj in snega toliko, da smo se do vratu udirali. Ker smo čutili, da bo metež in neurje, smo se bili umaknili s peči čez plazovje prav v gozdno zavetje. Dva dni smo stali tam in čakali lepšega vremena. Zlasti ledena burja nam je hromila telo. Ko se je zvedrilo, smo bili od snega naravnost zasuti, da se skoro nismo mogli ganiti z mesta, pa smo čakali, da se sneg malo vleže. Hoteli smo v plazove, da bi dobili po rebrih, kjer je veter spihal sneg, nekaj za želodec. Ali komaj je pretekla tretja noč, ko zaslišimo od pesjanske koče s planine vpitje, ki je prihajalo vedno bliže. Cela rajda teh vragov na dolgih parkljih se je pomikala proti nam. Sprva smo se odločili, da se jim v gozdu skrijemo. Toda naravnost na nas je šla vojska, tako da smo nazadnje morali odriniti v sneg in breg. Ko so nas uzrli, so spustili silno tuljenje in buko, pa so jo udarili za nami. Naši mladiči so jokali in omagovali od naporov in strahu, ko so se jim bližali vriščeči črni zmaji. Eden od mladih je res omagal in dohitele so ga te pošasti. Mater, ki ga je hotela braniti, so s palicami skoraj pobili, mladiča so ujeli živega. Ostali smo lezli poševno navkreber proti pečem in daleč smo že bili od pesjanov. Tedaj pa začujemo nad sabo grom in piš. Plaz, plaz, je šlo skozi nas! Reši se, kdor se more! Kako se boš umaknil v takem snegu, ko je noga brez opore, kakor v vodi. Mladiči in matere so zavekali. Vse, kar je bilo možno storiti, je bilo, da smo se potuhnili v sneg in čakali usode. Piš, grom in tema so nas zajeli v tekočem snegu. Ko sem se zbudil iz te strašne noči, je bil zopet dan. Na pol sem bil zakopan v snegu med zlomljenim drevjem. Izvlekel sem se iz snega in gledal, kje sem. Počasi se mi je vrnil spomin, pa sem lezel navkreber, da se razgledam za tropo. Zle slutnje so me obhajale in, žal, bile so resnične. Od šestnajst članov je plaz prizanesel trem. Kmalu sem naletel na mladeniča treh jeseni, ki je buljil predse ves iz sebe. Bil je prav zadnji v redu, nekaj skokov za menoj, tako da ga je piš samo malo zakotalil po snegu, medtem ko je mene plaz še zadel in odnesel s seboj do gozda. Ko sva se razgledovala, sva opazila na hrbtu preko žleba, po katerem je drlo razdejanje, mojo staro sorodnico. To je bila vodnica, ki je bila na srečo že iz žleba, ko je prihrumel plaz, ter je tako ostala od nesreče kot tretji živi član trope, razen mladiča, ki so ga pesjani ujeli. Da bi bil plaz nje, ki so zakrivili našo nesrečo!

Kaj bo iz vsega tega? Gotovo je, da bo rod pesjanov, dvonožnih debeloglavcev, ki si snema kožo raz telo, počasi uničil naše rodove in ves rod živali na zemlji.

V dvajseto jesen življenja grem, pa nisem užil mirnega dne in noči v nobenem letnem času. Sama skrb in beganje iz kraja v kraj, preganjanje in stok, skrivanje in trepet za golo življenje. Srce se mi trga, ko vidim matere v smrtnem strahu na porodu ali njihove mladiče v rokah pesjanov, pozimi sem pa priča pogube in pogina družin v plazovih in prepadih, kamor nas gonijo ti volcje.

Tako bo razdejano naše pleme in naše lepe gore in livade bodo plen teh smrt nosečih zveri ...

Niti, da bi umrl, nimam miru. Že zopet vidim starega znanca, da pleza proti nam. Edini je, ki ga poznam vse življenje in ki ni zloben. Pred njim me ni strah. Celo čuva nas nekako, ali obvaroval nas ne bo pred tisoči krutejših in zlobnejših, ki so močnejši od njega. Ali čemu leze danes tako oprezno ravno proti meni in se skriva? Nevarno blizu je tam nekje za skalo v ruševju. Na rob stopim, da pogledam, kaj išče in dela ...

Ojoj, srce prešine ostra bolečina, kakor da so se razklale prsi, in pok mi udari na uho. Poženem se, da bi skočil, ali noge odpovedo, stemni se mi pred očmi, gora in nebo zaplešeta ... Ko padam v noč, ujame ugašajoče oko še zadnjo luč in v tem blisku stoji na skali moj znanec — pesjan s strelo v roki in oči se mu reže kakor zveri ...

Stresa James (Jakob) Debevec, Cleveland, Ohio, USA

Iz lovske torbe slovenskega lovca v Ameriki

(Konec.)

Zidarjeva fanta Louis in Joe sta mi po kosilu razkazala okolico in mesto Emporium. Opozorila sta me, da je skoraj pred vsako hišo visel srnjak ali dva. Res, prav malo je bilo hiš, kjer ga ni bilo. Videli smo tudi lovce v lazih, ki so čakali srnjake. Nešteto lovskih kemp smo videli tam okrog in po avtomobilih sodeč, ki so tam stali, je bilo dosti lovcev tukaj.

Mislil sem, da se tam za Emporiumom nehajo griči. Toda vozili smo se več kot 30 milj in hribi so se mi zdeli vedno večji. Kjer so se malo razmeknili, je stalo pa kako manjše naselje.

Ko smo se vrnili, je Louis obrnil v drugo dolino proti severu. Tukaj niso tako veliki hribi in pot se vzdiguje. Kmalu za mestom Louis ustavi avto.

»Poglejte ga,« reče in pokaže z roko proti hiši ob cesti, kjer je visel na verandi velikanski medved.

Z nekakim svetim strahom sem ogledoval velikansko žival, ki je bila privezana za smrček pod strop in vendar so se ji zadnje tace dotikale tal. Tehtati je moral kakih 350 funtov. Kar strašen je bil, ko sem pomislil, da sem oni dan rinil skozi grmovje za takim.

Še nekaj sem jih videl po hišah. Vsega skupaj so jih prinesli v Emporium osem, kot sem zvedel pozneje. Jaz sem rekel, da bi ga rad štuporamo nesel prav v Cleveland, če bi bil tako srečen, da bi ga ustrelil.

Ob vznožju visokega hriba, za majhnim ovinkom zagledamo naenkrat pred seboj gručo ljudi in avtomobilov. Tudi mi ustavimo, ko vidimo, da vsi zijajo v hrib.

V rebri so stale tri srne, dve večji in ena manjša, kakih 200 korakov nad cesto, in gledale cenjeno publiko. Večina gledalcev je bila lovcev in vsi so držali puške v rokah ter napenjali oči, da bi videli v mraku, če ima katera rogovje.

Ko smo se vrnili, so bili naši fantje že doma — prazni. Takole je bilo: Dolencu in Babiču se je moja puška, ki sem jo posodil, grozno dopadla. Lahka je in pripravna kot igračka. Pa sta se zmenila, da bosta poskusila, kako kaj nese. Vsak en naboj sta ustrelila v nek štor in se prepričala, da je puška prima.

Tako je imel Babič še tri naboje v puški. Pa se ti po nerodnosti zaprašijo prav Babiču pod noge tri srne, kar ga je tako prestrašilo, da je začel paliti in spalil vse tri naboje v srne, ki so zaradi tega strašnega grmenja jadrno pobegnile.

Babič je klel, kot se spodobi za farmarja, morda zato, ker je streljal, ko ne bi smel, morda zato, ker ni zadel.

Tako se je zgodilo, da je imel Tone prazno puško in ostali naboji za puško so bili doma v mojem žepu. Babič je na to čisto pozabil, pa je stopil na čakališče, držeč puško pripravljeno na strel in prst na petelinu.

Kar zašumi in izza grmovja stopita dva krasna srnjaka. »O Marija, ti meni pomagaj!« vzdihne Tone, pomeri in pritisne.

Plink! je rekla moja nežna »300-Savage«. Jaka! Kaj za vraga, da ne vžge? Tone repetira in zopet stisne. Plink! reče zopet zvesta karabinka. Srnjaka čakata in radovedno motrita to čudno stvar, ki stoji na zadnjih nogah in jima žuga z nekakim polenom in ne reče ne tako ne tako.

Toliko je gotovo, da je Tone dolgo stal na tistem mestu, gledal prazen magazin pri puški in štel na prste naboje, ki sem mu jih dal in ki jih je postrelil. Do pičice se je vse ujemalo in ujemalo se je tudi to, da s prazno puško ni še nihče ustrelil srnjaka.

Zvečer potem je prišel s hribov naš vodnik Charlie, kateremu smo plačali za teden zveste službe in ga je zdaj tako tiščal denar, da je moral priti v mesto. Prva pot je bila v vladno trgovino z žganjem, da je ne bi prehitro zaprli, kot je rekel. Zakaj rad ga je pil Charlie, to vam rečem, in dobro mu je storil. Če smo mu dali včasih malo preveč na lovu, je letal od hriba do hriba, iz globeli v globel, kot bi bil star deset let, in vpil tja čez vrhove, da se je slišalo milje daleč.

Prišel je tudi v naše stanovanje in prav ganljivo sva se poslovila z Dolencem od njega. Strašno mu je bilo žal, da nisem nič ustrelil. In če bi bil spil še dva, bi jokal, in če bi bil spil tudi jaz dva ali tri, bi jokala oba nad grenko usodo, ki ti, pošast, ne natrese srnjakov v naročje.

V nedeljo zjutraj sem zbezal fante pokonci še pred sedmo. Nič radi niso vstali, ker so se hoteli malo poleniti, pa so morali pomagati, da smo naložili srnjaka.

Vreme se je kislo držalo in nalahno je pršilo, da nisem mogel niti fotografirati. Prej pa tudi nisem mogel, ko smo vedno ponoči hodili domov in ponoči šli zdoma. Tako sem vzel aparat zastonj s seboj in nikjer nimam sedaj dokaza o našem lovskem pohodu.

Mlakar nama je še napisal na listek številke vseh cest, po katerih bova vozila. Torej ni treba drugega kot paziti na številko, ki je ob kraju ceste. Dal sem Dolencu listek in mu rekel:

»John, jaz bom vozil, ti boš pa bral številke cest. Tako bova ob treh popoldne že pri Mlakarjevih v Genevi pila zavreto vino.«

Začelo je deževati in nisem mogel spustiti avtomobila, kot bi ga bil rad. Cementna cesta je bila videti spolzka, vsa teža na avtomobilu le spredaj in tako je zadnji konec včasih vozil na svojo roko sem in tja. Srečavala sva druge avtomobile in skoraj prav vsak je imel po enega ali dva srnjaka.

Mlakar nama je dal napisane sledeče številke cest, po katerih naj voziva: 120, 219, 6, 79 in 20. John je pazljivo gledal na napise in mi ukazoval, kam naj obrneva.

Namenila sva se bila, da se bova ustavila v Sheffieldu pri rojaku Maroltu, da se pobahava s srnjaki. O kakem Sheffieldu pa ni bilo ne duha ne sluha. Opazil sem, da voziva po cesti št. 22, dasi ni bila na najinem seznamu. Sicer pa vodijo vse ceste v Cleveland.

Ko je bilo že poldne, omeni John, da bi morala biti že davno v Sheffieldu.

»Najmanj pred tremi urami, če bi vozila po cesti št. 219, a ne po 22,« mu rečem.

Na gazolinski postaji so nama povedali, če bova vozila naravnost, da bova v poldrugi uri v Pittsburghu! O ti šmentana reč, saj Pittsburgh leži najmanj 150 milj od najine poti!

Zdaj ko bi morala biti že skoraj doma, pa sva še kakih 160 milj od Clevelanda. Vprašam stražnika, če je kaka druga pot, ne skozi Pittsburgh. Rekel je, da prideva lahko na cesto št. 422, ki pelje skozi Youngstown, Girard, Warren in Chagrin Falls. Ko po 20 miljah vožnje zavijeva na cesto št. 422, sem vedel, da bova končno le prišla domov. Želel sem si samo, da bi prišla do noči v Youngstown, v državi Ohio, od koder mi je pot znana. Zato tudi nisva nič ustavila, čeprav sva bila lačna in žejna.

V Girardu sem ustavil pred Cekutovo prodajalno, kakršnih sem malo tako modernih videl. Natančno ob 5.50 zvečer je bilo, v nedeljo, 8. decembra 1935.

Deževalo je še vedno, ko sva po nekaj dihih pognala, in megla je nastopala. Pozabil sem ustaviti pri znancih v Warrenu, kjer se pri Petriču ustavljata slavna barbetonska slovenska lovca. In ker je Dolenc že prej na cestnih številkah zgrešil Sheffield, sva se pretipala v eni sapi srečno skozi meglo prav do doma — vesela in trudna...

Drugi dan je John odpeljal srnjaka v hladilnico, kjer sta ostala do srnjakove večerje.

V soboto so se vrnili lovski tovariši ali sotrpini, ki so bili ostali še teden dni v pennsylvanskih loviščih — prazni ter so tole povedali:

»V ponedeljek in torek nismo dobili nič. V sredo je tako snežilo, da nismo mogli nikamor. V četrtek, ko so bile odprte srne, se je bilo nekoliko sprevrglo in smo šli v hribe. Ko smo hoteli iti na pogon, so pa začele od vseh strani žvižgati krogle. Menda je bilo vse na lovu, kar leze in gre, in je vsak streljal, kar je mogel. Ko je prifrčala kroglica Mandelnu mimo komata, da mu je potem tri dni zvonilo po ušesu, smo se obrnili in se naglo odpeljali domov, dokler smo še dihali. V četrtek je snežilo vso noč in zjutraj je bilo snega, da je bilo veselje. Vreme ni kazalo, da bi kaj skopnel sneg, zato smo se odpravili v soboto proti Clevelandu, zdravi in veseli, čeprav brez srn ali srnjakov!«

Planinski orel

M. L.

Sonce v jeseni

Preden se hrib prevali, se križajo poti. Leva ne izpusti hriba, desna zavije v jarek. Tako poreče kmečki fant, razigrano vesel, s celo roko kažoč navkreber — v rdeč smeh Bukovega vrha. Zamišljeno sname klobuk, a ga urno zopet posadi na glavo.

Nedavno še je šla moja pot skozi čisto zelenje bukovega gozda. Mirno so prehajale misli druga v drugo. Iz njih pa je vstajala v svežem poletnem jutru podoba, kakršne še nikdar poprej videl nisem. Neizrečno lepo mi je bilo pri srcu.

Zdaj pa, globoko v jesenski čas, se zasmeje ta gozd na vso moč. Smeji se vedno bolj, da dviga v vrtinec duha. Rdeče se smeji, dokler prav suho ne zašušlja v kronah. Potlej pa sune mrzel veter skozenj in raztrosi zimska oznanila.

Razgrebena njiva se sonči. Zleknjena je vrh planote. Nižje in vse okoli sama večnost menjave: travniki zeleni, njive razkopane, kot ščit za ščitom kljubujejo gozdi. Dalje zopet sadovnjaki. Vmes bele hiše in ograjeni vrtovi. Zemlja valovi in nestrpno hoče biti vsa porisana, vsa pisano pobarvana. A na obzorjih se le gozd pogovarja s sinjim nebom.

Za vetrom, h kolovozu stisnjena, se sonči njivica. Hmeljsko drogovje leži na njej v vzporednih rižah. Na njem umira listje. Z zlatim nasmeškom odgovarja toplemu soncu. Vmes pa, v vrstah, kot bi jih klical, silijo na dan belorumene glavice kamilic in se jim vsiljujejo plavice. Čebele romajo kot poleti, od cveta do cveta. Sonce kliče v življenje drugo pomlad, novo poletje. Na strnišču vzplamteva makovo cvetje. Ob nabreklih potočkih kriče rumene zvezde s kalužnic in vetrič otresa glavice zlatic. Iz rahlega sna se prebujajo znanilke pomladi. Toda vendar bo pred pomladjo še skorje snega — na debelo.

Visoko pod Smrekovcem, kraj gozdnih goščav, poje divji petelin. Ni se zmotil. Življenje teče svojo pot. Ta pot je neizmerno prostrana in igrava, kakor je neizmerna in igrava narava sama. Zakaj vse življenje je samo prerajanje narave. Večen nasmeh, večen zdihljaj in je večno romanje od zarje do zarje, iz dneva v dan.

Veselo rodi narava in radostno, brez vseh skrbi cvete razkošno. A človek? Kaj počenja? Premišlja o smrti in se mu toži po njej.

Kaj sili ga z narave poti? To delež je skrivnosti, ki jo rešuje človek svoje žive dni. Vsa narava okrog njega pa se veseli in mu veli: bedak si, bodi pameten!

† Josip Lapajne

Prevaran

Tinče je dozorel za poklicnega lovca.

Gospodar mu je odločil v nadzorstvo prav oni del planinskega ozemlja, ki mu je bilo že od rane mladosti najljubše. Vsak planinski grmiček, samevajoč med peščenim prodom, se mu je zdel kakor šopek nakitja, ki ga pripenja večno mlada priroda na široka oprsja gorskih velikanov.

Raz strme pečine so se mu smehljale s široko razprostrtimi očmi nežno bele pečnice v topli zavesti, da on ne spada v roj skrunilcev prirode in da njegova roka ne končuje po nepotrebnem rastlinja, ki mu je itak določeno le kratko življenje in še to v tako težkih razmerah. Posamezno stoječe skale, ki jih je bog ve kaka sila privalila raz strme bregove ali iztesala iz skupine pečevja, so mu bile kakor oltar, pred katerim se klanja slabotno človeško bitje v doznavanju veličine božjega stvarstva.

Neštetokrat je prehodil vso to širno gorsko planjavo, begajoč za živino, ki si je med pečevjem iskala redko raztresenih zelenih livadic. Vzrastel je prav tu ob pastirski palici, ki so mu jo sedaj zamenjali s puško.

Puška! Zamrzela ga je misel, da bo kot lovec moral ubijati ljubke živalce, ki tako nežno in brezskrbno skakljajo po skoraj nedostopnih pečinah pod varstvom preizkušenih tovarišic. Ne, on ne bo streljal. Kar odleglo mu je, ko mu je gospodar obrazložil njegov novi posel.

»Moja je ta čreda,« je dejal, »in ti mi jo čuvaj kot svoje lastno premoženje!«

Ponosno se je zravnal Tinče in le v očeh mu je zaiskrila sveta prisega. Gospodarju je bilo to po volji, saj ga je izkušnja izučila, da glasnemu rotenju ni bog ve kako zaupati. Lovec, ki je preživel svoje življenje v prirodi, ne zaupa preveč lepi zori, niti se ne ustraši pritajenega grmenja.

Bližali so se dnevi jesenskih pogonov. Tinče je živali skorajda preštel in najtočneje zasledoval njihovo gibanje. Paša je že zdavnaj pošla. Planina je nekako otožno samevala, motilo je ni več ljubko zvonkljanje planinskih zvoncev. Tišina v njej je vendar bistvo planinskih skrivnosti.

Star gams, širokopleč, mu je neko jutro zastavil pot. Ne stoje, leže ga je pričakal, da se je Tinče kar zgrozil. Prišedši do razdalje dvajsetih korakov se starec dvigne, zaničljivo strese in polagoma odide za breg.

Ne vem, je li lovska napaka ali običaj, da vsak lovec tako rad pripoveduje svoje doživljaje. Res, na lovu se primerijo tako raznovrstni dogodki, da bi jih človek ne mogel verjeti, če bi jih sam ne preskušal. In prav nič ni čudno, da lovce tako radi zasmehujejo z lovsko latinščino.

Prav slabo je izkupil Tinče za svojo redko zgovornost, ko je po nauku pred božjim hramom pripovedoval o onem starem izločencu.

Naslednje jutro je Tinče zopet v planini. Ostre lovske oči v prirodi premerijo vsako ped zemlje, preden jo zagrne stopinja, istočasno pa švigajo po širni daljini, zlasti še, če istočasno delujejo tudi slušni organi.

Tinče se zdajci zdrzne. Raz bilke, ogrizene do korena, je otresena rosa. Kakor lahen dihljaj opaža sledove moških stopinj, usmerjenih prav tja, kjer sameva oni stari gams.

Tinče, ki doslej ni vedel, čemu mu je puška, se zravna, strese v nekakem nemiru, po žilah mu zaplapola kri, kakor da bi prevrela, srce zadrhti pod silnim navalom razburjenja. Človek, ki ima ščititi živali, je začutil nekako nadmoč, ki mu tre njegove sile, posega v njegove pravice in dolžnosti.

Tinče je postal lovec — prav v tem trenutku. Kakor mačka se vrže na tla, sezuje čevlje, pripravi puško in se plezaje pomiče za skoraj nevidnim sledom gori v pečine. Glej! Dva sta. Tinče bi se sedaj ne zbal nobenega števila vsiljivih obiskovalcev. Pa vendar je bilo treba previdnosti. V nočni mrak odeta planina ga je sicer ščitila pred možnim iznenadenjem, toda vrhovi so že pričeli pomižkovati ob prodiranju nevidnih sončnih žarkov. Še preden se zareže v višine prvi zlatorumeni pramen, je bil Tinče na robu, od koder bi utegnil pregledati najobsežnejši del lovišča.

Kdo sta, kaj hočeta? Pošten človek ne hodi ponoči po samotni planini.

Tinčetu utriplje srce močneje in močneje, medtem ko se bori z odločitvijo: preprečiti strel ali zasačiti tatove. Težko borbo preseka rezek pok, ki mu je sledilo mnogotero odjekov.

Tinčetu zatuli v duši nemir in kakor da bi bil zadet v sredino srca, plane z velikimi skoki prav tja, kjer mu je prejšnji dan stari gams zastavil pot.

Pred njim razcapan mož, našemljena ženska v čudnem krilu, obrazi črni, roke okrvavljene. Tinče zahrope: »Puške doli, gamsa sem!« Molče oddasta neznanca svoje orožje in plen.

Težki koraki so odmevali od pečin, ko je Tinče omahoval pod težo gamsa in treh pušk. Molče sta stopala pred njim neznanca, snujoč zlobne načrte, medtem ko je v Tinčetu duša skoraj vrela v obupu zaradi predrznosti in zločina nad njegovim poslom.

Ob križišču treh cesta planeta neznanca kakor dogovorjeno nad Tinčeta. Odvzameta mu obe puški in plen. Še preden se je zavedel, sta ga povezala kakor gamsa in molče odšla.

Osramočen do dna duše je Tinče za vedno umolknil in postal strah in trepet vsem lovskim tatovom.

Prijatelja

Foto A. Kappus

Dr. Fr. Mišič

Gamsi na Pohorju

Pohorje je gozdnato sredogorje; njegova najvišja vzpetina Črni vrh je 1543 metrov visoka. Tam, kjer sega to naše, po svoji kameniti sestavi, po bogastvu svojih gozdov in po svojih zunanjih oblikah edinstveno pogorje preko gornje meje sklenjenega gozdnega pasu, od centralno ležeče Rogle (1517 m) preko Črnega vrha, pa tja do krasno izoblikovane Velike kope (1542 m), je ogrnjeno s sočnimi tratami, travniki in pašniki, kojih e n o l i č n o s t p o ž i v l j a j o posamezne skupine nizkih, košatih smrek in pa osamljena, od viharjev okleščena iglasta drevesa, ki štrle kakor vihravi kažipoti ob nedoglednih stezah proti nebesnemu svodu. Tudi tri obširne, visoko ležeče močvare z bujnim šotnim mahovjem in z gosto prepletenim nizkim ruševjem, kakršnega najdeš sicer le na policah in drčah visokogorskih orjakov, ima Pohorje; ena se razprostira na osrednji planoti pogorja zapadno od Klopnega vrha na Kamenitcu, od koder odtekajo vode deloma na severno stran v Lobnico in Dravo, deloma proti jugu v Oplotnico in Dravinjo. Tu so še pred sto leti bujne smreke in bukve obrobljale sanjava gorska jezera; danes nudijo umetne moste preko močvare, ob njih pa cvete v senci temnozelenega ruševja najlepša pohorska cvetlica: rdečecvetni rjasti sleč. Druga močvara, še obširnejša, lepša, jasnejša in še bolj sončna, pokriva široki hrbet Planinke; sredi nje se še danes za komaj prodorno ograjo zveriženega, dokaj visokega ruševja skriva sedem tako imenovanih Šentlovrenških jezer; eno manjše ko drugo; »okna« jim pravijo domačini. Resno Pohorje se kakor skozi lepa okna in skozi lepe oči ozira skozi nje proti sinjemu nebu. Na vzhodni poševni polici Jezerskega vrha (1532 m), kjer v Ribniških jezerih sredi ruševja in sončnih travnikov in tratic, obsenčenih od osamelih smrek in jerebik, biva pohorski Pozejdon, bradati, rusasti Jezernik, leži tretja pohorska močvara.

Od katere koli strani se oziraš na Pohorje, od Drave, Dravskega polja, od Dravinje, Hudinje ali Mislinje, vsepovsod napravi vtis polagoma dvigajočega se gozdnatega pogorja, kjer valovite črte skoraj nedoglednih hrbtov, pobočij in stranskih odrastkov prevladujejo tako zelo, da so s tem vse strme in ostre črte povprečnih gorskih delov, jarkov in jarug in nje obrobljajočih pobočij popolnoma zabrisane. Ta varljivi vtis povzročajo velikanski, še danes ponekod res krasni pohorski gozdovi.

Ti gozdovi na poševno padajočih pobočjih, na širokih hrbtih, kopah in planjah, na osrednji planoti, nad tihimi jarki in stisnjenimi dolci, ob sončnojasnih, sočnih planinah in mirnih jezerih bi bili prav za prav idealni revirji za jelenjad. Da je rogati jelen nekoč v resnici bival v bukovju, smrekovju in v mešanih šumah našega Pohorja, dokazuje mimo drugega tudi ime »Jelenska peč«, skupina skalovja, skritega v globokem jarku Lobnice ob poti, ki vodi s Smolnika na tako imenovano Staro glažuto; polna rogljev, zobov, igel in prepadov; okrašena s cvetjem rjastega sleča, a za človeško nogo nedostopna. V novejšem času so se jeleni ponovno iz drugih stalnih bivališč zatekli v pohorske gozdove: pred nekaj leti so videli košuto nad Smolnikom baš v bližini »Jelenske peči«. Ali je te jelene prignal nazaj nek naraven, skrit nagon, ki ga opazujemo često pri plemeniti divjadi, ki se iz novih bivališč od časa do časa kaj rada vrača v stara, priljubljena, nekoč od njenih prednikov opuščena zaradi notranjih in vnanjih vzrokov?

Eno je gotovo. Gamsi, ki so nekoč brezdvomno na Pohorju bili stalna divjad, a so se potem iz njihovih tihih gozdov umaknili pred prodirajočo človeško nevarnostjo in pred drugimi neprilikami v težje dostopne, skalnate predele visokih gorá, so danes zaradi »repatriacije« na Pohorju zopet stalna divjad. Saj je gams po svoji naravi prav za prav itak gozdna žival in gozdna divjad; le človek in drugi vzroki so ga pregnali v skalovje in ga prisilili, da se v svoji opreznosti najrajši drži težko dostopnih skalnatih vrhov. Pohorje pa mu nudi oboje, gozdove starih, prvotnih bivališč in skalovje novih. To, kar gamsi predvsem ljubijo in potrebujejo, gorske gozdove, golo, le malo obraslo skalovje in pečevje, hladne senčne kotičke poleti, sončne pozimi, sveže, čiste gorske studence, mirne, tihe, nemotene revirje, sočna zelišča, liste in popke planinskega grmičja, nudi Pohorje več kot je za gamse neobhodno potrebno, ako se naj popolnoma udomačijo in postanejo stalna divjad. Kdor pozna Pohorje le povprečno, se utegne začuditi, ko sliši govoriti o skalovju in pečevju na Pohorju, čeprav so znane skupine strmega golega skalovja pri Vuzenici, Falska peč ali velikanski skalnati skladi na Velikem vrhu (1347 m). V resnici je pragorski sklop našega šumovitega Pohorja na severni strani, kjer pada proti tesni dravski strugi, v svojih pobočjih zelo strm. Mnogoštevilni pohorski potoki Bistrica, Lobnica, Radoljna, Velka, Cirkvenica, Mislinja in Oplotnica so v svojih gornjih tokih izdolbli globoke, tesne jarke in jaruge, polne prepadov in silnih skalnatih peči, ki se nad njimi dvigajo divje razpokane

in fantastično izoblikovane stene, ki le zaradi tega ne prihajajo tako učinkovito kot v visokih gorah do veljave, ker se nad njimi in nad razoranjem njihovih vodá boči krasni pohorski gozd. Velikanske skalnate peči, plošče in stene, preko katerih drvi v divjem šumu Lobnica v tako imenovanem Velikem in Malem Šumiku ter v klokotajoči Vrni, Trije hlebi nad Šumikom in prej imenovana Jelenska peč in Ravbarska peč, tudi v divjem jarku Lobnice, spominjajo lovca in izletnika na Jeruzalo ali na Užgani kis v Robanovem kotu. V tem najbolj divjem, najbolj skalnatem in prometu najbolj odmaknjenem delu Lobnice in celokupnega Pohorja sploh je bil l. 1877 ustreljen prvi gams, ki pa je v pohorske gozdove od drugod zablodil prav gotovo tako kakor oni, ki so ga l. 1900 v bližini Frama v nekem vinogradu ubili domači viničarji, smatrajoč ta žalostni posel za svojo pravico ali celo za svojo dolžnost. Okoli l. 1907 sta dva gamsa, samec in samica, kakor je dokazano, še stalno bivala v Lobniškem jarku v predelu med Ravbarsko pečjo, Šumikom in Tremi hlebi. Od tega časa naprej so tod gamsi ostali in postali stalna divjad, ki se množi tembolj, ker so jo drugod, kakor v gornjem delu Mislinjskega jarka, začeli tudi umetno iz drugih tujih bivališč presajati in širiti v šumovite pohorske revirje.

Enako važno vlogo kakor gornji Lobniški jarek v vzhodnem Pohorju v razširjenju gamsov kot stalne divjadi igra v zapadnem predelu pogorja gornji Mislinjski jarek, kamor so plemenito divjad sprva pred leti presadili umetno, pa se je potem naravno razširila tod preko Jezerskega vrha, preko Tratic in Črnega vrha na severno strmo pobočje zapadnega Pohorja v gornje jarke Cirkvenice pod Malo in Veliko kopo, v razdrapana severna pobočja Jezerskega vrha, Plešiča in Petelinjeka, v gornje jarke Radoljne in Velke, tako da tvori Pohorje od Lobnice do gornje Mislinje in do Male kope že enoten revir gamsov. Ko se smučarji vozijo iz tako imenovane Šihtarice, globoke zareze v zapadnem Pohorju, mimo Ribniških jezer na Jezerski vrh, od tod mimo »Cerkvice« in Senjorjevega doma čez Tratice, čez Črni vrh in skoz globoki Pungrah na Veliko in Malo kopo, imajo na mnogih mestih priliko, da opazujejo v svežem snegu stopinje in sledi gamsov, ki se hodijo sončit in past s severnih, senčnih bivališč in skrivališč na južna, sončna pobočja Mislinjskega jarka. Svojevrsten užitek nudi pravemu lovcu in ljubitelju narave vožnja na smučeh preko zasneženega, valovito izravnanega vršičevja onega ruševja, ki daleč naokoli kot ravna plošča obdaja Šentlovrenška in Ribniška jezera (1500 m), ako leži težka, siva megla na pohorskih pobeljenih

hrbtih. V mirnem in toplem zavetju zasneženega ruševja, preko katerega drve smuči, imajo ruševci, najlepši ptiči na Pohorju, svoja tudi v najsilnejših viharjih topla zavetišča. Ko začujejo brnenje in rezko piskanje smuči, se prestrašijo in lete v dolgi vrsti drug za drugim izpod snežne odeje ruševja skozi eno in isto odprtino. Tam na spodnjem koncu pobeljenega ruševja, kjer stoje posamezne breze ali jerebike, pa se je izobličila v sivi megli na beli snežni podlagi krasna črna oblika pohorskega gamsa, ki za trenutek obstoji, potem pa v dveh, treh skokih izgine v temo sklenjenega gozda, ki se niže razprostira proti izvirkom Mislinje.

Visoko nad Šumikom, ki je sredi zime ves v ledenih svečah, nad Ravbarsko pečjo in nad Tremi hlebi se nahaja bajeslovna, z velikanskimi pečmi posuta »Gomila« v senci štiristoletnih velikanskih bukev. Ko lovec spomladi na smučeh zalezujoč velikega divjega petelina dospe tudi na to pohorsko »Gomilo«, mu visoki kupi odpadkov dokazujejo, da je to pravo kraljestvo pohorskih gamsov.

Filozof

XXV. jubilejna dražba kožuhovine v Ljubljani

God sv. Neže, device mučenice, obhajamo 21. januarja, prvi ponedeljek po tem dnevu, ki pade leta 1938 na 24. v mesecu, pa imamo v Ljubljani na velesejmu sejem oziroma dražbo naše letošnje plemenite žetve — kožuhov divjačine. Kakor je ta datum že trdno ukoreninjen za prodajo kožuhovine, tako so tradicionalni tudi sami sejmi kožuhovine v Ljubljani. Že od pamtiveka so prihajali lovci iz vseh krajev bivše Kranjske, Štajerske, Koroške, Primorja, Istre, Hrvatske, Dalmacije in Bosne v belo Ljubljano ter hodili po njenih ulicah, natovorjeni z najraznovrstnejšo kožuhovino, nudeči jo Ljubljančanom in drugim sem došlim kupcem naprodaj. Kupčevali so po raznih gostilnah, dvoriščih in ulicah. Kupčija je bila sicer živahna, promet pa je bil majhen, saj je šlo večinoma le za prodajo in nakup posameznih kosov. Trg ni bil organiziran. Prodajalec je izgubil mnogo časa, kupec ravno tako. Če je kupec prišel iz bolj oddaljenih krajev, se mu pot in stroški niso izplačali. Zato pravih inozemskih kupcev ni bilo.

Drugačna je postala slika, odkar je leta 1925 začela delovati lovskoprodajna organizacija »Divja koža«. Z uspešno propagando je začela zalagati sejme z veliko množino blaga, pridobila poleg domačih tudi inozemske kupce ter osredotočila ponudbo in povpraševanje na eno mesto. Stari način sejmarjenja pa je spremenila v javne dražbe po vzorcu inozemskih tržišč kožuhovine.

Ta način vnovčevanja je prinesel dobre uspehe, zadovoljni so bili prodajalci in kupci. V januarju 1938 priredi naša prodajna organizacija že svojo 25. dražbo. Tudi to je jubilej, ki ga lovci moramo biti veseli, saj je ravno s pomočjo teh dražb uspelo doseči cene, ki jih naša kožuhovina res zasluži.

Lovci, poskrbite, da bo ta 25. jubilejna dražba bogato založena s prvovrstnim blagom, kar naj sloves našega krzna v svetu še bolj utrdi in nam pripomore k ugodni prodaji.

»Divja koža« — Ljubljana-Velesejem. Na ta naslov pričnite pošiljati svoje krzno takoj po božiču.

Državne lovske znake dobite člani pri svojih društvih po din 5·—

Volc Alojz

Žival v modrostni besedi

Čim bolj se žival boji, tem bolj beži.

Druge živali, druge vabe.

Gospod Bog, kako velik je tvoj živalski vrt! (Kako veliko je število norcev.)

Hudobno žival ti prestraši prej, preden bo ona tebe.

Izmed vseh živali se zdi oslu oslica najlepša.

Kdor muči živali, muči tudi ljudi.

Kdor žival krmi, jo lahko tudi jaše.

Lačna žival hudo ugrizne.

Med divjimi živalmi so najhujši samodržci, med domačimi prilizuni.

Med podivjane živali spadajo tudi podivjani lovci.

Mlade živali morajo iznoreti.

Najmočnejšim živalim najtežji tovor.

Ne jé se meso od vsake živali.

Ni bolj prevzetne živali na zemlji, kakor če berač postane gospod (dekla: gospa).

Ni hudobnejše živali od hudobnega človeka.

Ni je živali tako divje, ki ne bi ob samici postala krotka.

Niso vse živali mrčes.

Ni živali, ki bi se ne dala ukrotiti.

Nobena divja žival ne napravi toliko škode ko hinavec.

Ranjena žival joče.

Slekel je človeka in oblekel žival.

So še druge živali v gozdu ko volkovi.

Škodljive živali je težko zatreti.

Štiri male živali so modrejše od vseh modrih: mravlje, kunci, kobilice in pajki.

Tri živali služijo za ježo po svetu: osel, mali mož in marsikdo sam.

Varuj se živali, ki nosijo kite.

Vsaka žival ljubi lastne vrstnike.

Vsaka žival svoj žolč.

Vsako žival lahko ukrotiš, le hudobne žene ne.

Vse živali ravnajo naravno.

Živali so človeku učenice in vodnice.

Živali, ki močno vpijejo, imajo malo volne.

Živalim, ki so navajene osata, ne prija solata.

Žival ne more storiti nič nespametnega, ker nima pameti.

Živali so božje hranjenke.

Živali se vežejo za rogove, ljudje za jezik.

številki je priložena slika — dehor prof. V. Cotiča.

★

Ukrepi oblasti zoper okužbo glodalcev po tularemiji. Oddelek za vrhovni gozdarski nadzor ministrstva za gozdove in rudnike je izdal na vse banske uprave in Osrednji odbor SLD oglas, št. 6480/37 od 11. oktobra t. l., v katerem ugotavlja, da se je v okolici Dunaja pojavila tularemija na zajcih, kuncih, podganah itd. ter se razširila v Burgenland in na Češkoslovaško. Ker je v največjem interesu, da se ta kuga ne zanese k nam, je Rečna plovba kraljevine Jugoslavije izdala potrebne odredbe agencijam na Dunaju, v Bratislavi, Komarnu in Budimpešti za prepoved sprejemanja pošiljk zajcev, kuncev itd. Ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje je stavilo dne 15. septembra t. l. ministrstvu financ predlog za prepoved prevoza živih ali mrtvih zajcev in kuncev ter njih kož ali sploh kakih delov preko naše zemlje.

Veterinarski oddelek ministrstva za poljedelstvo je pa 28. sept. t. l. pod št. 72200/IV. dostavil ministrstvu za gozdove in rudnike akt na podlagi vloge Osrednje zveze lovskih združenj v Beogradu, v katerem obvešča, da proučuje ukrepe, ki bi bili potrebni, da se okužba pri nas prepreči, in smatra, da je prepoved uvoza divjih glodalcev umestna, če s tem prizadete dežele ne bodo odgovorile z enakimi ukrepi in če se bo ministrstvo trgovine in industrije s tem strinjalo. Vendar smatra veter. odd., da preti večja nevarnost okužbe od prosto živečih glodalcev, ki prehajajo čez mejo, kot pa od uvoza. Zato je izdal ta oddelek vsem veterinarskim organom navodilo za ugotovitev kužnih pojavov na glodalcih v obmejnih krajih ter predlaga ministrstvu za gozdove in rudnike, da to izda gozdarskemu osebju in lovskim zvezam nalog, da sumljive žive ali mrtve glodalce v obmejnih krajih pošljejo veterinarskim oziroma bakteriološkim zavodom v preiskavo.

Mednarodna lovska razstava v Berlinu. Iz poročila v 11. številki »Lovačko ribarskog vjesnika« in izpopolnjeno iz nemških poročil posnemamo: Za ocenjevanje jelenjih trofej sta bili dve komisiji, za srnjačje dve, za gamsje ena, za čekane ena itd. Odlikovane so:

Jelenje trofeje z 210 in več točkami s prvo nagrado, od 200.1 do 210 z drugo in od 190.1 do 200 s tretjo nagrado po praški formuli, ki se razlikuje od Nadlerjeve.

Srnjačje trofeje s 140 in več točkami s prvo nagrado, od 132.1 do 140 z drugo in od 125.1 do 132 s tretjo nagrado po Biegerju.

Gamsje trofeje s 116 in več točkami s prvo, od 112.1 do 116 z drugo in od 108.1 do 112 s tretjo nagrado po nemškoavstrijski formuli.

Najboljše trofeje z mednarodnimi merami vsake države so prišle v posebno častno dvorano in vsak uplenitelj teh častnih trofej, če je še živ, je dobil posebno darilo v obliki kupe.

Poleg tega so odlikovanja po deželah, za katere odrejuje točke vsaka država po svojih razmerah. Za našo državo so določene tele nagrade:

Jeleni preko 180 točk I, 175.1—180 II, 170.1—175 III.

Srnjaki preko 120 točk I, 115.1—120 II, 110.1—115 III.

Gamsi preko 107 točk I, 104.1—107 II, 100.1—104 III.

V mednarodno oceno so prišli tudi naši čekani in ena medvedja koža.

Od naših jelenov iz Slovenije ima trofeja g. dr. Borna 195.6 točke. Sicer je Jugoslavija na 6. mestu od 28 tih z 225.5 točke.

Najboljši srnjak je poljski s 196 točkami. Jugoslavija je pri tem na 26. mestu s 158.3 točke izmed 62 tih. Slovenija drži 133.2 točke (g. Perles).

Jugoslavija je za gamse izmed 14 tih na 7. mestu s 125.8 točkami za trofejo s Komne izpod Triglava.

S čekani smo na desetem mestu, t. j. zadnji, s 133.3 točke.

Zdi se, da bomo imeli tri zlata, tri srebrna in pet bronastih odlikovanj mednarodnega razreda in deželnih nagrad 13 zlatih, 25 srebrnih in 25 bronastih. Vsega rogovja za konkurenco smo zbrali komaj 121, kar gotovo ni veliko.

V bogatih loviščih Češkoslovaške sta bila zopet romunski kralj in prestolonaslednik na lovu, in sicer v že znanih Židlohovicah, 4. in 5. nov. Prvi dan so bili pogoni v meninski fazaneriji, drugi dan pa v na novo imenovani romunski. Deset lovcev, pet Romunov in pet Čehoslovakov, je ustrelilo v Menini 1698 kosov divjadi, in sicer 1538 fazanov, 92 zajcev, 40 kuncev, 27 jerebic in eno lisico. Kralj Karol je ustrelil v celem 520 kosov, princ Mihael 506. Drugi dan se je udeležil lova tudi predsednik republike dr. Beneš. Uspeh pogonov je bil podoben temu prvega dne. — Po »Nar. Pol.« mag. Tuček.

Tolmačenje zakona o nošenju orožja za gozdarsko lovskovarstveno osebje. Ministrstvo za gozdove in rudnike, št. 5511 od oktobra 1937, je objavilo med drugim sledeče: Takso za orožje posebej, oziroma za orožni list, ne plačajo — po pojasnilu Gen. direkcije davkov od 12. III. 1934, št. 10.323/24, in od 20. III. 1929, št. 26.090, oni uslužbenci, ki imajo po svoji službi in poklicu pravico ali dolžnost, nositi orožje.

Po predpisu § 136 in 172 zakona o gozdovih od 21. XII. 1929 je gozdarsko in čuvajsko osebje organ javne straže.

Po predpisu zadnje alineje § 44 zakona o lovu od 5. XI. 1931 so lovski čuvaji organi javne straže.

Zato zapriseženim gozdarskim uradnikom, gozdnim in lovskim čuvajem ni treba plačati takse za njihovo službeno orožje po predpisih T. št. 97 zakona o taksah.

Občna upr. oblastva morajo pri plačevanju teh taks ugotoviti, kakšno je službeno orožje in koliko ga je, za katerega se ne plača taksa po T. št. 97 zakona o taksah.

Ministrstvo financ je pod št. 15.537, od 10. III. 1936, in ministrstvo notranjih poslov pod št. 22.998/III, od 12. VII. 1937, osvojilo stališče ministrstva za gozdove in rudnike, da je zapriseženim gozdarskim uradnikom, gozdnim in lovskim čuvajem potrebno v službi: en revolver ali avtomatska pištola, ena puška na šibre in ena risanica.

Dodatek k spisu »Nekdanji orjaški psi« v »Lovcu« št. 11, str. 502—505. V tem spisu omenja g. pisatelj o nekdanjih nenavadno velikih in močnih indijskih psih iz Albanije. Naj dodam temu spisu, kaj piše o teh psih knjižica »Tabu« XII. v spisu »Pot Viljema Rubruškega v osrčje Azije« v potopisu iz l. 1253. Na str. 11—12 piše o njih: »Vso zemljo zapadno od Kaspiškega morja ter do Dona in Volge in še čez so svoj čas imenovali Albanijo. Baje žive tam divji psi, ki so tako močni, da zmorejo bika ali leva; dostikrat jih udomačijo in rabijo kot vprežno živino.« — Kaj pa Brehm? Ima li on kaj poročil o tem nenavadnem psu velikanu, ki je premagal medvede, divje merjasce, bike, leve in slone?

J. Šašelj.

Tularemija ni več nevarna. Praška »Narodni Politika« poroča naslednje: Na pomlad letošnjega leta se je v nekaterih loviščih Češkoslovaške pojavila med divjadjo, posebno med zajci, bolezen tularemija. Kuga je trajala razmeroma kratek čas, vendar je povzročila znatno škodo posebno izvozu, ker se lahko prenese tudi na človeka. Izvoz divjadi n. pr. v Francijo in Nemčijo je skoraj popolnoma prenehal, zaradi česar je imelo gospodarstvo mno-

go milijonov škode. Na jesen pa se zopet vrača zaupanje v češkoslovaško divjad, ker se je uradno ugotovilo, da je tularemija skoraj popolnoma izginila. Na sestanku Zveze slovaških lovsko-zaščitnih in kinoloških društev v Bratislavi je urednik slovaškega »Lovca« poročal, da se pojavlja bolezen samo še posamezno v treh okrajih Slovaške. Pravil je nadalje, da se je dala javnost po nepotrebnem razburjati zaradi te bolezni. Omenjena zveza bo v popolno pomirjenje javnosti uvedla obvezno plombiranje zajcev, ki prihajajo na trg iz zdravih krajev. Na ta način se bo okužitev s tularemijo preprečila popolnoma. Zajca lahko zaužije danes vsakdo brez strahu, kar so udeleženci sestanka dokazali s tem, da so si vsi privoščili zajčje pečenke. Cena zajcev v bratski republiki je sedaj 7 Kč za kilogram. Mr. Fr. Tuček.

Jerebičja gnezda na oslicah. »Narodni Politika« poroča, da so na Vzhodnem Češkem našli na več krajih jerebičja gnezda na visokih oslicah ali slamnatih kopicah. Našle pa so jih tudi podlasice, četudi so bila do pet metrov nad zemljo, ter pustile v njih samo jajčje lupine in perje. Letošnja pomlad ni bila ugodna, morda so jerebice to slutile ter si poiskale gnezda visoko nad vedno mokrim poljem.

F. T.

Podlasice so se v okolici tržiškega kolodvora zaredile v izdatni meri. To je letos imel priliko ugotoviti pod Hubertusom uspešno delujoči član zelene bratovščine, načelnik Jakob. Mimogrede omenjeno, on je tudi prijatelj lepega vrta in še lepših vrtnic, razen tega pa goji snežnobele jarčke. Letos mu je ena zvalila menda 14, druga 5 piščet. Ko pa sem oni dan čakal na odhod vlaka, mi pokaže samega samcatega — piščanca, češ »od ene koklje so mi podlasice pobrale vse, od druge pa 4; ostal je le vzorec«. — Če je zadnji Mohikanec še živ, ne vem. Pojasnil mi je, da se je v kanalih in bregovih ob tovarni »Peko« in nad kolodvorom zaredilo vse polno podlasic, da jih tudi love, da se tu pa tam katera ujame, a ostaja jih še vedno na pretek. Pred tedni se je v bližini kolodvora ena ujela v past. Ker ni bila poškodovana, jo je vzel postajni delavec na dom. Tam se je pustila udomačiti, in čudno: pri hiši imajo piščance, a podlasica se zanje še zmeni ne. Seveda, te male rjavke vedo, da ima naš postajenačelnik rajši vrtnice in mu odvzemajo druge skrbi.

Pozimi smo imeli priliko videti najlepše hermeline na travniku tik pred pošto v Tržiču, nasproti predilniškemu vrtu. Krznarji, pobrigajte se.

Ravnokar izvem še, da je to zimo v Cenovi tovarni usnja podlasica bila prava šiba božja za podgane, ki uganjajo nevšečnosti pri obilno pogrnjeni mizi — pri surovih kožah. I.

Poletno petje velikega petelina. Ko sem se dne 27. avg. 1937 rano zjutraj podal v lovišče, da poskusim na jerebe, se ti niso odzivljali, čeprav je bilo krasno jutro. Že več let niso tako slabo pristajali na klic kakor letos. Kar naenkrat pa sem zaslišal kakšnih 100 korakov pod menoj klepanje in tudi škripanje petelina. Nisem si verjel, ker je bila ura že 7.20 in tudi mesca avgusta[1] navadno petelini ne pojo. Takoj sem se odločil, da ga zaskočim in pogledam, če je res petelin, ker petje ni šlo tako po vrstnem redu kakor spomladi. Napravil je samo po en glavni udarec (klonk) in še tistega zelo tiho, nakar je sledilo škripanje mnogo bolj glasno in tudi bolj dolgo, tako da sem lahko napravil po 3—4 korake. Po končanem škripanju je največkrat brez klonka zopet zaškripal in zmerom tako dolgo, da sem bil kmalu pod njim. Opazoval sem, kako težko je škripanje spravil iz grla. Po kakih 15 minutah se je pa spustil na tla in odšel počasi za rob, jaz pa v drugo smer.

Da petelini v tem času pojo, bo najbrž vzrok ta, da jih spomladi prega-

[1] Med Šmarni. Ured.

njajo starejši in se takrat ne morejo izpeti. Kajti ravno v tem delu lovišča se je nahajal star pretepač že mnogo let, kateremu pa ni mogel nobeden do živega in ga je šele letošnjo spomlad dohitela smrt. Lanišnik Avgust.

Iz Struge na O. j. G. Mazlu je v junijskem Lovcu pisal o prehrani mladih fazančkov in jerebic. Omenil je, da ko dobivajo fazančki repna peresa in jim štrle tulci, polni krvi, iz zadka, se kaj rado zgodi, da drugi kljune po tem. Kapljica krvi zadostuje, da planejo vsi po njem in če ga hitro ne rešimo kanibalov, je po njem.

V vrtu Doma narodnega zdravja v Strugi ima struško lovsko društvo srebrne fazane. Od Jugolova je dobilo parček in letos se je izleglo 11 fazančkov. Dva sta poginila kmalu, ko sta bila izležena, 9 jih je ostalo. Dobro so doraščali in ko so bili že popolnoma v perju, je stari petelin napadel najbolj razvitega mladiča, mu razbil lobanjo in izkljuval mozeg. Fazančke so ločili od staršev v posebno kletko. Nekaj dni je bil mir med mladino, ali potem sta se dva bojaželjna mladeniča stepla in ko so drugi to videli, so složno napadli onemoglega tekmeca in ga pričeli kljuvati. Strežaj, ki je bil slučajno v bližini kletke, je posegel v boj in ranjenega fazančka rešil krvoločnih bratov.

Dne 25. julija je bil oblastveno odrejen pogon na medvede v okolišu labuniške občine. Takoj v prvem pogonu je prišla pred strelce medvedka z dvema mladičema. Zadeta od treh strelcev je padla, a mladiča — letošnja — sta ušla. Zaradi vesti o smrti Nj. S. patriarha je bil nadaljnji pogon ustavljen. Istega dne zvečer je šel občinski delovodja Cvetković Živko na kraj, kjer je bila ustreljena medvedka, da vidi, kaj je z mladičema. Pes brak, ki ga je vodil s seboj, je v gostem grmovju izsledil enega od mladičev, ki je pred psom pobegnil iz goščave na travnik in splezal na neki oreh. Neki pastir je ujel na drevesu mladiča, ki so ga prodali ciganom za 1480 dinarjev. Nekaj dni pred tem je okoli poldneva prišel na orožniško postajo Borovac, ki je na sami cesti ob reki Crni Drin, a v bližini mesta, kjer so ustrelili medvedko, neki Arnavt in javil, da je pod cesto ob reki zapazil medvedka. Zastopnik poveljnika postaje in orožnik sta šla z Arnavtom in res našla medvedka. Brez težav se je dal medvedek ujeti, bil je namreč bolan — glavo je imel vso zateklo in je komaj gledal. Medvedka so imeli na orožniški postaji tri dni in potem je poginil, baš tistega dne, ko so prišli cigani, da bi ga kupili za 800 dinarjev. Orožnika sklepata, da je medvedka pičila v glavo kača in da je od tega poginil.

Videl sem kožo tega medvedka, ki je bil velik kakor dobro razvit brak jazbečar.

Mogoče, da je tudi ta medvedek pripadal medvedki, ustreljeni 25. julija, in da je ona torej imela tri mladiče.

Medvedje se pojavljajo v precejšnem številu, saj po pripovedovanju kmetov, ki tožijo o škodi, ki jo medvedje delajo po koruzi.

Naj omenim še to, da je po pripovedovanju Živka ustreljena medvedka imela 30 »bubrega« — ledvic, torej da je bila stara 30 let. To verovanje o medvedjih ledvicah bi bilo zanimivo pojasniti v Lovcu. A. K.

Nenormalni gams. V Stubajskem pogorju na Tirolskem so dalj časa opazovali gamsa, ki je bil posebno temne barve; imel je tudi poleti zimsko dlako in se vedel posebno čudno. Vedno je sameval in ni prenesel bližine ne človeka ne drugih gamsov. Če jih je v vetru le začutil, je takoj pričel piskati in postal nemiren. Drugi gamsi so ga navadno takoj zapustili in se primerno oddaljili. Glava mu je bila popolnoma gola. Končno so ga ustrelili. Imel je 28 kg. Star je bil sedem let. Mesto rogljev je imel na glavi dve cevi, dolgi

kake tri centimetre, ki so bile čisto ob čelu navzdol obrnjene. Na strel so ga dobili, ko se je skoro tričetrt ure hudo piskajoč jezil na sodruga, ki je bil v bližini. B. H. Staré.

V Nemčiji pada število psov. Lani so v Rajhu uradno izvedli pasje štetje tako med obdavčenim kakor davka prostim zarodom (kužki za slepce, pohabljence in mladiči). Gospodarske težave so napravile večje vrzeli, nego se je dalo domnevati. Ob štetju decembra 1928 je bilo na Nemškem okroglo 3,700.000 psov, kar se je zdaj skrčilo približno za 1,200.000 glav. Ako najdemo po kmetskih pokrajinah kot Poznanj ali zapadna Pruska še danes 86 kužkov na 1000 prebivalcev, se je pa stanje po obrtnih deželah znatno znižalo, na Saksonskem na primer jih je le 23.

Največja država, Prusija, je doživela hud upadek: od 2,342.776 l. 1928 na 1,650.884 dne 5. dec. 1934. Aglomeracija »Veliki Berlin« izkazuje za isto dobo nazadovanje od 187.519 na 61.000 repov: državna blagajna je s tem utrpela nad 5 milijonov mark.

Baden in Hessen, kjer je poleg občinske takse še državna v znesku 12 M, sta izkazala pri popisovanju psov polovico manj ko pred 6 leti. V Hamburgu in Mannheimu, kjer so bile dajatve posebno visoke, prideta na 100 ljudi komaj 2 psa, od katerih se plačuje pristojbina. Nesporno je, da je fiskus poglavitni krivec nazadka. Mnoge občine so napravile korak nazaj, videč, da so se domnevni dohodki spremenili v primanjkljaj. A zaman: prijatelji »zveste živali« so se za stalno ločili od svojih tovarišev. Tako je država izgubila tretjino pasjega prebivalstva.

A. D.

Lovske muhe saškega suverena. Pod zaglavjem »botanika« najdeš v Nar. enciklopediji SHS na dveh mestih pripombo, da je saksonski vladar Friderik Avgust l. 1832. posetil Istro, Dalmacijo in Črno goro z botaničnim namenom. Znano je dalje, da si je ogledal tudi redko cvetko Daphne Blagayana v Polhovem Gradcu. Manj znano pa je, da bi se bil ta monarh lahko kosal z indijskim maharadžo, ki je na lovu v Franciji, videč obstreljenega gonjača, ves obupan vzkliknil: »Zakaj mi pa niste povedali, da se sme streljati tudi gonjače!«

Avgust Močni je namreč na svojih sprehodih in lovih prav po sadistično pokal vsakovrstno živad. Njegov »zapisnik darov« iz l. 1694 do 1697, prav za prav prostovoljno priznanih odškodnin za posestnike, razločno kaže, koliko kvare je vihravi princ naredil nekaterim podložnikom: 8 vrtnarjem je podrl 3 ovce in 7 krav, poveljniku telesne straže 2 vola, Georgu Paulu dva konja, drugim brejo svinjo, tukaj 7 gosi, tamkaj razne druge živali. Kako pa je plačeval pobite žrtve? 8 grošev za gosko, 1 tolar za kozo, 3 za ovna, 4 za prašiča, 12 za kravo, 18 za junca, 50 za konja. V eni letni dobi je nakazal 459 tolarjev in 17 grošev. Strelščino je odrajtoval seveda tudi za predmete, pokvarjene z njegovim pihalnikom. Njegov paž je prejel 6 tolarjev in 18 grošev za preluknjani kastorec, neki spremljevalec pa 10 tolarjev za pokrivalo, ki mu ga je »mojstrski strel docela zmaličil na glavi«.

A. D.

Nov sneg jih je izdal. V viharni noči so neznani zlikovci vlomili v hišo A. B.-ja v Arbesbachu v Avstriji. V rani uri zjutraj je pa zapadel nov sneg. Prebivalci hiše so takoj, ko so zapazili tatvino, poklicali orožnike; ti pa so previdno zasledovali slabo sled na novem snegu. In res se jim je posrečilo v kratkem zajeti pestro družbo kolovodje, nekega krojača, šoferja in dveh delavcev. Iztaknili so pri njih cel arzenal orožja in polno lovskih trofej. Lopovi so priznali, da so bili to oni, ki so sistematično divje lovili po vsej okolici in bili strah vseh lovišč bližine. Vsak od njih more sedaj nad leto dni premišljevati, da je tatinski poklic kaj malo vreden. B. H. Staré.

Društvene vesti

† **Filip Vodopivec** se je 13. okt. t. l. na lovu smrtno ponesrečil. Naboj iz lastne puške mu je pretrgal nit življenja.

Filip je bil rojen v vasi Kamenje, dne 21. avg. 1871, blizu sončne Gorice.

Kadar koli ga ni poklical črni hlapon, da ga je z veščo roko vodil po železni kači, je z veselim srcem pohitel v lovčev raj. Odkar pa je bil upokojen, ni bilo tedna, skoraj dneva, da ga ne bi videl na naši večno lepi Dolenjski.

Vedno veder in vesel si je znal pridobiti širok krog lovskih prijateljev in znancev. Ob poti, nekaj minut od Županove jame proti Vel. Lipljenjem, so mu 11. t. m. njegovi najožji lovski tovariši postavili na kraju nesreče križ s primernim besedilom.

Goste snežinke so se vsipale na njegovo zadnje stojišče, ko je odjeknila poslednja salva v njegov spomin. — Filip, večni Ti lovski blagor onkraj zemeljskih meja!

V zadnjem času nam je neizprosna smrt iztrgala zopet dva draga lovska tovariša, in sicer Andresa Joška in Bizjaka Filipa. Zadnji je bil dolga leta odbornik Lovskega društva v Ljubljani. Slava jima! Kaj več priobčimo v prihodnji številki.

★

Lovska karta velja strogo le za dobo koledarskega leta. Zaradi tega ni dopustno in je kaznivo, ako bo kdo mesca januarja 1938, ko še traja lov na zajce, izvrševal lov z lovsko karto za leto 1937, ali brez lovske karte za leto 1938. Društva bodo izdajala zaradi tega izkaznice za leto 1938 že mesca decembra t. l. in bodo tudi okrajna in mestna načelstva izdajala lovske karte za leto 1938 že mesca decembra 1937. Toliko v vednost članstvu, da ne bo pritožb in nevšečnosti.

SLD.

Občni zbor Lov. zadruge, r. z. z o. z., bo dne 6. decembra 1937 ob 4 pop. v pisarni dr. Iv. Lovrenčiča, Tavčarjeva ulica 12.

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva.
2. Volitve načelstva in nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Odbor.

Lovce, ki so v letu 1937 povišali premije za nezgodno (obvezno) in jamstveno zavarovanje pri »Jugoslaviji«, oziroma one, ki povišajo odnosno se na novo prijavijo, opozarjamo, da povišane premije plačajo za leto 1938 do 31. decembra 1937.

Za plačilo naj se poslužijo pošt. ček. položnic brez označbe lastnika čeka, katere dobe pri vsakem poštnem uradu. Na položnico je vnesti številko police in naslov odpošiljatelja.

Vplačila naj se naslove na: Zavarovalnica Jugoslavija, podružnica Ljubljana.

Oče Korl Prelesnik v Stahovici je praznoval pretekli mesec svojo osemdesetletnico. Ta še vedno zeleni, naše gore list, ki je lastnik znane gostilne pri »Korlnu« v Stahovici, je bil lovec od mladih nog. Zrastel je med gamsi v Kamniških planinah, kjer je dolga desetletja gojil divjad in vodil love.

Tudi blagopokojnega kralja Aleksandra je spremljal v bistriških loviščih in je bil tudi za svoje lovsko znanje in spretnost odlikovan z zlato kolajno. Vsi lovci želimo tovarišu še mnoga srečna leta!

Kavcije za dražbe lovišč. Ministrstvo financ, oddelek drž. računovodstva, je pod št. 20.448-II.-1937 od 24. VIII. 1937 na tozadevno vlogo odseka za gozdarstvo kr. banske uprave dravske in savske banovine takole določilo: »V stavku 7. § 8. zakona o lovu je predvideno, da se more kavcija položiti v gotovini ali v vrednostnih papirjih, katerim je uradno priznana sposobnost za kavcije, in sicer po borznem tečaju, a v nobenem primeru preko nominalne vrednosti itd. V tem predpisu je govor o vrednostnih papirjih, ki kotirajo na borzi, a med te ne spadajo vložne knjižice, o katerih je govor v vlogi savske banovine. Vendar je nesporno, da vložne knjižice Državne hipotekarne banke morejo služiti kot kavcija, a kavcijo tako, kakor je predana oziroma položena, je treba hraniti do roka, ko se ima ta vrniti položilcu ali uporabiti za tisto, za kar je namenjena.

»**Rejec malih živali**«, št. 11, je izšla in prinaša sledečo vsebino: Suho in mešano krmljenje jajčaric. Rejec plemenskih kokoši. Reja golobov. O kunčjih kožicah. Kako nastajajo kunčje pasme. Telegonija v kuncereji. Navodila za mesec november. Uporabnost koz in kozlov v plemenske namene. Razstava kanarčkov. Sovražniki ribjega zaroda. Srnaček Fip. O angorski preji. Pomarančne in limonine lupine. Društvene vesti. Drobiž. Po tujem svetu. Književnost. Dopisi. Rejski striček. Za smeh in kratek čas. Tržne cene. Vsak mesec ena. Mali oglasi. List je glasilo Zveze društev rejcev malih živali v Ljubljani, Karunova ulica 10. Letna naročnina je samo 30 dinarjev.

D. Angjelinovič: Nad gorama, nad vodama. Avtor 12 novel, ki so zbrane pod tem naslovom na 197 straneh, je sin naše Adrije, kjer so mu južno sonce, širno morje, pesem slavca ob luninem svitu in kraška burja dali iskri temperament, široko obzorje, dojemljivo dušo in mehko slovansko srce.

Te pestre, rekel bi, pastelne skice v besedi so vse prepletene z narodnimi in tudi socialnimi motivi, tako da skoraj motijo tisto lovsko nastrojenje, ki ga v njih lovec v prvi vrsti išče. Včasih se zdi, kot da je lovski motiv le bolj ogrodje ali okvir, v katerega je zajet košček narodne bitnosti iz raznih in različnih predelov naše zemlje, kjer živi in se peha naš preprosti človek.

Pisatelj skuša s svojimi podrobnimi opisi in z uporabo posameznih narečij, zlasti kajkavščine, čeprav sam ni kajkavec, vzbuditi v bralcu neko domačnostno ugodje, ki ga sam ob tem nič manj ne uživa. V svoji zanositosti je včasih ves raznežen, liričen in celo sentimentalen, kar ustvarja sem in tja močne kontraste z realnim, neposrednim opisom posameznih prizorov, a kar vzbuja občutek neke zidealiziranosti in odmaknjenosti, po drugi strani skoraj pretirane realnosti.

V splošnem so pisane novele v lahkem, prijetnem nastrojenju, tako da črtica »Plemenita rasturacija«, zaradi opisa svoje neposredne realnosti v glavnem dejanju, ne spada v sicer svetlo ubranost ostalih, čeprav so žal vprav take prigode na sejmih in žegnanjih le preresnične.

Knjiga nas zanima toliko bolj, ker je lovska snov zajeta deloma tudi iz naših gora. Za zimske večere, ko zunaj trka dež na oknice ali škrablja sneg po steklu, je ta knjiga prijeten tovariš, ki bralca ne dolgočasi in lovcu dela skomine. Da bi bile vse lovske doživete prigode tako lepe in resnične, kot so v spominu! Inž. Šušteršič.

A. Šulgaj: Naš potočni rak. Pisec te 87 strani obsegajoče knjižice je praktik in strokovnjak, ki zna preprosto, kratko in jasno opisati košček žive narave. Snov je tako lepo razčlenjena in nanizana, da bralec niti ne ve, kdaj

ga avtor pospremi preko rakovega naravoslovnega opisa do praktičnih navodil gojitve rakov, njihove hrane, bolezni, gospodarske vrednosti rakoreje, načina lovljenja, trgovanja in njihovega zakonskega varstva itd. V čudovito majhen okvir je zajel avtor vse, kar naj ve vsak ljubitelj narave in zlasti ribič, ki se ukvarja z raki in njihovo rejo. Posebno vrednost pa daje knjigi to, da opisuje našega raka v domačih razmerah, ne po sivi teoriji tujih knjig, temveč iz rdeče, žive prakse.

Za naše razmere je to prava in primerna oblika, kako nam je priti do domačega poljudnega strokovnega slovstva. Zveza ribarskih društev dravske banovine gre pravo pot za svojim ciljem. »Prid' SLD se sem učit'!«

Vsakdo, ki ima kaj smisla za naravo, bo z užitkom in ponovno čital to razpravo, pa tudi vsaka gospodinja, če hoče vedeti, kako se pravilno in najbolje spravi rake v skledo.

Kar se tiče jezika, gredo pogreške, kolikor jih je, na rovaš korektorja. Sicer se pa avtor poslužuje pristnih, lepih strokovnih izrazov, ki dokazujejo bogastvo naše besede.

Naše strokovno slovstvo je za lepo delo bogatejše in požrtvovalnemu avtorju moremo le čestitati.

Inž. Šušteršič.

»Zeleni križ«. G. nadsvetnik Mladič Anton je daroval »Zelenemu križu« iz neke kazenske zadeve zoper Janeza Seljaka 300 din. Iskrena hvala!

Lovski koledar za december

Sonce vzhaja: dne 11. ob 7.33h
„ zahaja: „ 11. „ 16.25h
„ vzhaja: „ 21. „ 7.41h
„ zahaja: „ 21. „ 16.28h
„ vzhaja: „ 31. „ 17.44h
„ zahaja: „ 31. „ 16.35h

Mesec je 3. v mlaju, 17. v ščipu.

Kinološke vesti

Prejeli smo sledeče uradno poročilo mednarodne kinološke zveze (FCI) v Bruslju: FCI je imela svoj letni občni zbor v Parizu dne 22. julija 1937 pod predsedstvom g. Comte de Danne.

Med številnimi vprašanji, o katerih se je razpravljalo, so najvažnejša:

1. Sprejem litavskega »Verband für das Hundewesen«, ki ima svoj sedež v Memelu, Kantstrasse 14, kot pasivnega člana.

2. Prihodnji občni zbori FCI se bodo vršili: leta 1938. na Dunaju, leta 1939. v Budimpešti, leta 1940. v Stockholmu in leta 1941. v Rimu.

3. Ohranitev seznama uporabnih psov in pasem, kot ga je sestavila glavna skupščina v Kopenhagenu leta 1936.

Vendar pa sledeče pasme začasno ne bodo več podvržene uporabnostnim izpitom za dosego naslova »Mednarodni čempijon«:

Za Madžarsko: pasme Komondor, Kuvasz, Puli in Pumi;

za Italijo: pasme Bergamski psi, Abruzes-psi in Maremme-psi;

za Švico: pasma Zennen Hund.

Izražena je želja, da bi se dresure teh pasem pospešile v povečani meri, da se bodo mogle v najkrajšem času spet uvrstiti v glavni pravilnik.

Na predlog Švedske se odloči, da je od severnih pasem podvržena lovskim izpitom le pasma Finska Spitz (chien Finnois) in preizkušnji v vpregi samo pasma Groenlandskih psov.

Elkhound Lappdog, Norsk Buhund in Kalixhund niso podvrženi izpitom.

4. Člen 9 pravil je tako izpremenjen: Francoski jezik je sprejet za splošno in za protokole ob glavnih skupščinah kot za pravila.

V debatah se lahko delegati poslužujejo katerega koli jezika.

5. Glavna skupščina odobrava sklepe štirih sekcij na pariškem kongresu.

6. Za leto 1937. so imenovani:

Predsednik: g. dr. Karl Witzelhuber, predsednik avstrijske kinološke zveze.

Podpredsednik: g. Jules de Pekar, predsednik ogrske kinološke zveze.

Generalni tajnik: g. Comte de T. Serclaes de Wommersom, in tajniki: gg. Tabourier, Radice in Larsen.

Nova psarna. JKS prijavlja psarno »Iz gozda« — za pse brak-jazbečarje. Lastnik: mag. ph. Gvido Bakarčič, lekarnar v Ljubljani.

Odborova seja JKS. Na seji odbora JKS dne 12. novembra t. l. je bil na razpravi:

1. Pravilnik o občinski taksi na pse; osnutek, ki ga je predložil Jugoslovenski klub ljubiteljev športnih psov, je bil po temeljiti razpravi z nekaterimi spremembami sprejet.

2. Odbor je vzel na znanje, da se je osnovalo »Udruženje ljubitelja pasa za Dunavsku banovinu u Somboru«. Čim se izpolnijo pogoji § 3 pravil JKS, bo Udruženje sprejeto kot redni član JKS.

3. Kinološkemu klubu Beograd se dovoli prirediti smotro psov vseh pasem v okviru mednarodne balkanske razstave živali v mesecu decembru v Beogradu. Razstaviti se smejo le čistokrvni psi z rodovnikom, brez ozira na to, ali so vpisani v JR ali v Vzr. pri nas. Vsak pes mora biti vsaj 9 mesecev star. Če pes pri oceni zunanjosti doseže vsaj red »dobro«, se mora vpisati v JR s plačilom predpisane takse: 30 din (10 din odpade v korist KKB). Brez rodovnika se lahko razstavijo ilirski ovčarji in braki naših pasem, po ugodni oceni se pa morajo vpisati v JR.

Savez imenuje svojega tajnika kot člana razstavnega odbora in bo tajnik obenem ocenjevalec za športne pse. Na zahtevo KKB določi JKS sodnika za lovske pse.

4. Uporabnostna knjiga: Odbor je sklenil uvesti poleg rodovne knjige in vzrejnega registra tudi uporabnostno knjigo, ki se vodi posebej poleg navedenih knjig pri JKS. Podrobnosti poveri odbor vodji rodovne knjige in strokovnim poročevalcem.

5. Rodovniki: Ker naklada sedanjih tiskovin zmanjkuje, se poveri posebnemu odboru, in sicer strokovnim poročevalcem in vodji rodovne knjige, predlog za tisk novih rodovnikov.

6. Razstava: VI. mednarodna razstava psov vseh pasem se bo vršila v mesecu maju 1938 v Ljubljani.

7. Občni zbori: Ker bo občni zbor JKS v mesecu februarju 1938, se morajo občni zbori posameznih edinic vršiti že v mesecu januarju 1938.

Savezni tajnik.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je priredilo letos štiri jesenske tekme za pse ptičarje vseh pasem s temile uspehi posameznih psov.

a) **Poljska tekma** dne 10. okt. 1937 v lovišču Sv. Marko pri Ptuju; vodja tekme lastnik tega lovišča g. Igo Reich iz Ptuja; sodnika Evgen Križaj in Anton Schuster, oba iz Ljubljane.

Št. 1. »Ali (Pluto) Kriški«, JRP 131 A, nem. kdl. pes, pol. 30. VI. 1933 iz Cere v. Paffendorf, JRP 83 B, po Udo v. Fuchspass, JRP 120 A, DGStB 5166; lastnik in vodnik: Valter Stuzzi, Kamnik; II. ocena s 177 točkami, smotra: prav dobro; nagrada: srebrna plaketa od podružnice DLP v Mariboru.

Št. 2. »Kori«, JRP 149 A, nem. kdl. pes, pol. 2. VI. 1934 iz Diane, JRP 116 B, po Samo Krškem, JRP 26 A; lastnik Jos. Sobota, Zagreb; vodnik poklicni lovec in gozdar Mihajlo Vrečer, Sv. Lenart-Brežice; I. ocena s 194 točkami, smotra:

dobro; nagrada: srebrna plaketa od podružnice DLP v Mariboru, vodnik je prejel 300 din.

b) **Jesenska vzrejna tekma** dne 10. oktobra 1937 tudi v lovišču Sv. Marko pri Ptuju; vodja tekme Igo Reich iz Ptuja; sodniki: Dragotin Klobučar iz Maribora, L. Matajc in inž. Friderik Weinberger iz Ljubljane, sodniški pripravnik Feri Hartinger iz Maribora. Prijavljenih je bilo 7 psov; nem. kdl. pes »Mel-Südwest« ni bil priveden.

Št. 3. Nem. kdl. psica »Asta-Metliška«, JRP 119 B, pol. 24. II. 1936 iz Selme v. Fuchspass, JRP 93 B, po Udo v. Fuchspass, JRP 120 A, DGStB 5166; lastnik in vodnik Ivan Caf, Maribor; smotra: prav dobro. Psica je zagrebla na vlečki jerebico in je bila zato od nagrad izključena.

Št. 4. Nem. kdl. pes »Emir-Dravski«, JRP 153 A, pol. 11. V. 1936 iz Vere Dravske, JRP 52 B, po Flott-Petovio, JRP 92 A; lastnik in vodnik Alfonz Mazlu, Ptuj; smotra: prav dobro. Ker odpove pri donašanju izgubljene perutnine in dlakaste divjačine, ga ni bilo mogoče nagraditi.

Št. 5. Nem. kdl. pes »Beg«, JRP 155 A, pol. 16. IX. 1936 iz Katje, JRP 110 B, po Pagatu Dravskem, JRP 79 A; lastnik in vodnik poklicni lovec Viljem Kristan, Maribor; smotra: dobro. Tudi ta pes odpove pri donašanju izgubljenega zajca kakor pri delu napram roparicam in ga ni bilo mogoče nagraditi.

Št. 6. Nem. kdl. psica »Adi-Metliška«, JRP 121 B, sestra od št. 3; lastnik Franc Zemljič, Maribor; vodnik poklicni lovec Ivan Herzog, Dev. Marija Brezje; smotra: dobro. Ker je na vlečki natrgala zajca, je bila od nagrad izključena.

Št. 7. Nem. žimavec »Bürschl v. Saarforst«, JRP 12 I, pol. 11. II. 1936 iz Veste vom Saarforst, StDD 8979, po Held vom Saarforst, DGStB 3826; lastnik mr. ph. Franc Peharc, Trbovlje; vodnik gozdar Ivan Regul, Hajdina pri Ptuju; smotra: dobro; ocena: le pohvalno priznanje, ker je pri donašanju izgubljenega fazana po sledi odpovedal.

Št. 8. Nem. kdl. pes »Bar-Podpreski«, JRP 156 A, pol. 9. VIII. 1936 iz Tanne Nikolsburg, JRP 84 B, po Mars von Laa, JRP 114 A; lastnik dr. Jerko Franetović, Čakovec, vodnik poklicni lovec Stjepan Vrbanec, Strahoninec; smotra: dobro; III. ocena s 139 točkami; vodniku se prizna 100 din.

c) **Jesenska vzrejna tekma,** 17. oktobra 1937 v lovišču Ježica pri Ljubljani. Vodja tekme je bil Oskar Kosler, Ortnek, sodnika: Anton Schuster in inž. Friderik Weinberger iz Ljubljane. Prijavljenih je bilo pet nem. kdl. psov, na žalost pa se nista te tekme udeležila dva že prijavljena in iz Nemčije importirana psa »Mir-Südwest« in »Mala-Südwest«. Ostali trije psi se tudi niso posebno dobro odrezali, tako da so bili letošnji uspehi na obeh vzrejnih tekmah nezadovoljivi.

Št. 1. »Asta-Metliška«, JRP 119 B, že od ptujske tekme poznana psica je s 145 točkami le dosegla pohvalno priznanje, ker ni bila v vodnem delu prav dobra in je tudi samo ustavila mačko.

Št. 2. Nem. kdl. pes »Mil-Südwest«, JRP 142 A, pol. 2. IV. 1936 iz Kuni-Südwest, StK 632 i, po Kraft vom Syratal, DGStB 4320; lastnik Karel Čeč, Ljubljana, vodnik Josip Škofic, Ljubljana. Smotra: prav dobro. Pes je pri donašanju izgubljene dlakaste divjačine po sledi zagrabil zajca in je bil zato od nagrad izključen.

Št. 3. Nem. kdl. pes »Bari-Podpreski«, JRP 144 A, iz Diane, JRP 82 B, po Udo v. Fuchspass, JRP 120 A, DGStB 5166; lastnik in vodnik poklicni lovec Franc Krašovec, Goričica - Preserje. Smotra: prav dobro; III. ocena s 176 točkami; vodnik je dobil 100 din nagrade.

d) **Uporabnostna tekma ptičarjev** dne 17. in 18. oktobra 1937 v loviščih Ježica pri Ljubljani in v Mengšu. Vodja:

dr. Hubert Souvan, Ljubljana, namestnik Oskar Kosler, Ortnek; sodniki: Leopold Haim, Wimpassing, Avstrija, Evgen Križaj in dr. Vilko Pfeifer, oba iz Ljubljane.

Vsi prijavljeni psi so tekmovali in so bili tudi vsi ocenjeni, tako da prva uporabnostna tekma ptičarjev izkazuje nepričakovano prav dobre uspehe.

Št. 1. »Ali (Pluto) Kriški«, nem. kdl. pes, JRP 131 A, pol. 30. jun. 1935 iz Cere v. Paffendorf, JRP 83 B, po Udo v. Fuchspass, JRP 120 A, DGStB 5166; lastnik in vodnik Valter Stuzzi, Kamnik. Smotra: prav dobro. I. ocena z 272 točkami; lastnik je prejel od DLP zlato kolajno in častno darilo.

Št. 2. »Gazelle v. Schornbusch«, nem. kdl. psica, JRP 94 B, pol. 30. III. 1934 iz Aste Schornbusch, StK 455 f, po Jägers Ino, DGStB 4396; lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana. Smotra: prav dobro. I. ocena z 290 točkami; lastnik je prejel od DLP zlato kolajno in častno darilo.

Št. 3. »Sonja vom Fuchspass«, nem. kdl. psica, JRP 93 B, pol. 27. III. 1934 iz Fee Fuchspass, DGStB 3637, po Bodo v. d. Radbach, DGStB 4173; lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana. Smotra: odlično. III. ocena z 245 točkami; lastnik je prejel bronasto kolajno od Kurzhaar Klub, Wien, in častno darilo od DLP.

Št. 4. »Arbo vom Thalmannshof«, nem. žimavec, pes; JRP 13 I, pol. 3. julija 1935 iz Thee Hüttenberg, ZDD 8207, po Held vom Saarforst, DGStB 3826; lastnik Rado Hribar, grad Stermol pri Kranju, vodnik Bogdan Sežun, Ljubljana. Smotra: odlično; III. ocena z 241 točkami; lastnik je prejel od DLP bronasto kolajno in častno darilo.

Št. 5. »Moj-Südwest«, nem. kdl. pes, JRP 150 A, pol. 8. februarja 1936 iz Holle Südwest, DGStB 3873, po Keck Südwest, StK 631 c; lastnik inž. Ciril Dimnik, Beograd, vodnik poklicni lovec Bruno Falkowski, Lichtenwörth — Avstrija. II. ocena z 248 točkami, smotra: prav dobro. Lastnik je prejel od DLP srebrno kolajno in častno darilo.

Št. 6. »Artus vom wilden Forst«, nem. žimavec, pes, DGStB 6062 (o. s.), pol. 2. januarja 1935 iz Zitte vom Laa, DGStB 4452, po Apoll vom Erbwald, DGStB 4213; lastnik in vodnik poklicni lovec Bernhard Engelke, Marchegg — Avstrija. Smotra: odlično. I. ocena s 302 točkama. Prvak te uporabnostne tekme. Lastnik je dobil kolajno od Österr. Jagdbrauchshunde - Verbanda za zmagovalca te tekme, od DLP zlato kolajno in darilo za vodnika 600 din v gotovini. Za vse pse so se izstavile diplome, poleg tega bodo vsi vpisani v Jugoslovansko uporabnostno knjigo ptičarjev in avstrijsko kakor nemško uporabnostno knjigo psov. A. Sch.

Oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja dohodar. urada, Ljubljana, Staničeva 5.

Gozdni in lovski čuvaj z državnim izpitom, 28 let star, samski, z dobrimi službenimi izpričevali, trezen, energičen, pošten ter vsestransko zanesljiv, išče namestitve takoj ali pozneje. Vprašati na naslov: Močnik Anton, gozdni in lovski čuvaj, Solčava 82.

Knjiga »Naš lov«, prva domača strokovna lovska knjiga za izobrazbo lovcev in pripravo za lovski izpit, potrebna vsakomur, ki hoče biti lovec. Naroča se pri Družbi sv. Mohorja v Celju.

Kupim lovsko puško Hammerles kal. 12 z ejektorjem. V poštev pridejo samo boljše znamke in sistemi. Prosim ponudbe z natančnim opisom in učinkom strela v krog 75 cm ⌀ na 35 m s šibrami 2½ mm. — Gorup, Zagreb, Ilica 202.

Kupim psa nemškega kratkodlakarja z rodovnikom, popolnoma dresiranega, ki ima 2—4 polja za seboj. Interesenti naj javijo svoj naslov administraciji lista pod šifro »Perfekten pes«.

»Naš potočni rak«. Knjiga 87 strani, spisal ribarski strokovnjak A. Šulgaj. Brošura s podobami stane 20 din, po pošti 3 din več. Dobi in naroča se pri Zvezi ribarskih društev v Ljubljani, hotel »Metropol«.

Srnje in jelenje kože kupujemo stalno v vsaki množini. — J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

Lovci, pozor! Vid Šuštar, usnjar na Bistrici v Podbrezju, naznanjam, da sprejemam v delo irhovino in kožuhovino po najnižjih cenah. Kože kupujem po najvišjih cenah. Moje geslo je: nizke cene, dobro delo. Prepričajte se in obiščite me.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelovanje in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplom. usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

E. Vajda, Čakovec plačuje od 15. okt. t. l. dalje sveže ustreljene srnjake čez 12 kg teže po 10 din za kg, franko postaja Čakovec, pod dosedanjimi pogoji prevzemanja.

Naznanilo!

Puškar **F. K. Kaiser** vljudno naznanjam gg. lovcem in ribičem, da sem se preselil v sosedno hišo tvrdke »Toni Jager«, okoli ogla.

Cenj. odjemalcem se pri nakupu še nadalje priporočam.

V komisiji so sledeče puške:

Trocevka Hammerles »Merkel«
kal. 16/8 . . . . . 4500 din,
Schönauer z daljnogledom
(Hochrasantz) kal. 7.62 . . 5000 din,
Schönauer kal. 6.5 . . . . 2500 din.

Zimska suknja lovskega kroja, popolnoma nova, naprodaj za 1000 din; istotako naprodaj popolnoma novi lovski škornji (rjave barve) št. 42 za 500 din. Naslov se poizve v upravi »Lovca«.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Puškarstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun. Kot specialiteto izdelujem Bock-puške risanice, Bock-Doppelschrot, petelinke in Hammerles dvocevke z malokalibrsko cevjo in trocevke. Zahtevajte ponudbe!

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik atelje za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1571. Vsako orožje je zaznamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Kriegshoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižji cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

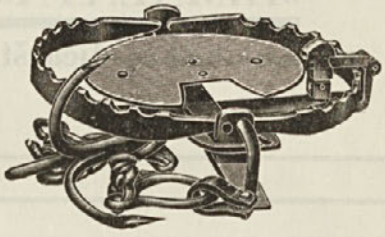
Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Lovci!

Puškarno po pok. Sternadu
Aleksandrova cesta 18, smo prevzeli in priključili naši dobro poznani železnini, **Aleksandrova c. 34,** kjer vodimo isto kot poseben oddelek. — Nudimo za lovce in ribiče vse po najnižjih cenah.

PINTER & LENARD, MARIBOR
puškarna in železnina, Aleksandrova 34.

»HIMALAYA«-OLJE

**in mast za orožje,
proti rji in za konserviranje**

je neprekosljivo in zanesljivo ter brez vsakega truda takoj očisti tudi najbolj zarjavele predmete in ne pušča nobenih umazanih ostankov v ceveh. Je najboljše sredstvo proti rji za vse vrste orožja in smodnikov. Enkratni poizkus vas bo prepričal in uporabljali boste samo le še »Himalaya«-olje. »Himalaya«-olje in mast se dobi v vseh trgovinah lovskega pribora ali direktno pri tvrdki:

»HIMALAYA«-OLJE, MARIBOR

Kamniška ulica št. 7

Lovci!
Ribiči!
Športniki!

Raznovrstno orožje za lov, šport in obrambo, vse vrste municije in razstreliva, ribarske in druge športne potrebščine najboljših svetovno znanih tovarn ima vedno v največji izbiri na zalogi in nudi po najugodnejših dnevnih cenah

Železnina in puškarna

Pinter & Lenard-Maribor